

C 6183

1) Despauvrius, Jo.

Pelliss, Jo

2) Pelliss, Jo

3) Perotus, Nicol

frühe lat., franzo.

Grammatik.

3
N. PEROTVS.

GRAM

MATICA NICO

LAI PEROTI CVM

textu Iodoci Badij Ascen

ſij. Et cum eiufdem ex

positione inserta, ex

actiffime ſummaq; cu

ra, & caſtigatio

ne denuo ex

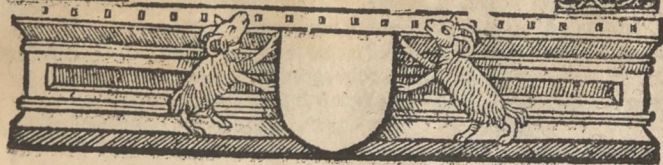
cuſa reddi

tur.

LVGDVNI.

Exofficina Theobaldi Pagani.

M. D. XXXVI.

¶ Tabula titulorum.

Rudimenta grāmatices. formatione.
 De generibus nomīnū De natura relatiuorum.
 De nomīnū examinatiōe. De patronymicis.
 De temporū formatione. De comparatiuorum for-
 De verborū formatiōe. matione z constructione.
 De verborū examinatiōe De superlatiuorum forma-
 De verborū cōiugatione. tione.
 De pronomīne. De nominib⁹ etheroclitis
 De aduerbio z ppositiōe. De figuris.
 De coniunctione. De epistolīs cōponendis.
 De dictionū regimīne. De generibus z metrorū
 De orationis cōstructiōe. ratione.
 De verborū regimīne. De diphthōgandi ratione
 De verborū cōstructione. Inde octo principiā gram-
 De verbalium nomīnum matice.

¶ Ad lectorem hexasticon.

Discere quisquis amas sacre documenta poesis
 Quicquid z aonidum candida turba docet:
 Cōcipe grāmatices studio rudimenta tenacis
 Que tibi perpaucis exprimit iste liber.
 Ipsa docent verbis connectere verba decenter:
 Atq; meras fundunt congruitatis opes.

¶ Ad eundem distichon.

Quāprius hunc librum maiori suscipe fultum
 Munere: nām quod habet culta miuerua dedit.

Eodocus Badius Ascenius Jacobo et Bertrando Picardis ingenuis clarisque natalibus adolescentibus et morum literarumque cultiorum egregie studiosis. S. P. D.

Quando adolescentes optimi ea iamdudum concitatis fiduciam ut nos in grammaticorum fluentis propediē sine cortice nare posse non diffidat tamen quia civium pharrisanorum probabilis idē secretarius regius et regiarum rationum supputator fidelissimus dominus Jacobus Picardus pater vester optimus tam anxie vos erudiri cupit: ut in fundamentis iam satis solide iactis: adhuc immorandum vobis censeat. Hovit enim prudētissimus ille disciplinatorum architectus quantum ad firmitudinem edificiorum faciat fundamenta: compello vos rursus ad repetenda grammatices elementa revocare. Quocirca cum domini Nicolai peroti episcopi potini viri profecto de literis quod optime meriti in grammaticis rudimenta recognovissem et textum (ut astit) suis locis interiecissem: et nonnulla que sub obscura plerumque in principio visa sunt elucidassem: et complura integritati sue restituissem: occurrists mibi primi quibus hac lucubratiunculam nunc parē: quippe qui ob paternam in me merita vestramque ipsorum egregiam indolem mibi precipue estis cure ut quas non paternae possessionis quam satis splendida quam glorie: quam multo amplissima est: idoneos vel institutos heredes. Ut igitur Ciceronis vos verbis coborter. Agite adolescentes optimi et in ista in quibus estis clara studia sic incubite: ut ad maiora ad quae vos vigilatissimus praeparatus destinatus possitis deinceps haud immaturi vocari tamen vos admonitos volui. Vale et: et me quod mutuū facietis redamate. Ex officina nostra literaria: his Idibus Martii pro calculo romano. M. D. vii.

Gulielmi Kamesei Sagien. ad virum cum gratia tua vita nobilem Magistrum Franciscum du tiercend canonicum eundemque thesaurarium optimum insignis ecclesie Lexovien. Recognitionis in Nicolai Peroti grammaticen.

Unquid muneribus tecum certare videbor
Praefuleum mittens in tua tecta decus.
Gratia grammaticus aio decus exoptabile cunctis
Quod pueri multum tempora prima decet.
At egres ipse tibi quidnam concedere possem
Nil facit ad magnam recula nostra domum.
Attimus idcirco utque tui hec rudimenta nepotes
Clarum opus ediscant: spes mea vive vale.

Ad lectorem Impressores.

Nos cum iuvenum utilitate ducti studiosissime lector grammaticam Nicolai peroti romane totius facundie principis recognoscendam sumpsimus. Nam ubi inordinata plurium sententiarum congeries sese nobis inter imprimendum obtulit: quicquid plerisque in locis librorum incuria depravatum erat ac sane doctrine contrarium adamussim castigavimus: pristinoque nitore restituvimus: ut hec eliminationis prius serie imprimeretur: impressaque studiosi adolescentis animi magis ac magis alliceret stimulareteque.

Vale

A. H.

Paulus Malleolus Andelocensis Egidio delpo orator
et disertissimo sacras literas studiose interpretanti. S. D.

Quum primi artium inventores vir eruditissime mas-
simam inter mortales gloriam atque famam sempiternam conse-
secuti vulgo existimentur. Quis ambiget potissimum illis ob-
tigisse: quorum omnis industria: studium: diligentia: ingenium
denique totum ad liberalium disciplinarum penitissima queque
in apicem producenda summo opere versatum sit. Empedocles enim pro-
fessione philosophus: vir preter ceteros animi excellentia preclarus: ut
de reliquis interim si eamus: simulatque amenissimum artis gramma-
tice campum undique perlustravit passimque pulcherrimum quemque florem
ac redolentissimum tenui vngue decerpit. Ad vel illo ipso amplissimum
eternitatis sibi nomen vendicasse visus est quod artem oratoriam: ut Aristo-
quaque attestatur: ab imis ignorantie tenebris in lucem cognitionis edu-
xit. Non puto si verum est quod de illo fabulantur: maiorem eum laudem
adeptum esse quod se in ignem cremandum intrepide deiceret: quam vel in ven-
tarum rerum vel amplificatarum ratione. Innumeros alios afferre possem
quibus cum immortalitatis viam querebant: nec veriorum nec honestio-
rem quam per eruditionis famam reperire concessum est. Alii inveniunt: alii
quod equa laude dignamur vel ampliarunt vel in formam discipline re-
degerunt. Inter quos Nicolaus perotus vir nostra etate tum eloquen-
tia: tum sapientia ornatissimus summum ferme locum nactus esse facile
iudicatur. Quippe qui ea que probatissimis latine lingue auctoribus
cedulo concessit (nihil enim est iam dictum quod non dictum sit prius) tam
diligenter ac familiariter: tum expedita quadam et facili serie ita prosequi-
tur ut plurimum eruditionis adolescentibus sint allatura. Reliquos enim
pene omnes qui de grammaticis precepta edidit. Partim eo prolixitatis
effluisse constat: ut inanis omnium literarum fontis vel maxime sitis-
bundi animi iam ipsorum largiore tractu fastidit: eumne summis quidem
labris delibare gestiant partim sterili breuitate universa usque adeo per-
stringisse: ut aut proius nil aut parum admodum fructus ex ipsis colligi
queat. At vero Nicolaus noster mediocritatem illam que omnibus in re-
bus auctor Cicero amplectenda est: observans ea tantum attigit que
ad grammaticen ipsam vel ad latini sermonis elegantiam facere videban-
tur. Que si bonarum artium studio: si vigilantissimo animo perscrutari cura-
rent et vulgarem loquendi usum plane aspernabuntur: et ad summum elo-
quentie proxime accedent. Verum enimvero quoniam crebris impulsionebus
librarii nostri efflagitare: ut aliquando eliminatiois archetipi copiam ipsis
facere: nec diptichonorum nec orthographie ratio ulla in aliis habita-
ta fuisset. Tandem communis utilitatis studio ductus ipsis morem gessi.
Et in eo libentius quam in hac re tuam mihi operam humanissime delphe mi-
nime de futuram non eram hescius. Es enim ea predictis humanitate: ea ma-
gnificencia: ut qui summis gravissimorum studiorum culminibus longe
emineas non vereare inter mediocres manus musas quarum lacte edu-
catus es: earumque alticem grammaticam te rursus dimittere. Tuo itaque au-
spicio hunc librum sumptuosius recognoscendum. In quo librarium in-
curia tam gravis iactura facta erat: ut in locis supra mille mutilatus et pe-

ne mancus esse videretur. Qua in re iuuentuti erudiende prospicientes:
 sic pristino libellum decori reddere nixi sumus: vt is quatenus pro inge-
 nio nostri mediocritate assequi potuimus q̄ emendatissime imprimere-
 tur. Ceterum dedimus operam vt eiusdem Nicolai ars metrica tuo argu-
 to ac prope diuino ad omnes literas. ingenio opitulante ad vnguem poli-
 ta apponeretur. In qua cum omnia fere carminum genera clare comple-
 tus est: tum singula & Horatii romanorum lyricorum principis: & Boetij
 quibus vsi sunt breuiter demonstrauit. Ad iungimus preterea tanq̄ appen-
 dicæ Suarini veronensis perfacundi viri eam lucubratiunculam quam
 de dipthogorum obseruatione edidit. Et precipue ne quicq̄ in hoc libro
 quod ad totius grāmatices rationem spectet desideraretur. Proinde hoc
 te deprecor ne meum hoc officium arrogantie condemnēs qui hunc labo-
 rem suscepi. Verum si quid aut minus decenter contractasse aut perperā
 preterisse videbor: hoc impleas: veritas: emendes. Deniq̄ quicquid dese-
 ctum infectumq̄ est: id omne ad tuum arbitriū qui hec studia semper ama-
 sti libentissime conferemus. Neq̄ me hercle in hoc ipso temeritatis in-
 stulari videbor: quoniam ob tuam erga me miram beneuolentiam plurimum
 tibi obnoxius q̄ tuum ad has quoq̄ minutias ingenium ausim inui-
 tare. Quādoquidem a Cicerone nostro accepimus animi ingenij esse cul-
 tum multum debeas: eidem plurimum velle debere.

Vale: Paulumq̄ tuum ama.

A. iij

Gulielmi Ramesei Sagien. ad magistrum Henricum Vala-
phinum Palladio munere perquam ornatum scholarumq;
Lugdunen. facile principem. **Tetrasticos.**

Herculeus palmes: nec non Tritonidis arbor
Musei decorent lumina prima tui.

Istuc namq; beros syponcius hospes adesse
Vel git: vt ludo det monumenta sui.

Vale

CAd eruditissimum hominem magistrū Dionysium
ecnomanensem sancti symphoriani castri scholarū mo-
deratorē egimiū Gulielmi ramesei sagien. **Epigramma.**

Inter amicorum primos numerande meorum.

Rege (Dionysi) proximitatis ades.

Huc ades vt tecum syputia dicta reuoluas

Que vidi exacta sedulitate modo

Tenec alexandri versus appri me moventur

Sed pia nicolai carmina grammatici

Carmina nicolai totum relegenda per orbem

Quorum depingit Iodocus arte locos.

Iodocus exculpto redimitus munere diuum

De cuius riuo verba latina fluunt.

Verba latina istum que permaduere libellum

Sic vt non pbebi cauma nocere potest.

Cuius odorifera et primoribus cyma labris

Quos regis imperio dum finit hora legant

Dum finit hora legant raptim nam ducimur annos

Et perit eternum non reditura dies.

En perituræ dies indoctum excepit hominem

Tempora quem senij nunc malefida premunt.

Sed te q̃ deceat noster contundit apollo

Propterea verbo ut modus: inde vale.

Nicolaï Peroti pōtificis Sīpōtini ad Pyrribū Perotū
nepotē ex fratre suauissimū rudimēta grāmatics.

Asceñ. Nepotē ex fratre. i. fratris filiū quō ēt vāri^o maxim^o scripsisse tes-
tis penuria quādā lingue latine: nā cū nepos. pprie sit filiū nōt aut
filie filius quasi nat^o post se nos ex filio aut filia non possumus absolute de-
cere de fratris filio nepotē nec tñ habem^o ppriū vocabulū. Rudimēta dicunt^r
quasi rudimēta qb^o erudimur. i. ruditatē epuim^o sunt aut rudū documēta.

Da literas.

A. b. c. d. e. f. g. h. i. k. l. m. n. o. p. q. r. s. t. v. x. y. z.

Da salutationem beate marie virginis.

Ave maria gratia plena dñs tecū bñdicta tu in mulie-
ribus z bñdictus fructus vētris tui iesus. Sācta mas-
ria mater dei Ora pro nobis peccatoribus. Amen.

Da orationem dominicam.

Pater noster q es in celis sanctificet nomē tuū. **A**due-
niat regnū tuū. **F**iat volūta tuasicut in celo z in ter-
ra. **P**anē nr̄m quotidianū da nobis hodie. **E**t dimit-
te nobis debita nr̄a sicut z nos dimittim^o debitorib^o

nr̄is. **E**t ne nos inducas ī tērationē. **S**z libera nos a malo. **A**mi.

Asceñ. De literis infra loquemur. Salutatio beate marie dī passiue: quip
pe qua salutata est: z salutatio angelica seu angeli aut gabrielis
actiue vt qua salutauit. Nō tñ tota est angelica. qz partem helizabet: partē ad-
didit ecclesia. Eius autē expositio cōsummata ad theologos nō ad pueros per-
tinet: literalis cuius nota est: sunt qui velint z p qz accipi vbi dī. **E**t benedict^o
id est quia bñdictus: qb valla frequēter accidere docet. Oratio dñica dicitur a
dño z saluatore nostro iesu edita z discipulis nobisqz tradita in qua septē petū-
tur z huc z future vite necessaria. Obseruatur qd alibi pceptum est. primum
querite regnū dei z iustitiā eius: simulqz p̄scribūtur dilectōis p̄cepta in quib^o
tota lex p̄det z pphete. Nā ideo pater dī: vt ex toto corde diligat. **I**deoqz no-
bis dimitti p̄camur sicut z nos dimittim^o: vt primū sicut nos in p̄p̄os diligen-
dū noscam^o. **I**ncludūtur ad hec p̄cepta decalogi. Nā ne idolā aut quid infra
deū vt deū colam^o dī. **P**ater nr̄ q es in celis nō qui in terris quia vbiqz sit. **E**t
ne iurem^o inuāū additur sanctificetur nomē tuū. **E**t vt p̄ fessorū sanctificatio-
nem vitā eternā cōsequamur. additur adueniat regnū tuū: quod ne z merito
cuiqz dari putetur nō dī succedam^o regno: sz adueniat: qz neqz volētis neqz cur-
rentis sed miserentis est dei. **U**t vero ipsum patrem nostrū qui in celis summe
veneratur etiam in terris veneremur: et ppter eum etiam parētes nostros p̄e-
camur. fiat voluntas tua sicut in celo z in terra. **E**t ne propter indigentiam:
aut furtim faciamus aut alterius bona concupiscamus additur. **P**anē: no-
strum quotidianum da nobis hodie. **A**ppellatione enim panis significatur
omnia necessaria: sed ne de crastino solliciti simus: dicitur panem quotidianū
z ne securi quotidie petere negligamus additur da nobis hodie. **N**e vero offen-
si z grauiter laessiti quicūqz occidamus admonemur debitis dimittere si volu-
mus vt nobis dimittantur dicentes. **E**t dimitte zc. **C**eterum ne per tentationē
p̄cipue carnis mechamur aut alterius cōiugē cōcupiscamus additur. **E**t ne
nos inducas zc. nō dī z ne tētemur: quia virtus in infirmitate perficitur: z non
nisi vincēti datur corona: sz ne nos inducas. i. in cōsensum induci p̄mitas. **Q**z

D. Nicolai peroti

ho nō satis est facere bonū: s; op; declinare a malo. addit. Sed libera nos a malo
lo pferim culpe: q; boni p malū pene veniūt ad coronā glorie quā nobis cōce
dat qui viuit z regnat. Amē q; vox hebreica predictorū affirmationē precatur.

¶ Da symbolum.

Credo in deū patrē oīpotentē creatorē celī z terre.
Et in iesum xp̄m filiū eius unīcū dñm nrm. Qui cō
ceptus est de spūsc̄to. Natus ex m̄ria xgine. Passus
sub pōtio pylato crucifixus mortu⁹ z sepult⁹. Descē
dit ad inferna. Tertia die resurrexit a mortuis. Ascēdit ad ce
los. Sedet ad dexterā dei p̄ris oīpotētis. Inde vētur⁹ iudica
re viuos z mortuos. Credo in sp̄ritum sanctum sanctam eccle
siam catholicam. Sanctorum cōmunionem. Remissionē pec
catorum. Carnis resurrectionem. Vitam eternam. Amen.

Ascēn. Da symbolū scz apostolorū de articulis fidei. Quod symbolū ē: q; cōgregati apostoli singuli ad manifestationē fidei articulum quasi symbolū dederūt. Symbolū autē dare ē: qui portionē seu partē cōiutū assertit: qd qui non facit assymbolus dicitur. Estq; fere quēd galli scotinū vocant.

¶ Quare optima a principio discenda sunt: quia tenacius heret q̄ nudis ani
mis percipiuntur. vt sapor quo noua imbuuntur maxime durat.

¶ Quare pertinacius heret que deteriora sunt. Quia bona facile mutātur in
peius. nunq̄ in bonum vitia vertuntur.

Ascēn. Ut sapor. vñ est illd horatianū in epistolis. Quo semel est imbuta re
cēs suabit odorē Testa diu. Est autē imbucere nouā tincturā aut irri
gationē rei dare. pertinacius. i. peruicacius in malū. Nūq̄ in bonū vitia id vē
rū sed vitiosa interdū in melius cōuertunt. vt de penitētibus patet. vult autē
phīfica rōne p̄bare bona facili⁹ corūpī q̄ mala ad integritatē reduci: q; a pri
uatōe in habitū nō est reditio. Deteriora dñr min⁹ bona. Peiora magis mala.

¶ Cur paulatim instruēdi sunt pueri: Quia sicut vascula angustī oris super
fusam liquoris copiam sic animi puerorum que nimia sunt respūnt sensim
autem instillationibus complentur.

Ascēn. paulatim. id est: paulotē: vnde Flaccus in arte. Quicquid preci
piesesto biculis: vt cito dētā p̄cipiat animi dociles: teneatq; fideles.

¶ Omne superuacuum pleno de pectore manat. Angustioris. id est: habēs an
gustum os. Sensim. i. paulatim: quā si perceptibiliter ad sensum.

¶ Quomodo vñdum est remissionibus. Ita vt nec odium studiorum faciāt
remissiones negare: nec oēs consuetudinem nimie.

Ascēn. Remissionibus. id est: relaxationib⁹ animorū a studio. Remittit autē
quod laxius z lentius fit: intermittit qd ad tps nō fit p̄ oēs: tñ iterū
fit: pretermittit z dimittit qd sic dimittit vt amplius non fiat. omittitur autē
quid casu aut negligentia odium fastidium nimie scz remissiones.

¶ Quod est p̄nū ingeniū signū in pueris: Memoria. Qd est s. b. m. z imitatio.

¶ Quotuplex est xp̄ memorie: duplex. Que facit p̄cipere z fideliter cōtinere.
tamē autore Quintil. precor ingeniū. i. nimis cito p̄cipiēs heud tes
mere. i. fere nūq̄ peruenit ad frugē. i. ad perfectionem: q; qd cito fit cito perit.

¶ Cur in arte grāmatica pri⁹ instruēdi sunt pueri: q; hec est initiū z fundamē
tū oīm disciplinarū: nec pōt ad vll⁹ rei summā nisi p̄cedētib⁹ initiis perueniri.

¶ Quid est grāmaticē: Est ars recte loquēdi recteq; scribēdi scriptorū z poeta

in lectionibus obseruata. Unde dicitur grammatices. A potu gramaton hoc est a literis. Latine enim litera dicitur quod ex literis syllabe fiant: ex syllabis dictiones: ex dictionibus oratio ex quibus disciplina grammatices constituitur.

Ascen. Cur in arte hec diffinitio est fere dionecdis, Scriptorum. f. aliorum. et C. Idem a potu gramaton. apo dicitur a vel ab ppositio grō descriuēs cū greci ablitū non habeant: grammaton genitiuius est pluralis. Gramma autem litera que scribitur: quia grapho dicitur scribo. Sed quia grammā neutrum est: ideo literarū nomina neutro genere pronuntiant. quidam tamen subaudientes litera femineo enuntianturunt. Ex quibus scilicet omnibus.

Quot sunt partes grammatices: Quatuor. que: litera: syllaba: dictio: oratio. Litera ut p. Syllaba ut py. Dictio ut pyrrhus. Oratio ut pyrrhus incūbit virtuti. Quid est litera. Est minima pars vocis cōposite. Quid est vox: Est aeris ictus auribus accidens. Unde dicitur vox a boō quod est voco.

Quotuplex est vox: quadruplex. Articulate quā ab aliquo sensu mētis pificiūt. Inarticulate quā a nullo sensu mētis pificiūt. Litera quā scribi nō pōt Articulate autē quedā possunt scribi ut pyrrhus. quedā nō possunt scribi ut sibi us et gemutis hōim. Inarticulate autē quedā scribi possunt et literate sunt ut coar et cra. quedā sunt illiterate et scribi non possunt ut strepitus mugitus et similia. Unde dicta est litera: Litera dicta est quasi legitima quod legentibus iter pbeat. vel a lituris quia veteres in ceratis tabulis scribebāt. Litere quot accidunt: Tria. Nomen: figura et potestas.

Ascen. Vocis cōposite addūt quā scribi pōt boō pferūt vōo grece. Articulate dicitur articulis. i. debitis instrumentis fingit. Inarticulate quā simul sine articulatione effert. Cū autē p exēplis dant sibili et gemitū nō intelligentur ea nota s; res p ea significare. ut p coar sonūs rane. p cra aut cras sonū corui. p strepitū sonitū pedū p mugitū sonitū tauroꝝ. Ceratis. i. cera illitis tabulis. Non enim est quo noiant. figura qua scribunt. potestas quā valēt ad syllabarū quātitatē.

Quid interest inter lras et elemēta. Elemēta dāt ipse pntitationes. Lse 40. sunt signa elementorum. Abusue tamen et litere pro elementis et nōis que dum scribuntur et leguntur litere sunt.

Quot sunt litere siue figure elementorum: vīgintidue.

A. b. c. d. e. f. g. i. k. l. m. n. o. p. q. r. s. t. u. v. x. y. z.

Quot sunt vocales: sex. quinq; latine. A. e. i. o. u. et vna greca ypsilon. Cōsonantes quot sunt: Serdecim. b. c. d. f. g. k. l. m. n. p. q. r. s. t. x. z. Ex cōsonantibus quot mute: Nouē. b. c. d. f. g. k. p. q. t. Quare dicuntur mute. quia incipiunt a seipsis et desinūt in vocales. Quot sunt semiuocales: septem. l. m. n. r. s. x. z.

Quare dicuntur semiuocales: quia oēs fere a vocalibus incipiētes in se desinentes similem fere vocalibus sonū habent.

Quot sunt liquidæ: Quatuor. l. m. n. r. Quare dicuntur liquidæ: quia post mutas posite in eadem syllaba faciunt pcedentē syllabam breuiem esse cōminē.

Quot sunt duple: due. x et z.

Quare dicuntur duple: quia pro duabus literis ponunt. x. em ponit pro. cet. s. z vero pro duplici. ff. ut greco p greco.

Et etiā et u si in principio syllabe ponatur sequente vocali cons

sonātes sunt: vt iuno: venus. Si ho in medio dictiōis ponant
nō cōposite inter duas vocales dupliciū vim habēt vt maia z
audiui. **h.** quare non ponit inter literas: qz non est litera sed
aspiratiōis nota. ¶ Quot sunt vocales ppositiue: Tres, a, e, o.
¶ Quot sunt subiunctiue: due, i z u. quare dicūtur subiunctiue:
qz subiūcte ppositiuis diphthōgos faciūt. ¶ Quid est diphthō
gus: est cōfictio duarū vocaliū in eadē syllaba vim suā seruā
tiū. ¶ Quot sunt diphthōgi. quinqz. ae, oe, au, eu, z ei. ¶ Quot
sunt diphthōgi q scribuntur z non proferunt: tres, ae, oe z ei.
¶ Quot sunt diphthōgi que scribunt z proferunt. due, au, z eu.
¶ Diphthongi sunt longe an breues. Semper sunt lōge nisi in
terdum sequente vocali. vt apud Vergilium, Stipitibus du
ris agitur sudibusve preustis.

Ascen. Vocales dicunt i se vocalitatē. i. vim sonādi hñtes. incipiūt em a so
no pprio z in eūdē desinūt: nec quēuis lra sine eis sonat nec syllab
ba sine eis fit. Mute fm pñt. q parū sonāt. Ideo aut parū q oēs pter fa sono p
puo incipietes in sonū vocalis desinūt. Semiuocales aut q tm qtrū vocales so
nāt. nā in sonū ppriū desinūt. Querās cur q in sonū vocalis desinūt mute dicā
tur. Mēpe q son⁹ in fine fortior est q in principio vt si fiat in cāpana duodecim
ictus postrem⁹ dunt.⁹ audiet q. x. reliq z ideo qz son⁹ vocalis in fine est ppri⁹
sonus modic⁹ est ptra de semiuocalib⁹ dicet. Querās rursum: cur igit ffit muta
ta: dicā q qz p greco phi ponit. i. p ph. p aut est muta h. tm aspirationis nota.
Et qz plus soni in fine est: ita tābus in breuē desinēs pot⁹ pes citus dī qz tro
chēus de quo alibi dicēdū. ¶ Aut z y sunt cōsonātes nō tm in pncipio dictionis
sed etiā syllabe vt in ierunio. a. v trobqz est cōsonās. seuus u prioz etiā psonans.
¶ Aut duplex fit dū ponit inter duas vocales dictiōis simplicis: sic vt cū earuz
altera syllabificet: nā si fiat diuisio vt tenuia vocalis fit dico simplicis: nam in
biugis simplex cōsonās est: qz prima cor. Vocales aut ppositiue intelligēt cū
alijs vocalibus z similiter subiunctiue: nā cū cōsonātibus oēs sunt cōes. i. tā ppo
ni q postponi possunt: vt manifestum est. Tortelius docet diphthongos habe
re tempus z dimidiatum. ¶ De syllaba.

¶ Quid est syllaba: est cōprehēsiō lrarū q sub vno accen
tu z vno spū. pferit. Ande dī: syllaba a syllabīn qd est
cōprehēdere lz abusiue singulariū vocaliū sonos syl
labas noiemus. ¶ Syllabe quot accidunt: quatuor.
¶ Tenor. Spūs. Tēpus z nūerus. ¶ Quot sunt tenores syllabas
rū tres. acurus: grauis z circūflexus. ¶ Quot sunt spūs syllab
barū: duo. asperz lenis. ¶ Quot sunt tpa syllabarū: Tria. bre
ue. lōgū z mediū. quibus oīs syllaba vel breuis vel longa vel
cōis efficitur. Numerus quō accidit syllabe: qz aut vni⁹ litere
est syllaba: vt a. aut duarum vt ab. aut triū vt arr. aut quatuor
vt mars. aut quinqz vt stans. aut sex vt stirps. Maioris autem
numeri qz sex literarū nulla apud latinos syllaba inuenitur.

Ascen. Tenorē accipit p accētu. Spm̄ pro asperitate aut tenuitate aeris emittē di dū pferē. Breuis syllaba vñ hz tps: lōga duo: dōs dū breuis est vñ dū lōga duo: vt Succinctā pharetrare vñ hz tps gestare pharetrā duo signāter dixit. Nulla apud latinos: qz apd alios lōge plures sunt: vñ apd Andrinōs vñdecim literaz syllabā est iuenire: vt isgrootschs. ¶ De dictione.

Dictio qd est: Et minima pars ofonis pstructe. ¶ Que dōtia est iter syllabā z dictionē. Syllaba ē ps dictionis z nihil p se significat. ¶ Quot syllabarū est maxia dictionis apud latinos. Tredecim. vt diocletianopolitanissimorū.

Ascen. Ofonis pstructe dicit pscian. i. i. ordie pposit. Sane pstructū dī p pte qd ptes hz diuersaz formaz: vt nugas gerēs cōpositum qd in vnā formā redactas. vt nugigerulus. Syllaba nihil p se. i. inqatū pars est dictionis sīgt. Nā interdus ptes diuise z pro dictionibus habite sīgt vt in ipso interdū. Diocleo est suplatius a diocletiano politanus. i. ad diocletianopolim pertinens hoc est vrbem diocletiani.

Quid est ofo: Est ordinatio dictionū pgruā sīaz pfectāqz demōstrās. ¶ Partes ofonis quor sunt: Octo. Nomē: hz bū: picipiū: pnomē: ppositio: aduerbiū: iteriectio z cōiunctio. ¶ Quot sunt ptes ofonis declinabiles: Quatuor. Nomē: vers bū: participiū z pnomē. ¶ Quot sunt partes ofonis indeclinabiles: Quatuor. Prepositio: aduerbiū: iteriectio z pūctio.

Ascen. Congruam z pfectam. Intellige si debite facta sit. Nāz incōgrue et imperfecte singi possunt. Verbum est declinabile per tēpora numeros z modos. Cetera per genera numeros z casus.

Quid est nomē: Est pars orationis cū casu corpus aut rem ppre cōiter ve significās. ¶ Unde dī nomē: dī quasi nos tamē q hoc notem? vniuscuiusqz substātie qualitatē vel a greco qd est onoma. ¶ Quot accidunt nomini: Quinqz. Species: genus: numerus: figura: casus. Quotuplex est nomē: Duplex. Substātiū z Adiectiū. ¶ Quod est nomē substātiū: Est illud cui pponit vñ articulare tm̄. vt hic liber. vel duo ad sum mū: vt hic z hec homo. Quotuplex ē nomē substātiū: Duplex. ppiū z appellatiū. ¶ Quod est nomē ppiū: Qd vñ soli cōs uenit: vt pyrrb⁹ z penelope. ¶ Qd ē nomē appellatiū: qd est cōe mltor. vt h leo. ¶ Qd est nomē adiectiū: qd variat p tres diuersas voces. vt pbus pba pbū: vel p tres articulos. vt hic z hec z hoc felix. ¶ Quot sunt spēs noīm tā ppiorū qz appella tiuorū: Due. Primitiua vt iulus z mōs. Deriuatiua vt iulius z mōtan⁹. ¶ Quot sunt species ppiorū noīm: Quatuor. Pre nomē qd pponit differētie causa. vt Gneus. Nomen qd est cuiusqz ppiū. vt paulus. Cognomē qd est cognatiōis cōe. vt scipio. Agnomē qd ab aliquo euentu imponit. vt aphricanus.

Ascen. Corp^o aut re qd priscian^o dicit substantiā aut q̄litate. vt corp^o & substantiā dicat qd substantiā. i. re rangibile & p se subsistentem h3 vt lapis. Qualitas & res qd corpus denotat. vt albus magn^o. aut in eo est: vt albedo magnitudo & similia. Quinq; accidunt. sed donatus addit cōparationē & ita sex ponit. ¶ Proprie aut loquēdo nō ideo substantiū est qd vnū articulare pponit: sed qz substantiū est. ergo ei tm vnū cōuenit. Adiectiuū aut tria: qz d3 substantiū qd in triplici gñe reperit cōformari. Est igit p pte substantiū qd p se stat & verbo supponit vt homo. Adiectiuū qd substantiū semp additur aut p pte adiecti vt albus. Substantiuū aut potissimū adiectiuū in neutro gñe vt verū p re vera &c. Nec ideo nomē est adiectiuū qz tres h3 voces: qz lecti est spicius spica spiciū. & nasus nasa nasum. nō adiectiuū sed substantiū diuerso gñe prolata. Sūtq; interdū due voces adiectiuū vt dulcis & dulce. Soleo infartulis hoc signi dare vt substantiū dicat qñ in vulgari gallico nō p̄ponit vt te hoc cōplexi vna res sed vnū dītaxat aut articulus le ou la vt homo vñg hō me ou lhōme. Adiectiuū qñ rite p̄ponit vt human^o vñe chose humaine. Flādrinus aut cognoscit substantiū qñ p̄ponit vñus vna vñū. aut articulus de & non addit vna res. Adiectiuū qñ additur vt homo een meinscheost de meinsche. human^o een meinsche lie dijk: sed attendite infantuli quo me vestri erudiendi descendere cogat amor. Nomen est p̄mitiuū: qz rei primū est impositū & a nullo deriuatur. Deriuatiū qd ab alio deducit. p̄nomen p̄ponit etiā adulationis gratia: qz vt dicit flaccus. gaudent p̄nomine molles auricule. vñ fere a laudabili aliqua re imposita sunt. vt Catius a gaudio licet vt Cneus per e scribat. Aulus ab aula. Marcus a Marte. Publius a publica vtilitate. Scipio aut olim erat agnomen. vt cesar: qz ex euētū erat impositū qz scipione i. baculo inniteret p̄mus in ea familia scipio dicit^o est effi scipio baculus. S3 qz agnomena manēt in familia iō sūt cognōia. Vñ cesar nō iulius sed p̄mitius dicit^o est qz cēso vtero matris nascebat sicut agrippa q̄ pedib^o anterioribus ab egrō paratu. Nā eger p ac scribit: sed interdū e deponit. vt a qua eb equo p ac scribendo. Sic crispus a crispo capillo cū quo natus. Sepe autā denicta puicā agnōia banf. vt numantinus aplycanus macedonicus. sed p̄lixor hō q̄ instituerā.

Quot sunt species tam p̄mitiuorū q̄ deriuatiuorū nominum cōmunes: Aigintiquinq; corporale. incorporale. Omōnimum. sinonimū. p̄p̄iū appellatiuum. substantiuū. adiectiuū ad aliqūd dictum. quasi ad aliqūd dictum. Gentile. Pat̄rium. Interrogatiuum. Infinitum. Relatiū. Collectiuū. Diuiduum. Fictitiū. Generale. Speciale. Ordinale. Numerales. Absolutū. Temporeale. Locale. **Quod est nomen corporale:** qd corpus significat vt homo. **Quod incorporale:** qd nō significat corp^o vt virtus. **Omonima q̄ sunt:** q̄ voce non significatiōe cōueniūt vt nepos fili^o filij vel luxuriosus **Que sunt sinonima:** q̄ nō voce sed significatiōe cōueniunt vt ensis gladi^o micro spata. **Quod est ad aliqūd dictū:** quod sine intellectū eius ad quod dicit p̄ferri nō potest vt filius pater. **Quasi ad aliqūd dictū quid est:** Quod quis habeat aliqūd contrariū & quasi semp adherēs: tamen neq; ipso nomine significat etiā illud nec secum interimit. vt nox dies. Gentile qd

est: quod gēre significat vt grecus latinus. Patriū quod est?
 qđ a patria sumit vt roman⁹. Quod est interrogatiū, quod
 cū interrogatiōe pferit vt qđ q̄lis quātus qđ. Infinitū qđ est
 interrogatiuo q̄; iñ: vt qđ q̄lis: quāt⁹: cū graui accētū pferū-
 tur. Relatiū quod est: qđ refert antedēs: vt qui que qđ. z tas
 lis tātus. Collectiū quod est: qđ in singulari numero multis
 tudinē significat vt populus. Diuidū qđ est: qđ a duobus vel
 a pluribus ad singulos relationē habet: vel ad plures in nus-
 mero pares distributos: vt yterq; alter qđq; singuli. Sicitū
 qđ est: qđ a pprietate sonoz fctm ē: vt turt. grus. taratāra.
 Qđ est gñale: qđ in diuersas spēs pōt diuidi: vt aīal arbor.
 Quod est speciale: qđ a genere diuiditur: vt homo laurus.
 Quod est ordinale: Qđ ordinē significat: vt primus secund⁹.
 Quod est numerale: quod numerū significat: vt vnus duo.
 Quod est absolutū: quod per se intelligitur: vt ens deus.
 Quod est tpale: quod tempus significat: vt mēsis annus.
 Quod est locale: qđ locū significat: vt ppinqu⁹ lōginquus.

Ascēn. Turtur z grus ab anti⁹ ipsis expumunt dū gemūt: taratāra son⁹
 est tube. Sētile nomē est: vt gall⁹ z galla. patriū vt gallicus z galli-
 can⁹. Quis q̄lis quātus si acute pferunt interrogatiua sunt: vt Quis es. Qua-
 lis es: quātus es. Si accētū graui infinita: vt nescio qđ aut qualis aut quātus
 sis. Numeralē qđ numerū subaudi tñ significat: qđ ordinale numerū cū ordine
 significat. Sicut qđā numerū cū tpe cōnotāt: vt biuidan⁹. bimestris: bimus: biē-
 nis zc. quadragenari⁹ homo qui est quadraginta annoz zc. Quot sunt deri-
 uatiuoꝝ nomī spēs pprie nouē. patronymicū. Possessiuū. Comparatiuū. Super-
 latiuum. Diminutiū. Denominatiū. Vercale. Participale. Aduerbiale.
 Quod est nomē patronymicū: qđ a noib⁹ pprijs patrū deriuat sñi formam
 grecā: z significat cū grō pmitiū filiū vel nepotē. vt eacides fili⁹ vel nepos eaci.
 Quod est nomē possessiuū: qđ cū grō primitiui significat aliqd eoz q posside-
 tur vt euandrus ensis. i. ensis euādrī. Comparatiuū quod est: quod significat
 magis cum positiuo. vt fortior. i. magis fortis. Que nomina comparātur ap-
 pellatiua dīstāt qualitatē aut quantitatem significantia. qualitatem vt
 bonus malus. quantitatem vt magnus paruus.

Ascēn. Patronymica sunt abusiue etiā a patria vt ilias colchis. a fratre.
 vt phactōrias. vt Sulpiti⁹ lati⁹ docet p magis aut qđ fille. vt vali-
 dius valdius fortius exponit. comparatiuum cui casui deferuit. obitō vtriusq;
 numeri sine p̄positione. dicim⁹ em̄ doctior illo vel doctior illis. Suplatiuū qđ
 est: qđ per se platum intellectū habet cū valde aduerbio positiui: vel ad plures
 sui gñis cōparatū supponit oibus. vt eneas pūssimus. i. valde pius. optim⁹ teu-
 croz. i. bonus sup oēs reueros. Superlatiuū cui casui feruit: Stō tantū plura
 li: dicim⁹ em̄ doctissim⁹ poetarū. Diminutiū est: qđ diminutionē sui. deriuati-
 uū absolute demonstrat vt regulus. i. paruus rex. Quot modis pferunt dimi-
 nutina: tribus necessarie significationis: ybanitatis z adulationis gratia. vt
 tantillus in geniolū corculum. Denominatiua que sunt: que a nomine deri-
 uātur. vt a saxo saxosus. Verbalia que sunt: q a verbo deriuātur. vt a dico di-
 ctio. participialia q sunt: q a picipijs deriuant. vt amādus z reuerēdus. hoc

D. Nicolai peroti

Et digni amari et reuereri. Aduerbalia q̄ sunt: q̄ ab aduerbijs deriuant. vt hos diernus. crastinus. ab hodie et cras. Diffinitionē hanc suplatiui merito dānat valla. nam quid est stultius cū cōparatiuū exponamus p̄ cōparatiuū q̄ exponere suplatiui p̄ positiui. Neq̄ exponitur per sup̄ oēs: q̄ sic etiā intelliget: s̄ p̄ aduerbiū maxime aut sile vt p̄ssim⁹ aut poti⁹ pietissim⁹ maxie pius. Optimus teucroꝝ. i. maxime bon⁹ inter teucroꝝ nō sup̄ oēs teucroꝝ q̄ nemo est optimus teucroꝝ nisi et ipse tencer sit. Regul⁹ nō semp̄ est paru⁹ rex s̄ vn⁹ e. p̄ccris bus regni. vñ pares frācie reguli dici p̄nt. Tātill⁹. i. minim⁹ a tāt⁹ em̄ sit tātul⁹ et inde tātill⁹. Ingeniolū dicitur: vñ banitat. et me destie grā q̄ extenuam⁹ nra. Corculū corporeculū animula adulariōis: q̄ q̄ iminuta sunt aut iuuenilia delectāt.

De generibus nominum Perotus.

Enot sunt ḡna noīm: Septē. Masculinū. femininum. neutru. cōe. oē. pmiscuū. et icertū. Masculinū cui p̄ponit vnū articulare p̄nomē hic. vt hic pyr⁹ rh⁹. Femininū cui p̄ponit vnū articulare p̄nomē hec. vt hec pene lope. Neutru cui p̄ponit vnū articulare p̄nomen hoc. vt hoc aīal. Cōe cui duo articularia p̄noīa p̄ponunt. vt hic et hec hō. Oē cui tria articularia p̄noīa preponunt. vt hic et hec et hoc felix. Promiscuū qd̄ et epichenū dī. qd̄ sub vna voce et vno articulo denotat aīalia vtriusq̄ sexus. vt hic passer hec aīla. Incertū qd̄ nulla rōne cogēte sola auctoritas vetex sub diuerso ḡne p̄tulit. vt hic et hec filer. finis. talpa. cortex. grus. dāma. dies. margo. bubo. pāthera. ciunīs. serpēs. linx. alu⁹. adeps adipis. **Ascen.** De ḡnibus sciendū est gen⁹ duob⁹ modis agnosci: primo p̄ significationē de qua dātur regule ḡnales: deinde si de significatione nō est regula p̄terminationē. vñ q̄ facili⁹ memorie cōmēdant carmina has regulas hīculis nris cōplectar. Sed vñ de his sulpitius differit q̄t exceptioes ponit.

¶ Prima regula.

Hic retinet sexum signans quodcunq̄ virilem.

¶ Pyrrhus cuius ḡnis masculini quare: q̄ oīa noīa p̄pria virorū cuiusq̄ sint terminationis masculini sunt generis.

¶ Secūda regula.

Hec retinet sexum signans tantum muliebrem.

¶ Penelope cuius ḡnis: feminini. q̄ oīa noīa mulierū cuiusq̄ sint terminationis feminini ḡnis sunt: vt penelope glycerium.

¶ Tertia regula.

Arboris hec querit nomen speciale virentis.

¶ Pirus cui⁹ ḡnis: feminini. q̄ oīa noīa arborū feminini sunt ḡnis. fructuū vero et lignorū frequētissimē neutri. Excipiunt hic oleaster et hic ficus p̄ fructu. nam hoc filer. hic rubus et hic dumus non enumerant inter arbores.

¶ Quarta regula.

scz genus.

Mensibus et fluuijs mas dat numeralibus omne.

¶ Aprilis cui⁹ ḡnis: mas. q̄ oīa noīa mēsu sunt mas. ḡnis.

¶ Quinta regula.

¶ Decē cuius ḡnis: oīs. q̄ oīa noīa numeralia a quatuor vsq̄ ad centum sunt oīs ḡnis et indeclinabilia. Cetera hō et declinantur et discreta sunt preter mille quod triū generū et indeclinabile est.

¶ Sexta regula.

¶ Metaurus cuius ḡnis: masculini. q̄ oīa noīa fluuiorū sunt masculini ḡnis.

¶ Septima regula.

Serum communem discrete et voce sub una

Significans quoduis nomen commune vocabis.

¶ Coniuncta cuius generis: cōis: qz oia noia cuiuscūq; sint terminationis: si ex ipsa significatiōe, rerū ad mares vel ad feminas solū p̄tinet masculini vel feminini sunt generis. Sin vtriusq; sexus esse possunt nisi v̄ iuc̄sas habeant voces cōia sunt. Si in significatiōe neutris etiā cōiungi possunt ois generis sunt. vt hic vir hec mulier. hic et hec parricida. hic et hec et hoc sospes. ¶ Octaua regula.

Si tres mobilibus sunt fines: mas tibi primus

Alter femineus sit: neuter tertius inde

Sin duo communis prior est: reliquus mihi neuter:

Sin vnus generis natura est quilibet omnis.

¶ Bonus cuius generis masculini: qz est p̄ma vox adiectiui. Bona feminini: qz est t̄cia vox adiectiui. Bonū neutri: qz est tertia vox adiectiui. ¶ Nona regula.

Momen in a primenunc dictum sit muliebre

Sed terne et tantum pluralia dicito neutra

A grecum est neutris: sed cetera greca latinis

Raro genus variat nisi que vocem quoque mutant.

¶ Ut qdā in es masculina apud nos in a sunt feminina: vt charta, margarita catapulta. Linter autē ap̄ grecos et apud tibullū mas. generis est. ¶ Perotus.

¶ Musa cuius generis feminini: qz oia noia latina q̄ in ntō singulari desinūt in a feminina sunt. vt aqua. cera. pluralia vero q̄ desinūt in a neutra sunt vt arma.

¶ Decima regula.

Greca noia cuius generis: Greca q̄ in as vel in is es longā desinūt masculina sūt et sūt in a apud eos desinētia neutra et quēcūq; terminatōe suā seruāt genus suū apud nos seruant vt hic boreas crater tūā sofia poeta schema et reliqua.

¶ Undecima regula.

E breue quod terne est simili nisi mobile neutrū est.

¶ Cubile cuius generis: neutri: qz omnia noia q̄ in ntō singulari in e correptam vel in i desinunt neutra sunt. vt monile gūmi. Excipiuntur a gentiuis cōposita omnis generis vt cuiusmodi.

¶ Nā frugi. mācipi obliqui sunt casus cū oibus casib⁹ et generibus figurate adiuncti.

¶ Dodecima regula.

O maribus socio. spado cerdo predo cupido

Dum deus est: comedo cudo dum nomina mango

Et ligo. sed do. go. que dant inis in genitiuo.

Et verbale in io caro talio religioq;

Femineis iungo. maribus tamen additur ordo

Intertis cardo dabitur cum margine bubo.

Est communis homo forsan cum virgine latro.

¶ Sermo cuius generis: mas. qz oia noia q̄ in ntō singulari in o desinūt: nisi sint verbalia antecedente i et nisi in do vel in go creāt o in i mutantia in gtō feminini sunt generis: preter hic ordo cardo et cupido p̄ deo. vt hec actio oratio dulcedo origo. masculina preter caro carnis qd est femininū. Margo tam masculini q̄ feminini generis inuenitur. Virgo etiam cōmunis generis inuenitur.

¶ Tertiadecima regula.

D. Nicolai perotti

Neutris. v. c. d. t. vel. l. simul in sociate

Sal modo des maribus. sol z mugil associabis

Hic pugil officio. vigil z que dicta notabo.

¶ Cuius gñis: neutri. qz oia noia in u vel in e vel in d vel in l vel in m vel in t in nō singulari desinētia neutra sunt. vt genui. loci. aliqd: ceruical: tēplū ca-
put. Excipit hic sal qd th apud veteres neutru inuenit hic pugil hic sol. hic et
hec presul. erul. vigil. hic z hec z hoc nequam. ¶ Quarta decima regula.

A maribus detur: sed neutris associetur

En quod format ipis. maribus tamen a cano subdes

Forstian z pecten veluti prebens sacra flamen

Hec syren sindon quedam simul oppida sidon

Et babylon salamin. sed in on finita secunde

A ducens neutris solitum genus addo pelasgis.

¶ Numē cui⁹ gñis: neutri. qz oia noia in n desinētia si pducūt vltimā aut si a
canēdo cōponunt masculina sunt. Sin coertpiūt nisi a canēdo cōposita neutra
sunt. vt hic lien ren splen. hoc solamē semē flamē. hic tubicen cornicē fidicē. Ex
cipit hic pectē hic flamē p sacerdote. Greca. vero in n genus suū seruāt. vt hic z
hec sirē. hic delpbin hec eleusin. ¶ Quinta decima regula.

Ar petit hoc: hic lar. hostar. tria mobile vult par.

¶ Laquear cui⁹ gñis: neutri. qz oia noia desinētia in ar neutra sunt. vt instar
lupanar. excipit hic hostar. hic lar. hic z hec z hoc par. z sua composita.

¶ Sexta decima regula.

Er maribus prebe. sed ber. ver semina terre.

¶ Secunde etiam sunt masculina. vt vesper scdus z cancer piscis.

Et vesper cancer que terne sunt dabo neutris

Attamen hic imber cum prole petit cucumerq;

Hec modo vult linter. sed spinter ruder iterq;

Et si sit iuger: neutris sociabo decenter.

¶ Ut pauper: degener: vber: puer: mater: mulier.

Mobile cum reliquis caute signauero notis.

¶ Cancer cui⁹ gñis: masculini. qz oia noia in er desinētia masculina sunt pter
noia tercie declinatiōis h vel u loco cōsonantis ante er habētia vel terre fetus
significantia. vt hic puer ager ausier. hoc ruber suber cadauer. hoc siler papa-
uer ciccr. Excipit hic imber z ab eo cōposita septēber mulciber. z hoc iter spin-
ter cancer p morbo. Degener pauper vber cōis vel poti⁹ ois sunt generis.

Decima septima regula.

Ir quoq; do maribus. sed gadir z ir dabo neutris

Hic dat z hec marty: quod grecum nomen vt hoc pyr.

¶ Vir cui⁹ gñis: masculini: qz in ir desinētia noia masculina sunt. vt hic lenir
treur abadir. Excipiuntur hoc gadir z hoc ir. ¶ Decima octava regula.

Or petit hic. sed ador vult hoc cor marmor z equor.

Femineis arbor communibus additur autor.

vt senator holisor.

i. comparatina.

Nataq; nominibus. seu collectiua: sed omnis

vt indecor bicolor tricolor.

Est memor atq; decus color et corpus generatum.

¶ Honor cuius generis masculini quia omnia nomina in oratione desinencia masculina sunt. vt lector pter comparatiua quae compositae sunt generis. Excipiunt hic senior hec arbor hec marmos equor ador cor hic et hec memor immemor et a decore cor pore vel colore composita quae compositae sunt. vt dedecor bicolor discolor. Autor etiam est compositus generis masculini nifici est significat quod augeat. tunc est auctrix facit femininum. ¶ Decimanona regula.

Ut neutris apta: sed mascula sint retrahenda

Hic satur et fursur: volitans pro pisceq; turtur.

Gentis auisq; in tur finitum nomen et in rur

Sed dubium turtur: communia fur ligur augur.

¶ Robur cuius generis neutri. quia in ur desinencia nomina neutra sunt. vt iecur gur tur pter nomina deorum vel gentilia vel appellatiua auis. r. vel. c. ante ur hystia quae masculina sunt. vt auxur astur turtur fursur. Verbalia vero quae hominibus imponuntur si sint tertie declinationis communia sunt. vt augur fur trifur. quibus additur ligur. Sin secunde masculina: vt satur.

¶ Vigesima regula.

quia vtriusque conueniens communis est.

As prime autantis faciens maribus sociabis

As mas atq; mares signantia vas vadis addes

Cetera feminels: sed vas vasis dabo neutris

Et fas atq; nephas. sed nomen gentis vt archas

Communi iungas at omni immobile nugas.

¶ Ciuitas cuius generis feminini. quia in as desinencia nomina feminina sunt. vt pietas pter patria et gentilia quae compositae sunt. vt arpinas capenas archas. Excipiuntur hic mas maris vas vadis as asis hoc vas vasis fas nephas et nugas omnis generis et indeclinabile.

¶ Vigesima prima regula.

Es breue non aptum mulieribus esto marinum

Hec teges atq; seges compesq; dat iniques omne.

¶ Surges cuius generis masculini. quia in e correptam desinencia quae nullam significationis naturalis comunione habent cum femininis masculina sunt. vt frames limes. Excipiuntur duo in ges. vt hec seges teges et compes. dis. Item iniques quod omnis generis inueniunt.

¶ Vigesima secunda regula.

vt apes

vt patronymica comes et c.

Hec petir es longum. sed prime est quodq; martium

Et quandoq; dies. cuias sit mascula proles

Ut pater in numero plurali. aries pariesq;

Verres. pes et praes. hoc es tenet hippomanesq;

At vates locuples heres communia dices.

¶ Clades cuius generis feminini. quia in es productam desinencia feminina sunt. vt labes. Excipiuntur hic verres pro porco et dies quod in singulari incertum generis est. in plurali masculini semper sicut ab eo compositum mendes. et hic pes pedis.

¶ Vigesima tertia regula.

vt piscis

ignis.

Hec vult nomen in is, sed scis finita vel in gnis,
vt lapis. i. genitiuo vel hec clamys pyris.

Et crescens patrio, nisi sit commune pelaso.
vt molaris dens. edilis vir natalis dies.

Est stans pro fixo marinum coniunge marino

Adiunctis dubijs finis clunis simul amnis.

Excipienda a regula principali qz cassia cassidis hec vult.

Hic quoq; vult mensis, cassis lis fustis et ensis

Caulis et edilis, collis simul anguis et vnguis

Et follis corbis postis torquis simul orbis

Et torris vectis vermis simul axis et assis.

i. dubij generis potius feminina.

Composita vt tressis, dubitans sit femina vestis,

i. potius masculina.

Sicq; canalis erit, verum mas pulvis et anguis,

per regulam generalem.

Hic dat et hec testis cuius famnis simul hostis,

qz profemina bz iuuenula apud Quintilianum.

Et canis et iuuenis potius mas atq; scholaris,

i. sicut

sup. aliud.

Et dis atq; per is finitum mobile quoduis.

Subexcipienda a regulis specialibus.

Sed lis glis glitis vel sis fixumq; bipennis

Hec dant et iaspis cassis dis cuspis et aspis.

¶ Classis cuius gnis: femini. ni. qz in is desinentia nota feminina sunt. Excipia-
 tur haberia n vel duas consonantes in eadē syllaba vel duplicem consonate m
 ante is, et q penulti. syllaba vna ex liquidis terminat vel vna syllaba crescit in
 gto que masculina sunt. Excipit hic caulis hec bipennis hec pestis febris ne-
 pris vestis vallis turris peluis pellis cuspis cassis lis molaris cum adiectus
 est communis gnis, cu ad dentē vel lapidē refertur mas est. Rudis cu virgam sis
 gnificat qua gladiatores donabant femininū est. finis etatis incerti gnis.

¶ Vigesima quarta regula.

vt de los illos corinthios.

Hic petst os terne: quedam hec (quia greca) secunde

i. tam oris qz ossis faciens.

Hec glos cos arbor et dos, sed vtrunq; dat hoc os.

Grecaq; pauca vt epos melos argos, dum preeuntis

Et numeri atq; chaos communi chironomos bos.

Impos seu compos custos datur atq; sacerdos.

¶ flos cuius gnis: masculini, qz in os desinentia masculina sunt. pter glos cos
 dos feminina sunt, et custos sacerdos bos compos impos comunia, et os oris et
 os ossis neutra.

¶ Vigesima quinta regula.

Us breue da maribus nisi tertia flexeris aut sit.

Greca femineum, sed eniu mulieribus aptum

Est humus atq; domus diphthongus porticus artus

Carbasus et byssus costus cristallus et alnus.

forte saphirus item que vox est greca papyrus.

et similia ciuitatum et regionum nomina. velus sanus.

Uanus et egyptus nardus simul atq; phaselus.

ut pomus. murus. focrus. anus pro vetula.

Luminotis et acus: manus idus et tribus hec dant.

Hoc vulgus pelagus petit et vix flexile virus.

Pampinus hic potius sed et hec specus et paradisus.

ut philosophus.

Hicq; vel hoc vulgus communia dat tibi grecus.

¶ Ventus cuius generis: masculini: quia in us correpta desinencia scilicet et quarte declinationis masculina sunt: ut annus sexus. Excipiuntur hec cristallus: et costus: phaselus et arctus. **¶** Item hec acus: humus: alnus preterea hec domus colus. **¶** Item anus, nurus et in anus tribus porticus. Idus tantum plurale hoc pelagus: hoc acus, aceris purgamentum frumenti. Vulsus tam masculinum quam neutrum inuenitur: hoc etiam virus et pus indeclinabilia. Specus vero et penus tam masculinum quam femininum et neutrum generis inueniuntur. **¶** Trigesima sexta regula.

Us breue quod terne neutrum est lepus. hic venus hec dat.

et inter cetera adiectiuum.

Vult commune ligus: sed mobile vult vetus omne.

quia per regulam.

Hecq; pecus pecudis pecoris vult hoc pecus apte.

¶ Munus cuius generis: neutrum: quia in us correpta desinencia tertie declinationis neutra sunt. Excipitur hic lepus hec venus hic et hec ligus: hic et hec et hoc vetus. hec pecus pecudis nam hoc pecus pecoris facit. **¶** Trigesima septima regula.

Us terne si sit monosyllaba vox dabo neutris.

Si polysyllaba sit mulieribus attamen hic mus.

Articulum querit sus grus commune tenebit.

¶ Rus cuius generis: neutrum: quia in us producta desinencia monosyllaba neutra sunt. supra syllaba o feminina: ut erus: thus: ius: uuentus: senectus: in eis. Excipitur hic mus hic et hec sus. et grus. **¶** Trigesima octaua et vigesima nona regula.

Bus vult hec sed pres hic iunctum querit et hoc es.

¶ In aus desinencia feminina sunt ut laus fraus. **¶** In es diphthongo vnu mas pres praedictis: et vnu neutrum inuenitur. ut es eris. **¶** Trigesima regula.

Et dabo femineis sed in ex polysyllaba queris.

At terre fetus signent sociabo marinis.

Et grex: rex: phenix volucris populiq; celorum.

Formix atq; thorax: limax: bombyx quoq; vermis.

Et natrix violator aque quodq; vicia format.

Hic querunt et onix sed sardoncem dubitabis.

Et pro parte pedis calcem calx est muliebilis.

Was potius puer. ober. conterq; silerq;

D. Alcolat peroti

Raro mas imbrex. semper muliebze suppellex
Forxer z forperramex. cum pellice vibex
Sed vibit illix. poteris quoqz dicere si vis.
Est dux linx coniunx. hic z hec retinent velut exlex.
Et verbale per x finitum / sed muliebze.
 vt victrix sup. vt rapax: felix. velox.

In neutrum recipit quod mobile id omne tenebit.

Par cuius gñus: feminini. qz in x desinetia noia feminina sunt vt fornax: ne-
 str. nisi e ante x habeat supra syllabā. nec sint fer^o terre. tūc est masculina sunt
 vt veruex vertex exlex: puler: apex. cimer. Exapiunt hec pellex: ober: supellepe
 vibex. preterea hic rex: grex: calix: vari: fornix: frutex: natrix anguis gen^o hic
 vel hec cortex: filer. Sciendum qz verbalia in trix quibz sint feminina in obliqz
 si casibus z in plurali neutris etiam iunguntur. vt victricia tollite ligna z vi-
 ctri ci telo.

¶ Trigesima prima regula.

Consona dum preit s. recte muliebribus addes.

Sed stirps pro trunco dabitur quandoqz marino.

sup. quandoqz.

Et scopz. vt semper mons: pons: fons: densqz: tridentqz.

Et partes assis torrens z vulnificus seps.

Inqz ps queuis polysyllaba: sed muliebris. sup. gñis.

Sunt quoqz adeps: forceps. comune bifrons sit z effrons

Infans atqz parens: celebs: p: incept: simul auceps

Serpens z gentes: vt arabsqz: calibsqz quod vnum

Si stet pro ferro poteris sociare marino.

Mobile mobiliter tentum genus omne tenebit.

i. meriti eius gñus cuius suuolantiuū. vt hic oriens. i. sol. hec pregnans.

Firum cum fixo quadraverit aut dabo neutro.

Ars cuius gñus: feminini. qz in duas desinetia consonantes mons syllaba fe-
 minina supra syllabam vero masculina sunt. vt gene: fore: scrobs: forz: ops:
 frons: mors: mens: pule: trabs: lens: vrbz: stirps hic maceps: anceps: do drās:
 oriens: quadrans: adeps forceps Exapiuntur hic mōs: fons: mars: pens: dēs:
 et hec cohors hyems.

¶ Trigesima secunda regula.

In dubijs legem sequar aut vsum meliorem.

Quid in his agendum in quibus veteres genera confuderunt: frequentiori an
 ctorum vsui adherendum est.

¶ De numero.

Quid est numerus? Est dictionis forma: que discretionē q̄titatis facere pōt.

Quot sunt numeri nominum? duo: singularis. vt homo. pluralis vt hoies.

Ascen. Sicut vsalem addunt: sed eo non vsimur preterqz in his que ex si-
 gnificatione ad duo pertinent: vt vter vterqz: neuter: ambo: duo et
 similia.

¶ De figura.

Quot sunt figure nominum? Tres simplex composita et decomposita. Sim-
 plex vt animus. Composita vt magnanimus: decomposita vt magnanimitas.
 Quot modis nomina componuntur quatuor. ex duobus integris: vt
 suburbanus: ex duobus corruptis: vt efficax mimiceps. Ex integro z cor-
 rupto: vt ineptus: insulfus. Ex corrupto et integro: vt nugigerulus. Alii

Aliq ex cōpluribus: vt ierupugnabilis: impetritus. ¶ Ascē. Dictio est simplis figure q nō pōt diuidi in duas vel in plures ptes intelligibiles & pōis sensus capaces. vt magis q lz diuidit in ptes significatiuas tñ qz nō idē sī gant nō dicet cōposita. Dictio ē cōposita q sic pōt diuidi: vt magnanimus. dictio est decōposita figure que ex decomposita deducit vt ex magnanimus magnanimitas.

¶ De casu.

¶ Quid est casus? est motus casualis dictionis q maxime fit in fine. Quot sunt casus nom: sex. Ntus: gtus: dtus: actus: vtus: & abtus. Vñ dr casus: & cadendo q quasi a recto cadere videat. Vñ rectus improprie dr casus. Quot sunt lfe terminabiles nom quib? latini vtunt: quatuordecim. Vocales quinq. a. e. i. o. u. Semi vocales sex. l. m. n. r. s. x. Mute tres. c. d. t. Quot sunt declinationes nom: quinq. Prima cui? gtus sing. in ae diphthongo vel si greca sint noia in es lōgā desinit. vt musamuse: & rhetorice rhetorices. Secda cuius gtus sing. in i modū desinit. vt herus heri. Tertia cui? gtus sing. in is correptam desinit vt pī pīs. Quarta cui? gtus sing. in us vel in u pdu. desinit vt visus visus & cornu cornu. Quinta cuius gtus sing. in ei diuisas syllabas desinit. vt dies diei.

¶ Ascē. In descriptiōe declinationū sequit auctor vulgatā viā. Nā vnā est tertia quod in is longum erit: vt huius vis. Multa quarte olim in vis vt annuis senatus &c. et multa qntē in e & in es. vt acie. & dies. ¶ De pila declinatione. ¶ Prima declinatio per quot genera declinatur: per tria: Masculinum: femininum: & cōmune.

¶ Prima regula.

S. es. a. simul e clauduntur nomina prime.

Suntq hebreæ per am dumtaxat in e varianda.

¶ Ntus pme declina. quot terminationes habet. & quatuor. a. e. as es. & vnā hebreā am. vt poeta. rhetorice. eneas. anchises. abraham.

¶ Secunda regula.

Eum diphthongo patrio damus atq datiuo.

Sed patrio dedit as: atq ai sepe vetustas.

Atq per e clausum dabit es patrio quia grecū.

¶ Stus & dtus ling. & ntus & vtus plurales in ae diphthongon desinit temp exceptis gtis singularibus eorum que terminantur in e longum: qui genitiui terminant in es. vt rhetorice rhetorices.

¶ Tertia regula.

Am quartus seruat: quam grecus in an quoq format.

Dum rectus sit in as vel in a. sed & en facit ex es.

¶ Actus sin. in am. vel in an. vel in en. terminat. vt poetā. eneā. vel enean schisem i. quātum est in nominatiuo.

¶ Quarta regula.

A primi quinto datur e sit ab es quoq recto.

¶ Actus sing. in a finem facit vel in e qñ venit ab es vel ab e. vel in am. qñ venit ab am. vt o enea anchise rhetorice abraham.

¶ Quinta regula.

Sextus in a longum: tamen ex es e quoq lectum.

¶ Ablatiuus singularis in a desinit vel in e quando sit ab es vel ab e. vt poeta anchise rhetorice.

¶ Sexta regula.

Ecto plurali datur e diphthongus vtriq.

¶ Ist arum patrio: nisi sincopa sit sociabo.

¶ Que sit legitime deductis compositisq.

¶ Stus plis i arū desinit & plerūq p pūtionē i. p syllabarū vel lfe abiectionē in um. vt trougenarū & trougenū.

¶ Septima regula & octaua.

B ii

Is terno et sexto datur: abus habent tamen octo,
 filia nata due liberta equa mula dea anibe.
 Quidam addunt famulas dominas asinas animasq.
 Lectum est et natis. As quarto consociabis.

¶ **Q**uod et ablativus per se in is desinunt. Feminina tamen pauca transfigurata ex masculinis non habentibus neutra que per sexum discernuntur faciunt dñm et ablativum in bus. ut natabus: libertab: filiab: aiab: ambabus: et duab. ¶ **A**ctus pluralis semper terminatur in as. ¶ **D**enominum examinatione.

¶ **P**oeta quod pars. Nomen. Quid est nomen? est per se ofonis cliticum seu corpus aut rem proprie coiterve significans. poeta est per se declinabilis aut indeclinabilis? Declinabilis. Quot sunt partes ofonis declinabiles? quatuor. nomen habet participium pronomen. ¶ Quot sunt partes ofonis indeclinabiles? quatuor. prepositio aduersus: bñ: interiectio et coniectio. ¶ **Q**uare? bñ nomen? qñ notam? hoc notem? vñius cuiusque substantie qñtatem vel a greco quod est onoma. ¶ **N**oi qñ accidit: qñq. ipse gen: nuer: figura: casus. poeta cui? speciei: derivatiue. Un? derivat a poio. Quot sunt species nominum? due. primitiva ut iul? et mos. Derivatiua ut iuli? et motan?. Poeta quale nomen est? substantiu. Quare? qñ pponit ei vñs articulus tñ. ut hic poeta. Quotplex est nomen? duplex est substantiu et adiectiu. Substiu est cui pponit vñs articulus tñ. ut h liber vel duo ad summum: ut h et hec hō. Et adiectiu est quod variat per tres diuersas voces. ut pb? ba bñ. vel tres articulos. ut h et hec et hoc felix. Quale nomen substantiu est poeta: appellatiu. Quotplex est nomen substantiu? duplex. ppositiu et appellatiu. Quod est ppositiu? quod vñi soli conuenit: ut perihus et penelope. Et appellatiu quod est commune multorum. ut hō leo. Quot sunt species substantiuorum quod derivatorum nominum? viginti quatuor. corporale: incorpale: omonimu: synonimu: ppositiu: appellatiu: substantiu: adiectiu: ad aliqd dictu: qñ ad aliqd dictu. gentile: patrium. interrogatiu: infinitiu: relatiu: collectiu: diuidu: ficticiu: gñale: spale: ordinale: nuerale: absolutu: tpale. Cui? species est poeta: derivatiue: quod derivat a poio is. Quot sunt solae derivatiuorum nominum species proprie. Noue patronymicu: possessiuum genitiu: suplatiu: diminutiui: denotatiui: habile: participiale: aduerbiale: Cuius generis poeta. masc. qñ pponit ei vñs articulare. pnomē hic. Quot sunt generis nominum septē. masculinu cui pponit hic: ut hic perihus. Femininu cui pponit hec. ut hec penelope. Neutrum cui pponit hoc ut hoc alal. Cōe cui pponit hec et hec hic et hec hō. Qñ cui tria articularia pnoia pponuntur: ut hic et hec et hoc felix. Promiscuū quod sub vna voce et vno articulo denotat alia vtriusque sex? ut h pas ser hec adla. Incertū quod nulla ratione cogēte sola autoritas veterum sub diuerso genere ptulit. ut hic aut hec filer. Finis: talpa: et reliq. Poeta per quā regulā est generis masculini per decimā de generis quod notat quōia noia greca quod in as vel in er lōgā desinunt et sñr in a apud eos desinētia et qñq. terminationē suam seruāt gen? suum apud nos seruāt: ut hic boreas: crater: titā: sosia: poeta: et reliqua. Prima declinatio per quot genera declinat? per tria: masculinu: femininu et cōe. Cui? numeri poeta? singularis: quod singulariter pfertur. Quid est numer? est dictionis forma quod dictione qñtatis facere pot. Quot sunt nueri nominum? duo: singularis ut hō. pluralis ut hōles. Cui? figure poeta? simplicis: qñ qñ simpliciter pfert. Quot sunt figure nominum? tres: simplex ut anim? cōposita ut magnanim? decōposita ut magnanimitas. Quot modis noia cōponūt? quatuor. Ex duob? integris. ut suburban?. Ex duobus corruptis: ut effica?m uniceps. Et integro et corrupto: ut inepus: insulsius. Et corrupto et integro. ut nugigerul? Aliqñ ex cōplurib?: ut inerpugnabilis: imperterrit?. Caplis quod cōponit: ex pluribus corruptis cape si vis. Poeta cui? casus? nti: vti et ablati singularis. qñ: qñ in talib? casib? declinādo repit. Poete cuius casus. genitiui et datiu singularis. nominatiui et vs

De examinatione nommum

7. 12. 17.

casuū pluralis In hoc loco poeta currit. poeta cuius casus nominatiui: quē
suppositū hui⁹ verbi currit quod requirit ante se nominatiuū. Quid est casus?
est mor⁹ casualiū dictionū q̄ maxie fit in fine. Vñ dī casus: a cadēdo q̄ q̄si a res
cto cadere videat. Vñ rectus improprie dī casus. Quot sunt casus nomī? Ser.
ptūs: gūs: dūs: actūs: vctūs: abltūs. Qualī terminat poeta. a vocali a. Quot
sunt terminabiles lfenomī qbus latini vtunt quatuordecim. Vocales quinq.
a. e. i. o. u. Semi-vocales ser. l. m. n. r. f. x. Mute tres. c. d. t. Quot sunt declinatiōes
nomī: qnq. Prima cui⁹ gūs sing. in ae diphthongō vel in es longā definit: vt
poeta poete. rhetorice rhetorices. Scba: cur⁹ gūs ⁊ reliqua vt supra. Poeta
cuius declinatiōis: prime: qz gūs sing. in ae diphthongō definit. ptūs singu
laris: pme declinatiōis q̄ terminationes hz: qnq. a. e. as. es. ⁊ vñ hebresz vt
poeta rhetorice eneas anchises abraham. Poeta quō facit in gto: facit in ge
nitio ⁊ datio singulari ⁊ ntō ⁊ vctō plurali poete. Per quā regulam p scbam
prime declinatiōis qua dī qz gūs ⁊ dūs singularis ⁊ utūs ⁊ vctūs pluralis
in ae diphthongō definit sp: exceptis gūs singularibus corū q̄ terminant in e lō
gū qui gti terminant in es. Poeta quō facit in actō. singu. poetā: per quā regu
lam. per tertiā prime declinatiōis q̄ notat qz actūs sing. in am vel in a vel in en
terminat: vt poetā eneā ⁊ anchisen. Quō facit in vctō sin. facit in vctō ⁊ abltō
siagu. poeta. Per quā regulā per quartā ⁊ q̄ntā pme declinatiōis qbus notat
qz vctūs ⁊ abltūs sing. in a terminatur vel in e qn vctūs ab es vel ab e. vt o enea.
anchise rhetorice ab enea anchise rhetorice. quō facit in gto plurali poetarū
per quā regulā: per sextā pme declinatiōis qua notat qz gūs ptūs in a tñ de
finit: ⁊ plerūqz per cōfisionem in um: vt eroiugenarū ⁊ troiugenūz quō facit in
dō facit in dō ⁊ abltō poetis. per quā regulā p septimā prime declinatiōis q̄
notat qz datiu⁹ ⁊ abltūs plurales in is desinunt. Feminina tñ pauca ⁊ reliqua.
Poeta quō facit in actō plī poetas per quā regulā p octauā prime declina. qno
tat qz actūs plīs sp terminat in as. Poeta quō declinatur. Poeta hīc poeta.
Sto huius poete. dō hūc poete. Actō hūc poetā. Vctō o poeta. Abltō ab hoc
poeta. Et plr ntō hī poete. gto hoz poetarū. dō his poetis. actō hos poetas: vctō
o poete abltō ab hīs poetis. Poeta hec musa. gto huius muse. dō hūc muse.
actō hāc musam. vctō o musa. abltō ab hac musa. Et plr ntō he muse. gto hārū
mularū dō hīs musis. actō has musas. vctō o musea bltō ab hīs musis. Poeta
hīc hec aduena. gto hui⁹ aduene: dō hūc aduene: actō hūc ⁊ hāc aduenam.
vctō o aduena: abltō ab hoc ⁊ ab hac aduena. Et plr ntō hī ⁊ he aduene. gto
hoz ⁊ hārū aduenarū: dō hīs aduenis. actō hos ⁊ has aduenas. vctō o adue
ne. abltō ab hīs aduenis.

De secunda declina. prima regula

Datqz sequens rectis. er. ir. ur. vel us umqz latinis.

Eus quoqz sed grecis quibus os simul on sociabis.

Actūs scōe declinatiōis quot terminatiōes hz. ser. er. ir. ur. us. cus. In er ma
sculinorū tā latinorū qz grecorū. vt caper alexāder iber hispan⁹ sinu⁹ q̄ctias
iber⁹ dī qz solū pducit in hac declinatiōe ⁊ ab eo cōpositum Clnber. nā pro
gēte q̄ est iurta armenios hiber. ris dī. In ur ⁊ in ur. latinorū tñ masculinorū vt
vir ⁊ satur. In us. vt platanus. In um neutrorū: ⁊ figurate femininorū: vt regnū
glicerū. In es greca tñ ⁊ masculina. vt these⁹ thide⁹. Poeta declinatio per
quot gūa declinat. p trīs. masculinū: femininū ⁊ neutrū.

Scba regula.

I qz dabit patrio nostratī: namqz pelafgo.

Prebet eos vel eo: que dant us rite notabo.

Nec minor est recto nisi dēmpseris is geminato.

Et ir ur eus superet par semper ab um vel us extet

3 in

Crescent sp vel non muta pcepnte.

Afero fer gero ger. bacchus vel mobile liber.

Crescit biberus biber cum nato: crescit adulter.

Presbyter atq; lacer: focer: interdum quoq; dexter.

Mulciber vel eris poteris superaddere si vis.

Cetera non crescant nisi que patrium per ius dent.

C Etus sing. in i desinit: in ir vel in ur: vel in eus desinentia una temp syllaba vincunt in gto in us vero et in nm pares habet syllabas. **Tertia regula.**

O terno et serito datur i sit ab us genitio.

Eus quoq; quando sit es in terno iungit vt orphes.

C Idus et ablus secunde declina. sunt a gto i. mutata in o. vt hui⁹ luciferi hui⁹ et ab hoc lucifero. huius thidei hui⁹ et ab hoc thideo. **Quarta regula.**

Am quartus seruet: nisi forsan neutra per us det.

Eus ea formabit. vel vt on vel os on generabit.

C Actus sing. scde decli. desinit in um. vt priamum thesenum. Greca vero in eus desinit etia in a. Cetera ho in on terminant. vt thesa priamo. **Quinta regula.**

Par recto quintus: sed s aufert sepe pelagus.

Sic panthus panthu: sic orpheus dicitur orpheu.

As inmutatur in e: que sunt neutralia deme.

In proprio per ius: quia tollit us i retinemus.

Filius et fili quod in e flexere vetusti.

Sed fluvius populus lucus deus et chorus agnus.

Asurpantur in us que rite per e variemus.

C Actus singularis scde declinationis qn in ir vel in in desinit ntus similis est el. In eus ho desinitib⁹ grec⁹ est vctus: qia ntō sit ablata s. vt o thesen. In us de silentia mutata us in e faciunt vctm: si tñ ante us i sit in pprijs abiecta us faciunt vctm vt vergilius o vergili. dicimus etia fili pro filic. Dicit etiam i piani deus agnus vulgus pelagus populus fluvius in vctō. **Sexta regula.**

Quinto plurali quinto simul i volo iungi.

Sed tamē ambo duo dum mascula neutraq; tollo.

Preter que neutris pluralibus a breue cunctis.

Primis et quartis et quintis associabis.

C Pluralis ntus et vctus tam masculinus q; femininus scde declinationis similis est gto singulari. Neutri ho gñis ntus actus et vctus et in plurali semper desinant in a nisi sint greca: vt tempe cepe. **Septima regula.**

Dic nisi concisis orum fieri genitiuis.

Ast ea concides que post numeralia pones.

Aut ijs compones. seu numinum mille duymuir.

Dumq; sonus melior seu diuum dona piorum.

C Etus plis scde decli. sit in omni gñe addita rum abltō singlari vt magistro magistrorum. Multa tñ per syncopē dicunt. vt denū. septenū. tricenū. cenū. nūmū. fectertū. modium. liberū. fabū. elementum. iugerum. **Octava regula.**

In terno et serito datur: ambo duos per obus.

Festa lego per ibus licet orum dent genitiuis.

¶ **D**rius et ablitus pluralis secunde declinationis sunt ab ablit. fin. mutata o in is longam.

¶ **N**ona regula.

De quarto dabitur: tamen ambo duosq; notentur.

Nam quondam maribus dederant o ceu modo neutris.

¶ **A**ctus pluralis secunde declinationis tam masculinus q; femininus sit ad dicta s cum ablatiuo singulari.

¶ **D**ecima regula.

Nullus et vllus yter cum natis solus et alter.

i. preterea.

Totus et vnus adhuc alius quod format alius.

Quis qui cum natis velut ipse modo variabis.

Et meus et noster prisci dixere frequenter.

Hinc tribus est quintus per e totus solus et vnus.

¶ **N**omina que secundū modū pnominis declinant sunt octo. **V**nus: totus: solus: alius: vllus: vter: alter: et quis vel qui cū suis, cōpositis q; etiā scdm mobiliū nominū regulā veteres declinabāt: preter quos. **N**euter tñ neutra neutrū cum vtroq; modo sicut simplex suū dicere ē apud iuniores fm mobilia noia declinat. horū feminina sunt vna: tota: sola: alia: vlla: altera: vtraq;. **N**eutra vnū: totū: solū: aliud vllum: alterū: vtrū: quid vel qd. **Q**uorū genitiui vnus: toti: soli: alii: vllius: vtrius: et corripunt et producunt penultimā: alterius semper corripit.

¶ **N**ominatiuo hic magf. Genitiuo huius magfi. **D**ō huic magfo. **A**ctō hāc magfm. **U**ctō o magf. **A**bltō ab hoc magfo. **E**t pfr ntō hi magfi gtō horū magistrorū. **D**ō his magfis. **A**ctō hos magistros. **V**ocatiuo o magistrī. **A**blatiuo ab his magistris. ¶ **N**tō hec pin. **S**tō hui' pini. **D**ō huic pino. **A**ctō hāc pinū. **U**ctō o pine. **A**bltō ab hac pino. **E**t pfr ntō he pini. gtō harū pinorū. **D**ō his pinis. **A**ctō has pinos. **U**ctō o pini. **A**bltō ab his pinis. ¶ **N**tō hoc tēplū. **S**tō hui' tēpli. **D**ō huic templo. **A**ccusatiuo hoc templū. **V**ocatiuo o tēplū. **A**bltō ab hoc tēplo. **E**t pfr nominatiuo hec tēpla. **S**tō horū templorū. **D**ō his tēplis. **A**ctō hec templa. **V**ocatiuo o templa. **A**blatiuo ab his templis. ¶ **N**ominatiuo vllus vlla vllū. **S**tō vllius. **D**ō vlli. **A**ctō vllum vllam vllum. **A**blatiuo ab vllō vlla vllō. **E**t pfr ntō vlli vllē vlla. **S**tō vllorū vllarū vllorū. **D**ō vllis. **A**ccusatiuo vllōs vllas vlla. **A**blatiuo vllis.

¶ **D**e tertia declinatione.

220

cdt

Tres sibi vocales. et tres vult tertia mutas.
Tres liquidas. s. r. varie vocalibus addens.
Dogma: cubile: latro: lac et allec testificato.
Et dauid: bogud: atq; thozar: fel: sol: vigil: erul.
Pan: delpbin: demon: splen: far: ver: marty: ho:
Vas: pes: lis: os: mus: es: laus: et arabs: sociemus. (no: fur.
Plebsq; calix: scrobs: vrb: et puls: et hyems: animans: flens.
Forte ty: rns: et fons: et aruns: et pars: et iners: mors.
Liburs: daps: ceps: stips: ops: stirps: caput: atq; capax: lex.
Stix: vor: lux: falx: lanx: coniunx: arx: faurq; notentur.
Per totus. ¶ **T**ertia declinatio per quos genera declinat: per omnis.

D. Alcorai peton.

¶ Prima regula.

Not sunt terminationes noim tercie declinationis: Quinquaginta octo. Que in a. vt poema: in e vt monile: in o vt leo: in ac vt lac: in ec vt allec: in id vt hebreus et barbara: vt dauid: in al: vt sal: in el vt mel: in il vt pugil: in ol vt sol: in ul vt consul: in an vt titan: in en vt splē: in in vt phœcin: in on vt sydon: in ar vt par: in er vt pater: in ir vt gas: in or vt amor: in ur vt turtur: in as vt pallas: in es vt comes: in is vt collis: in os vt compos: in us vt lepus: in abs vt trabs: in ebs vt celebs: in ibs vt calbs: in obs vt scrobs: in vbs vt vibs: in uls vt puls: in ems vt hēms: in ans vt dodrans: in ens vt dens: in ins vt t̃yngs: in ons vt fons: in uns vt aruns: in aps vt daps: in eps vt maniceps: in ips vt cinips: in ops vt ops mater deorū: in ars vt mars: in ers vt iners: in ors vt fors: in vis vt tibus: in irps vt stirps: in ar vt far: in ex vt fex: in ix vt fenix: in ox vt velox: in uxyt crux: in aex vt praes: in aus vt fraus: in ut caput: in alx vt calx: in aux vt lanx: in arx vt arx: in unx vt coniunx.

¶ Secunda regula.

Is genitiuus habet nisi grecus os us ve vel i det.

Ut panos neri: sed vult varie generari.

¶ Genitium in is correptū desinunt excepto huius vis quod producitur.

¶ De formatione genitiui Ascensius cum Sulpitio.

A breue curtat atis vel atos quia proxima grecis.

Sunt: quondam prime per atumq̃ reperta secunde.

¶ In a rectū desinētia addita tis syllaba faciūt g̃m vt poema atis. Iuxta h̃yematis. Vetusissimi tamē h̃mōi noia greca iuxta primā declinationē variabāt etiā mutato genere. et iuxta secundā mutata voce vt hec vel hoc poema eme et hoc poematum poemati.

E breue procreat is sed cepe nihil var tabis.

¶ In e correptā terminata e in is vertit vt monile monilis. Cepe indeclinabile est. Dicimus etiā cepa cepe. ¶ In e pductū greca sunt: et propria seruāt declinationē vt hec penelope penelopes et rhetorice rhetorices.

O demptis grecis productum sepe dat onis.

Femineum do go dat inis: quibus addito virgo.

Et cardo: margo dum mas. et apollo cupido.

Turboq̃ ventus/ homo. nunc nemine parcius ordo.

At caro dat carnis. sed quod dedit en dabit enis.

Nunc anio nemio breuiat gentile frequens o.

Compago ambago dum gis dant ges dabo non go.

Greca per o longum dant sepe per us genitiuum.

Os quidam adiiciunt: quidam vt nostratia flectunt.

Trisq̃ per o fratres patriumq̃ per us modo pones.

¶ In o si feminina sint et g vel d ante o habeāt o in i breue cōuertit et accepto nis formāt g̃m vt virgo h̃ginis dulcedo dinis. Cōpago t̃h et ambago cōpagia et ambagis. Et si Quidius dixit. Atq̃ ita disparib⁹ calamis cōpagine cere. Di nis facit et grece didos vel didus Calisto etiā calistonis et calistoos vel calistus. sic et similia. Cetera vero quęcunq̃ seruant o longū vt iuno nis: caupo nis. p̃ter hic cardo dinis: ordo nis homonis. ṽtusi t̃h homonis dixerūt Enni⁹ r̃p̃lures

In siluis miserū mādēbāt hominē nemo nis turbo nis: qñ est appellatiuum qñ propus turbonis. Apollo linis. hic cupido dñis. Margo nis: brito nis ex gallica gēte hō Cato tonis format. Anio fluuius anicnis facit: quod voluit esse recto anien. Nerio quoq; vpor z vis martis nericius. vt auctor est Silius.

Lac format lactis: sed et allec exit in ecis.

Dauid dauidis: forsan bogudisq; bogud dat.

Datq; caput capitis. que forma datur quoq; natis.

¶ Lac lactis. allec allecis: bogud bogudis: dauid dauidis: caput capitis. sic z eius cōposita: sinciput sincipitis: occiput occipitis. Nepe oppidi nomen indeclinabile est: videtur tamen nepetis z nepete nepetis.

L sibi copulat is. sed mel et fel sociant lis.

In solis neutris productur alis et elis.

Omnibus ac olis. reliquis breue gramma preit lis.

¶ In al. delinētia si neutra sunt formāt gñm in alis longū: vt hoc animal lis. si masculina hñt illud a breue vt hannibal balis. et hic sal salis. ¶ In el addita is formāt gñm vt gabriel gabrielis. sed fel et mel sumunt lis vt fellis et mellis.

¶ In il in ol et in ul. sumūt is. vt vigil vigilis sol solis cōsul cōsul. Nihil nomen indeclinabile est. sic et nequam.

A quoq; suscipit is sed ab en fit inis breue demptis.

Ren: splen: atq; lien: syren: quod et os sibi querit.

Ut pan: et titan: delphinq;. sed on dabit ontis.

Nonnullis proprijs velut huius demophoontis.

Et manet obliquis quanta extitit vltima rectis.

¶ In ar terminata a longū seruāt et format gñm addita is. vt titā nis. hñt. grez a tñ horū noim gtōs in os. vt pā panos titā anos. ¶ In en. cor. mutāt e in i ctiā breue et is sumūt vt hic flamē nis. hoc numē nis. In en pdu. accipiūt lis vt liē nis: rē nis: syzē nis: splē splenis. In i tñ assumūt is penul. pdu. vt phorcim nts: delphm nis: sed greci in os termināt. In on sumptos is gñm cōfuse emittūt. vt Iymon nis mēnon nis sarpedon nis. Nonnulla tñ accipiūt tis: vt locoon ontis: demophoon tis: sarpedō pe. cor. dontis.

Is pones post ar. sed ris sibi subijciēt far.

Lar propriū lartis formabit. et epatis epar.

In deriuatis neutris producitur aris.

Cetera corripies. nectarq; iubarq; mouens nar.

¶ In ar accipiūt is. vt cesar ris: nectar ris: par ris. penul. corripit i z far farvis facit ad differentia verbi faris. z nar naris. pducit a. Lar hominis propriū lartis. Sed neutra si deriuata sunt. pducūt a in obliquis casibus: vt a lupa lupar nar naris a calce calcar calcaris. Epar aut epatis facit.

Etbreuiabit. eris. cer mobile vertitur in cris:

Er breue dant celeberrimber. cum prole saluber.

Eris facies ex ter. sed eris faciunt la ter ether.

Accipiterq; olim seu que pter accipiebant.

Jupiterq; obliquos iouis accipit arte negatos.

Ac crater: panther dant eris lunge character.

D. Nicolai perotti

Atq; frater, sed iter itineris sibi procreat ex ner.

Et longum veris ver format vti mulieris.

¶ In et hausa sumit is: gtm pe. cor. reddat: vt carcer ris. mulieris aut protra
hiur. luere. Sine viri soboles sine est mulieris origo. Ner ris pdu. Adiectiua
in cer q; feminina in is hnt hnt cer in cris vt alacer alacris. Ceteres vero ala
cris in mascu. etia protulerit. Terē. quin tu es alacris: sed celeber bris facit et
saluber bus: imber bris emittit: sic et eius cōposita septēber bris: octobris nouē
bris decēbris. mulciber vero beris vt superius diximus et mulcibris olim. ¶ 31
la vero q; inter se hnt rectos vertit ter in tris: vt frater tris. ether th etheris dici
mus later ter is: iter neris cor. penul. crater autēz crateris stater ris. et pāpēris
produ. quiddā bh addi volūt character characteris: iupiter ionis facit licet anti
qui iupitris et iupiteris dixerint et ionis in ntō. Accipiter accipitris et accipite
ris proferbant veteres. sic et opiter maspiter diepiter.

Post ir or ur datur is sed cor sibi consociet dis.

Format oris robur. femur et iecur adsit ebur qz.

Mas nisi sit rhetor propriū ve vetus ve tenens por.

Femina nō arbor. cōmune negans genus omne.

Producunt oris quod pro reliquis breuiabis.

Curtum ir is est et vris: sed fur productio fur is.

¶ In ir sumit is: et penultima corri. vt gadir gadiris: trina. vt Carissus decli
nauit. ¶ In or si masculina aut femi. aut cōmunia sunt addita is et productio
formāt gtm vt hic orator ris: hec soror ris: hic et hec autēz ris: memoris tamen
corripit o sic rhetoris arboris: tricozporis: indecoris. et si produci debet: tñ corri.
sic et illa vetusta marci poris: et publi poris. Sic et propria greca: vt hectoris et
autoz. Neutra quoq; obreue seruant vt marmor oris. Cor autē cordis facit.
In ur omnia sumpto is: et correpto u gignunt gtōs vt vultur vulturis: fulgur
ris: furis tamē producitur. Robur vero roboris: ebur eboris: femur femoris: iecur
iecoris et iecinoris corripiunt o literam.

As longum vt nostras facit atis. mas maris optat.

Vas neutrum vasis. vas hic vadis. as petit assis.

Propria greca viris chalcas pallasqz creabis.

Et diamas adamas elephasqz gigasqz per antis.

As breue format ados vel adis dea pallas et archas.

Et lampas cyclas menas decas ambrosiasqz.

¶ In as latina ablato s et addita syllaba tis reddat gtōs: vt mecenās mecenās
tis: arpinās atis. qñ veteres hñdi gētilia sic declinauerūt. vt hic et hec arpi
nas et hoc arpinare. Excipim⁹ hec monosyllaba. hic as assis: hoc vas vasis qñ
in plurali secūde est declinationis. hic vas vadis: hic mas ris: hoc phas et ne
phas indeclinabilia. Sic hic et hec et hoc nugas ois generis. Greca autē huius
terminatiōis habēt apud illos in dos: vel in tos genitiui quē vertūt apud nos
in dis vel in tis: vt chalcas chātos tis: gigas gigātos gātis: adamas adaman
tos adamātis. pallas propriū viri pallātos antis. pallas dea pallados palla
dis. Lampas pados padis: arcas arcados dis: menas dos dis.

Es breue dant et itis maribus quadrantia sicut

Hic fomes termes: palmes cum limite merges

Hic gurges: stipēs: veles: tydes atq; satelles.

Hic cespes: trames: cocles: poples: simul ames.
Es breues dant et itis que sunt communia sicut
Miles: eques: fospes: pedes: antistes: comes: hospes
Ales et a sto stes ceu per stes: siue superstes.
Pes dat edis sibi cum natis, sed apes remouebis.
A sedeo fit idis communibus i preeunte.
Es longum dat etis maribus aries pariesqz.
Et commune teres seu verbo nata tenent e.

i in penultims.

E breue sub metis interpres prepes ebesqz.
Cum vegete indigetez iunges muliebriz quedam.

i. producens.

Ut reges atqz seges, simul hec abies remorans es,
Inquies etis habet: communis syllaba pes es.

C In es correlatiua q masculina vel comunis ge. sunt remoto s et mutato e in i, breue addita tis facit gtfi. vt hic stipes tis: hic et hec miles militis. Excipitur illa que a diphthongon hnt in pe. et q a verbis deriuant qe seruāt breue. vt hic et hec prepes tis, hic et hec teres tis, hic et hec ebes tis, sic i ante s habetia: qz nis longi es seruāt declinatur: vt aries tis, parica etis, tamē hic et hec inquies produ. gtfi inquitetis. Feminina quoqz e bre. seruāt vt reges tis. sz pes et cōpos. ab eo qzuis pāu. aliqui es formāt in edis gtfi cor. e. vt zpes dis. Apes vero apis habet tripes edis. A sedeo autem deriuata in dis. cor. emittuntur: vt obles dis deses dis, sedes vero sedis facit.

Es longum se mutat in is, seu cetera queuis.

Sed proprijs datur i, que lecta per eus vt achilli.

Terne vel prime sunt quedam sicut orontes.

Sic simul et faciunt nonnulla darhesqz chremesqz

Hermes atqz thales potius dāt etis vt agnes.

Magnes chremes locuplesqz lebesqz quiesqz quod olim.

Si fecit vti requies tunc quod dedit etis.

Heres et merces edis: ceterisqz ceres dat.

C In es longū siue greca siue latina sunt mutata es in is reddūt gtds. vt cedēs cedis. achilles achillis. Sed antiqui hmoi grecorū noim grōs etiā in i: et minauerūt. Verg. Atqz immitis achilli. Nūc casus oronti. Qñqz ad primā referuntur declinationē vt orontes oronte. chremes aut chremis et metis. etia Laches lachis et lachetis rhannes rhannis et rhānetis. darhes darhetis et darhis. Sic et multa grecorū variantur. Ceres tamē cereris facit. merces dis. qd cū frequētibz e produ. heres dis. locuples pletis. quies etis. qd olim quinte fuit declina. et eius cōpositū requies adhuc seruat: qzuis Cice. in Catone maiore dixit requietē. Agnes agnetis. magnēs etis. lebes lebetis.

Is itis longum facit: vt monosyllaba lis dis.

Et glis dans gliris. glirisqz mouebit.

Et vis non crescens. memphis. samnisqz quirisqz.

Quādo leguntur in is longis coniungere possis.

Cetera corripunt is: nec nostratia crescunt.
 Nunc lapis excipitur quod idis facit: adde tricuspis.
 Ut cuspis iaspis cassisq; tegens caput aspis.
 Et capis ac ibis: tamen ibes dicitur plures.
 Doris adonis, item chlamys, egis, thebais atq;
 Eiusdem forme patronymicum simul omne.
 Crescunt sepe paris, tigrisq; et tibus alexis
 Isis anubis: at id recte patrio atq; datiuo
 Plura dabunt greci, que sepe per os quoq; reddit.
 Quod dedit en dat inis, sed quod dedit in dabit inis.
 Sic sanguis simplex, sic pollis sardis inis dant
 Ac salamis salaminis h; symois symoentis
 Quod dedit er dat inis: vomis pulvis cucumisq;
 Et cinis impubis legitur: sed puber eris dat.
 Semis dimidium ne flectas: semis ab asse.
 Formet semissis, thetidis dum mater achillis.
 Vult, thetis: oceani thetis vult thetyos vxor.

Cognisio g; definita latia ablata s et addita tis, pariunt gtm. vt heclis tis. h; hec dis ditis, hec glis tis. Excipit glis ris, et glis glicis. Illa quoq; ta in er qm is finita nomina regulam seruati in terminatorum. vt hic pulvis et puluer ueris. Hic vomis et vomer, cris, hic et hec puber eris, et pubis dr, et pubes pubis gne feminino et significat multitudinem adolescentium: et totum populum vt tradit Festus et Seruius et pectus. Cetera in is correpta simile hnt gtm. mto. vt hic collis huius collis, tyberis huius, beris. Excipit hic lapis huius lapidis: sed olim lapis, pol lis limis, cuspis dis, et eius composita, vt tricuspis spidis. Semis semissis potius na pro dimidio no declinatur. Cassis dis, hic sanguis nis, hic et hec exanguis huius exanguis facit: nec primitiuum imitatur. hec capys capydis quod grecum esse maluit, priscia, hic et hec potis et hocipotq; huius potis, h; ex quo compositum poteuolo potenis potuult et potissimum potises potifesci: pro quod dicimus possuz Id vt cetera, alia preclara noster popo, docuit. Greca in is si a gto greco consuetudinem habuerint ante os: illud o in i mutatur gtm latinum facit, vt symois symoentos symoentis quod e ante n suscipit et latinum et grecum actum, h; adonis dos dis, chlamys, dos dis, qd per y grecum scribit, vt qd alia q sub hac regula comprehenduntur. Doris dos dis. Et sicut patronymica vt encisis dos dis. Picteres egis egidis, iaspis dis, anubis dis. Sardis dms, lapillus aspis dis, ibis dis, quod in plurali numero habet ibes ibium. Isis dis, paris ridis, et paris, tygris dis, et tigris, tybris dis, et tibus Alexus dis, et alexis. Cicero ad atticum, naz, alexidis mans amab. Aduertendum quidem hmo in noia semper fere in actio et ablatiuo paria esse, vt Ser. docet. Thetis dis, mater achillis cuius ablatiuum enst theti plautus pronuntiauit thetis os, vxor Oceani cuius datiuus est thety

Hicos vult oris, sed cetera flecto per otis.
 Et quondam commune nepos at compos et impos.
 Ut potis obreuiant arbor dat oris velut arbor.
 Omnis athos vt athon: custos custodis habebit.

Fac heros minos tros greca per ois et oos.

Bos bouis: os oris dat: os offis: glos quoque gloris.

In os masculina perdunt s. et sumunt ris. ut mos ris. nepos tñ nepotis facit. Cetera in os oris hñt. gñm producta o. ut hic cos cotis. hic et hec sacerdos dotia. At cōpos cōpōis corripit. Et os bouis hñt os offis. os oris. custos dis. arboris labos lepos odos: et qñ in o terminant supia docum^o quos hñt gñs. Greca quidē in os gñm grecū sequunt. os finali in is cōuerso: ut heros oos. is. minos minos is nam minos apud Salu. est a recto minon vel mino. Athos autem athonis. Cicero. declinauit cum eius gñs athois sit.

Es curtam dat oris neutro: sed eris dabo cunctis.

Que dant dus lus nus seu pondus: vellus onusque.

Et que dant verbum per ero vel ero: breuiatum.

Ut vetus vlcus opus societur acus quoque kerne.

Sed genitiuum pinus: breuiabit oris facinusque.

His penus et fenus iungam: tempusque lepusque.

At pecus hec pecudis: pecus hoc pecoris sibi iungit.

Intercus dat utis. quod comparat us facit oris

ut melampus edipus.

Pous podus in greco: nobis quoque pus podos esto

Ut legitur liguris sit et ligus ipse mouebis.

In us curta si neutra sunt deponunt us et oris conipit. ut corpus oris. Illa tñ inlus dus et nugocori. ris. ut vellus le. is. podus ris. munus ris. s. facinus oris. hñt pignus oris. et ris. ut vult pul. Rudus ris. fenus oris. et neris. penus oris. olim peniris et peneris. Que autē verba in eopelinētia hñt in eris. correptum faciunt. ut vlcus ceris. vlcero as. olus ris. elero ras. Tēpus vero oris hñt hec pecus dis. intercus cūis. hoc acus accris. hñt lepus oris. cōparatus qñdē perdunt us et oris. pducit. ut fortius oris. melius melioris.

Et is ab us longo faciens incus remouebo.

Atque palus udis monosyllaba formo per uris.

Et tellus: sed grus per uis formabitur et sus.

In us productum remoto s. nis sumunt. et seruant o lōgum. ut salus ris. Tellus vero ris habet. Incus dis. palus dis. Et monosyllaba deposito s. uris pro du. ut mus ris. sed grus uis facit. et sus is.

Hoc es vult eris vult hic pres pcedis habere.

In aēs diphthongon duo latina inueniuntur. hoc aēs aeris. hñt pces pcedis.

Laus fraus dant audis. sed emaus nōn flexeris apte.

In aūs femina sunt et in dis gñm habet. vñt fraus fraudis. laus laudis.

Post b. vel. m. vel p. si subditur s. facit ex se

Bis mis pñsque. sed e si quod fuit ante supreme

Mor in i mutabis: retrahens monosyllaba hyems.

ut auceps biceps.

Aucupis ex auceps cñpñtis facit: capitis ceps.

In bs. ms. ps. declinētia formā gñm interposito i. ut ribs bis. hñt cñtis. in ois pis. S. si ante bs vel ps e. habuerint et nō sint monosyl. illud e in i hñt ut cñtis libis. pñnceps pis. s. auceps cupis. facit Et a capite composita remouet

D. Nicolai perotti

se e in infant z amuntis: vt anceps ancipitis. biceps pitis: triceps pitis
Antiqui vero ancipes: bicipes: tripes: dixerunt.

Post l. z n. aut r. si subditur s. faciens tis.

Sed glans z folium frons z lens vermis habent dis.

Participans ab eo simul a quo compositisqz.

Ambio dempto abiens genitiuo format euntis.

A cor. cors cordis pens vult a pendere pendis.

At ne quid titubet vix non vix vicia formet.

In l. n. s. r. a. delinena ablata s. z sumpta tis emittunt gfm. vt pulis. m. s. tis. pars tis. frons autem nō sit in. vfu frōdis facit cū folia arborū significat. nā frōs. tis. capitis est pars. Lens dis. aial capitis. lens tis. le gumē. glās dis. facit Exciunt etia iēs qens zc. ab eo z qō deducta qm in cūis tminat gfm. vt iens cūis. pterēs pretereuntis. Ambiens vero entis hz et libripens dis. Sz aruns arūis facit. Uecors z cetera a corde cōposita p:mittiū sequuntur.

A verbis in go facit ex gis cum nūe demo.

Coniunx n remouēs. x. in cis cetera vertunt.

Seu vocalis erit seu consona littera iuncta.

Sed nor noctis habet cum prole. fenerqz senis dat

At quondam semcis sed in ecclis esto supplex.

Frux si sit frugis. spinx est strx gos facit et gis.

Sicqz phalanx vertex. vel dic plurale phalanges.

Quedam ceu philax: conuertit grecus in actos.

E super x nisi sint monosyllaba compositum ve.

Ex ipsiis e per i mutant quod vult breuiari.

Ueruecis demes: lodicis rite notabis.

Nam lodix. vibix. que lecta per ex datur icis.

i. latinis.

Longaqz vocalis solet esse penultima nostris.

Tolle gregis necis atqz precis niuis adde piscisqz.

Hicqz a perniciē quod de nece perniciē adde.

Et senis atqz vicis ducis crucis hac nucis atqz

Coniugis atqz trūcis laticis quod in ex quoqz lectum est

Masticis z laticis silicis sticis addito grecis

Histicis his socia cum matrice sardonisqz.

Ac onycis. qz sunt quoqz mascula que breuanda.

Nosco calix z erix fomixqz cilixqz remotis.

Hinc phenix sandix spadix bombixqz per icis

Hebricis aut si vis hebricis dicere possis.

In x lra verbis in go deriuatur ablata x et addita gis facit gfm. vt greg gregis. grego gregas. lex legis. lego legis. remigis cui nō remex nō vtimur e in e mutat. Cōiunx vero cōiugis dicim? remota n lra quā in plurali in eib obliqz

Perdit. frux quo etiā nō vimur frugis habet olim etiā hec fruges dixerūt. **C**e
rera oia latina perdūt r & cis capiūt. vt fallax cis. uer cis. fer cis: q̄ncunq̄ cis. **f**es
prius cis deūris. s; si e añ p̄ habeat: neq̄ sint monosyllaba nec ab illis p̄posita mu
tant e in i correptū p̄ obliquos casus. vt apex cis verte: cis. **L**odicia th & verūes
eis produ. Similiter masculina in y cor. i. penultimū. vt fornix cis. **f**enix vero &
bombix produ. **B**arbara vt pharnax corripit. **A**ddūt mastix. sed plinius vix
mastice fices. **R**eliq̄ in r penul. produ. vt felix cis. excipim⁹ grex cis. crux cis.
fax cis. nux cis. p̄r cis. dur cis. trux cis. cōiux cis. salix cis. felix cis. pellex licis.
perni: pro pernicioso etiā cor. p̄strix cis. nā cū p̄strix facit naum significat.
nix uis. senex nis. **V**eteres senicis dixerūt. **N**ox aut noctis habet pernox perno
cis. spinx sp̄ngos & gis. supellex supellectilis habet.

Ascen. **A**duerte lector mastix femininū icis corripit. p̄strix cis produ. etiā p
iscce. **R**ufus festus in aratro. **C**edit apex. summa q̄ lux p̄strix coru
scat pernix aut p̄ pernicioso a perniciē: q̄ a pernecō sine p̄ & nece cōponi videt
penul. corripere pōt. sed pro veloci cādē pdu. **S**ilius lib. ij. pernici velox cura
su rapit incisa mēbra. **P**ellex vero si c in i mutat penul. cor. **H**ec **S**ulpitius cū
tertu **A**scensū Sequit peroti tertia regula. **¶** Tertia regula.

Ternum formo per i deponens s genitū.

¶ **C**uartus sing. tertiē declina. fit a gō abiecta s.

¶ **Q**uarta regula.

Quartus romanus petit em plerūq̄ pelagus

Non crescens nobis im seruat maguderisq̄.

Vis t̄gris tussis sitis & potis additō sy:ris.

Cum proprijs multis araris thibris tiberisq̄.

Et thanais: phasis: thetisq̄ lico:is alexis.

Em q̄ vel im quarto pestis dabit atq̄ bipennis.

Et peluis: buris: restis: febris: atq̄ securis.

Et curris: torquis: nauis: coniungito puppis.

Cetera greca per it que dāt is pone caribdin.

Heresim: atq̄ parin: simul ibin: daphnin & irin.

Quod crescens patrio dedit os dabit a breue quarto.

Quod dedit os simul is crescens a vel em dat vtrūis.

Sed pan & titani delphinq̄ lego per a tantum.

On quoq̄ format athōs. & dido more vetusto.

O grecum patrio dans: vt solēt o dare quarto.

At quārum primo similem dāt omnia neutro.

¶ **A**ccusatiuus singularis tertiē declinatiōis fit a gō singulari is mutata in
em. **I**n is tñ terminata p̄tia vel greca simile habētia nñm gō in in termināt
actm vt tybum: arari: neapoli. **P**terea latina hec inueniunt turrim: tiburim: bu
rim: securim: puppm: litim: restim: vim: peluim: tussim: maguderim. **p**uppe etiā
& securē & restē inuenies. **I**n grecis vero tā in hac quā in alijs declinationibus
grecis terminatio in a inuenit. vt paha: titana. **¶** Quinta regula.

Par primo quintus sit: sepe ramen a facit ylus

Ad morem greci sey palla: rhanne amarilli.

¶ **U**pocatiuus singularis tertiē declinatiōis siks est nō singulari nisi sit vocati
us grecus ablata s: vel a gō ablata tis: vt thebal: coleba: palla: rhanne.

D. Nicolai perotti

¶ Sexta regula.

Sextus in i vel in e tantum cadat aut in vtrumqz.
 I dat nomen in e, sed seruat vtrumqz monile.
 Et mare rite per i, tam nunc cupientia flecte
 At duntaxat in e fometur gausape rhete.
 Et presepe simul preneſte: z cepe ſoracte.
 Et preeunte vel is vel vtroqz per i dabo queuſ.
 Neutra in e, ſine quibus producitur alis z atis.
 Conſona mobilibus per e tantum propria demus.
 Farre leges recte, par mobile ſeruat vtrumqz.
 Menſis vt october petit i, ſed vtrumqz dat imber.
 Quod dedit im quarto tantum ſolet i dare ſexto.
 Quod dedit em ſimul im dat vtrumqz ſed abſqz bipenni.
 Uis: guis: guis: ctis: mnſ: clauſum: verbale quod in tris.
 Nomen in as gentis dans atis, mobile quoduſ.
 Preter in er vel in is, licet abneget hoc dare rectis.
 Ut pugil et cuſtos, vigil imber forte ſacerdos.
 Et poſtis ſeu que dabit auctor dant z vtrumqz.
 Et tantum recto faciens z ſoſpes z hoſpes.
 Et non dicta prius per e tantum rite mouemus.

Attamen i ſtrigili noris tantummodo iungi.

¶ In e exeuntia neutra ſi ſint ſimilem habent ablati ſin. datiuo ſing. vt ab hoc mari. natali. monili. Excipit ab hoc gauſape qd veteres z hic gauſapes et hec gauſapa z hoc gauſape z gauſapiu dixit. Sicut in ar neutra z in al penul. in obliqz pdu. z in er z in is. Adiectiua ſi faciunt in e neutra z q in im tñ terminat acti z in is vel in er nota meſu in i pdu. faciunt ablati ſin. vt tribunali: lupanari: celeri: vtili: apli: ſeptēbri. Excipit ab hoc farre Oia ſo q in im vel in em faciunt acti. z q ois gñis ſunt: z q in uis vel in ctis vel in ptis vel in mnſ vel i gñis vel in guis creant z oia fere q duas añ is cōſonantes in eadē habeāt ſyllaba cōparatiua z ſimiliter oia in i. feminina ſbalia z circūſſera q apud veteres in tis deſinebāt tā in e q in i faciunt ablati vt ſecure vel ſecuri vigile vel vigili vetere vel veteri pare vel pari inope vel inopi ancipite vel ancipiti: naue vel naui vecte vel vecti. nepte vel nepti. amne vel amni. igne vel igni: angue vel angui. poſſe vel poſti: minore vel minor: victrice vel victrici: arpinato vel arpinati. Hoſpes z ſoſpes. cū ſint ois generis hoſpiti z hoſpiti faciunt. nec ſunt cōtra regulā cū habeāt femininū in a. Excipit veſtis teſtis z pauper: degener vber q per e ſolā faciunt ablati. Memore vel memori dicitur qñ ntus memoris z hoc memore dictū eſt vt concorde vel concordi. Inuenitur etiam concordis z hoc concorde. ſicut amentis z hoc amente. Omnia nomina tertię declinationis preter ſupradicta in e faciunt ablati: vt patre claſſe. Auctoritas tamen z in i qñqz proſert. vt Uerg. aduectum eneam claſſi.

¶ Septima regula.

Rurali primo quarto quinto ſimul es do.
 Ac tralis ſardis: ſyrtis gadis ſimul aſpis.
 Sepe leguntur in is: ſed a competiſ aut ia neutris.

Est ita sola dabant quorum genitiuus ium dat.

Plus per ium formes: sed plura et pluria dices.

ludicra autem secunde esse docet valla.

Sic et amplustra leges et amplustria non male dices.

Quinetiam quarto tunc is specialiter addo.

Dum patrius dat ium pluralis et as breue quando

A presens tenuit: tunc es rectis breuiatur.

¶ Atus pluralis tertie decl. in masc. fe. et coib⁹ fit a gto sfig. mutata *is* in *es*.
 ut matres: felices. excipiunt sardis: tralis: alpis: syrtis. que is p^{du}. hnt. p greca
 dipt⁹ hōgō. Neutra vero si abltus in i solā vel tā in i q̄ in e desinit pter coparatis
 ua correpta et addita a. Et vero in e solā similiter coparatiua mutata e in a fa
 ciunt ntm plura. ut monilia: paria: felicia: tēpora: maiora. excipiunt vetera: ludē
 tra: pta vel plura. amplustria vel amplustra. *¶* Octaua regula.

Um vel ium prebe genitiuo vel dat vtrumqz.

Quod dedit i sexto formabit ium genitiuo.

Et prebens e vel i. Quod comparat hinc volo demī.

Preter plus. sed inops: locuples: vetus et memor addens.

Et pugil et complex: et que facio facit in fer.

Ex quibus abstractum per ium datur aut ita clausum.

Ut supplex: custos: diues: vigil: atqz sacerdos.

Quinetiam iūges que syncopa no: mave tollit.

Consona bina tenens et e sexto vult ium des.

Inde cohors coniunx et hyems polissyllaba bs.

Luncta ps nisi stirs: et que caput edidit um dent.

Poscit ium quoduis non crescens in genitiuis.

Attamen um soboles luncta indole vult iuuenisqz

Heresis et strigilis canis et panis volucrisqz

Atqz sener: fruges. et que vult sincopa vates.

Et sedes et apes que rite tamen per ium des.

As atis dat ium: sed sincopa plurima vult um.

Us dat ium tantum pluralibus inde remotis.

Que quandoqz gradus medij sunt ut seniores.

Maiores necnon primores atqz minores.

Adiunges lemures: luceres et opes: proceresqz.

Et que dant ates: vel ium dent. quale penates.

Is itis dat ium. fel: allec: cor: sociabis.

Nix nor: mus: vires: dos. atqz reperta supeller.

Um vel ium format tibi syncopa dūmodo fiet.

Par recto patrius. sicas dans atis et ates.

Et cōmune per ans: aut ens: plurale quiritēs.

Forſan apes: vates ⁊ ſedes atq; penates.
 Nec non celeſtes terreſtres menſis agreſtes.
 Am tantum querunt ſibi cetera, feſta per orum.
 Legi, datq; boum boſ, ales itumq; tuumq;.

¶ **C**orū ples tertie decli. cū ſolū vel in e ⁊ in i deſinit abltm in um ſaē, vt ſedili ſediliū felice vel feliciū. Cōpatina ꝑo in um faciūt vt a maiore a maiori maiorū a minore vel minori minorū. In e vero ſola faciētia abltm ſi ntūſ i duas termi neſ cōſonātes in ium faciūt, vt fonte fontū frōte frontū. Exceptis in ms vel in ps. ſi nō ſine capite cōpoſita q̄ in um faciunt, vt h̄cms h̄yemuz munciceps muncipū. A capite cōpoſita in um terminant genitiū: vt triceps tricipitum. Que ꝑo gtm parem habēt ntō in ium faciunt, vt collis collū: ſedes ſediū. Excipitur iuuenū. canū: panū. Uer⁹ vigil memor ſuppeller: artiſer. q̄uis in e ⁊ in i termi nāt abltm nō tñ in iū faciūt gtm. Pluralia in es q̄ carēt ſingularib⁹ gtm in ium faciūt, vt vires virū. penates penatū. Similiter in is lō gum deſinētia: vt lis li tiū: ſamnis ſamnitū: nox noctū facit. Cetera oia deſinūt in um: vt poema poe matū. Excipit bouz a boue pro bouū. In es ⁊ in as terminātia pares habentia ſyllabas cū gtō. frequētius ꝑ ſincopē dicunt, vt vatū pro bitatū. Nam ſupꝑ plicū: artiſcium: iudicum differentie cauſa dicta ſunt.

¶ **C**Nonā regula.

¶ **P**reter bobus ibus terno ſertog; locamus.

¶ **A**ſta quod antiquis in atum fuit his quoq; dat tſs.

¶ **C**Drūs ⁊ abltūs ples tertie declina. naſcunt a gtō ſingulari interiecta bu vt ſe licib⁹ hōib⁹ penatib⁹. Excipit bobus frequenter tñ greca neutra in is lō gā termināt dtōs ⁊ abltōs plurales vt poematis ꝑblematis. ¶ **D**ecima rſa. ¶ **A**ctūs ⁊ vtſis ples tertie declinationis ſilcs ſunt ntō plurali: vt latrones ma tres ſyrtis alpis. Oia q̄ hñt ſimilē ntō gtm ⁊ q̄ in i ſolū termināt abltm ⁊ q̄ plu ralia ſunt in ius vel in rō deſinētia plerūq; ꝑ ꝑis raro ꝑ es termināt actm plu ralē: vt ois alacris. penatis: fontis: partis. In ꝑ vero deſinētia trium generum raro ꝑ es plurales: vt litas tñ ꝑ es ꝑ ꝑ is. ¶ **E**xempla de tertia declina. ¶ **N**ominatiuo hic pater gtō hui⁹ partis. dtō huic patri. actō hūc patrē. vctō o ꝑꝑ abltō ab hoc patre. Et ꝑꝑ ntō hi patres. gtō horū patrū. dtō his patrib⁹ actō heſ patres. vctō o ꝑꝑ abltō ab his patrib⁹. ¶ **A**ctō hec virtus. gtō hui⁹ virtutis. dtō huic virtuti. actō hanc virtutē. vctō o virtus. abltō ab hac virtute. Et ꝑꝑ ntō he virtutes. gtō harū virtutū. dtō his virtutibus. actō has virtutes vctō o virtutes abltō ab his virtutibus. ¶ **A**ctō hoc opus. gtō huius operis. dtō huic operi actō hoc opus. vctō o opus. abltō ab hoc opere. Et ꝑꝑ ntō hec opa. gtō horū operū. dtō his opib⁹. actō hec opa. vctō o opa. abltō ab his operi bus. ¶ **A**ctō. hic ⁊ hec homo. gtō hui⁹ hoīs. dtō huic homi. actō hūc ⁊ hanc hoīem. vctō o hō. abltō ab hoc ⁊ ab hac homine. Et ꝑꝑ ntō hi ⁊ he hoīes. gtō horū ⁊ harū hoīm. dtō his hominibus. actō hos ⁊ has hoīes. vctō o hoīes ab latino ab his hoībus. ¶ **A**ctō hic ⁊ hec oīs ⁊ hoc oē. gtō hui⁹ oīs dtō huic om ni. actō hūc ⁊ hāc oēm ⁊ hoc omne: vctō o oīs ⁊ o omne. abltō ab hoc ⁊ ab hac ⁊ ab hoc omni. Et ꝑꝑ ntō hi the oēs ⁊ hec oia. gtō horū ⁊ harū ⁊ horū omnium dtō his oībus. actō hos ⁊ has oēs ⁊ hec oia. vctō o oēs ⁊ o oia. abltō ab his oībus. ¶ **A**ctō hic ⁊ hec pulchrior ⁊ hoc pulchrius. gtō huius pulchrioris dtō huic pulchriori. actō hūc ⁊ hāc pulchriore ⁊ hoc pulchri⁹. vctō o pulchrior ⁊ hoc pulchrius. abltō ab hoc ⁊ ab hac ⁊ ab hoc pulchriore vel pulchriori. Et ꝑꝑ ntō hi the pulchriores ⁊ hec pulchriora gtō horū ⁊ harū ⁊ horū pulchrio rū: tñ his pulchriorib⁹. actō hos ⁊ has pulchriores ⁊ hec pulchriora. vctō o pulchriores ⁊ o pulchriora abltō ab his pulchrioribus. ¶ **A**ctō hic ⁊ hec ⁊ hoc

felix. gto huius felix. dō huius felici. actō hūc & hāc felice & hoc felix. vctō o felix
ablō ab h & ab hac & ab hāc felice & felici. et pſr ntō hi & he felices & hec felicia. gto
horū & harū feliciū dō his felicibus. actō hos & has felices & hec felicia. vctō
o felices & o felicia. ablō ab his felicibus.

De quarta declinatione.

Quarta dat us recto. dat & u plurale mouendum.

Quarta declinatio per quet gha declinatur. Tria: masculini: se
minini: & neutri. Prima regula. Quot terminationes hz ntōs
quarte declinationis duas in us correptam masculinorum & semi
ninorum et in u productam neutrorū q etiam indeclinabilia sunt
in singulari numero.

Secunda regula & tertia.

Us nunc vult patrius. sed uis prius inde datius.

Nunc formabit uis: sed ab us u sepe notauit.

Sentitiuus singularis quarte declinationis fit a nominatiuo producta ns.

Datiuus quarte declinationis fit a gto abiecta s. & addita i penultima correpta

Quarta regula & quinta.

Am quarto dabitur quintus recto similatur.

Actus singularis quarte declinationis fit a ntō mutata s in m. vt senatum.

Vocatiuus similis est notatiuo. vt o senatus.

Sexta regula

A dabitur sexto. domus o. non u refinet

i. domi domo domorum domos.

Quo sine sit quarte. mī. morum. mosqz secunde.

Quod struitur quarte. Verum locus esto secunde.

Ablatiuus fit a ntō remota s. vt a senatu.

Septima regula.

Rurali primo dabis us longum sociando.

Quartum cum quinto: sed ab u facies ua neutro.

Non inatiuus actus & vctus plurales quarte declinationis simi
les sunt genitiuo singulari: vt senatus.

Octaua regula.

Synopani fiat genitiuus uum: sibi format

Sentitiuus pluralis quarte declinationis fit a nominatiuo singulari abiecta
s & addita um. vt currum.

Nona regula.

Tertius & sextus poscunt ibus. ast ubus artus.

Partus & arcus. acus portusqz lacusqz tribusqz

Et specus & quercus cum questibus a quorū optant.

Dūs & abtūs plurales quarte declinationis fiunt a nominatiuo singulari
mutata u in i. et interposita bu. vt manibus senatibus. Excipiuntur differentie
causa artubus. arcubus partubus. portubus vero tribubus lacubus sicubus
quercubus specubus. nulla cogente differentie causa.

Decima regula

Neutra quarte declinationis correpta u notatiui singularis & assumpta a
faciunt ntō acti & vcti plurales. In reliquis casibus sequuntur declinatio
nem masculinorum & femininorū vt supra. Ntō hic visus. gto huius visus
dō hūc visui. actō hunc visum. vctō o visus ablō ab hoc visu. Et pluraliter
ntō hi visus. gto horum visum. dō his visibus. accusatiuo hos visus. vctō
o visus. ablatiue ab his visibus. Ntō hec manus gto huius manus dō hu
ic manui. actō hanc manum. vctō o manus. ablō ab hac manu. Et pluraliter
ntō he manus. gto harum manuum. dō his manibus. acti has manus. vctō
o manus. ablō ab his manibus. Ntō hoc cornu. gto huius cornu. dō hūc
cornu. actō hoc cornu. vctō o cornu. ablatiue ab hoc cornu. Et pluraliter nomi

C ii

D. Nicolai Peroti.

natio hec cornua. gto horum cornuum. datiuo his cornibus. accusatiuo hec cornua vocatiuo o cornua. ablatiuo ab his cornibus.

¶ De quinta declinatione.

Quinta dat es recto duntaxat: sed genitiuo.
(Quamuis es simul e quondam donauerti q3)
Et nunc vel ei tantum dabit atq3 datiuo.

¶ Quinta declinatio per quot gña declinat: per vnum maxime femininum. Excipit vñdies. quod in sing. numero tam masculini & femini generis inuenit. In plurali vero semp masculini gñis.

¶ Prima regula.

¶ Quinta declinatio quot terminatiões h3. vnā in es. pductā. ¶ Secūda rla.

¶ Scñitiuus & dtūs singulares quīte declinationis fiunt a nominatiuo singulari abiecta s & assumpta i. vt fides fidei. a cies aciei.

¶ Tercia regula

¶ In quarto. es quīto dabitur. decet e dare sexto.

¶ Accusatiuus singularis. quīte declinationis fit a nominatiuo mutata s in m. vt hanc rem diem.

¶ Quarta regula.

¶ Actūs singularis & ntūs actūs & vocatiuus plurales quīte declinationis similes sunt nominatiuo singulari.

¶ Quinta regula.

¶ Abltūs sing. quīte declina. fit a ntō. sing. abiecta s.

¶ Sexta regula.

¶ Rurali pmo dabis es comites sociando.

¶ Erum vult genitiuus cum sexto tertius ebus.

¶ In defectiuis quibus est plurale videbis.

¶ Actūs plis quīte declinatiōis fit a abltō singulari addita rum.

¶ Ntō hec res. gto huius rei. dtō huic rei. actō hanc rem vctō o res. abltō ab hac re. Et pl'r ntō he res. gto harum rerum. dtō his rebus. actō has res vctō o res ablatiuo ab his rebus.

¶ Ntō hic vel hec dies. gto hui' diei. dtō huic diei. actō hunc vel hanc diem vctō o dies. abltō ab hoc vel ab hac die. Et pl'r. ntō hi dies. gto horum dierum. dtō his diebus. actō hos dies. vctō o dies abltō ab his diebus.

¶ Ntō hec spes. atō huius spei dtō huic spei. actō hanc spē. vctō o spes. abltō ab hac spe. Et pl'r ntō he spe. actō has spes. vctō o spes. Reliquis caret

¶ Quō declinant adiectiua. q variantur p tres voces. ¶ Ntō bonus bona bonū gto bonū bone boni. dtō bono bone bono. actō bonū bonā bonū. vctō o bone bona bonū. abltō a bonobona bono. Et pl'r ntō boni bone bona. gto bonorū bonarū bonorū. dtō bonis. actō bonos bonas bona. vctō o boni bone bona. abltō a bonis.

¶ Et pl'r ntō hi duo he due & hec duo. gto. horū duorū duarū duorū. dtō duobus duab' duob' actō duos duas duo vctō o duo due duo. abltō a duob' duabus duob'.

¶ Et pl'r ntō ambo ambe ambo. gto amborū abarū aborū. dtō abob' abab' abob' actō abos abas aba. vctō abo' abe abo: abltō ab abob' abab' abobus.

¶ De verbis. ¶ Verbu qd est. Est pars ofonis deklinabilis cū modis & tpib' sine casib' agēdi vel patiēdi significatiua. Vñ b3 pba' a pberatu aeris q. pferēdo aer pberat. Lz cū hoc accidat oib' p'tib' ofonis tñ p'cipue in hac dictiōe p'p'riū ei' accipiū q3 hac frequēt' vtimur. I. of ofone. & Verbo quor accidit. octo. gen' nūe r' p'p'a: moa' p'p'e: figurat: p'ugatio: & persona.

¶ Quot sunt gña p'p'orū qnag. actiū: passiū: neutru: cōe: & deponēs. Qd ē p'p' actiū: qd in o desinēs facit ex se passiū in oz. Qd est p'p' passiū: qd in o desinēs nō facit ex se passiū. Qd ē p'p' cōe: qd in o desinēs nō descedit ab actiū & retinet vtrāq3 significatiōe. Qd ē p'p' deponēs: qd in o desinēs nō descedit ab actiū & retinet vnā significatiōe. Quot sunt t'p'a p'p'orū: qn q3. p'p'is. p'p'itū imperfectū. p'p'itū p'fectū. p'p'itū plusq3 p'fectū. & futurū.

¶ Amoe: i' t'p'is: p'p'itū. q3 p'p'itū h3 significatiōe. Amabā cū t'p'is: p'p'itū imperfectū. q3 q

significat qđ cepit; hñi r nōdū ē pfectū. Amaui cui⁹ tps: pteriti pfecti. qz res pfecta mōstrat. Amauerā cui⁹ tps: pteriti plusq̃ pfecti. qz res; apudē pfecta ostendit. Amabo cui⁹ tps: futuri. qz futura res d̃mōstrat. De modis h̃borū. ¶ Quid est mod⁹? est inclinatio ad declinationē h̃bi significās. Quot sunt modi h̃borū. qñ qz. indicatiu⁹. impatiu⁹. optatiu⁹. subiunctiu⁹. r infinitiu⁹. Quid est mod⁹ indicatiu⁹? q̃ indicam⁹ qđ agit. Quid est mod⁹ imperatiu⁹? quo vt fiat. aliqd impam⁹. Quid est mod⁹ optatiu⁹? qui eget a d̃uerbio optadi: vt. pfectū significet sensum. Quid est mod⁹ subiunctiu⁹? qñ solū eget a d̃uerbio vel p̃dictōe. verficiā altero h̃bo: vt pfectū significet sensum. Quid interest inter infinitiu⁹ r impsonale q̃ infinitiu⁹ altero h̃bo finito oīno eget. impsonale h̃o pfectū actū s̃gt p oēs modos. Indicatiu⁹ quot tpa hz: qñqz. p̃ns. pteritū impfectū. pteritū pfectū. p̃teritū plusq̃ pfectū r futurum. Optatiu⁹ quot tpa hz: quinqz duo coniuncta. vcz p̃sens r pteritum impfectū. pteritū pfectū. r plusq̃ pfectū r futurū p se. Subiunctiu⁹ quot tpa hz: qñqz p se sicut indicatiu⁹. Infinitiu⁹ quot tpa hz: duo coniuncta r vnū p se sicut optatiu⁹. Quā vim hz infinitiu⁹? habet vim nōis rei ipsi⁹. Vñ nomē h̃bi dictum est: vt si dicā bonū est legere. i. bona est lectio. Gerūdīa infinitiui vice fungunt: qđ solet apud grecos articulis iungi r in actiuis r in cōmūib⁹ h̃bis vtrāqz hñt significatiōē. in neutris r deponentib⁹ alterā.

¶ De speciebus verborum.

¶ Quot sunt spēs h̃borū. due. Primitiua r deriuatiua. Primitiua est q̃ primā positionē a natura accepit: vt feruo. Deriuatiua est q̃ a deriuatiuis deriuatur vt lecturio feruesco r domito. ¶ Quot sunt spēs deriuatiuoz h̃borū. quinqz. Inchoatiua: meditatiua: frequētiua: desideratiua: diminutiua. Qđ ē h̃bū inchoatiuū: qđ initium act⁹ vel passiois p̃mitiui s̃gt. Et formāf semp a scōa p̃sona p̃mitiui addita co. p̃ter h̃io qđ facit h̃isco r sua cōposita. Vñ h̃isco fatisco. Oīa inchoatiua tertiē sunt cōiuga. r neutra: r carēt p̃teritis r supinis. Que sunt meditatiua: q̃ desinūt in rio r significāt meditationē cū p̃mitiui. formāf ab vltio supino additario. vt esurio micurio. Oīa meditatiua sunt q̃rte iuga. r sunt neutra r carēt p̃teritis r supinis. ¶ Frequētiua sunt q̃ frequētia act⁹ p̃mitiui s̃gt: vt agito. i. frequēter ago. Quō formāf frequētiua: si p̃m. p̃mitiui desinit in gi formāf a scōa p̃sona p̃ntis abiecta s. r additatio. vt agito cogito legito qđ rlectito dr. Si nō desinit in gi formāf ab vltimo supino n mutata in o a qz in i. breuē si sint a p̃ma iugatiōe: vt merso curso impito. Oīa frequētiua sunt iugationis p̃me: r fuāt s̃gitiōē p̃mitiuoz. Que sunt desideratiua. Desideratiua sunt q̃ s̃gnt infinitiu⁹: primitiui cū cupio vt viso arcesso facefco. i. cupio videre arcerē facere. Omnia desideratiua sunt tertiē cōiugationis. Que sunt d̃m. natiua: que in lo desinunt r diminutionem s̃gnt. vt sorbeo sorbilo. Sunt alie quoqz d̃terminatiōes verborum. A nominibus vt a patre patrilo. a greco grecilo r greco vt poeta poetilo. A verbis. vt ab albo albico. a vello vellico. Ab aduerbiis vt a perendie perendino. a cras procrastino. A prepositionibus: vt ab intra intro. a supra vel super supero superas.

¶ De figuris verborum.

¶ Quot sunt figure verborum. Tres. simplex composita r decōposita. Cupio cui⁹ in figure. simplici. qz simplr proferi. Cōcupio cui⁹ figure cōpositē: qz cōponitur ex cō r cupio. Concupisco cui⁹ figure. Decōpositē. qz nō p se pponit s; a cō cupio h̃bo ppositō: deriuat. Que sunt h̃ba pposita quoz simplicita nō inueniunt. sunt hec: derisendo: pcurio: allicio: cōpleo: aspicio: repio: suffragor: appello: deleo: r d̃fensor aris. ¶ Notādū. qz p̃ncipalē l̃ram quācūqz habuerit: ppositio h̃bi in suo loco suam p oēm declinationē p̃ter ago egi. eo. iui. vel ū. ¶ Cū ē p̃tib⁹ ofonīs pponit h̃bū: Cū quatuor. noē. h̃bo. aduerbio. r prepositione. sicut participia. vt amplifico: calefacio: maledico: produco.

¶ De coniugatione.

¶ Quid ē iugatio. Est p̃lequēs h̃borū declinatio. q̃ vocalib⁹ secūde p̃sone cōp̃hen ditur. ¶ Quot sunt iugatiōes h̃borū. quatuor. prima est. que in secunda.

¶ Cū

D. Nicolai perotti

Persona pñtis indicatiui h3a producta antes vel ante ris. vt amo amas amos amaris. Secunda. q̄ in scba pñtis indicatiui habet e pdu antes z ris. vt doceo doces doceor doceris. Tertia que in scba persona pñtis indicatiui h3i correpta antes vel correpta ante ris. vt lego legis legor legeris. Quarta que h3i pdu. antes vel ante ris. vt audio audis audior audiris. Et oia quarte cōiugationis in io desinunt preter eo z queo z venio cum compositis.

¶ De personis verborum.

¶ Personę vborz quot sunt? Tres. prima: scba z tertia. vt lego legis legit. Que est prima pñsa: que de se sola vel cū alijs loquit. vt dico dicimus. Que est scba pñsa ad quā vel solā vel cū alijs pma loquit. vt dicis dicitis. Que est tertia pñsa pñsa de q̄ extra. scz extra illā posita ad quā dirigit smōnē loq̄t pñsa. vt dicit dñt. ¶ Nota q̄ pma pñsa verborū solis pñominibus iūgi pōt. Exceptis kbis substantiis vel vocandi. vt pñscianus sum vel pñscianus vocor.

¶ Tertia vero cunctis nominibus iungitur.

¶ Quare impatiu? caret pma pñsa in singulari: qz pñsalr nulli sibi impat. ¶ Infinita oia z impersonalia gerūdia z supina carēt numeris z pñsonis. Pluit, tonat. fulminat. z similia. quar: primis z secūdis pñsonis carēt: qz ad hoīem non pertinet nisi figurate p apostrophē iūpiter introducat. ¶ De numeris. ¶ Quot sunt numeri verborum? Duo. singularis z pluralis. singularis vi lego pluralis vt legimus.

¶ De temporibus prima regula.

secunde persone.

Preteritum formans imperfectum puer ex as.

secunde coniugationis scz coniugationibus,

Abā fac. ex es ebo in reliquisqz duabus.

scz prime persone.

Ex o fac eham: sed quarta aliquando dat ibam.

¶ Docebā cur? pñis. pñeriti imperfecti: qz qd cepit nō dñ est pfecti. vñ formā a se cūda pñsa pñtis indica. qz pma z scba cōiuga. abiecta s scbe pñse pñtis indicatiui tertiā z q̄rta a positōe mutata in e lōgā z addita bā faciūt pñti imperfectū vt amabā docebā legebā audiebā. Dicim⁹ alit ibā z veniebā quibam.

¶ Secunda regula.

scz preteriti indicatiui.

scz preteriti plusq̄ perfecti.

Ex i perfecti sit eram forme subeuntī.

¶ Omne preteritum perfectum in i desinit z mutata a in e correptam assumpta ram facit preteritum plusq̄ perfectum.

Tertia regula.

Eras fac abo. simul ex es ebo futuro.

In reliquis ex o fac am. nisi quarta sit in bo.

¶ Futurum indicatiui modi in prima z secunda coniugatione sit a secūda persona presentis indicatiui modi abiecta s z addita bo. vt amabo docebo in tertia z quarta a positōe mutata in am vt audiebam. Excipitur eo z queo z venio quarte coniugationis que secundum primam z secundam coniugationes formant futurum.

scz modi i. singulari.

¶ Quarta regula.

scz persona.

Imperatiui numero preeunte secunda

scz coniugationis.

As. es. is. quar se capit s tantum remouendo.

scz coniugationis

persona presentis coniugationis.

Is terne facit i curtum: sed tertia prime

illam syllabam

ultima verbi

scz o.]

Et formans ex o. reliquis at format ab illo

scz personā.

i. in eodem tempore

i. pñti & futuro.

Prima pluralem mox tempore fac in vtroqz.

sup. tempore.

personam.

Terne mutabis in mus presente secundam.

scz syllabam.

Fac te tribus iungens numero preeunte sed ex e

scz tertia coniugatio

i. singulari tertia persone.

Is longo corripet. n. preeunte tertia iunget

i. infuturo

scz vtriusqz numeri.

O iungam post te. venturo tēpore terne

syllabam

i. scda

i. singularis.

Datqz te pluralis persona sequens preeunt.

scz futuri.

Ex to tote creat numero subeunte secunda.

¶ Scda psona sing. pñtis impatiui mōi fit a scda psona pñtis indicatiui abie-
cta s. In tertia th cōiug. abiecta s. & i in e mutata. Tertia psona sing. impatiui
mōi fit a positioe vbi mutata in prima cōiug. in et & in alijs in at. Pñta psona
plis tā pñtis q̄ futuri impatiui fit a sua tertia singu. abiecta t et addita mus.
Scda psona plis fit a sua scda singu. addita te. s. in tertia etiā e in i reuertit.
Tertia fit a tertia sing. n. lraah & interposita scda vel tertia psona sing. futuri ipe-
ratiui fit a tertia sing. indicatiui addita o & pducta pe pñtis in tertia coniug.
Scda pluralis futuri imperatiui fit a sua scda vel tertia sing. addita re syllabam.
Tertia pluralis futuri fit a tertia pñtis plis indicatiui addita o.

¶ Quinta regula.

scz imperfecto coniunctiui.

Optantis presens socio cum tempore iunget.**Rem voci prime que rite fit imperiali;**

scz optatiui & coniunctiui.

i. indicatiui ex i.

Plusqz perfectis perfectio prima dat issem.

scz optatiui.

Em fit ab o prime reliquis am rite futuro.**In subiunctiuo duo tempora rite creabo****Primi perfecti per erim vel ero varians i.**

¶ Prima psona pñtis & pñteriti imperfecti optatiui mōi & pñteriti imperfecti subis-
ctiui fit a scda psona singulari impatiui addita re. pñteriti pñfecti & plusqz
pñfecti optatiui & plusqz pñfecti subiunctiui formant a prima psona pñteriti indi-
catiui addita s & sem. futurum opta. & pñtis subiunctiui formant ab ipsa posi-
tione vbi o in prima cōiug. mutata in em. in ceteris in am. pñteriti perfectuz
subisctiui formant a pñterito pñfecto indicatiui modi mutata i in e correptā & addita
cim. futurū subiunctiui formatur a pñterito pñfecto eiusdē modi mutata rim in ro.

¶ Sexta regula.

Infinitiui presens re dat imperiali.**Preteritum primo perfecto subiicit se.****Uorqz futura suum sibi sumit et tre supinum.****Participij sue in rum simul. & verbum esse futurum.**

D. Nicolai perotti

¶ Infinitiuū fit a prima persona imperatiui addita re. Preteritū pfectū & plus-
q̃ perfectū infinitiui fit a preterito perfecto indicatiui addita s & se. Futurū cū
supino in um & ire vel addita esse neutrali participio futuri: vt amaturū ire vel
amaturum esse.

¶ Septima regula.

¶ Ur dant personis impersonalia ternis.

Actiue vocis numeri tantum preeuntis

Attamen or propriū petit imperiale futurum.

¶ Impersonalia in tur formatur a tertijs personis singularibus actiuis addi-
ta ur vt amat amatur.

¶ Octaua regula.

Passiuum formo quando m fit r. orq̃ fit ex o

preteriti temporis.

Participans & sum vim suppleunt preteritorum.

vt ama amare: voce docere: lege legere persona.

Actiue dat re. dum fit passiuā secunda.

vt amet ametur.

Imperialis. & ur superaddit tertia sed mur

Ex mus fit prime: suntq̃ subinde secunde.

ex preeunte. i. singulari.

Quando modi primi preeunte mini datur ex s

Actiue iunges ur tertia fit. sed or ex o.

scz futuri temporis vtriusq̃ numeri.

Fit ternis reliquis. sed prime fiet r ex s.

scz in presenti.

Vultq̃ secunda minor de ui preeunte creans not.

Infinitiui presens ri. procreat ex re

i. coniunctione.

Sed tamen in terna tantum i manet er ere forma.

¶ Amabar vñ format. A pma psona actiui pteriti imperfecti indicatiui. quare
q̃ oia actiua q̃ in o desinūt addita r. que vero in m mutata m in r faciunt passiuā.
Preteritū perfectū & que ab eo sūt picipiū pteriti tēporis & sum es est. Im-
peratiui a secūda psona pntis singu. numeri fit a singu. actiua addita re. Et est
similis actiui infinitiui pntis & pteriti imperfecti tēporis. Tertia a tertia addi-
ta ur. Prima pluralis a sua actiua mutata s in r. Scba pluralis imperatiui a
secūda pntis indicatiui passiuū. Tertia a tertia actiui addita ur. Prima plura-
lis imperatiui futuri tēporis fit a sua actiua mutata s in r. Scba futuri passi-
ui fit a scba sui pntis mutata i in or. Infinitiuū passiuū ab actiua mutata e in i
que mutatio in tertia cōiugatione fit prius abiecta re.

¶ Nonā regula.

¶ Fit or. atq̃ r. tur. quando passiuā creantur

S fit ris. vel re. tamen i curtum facies e.

audiam audiar. audimus audientur.

M fit r. sq̃ r. pluraliter. vt manifestum est.

¶ Actiua si in o desinūt ad dita r. si in t addita ur. si in m vel in fin pti nume-
ro vltima lfa mutata in r in singulari is interposita si vel te: & si an s i breuis es-
set mutata in e faciūt cōsimiles passiuorū personas.

¶ Decima regula.

Sunt volo fers & edo: q̃ anomala verba notabo.

¶ Quot sunt anomala vba i ineqliter declinata: q̃ tuor q̃ fero: edo: volo: & sum.

Scz fero p sincopē scba & tertiā psonā hz: vt fers fert. i. ceteris sequit reglā & ter

De formatione verborum.

fo. xxiij.

tie coniugationis ita tñ vt q̄ nascunt̄ a cōiugationis reglāz p̄cisa p̄ferant̄.

¶ De preteritis perfectis prime coniugationis.

¶ Prima regula.

Verborum quadruplex inflexio. prima dat aui.

Ex as preterito. iuuo iuui dat lauo laui.

Do cum prole dedi pessum venum quoq; circum

Cetera sunt terne cum prole steti faciet sto.

As in ui vertunt. nerare: cubare: sonare

Atq; tonare: secare: crepare: fricare: micare.

Sed neco: dimico: forte vetoq; creabit vtrumq;.

His plico cum natis: nisi sint ex nomine iungis.

¶ Amo q̄to facit in preterito a mai. q̄ prime cōiugationis vba a sc̄ba perso-
na presentis indicatiui abiecta s̄ z addita qui faciūt preteritū p̄fectū. Excipiunt̄
sedecim quoz duodecim abiecta s̄ z addita ui diuisis syllabis formāt p̄teritū.
vt domo domui crepo crepui: frico ifricui: seco secui: sono sonui: tono tonui: veto
vetui: plico plicui: cubo cubui: nexo nexui: nico nixui: mico micui: in crepo i crepui. Preter
hec sto facit steti. do dedi: iuuo iuui: lauo laui.

¶ Secunda regula.

¶ Dimico cōpositum dimico dimicau: facit.

¶ Tertia regula.

¶ Plico cum nomine cōpositum in aui facit: vt duplicau cū p̄positione plez
rumq; in ui. vt implicui.

¶ Quarta regula.

¶ Neco necas cum ferro preemptum significans necau necatum facit cū alia
ui neco necui nectum.

¶ Quinta regula.

¶ Do das cum monosyllabis cōpositū trāsit in tertiam coniugationem: z sem-
per duplicat preteritum: vt credidi reddidi. Circundo a dissyllaba cōpositum
prime coniugationis facit circundedi.

¶ De preteritis secunde.

S in ui vertit recte formando secunda.

Sed iubeo iussi dans sorbeo p̄siq; buiq;

Ardeo dans arsi. risi dans rideo. suasi.

Suadeo dans. vidi video dans. strideo stridi.

Et sedeo sedi. neutro passiuā momordi.

Mordeo dansq; totondi tondeo: dansq;

Pendeo rite pependi: z spondeo rite sponondi.

Et si preterito faciens verbum geo clausum

Dum presunt l z r vel ri dum littera longa

Diphthongusq; leo leui muta p̄eunte

Nata leo aut oleo: simplexq; oleo per vtrumq;

Compositumq; ad re cum natis torqueo torxi

Dans cieo ciuiq; queo formansq; quieui

Inq; ueo dans vi: vi dans conuiueo vel ri:

Dans maneo mansi: sine natis: mulceo mulsi

Polluri faciens polluceo: luceo luri

Hereo dans hesi: neo dans neuui volo demui.

¶ Ferueo quomodo facit p̄t̄m: ferui: per quā regulā. ¶ In ueo verba secunde
coniugationis eo in i mutata z producta penul. faciūt p̄t̄m vt moueo moui. fa-
ueo faui. Conuiueo tamē quod z conuiui dicitur tā cōiuii q̄ cōiuri facit. Et fer-
ueo cū per b dicitur ferui facit p̄t̄m.

¶ Secunda regula.

D. Nicolai perotti

¶ Ardeo quō facit p̄t̄m: arsi p̄ quā regulā. In deo desinētia h̄ba sc̄be cōiugatio nis. si lōga vocalis vel ar antecedit deo in si p̄ueria. Si vero e vel i breues p̄ce dūt deo p̄ductis eisdē et comutata in i faciūt p̄t̄m vt suas: risi: arsi: sed i vidi. Ex cipit strideo qđ q̄uis p̄ducatur i t̄m stridi facit. Si vero p̄ima syllaba in deo ter minator: ū post mutā aliquā vel in semivocalē e vel o correp. habuerint in ali quā liquā desinētes quā deo sequat̄ duplicata p̄ma syl. et eo in i cōuersa et p̄io ri, geminataz syllabarū extrema. ōsonāte subtracta faciūt p̄t̄m p̄fectū vt p̄ p̄endi momordi spopōdi. qđ s euphonie cā subtrahit. Si aut̄ au diphthōgus an te deo fuerit p̄ p̄icipiū declinant̄ vt ausus sum gausus sum. inuenit̄ t̄m ausim in subiunctiuo. Alia vero oia in deo mutata eo in ui diuisas syllabas faciunt p̄t̄m vt candui studui. Excipit̄ p̄adeo p̄adi et p̄ansusum. **¶** Tertia regula.

¶ Turgeo quō facit p̄t̄m: tursi p̄ quā r̄lam. In geo h̄ba l̄yel r̄a si geo in si natu rali v̄ro lōga vocali geo in ri. alia oia eo in ui diuisas syllabas cōuersa faciūt p̄t̄m vt indulsi mersi t̄rsi. Quidā differētie causa mulri dixerūt. p̄eterea luyi: auxi: frixi: egui: v̄lgu: rigui.

¶ Fleo quō facit p̄t̄m: fleui p̄ quā r̄lam. In leo h̄ba q̄a si l̄aliā sonantē h̄nt in eadē syllaba et ab oleo et leo cōposita o in ui syllabā. alia oia in leo eo i ui diui sas syllabas cōuersa faciūt p̄t̄m vt impleui exoleui deleui absoleui. Oleo cū res doleo adoleo aboleo tā in cui q̄ in ui diuisas syllabas faciūt p̄t̄m: p̄eterea doc lui calui excellui.

¶ Quintā regula.

¶ Habeo p̄ quā r̄lam habui facit: Quia oia alia h̄ba sc̄be p̄iu. q̄cūq̄ p̄sonāt̄ ante cedēte eo i ui diuisas syllabas p̄ueria faciūt p̄t̄m. vt enitui: rubui: docui: timui: iacui. Aliqui a liq̄o liceo q̄z licui facit. excipit̄: iussi sorpsiv̄el sorbui mulsi mansi neui hesi: luxi polluxi torxi. qđ solū in q̄o sc̄be p̄iugatiōis inuenit̄ sic cōposita ei torq̄o ertorq̄o: cōtorxi extorxi.

¶ De p̄teritis t̄rtie cōiugatiōis. **¶** P̄ia r̄la.

¶ Breuis ante cio cum compositis facit eci.

¶ Sed dempto elicui cio cetera nunc dat in exi.

¶ Facio quō facit in p̄t̄o feci: Dic r̄lam. In cio desinētia h̄ba t̄rtie cōiugatiōis a vel i antecedēte mutāt̄ eā in e p̄ductā. et si p̄cedit io in i longā. Si vero cio in xi cōuersa faciūt p̄t̄m vt feci abiēci asperi pelleri: q̄ et allicui et pellicui veteres protulerunt. Excipitur elicui.

¶ Secunda regula.

¶ Dat dīo dī: fodio fodi: factus modo fio.

¶ Dat gīo gī: fugio fugi: peperī pario dat.

¶ Fodio et fugio quare in p̄t̄o faciūt fodi et fugi. Quia in dīo et in gīo desinētia t̄rtie p̄iug. h̄ba io in i lōgā p̄ueria p̄ducta penultia faciūt p̄t̄m. **¶** Tertia r̄la.

¶ A p̄io formo pui. sapio dic atqz sapiui.

¶ Sed capio cepi format: cupioqz cupiui.

¶ Inquo prodocii facere inquisti simul inquit.

¶ Percussi quatio vsurpet. vel dicito quassi.

¶ Capiō et cupio quomodo faciunt in p̄terito. Capiō facit cepi: et cupio cupie ui vel cupi sicut rapio rapui sapio sapui: cepio quod non est in vsu cepi: pario pep̄ri: percutio et omnia a quatio in si faciunt p̄teritum: vt percussi.

¶ Quarta regula.

¶ Semper uo dat ui, veluti pluo dans quoqz pluui.

¶ At struo dat struxi. Cum natis et fluo flui.

¶ Suo quomodo facit p̄teriti sui: per quam regulam. In uo diuisas syl las desinentia t̄rtie coniuga. o in i cōuersa faciunt p̄teritum: vt spui: dilui: metui. Excipit̄ struxi: flui. Nam yngo: singo: lingo: mingo: stringo. in xi faciūt

Preteritum: vt coquo coxi. linquo liqui. sed hic quando u amittit vim literę res-
sulam eorum sequuntur que in go vel in co desinunt. ¶ Quinta regula.

Uo vertes in ui cum natis viuere vixi.

Uo nexo tero per ui diuisa creabo.

¶ Soluo qũo facit p̄m̄. solui: per quā regulā. In uo desinētia tertię cōiugatio-
nis u loco cōsonantis posita si penultima in l desinit o in i: si in vocalē natura lō-
gā: uo in xi cōuersa faciunt p̄m̄: vt volui vixi. ¶ Sexta regula.

¶ Terne fit bi. si littera longa preit p̄s.

finita in cumbo.

¶ Ut nupsi: scripsi. per ui cubo nata notauī.

¶ Scribo qũo facit p̄m̄. scripsi: p quā regulā. In bo desinētia sba
tertię cōiug. si nō antecedit longa vocalis o in i: si antecedit bo in p̄s
conuersa faciūt p̄teritū: vt bibi: nupsi. Excipiūtur a cubo cōposita sine prime si
ue tertię sint cōiugationis que in ui diuisas faciunt p̄m̄. Nupsi scribit per b
an p pep p q̄re: q̄ nūq̄ b añs in p̄ncipio syllabe inueniri pōt. ¶ Septima r̄la.

Si co preueniat vocalis longa facit xi.

si preueniat co

sc3 n

sc3

A vel s abiscitur hec ci facit illa facit ui

Ut diri duri. vici coniungito creui

Ici dans ico. didici dans disco poposci

Posco creans ui z pesco z nata remoui.

parco qđ sub regula non continetur.

Addens conqueri. parsi signo atq; peperci.

Glisco preteritum fugito. glisci ve teneto.

Et clausum per sco nullum vel patris habeto.

¶ Vinco qũo facit p̄m̄. vici: per quā regulā. In co desinētia sba tertię cōiuga-
tionis si n̄ p̄cedit adiecta n. z o in i cōuersa s vero p̄cedere ea abiecta z co in ui
syllabā. Si aut vocalis p̄cesserit natura lōga co in xi cōuersa faciūt p̄m̄: vt vin-
co vici: linquo liqui. q̄nta: scui: creui: pau. cōsueui. Itē diri: duri. Excipit cō-
pesco cōpesui z depesco depesui. z geminata didici: poposci: parco peperci et
parsi. Ico penultima breui p̄m̄ ici facit penultima lōga. Glisco caret p̄tō.

¶ Octaua regula.

In di do vertunt. tamen n prius hec remouebūt

Scādo cum fīdo. fundo turudi dabo rundo.

A do compositum. p̄endo quoq; di geminabūt

P̄endo pependi. tendo tetendi. dat quoq; tendi

Datq; cado cecidi. formabit rudoq; rudi

In si do vertes longa per se p̄eunte

Vocali vel diptongo. ceu ludere ludo

Plaudoq; sed cessi cedo dat. cedo cecidi.

Et cudo cudi fors cussi. pedo pepedi.

¶ Ido. sus. stridi strido ceu strideo. sedi

Si do vult sedeo. diuisi diuido demo.

¶ Ledo quomodo facit p̄m̄. lesi. p quā r̄lā. In do desinētia sba tertię cōiug.

D. Nicolai perori

longa vocali naturaliter precedente do in fi. In ceteris vero o in i contraria. z fi
anre n u vel i habuerint ea abiecta faciunt, pñm; vel lcsi; valsi; rali; lusi; claudo vel
cludo clauvi vel clusi; scadi; fudi; fidi. fidosq; fidi; l quida; fili putanitur. Expi
tur cedo cessi; diuido ii; frido di. Et eo qd est fido pñm non inuenitur. cudo; cussi
vel cudi; z ea si duplicant principalem syllabam cedo cecidi. tendo di. pendo di.
pedo pepedi. tundo tutudi.

¶ Non a regula.

¶ Nonna regula.

Go vertes in xi. tamen r pteunte facit si

Sed rego quod generat ceu surgo pergoq; xi dat.

Frango dans fregi panxi: pegi pepigiqz

Pango, lego legi: præter tria consulo demi.

¶ Namq̃ intelligo, diligo, negligo, formo per ext

Dans tango tetigi, pango punxi pupugioz

Atq3 ago dans egi cum natis de goq3 degi

Quo facies vt go, per xi distinguo vel ynquo.

¶ Wergo qũo facit pñm: mersĩ. p quã regulã. In go declinãtia h̃ba tertiẽ cõiũg. si go antecedit r go in si aliter in xi cõiũra facit pñm: vt mersĩ sparsi tergo vt tergo terli cĩpiĩ. iũxi. anpi. nec obstat regulẽ: ex porrigo ex poreri pgo perrexi. surgo surrexi. qm̃ a rego cõposita sunt. Et cõposita primitiuorũ declinãtionez sequunt̃. Et cĩ etũ tergo corrgo arrigo in ex facit. Excipiunt̃ fregi. egi. legi. cogo z dego. ab age p sĩncopã coegi z desti. Intelligo tñ p antiquũ interlego p ferebãt negligo z diligo a lego cõposita in xi faciũt intelleri: vel interlexi. negligi dilexi. pãgo quopẽ pegi z pepigi z pãpi facit tãgo tetigi pungo pupugi vt punxi. ei pungo vtro ex punxi.

¶ Decima regula.

Non vertes in xi. reperitur meoq3 múnxi.

En ho aspiratam desinētia verba mutata ho in xi faciunt preteritū. vt veho
veri. traho traxi. ¶ Undecima regula.

¶ Undecima regula.

Ex lo formo lui: sed format fallo fefelli.

Et pello pepuli pfallo pfalli tetuliq3.

Quondam tolle tui modo dans vello dabo velli

Et quidam vulsi, quod non vult seruius edi

Excello vel leo formato culiq; luig.

¶ Alo qũo facit pñm alui: p quã rãm. In lo delinẽtia sba tertie cõiuga. o in uẽ diuifas: s; si duplĩcãtĩ z a muta incipiũt geminata pñcipali. nec vbiq; eadẽ vo cali feruata aliter o in i cõuerfa faciũt pñm: vt alo alui. colo lui. malui cõsului. pello pepuli fallo feliũ. tollo totolli. pro quo frequẽtius vtimur sustuli. Et tollo etiã quo veteres vtebãtur retulĩ dicebat. pterea psallo psalli. vello velli. vel vullĩ. precello z excello quorum simplex in vsu non est: preculli. vel vt alij excelsi ab excello.

¶ Duodecima regula.

¶ Duodecima regula.

Mo fit ui, premo fit preſſi: fed emo facit emi.

¶ Si como premo fit pressi: sed emo dabit emi.

In mo desinetia ꝑba tertie cōiungatio. longa vocali antecēdere mo in pſi. ali-
ter in ui diuiſas cōuerſa faciūt pſi: vt cōpſi. pꝑſi: dempſi. ſomo ſomui: ge-
mo gemui. Excipiuntur emo emi. pmo preſſi. ¶ Decimatertia regula.

¶ Decimatertia regula.

No verres in ui fino sui sternos strau.

Et cerno creui dans natis spernoq3 spreui

**At cano dans cecini, dat ui natis posuiqz
Dat pono genui gigno lino iungito leui
Aut liui natis tempno tempfi sociabis.**

¶ Sino liui per quam regulā. In o desinētia hba. tertie coniuga. nisi o vel gvel a vel in antecedit sperno sprent. lino lini vel leui. Preterea pono posui. gigno genui. cano cecini. tēno tēpsi. Sed a canēdo cōposita in ui diuisas faciūt pfm: vt succano succinui occinui. quod etiam occanui dr. Salu. Iussu metelli corni- cines occanuiere.

¶ Decima quarta regula.

**In psi po vertes seu repo sed preeunte
E curto formabo pui strepo rumpoqz rupi.**

Dat linquo liqui cum natis et coco cori.

¶ Carpo carpsi per quā regulā. In po desinētia hba. tertie cōiuga. l vel r vel e pdu. ante po habentia o in si e vero breuē habentia in penul. o in ui diuisas cō uersa faciunt pfm. vt sculpsi: carpsi: repsi: serpsi: rapui: crepui: rūpo qd soluz ha bet m ante p eiecta m e cōuersa o in i facit preteritum. vt rupi: corrupti: abrupi.

¶ Decima quinta regula.

**Ro vertes in ui tero triui sit sero seui
Cum natis vel ui. vel vtrunqz sibi petir addi
Sed diuersa notans: at format curro cucurri
Quesiui quero: natis vssī dabit vro.**

Atqz gero gessi: ri verro dat quoqz versī.

¶ Tero triui. p quā regulā. In ro desinētia hba. tertie cōiuga. p ui syllabā termi- nāt pfm: vt tero triui. qro qriui. sero seui facit. tñ etiā serui. vñ infero inferui. et pncipiū insitus nō inserto. Sero e vro duplicat s gessi e vssī. Verro hñ e verri. curro cucurri e in compositis vtroqz modo. vt decurri e decucurri.

¶ Decima sexta regula.

**So siui facio. si vel ui dando lacefso
Ex so si faciunt hec viso facefso capefso
Accerso. accessio. sed ui vel si dabo pinso.**

Queso quesui vel quesio raro notauī.

¶ Lacefso lacefui p quā rlam. In so desinētia hba. tertie cōiuga. nisi sint deside ratiua o in i cōuersa e assumpta ui syllaba faciunt pfm. vt capefso visio. qso tñ q- siui facit: e quesio. pinso pinsui facit preteritum.

¶ Decima septima rla.

To varium sibi querit ui. meto messui habebit

Sterto tui. pecto necto dant riqz ruiqz.

Sed flecto fleri plecto pleri statuiqz

Sisto dum transir: sed dum neutrale steti sit.

Mitto dat missi ti verto petoqz petiui.

¶ Pecto quo facit pfm vt pleri qz dicitur petui: vt asper pectui vñ petiui. vt Cas- rili? pñulit peti. flecto tñ neri qz nerui. flecto xi. facit plecto xi. qd nūc plector et amplector dicim. peto tui facit meto messui. verto ti. sterco tui. mitto gemi- nata e missi. Sisto qñ est actiuū caret pñ qñ absolutū hñ cū sio cōe. vt resisto vel resto restiti. cōsisto vel cōsto cōstui. perfisto vel persto perstiti.

¶ Decima octaua regula.

In po desinētia qñ hba iueniūt: Duo: q tepoz nepo. e facit pfm: texui nexui.

De quarta coniugatione prima regula.

Ita quarta dabit. cambiui cambio vel pss
 Sancio nunc dat xi seu vincio lecta per iui
 Sarcio, farcio rancio, fulcio, sentio si dant
 Lectum est et fulxi, si postulat haurio vel vi
 Senio seuui vel seui, sepio sepsi.
 Dat venio veni, salio salui atq; salui.
 A pario dant nata rui, phocas aperui
 Profert: atq; peri duo dant pario lata, com re.
 Aio format ait, per is dabo facta per iui.

Audio quo facit presentia: audiui per quam regulam. Quarte coniugationis
 verba abiecta s sepe psona pñus et addita ui faciunt pñm pñctuz: vt
 audiui. Exciunt in cio desinētia excedētia numerū duarū syllaba
 rū n ante cio sumētia q̄ faciūt in xi si vero n dō habuerint cio in si
 vertūt: vt vincio, xi. sancio xi. farcio si. fulcio si. q̄uis nōnulli differen
 tie causa fulxi posuerūt. Exciunt venio veni, haurio si. sepio pñ. senti. aperui
 operui cooperui. Repetio duplicat p. diminuta vna syllaba. repperi. Sile est
 pñm cōperio ri: deponētia hō a perio experior et operior: ex pñ et opñ participia
 faciūt. salio salui et salui, cambio campñ. De supinis prima regula.

Xvi preterito tum fiet vbiq; supinum:
 Sed caueo cautum, faueo fautum dat: adultum
 Exadolare leges, amicare supinat amictum.
 Utum soluo facit de vi ceu volo sepultum
 Auit sepelire: in itum cognoscoq; agnoscoq; clausum
 Poto potatum potum ve: lauoq; lauatum
 Lautum vel lotum: salio saltum sibi sultum.
 Dans natis pastum dat pasco: veneo venum
 A sero sume satum per itum faciens sero satum.
 Quero questum formabit syncopa questum.

Muno munui quo facit supinū: munui per quam regulam. In vi syllab
 bā faciētia pñta cuiusq; cōing. ui mutata in tū faciūt supinū:
 vt amatū sopitū aboleitū potatū et pñcopē potū cupitū ignotū sci
 tū auditū. Exciunt differētie cā lautū vel lorū qd etiā lauatū inne
 nitur cauitū fauitū solutū volutū pastū amictū. et q̄ corripit pe. supi
 no satū a sero seui, nā a serui fertū facit sitū: litū: itum. quitū citum. qñ est a seccū
 da cōiugatione: nā a quarta pdu. Cōposita a nosco tā producta q̄ corripit. inne
 mūtur agnitū: cognitū: agnotū et cognotū: a caluo caluit: a quo puto calūnia de
 rinari: supinū nō inuenitur. vi statuo. Secūda regula.

Quod dat ui dat itum: sed ui quod vo facit utum.
 omnia vt inferui aperui.
 R tum iungo rui pario partum paritum ve
 Et careo caritum cassum ve: rutum ruitum ve
 Dat ruo, sed frictum frico formabit neco nectum
 Atq; sero sertum sum censeo misceo mixtum

Et doceo doctum teneo tentum arceoq; arcum
 Torreo dat tostum pono positum estq; repostum
 Lectum. lo per ui dat tum: sed itum quoq; cultum
 Consultum molitum simul ac alitum sed et altum
 Et salui saltum natumq; cano petit entum
 Dat rapio raptum meto messum: teroq; tertum.
 Et pinso pistum per itum quandoq; repertum.

ab induo.

ab excello.

Notum est indutum. simul excelsum pateoq;
 Dant quidam passum. legitur de mereo messum
 Teri dant e et ui de xi rum formo supinum.

¶ Habeo habui quo facit supinū: habitū. dic regulam. In iii diuisas faciēti
 ptm cuiuscūq; sint cōiug. c. vel lvel r aīcedēte n in tā. si hō sint a hōis in uo sepa
 tis i in tū et pducta penul. in ceteris hō nisi r aīcedat n in i breuē mutata et ad
 dita tū faciūt supinū. vt frictū nectū doctū cultū cōsulū altū qd et alitū facit. de
 fertū aptū indultū imbutū cōpescitū abolitū tonitū. qd hōra. infonari scripsit.
 Excipiunt mixtū tōstū tētū cēsum eliciū raptū pistū messum excelsum explici
 tū. nā explicatū sit ab explicauit fuitū vel rutū. A mico micui supinū nō est i vsu.
 A cano cōposita simplicis seruant supinū a quā in p̄senti mutāt in i breuē in e
 cōuersa: vt cantū succētū: accētū: nexū perū a xi terminatiōe poti⁹ sunt. Ab alo
 tā altū qd alitū dicit. A volo homē p̄cipale vult⁹. Ante x tria inueniunt p̄
 xul: nexul: tegul: q faciūt supina perū nexū tertum.

¶ Tertia regula:

In deo dō dīo: atq; dīo: tēne atq; secunde
 Do vertunt in sum nisi do sata nam per itum dant
 Tertia quē format quē prima paterq; datum dant
 Hinc quoq; quē per ui dant preteritum volo deini.

a cedo a sedeo a fodio.

a cudo.

S geminant cessum sessum fossum quoq; cussum.

a scindo

sindo

pando.

Et scissum. fissum. passum fortasseq; pansum.
 Tusum vel tussum dans tundo. tendoq; tensum
 Vel tentum. ast esum dat edo fortassis et esum.

Abscondo dat itum geminans di. nōn geminans suum.

¶ Mordeo quo facit supinū morsum: p quā regulā. Oia in deo vel in dīo vel in
 do p̄ba et in dīo: deponēta scēbe vel tertie cōiug. nō faciētiā ptm i ui diuisas nec
 a do as cōposita deo vel dīo: vel dīo vel do in sum mutata faciūt supinū. Et no
 tādiū est q hñtia n aī do q n aī do amittit i supino et gemināt i si pe. p̄eriri cor
 tripiat si hō pducāt vñs s hñti: vt morsuz risuz ausuz tusuz. Excipit gausū qd
 assumpti i euphonicā: cedo cessuz fossuz cussuz gemināt. f. Do das dāfū facit
 et ab eo p̄posita q in tertiā iug. trāseūt p̄fusa in i q hō primā seruāt a qz seruāt
 vt cōditū crēditū vēditū circūdatū. Preterea passum qd nō solū a p̄do s etia a
 pateo et patior dicit comessuz et comestū tentū et tēluz et ostēdo ab eo cōpositū fa
 cilititer facit. A p̄do supinū in vsu nō inuenitur.

¶ Quarta regula.

Si vertes in sum quod tēne est: siue secunde
 In tum quod quarte cui p̄precesserit in ptum

¶

Indulsi indultum dabit et sum mulgeo mulsum
 Et mulctum: torsum dat torqueo sepeque tortum
 Uroque vult vstum gero gestum pinsoque pistum
 Et misi missum duplans s. sentio sensum
 Atque capeffitum dat rite capeffo capeffi

Haurio vult haustum formabit cambio campsum.

Cedo lesi quod facit supinū lesus: p quā regulā. Oia h̄ba q̄n si faciūt p̄m̄ sc̄be aut tertie: iuga. si in sum. quarte vero si in tū faciūt supinū vt lesum: arsum: al- tum quasus: lus: fultū: fartū. Excipit indultū vel indulsus: mulctū vel multū a mulgeo. Nā mulceo in lus: facit solū. Itē tortū vel torfus: haustū: vstū: gestū: missus: duplicata s. preterea sensum et capsum et capeffitū. **Quinta regula.**

Et ctum formabit: sed go prius n remouebis

A retinet pingo cingo tingo simul vngo

Angos cum stringo et iungo: vix iunxero ringo

Figoque dat fixum fluo fluxum: xi to facit rum.

Cugo o lux: quod facit supinū luctū p quā regulā: in xi faciētia p̄m̄ cuiuscūq; sint cōiugationis xi in ctum cōuersa faciūt supinū vt luctū: viciū: frictū: intel- ctum: tinctū: vinctū. Excipiunt fictū: pictū: strictū: mictū: que causa euphonie abieciūt n. p̄terea fluxū et fluctū: quos vetustissimi et fluct^o p fluxus et flucturus pro fluxurus dixerūt: vnde et fluct^o ipse motus aquarū. **Sexta regula.**

Et vertes in ctum quod format tertia. verbum

Posco poscat itum sic disco parcoque parsum.

Si presens tenet a teneant id vbiq; supina

Ut probat inficio: sed debes demere do go.

Cfacio quod facit supinū factū da regulā. In ci faciētia p̄m̄ tertie p̄u. ci in ctū cōuersa faciūt supinū vt factū: actū: ictū: fictū: liq licitū. derelictū: feci sectū debet ret facere: s; in oi h̄bo siue in vltima siue in pe. sit a in simplicib^o seruat etiā in su- pino quous mutet in p̄o In ppositis h̄o si mutat a in i in p̄ti hec h̄t i supino in enisi i do vel in go desinat positio h̄bi: tūc cū in supino sp̄ seruata vt captū: raptū: casum: inceptū: infectū: ereptū: occasum: infractū: impactū era. tuz. Excipiūt posco poscitū: disco discitū: parco parsum a parsi. **Septima regula.**

Go vertes in ctum nisi si det vt ante notatum.

Cungo iuctū: p quā regulā. In go desinētia oia tertie cōiuga. nisi in si termie- nāt p̄m̄. go in ctum mutata. et si a vel i a n h̄bent in penul. abiecta n faciūt su- pinū. vt iunxerum: punctū: factū: pactū: strictum: mictū. ringo rictū. Excipiunt que seruāt n cinctum: tinctum: distinctum: anctum. **Octaua regula.**

In gio format itum velut in bi quodq; supinum.

Cfugio fugitū per quam regulam. In gio verba o in tum mutata faciunt su- pinum vt fugitum. **Nona regula.**

Cbibo quod facit supinū bibitū. da regulam. In bi terminantia preterita corre- pta i et a sumpta tum faciūt supinū vt bibitū: lambitū. **Decima regula.**

In mi pi vel psi quod tertia dat faciet ptum.

Cemo emptum per quā regulā. Oia in mi. vel in pi vel in psi terminantia verba tertie coniug. in ptum faciunt supinum: vt ademptum captum scalp̄tus cōptū demptum emptum promptum scriptum. **Undecima regula.**

Lo vertens in sum: dabo psallo tolloque nullum.

¶ Fallo qño facit supinũ falsum. p quã regulã. In lo desinẽtia kba tertie cõiu duplicãtia l in sum facit supinũ vt falsum: pulsus: excellus: pulsus. Nõ inue nit a psallo supinũ nec a tollo: fz p eo vrimur sublatũ. ¶ Duodecima regula.

Curro vult cursum: gero gestum versosq; versum.

¶ Curro dans vltim dictum est pario dabo partum.

¶ Curro cursum per quã regulã. In ro desinẽtia duplicãtia r a s o in presenti ro in sum cõuersa faciũt sup inũ. vt curro: cursum: vtro ver sum: q vtro duplicat ante: mutat si in tum: vt gessi gessũ. In rio vnum pario qd facit supinum par tum. z participium partus et pariturus. ¶ Decima tertia regula.

¶ Verto sum: texo textum: dat neroq; nerum.

Stoq; statum format: natis atum vel itum dat.

¶ A vero sicut a vtro versum dicitur. Texo ro: tum: et nero nexum facit supi num. A sto statum. et cõposita itum vel atum. vt prestum vel prostatum.

¶ Decima quarta regula.

¶ I reperire velis ex deponente supinum.

Actiuam fingens vocem formato per illam

Tolle ratum: fassum: ruitum tutum. atq; misertum.

Ex reor et fateor: tuor z tueor misereri.

Ex gradior gressum. Fretum fructum: fructumq;

Ex fruor adiungit commentum cumq; miniscoz.

Altum ex vlciscoz. fessumq; fatiscoz z aptum.

Format apiscoz z oblitum obliuiscoz habeto.

Ast ex perrectum petit ex per giscoz adeptum

Vult adipiscoz. et ex proficiscoz habeto profectum.

Mensum et metitum dat metioz ordioz o: sum

Dum liquoz. orditum dum telas ordine texo.

Nitoz sum vel rum. loquoz z sequoz adde per utum.

Expertum experioz. plectoz seu plecto facit rum.

Vsum vtoz lapsum labor. queroz addito questum

Mortuus a morioz formabitur et moriturus.

Ortus dans orioz formabit. de hinc oriturus.

¶ Labor lapsum per quã regulã. Cõmunia vel deponẽtia tertie cõiugationis in bor: mutata ea in psum faciunt supinum. vt labor lapsum. In gor vero mu tant gor in ctum: vt functum. In tor mutat ea in sum: vtr̃sum: nissum inuenitur etiam nixum. In quoz mutant quoz in cu z assumpta tum faciunt supinum. vt locut: m̃secutum. Deponẽtia in scoz habentia in antepenultima avel i vel e correptas in ctum faciunt supinum. vt paciscoz pactum proficiscoz profectum ex per giscoz ex perrectum: nanciscoz nactum. Alia vero absq; c in tum faciũt su pinum tratum vltum oblitum. Excipitur defessum. Preterea cõminiscoz et adipiscoz quibz i breuiem habeant in antepenultima cõmentum faciunt z a de prum. A reminiscoz: non inuenitur supinum. Ab orioz ortum z oatum. vnde ori turus. a morioz moritum: z in preterito geminat u mortuus. a potioz potiturs. a reor ratum: misceor misertum: confiteor confessum: queroz questum: metioz mensum que a pario videntur deriuari r habent ante vt compertum: reperiũs opertum.

¶ De examinatione verbi.

D 4

Mo que pars: verbū qre est hū: q: est pars o'fonis declinabilis cū
modis et ipib' sine casu agēdi vel patiēdi significatiua. Uñ dī verbū
a verberatu aeris: q: profcrendo aer verberat. ¶ Verbo quot acci-
dunt: Octo. Genus. Tempus. Modus. Species. Figura. Cōiugatio
persona et Numerus. ¶ Cuius gñis: actiuū: q: in o' desinēs facit ex
se passiū. Qd est ei' passiū Amoz: q: in o' desinēs descēdit ab actiuo. Qd est
ei' impersonale Amaf. Qūo declinat actiuū. Amo amabam amauit. amabo
Qūo declinat passiū. Amoz amabar amatus suz vel fui erā vel fuerā amabor
Qūo declinat impersonale. Amaf amabatur. Quot sunt genera verborum: qñ-
qz. Actiuum qd in o' desinēs facit ex se passiū. Passiuū qd in o' desinēs descē-
dit ab actiuo. Neutrū qd in o' desinēs nō facit ex se passiū. Cbe qd in o' desinēs
nō descēdit ab actiuo et hz vtrāqz significatiōē. Deponēs qd in o' desinēs
nō descēdit ab actiuo et retinet vnā significatiōē. Cuius tpis: pñtis. q: pñtem
hz significatiōē. Quot sunt tpa verborū: quinqz. q. pñs et pñtem hz significa-
tiōem. pñm imperfectū qd sīq: quod cepit geri et nōdū perfectū est. pñteritū p-
fectū q res futura monstret. pñteritū plusqz perfectū q res perfecta iā pñtem
ostēdit. futurū q res futura mōstret. Cuius modi est: amo. ¶ Indicatiui. q: indi-
cam' qd agitur. Quid est modus. est declinatio animi verbi declinatiōē signi-
ficās. Quot sunt modi verborū. qñqz. Indicatiu' quo indicamus quid agit. Im-
peratiuus quo vt fiat aliquid imperam'. Optatiuus qui eget aduerbio optandi
vt perfectū significet sensum. Subiunctiu' qñd solū eget aduerbio vel cōiunctiōe
vel altero verbo: vt pfectum significet sensum. Infinitiuus q caret nūeris et pñ-
tis. et eget aliq alioz modorū. vt pfectū significet sensum. Quid interest inter in-
finitiuū et impersonale q infinitiu' altero pñbo finito: oino eget. Impersonale pñ per-
fectū actū sīq: per oēs modos. Indicatiuus quot tēpora hz: quinqz pñs pñm im-
perfectum. pñm perfectum. pñm plusqz perfectum: et futurū. Imperatiu' duopñs
et futurū. Optatiuus qñqz duo coniuncta et vnū per se. Subiunctiuus quot: qñ-
qz per se sicut indicatiuus. Infinitiuus qñqz duo coniuncta et vnū per se sicut
optatiuus. Quot sunt species verborū: due. pñtitiua q pñmaz positionē a natu-
ra accepit. vt feruō. deriuatiua q a pñtitiuis deriuatur vt feruesco. Cuius tpe-
ciē. est amo: pñtitiue: q: a nullo deriuat sed primā positionē accepit a natura
Quot sunt spēs deriuatiuorū verborū. qñqz. Inchoatiua qñtitiu' act' vel passio-
nis pñtitiu' significant: vt hīscō. Meditatiua: q significāt meditationē cū pñm-
titiuo. vt esurio. frēquētiatiua. q frēquētiā actus pñtitiu' sīqnt. cū cupio. vt visō.
Diminutiua q in lo desinūt et diminutionē sīqnt: vt sorbillo. Quot sunt alie dēri-
uatiōes pñboz pñter supradictas: qtuor aut em a nōib' sūt. vt a patre patrīssō:
aut a verbis vt a vello vellico aut ab aduerbijs: vt a parēndi parēdino aut a p-
positionibus: vt ab intra intro. Quot sunt figure verborum: tres simplex q sim-
pliciter pñtetur. vt cupio. Cōposita q ex duabus aut plurib' vocib' cōponitur:
vt concupio: Decōposita q nō pñse pñtetur: sed a cōposito verbo deriuat: vt cō-
cupisco. Cuius figure amo. simplicis. qz simpliciter pñtetur. Cū sunt verba cō-
posita quorū simplicia non inueniunt. Sunt hec defendo: pñtitiu': allicio: cōpleo
aspicio: reperio. suffragor: appello: doleo: defensor: defensoris. Cum quot parti-
bus orationis cōponitur verbū: Cum quatuor. Nole: verbo: aduerbio: et prepo-
sitione sicut participia vt amplifico: calefacio: maledico: predico. Cuius coniu-
gationis: prime. Quare: qz habet a productam ante. s. Quot sunt coniugatio-
nes verborū: quatuor. prima q hz a pductā ante. s. vel ante ris. vt amo amas
amor amaris. Secūda q in secūda persona pñtis indicatiui hz et pductā ante. s.
vel ante ris: vt doceo doces. doceor doceris. Tertia que in secūda persona pñ-
sentis indicatiui habet i correptam ante s vel e correptam ante ris. vt lego le-
gis legor: geris. Quarta que habet i productam ante s vel ris: vt audio audis
audior audiris. Cuius persone amo: prime. quia de se sola loquitur. Quot sunt

p[er] sone verbor[um] tres p[ri]ma q[ue] de sola vel cū alijs loquit[ur]. vt dico dicim[us]. Scda ad
 quā vel de qua vel sola vel cū alijs p[ri]ma loq[ui]t[ur]. vt dicis dicitis. Tertia de qua ex
 tra se et illā posita ad quā dirigit s[er]monē loquit[ur]. p[ri]ma vt dicūt. Quare impati-
 uo caret p[ri]ma p[er]sona singularis: q[ui]a naturaliter nulli sibi impat[ur]. Plur[um] r[ati]onab[il]i-
 surat[ur] et illa. q[ui]e caret p[ri]mis et scda p[er]sonis: q[ui]a ad hoīes nō p[er]tinēt. H[ab]et t[er]tia p[ri]mas
 et scdas p[er]sonas si figurate p[er] apostrophē iupiter intr[oduc]at. Cui nūci amos
 singularis. q[ui]e: q[ui] singulariter p[er]f[ec]t[us]. Quot sunt nūci h[ab]et[ur] duo singularis vt
 lego: Pluralis vt legim[us]. Amo quō facit p[ri]mū imp[er]fectū. amabā p[er] quā r[ati]onab[il]i-
 p[ri]ma et scda cōiugatio abiecta s[ed] scda p[er]sona indicatiui et addita bā faciunt p[ri]mū
 imp[er]fectū. Quō facit p[ri]mū p[er]f[ec]tū? amauī: p[er] quā r[ati]onab[il]i- p[ri]me p[er]iug. tionis h[ab]et a
 secūda p[er]sona p[re]sentis indicatiui abiecta s[ed] et addita ui faciunt p[ri]mū p[er]f[ec]tū
 Quomodo facit p[re]teritū plusq[ue] p[er]f[ec]tū. Amauerā. p[er] quā regulam. Oē
 p[ri]mū p[er]f[ec]tū in i desinit et mutata in e correp[er]it. et assūpta rā facit p[ri]mū plusq[ue] p[er]f[ec]-
 ctū. Quō facit futurū? Amabo: p[er] quā r[ati]onab[il]i- q[ui] futurū indicatiui modi in p[ri]a
 et scda cōiugatione fit a scda p[er]sona p[re]s[ent]is indicatiui modi abiecta s[ed] et addita bo
 vt amas amabo. Quō facit scdas p[er]so. p[re]s[ent]is. impatiui? Ama. q[ui]e: q[ui] scda p[er]sona
 singularis impatiui modi fit a secūda p[er]sona p[re]s[ent]is indicatiui abiecta s[ed] in ter-
 tia vero cōiugatione abiecta s[ed] et mutata in e. Quō facit tertia p[er]sona singula-
 ris impatiui? Amet q[ui] tertia p[er]sona fit a p[er]tione h[ab]et mutata in prima coniu-
 gatione o in et in alijs in at. Quomodo facit p[ri]mā p[er]sonā pluralis tā p[re]s[ent]is q[ue]
 futuri impatiui? Amemus. p[er] quā r[ati]onab[il]i- q[ui] p[ri]me p[er]sonae plures impatiui
 r[ati]onab[il]i- a sua tertia singulari abiecta h[ab]et addita m[us]. Quō facit scdam? Amate: q[ui]
 re: q[ui] scda p[er]sona pluralis p[re]s[ent]is impatiui fit a sua scda addita te: et in tertia con-
 iugatione e mutata in i. Quō facit tertia? Amet. q[ui]e: q[ui] fit a tertia singulari n[on]
 l[et]a interpe[ri]ta ante te. Quō facit secūda et tertiam futuri impatiui in singulari
 nūci? Amato quare: q[ui] fit a tertia singulari p[re]s[ent]is indicatiui addita o. Quō fa-
 cit scdam pluralis futuri? Amato q[ui]e: q[ui] fit a secunda singularis addita te.
 Quō facit tertia pluralis futuri? Amato. q[ui]e: q[ui] fit a tertia pluralis p[re]s[ent]is indi-
 catiui addita o. p[ri]ma p[er]sona p[re]s[ent]is et p[re]teriti imp[er]fecti optatiui modi et p[re]teri-
 ti imp[er]fecti subiunctiui modi quō facit? Amarē. q[ui]e: q[ui] fiunt a secunda p[er]sona sin-
 gularis imperatiui addita rē. p[ri]mū p[er]f[ec]tū et plusq[ue] p[er]f[ec]tū opta. et p[re]teri-
 tū plusq[ue] p[er]f[ec]tū p[er]iunctiui quō formāt p[ri]mā p[er]sonā? A p[ri]ma p[er]sona p[re]teriti indica-
 tiui addita s et sem. Amo quō facit p[ri]mā p[er]sonā futuri optatiui et p[re]s[ent]is cōiun-
 ctiui? Amem. quare: q[ui] formāt ab ip[s]a p[ri]ma p[er]tione verbi in prima cōiuga-
 tiōe mutata o in em, in ceteris in am. Quō p[re]teritū p[er]f[ec]tū subiunctiui? Amauerim
 quare: q[ui] formāt a p[ro] p[er]f[ec]to indicatiui mutata e in i correp[er]it. et addita rim. Quō
 facit futurū subiunctiui? Amauero. quare: q[ui] formāt a p[re]terito p[er]f[ec]to eiusdem
 modi mutata rim in ro. Quō facit p[re]s[ent]is et p[re]teritū p[er]f[ec]tū infinitiui? Amare. qua-
 re: q[ui] fit a p[ri]ma p[er]sona impatiui addita re. Quō facit p[ri]mū p[er]f[ec]tū et plusq[ue] p[er]f[ec]-
 ctū infinitiui? Amauisse: Quare: q[ui] fit a p[ro] p[er]f[ec]to indicatiui addita s et se.
 Quomodo facit futurum infinitiui: amatum ire vel amaturum esse. quare: q[ui]
 fit cum supino in um et ire vel addita esse naturali p[ar]ticipio futuri. Quomodo fa-
 cit supinū? Amatu. p[er] quā r[ati]onab[il]i- In ui syllabā facientia p[ri]mū cuiusq[ue] cōiuga-
 ui mutata in tū faciūt supinū. Quō facit impersonale? Amat. quare: q[ui] imper-
 sonalia in tur formant a tertijs p[er]sonis singularibus actiuis addita ur. Quō
 facit p[re]s[ent]is et p[ri]mū imp[er]fectum passiui indicatiui? Amor et amabor. quare: q[ui] oia
 actiua q[ue] in o desinūt addita r et q[ue] vero in m mutata in n r faciunt passiuū. Quō
 facit p[ri]mū p[er]f[ec]tū passiui indicatiui et q[ue] ab eo fiunt? Amatus sum vel fui. Amat[ur]
 erā vel fuerā amat[ur] essem vel fuisset et reliqua quare: q[ui] p[ri]mū p[er]f[ec]tū et que
 ab eo fiunt formantur p[er] participium p[re]teriti temporis. vt sum es est. Quo-
 modo facit secundam p[er]sonam p[re]sentis imperatiui. singularis: amare quare
 q[ui] fit ab actiua addita re. Quomodo facit tertiam p[er]sonam? Ametur. quare: q[ui]

fit a tertia psona addita ur. Quo facit primā p̄lis: amemur. q̄re: q̄ fit a sua actiua mutata in r. Quo facit sc̄dam p̄lis: amamini. quare: q̄ fit a sc̄da p̄ntis indicatiui remota et addita mini. Quo facit tertiā amē. q̄re: q̄ fit a tert. actiui addita ur. Quo facit sc̄daz et tertiā futuri imperator: quare: q̄ fit a sua actiua addita r. Quomodo facit primā pluralis futuri imperatiui: amemur. quare: q̄ fit a sua actiua mutata s in r. Quomodo facit secundam pluralis futuri: imperatiui: amaminor: quare: q̄ a secunda sui presentis mutata i in or. Quomodo facit infinitiui: amari. quare: q̄ fit ab actiua mutata e in i que mutatio in tertiā coniuga. fit prius abiecta re.

Amo quō declinat. Declinat sic. Indicatiuo mō tpe presentī. Amo amas amat. Et p̄r amam^o atis. ant. p̄tō imperfecto amabā basbat. Et p̄r amabam^o batis. bant. p̄tō perfecto amauī uisti. uist. Et p̄r amauim^o uistis uerunt vel uere. p̄tō plusq̄ p̄fecto amaueram ras. rat. Et p̄r amaueram^o ratis. rant. Futuro amabo bis. bit. Et p̄r amabimus bitis bunt. ¶ Impatiuo modo tpe p̄sentis uad secūdā et tertiā personā ama amet. Et p̄r amemus amate ament. Futuro amato tu vel ille. Et p̄r amemus amatore amāto vel amātoze. ¶ Optatiuo mō tpe p̄s. et p̄tō imperfecto vtinā amarem res ret. Et p̄r vtinā amarem^o retis. rent. p̄tō p̄fecto et plusq̄ p̄fecto vtinā amauissem res ret. Et p̄r vtinā amauissemus sc̄tis. sent. Futuro vti. amē ames amet. Et p̄r vt. amem^o amctis amēt. ¶ Cōiunctiuo mō. t. p. cū amē ames amet. Et p̄r cū amemus ctis ent. p̄tō imperfecto cum amarem res. ret. Et p̄r cū amaremus retis rent. p̄tō p̄fecto cū amauerim ris. rit. Et p̄r cū amauerimus ritis rint. p̄tō plusq̄ p̄f. cum amauissem ses. ser. Et p̄r cum amauissemus setis. sent. Futuro cum amauero ueris. rit. Et p̄r cum amauerimus ritis. rint. ¶ Infinitiuo mō sine nume. et per. t. p. et p̄tō imperfecto vtinā amarem vtinā amarem^o retis rent. p̄tō p̄fecto vtinā amarem vtinā amarem^o retis rent. p̄tō p̄fecto vtinā amarem vtinā amarem^o retis rent. ¶ Gerundia sunt hec. amandi amando amandum. Supina sunt hec. amatum amatu. ¶ Quot sunt pticipia que trahunt ab hoc h̄bo actiui: duo. Unum p̄sentis et p̄teriti imperf. tēp. in ans vel ens: vt amans: docēs. alterū in rus futuri: et amaturus ra rum.

De verbopassiuo.

Indicatiuo mō. t. p. Amor aris. vel are. atur. Et p̄r amamur mini. antur. p̄tō imperf. amabar baris vel bare batur. Et p̄r amabamur mini bantur. p̄tō p̄f. amatus sum vel fui es vel fuisti est vel fuit. Et p̄r amati sumus vel fuimus estis vel fuistis sunt fuerunt vel fuere. p̄tō plusq̄ p̄f. amatus eram vel fueram eras vel fueras erat vel fuerat. Et p̄r amati eramus vel fueramus eratis vel fueratis erant vel fuerant. Futuro amabor beris vel bere bitur. Et p̄r amabimur mini būtur. ¶ Impa. mō. t. p. ad sc̄daz et tertiā personā amare etur. Et p̄r amemur ni ent. Futuro amator tu vel ille. et p̄r amemur ni ent. ¶ Optatiuo mō. t. p. et p̄tō imperf. vtinā amarem vtinā amarem^o retis rent. Et p̄r vtinā amarem vtinā amarem^o retis rent. p̄tō p̄f. et plusq̄ p̄f. vtinā amatus essem vel fuisset esles vel fuisset eslet vel fuisset. Et p̄r vtinā amati essemus vel fuissemus essetis vel fuissetis essent vel fuissent. Futuro vtinā amer eris vel ere etur. Et p̄r vtinā amemur mini entur. ¶ Cōiunctiuo mō. t. p. cū amer eris vel ere etur. Et p̄r cū amemur mini entur. p̄tō imp. cum amarer eris vel ere etur. Et p̄r cū amarem vtinā amarem^o retis rent. p̄tō p̄f. cum amatus sim vel fuero sis vel fueris sit vel fuerit. Et p̄r cum amati simus vel fuerimus sitis vel fueritis sint vel fuerint. p̄tō plusq̄ p̄f. cum amatus essem vel fuissem esles vel fuisset eslet vel fuisset. Et p̄r cum amati essemus vel fuissemus essetis vel fuissetis essent vel fuissent. Futuro cū amatus ero vel fuero eris vel fueris erit vel fuerit. Et p̄r cū amati erimus vel fuerimus eritis vel fueritis erint vel fuerint. ¶ Infinitiuo modo sine nume ris et personis tpe p̄ntis et p̄terito imperfecto amari. p̄tō p̄fecto et plusq̄ p̄fecto amatu esse vel fuisse. Futuro amatu iri. ¶ Quot pticipia deriuāt a h̄bo passiuo

duo. vñs p̄teriti perfecti & plusq̄ p̄t. t. in tus. vel in sus vel in xus. vt amatus alterũ futuri in dus vt amandus. ¶ Nota qđ actiui verb̄i regulam neutrale & bũ sequitur: passiui cōe & deponens.

¶ De secunda cōiugatione.

Doceo quō declinatur. Doceo verbũ actiuuz. Indicatiuo modo t̄pis p̄ntis numeri singularis. figure simplicis. persone prime coniugationis secunde sic declinatur. Indicatiuo modo t̄pe p̄nti. Doceo doces docet. Et pl̄r docemus docetis docent. p̄to imperfecto docebam docebas docebat. Et pl̄r docebamus docebatis docebant. p̄to perfecto docui docuisti docuit. Et pl̄r docuimus docuistis docuerunt vel docuere. p̄to plusq̄ p̄fecto docuerā docueras docuerat. Et pl̄r docueram ratis rant. futuro docebo bis bit. Et pl̄r docebim⁹ bitis bũt Imperatiuo mō. t. p. a. d. secundam & tertiam. personam doce doceat. Et pl̄r doceam cete ceant. futuro doceto tu vel ille. Et pl̄r doceamus docetote docento. ¶ Optatiuo mō. t. p. & p̄to imp. vtinā docerem res ret. Et pl̄r vtinā docerem⁹ retis rent. p̄to p̄se. & plusq̄ p̄se. vtinā docuissem ses. set. Et pl̄r vtinā docuissemus feris sent. futuro vtinā docēā ceas ceat. Et pl̄r vtinā doceamus atis ant. ¶ Cōiūctiuo mō. t. p. cum doceam doceas doceat. Et pl̄r cum doceam⁹ atis ant. p̄to imp. cum docerem res ret. Et pl̄r cum doceremus retis rent. p̄to p̄f. cum docuerim ris rit. Et pl̄r cum docuerimus ritis rint. p̄to plusq̄ p̄se. cum docuissem docuisses docuisset. Et pl̄r cum docuissim⁹ docuissetis docuissent. futuro cum docuero docueris docuerit. Et pl̄r cum docuerimus docueritis docuerint. ¶ Infinitiuo modo. sine numeris & personis t̄pe p̄nti. & p̄to imp. docere. p̄to p̄se. & plusq̄ p̄se. docuisse. futuro doctum ire vel docturum esse.

¶ Serundia docendi do dum. Supina doctum doctu. Participia docens & docturus.

Doceor quō declinatur. Indicatiuo modo. t. p. Doceor doceris vel docere docetur. Et pl̄r docemur mini docentur. p̄to imp̄se. docebar docebaris vel bare docebatur. Et pl̄r docebamur docebamini docebantur. p̄to p̄fec. doctus sum vel fui es vel fuisti est vel fuit. Et pl̄r docti sumus vel fuimus estis vel fuistis sunt fuerunt vel fuer. p̄to plusq̄ p̄f. doctus eram vel fueram. doct⁹ eras vel fueras erat vel fuerat. Et pl̄r docti eramus vel fueramus docti eratis vel fueratis erāt vel fuerāt. futuro docebor ris vel re bitur. Et pl̄r docebimur mini buntur. ¶ Impatiuo mō. t. p. docere doceatur. Et pl̄r doceamur mini ceant. futuro docetor tu vel ille. Et pl̄r doceamur minori centor. ¶ Optatiuo. mō. t. p̄nti & p̄to imp. vtinā docerer reris vel rere retur. Et pl̄r vtinā doceremur mini rētur. p̄to p̄se. & plusq̄ p̄se. vtinā doctus essem vel fuissim⁹ esses vel fuisses esset vel fuisset. Et pl̄r vtinā docti essemus vel fuissimus docti essetis vel fuissetis essent vel fuissent. futuro vtinā docear aris vel are atur. Et pl̄r vtinā doceamur mini antur. ¶ Cōiūctiuo mō. t. p. cū docear ris vel re atur. Et pl̄r cū doceamur mini antur. p̄to imp. cū docerer doceris vel rere retur. Et pl̄r cū doceremur mini rētur. p̄to p̄f. cū doctus sim vel fueris sit vel fuerit. Et pl̄r cū docti simus vel fuerim⁹ sitis vel fueritis sint vel fuerint. p̄to plusq̄ p̄f. cum doctus essem vel fuissim⁹ eses vel fuisses set vel fuisset. Et pl̄r cum docti essemus vel fuissimus setis vel fuissetis sent vel fuissent. futuro cum doctus ero vel fuero eris vel fueris erit vel fuerit. Et pl̄r cum docti erimus vel fuerimus eritis vel fueritis erint vel fuerint. ¶ Infinitiuo mō. sine numeris & personis. t. p. & p̄to imp̄f. docere. p̄to p̄se. & plusq̄ p̄f. doctum esse vel fuisse. futuro doctum iri. Quot sunt participia huius verbi? Duo. Vñs p̄teriti temporis doctus. alterũ futuri docēd⁹.

¶ De declinatione, tertie coniugationis.

Ego quomodo declinatur. Indicatiuo modo tempore presenti. Legō legis legit. Et pluraliter legimus legitis legunt. p̄terito imperfecto legebam legebas legebat. Et pluraliter legebamus legebatis legebant. p̄to p̄f. legi gisti⁹ git. Et pl̄r legim⁹ legistis legerit vel legere. p̄to plusq̄ p̄f. legeram ratis rat. Et pl̄r legeram⁹ ratis rāt. futuro legā ges get. Et pl̄r legem⁹ getis gent.

¶ D iij

¶ Imperatiuo mō. t. p. lege legat. Et plr legam⁹ legite gāt. Fut. legito tu vel ille. Et plr legim⁹ rote gūto. ¶ Optatiuo mō. t. p. ⁊ pto impfec. vtinā legerē res rer. Et plr vtinā legerem⁹ retis rent. pto pfec. ⁊ plusq̃pfec. vtinā legissem sca fet. Et plr vtinā legissem⁹ setis sent. futuro vtinā legā gas gat. Et plr vtinā legam⁹ gatis gāt. ¶ Coniunctiui mō. t. p. cū legā gas gat. Et plr cū legam⁹ gatis gant. Preterito impfec. cū legerē res rer. Et plr cū legerem⁹ retis rēt. Preterito pfecto cū legerit ris rit. Et plr cū legerimus ritis rint. Preter. plusq̃pfec. cū legerim⁹ ris rit. Et plr cū legissem⁹ setis sent. futuro cū legero ris rit. Et plr cū legerim⁹ ritis rint. Infinitiuo mō sine numeris ⁊ psona tpe pñti ⁊ preterito imperfecto legere. Preterito pfecto ⁊ plusq̃pfecto legisse. futuro lectū ire vel lecturum esse. ¶ Seruanda legendi legendum. Supina lectum lectu. Quot participia trahuntur ab hoc verbo? Duo. Unum presentis temporis legēs. ⁊ alterum futuri lecturus.

Egor quōd declatꝝ Ꝛndicatiũ mō. t. p. Lego: legeris gerē gīf. Et plꝛ le
gemur minī gūeur. ꝓiet. imperfecto legebā baris vel bare batur. Et plꝛ
legebamur minī banpur. ꝓeterito ꝓfecto lectus sum vel fui es vel fuisti est vel
fuit. Et plꝛ lecti sumus vel fuimꝝ etlis vel fuistis sunt, fuerunt vel fuere. ꝓreter
rito plusqꝓ ꝓfec. lectꝝ crā vel fuerā;eras vel fueras erat vel fuerat. Et plꝛ lecti
erāimꝝ vel fuerāimꝝ atis vel fueratis erāt vel fuerāt. Futuro legar geris vel ge
re gēf. Et plꝛ legemur minī gēnt. ¶ Impera. mō. t. p. legere legatꝝ. Et plꝛ lega
mur minī gatur. Futuro legitor tu vel legitor ille Et plꝛ legamur legimini le
gitor. ¶ Optatiuo modo. t. p. ꝛ ꝓfo imperfecto. vtinā legerer legereris ꝛ gerere ge
ref. Et plꝛ vtinā legeremur minī gerent. ꝓfo ꝓfec. ꝛ plusqꝓ ꝓer. vtinā lectꝝ effectꝝ
vel fuisset effectꝝ vel fuisset effectꝝ vel fuisset. Et plꝛ vtinā lecti essemus vel fuisset
mus lecti essetis vel fuissetis lecti essent vel fuissent. Futuro vtinā legar legaris
vel legare gāf. Et plꝛ vtinā legamur legamini gant. ¶ Coniunctiũ mō. t. p. cū
legar gans vel gare gāf. Et plꝛ cū legamur minī gant. ꝓfo imperfecto cū leger
rer gereris vel gerere ref. Et plꝛ cū legeremur minī rent. ꝓfo ꝓfecto cū lectꝝ
sim vel fuerim sis vel fueris sit vel fuerit. Et plꝛ cū lecti simꝝ vel fuerimꝝ sis
vel fueritis sinꝝ vel fuerint. ꝓfo plusqꝓ ꝓerf. cū lectus essem vel fuisset essem
vel fuisset effectꝝ vel fuisset. Et plꝛ cū lecti essemus vel fuissetus essetis vel fuissetis
essent vel fuissent. Futuro cū lectus ero vel fuero eris vel fueris erit vel fuerit.
Et plꝛ cū lecti erimus vel fuerimus eritis vel fueritis erint vel fuerint. ¶ Infini
tiuo modo sine nꝛis ꝛ ꝓsonis tꝓe ꝓnti ꝛ ꝓeterito imperfecto legi. ꝓeterito
ꝓfecto ꝛ plusqꝓ ꝓfecto lectū esse vel fuisse. Futuro lectumꝛiri ¶ Quot parti
cipia trahuntꝛ ab hoc verbo? Duo Unū tꝓis ꝓerfecti lectus. alterum futuri. le
gendus.

Audio quomodo declinat. Indicativo modo. t. p. Audiodis dicitur. Et pluraliter audimus dicitur diunt. Preterito imperfe. audiebam dicebas diebat. Et pluraliter audiēbam batis bant. Preterito perfecto audiui dixisti diuit. Et plr audiuius dixistis diuerunt vel audire. Preterito plusq̃perfe. audi ueram diueras diuerat. Et pluraliter audiueramus ratis rant. Futuro audiā audies audiet. Et plr audiemus dicetis dicit. Cō Imperatiuo mō. t. p. audi diat. Et plr audiemus dite diant. Futuro auditō tū audito ille. Et plr audiāmus des ret. Cō Optatiuo modo. t. p. a. Scierit imperfe. vtiām audirem res ret. Et plr vtiām audiremur retis rent. Preterito imperf. a. plusq̃perf. vtiām audiuissem ses set. Et plr vtiām audiuissemus fetis sent. Futuro vtiām audiam dias diat. Et plr vtiām audiamus diatis diant. Cō Coniunctiuo modo. t. p. cū audiam dias diat. Et pluraliter cū audiamus diatis diant. Pfo imperfecto cum audirem res ret. Et pluraliter cum audiremur retis rent. Preterito pfecto cū audierim ris rit. Et plr cū audierimus ritirint. Preterito plusq̃perfecto cum audiuissem ses set. Et pluraliter cum audiuissemus fetis sent. Futu-

ro cū audiueris rit. Et plr cū audiuerim⁹ ritis rint. ¶ Infinitiuo mō sine nu-
meris et personis tpe pñti et preterito imperfecto audire. Preterito pfecto et plus-
q̃ pfecto audiuisse. Futuro auditū ire vel auditurū esse. Scrūdā audiendi aus-
diēdo audiēdū; Supina auditū auditū. ¶ Quot participia trahuntur ab hoc
verbo? Duo. vnum presentis tēporis audiens. alterū futuri vt audieturus.

A Audior quō declinatur? Indicatiuo mō tpe pñti. Audior audiris vel au-
dire auditur. Et plr audimur mini distur. Preter. imperf. audiebar baris
vel bare batur. Et plr audiebamur mini bātur. Preter. pfecto audire⁹ sum vel fui
auditus es vel fuisti est vel fuit. Et plr auditi sumus vel fuim⁹ estis vel fuistis
sunt fuerūt vel ere. Preter. plusq̃ pfect. audit⁹ erā vel fuerā eras vel fueras erat
vel fuerat. Et plr auditi eramus vel fueramus eratis vel fueratis erāt vel fue-
rant. Futuro audiar eris vel ere diei. Et plr audiemur mini diēnt. ¶ Impera-
tiuo modo. t. p. audire audiat. Et plr audiamur mini diant. Futuro auditor tu
auditor ille. Et plr audiamur minordistōr. ¶ Optatiuo modo. t. p. et pfo impf.
vtinam audirer reris vel rere retur. Et plr vtinā audiremur mini renē. pfo per
fecto et plusq̃ pfect. vtinam auditus essem vel fuisset esles vel fuisset esset vel fuisset
esset vel fuisset. Et plr vtinā auditi essem⁹ vel fuisset⁹ essetis vel fuissetis essent vel fuisset
essent. Futuro vtinā audiar diaris vel diare diat. Et plr vtinā audiamur mini
diant. ¶ Cohiunctiuo modo. t. p. cū audiar diaris vel diare diat. Et plr cū audia-
mur mini diant. pfo imperf. cū audirer reris vel rere ret. Et plr cū audiremur
mini dirent. pfo perfe. cū auditus sim vel fuerim sis vel fueris sit vel fuerit. Et
plr cū auditi sim⁹ vel fuerim⁹ sitis vel fueritis sint vel fuerint. pfo plusq̃ pfect.
cum auditus essem vel fuisset esles vel fuisset esset vel fuisset. Et pluraliter cū
auditi essemus vel fuisset esles vel fuisset essent vel fuisset. Futuro cum
auditi eris vel fueris erit vel fuerit. Et pluraliter cum auditi eris
eris vel fueritis eritis vel fueritis erint vel fuerint. ¶ Infinitiuo modo tem-
pore presenti et preterito imperfecto audiri. Preterito perfecto et plusq̃ pfecto
audire⁹ audire⁹ esse vel fuisse. Futuro auditum iri. ¶ Quot sunt participia que de-
rriuantur ab hoc verbo? duo. Vnum preteriti temporis auditus; alterum futu-
ri audiendus.

De verbis anomalis.

Quot sunt verba anomala? Quatuor. sum volo fero et edo. Quare dicunt^r
anomala; quia nullius coniugationis regulam sequuntur. Et ideo qua-
si inaequalia sunt. Nam anomala inaequale significant.

Sum quō declinatur? Indicatiuo modo tpe presenti. Sum es est. Et plu-
raliter sumus estis sunt. Preterito imperfecto eram eras erat. Et plurali-
ter eramur eratis erant. Preterito perfecto fui fuisti fuit. Et pluraliter fuimus
fuistis fuerunt vel fuere. Preterito plusq̃ pfecto fueras fueras fuerat. Et plu-
raliter fueramus ratis rant. Futuro ero eris erit. Et plr erimus eritis erunt.
¶ Imperatiuo modo. t. p. sis vel es sit. Et pluraliter sumus este sint. ¶ Futu-
ro esto tu esto ille. Et plr simus estote sunt vel suntote. ¶ Optatiuo modo
t. p. et preterito imperfecto vtinam essem esles esset. Et plr vtinam essemus setis
sent. pfo perfe. et plusq̃ pfect. vtinam fuisset ses set. Et plr vtinā fuissetis setis
sent. Futuro vtinam sim sis sit. Et pluraliter vtinam simus sitis sint. ¶ Cohi-
unctiuo modo tempore presenti cum sim sis sit. Et pluraliter cum simus sitis
sint. Preterito imperfecto cum essem ses set. Et pluraliter cū essemus setis sent.
Preterito perfecto cum fuim⁹ ris rit. Et pluraliter cum fuimus ritis rint.
Preterito plusq̃ pfect. cū fuisset ses set. Et pluraliter cū fuissetis setis sent.
Futuro cum fueris ris rit. Et pluraliter cū fuerim⁹ ris rit. ¶ Infinitiuo mo-
do tempore presenti. et preterito imperfecto esse. Preterito perfecto et plusq̃ pfecto
fuisse. Futuro caret. ¶ Scrūdā essendi essendo essendum. Supinis caret.
¶ Quot participia derriuantur ab hoc verbo? vnum ens.

Uolo quō declinat? Indicatio mō. t. p. volo vis vult. Et plr volum⁹ vultis volist⁹ prete. impfec. volebā bas bat. Et plr volebam⁹ batis bant. Preterito pfecto volui voluisti voluit. Et plr volum⁹ luistis luerūt vel luere. Preterito plusq̃ pfecto voluerā ras rat. Et plr volueram⁹ ratis rāt Futuro volum⁹ voles let. Et plr volum⁹ letis lent. Imperatiuo caret. Sed in cōpositione h3 noli z nolite. Futuro nolito. Et plr nolitote. Optatiuo mō. t. p. z pte. impcr. vtinā vellem les let. Et plr vtinā vellem⁹ letis lent. Preter. ptec. z plusq̃ pfecto vtinā voluissē ses ses. Et plr vtinā voluissē⁹ setis sent. Futuro vtinā velim velis lit. Et plr vtinā velim⁹ litis lint. Cōiunctiuo mō. t. p. cū velim lis lit. Et plr cū velim⁹ litis lint. Preterito imperfec. cū vellē les let. Et plr cū vellem⁹ letis lent. Preter. ptec. cū voluerim ris rit. Et plr cū voluerimus ritis rint. Preter. plusq̃ ptec. cū voluissē ses set. Et plr cū voluissē⁹ setis sent. Futuro cum voluero ris rit. Et plr cū voluerim⁹ ritis rint. Cōiunctiuo mō sine numeris z p3 forma tpe pñti z pterito imperfec. velle. Preterito ptec. z plusq̃ pfecto voluisse. Futuro caret. Cōiunctiuo: volendi: volendo: volendum. Cōiunctiuo: volens.

Ero quō declinat? Indicatio mō. t. p. fero fers fert. Et plr ferim⁹ fertis ferūt. Prete. impfec. ferebā bas bat. Et plr ferebam⁹ batis bāt. Preterito pfecto tuli tulisti tulit. Et plr tulim⁹ tulistis tulerunt vel tulere. Preter. plusq̃ pfecto tulerā ras rat. Et plr tuleram⁹ ratis rant. Futuro feram res ret. Et plr ferem⁹ retis rent. Cōiunctiuo mō. t. p. fer ferat. Et plr feram⁹ ferte ferāt. Futuro fertis tu vel ille. Et plr feram⁹ fertote ferāt. Optatiuo mō. t. p. z pte. impcr. vtinā ferrem res ret. Et plr vtinā ferrem⁹ retis rent. Preter. ptec. z plusq̃ ptec. vtinā tulissē ses set. Et plr vtinā tulissē⁹ setis sent. Futuro vtinā feram ras rat. Et plr vtinā feramus ratis rant. Cōiunctiuo mō tempore presentis cū ferā ras rat. Et plr cū feram⁹ ratis rant. P3o imp. cum ferre res ret. Et plr cū ferremus retis rent. P3o pte. cū tulerim ris rit. Et plr cū tulerimus ritis rint. P3o plusq̃ pte. cū tulissē ses set. Et plr cū tulissē⁹ setis sent. Futuro cū tulerō leris lerit. Et plr cū tulerimus ritis rint. Cōiunctiuo mō. t. p. z p3o imp. ferre. P3o pte. z plusq̃ pte. tulisse. Futuro latum ire vel laturum esse. Cōiunctiuo: ferendi ferendo ferendum. Supina latum latu. Cōiunctiuo: ferendi ferendo ferendum. Supina latum latu. Cōiunctiuo: ferendi ferendo ferendum. Supina latum latu.

Ero quomodo declinat? Indicatio mō. t. p. feroz feris vel ferre ferf. Et pluraliter ferimur ferimini feruntur. P3o impf. ferebar baris vel barq̃ batur. Et plr ferebamur ferebamini ferebantur. P3o pf. latus sum vel fui latus es vel fuisti est vel fuit. Et plr lati sumus vel fuimus lati estis vel fuistis sunt fuerunt vel fuere. P3o plusq̃ pf. latus eram vel fueram latus eras vel fueras erat vel fuerat. Et plr lati eramus vel fueramus eratis vel fueratis erant vel fuerant. Futuro ferar fereris vel ferere feretur. Et pluraliter feremur feremini ferentur. Imperatiuo modo tēpore presentis feratur. Et pluraliter feramur feramini ferantur. Futuro fertor tu vel ille. z pluraliter feramur feriminoz ferd̃toz. Cōiunctiuo modo tempore pñti z preterito imperfecto vtinam ferrer fereris vel ferrere feretur. Et pluraliter vtinam ferremur feremini ferentur. P3o pte. perfectio z plusq̃ perfectio vtinam latus essem vel fuissē esles vel fuisses esset vel fuisset. Et pluraliter vtinam lati essemus vel fuissē⁹ lati essetis vel fuissetis lati essent vel fuissent. Futuro vtinam ferar feraris vel ferare feratur. Et pluraliter vtinam feramur feramini ferantur. Cōiunctiuo modo tpe pñti cum ferar feraris vel ferare feratur. Et plr cum feramur feramini ferantur. P3o imperfecto. cum ferrer reris vel yere retur. Et plr cū ferremur feramini ferantur. P3o pte. cum lat⁹ sim vel fuerim is vel fueris sit vel fuerit. Et plr cum lati simus vel fuerimus sitis vel fueritis sint vel fuerint. P3o pte. cum latus essem vel fuissē latus eses vel fuisses esset vel fuisset. Et plr cū lati essem⁹ vel fuissē⁹ essetis vel fuissetis

tis essent vel fuissent. Futuro cū latus ero vel fuero eris vel fueris erit vel fuerit. Et plr cū lati erimus vel fuerimus eritis vel fueritis erunt vel fuerint. ¶ Infinitiuo modo tpe p̄senti z p̄tō imperf. ferri. p̄tō p̄fec. z plusq̄ p̄fec. latum esse vel fuisse. Futuro latū iri. Quot participia trahuntur ab hoc verbo, duo vnum preteriti temporis latus: alterum futuri ferendus.

Edo quō declinat. Indicatiuo modo tpe p̄senti edo es est. z plr edimus editis edūt. p̄tō imperf. edebā bas bat. z plr edebamus tis bāt. p̄tō p̄fec. edi sit edit. z plr edimus stis rāt vel edere. p̄tō plusq̄ p̄fec. ederā ras rat. z plr ederamus ratis rant. Futuro edam des det. z plr edemus tis edent. ¶ Imperatiuo modo temp. p̄e. es edat. z plr edamus edite vel este edant. Futuro esto tu vel esto ille. z plr edamus estote edunto. ¶ Optatiuo modo tpe p̄e. z p̄tō imperfecto vtinam essem fecisset. z plr vtinam essemus setis sent. p̄tō p̄fec. et plusq̄ p̄fecto vtinam edissem ses set. et plr vtinam edissemus setis sent. Futuro vtinam edam edas edat. z plr vtinam edamus tis dant. ¶ Coniunctiuo modo tēpore p̄senti cum edam edas edat. z plr cum edamus tis dant. p̄tō imperfecto cum essem ses set. z plr cum essemus tis sent. p̄tō p̄fecto cum ederim ris rit. et pluraliter cum ederimus tis rint. p̄tō plusq̄ p̄fecto cum edissem ses set. z plr cum edissemus tis sent. Futuro cum edero ris rit. z plr cum ederimus tis rint. ¶ Infinitiuo modo tempore p̄senti z p̄tō imperfecto esse. preterito p̄fecto z plusq̄ p̄fecto edisse. Futuro esum ire vel esurum esse.

¶ Serundia edendi do dum. Supina esum esu. ¶ Quot participia deriuantur ab hoc verbo. duo. Unum p̄santis temporis edens: alterum futuri esurus.

Eo is it. z plr imus itis eunt. p̄tō imperfecto ibā ibas ibat. z plr ibamus ibatis ibant. p̄t. rito p̄fecto iui iuisti iuit. z plr iuimus iuistis iuerunt vel iuere. p̄tō plusq̄ p̄fecto iueram ras rat. z plr iueramus iueratis iuerant. Futuro ibo bis bit. z plr ibimus bitis bunt. ¶ Imperatiuo modo tempore p̄senti i eat. z plr eamus ite eant. Futuro ito tu ito ille. et plr eamus itote eunto. ¶ Optatiuo modo tēpore p̄senti. z p̄tō imperf. vtinam irem ires iret. et plr vtinam iremus iretis irent. p̄tō p̄fec. z plusq̄ p̄fec. vtinam iuissem ses set. et plr vtinam iuissemus tis sent. Futuro vtinam eam eas eat. et plr vtinā eamus tis eant. ¶ Coniunctiuo modo temp. p̄e. cum eam eas eat. Et plr cum eamus tis eant. p̄tō imper. cum irem ires iret. z plr cum iremus tis rent. p̄tō p̄fec. cū iuerim ris rit. et plr cum iuerimus tis rint. p̄tō plusq̄ p̄fec. cū iuissem ses set. et plr cum iuissemus tis sent. Futuro cum iuero iueris rit. et plr cum iuerimus tis rint. ¶ Infinitiuo modo tēpore p̄senti. z p̄tō imperf. ire. p̄tō p̄fec. z plusq̄ p̄fecto. iuisse. Futuro itū ire vel iturum esse. Serundia eundi eundo dū. Supina itum itu. Quot participia descendūt ab hoc verbo. duo. vnū p̄santis tēporis icns eūtis: alterū futuri iturus ra rum. quō quis quū similiter declinat. Unde etiam similia sunt participia quiens quētis quētrus quitura quiturum.

Fo quomodo declinat. Indicatiuo modo tēpore p̄senti. fio fis fit. Et plr fimus tis fiunt. Preterito imperf. fiebam as bat. z plr fiebamur batis bant. Preterito p̄fecto factus sum vel fui es vel fuisti est vel fuit. Et plr facti sumus vel fuimus estis vel fuistis. sunt fuerunt vel fuere. p̄tō plusq̄ p̄fecto factus eram vel fueram eras vel fueras. erat vel fuerat. Et pluraliter facti eramus vel fueramus. cratis vel fueratis erant vel fuerant. Futuro fiam fies fiet. Et pluraliter fiemus fietis fient. ¶ Imperatiuo modo tempore p̄senti fi fiat. Et pluraliter fiamus fite fiant. Futuro fito tu fito ille. Et pluraliter, fiamus fitote fiunto. ¶ Optatiuo modo tempore p̄senti z preterito imperfecto vtinam fierē fieres fieret. Et plr vtinā fieremus retis rent. Preterito p̄fecto z plusq̄ p̄fecto: vtinā factus essem vel fuissem esses vel fuisses esset vel fuisset. Et pluraliter vtinam facti essemus vel fuissemus essetis vel fuissetis essent vel fuissent. Futuro vtinam fiam fias fiat.

D. Nicolai peroti

Et plr vtinā flām^o atis. ant. C Cōiunctiuo mō tpe pñti cū flā flās fiat. et plr cū flā mus flatis flāt. pñō imperfecto cū fierē fieres fieret. Et plr cū fierem^o fieretis fierent. pñō perfecto cū factus sim vel fuerim sis vel fueris sit vel fuerit. et plr cūz facti sim^o vel fuerim^o sitis vel fueritis sint vel fuerint. pñō plusq̄perfecto cū fact^o essem vel fuisset essem vel fuisset esset vel fuisset. et plr cū facti essemus vel fuisset^o essemus vel fuisset^o essent vel fuisset^o essent. Futuro cū factus ero vel fuero eris vel fueris erit vel fuerit. Et plr cū facti erimus vel fuerimus eritis vel fueritis erunt vel fuerunt. C Infinitiuo modo tēpore presenti et preterito imperfecto fieri. preterito perfecto et plusq̄perfecto factum esse vel fuisse. Futuro factum iri. Serundis caret. Supina sunt hec: factum facta.

Quot participia deriuantur ab hoc verbo. tria fiens factus et facturus. **G**audere qūo declinat. Indicatio modo tpe pñti: gaudeo des det. Et plr gaudeo dem^o gaudent. pñō imperf. gaudebā bas bat. et plr gaudebam^o batis bant. pñō pfecto gauisus sum vel fui es vel fuisti est vel fuit. et plr gauis^o sumus vel fuim^o estis vel fuistis sunt fuerūt vel fuere. pñō plusq̄perf. gauisus erā vel fuerā eras vel fueras erat vel fuerat. et plr gauis^o eram^o vel fueram^o eratis vel fueratis erāt vel fuerāt. futu. gaudebo bis bit. et plr gaudebim^o bis bāt. Impatiuo mō. t. p. gaude gaudeat. et plr gaudeam^o deat deant. Futuro gaudeo tu gaudeo ille. et plr gaudeam^o gaudeote gaudeō vt gaudeōte. C Optatiuo modo. t. p. et pñō imperf. vtinā gauderē res ret. et plr vtinā gauderem^o retis rēt. pñō perf. et plusq̄perf. vtinā gauisus essem vel fuisset essem vel fuisset esset vel fuisset. et plr vtinā gauis^o essem^o vel fuisset^o essem^o vel fuisset^o essent vel fuisset^o essent. Futuro vtinā gaudeā gaudeas gaudeat. et plr vtinā gaudeam^o gaudeas gaudeāt. C Cōiunctiuo mō. t. p. cū gaudeā as at. Et plr cū gaudeam^o gaudeatis gaudeāt. pñō imperf. cū gauderē res ret. et plr cū gauderem^o retis rent. pñō pfecto cū gauisus sim vel fuerim sis vel fueris sit vel fuerit. Et plr cū gauis^o sumus vel fuerim^o sitis vel fueritis sint vel fuerint. pñō plusq̄perf. cū gauis^o sumus essem vel fuisset essem vel fuisset esset vel fuisset. et plr cū gauis^o essemus vel fuisset^o essem^o vel fuisset^o essent vel fuisset^o essent. futu. cū gauisus ero vt fuero eris vel fueris erit vel fuerit. Et plr cū gauis^o erimus vel fuerimus eritis vel fueritis erūt vel fuerunt. C Infinitiuo modo. t. p. et preterito imperfecto gaudere. preterito perfecto et plusq̄perfecto gauisum. esse vel fuisse. Futuro gauisum ire vel gauisurum esse. Serundia gaudendi gaudendo gaudēdū. Supina gauisus gauisu. C Quot participia descendunt ab hoc verbo. Triavni presentis temporis gaudens. vnum preteriti gauisus. et vnum futuri gauisurus.

Memini qūo declinat. Indicatio modo. t. pñti et p. imperf. memini memini nisi meminit. Et plr meminim^o nistis meminerunt vel meminere. pñō plusq̄perfecto meminērā ras rat. et plr memineram^o ratis rant. C Impatiuo modo. t. p. et futuro memento tu. et plr memento vos. C Opto modo. t. p. et pñō imperf. et pñō perf. et plusq̄perf. vtinā meminissē ses set. et plr vtinā meminissē ses setis meminissent. C Cōiunctiuo modo. t. p. et pñō perf. cū meminērim ris rit. et plr cū meminērimus ritis rint. pñō plusq̄perfecto cum meminissē ses set. et plr cū meminissēmus seris sent. futu. cum meminēro ris rit. et plr cū meminērimus ritis rint. C Infinitiuo modo. t. p. et pñō imperf. preterito perfecto et plusq̄perfecto meminisse. Futuro Serundis supinis et Participijs caret. C Similiter declinat. Odi odisti odit. Noui nouisti nouit. Cēpi cepisti cepit.

De impersonalium declinatione.

Impersonalia q̄ deriuant a hīs in o significātib^o actionē qūo declinant. In tertijs tñ personis hoc modo. C Indicatio modo. t. p. amat. pñō imperf. amabatur. pñō perfecto amātū est vel fuit. pñō plusq̄perfecto amātū erat vel fuerat. Futuro amabit. C Imperatiuo modo. t. p. ametur. Futuro amator. Optatiuo modo tēpore. et

ptō imperfecto vtinā amaret. pō perfectio et plusq̃perfecto vtinā amatus esset vel fuisset. Futuro vtinā amet. Coniunctiuo mō. t. p. cū amet. pō imperfecto cū amaretur. Præterito perfectio cum amatum sit vel fuerit. præterito plusq̃perfecto cū amatum esset vel fuisset. Futuro cum amatum erit vel fuerit. Infinitiuo modo tempore presenti et præterito imperfecto amari. Præterito perfectio et plusq̃perfecto amatum esse vel fuisse. Futuro amatum iri.

Q Erbo impersonali. Iudicatio modo. t. p. Oportet. pō imperfecto oportebat. pō perfectio oportuit. pō plusq̃perfecto oportuerat. Futuro oportebit. Impera. modo. t. p. et pō imperfecto oporteat. Optō mō. t. p. et pō imperfecto vtinā oporteret. pō perfectio et plusq̃perfecto vtinā oportuisset. Futuro vtinā oporteat. Coniunctiuo modo. t. p. cū oporteat. pō imperfecto oporteret. pō perfectio cū oportuerit. pō plusq̃perfecto cum oportuisset. Futuro cum oportuerit. Infinitiuo mō. t. p. et pō imperfecto. oportere. pō perfectio et plusq̃perfecto oportuisse. Futuro caret. Quot sunt verba que in imperatino patiuntur apocope quatuor. Dic: duc: fac: et fer.

De participio.

Participiū qd est: Est pars ofonis declinabilis que pro sbo ponit ex quo deriuat genus et casum habēs ad similitudinē nois. Quare participiū qz partē capit a noie et partē verbo. Participio quot accidunt: Sex. genus casus tps significatio numerus et figura. Quot sunt gha participiorū quatuor masculinū vt amatus: femininū vt amata: neutrum vt amatum: Omne vt hic et hec et hoc amans. Amatus cuius ghis: Masculini quare qz omne participiū desinens in us est masculini ghis. Amata: cuius ghis feminini quare qz oē participiū desinens in a est feminini ghis. Amatum cuius ghis neutri quare: qz omne participiū desinens in um est neutri ghis. Amans cuius ghis: ois: quare qz omne participiū desinens in ns est ois ghis. Casus participiorum quot sunt: Sex ntis: ghis: otis: actus: vtus et abtus. Quo declinatur participia Ad rham noim: exceptis illis q nascunt a sbo quare coniugationis in eo quorū ghis i e vocales in eu mutat: vt iens editis: quies quiescis: redies redeūcis. Quot sunt tēpora participiorū: quinque pns et præteritū imperfectū simul oim participiorū in ans vel in ens desinētū: vt amās et legēs. Præteritū perfectū et plusq̃perfectū simul oim in tus sus et rus desinētū vt amatus visus nexus et mortuus qd solū in nus terminat. futurū omnium participiorū in rus et in dus desinētū vt amaturus et amāmus. Legens cuius tps: pntis et præteriti imperfecti quare qz oē participiū desinens in ans vel in ens pntis et præteriti imperfecti est tps. amatus cuius tps est præteriti perfecti et plusq̃perfecti. quare qz oē participiū desinens in ns vel in a vel in um vel t nō ante præteriti perfecti et plusq̃perfecti. temporis est. Lecturus et legēmus cuius tēporis. futuri quare qz quotiēcūqz participiū desinit in rus vel in dus est futuri tēporis. participia in ns desinētia quō formant: a pria persona præteriti imperfecti indicatiui modi bā mutata in ns vt amabā amans. Exciipiunt in eo desinētia quarte coniug. vt iens quies audies. participiū in rus quō format: ab extremo supino addita rus vt amatu amaturus. Participiū in dus quō format: a gō participiū pntis tps mutata tis in dus vt amāns amāmus. Participiū præteriti tps a quo format: ab extremo supino correpta u et addita s vt amatu amatus. Quot sunt significatiōes participiorū: quæ: Actiua cum ab actiuo descendit participiū: vt amo amans. passiva vt ab amor amatus. Neutra vt a sedeo sedens. Cōmunis in vtraqz significatiōe vt ab hortor hortatus: Deponens pfectus et pfecturus A sbo actiuo quot participia descendūt: duo in ns et in rus qñ nō caret supino. A sbo passiuo qd descendūt participia: duo vnū præteriti et alterū futuri tē. in dus A verbo cōmuni quot participia descendūt: quorū duo in actiua significatiōe in ns et in rus vt criminās criminaturus. In passiva nū in dus vt criminā: et in cōi vnū pti perfecti et plusq̃perfecti. tps vt criminat. A sbo deponēti qd participiū descendūt: tria vnū in ns alterū in rus

et vñ in tus pteriti perfecti et plusq̃ pert. tps. A h̃bo neutro quot participia de
scendūt duo sicut ab actus nisi sint trāsitus a quib⁹ descēdūt quatuor vt arās
araturus aratus et arāsus. sunt tñ aliqua neutra q̃ tria in vsu h̃nt pteipia et
sunt hec. Cenās cenat⁹ cenaturus. Prādēs prāsus prāsū⁹. placēs placit⁹ pla
citur⁹. Nubēs nupius nupturus. affucēs affuet⁹ affuetur⁹. Quicēs q̃etus.
q̃eturus. Carens castus cariturus. Titubās titubat⁹ titubaturus. Et neutro
passiua q̃ng: vt gaudēs gauisus gauisurus. audēs ausus ausur⁹. Solēs solit⁹
soliturus. fidēs fīsus fīsur⁹. hēs fact⁹ futur⁹ dñe cā: ne si facturus dicam⁹ a fa
cio esse videat⁹. Sūgēt alia. Patiēs passus passurus. Mēēs mestus mesturus.
Licēs licitus licitur⁹. Tacēs tacitus tacitur⁹. Jurās iurat⁹ iuratur⁹. Que sunt
q̃ in formādis pteipijs duplicare vident⁹ supinū. Ortus oriturus mortu⁹ mor
ritur⁹. part⁹ paritur⁹. natus nascitur⁹. rurus ruitur⁹. fruct⁹ fruiturus. ignotus
ignosciturus. lauo lautur⁹ vel lotur⁹. Qui tñ dicit. sacra lauaturus mane pete
bat aquas. Oia h̃ba q̃ carēt supinis carēt pteipijs q̃ descendūt ab eis. Quot
sunt h̃ba q̃ carent supinis oia meditatiua: inchoatiua: impersonalia et plerūq̃ in
no diuisas syllabas: et neutra scde cōiugatiōis faciētia p̃m in nī diuisas pre
terea q̃cūq̃ carēt p̃to vt ambigo: scādo: vigeo: n̄geo: arceo: mādō: strido. silr glī
fco: sisto: ferio: rescor: medeor: remissor. Que sunt neutra h̃ba scde coniugatiō
nis q̃ q̃uis p̃m in nī diuisas faciūt tñ h̃nt supina. seleo: valco: placeo: carco: p̄
reolico: oleo: taceo: porco: doleo. Que sunt q̃ carent pteipijs p̃tis tps: Odī
nouī cepi et memini q̃ p̃nt carēt h̃uis veteres meminēs dixerunt. Quot sunt p
teipia q̃ duplicato supino duplici effrunt. Salitus et falsus sonitur⁹ et sona
turus alr⁹ et alitur⁹ astitū et astatū p̃stitū et p̃statū. Que sunt q̃ cū formā habeāt
pteipiorū: q̃ cū carēt tpe semp nota sunt. Balceus pileatus scutar⁹: tunicat⁹
manicar⁹: caligar⁹: brachar⁹: penulatus: loriceatus: palliatus: p̄p̄rat⁹: trabea
tus: comatus: oclatus: cristatus: ocreatus: limatus: scellatus: latus: territus
politus: cornutus: hastar⁹: hirsutus. Quot sunt figure pteipiorū: tres simplex
vt fractus cōposita vt effractus. decōposita vt eff. a etio. Quot modis in vim nō
minis trāsūt pteipia: q̃mōdō modis. Cōpositiōe. cōstructiōe: cōparatiōe et tps
amissiōe. cōpositiōe si dicitōi adiūg it q̃ cū h̃bo suo nō cōponit vt innocēs. Cō
structiōe si nō h̃z casum q̃ a h̃bo regit vt amās iustit. Cōparatiōe cū cōparat
vt indulgēs indulgētiōr. Tēporis amissiōe vt amandus. i. dign⁹ amari. Legēs
participiū q̃mō declinatur. C̄ Nō hic et hec et hoc legēs g̃d h̃uis legētis d̃tō
huic legēti actō h̃c et h̃c legētē et hoc legēs vctō o legēs abltō ab hoc et ab
hac et ab hoc legente vel legēti. Et plr n̄d hi et he legētes et hec legētia g̃d ho
rū et harū et horū legētū vel legētū d̃tō h̃is legētibus actō hos et has legentes
et hec legētia vctō o legētes et o legētia abltō ab h̃is legētibus. C̄ Nō lectus
lecta lectū g̃d lecti lecte lecti d̃tō lecto lecte lecto actō lectū lectā lectū vctō o le
cte lecta lectū abltō a lecto lecta lecto. Et plr n̄d lecti lecte lecta g̃d lectorū le
ctarū. lectorū d̃tō lectis actō lectos lectas lecta vctō o lecti lecte lecta abltō a
lectis. Similiter declinantur. lecurus et legendus.

C De pronomine.

Quid est pnomē est pars orōnis declinabilis q̃ p nōse p̄prio vniuscui⁹
q̃ accipit: psona s̄q̃ finitas recipit. pronomini quot accidūt: sex. Spēs
genus numerus figura psona casus. Quot sunt spēs p̄noim due p̄mitiua vt
ego deriuatiua vt meus. Quot sunt p̄noia p̄mitiua: Octo ego tu sui ille iste
ipse hic et is. Quot sunt p̄nomina demonstratiua quatuor. Ego tu hic et iste.
Quot sunt pronomina relatiua duo sui et is. Quot sunt pronomina modo demon
stratiua modo relatiua duo ille ip̄e. Quot sunt pronomina deriuatiua septem
meus tuus suus noster et vester nostras et vestras. Quot sunt genera pronomi
nū: quinq̃: masculinum vt me⁹ femininū vt mea neutrinū vt meū cōmune vt qu
lis triū g̃nerum: vt ego tu sui. Quot sunt n̄ieri pronomi duo: singularis vt ego

plis vt nos. Quot sūt figure pnoiz due q̄ simplex ⁊ cōposita simplex, vt is: cōposita vt idē. ¶ Quot sunt pnoia q̄ cōponunt pntōs tria iste hic ⁊ is. Iste ⁊ hic se cū pponūt vt istic istec istoc. Is vero cū aduerbio demū cōponit ⁊ sit. idē qd si significat is demum. id est iterum is.

¶ Cū q̄t pnb^o ofonis cōponunt pnoia: cū q̄tuor: cū nob^o vt huiusmodi eius modi istiusmodi dicitur: pnoibus vt istic memē tere sese: cū aduerbijs vt ecce eccaz eccos eccas: cum p̄positione vt mecū tecum nobiscum vobiscum. ¶ Quot sunt persone pnoim: tres: prima vt ego scda vt tu tertia vt ille. Ego cuius persone prime quare quia omnia noia ⁊ pnoia sunt tertiariū personarū exceptis ego quod est prime ⁊ tu quod est scdē: ⁊ vocatiuis casibus aliorū qui sunt persone secunde. persone q̄uo se concipiunt: prima tam secundam q̄p tertiā concipit. vt ego ⁊ vos ⁊ illi facimus. Secunda vero tantum tertiā. vt vos et illi fecistis. Tertia vero tertiā solam. vt isti ⁊ illi fecerunt.

¶ Quot sunt casus pnoim: sex. Nōis: gēis: dōis: actūs: vctūs: ⁊ ablatiuis.

¶ Quot sunt pnoia habētia vctm: quatuor. tu: meus: noster: ⁊ nostras.

¶ Quot sunt modi declinationū in pnoib^o: quatuor. prim^o mod^o cui^o gēis in i vel i is desinit ⁊ dōis in i. ¶ Quot sūt pnoia declinata hoc mō: tria. ego: tu: sui

¶ Nō ego. gēo mei vel mis. dō mihi. actō me. abltō a me. Et plr ntō nos. gēo nostrū vel nostri. dō nobis. accusatiuo nos. ablatiui a nobis.

¶ A genitiui mei deriuatur meus mea meum.

¶ A genitiui nostri deriuatur noster nostra nostrum.

¶ Nō tu. gēo tui vel tis. datiuo tibi. actō te. vctō o tū. abltō a te. Et plr ntō vos. genitiui vestrū vel vestri. dō vobis. actō vos. vctō o vos. abltō a vobis.

¶ A gēo tui deriuatur tuus tua tuum.

¶ A genitiui vestri: vester vestra vestrū ⁊ vestras. gēo sui dō sibi. actō se. abltō a se. ⁊ pluraliter ⁊c. vt in singulari.

¶ A genitiui sui deriuatur suus sua suum.

¶ Scdi modi pnoia sunt que gēū singularem in ius termināt ⁊ dōctm in i pter hic qd facit dōm huius addita ē: vt differat ab huius interiectione.

¶ Quot pronōia declinant hoc modo: quinq̄. Iste: ille: is: hic: ipse.

¶ Nominatiui ille illa illud. gēo illius. dō illi. actō illū illā illud. abltō ab illo ab illa ab illo. Et plr ntō illi ille illa. gēo illorum illarū illorū. datiuo illis. accusatiui illos illas illa. ablatiui ab illis.

¶ Nō iste ista istud. gēo istius. dō isti. actō istū istā istud. abltō ab isto ab ista ab isto. Et plr ntō isti iste ista. gēo istorū istarū istorum. dō istis. actō istos istas ista. ablatiui ab istis.

¶ Nō ipse ipsa ipm. gēo ipsi. dō ipsi. actō ipsum ipsam ipsū: abltō ab ipso ab ipsa ab ipso. Et plr ntō ipsi ipse ipsa. gēo ipsorū ipsarū ipsorum. dō ipsis. accusatiui ipsos ipsas ipsa. abltō ab ipsis.

¶ Nō hic hec h. gēo hui^o. dō huic. actō hūc hāc h. abltō ab hoc ab hac ab hoc. Et plr ntō hi he hec. gēo horū harū horū. dō his. actō hos has hec. abltō ab his

¶ Nō is ea id. gēo ei^o. dō ei. actō eū eam id. abltō ab eo ab ea ab eo. Et plr ntō si ee ea. gēo eorū earū eorū. dō eis. actō eos eas ea. abltō ab eis.

¶ Nōia que secūdo modo pnominum declinātur quot sunt: Octo: vnus: tot^o: solus: alius: vnus: vtr: alter: quis vel qui cum suis compositis.

¶ Nō q̄s vel q̄ que vel qua qd vel qd. gēo cui^o. dō cui. actō quē quā qd vel qd. abltō a quo vel a qui a qua vel a qui a quo vel a qui. Et plr ntō qui que vel q̄. genitiui quorū quarū quorū. dō q̄s vel quibus. actō quos quas que vel qua. ablatiui a q̄s vel a quibus.

¶ Nominatiui alius alia aliud. genitiui alius dō ali^o ⁊c.

¶ Nominatiui alter altera alterū. genitiui alterius. datiuo alteri ⁊c.

¶ Nō vtrq̄ vtrāq̄ vtrūq̄. gēo vtriusq̄. dō vtriq̄. actō vtrūq̄ vtrāq̄ vtrūq̄.

D. Nicolai Peroti.

ablō ab vtroq; ab vtraq; ab vtroq;. Et plr ntō vtriq; vtrq; vtraq;. gō vtrorūq; vtrorūq; vtrorūq;. dō vtrorūq; actō vtrorūq; vtrorūq; vtrorūq;. Ablō ab vtrorūq;.

¶ Ntō neutra neutrum. gō neutrius & reliqua.

¶ Ntō aliquis aliqua aliquod vel aliquid. gō alicui. dō alicui. actō. aliq; aliquam aliquod vel aliquid. ablō ab aliquo ab aliqua ab aliquo. Et plr ntō aliqui aliq; aliqua. gō aliquorum aliquarū aliquorum. dō aliquibus. actō aliquos aliquas aliqua. ablō ab aliquibus.

¶ Ntō quidam quidā quoddā vel quiddā. gō cuiusdā. dō cuidā. actō quēdā quādam quoddā vel quiddā. ablō a quodā a quādam a quodam. Et plr ntō quidam quēdā quādam. gō quorūdam quārūdam quorūdam. dō quibusdā. actō quosdam quasdam quedam. ablō a quibusdā.

¶ Potādū q; interrogatiua infinitiua abnegatiua distributiua relatiua qm̄ ca rēt demonstratiue: cā: et etiā vctō casu. vt quis: qualis: talis: ali: nullus: alter: vter: binī: terni & silita. Tertij modi pronōia sunt q; p oēs casus sequunt; declinā: tione mobiliū noim declinatiōis scōe. ¶ Quot pronōia hoc modo declinant; quin q; meus: tuus: suus: noster: & vester. Sed meus in vctō cum deberet facere mee duas ebreus in i longam conuertit: & facit o mi.

¶ Ntō meus mea meū. Stō mei mee mei. Dtō meo mee meo. Actō meū meam meuz. Vctō o mi mea meū. Ablō a meo mea meo. Et plr ntō mei mee mea. gō meorum meorum meorum. Dtō meis actō meos meas mea. vocatiuo o mei mee mea. ablatiua a meis.

¶ Ntō tuus tua tuum &c. eodem modo sed caret vocatiuo.

¶ Ntō tuus tua suum. Noster nostra nostrū. Vester vestra vestrū eodez modo. Quarti modi pronōia sunt q; per oēs casus sequuntur tertiā declinationē: vt nostras & vestras q; antiqui etiā in ntō dicebāt nostratis & vestratis: ideo circūfle: ctuntur quia sunt per sincope dicta.

¶ Ntō hic & hec nostras & hoc nostrate. gō hui; n̄fatis. dō huic nostrati. actō hūc & hāc nostratē & hoc n̄fate. vctō o nostras & o n̄fate. ablō ab hoc & ab hac & ab hoc nostrate vel nostrati. Et plr ntō hi & hec nostrates & hec nostratia. gō horū & harū & horū nostratū. dō his nostratib;. actō hos & has nostrates & hec nostratia. vctō o nostrates & o nostratia. ablō ab his nostratibus.

¶ Ntō hic & hec & hoc vestras & reliqua.

¶ De prepositionē.

Quid est ppositio: Est ps ofonis indeclinabilis q; alijs prib; ofonis in ap positioē vel in cōpositioē pponit. Prepositioni quot accidūt: Unū qd ca tus rīm. Qui casus accidūt ppositioi: Actūs & abltūs. Que sunt ppositiones ser uietas actō casui: Ad: apud: aī: aduersus vel aduersum: cis: citra: circūz: circa: cōtra: erga: extra: inter: intra: infra: iuxta: ob: pone: per: prope: ppter: p̄m: post: trās: vltra: supra: p̄ter: circiter: vsq; secus: p̄nes. Dicim; em̄ ad patrē: apud vil lā: aī cdes: aduersum inimicos: cis rhenū: circa forū: circū vicinos: circa tēplū: cōtra hostes: erga p̄p̄inuos: extra terminos: inter naves: intra menia: infra te ctaz iuxta macellū: ob auguriū: pone tribunal: per parietē: ppe fenestrā: ppter disciplinā: p̄z fores: post tergū: trās ripā: vltra fines: p̄ter officiū: supra celū: vsq; oceanū: secus viā: p̄nes arbitros: circiter annos. Que sunt ppositiones seruie tes ablō casui: A: ab: abs: cū corā: clā: de: e: ex: p: p̄: palā: sine: absq;: tēnus. Quō dicimus em̄ a domo: ab hoīe: ab hoste: abs te: cū exerceū: corā tētib;: clā custo dibus: de foro: iure: ex p̄fectura: p cliētib;: p timore: palā omnib;: sine labore: absq; iniuria: renus: pube: qd nos dicimus pube tenus. Que sunt pponēs vtriq; casui seruietes: in: sub: super: & subter. Qñ actō casui seruūt;: Qñ vel nos vel quoslibet ad locū ire ille ituros esse significam;. Qñ ablō qñ vel nos vel quoslibet in loco esse fuisse futuros esse significamus. In actō casui: iur in antiquā siluā. In ablō casui: stās celsa in puppi. Sub actō casui: postesq; sub ipsos n̄ tuntur gradib;. Sub ablō casui: anima sub aduersa posuit radiantis queren.

Que sunt prepositiōes q̄ dūtarat in cōpositiōe reperitur: di: dia: re: se: an: con: Quōd dicimus em̄ diduco: distraho: recipio: secubo: amplector: cōgregior: Que sunt que cōiungi nō possunt: apud & penes. Que cōiungūtur & separant: Relique oēs. Que p̄pōnes desinūt in r̄ vna t̄m̄ que est ex. Nulla alia pars orōnis desinit in p̄p̄ter noia: r̄vix & mor & par aduerbiū comicū. ¶ De aduerbio.

Quid est aduerbiū? Est p̄s orōnis indeclinabilis q̄ adiecta verbo significat. Cationē eius explanat atq; implet Quare d̄r aduerbiū: q̄ stat ad verbū: hoc est iuxta verbū. Aduerbio quot accidit: Tria que: Species: significatio: & figura. Quot sunt species aduerbiorū? due. Primitiua vt sepe, deriuatiua vt sepiissime. Aduerbia ynde deriuātur? Vel ab alijs aduerbijs: vt clā clāculū: a sepe sepius. vel a noibz: vt tullius tulliane: latinus latine. Vel a verbo siue p̄ncipio seu p̄ncipiali noie: vt sentio sensus sensim: sto stat? statim. singultio singultus singultim. Vel a noie q̄ verbo: vt a pede p̄tēdo pedetērim. vel a p̄noie: vt hic illic ab hic & ille: vel a p̄positiōe: vt ex extra in intra cōtra. ¶ Quot sunt deriuatiuorū aduerbiorū sp̄es? Tres. Aut em̄ cōparatiua sunt: aut suplatiua: aut diminutiua: vt bñ melius optime bñ clare clarius longū lōgule. Quot sunt significatiōes aduerbiorū? diuerse. Aut em̄ tp̄is sunt aut loci: aut numeri: aut negādi preterea affirmādi: demonstrādi: optādi: hortādi: ordinis: interrogādi: similitudinis: qualitatis: quātitatis. Aliqua etiam sunt aduerbia personalia: vocandi: respondendi: separandi: iurandi: eligēdi: cōgregandi: euentus: comparandi.

Da aduerbia loci. hic ibi illuc ynde intro foras intus foris.

Da temporis. hodie nuper cras aliquando nunc olim iam iam iam dudum.

Da numeri. semel bis ter quater decies centies & milies.

Da negandi. haud non nec neq; & nequaquā.

Da affirmandi. vt profecto scilicet quippe videlicet quidni.

Da demonstrandi. vt en ecce.

Da optādi. vt vtinā oī outinam.

Da ordinis. deinde deinceps postea preterea.

Da interrogandi. cur quare quamobrem.

Da similitudinis. ceu quasi velut veluti vt vti.

Da qualitatis. bene docte pulchre fortiter suauiter.

Da quantitatis. multum parum minimum magnopere.

Da dubitandi. fors fortassis fortasse forsan forte.

Da personalia. mecum tecum secum nobiscum vobiscum.

Da vocandi. heuso.

De respondendi. eu eo o.

Da separandi. scorsum secus secreto sigillatim bifa riam omnifariam.

Da congregandi. simul vna pariter coniuncim.

Da iurandi. edepol castor hercle modius fidius.

Da eligendi. potius immo.

Da prohibendi. ne.

Da euentus. forte casu fortuito fortuna.

Da optandi. eya age agite.

Da remittendi. sensim paulatim pedetentim.

Da intendendi. valde nimium prorsus penitus omnino.

Da comparandi. magis minus plus celerius tardius.

Da suplatiui. maxime minime ocyssime: quod a greco vocabulo deriuatur.

¶ Quot sunt figure aduerbiorū? tres. simplex vt d̄r huc. cōposita vt inter alia d̄r huc. cōposita q̄ a cōpositis deriuat: vt a misericordia misericorditer: ab indocto indocte: ab efficace efficaciter.

¶ De interiectione.

Quid est interiectio: est pars orōnis indeclinabilis: voce incognita mētis affectū significat. Quare d̄r interiectio: Quia interiecta est alijs partibus orationis. ¶ Cur greci interiectionem inter aduerbia ponūt: qm̄ hec quog vel adisgitur verbis: vt si dicam pape quid video: vel verba ei subaudiunt: vt si

dicā: pape etiam si non addatur miror habet eius verbi significationem. Inter
tectioni quot accidunt? Unum tñ significatio. Quot sunt significationes inter
rectionum? Diuerse. Aut enim dolentis sunt. vt heu hei. aut gaudentis vt euay
io eu oe euge: aut metuentis: vt atar: aut admirantis: vt pape. aut execrantis: vt
ah: aut illudendi: vt euge euge: aut ridendi vt ha ha ha. ¶ De cōiunctione.

Quid est cōiunctio? Est pars ofonis indeclinabilis annectens ordinans
q̄ sūam. Coniunctioni quot accidunt? Tria: Que? Spēs figura ⁊ ordo.
Quot sunt spēs cōiunctionū? Decem ⁊ octo. q̄? Cōpulatīua: cōtinuatīua: sub
cōtinuatīua: adiunctīua: cālis: approbatīua: disīunctīua. subiunctīua: dubita
tīua: disīertīua vel electīua. aduerfatīua: abnegatīua vel rōnalis: interrogatīua
completīua: affectīua: distributīua: diminutīua: Que est cōiunctio? copulatīua?
q̄ copulat tā verba q̄ sensum: vt et q̄ acatq; quidē q̄z at ast. sz aut ho. Que sunt
cōiunctiōes cōtinuatīue q̄ cōtinuatīōē ⁊ seq̄ntiā rerū sīgnēt: vt sic ⁊ grecū sīgt
qm̄ em̄ sīgt cām cālis ē. Sz siue sint seu tā continuate q̄ cāles. Ut sic cū volo ma
nere quid ad te? si stertit dormit. Que subcōtinuatīue? q̄ cām. cōtinuatīōis oñ
dunt pñtē cū essentia rez: vt qz qm̄ vt qz sol est supra terrā dies ē. Que sunt adiū
ctiue? q̄ verbis subiunctiuis adiūgunt. vt. si cū dū ⁊ q̄tenus: qdā tñ ex his sunt et
cāles. Que sunt causales: q̄ adiuncte hō in dicatīuo sīgnēt cām pcedentē. Et b
interest inter cāles ⁊ adiunctiuas q̄ cāles cū affirmatiōe adiūctiue cū dubita
tīōe pferunt. Que sunt approbatīue: q̄ approbāt rē. vt qdē eqdē ⁊ aliqñ si sicut
apb. Uer. Wñ si q̄ est celo pietas. Que sunt disīunctiue: q̄ q̄uis dictiōes cōiūgāt
sensum tñ disīungūt. ⁊ alterā qdē rē esse alterā hō deesse sīgnēt vt ve vel aut seu si
ue vt aut lux est aut tenebre. Que sunt subiunctiue: q̄ voce disīunctiuar vtrū
q̄ tñ esse sīgnēt vel simul vel discrete. Sz vt apud Tren. vel. rez semp marīas
gratias agebat pro etiā rex. Et alexander siue paris: pro alexander q̄ ⁊ paris
bz. Discrete vt toto die legit iste vel cogitat. Sīgt em̄ vtrūq; facere sed nō simul.
Que sūt dubitatīue: q̄ dubitatīōē oñdūt. vtaut pdest aut nō pdest diuitias q̄re
re. Disīertīue vel electīue q̄sūt: Cū diuersis ppositis aliqd ex eis nos eligere oñ
dimus. vt diues esse volo q̄ pauper. Terē. Que inhoneste hic voluit diuitias
parare q̄ honeste in patria pauper viuere. Aduerfatīue q̄ sunt: q̄ aduersum cō
ueniētī sīgnēt: vt tñ ⁊ si q̄p q̄uis etiam si. abnegatīue q̄ sunt. q̄ verbis coniuncte
posse rem fieri oñdunt: sz propter cām aliquā impediri. vt iuissem. nisi hostes im
pediuisent. Collectīue vel rōnales q̄ sunt: q̄ rōne cōfirmāt supradicta: vt ergo
isī itaq; quin alioquin immo vtiq; atq; Dicunt etiā illatiue q̄ ppositis alijs
inferūt. Interrogatīue q̄ sunt: q̄ dubitatīōē cū interrogatiōe sīgnēt. vt anne nec
ne. Cōpletīue q̄ sunt: he ho aut qdē qd quocq; em̄ nā nāq;. Et fere vbiq; cō
iunctiōes ornat cā vel metri nulla sīgntiōis necessitate ponunt: Effectīue que
sunt: q̄ sīgnēt effectū ex causā: vt: legi nā doct̄ sum. Distributīue q̄ sunt: q̄ diuersis
diuersa distribūt. vt ego lego: tu vero dormis. Diminutīue q̄ sunt: q̄ diminutīo
nē sīgnēt: vt si nō potes vtrūq; cōcedere saltē cōcede alterū. Quot sunt figure cō
iunctiōnū: due. simplex vt at sed: cōposita vt atq; sedem. Ordo cōiunctiōis quo
duplex est: triplex. aut em̄ ppositiue sunt cōiunctiōes aut subiunctiue aut com
munes. Que sunt cōiunctiōes prepositiue que semper preponuntur in ordine
orationis: vt at ast ac vel nec neq; si quin quatenus sin seu siue at. Que sunt
coniunctiōes subiunctiue que semper subiunguntur in ordine orationis: vt
q̄ ne ne ye. que etiam enclitice dicuntur quidem quocq; autem. Que sunt con
iunctiōes communes que differenter ⁊ preponi ⁊ subiungi possunt: vt et ergo
igitur itaq; ⁊ alie pene omnes coniunctiōes.

Hunc post quas regere voces natura reposcit
Docum exactio pass. act. te nunc scire licebit.

¶ Regiminis diffinitio.

Regimen est exactio vnius dictionis actiue vel passiue alteram dictionem erigens aut plura poni sub certo terminato casu: vt caper iani. Dictioes aut q regit̃ r q regit̃: vt cõiter grãmatici volunt due sunt. s. Nomen r participiũ. Sz nõ oia quippe de se nomina regunt nisi q substantiua sunt: qz agere pati ppiũ substantie in qua est noim positio ex quib⁹ ppietas h̃bi actio r passio nascunt̃. Et qz actio r passio p prius r absolute substantiuis nõ noib⁹ insunt. Itẽ quidẽ constat q noia substantiua p prius ac de se regunt r alterius vi reguntur vt vini dolium dolũ vinũ. Sz r quidã volũt propria nomina min⁹ de se nisi cũ intellectu nois appellatiui regere p̃nt: vt cũ dicim⁹. Jacobi maria subau ditur mater vel aliud puta soror vel vxor &c. r si adiectiua nomina qñqz regant illa sunt substantiua in neutro abstracta: vt dictum r factum alterius: aut ipsa quidem sumuntur cum sui nominis substantiui intellectu. vt capax rationis ¶ Pronoia quoqz loco substantiuorũ noim posita cum demonstratiõne r relatione p̃ritue sumpta gtõs plures erigere solent: vt ille iste hic virořũ dñorũ seruořũ r subaudi vir rex princeps &c. aliq̃ quoqz noia adiectiua q r p̃ritiua dñr et ipsos qdem gtõs plures erigunt: vt nemo vestrũ. Et sunt ois nullus qlibet qdã q̃squis alter neuter &c. ¶ Aduerbis quoqz q localia dicunt̃ p̃les gtõs noim lo corũ erigunt. vt vbiuis climatũ terrarũ. Et vbiqz nũsqz locorũ regionũ. ¶ Pre pōnes vō verbis r eorũ participijs adiũcte per appositionem casus qbus deseruiunt erigere sua vi dicunt̃. vt eo in vrbem vado r venio ad vos Romani in vrbem redeunt̃. Sequẽti vero p̃cessu de his apertius patebit. ¶ De verbo autem hic nulla mentio fit: qz de eius natura r cõstructione speciale caput sequit̃

¶ Regula generalis de nominibus substantiuis.

Dum substantiuum substantiuo sociatur.

Et nil est mediũ: sed res diuersa putatur.

Et dubitas cuius recte sequitur genitiuus.

¶ Regula gñalis. Duo noia substantiua res diuersas significantia sine coniunctione vel sum es est ad in uicẽ inof one sic se h̃nt q si alterum alteri⁹ est determinatũ: sub dependentia casus: vt cuius aut alterius: tñ nomen determinas in gtõ ponitur: r a determinato regitur: vt carmen horatij. Dicimus duo substantiua: nam substantiuum cum adiectiuo iunt eiusdem casus r ab eodem regente regunt̃: vt terentiana lectio fit: additurqz res diuersas significantia: qz q eandem signat in eodem casu ponuntur: vt censor catho. Postremo dicimus sine cõ iunctione aut sum: qñ qñ coniunctio vel verbũ lum interponitur duo quippe substantiua in eodem casu cõnectuntur: vt fortes r plato currũt. Thaurus e ze lator. postremo infertur sic se h̃nt &c. Qñ si in asynthetis pla substantiua vñũ tertium determinet ea quippe eiusdẽ casus erunt: vt apud Terẽ. dñ etas metus magf phibebat. Gtũs sua vim regẽdo multifarie denoiari solet. Sz q̃ breuius potero sue modos denoiationis vtiliores inferam. Nã gtũs in grãmatices ofo nib⁹ qñ res possessa suũ possessorem erigit r eontra ex vi possessionis actiue vel passiue regitur: vt vinea dñi: dñs vinee. Aliqñ ex vi effectus cãe aliqñ effectũ suam cãm regit: vt anulus auri r eontra cã suũ effectũ vt aurũ anuli. Itẽ ex vi partis: qñ pars regit totũ: vt caput hois. Ex vi p̃prietatis: qñ p̃prietas regit suũ subiectũ: vt pulchritudo Absalonis. Aliqñ h̃o cum his addũt noia adiectiua q laudẽ aut vitupũ signant. r tũ totũ r pars p̃prietas r subiectũ mutuo se regit ex vi demonstratiõis essẽtie vt dextera viri fortis. Vir fortis dextre. dextera viri fragilis. Vir fragilis dextre. mulier mire pulchritudinis. Mira pulchritudo mulieris: forma contorta mulieris: r mulier contorte forme. Item aliquando regitur ex vi continentie quando res continens et contenta mutuo se regũt vt vinũ vasis: vas vini. Item ex vi relationis qñ in dictionib⁹ ad aliquid correla

E u

D. Nicolai perotti

io sit vt p[er] filij filij p[er]is. Et aliqui ex vi p[ro]p[ri]i id[en]titatis significati p[er]plexi vt h[ic]
tus dei amor amicor[um]: nuptie coniugij. Et vi excellētie q[uod] res excellēs excellaz re
git vt maria xpo h[ic]ginu[m]. Ceteras omitto nā cū p[er]narratis succiete cōp[re]hēdi p[er] h[ic]
Attamē g[ra]m[m]at[ic] denolandō genitiu[us] regit ex vi dependentie casus vt cuius.

¶ Regula specialis quorūdā substantiuor[um] cū suis adiectiuis genitiu[us] regentib[us].
Mobile dum partī quadrat: vel p[ro]prietatī.

Totum aut subiectum patrio aut sexto dat vtrumq[ue].

¶ Regula est. Noia substantiuia totū vel subiectum significantia regūt dictioe
nē significatē partē vel p[ro]prietatē in g[ra]m[m]a posita vel ablit[us] vtriq[ue] adiectiuo eiusdē
casus interiacente. ac p[ro]prietatē vtriusq[ue] denominatē ex vi demōstratiōis essen
tie. De g[ra]m[m]a vt vir dure ceruicis. mulier mire forme. De ablit[us] vir magnis lacer
tis. mulier forma bona. Et e contra pars suū totum regit in g[ra]m[m]a vel ablit[us]. Et p[ro]
prietas suū subiectū cum suis adiectiuis eadem vi vt supra. sed hec quidē sci
uisse oportuit. videlicet quid totū. pars. subiectum et p[ro]prietas. Totū integrale
q[uod] hic cōgruit. Est quicquid corporale vel quasi corporale quod ex pluribus p
tibus integralibus cōnerum est vel in eas resolui p[ot]t. Pars h[ic]o integralis ca
et: qua cū ceteris in easdē resolubile totū cōstituitur ac connectū est. Subiectu[m]
vt p[er] h[ic] facultas h[ic] est res noia substantiuia cui noia adiectiuia p[ro]prietas inheret
p[ro]prietas autem est noia adiectiuia accidentisq[ue] formalis subiecto inherēs
significatio in abstracto connotata. Ex quo. quidem incipit q[uod] forma accidentalis
per abstracta semp connotari d[icitur]. Dicunturq[ue] predicta regere cum adiectiuis
nominitibus eiusdem casus. q[uia] noia adiectiuia. et verba q[ue] connotant aliquas p[ro]
prietates partī alicuius totius inherere actū vel ablatiuū vtriusq[ue] numeri per
synecdochen regūt. vt Seneca ait sparsa crines. Uirgi. Nuda genu quod q[uod]dem
poetariū est p[ro]p[ri]u[m]. Nā oratores grammatices vitiū abhorrentes synecdochen
effugiunt. Scōm vero oratores predicta noia ornatus magisq[ue] eleganter abla
tiuō construuntur q[uam] actō morē romanū imitando. Nam grecas figuras obser
uando actū cum h[ic]o est construendū.

¶ De opus nomine substantiuo gratia indigentie significante.

Querit opus sextum dabit est cuiusq[ue] datiuum.

¶ Opus indeclinabile a[ut]a indigentie quā si g[ra]m[m]a ablit[us] iungit. Uer. Nūc animis
opus enea nūc pectore firmo. Et q[uod] g[ra]m[m]aticorū regula est q[uod] multa noia a[ut]a pos
sibilia lignant cū verbo sum. es dictionē habentē in d[omi]no regūt. Igit op[us] est ver
bo iunctū post se d[omi]nū h[ic]o. et sine diuino h[ic]o. Nō est op[us] medico b[er]alētib[us]. Sic
q[ue] de multis alijs substantiuis a grammaticis. censetur esse dicēdū vt rex presi
diū est ciuib[us]. Cicero est rei publice salus x[ristus] est hoib[us] redēptio. Apule. h[ic]o
actō iunxit. Cui inquit eam rē factam op[us] fuerat. Et q[uod] h[ic]o imitatione greca g[ra]m[m]a
iunctum. nam dictū est ab enno. nil carminis opus. Infinitiuoq[ue] iungi solet. vt
opus est fessum quiescere. Et tamen id quod necesse significat.

¶ De substantiuis et adiectiuis sua vi regentibus.

De verbis quarto faciet verbale secundum

Ans. ens. tus. sus. rus. gus. ius. vus. idus. rus. or. ir. cus,

Pos ceps ers. ar. ex. ur. ofus cum genitiuis.

Maturus; prestans; fidens; felix maro iungit.

¶ Regula est. Participia que veniūt a verbis trā. tiu[us] actū. poscentibus et no
mina p[ro]p[ri]a q[ue] ab eis d[omi]nū veniūt cū quib[us]dā adiectiuis quor[um] extreme voces textu
signantur a[ut]a de quib[us]dā substantiuis iunctis g[ra]m[m]a exigit ex vi actus cōuersi
in habitū. Cetera h[ic]o adiectiuia cū substantiuis q[ue] text[us] sua voce finali narrat. I[tem]
sum q[uod] d[omi]nū sua vi regūt cū quib[us] substantiuia subaudita sint. Exēpla aut sub
iungere placet ne istud ignores vt amās vinu patiens in edie spirās minarū in

tus: et peritus grammatices: doct^r legum. Et hec quippe p^rincipia in vim nois traⁿ
seunt. eade^m viqua nomē g^ram regit. Nā si vim p^rincipij fuerant gram^rmaticem
doct^r quippe esset dicendū et vestē cinct^r. Sūtq^{ue} aliqua in tus finita q^{ue} a gram^rma-
ticis sine dictioe recta. i. absolute p^rferi. i. solent. i. considerat^r: circūspici^r et. In
sus vt p^rstus sui. In osus vt rerū agēda^m curiosus: vinc^r sus: copiosus: formi-
dolosus &c. In pus substantia vt cōplexus amici et āplex^r nec pauciora inueni.
pauciora &c. In sus vt largus et p^rdi^r sus rerū suarū. Indig^r op^ris q^{uod} inuētus est
p^r eo qui auxilio indiget. In eius vt l^rarum nesci^r. Ver. Nescia mēs hoim^r fari
fortisq^{ue} sequentis et cōscius. Idē et mens cōscia recti et p^rstus. Idē p^rescia vēturi
In uis aut in ius multa sunt eo q^{uod} sere ab oib^{us} verbis nascātur vt morbi cu-
ratiuus mali fugitiuus. In idus finita similiter g^ram exposcunt vt cupidus aus-
ri: auid^r ciborū &c. In rus quoq^{ue}: vt ignarus loci secur^r bñfici^r: auar^r auri hora
p^rter laudē nulli^r auar^r: et sic mat^r cui dictū est. In et. vt bñfici^r meior. Im-
memor mei &c. Dic q^{ue} oia h^rbalia. in tor et in trix finita g^ras pari mō cū p^rdictis
exigūt vt hoim^r saluator gubernator hoim^r cris fabricator et fabricatrix. In cus
vt cocus pulmenti. In pos: vt cōpos voti inops rerū. In ceps: vt pariceps bñ-
fici^r p^rceps fortune et rerum. In eis solers arriū c^rpers donorū p^rceptorū. In ap^r
vt doli capax. In ex: vt criminum vindex. Sic dux q^{ue} solū in dux i^rst: vt dux mī-
litū: dux femina facti. Sic quoq^{ue} in osus q^{ue} actiue significant hunc casum regit
vt ambitiosus glorie dignitatis. In arius quoq^{ue} vt ordinarius curie maioris.
Ditionarius peditum. ¶ Grammatices postremo id scito q^{ue} omnia nē in a que
a p^rdictis abstracta nascuntur similiter genitiuū exposcunt vt auditas riruz
paupertas cōcupiscencia rerum inopia ciuiū audacia stulto^r. Exbitio laudis
patientia laboris: liuor cordis &c. Que restant ab auctorib^{us} nomina ac exēpla
sumas perspicue lecor. Nam multa quidem inuenies que vero b^en^edictatis cau-
la relinque quoniam hec quippe intellectu facilia puto.

¶ Regula corū q^{ue} cū g^ras aut alijs casib^{us}. struūt quos etiam casus sua vi regūt.

Quod parit totum genito. Vult vel sibi iunctum.

Signa gradus numeri neutrum pronomen et aduer.

¶ Regula est. Dictio iⁿ g^ras partē alicuius totū multitudinis aut magnitudi-
nis aut signa distributiuā noia cōparatiua: superlatiua nec nō nūctorū noia p^r
nomina partitiua et aduerbia. post se regūt g^ram ex vi partit^r vel partitiōis. vt
vir p^rp^ri. Star^r gētiū q^{uod}libet hoiz q^{uod} dā discipulorū alter p^rceptorū duo vītorū:
tres studētū. Neut^r nemo null^r iudicū fortior hoiz doctissim^r p^rhorū. Mico istū
genitiuū regit ex vi p^ritiōis. Nā aliqua istoz vt cōparatiua noia cū abltō vtriusq^{ue}
q^{ue} numeri cōstrui sō^{nt} que ex vi excessus regere dicunt^r. seu ex vi nature cōpa-
ratiui grad^r. vhsan^r fortior hercule fuit. de gradibus cetera vide in trā gradu
um capite. de pronom^rinibus et aduerbijs exempla subnectā: vt iste ille. hic vī-
torū vbiuis terrarum vbiq^{ue} locor^r satis boni sat honoris nimium gaudij eo
miseriari q^{uod} est ad eas miseras. Addūt^rq^{ue} cū p^rdictis que ordinē significāt.
vt primus secundus militū. Sic quoq^{ue} adiectiua in neutro abstracta que cum
augmento vel decremento quantitatem significant: vt modicum multum far-
ris patum honoris paululum more. Idē aliqua neutra abstracta pronom^rini. vt
istud illud id aliquid laudis honoris negocij. Cetera plenius vide in de compo-
nendis epistolis.

¶ Que regunt g^ram vel datiuum.

Et que relatiuum stans fixē: vult genitiuum.

Sit si mobiliter flectatur habeto datiuum.

Nam socius similisq^{ue}. et amicus dantur vtriq^{ue}.

¶ Regula est. Nomina adiectiua voce q^{ue} q^{uod} rem suā substantiue signāt et relatiua
seu ad aliquid dicta q^{ue} substantie similiter significāt g^ram casum post se exigūt.

Et itē

D. Nicolai Perotti.

ut socius iohannis amicus petri. seruus dñi. familiaris iohannis similis lupi e q
lis stephani. Si hō ipsa quidem nota rem suā adiectiue significet dñm post se exi
gūt. i. aliquibus tñ sine verbo substantiuo intermedio: vt iste socius est tibi: tu
amic⁹ es iohanni: dissimilis es petro. et ista mē est mihi et. Relatiua ad aliquid
substant. e dicta sunt hec dñs seruus dñs. famul⁹ famula. dña ancilla. patro
nus liber⁹ pceptor discipulus. auus nepos. et oia quorum vno posito corre
latiue aliud inferit gñm aut dñm regunt aliqñ sine verbo mediante vt supra. Ali
qñ apud poetas dñs ijs noib⁹ q ad aliquid dicuntur constructus inuentus ē
vt vult Seruius grammaticus apud M. eni. h̄ eo carmine. par leuib⁹ ventis
volucrisq; simillima somno. Dicit poeta. Inquit ille seruus. par leuib⁹ ven
tis. quasi leuium ventorum et. Vide que restant in capite relatiuorum.

Que adiectiua regunt genitiuū vel datiuum.

**Pauca quod vsurpant naturam participantis.
Iuncta leges quarto potius iungenda secundo.**

Prescius et gnarus quibus aptius additur osus.

¶ Rē est. Sūt aliqua noia seu q vim nois sumūt q quidē sua natura picipiorū
significationē sapiūt actiū participiorū more regentia: q vero vi. i. natura nois
poti⁹ gñm erigant: vt futura psci⁹ p futurez. Enar⁹ atq; p gnar⁹ artiū osus
et exosus beila p bellorū. Uer. an. y. Zuppiter oipotens si mudū exosus ad vnum
Troianos. Seruius sup h̄ ait. Veteres dixisse odi et osus sum: ex q exosus q nunc
vtimur: et nō tñ osus sum dicimus. asseritq; osus picipiū. Grammaticē scito q he
no dictiōes. put nolm vim h̄ sit post se quidē gñm erigunt. Sin aut picipiorū
naturā sapiunt. actiū quippe post se h̄nt rōne exigentie suorum h̄borū a qbus
veniunt que vero restant vide infra.

¶ Que gñm vel abltm regunt.

**Dives inops locuples dis pauper egenus abundans.
Atq; potens plenus reus indigus. atq; refertus**

Nomen vo genito. nec sunt tamen absona sexto.

¶ Regula est. Dictiōes adiectiue cū intellectu substantiui nois sumpte q ab
dantiā diuitiāz vel rerū: aut illarū penuriā seu inopiā. plenitudinē vel vacuita
tē suo sigato importātes sua natura gñm vel abltm post se regūt. Ut diues opū
vel opib⁹. pauper eris vel ere abundans potens. plen⁹ vini vel vino. Egenus
pecuniāz vel pecunijs. vacuus auro. Que qdem vt non opinata videantur fa
cilis per portarū auctoritates pbari possunt Maro. q diues nūci pecoris: q
lactis abbdans. De abltō oibus egen⁹ vide. Idē que regio in terris n̄ i nō pl e
na laboris. Idē opis nō indiga nostre inuētūq; est voti re⁹. Sic suplatiua noia
q penuriā notant. Hora. in epistolis. Horz semp ego optare paupim⁹ esse bono
rū. Sic illa q abūdantiā signāt pariter gto iungere soliti sum⁹. Ut primo enerō.
Uer. Dirissimus agri feniū. Quidā vero aiunt Ittec venusti⁹ aemagis ornate
cum gto ornari q cū abltō. Dicq; greca imitatione et qñ hec quasi res suas sub
stantiue nobis signāt id tū vere esse asserēdum. Sz cū he dictiōes res suas qñ ad
iectiue signant tū more Romano post se sua quidē natura abltm erigunt veluti
Cicero et Quinti. suis⁹ ve bis vlt. Vt. Verg. Terra antiqua potens armis atq;
vbere glōba.

¶ Que datiuum regunt.

Quicunq; utilitas damnumve notabitur esse

Mobilis accessu poterit sociare datiuo.

¶ Regula est. Dictiōes que adiectiue seu concretiue damnum utilitatem con
uenientiam proximitatem: contrarietatem aut disconuenientiam significant
sua natura datiuum regunt qui significat rem cui inferunt damnum utilitas p
rietas et. Ut hostis mihi amicus tibi. ¶ Que aut sunt ille dictiōes si queris

He vero communiter assignari solent. Videlicet equus amicus cōformis: cōs-
nus concin⁹ quadrans adeptans coctaneus, fauorabilis dexter secundus con-
gruus cōcoris, bon⁹ vtilis. Cōmodus moriem gremis seu moriger, officiosus ob-
noxius; conducibilis, faustus prosper suavis adherens idoneus aptus gratus
accept⁹ incūdus vel iocūdus dulcis placidus benign⁹ pius misericors saluber
Cū quibus horū tu contraria, sumas vt hostis inimicus: molestus grauis ingra-
tus iniquus rudis durus expugnax letifer contrarius aduersus alienus abso-
lus horrendus horridus linidus inuidus, pernicax: perniciosus pestifer inuti-
lis execrabilis versutus incommodus amarus fallax falsus, supplantator &c.
Sed cum datiuo vnum verbum subaudiendum esse dicas.

¶ Que datiuum vnum vel duos. & actiū regunt.

Sepe tamen quartum, facit illuc prepositura

Utilis ad bellum ponitur proximus hostem.

¶ Sent. nra est. Multe dictiones predicere & alie cōsimilē significatiōē hñtes
ipsi datiuo soli iunguntur, aut bino, vt Terē. i. inc amolimini, vos mihi impedi-
mento estis. Seu accusatiuo cum prepositione ad vel ob, vt proximus hosti vel
ad: aut ob hostem aptus pugne vel ad: aut ob pugnam, & qñq; solo casu actō
dicimus sine prepo. tione proximus hostem, postremus infimus tempus & ana-
num causa prepositionis quam vox superlatiua in se clausam tenet in exemplis
dictiones prepositas sume.

¶ Que dñm vel abltm regunt.

Que signant passum, discrimen siue recessum,

Adant vel ab sexto preside danda datiuo

Osus: ilis: dus: ius: tus: sus: cus: & obuius addes.

¶ Regula est noia adiectiua q̄ passiōē intrinsecā & rerū differentiam vel recessum
signat sua natura euz intellectu suozū substantiuozū posse dñm casum vel
abltm cum prepositionibus a vel ab exigunt: vt aliena virtus regibus semper
formidolosa est, de abltō ille est venerandus a me & cūm dñō mihi. Segregatus
semotus ciuib⁹: & ciuib⁹ dispar: compar vobis, q̄ raro abltō cum prepositio-
nib⁹ iungunt: sed bñ cū ille ablt⁹ cām equalitatis signat vel inequalitatis: vt
mihi malitia dispar & bonitate cōpar. Solut⁹ mihi & a me q̄ ratio sit diuersa
cerera sane cernas qm̄ hic de differentia & recessu cōter est tractandū, cū pdictis
addunt q̄ in osus desinūt in ilis in dus, in ius tus: sus cus: & obui⁹, vt graciosus
laboriosus odiosus q̄ etiā qñq; absolute proferunt in ilis, vt amabilis facilis do-
cilis docibilis, q̄ et abltm sine prepositiōe hñe solent: vt maro. Nec visus facilis
nec dictu affabilis, vlli. Dict⁹ est cū grō bonoz docilis morū q̄ vero in silis vt
fissilis absolute sine obliquis proferūt. In dus vero q̄ nota sunt seu p̄cipia
& sibi in tus vtrosq; solent exigere casus. Abltm tñ cū prepositionib⁹ vt de⁹ vene-
rādus est a me, & sunt hec venerādus colēdus obseruādus remorādus offeren-
dus arcād⁹ cogēdus monend⁹ &c. Cū hec infinita sunt. In ius inuius perui⁹
tibi & ad te. Maro. Regna inuia viuis. Obuius vero datiuo semp iunctū inuen-
tū est. Nam raro obuius, a me dicimus sed mihi qm̄ obuius mihi hic significat
eum vcz quem via compert & sic est eā id et de ceteris sic conformiter dicas id
idem sibi obui⁹ verbum & obuiam aduerbiū habere vultint.

¶ Que solum accusatiuum regunt.

Mobile participans sapiens: aut preposituram

Aut ipsam apponens vel grecam in suaue figuram.

Observans quantum sibi iungit iure negatum.

¶ Regula est. Noia q̄ mere substantiua sunt raro vel nūq; actō ap̄ latinos cō-
structa inuēta fuerūt nisi p̄positiue aut figura id cogēte fiat: vt obies ob pecun-
iam: ob tributū. Id tñ scito q̄ adiectiua noim seu p̄cipiorū, quatenus mod⁹ & c.

e. 1. 111

D. Nicolai peroti

accusatiuo cōstructa inuēta legunt. primo ea q̄ mere p̄ticipioꝝ naturā sapiūt:
vt exofus: perofus: ofus: bella gnarus causas. i. prudētē sapiēs cās. ⁊ popu-
lus agros. qđ q̄si fēdus diffundēdus dilātādus agros significat. Secdo supla-
tiua adiectiua q̄ a p̄pōnib⁹ veniūt ⁊ tuteꝝ natura p̄pōnis: quā sua significatiōe
clausas tenēt: sepi⁹ actiū post se exiūt. vt citim⁹ agrū. prim⁹ hostē. postrem⁹ vi-
cū. atq̄ pauca nisi. prim⁹ apud poetas actō iūcta inuēta fuere. Sic q̄z aliq̄ suo
rū aduerbioꝝ cōstructa fuerūt. vt postremū. prime diē. Tertio p̄ p̄pōnis apposi-
tione. vt ad iurgia malus ad aratrū bonus. inter mortales opimus. Quarto ad
iectiua q̄ p̄prietatē alicui⁹ totius signāt ipsius parti inherēt: sic etiā p̄ba actiū
post se partē significāt illius totius exiūt: vt nuda. pedes: albo facie. Et sunt
hec niger albus subrufus redimit⁹ ornatus sparsus. Nā seneca ait. sparsa cris-
nes. Et quasi hec infinita sunt. ¶ Rursus que actiū vel ablatiū regunt.

Sī sit cum toto. vel amictu mobile iunctum

Quarto vel sexto. partem iunget vel amictum.

Sic verbum neutrum passiuum participansq̄

Qui genus ⁊ cuius sed duriter omnia ponas.

¶ Regula est. Adiectiua seu verba que p̄prietatē parti totius inherēt que
tamē cōformiter inherēt toti p̄ Sinodechē: cū totius noīe substantiū intellectu.
i. cū noīe substantiū significāt totū figura greca actiū vel ablatiū partē significā-
tem regūt. vt albus pedē niger facie: friget adria pedes. nigraꝝ dolet colera ca-
put albus pedib⁹ horredus vultu. Inuenimusq̄ actō has locutiones iunctas
id genus pro huius generis. ad facinus pro huius facinoris. id scelus. Qui ge-
nus cuius generis. et cuius pecus cuius pecoris. Cetera vide in figurarum
capite.

¶ Que solo ablatiū iunguntur.

Mobile dat sexto causas: sed iungitur ex qua

Materia: efficiens: finis verbo mediante.

¶ Regula est. Dictio cū adiectiua p̄prietatē significās effectū alicui⁹ quatuor
causarū regit dictionē suā cām significātē ex eadē cā cū suo effectū vel diuersa.
vt albus albedine. percussus flagello. titulo sancti Martini ep̄s. Ludouicus
dei gratia francorū rex. Et hoc sit cā tituli. Attamē id notato qđ dictio q̄ materie
cām seu materiā relatiue ad suū effectū significat. ablatō construit cū ex vel de.
Sunt p̄bo cōiuncte relatiue qđ dū expositis sit. vt anulus de auro seu qđ de auro
est. ¶ Cōter ostēdēdo qđ cā sit. ¶ Causa est q̄ inesse posita cā rē causantē: aliud
sequit. s. effect⁹. Et causarū quatuor sunt ḡna. s. efficiēs formalis materialis ⁊ fina-
lis. quas quidē grāmaticus quo ad effect⁹ habitudinis considerat. nō aut quo
ad qđ: ⁊ enticas rōnes: qm̄ pl̄ticus has cōsideratiōes h̄z. Nā grāmaticus id
istud solū cōsiderat. videlicet res significatas ⁊ earum voces ex quib⁹ actio dis-
tinctionis regētis ⁊ passio dictionis recte oriuntur. veluti proemissū huius regimi-
nis habet.

¶ De constructione cause materialis in speciali in qua.

Mobile: si toti vel subiecto societur

Adiunget partem sexto vel proprietatem.

¶ Regula est. Adiectiua inherēs toti alicuius parti vel proprietatis subiecto
regit partem toti ⁊ vel subiecti proprietatem in ablatō positā: ex vi effectus cau-
se materialis in qua: vt albus dente. niger facie. fortis humeria. mulier forma
pulchra. Eger animo maturus eno. Vide supra in generali. mobile dum partē

¶ Que adiectiua ablatō iunguntur in speciali.

Quicquid abundantem designat: siue carentem

Plenum seu vacuum redimitum seu spoliatum

Et circa quod fuerit dat sexto significatum.

¶ Regula specialis est. Dictiones enim quibus abstrahitur carere plenitudine vacuitate ornatum nuditateve significat et eisdem dictiones significatoe similes: et contrariam habentes ablatum post se sua natura exigunt: quod significat res ex quibus talia fiunt vel propter quod carere et plenitudo etc. Ipsis rebus insunt: ut vacui omni ere bonis rebus plenus toga decoratus nudus veste etc. quod hunc casum regunt he sunt dictiones turgidus inflatus tumidus amplus fecundus gravis formosus pulcher onustus clarus honoratus prestantis generosus honestus nudus purus immunis orbis mundus discretus plenus repletus dignus indignus felix predestinatus auctus honore etc. Alii quoque horum generum constructa quippe inuenta sunt. Uerg. veterum haud numquam indignus suorum. Exempla ab auctoribus sumas.

¶ De extractione cause formalis.

Subde modum sexto quo quadrat mobile fixo

Et generale magis speciali sic sociabis.

¶ Regula est. Quaedam adiectiva quod accidunt proprietate effectui cause formalis inherenter significant cum suorum substantiuorum intellectu regunt formalem causam in ablativo positam: ut facies albedine virido colore decorus ludouicus origines gallus. Alia expositio est. Dictiones quod quadam proprietate modum coheretie subiecto significant illi modum quo subiecto conveniunt loco adverbiorum qualitas sua natura regunt in ablativo positum: ut multo merore squalidus mulier miro modo decora. Item alia sententia dictionum magis generalis quod per modum ut a quo illa generalitate significat sua natura dictionem minus generale regit in ablativo positam et hoc nota sortes gens romana oritur etc. hec quoque considerari possunt sub causa naturalis. Generalitatem capias hic via ordinis et vocum significationis: et non generis ad speciem et speciei ad individuum.

¶ De extractione efficientis cause naturalis.

Sic naturalem sexto dabis efficientem.

¶ Regula est. Adiectivum significans suam proprietatem quasi a naturali causa genitum seu qualificatum ipsam sui naturalem a qua est sua natura regit in ablativo positum. Ut exanguis timore pallidus morte attonitus culpa Saluus subsidio. Ager imbubus madiis. fecundus. Arista gravis gravis. felix pietate. Cetera vero de supra in capite de quatuor causis in generali ibi mobile dat sexto.

¶ De comparativis gradibus que vi excessus ablatos regunt.

Cuius duos medio gradui sexto sociabo

Excessum simul et mensuram significantes

Tertius his addi virtute solet positum.

¶ Regula est. Nomina comparativa tertia comparativae et non partitive sua natura cum intellectu rei excedentis vel mensurate post se duos ablatos exigere solent unum excessum et alterum mensuram excessus sua habitudine importare. ut oibus philistinis sanctorum fortior: de re excessiva exemplum est. De ablativo mensuram excessus importare. ut hoc lignum illo quatuor digitis maius. habetque distans virtute et natura sui positum. Cetera vide in capite graduum.

¶ Cetera que ablativum ex vi excessus regunt.

Sexto mensuram dabis. excessus spaciis

Ac etiam quanti quem poscit vis quoque verbi.

¶ Regula est. Dictiones significantes mensuram excessum spacium seu distantiam sua natura ablatum exigunt importantem quantitatem mensurae excessus spaciis seu magnitudinis. ut hoc lignum est longum trino digito. hoc scammus excedit illud quatuor pedibus. Centum milibus viribus nostra distat a parisiis quandoque ablatum a prepositione vel ab habere solet.

¶ Ad postremo notandum esse infero quod quisque grammaticus in dictionum extractione attente res et earundem proprietates considerare debet: videlicet sub qua dependet casus: per dictiones rectas sua extractione specificari voluit. Nam finem duorum casuum

de pēdētias diuerfos casus exīgūt suasq; denominationes regiminis sumūt. ex
ga eos dependentiarum diuerfos respectus ac vocum se adinuicem regentū
Ex quo id quidem patet q; in regiminis grāmāricēs exactione difficile est cer-
tas ac specificas signare denominationes seu intitulationes.

¶ De constructione orationis.

Quid est cōstructio. Est debita dispositio ptiū orōnis in ipsa orōne. Adie-
ctiuū cū substantiuo in quor accidētib; puenire d3. In trib; in gñe nume-
ro & casu. vt pyrthus modest; penelope pudica. ¶ Ntū cū pbo in quor accide-
tib; puenire d3. In duob; psona & nūero. vt pyrthus discit. ¶ Relatiuū cū ante
in quor accidētib; cōuenire d3. In gñe numero & psona. & aliqñ in casu. vt py-
rthus q; legit penelope q; cātāt. tēpla q; edificant. Urbē quē statuoyfa est. ¶ Que
sunt pba q; tā añ se p post se exīgūt nīm casum. duo substantiua pba. Sum & exi-
sto. vt sum bonus existo doct; ¶ Itē quinq; vocatiua vocor dicorq; nōminor nūcus
por & appello. vt dicor pyrthus. ¶ Itē sioyt ego fio quotidie ditior & ego fact; suz
eques. ¶ Preterea oia fere pba q; reciproca dicunt; vt ego cuado doct; efficior for-
tiuscribo magnanim; cantor liberalis; pdicor pius. sto immobilis. Et similiter
tu euadis; efficiis; scriberis; cātāris; pdicaris. ille euadit; efficit; scribit; cātāt;
pdicat; doct; fortis magnanim; liberalis pius immobilis. ¶ Quotuplex est vcr-
bum duplex psonale & impsonale. psonale est qd h3 distinctos numeros & pso-
nas. Impsonale qd caret numeris & psonis. ¶ Quid est pbi actiuū qd in o desi-
nens facit ex se passiuū in or. vt amo amor. Exciipiunt facio & cōposita ei; vt frī-
ge facio parui facio quoz passiuū sunt fio frige fio calefo puifio & reliqua. Uer-
ba actiua quos casus exīgunt. Nīm semp ante se pro re agente post actiū vel
dñm pro re patiente. vt amo te & inuideo tibi. Nonne exīgunt etiā infinitiuū. vt
cupio legere infinitiuum eo loco in ym nois trāsit & est indeclinabile. vnde cum
adiectiuo cōiungit. vt apud Persiū. Scire tuū nihil est nisi te scire hoc sciat al-
ter. Et alibi. Velle suū cuiq; est nec voto yuiū vno. ¶ Nota q; interdū & absolute
ponunt verba actiua. vt ego amo. i. amore captus sum & cogito. i. cogitabūsus
sum. ¶ Nota etiā q; vltra ppios casus omne pbi pōt habere dñm post se. Itēz
abitiū vñū significātem eām finālē aliū etiā cū ppositione. vt ego sum; mō stā-
dio scribo mihi librum calamo in membranis. bonitate eius vtilitate mea quo-
cumq; loco & tempore. ¶ Nota etiā q; eadem vcrba possunt esse diuersorum or-
dinum & diuersorum generum. vt audio est primi ordinis & generis actiui. Itē
septimi ordinis & generis neutri cū dicimus audio tibi vt inferius explicabit.
Item sexti ordinis cum dicimus audio vergilium abs te. Cum quibus accusa-
tiuis iunguntur verba actiua. Interdum cum accusatiuis significātib; ani-
mal rationale. Interdum cum accusatiuis significātib; rem. vt amo homi-
nem. amo agrum quod nō accidit neutris nō enim dicimus amo agrum. Varias
tur ne significatio verbi quando variatur significatio accusatiui. Aliquādo nō
variatur; vt amo hominem amo agrum eadem vtrobiq; est significatio. Aliqñ
variatur. vt oro te. i. precor te oro vitam. i. peto vitam. Unde exorauī te est per-
suasi tibi & exorauī vitam est impetraui vitam.

¶ Quot sunt ordines verborum actiuorum? septem.

Ordinis actiuum primi vult suppositali
pro casu rectum quartūq; dehinc patientem.

Audio diligo amo fastidio tango colog. Decipio capio sumo rē itelligo mēre.
Ferre vidēs cedo p pbero percurioq; Cōsulo te pōcēs appello vocoq; morāte.
Aspicio seu respicio te despicioq; Nōmino dū rego te vel rē rite guberno.
Contēno sperno desidero te cupioq; Adde ministro satū seu cōpleo pficioq;
Opto peto natūvelut appetor expeto nescio. Absoluēs finit; rēq;ne occido necoq;
Cognosco agnosco sū expecto q; fallo. Et itē scies pmo iterimo atq; trudo

obtruscoq; teres formido timēsmetueſq;. Adiuuo duco mouēſc̃ro nata re cōq;
 Dū facio qđ ago: facio ſata pēdoq; pdo. Laudo vitupero te ſancio vulnero teq;
 Amittens quero cū natis inuenioq;. Te fugio atq; fugo tē expelloq; cogo.
 Ueſtigo ſil' i pario duo nata re cōq;. Vinco ſimul ſuperās res augco diminuoq;
 Lucri facis paries aliqd gignēs generāſq;. Extenuo ſacio cū p d precipitoq;
 Libero pono tuā recipis rem ſuſcipis egrū. Mergo ſubmergo recreo foueo
 pira mordens. Apparo valde parēs extolles effero quēuis.

Que ſunt verba actiua primi ordinis que epigunt ntr̃i ante ſe pro re agēs
 te ⁊ actiū poſt ſe pro re patiente. vt pyr̃rhys amat penelopem.

Diligo	gis	xi. ctum	aymer vng peu.
Amo	as	auī. atum	Aymer ſoit
Audio	dis	diui. itum	ouir
Exaudio	dis	iuī. itum	exaulcer
Fastidio	dis	iuī. itum	deſpuiſer par orgueil
Tango	gis	tetigi. ctum	toucher (labourer
Colo	lis	lui. cultum	aymer orner habiter
Fero	feras	tuli. latum	porter dire ſouffrir et
Uideo	des	di. ſum	veoir (honorer
Verbero	ras	auī. atum	batre
Cedo	dis	cidi. ceſum	frapper
Aspicio	cis	xi. ctum	regarder
Reſpicio	cis	xi. ctum	idem
Deſpicio	cis	xi. ctum	deſpuiſer ou regarder
Contemno	nis	pi. ptum	idem (en bas
Sperno	nis	eui. etum	idem
Deſidero	ras	auī. atum	deſirer
Cupio	pis	iuī. itum	couuoiter
Opto	tas	auī. atum	ſouhaiter
Appeto	tis	iuī. titum	appeter
Noſco	ſcis	noni. otum	congnoiſtre
Cognoſco	ſcis	oui. otum	idem
Agnoſco	ſcis	oui. orum	idem
Expecto	as	auī. atum	attendre
Fallo	lis	feſelli. falſum	tromper
Decipio	pis	cepi. ceptum	decepuoir
Capio	pis	cepi. captum	piēdre ce quon baille
Sumo	mis	pi. ptum	prendre par ſoy
Intelligo	gis	xi. ctum	entendre.
Conſulo	lis	lui. ultum	demande conſeil
Uoco	as	auī. atum	hucher ou appeller
Appello	las	auī. atum	appeller
Nomino	as	auī. atum	nommer
Rego	gis	xi. ctum	gouuerner
Suberno	as	auī. atum	idem
Adminiſtro	as	auī. atum	adminiſtrer
Compleo	ples	eui. etum	accomplir
Perſicio	cis	eci. ctum	parfaire ⁊ acheuer.
Absoluo	uis	ui. tum	abſouldre
Finio	nis	ini. itum	finir
Torqueo	ques	torſi. tortum	tormenter
Occido	dis	di. ſum	tuer

D. Nicolai Perotti

Neco	cas	au.atum.	idem
Interficio	cis	eci.ctum.	tuer
Perimo & interimo	mis	emi.emptū	tuer
Trucido	das	au.atum.	tuer
Obtrunco	cas	au.atum	tuer
Terreo	res	ui.atum	espouuenter
Formido	das	au.atum	craindre
Tumeco	mes	ui.caret su.	craindre
Metuo	tuis	ui.caret su.	idem
Facio	cis	eci.ctum	faire
Fago	gis	egi.actum	faire
Frige-facio	cis	eci.actum.	refroidir
Cale-facio	cis	eci.actum	eschaufer
Paruifacio	cis	eci.actum	petit prifer
Nihilifacio	cis	eci.factum	riens prifer
Floccifacio	cis	eci.actum	comme riens prifer
Paruipēdo	dis	di.sum	petit prifer
Nihilipēdo	dis	di.sum	riens prifer
Floccipēdo	dis	di.sum	petit prifer
Pronihilo habeo habes	hui. bitū.	pour riens	prifer
Perdo	dis	didi ditum	perdre ou destruire
Amitto	tis	si.sum	perdre
Quero	ris	siui.situm	querir
Inquiro	ris	siui.situm	chercher & enquerir
Exquiro	ris	siui.situm	querir expressement
Uestigo	gas	gaui.gatum	enquerir par les trasses
Inuento	nis	eni.entum	trouuer
Reperio	ris	peri.pertum	trouuer chose non cherchee
Inuestigo	gas	au.atum	enquerir ou trouuer
Acquiro	ris	siui.situm	acquérir
Lucrifacio	cis	eci.actum	gagner
Pario	ris	peperi. prius	enfanter ou gagner
Signo	gnis	genui.gen.tū	engendrer
Genere	ras	raui.ratum	idem
Libero	ras	au.atum	deliurer
Pono	nis	siui.situm	mettre
Recipio	pis	epi.eptum	recepuoir ou promettre
Suscipio	pis	epi.eptum	recepuoir par pitie
Adiuvō	as	au.atum	aider
Duco	cis	ci.ctum	mener
Moueo	ues	oui.otum	mouuoir
Commoueo	ues	oui.otum	commouoir
Remoueo	ues	oui.otum	oster
Certo	tis	ti.sum	tourner
Conuerto	tis	ti.sum	conuertir
Laudo	das	au.atum	louer
Cutupero	ras	au.atum	vituperer
Uulnero	ras	au.atum	naurer
Saucio	as	au.atum	blesser
Fugio	gis	gi.gitum	fuir
Fugo	gas	gaui.ga.um	chasser
Expello	lis	puli.pulsum	chasser dehors

Repello	lis	puli. pulsum.	rebouter
Cogo	gis	coegi coactum.	contraindre
Uinco	cis	vici victum	vaincre
Supero	as	avi atum	surmonter
Bugco	ges	pi ctum	acroistre
Minuo	is	ui vtum	appetisser
Diminuo	is	nui nutum	diminuer
Extenuo	as	avi atum	faire plus petit
Jacio	cis	ieci. ctum	iecter
Prificio	cis	ieci. ctum	iecter loing
Deificio	cis	eci. ctum	deiecter
Precipito	tas	avi atum	precipiter
Vergo	gis	mersi. sum	noyer
Submergo	gis	mersi. sum	noyer dessous
Recreo	as	avi atum	recreer
Foueo	es	oui. otum	nourir
Mordeo	des	di. morsum	mordre
Paro	ras	raui. ratum	appareiller
Apparo	ras	raui. ratum	appareiller sumptueuse
Effero	fers	tuli. latum	elleuer
Extollo	lis	extuli. latum	exaulcer

¶ Quo differunt inter se diligo: colo et amo. Diligim⁹ leuiter. Amam⁹ vehemēter. Colim⁹ cū veneratiōe. ¶ Fero quot significatiōes hz et quinq. ferre portare: ferre dicere: ferre optare. vt fert animus. sei re pducere. vt arbor fert bonos fructus: ferre pati. ¶ Cōsulo: quot significatiōes hz et tres. Consulere est cū actō casu est primi ordinis actiuorū. et sīgat petere consiliū: vt consule iurisperitos. i. cōsiliū pete a iurisperitis. Cōsulere cū dō septimi ordinis actiuorū est dare cōsiliū. vt cōsulāt tibi iuriscōsulti. i. dent tibi consiliū. Consulere verbū neutrū scōi ordinis est iuuare et p̄sidiū ferre. vt consule honori tuo cōsule calamitati hoīz. ¶ Cōsultor sūis proprie dicat qd consiliū ab alio hnt sīgt tñ etiā cū qd consulis vt est in puerbio illo. Malū consiliū cōsultori pessimū. ¶ Occido quātā hz penultimā: longā qñ actiuū est primi ordinis et sīgt interficio. Nā qñ penult. bre uē hz neutrū est absolutū et sīgt mori qñ dicat et de sole occidit: cū a cōspectu nro tertie interpositiōe auferit et occasus solis qñ mors. Ita etiā pōt dici ortus solis et occasus. ¶ Timco et metuo cū pmi ordinis sunt et actiū habēt sīgant for midare vt discipulus timet p̄ceptorē. Qñ aut hnt datiuū sunt septimi ordinis. et sīgant vereri ne qd malū alicui accidat. vt timeo mihi timeo tibi timeo amico. ¶ Perdo perdis qñ hz actiū sīgant rē idē est qd amitto vt perdidī pecuniā hoc est amisi pecuniā. Qñ aut hz actiū sīgant aīal interdū sīgt amittere: vt pdidī patre pdidī fratre. Interdū sīgt destruere: vt perdā inimicos meos hoc est destruxi eos. ¶ Quid interest inter parere et parturire: parturire neutrū est et desiderari uum. sīgt aut enū et quasi partū desiderare. parere autē actiuum est et significat in lucē iam emittere et enīram esse vt quod iamdiu parturit aliqñ pariet. ¶ Recipio si actiū hz siue abltm cū a vel ab primi ordinis actiuorū est et sīgt accipere. Si aut cū dō sexti ordinis est et sīgt pmittere: vt recepiisti mihi: hoc est pmisisti mihi. ¶ Cogere aliqñ sīgt cōpellerē: aliqñ cōūgere et coadunare: vt cogite capellas. i. coadunate. ¶ Superare aliqñ est vincere cū est actiuū pmi ordinis. Aliqñ aut neutrū et significat superesse vt superant pecunie. i. superflunt.

¶ Cartum cum sexto patriōve actiua secundi
Ordinis exquirunt cum recto supposita li
Comparo: emo: vendo: venundo siue reuendo.
Estimo cum redimo: culpo: arguo: seu reprehendo.

D. Nicolai perotti.

Increpo & **aculo** simul **incuso** sociabo.

Damno: **condemno**: **castigo**: **punio** mulcto.

Impleo & **euacuo** cum **fratribus** oppositisq.

Que sunt **qba** actiua scđi ordinis. **Q**ue exigit nřm añ se & post se actm est
Quogenitiuo vel ablatiuo: vt tu implesti domum tritico & consulo te remediū.

Emo	is	mi. emptum	acheter
Comparo	as	auī. atum	acquerir par achat
Vendo	is	didi. ditum	vendre.
Venundo	as	edi. atum	mettre a vendre.
Reuendo	dis	didi. itum	reuendre
Redimo	mis	emi. emptum	racheter ou deliurer
Estimo	as	auī. atum	estimer
Culpo	as	auī. atum	iuger culpable
Arguo	is	ui. utum	arguer
Reprehendo	is	di. sum	repandre
Increpo	as	auī. atum	chastier asprement
Accuso	as	auī. atum	accuser
Incuso	as	auī. atum	idem
Damno	as	auī. atum	damner
Condemno	as	auī. atum	condemner
Castigo	as	auī. atum	chastier
Punio	is	iui. itum	pugnit
Mulcto	as	auī. atum	pugnit par emendes
Impleo	ples	eui. etum	emplir
Euacuo	as	auī. atum	vuidier

Quid interest inter accusare & incusare? **I**ncusamus maiores accusamus pa
res vel inferiores. **E**t possunt habere dñm vel abltm cum coram vel accusatiui
cum apud aut ante vt pyrhus accusat penelopem superbie coram matre sua
vel apud aut ante matrem suam.

Ascen. Ualla docet cōfundi, nā & miores incusant & maiores accusant. **I**n
cē nřmis vř emi equū magno pñio. **E**t pōt addi abltis cū a vel ab vt emi a pla
tone aut socrate: sicut cū vēdo pōt addi dñs vt vēdidi librū decē aureis. **C**eter
hec adiectiua tāti & quāti & sua pposita vt tātidē quātiuis quāticūq; quātilibz.
Itrē pluris & minoris cū sine substantiuo sunt semp ponūt in gto. **E**t pter hec oia
alia i abltō ponūt: vt plaut^o quāti eā emi vili. & horati^o quāti empte paruo. **E**ā
dē legē seruāt hec adiectiua cū alijs ēt xbis sibi vbi valeo estimo redimo neo li
ceor cōduco loco & alijs h mōi. q si addant substantiua statim in abltōs paertū
tur. **E**t sicut nō dicim^o quāto emisti s3 quāti emisti ita nō possum^o dicere quāti
pñi emisti: s3 quāto pñio emisti: sic dicim^o quātiuis emisti & quātouis pñio emi
sti quātilibz emas & quātonis pñio emas. **E**xcipit tātidē qđ i abltm resolui nō
pōt: qđ uos casus tñ h3 tātidē & tātidē. **E**adē rō ē de plur^o & minoris ppatiuis
Dicim^o emi plur^o emit & minoris vēdit. **D**icim^o ēt cari^o & vř nō tñ carioris & vř
lioris emi & vēdidi. **P**li li. xxv. cū de pāphilo pictore scribit. **N**eminē inqđ mi
noris docuit talēto. i. neminē minori pñio docuit qstalēto. **C**ōtra vallēsis laurē
tñ finiam q vult h mōi gto s iūgi dūtarat cū verbis emovalēto vēdo cōsto estimo.

Quartum cum terno post tertius ordo requirit.

Do dedo tradēs tribuēs ipēdoq; pñes **P**reco edico pñcio & iudico si ge.
Pretero ppono siue antefero sociabo. **I**mparo pñcio iubeo si nūcio cū re.
Premitto dico subiūgo. subūcioq. **I**nter dico simul prohibens veto cone
Et subiugo subdo suppono dñno mitto ro necnon.
Icgog & appono sociabit obūcioq; **C**ōparo pñedo pdo iudico seu mātēsto

Declaro oñdo sit explicito ⁊ enucleo rem. Mutuo reddo ⁊ restituo pmittoꝝ spō
Quam dilucido moꝝ aperis quod com dens.
modo siue.

Addico necnō accōmodo dono aliqñ.
et post se accusatiuum et datiuum vt trado te studijs philosophie.

D ile sunt verba actiua tertij ordinis que exigunt nominatiuum ante se			
et post se accusatiuum et datiuum vt trado te studijs philosophie.			
Do	das	dedit datum	donner
Dedo	dis	didi ditum	donner du tout
Trado	dis	didi ditum	donner par raison
Tribuo	is	ui.utum	donner comme tribut
Prebeo	bes	bui.itum	donner ⁊ presenter
Impendo	dis	di.sum	donner ⁊ emploiꝝ
Prepono	nis	fui.situm	plus reputer ou deuāt mettre
Antepono	nis	fui.situm	idem
Prefero	fers	tuli.iatum	idem
Premittio	tis	si.sum	deuant enuoir
Dico	cis	xi.ctum	dire
Dico	cas	auī.atum	dedier ou consacrer
Subiugo	as	auī.atum	subiuguer ou soubmettre
Subiugio	gis	egi.actum	mettre en subiection
Subiugio	cis	eci.ctum	idem
Subdo	dis	didi ditum	idem
Suppono	nis	fui.itum	mettre de soubz
Mitto	tis	mi.ssi.missum	enuoir
Destino	nas	auī.atum	mander ou adresser
Lego	gas	legauī.legatum	enuoir comme legat
Oppono	nis	opposui oppositi	opposer
Obiugio	cis	obiei obiectum	ieter a lencontre
Predico	cis	predixi.predictuz	deuant dire
Prenuncio	as	auī.atum	deuant annoncer
Edico	cis	xi.ctum	commander
Indico	cis	xi.ctum	cōmander cōme en eglise
Iubeo	bes	iussi iussum	commander
Impero	as	auī.atum	commander
Precipio	pis	epi.ptum	idem
Puncio	as	auī.atum	noncer
Renuncio	as	auī.atum	renoncer
Interdico	cis	xi.ctum	interdire
Prohibeo	es	bui.bitum	defendre
Ueto	as	ui.itum	idem
Confero	fers	tuli.iatum	donner
Comparo	ras	auī.atum	comparer
Commendo	as	auī.atum	recommander
Prodo	dis	didi ditum	trahir
Indico	as	auī.atum	reueler
Declaro	as	auī.atum	declarer
Manifesto	stas	auī.atum	demonstrer
Ostendo	dis	di.sum	demonstrer
Explico	as	auī.atum	desployer ⁊ monstꝝ
Enucleo	as	auī.atum	quali nucleum pandere
Dilucido	as	auī.atum	declarer et expliquer
Aperio	is	rui.ertum	ouuir
Commendo	as	auī.atum	prester pour rauoir

D. Nicolai perotti

Mutuo	as	aut. atum	pr ester pour le semblable
Reddo	dis	didi. ditum	rendre
Resituo	is	ui. utum	remettre en son estat
Promitto	tis	si. sum	promettre
Spondeo	es	spopondi. sum.	idem
Addico	cis	xi. ctum	adiuger
Accomodo	as	ui. atum	appropier
Dono	as	ui. atum	donner

¶ Legare quot signationes h3: duas. Legare est mittere. Un' dñr legati q oratores mittant. Vinc etiā dñr college quasi simul mittantur ad idē officiū. Itē legare est testamēto relinquare. vnde dicunt legata hoc est relicta & legatarū.

¶ Dare lras dicimus nō ei ad quē scribim' s3 ad eū & ecōuerso. non ad eū q fert literas s3 ei. vt do tibi literas ad ciceronē. i. do tibi literas quas feras ad ciceronē: & dedi lras ad te ciceroni: id est. dedi ciceroni lras q's ferret ad te. **¶** Cōmēda re quot signationes h3: duas. Est est aliqñ primi ordinis & significat laudare vt cōmendari te in senatu & apud cesarē hoc est laudari. Aliqñ est tertij ordinis et s'gt tradere fidei. Ut cōmēdo me tibi. i. tua tradō fidei & cōmēdo tibi p: cuniā aut cōmēdo rē memoriē. **¶** Quid interest inter mutuo & cōmēdo. Cōmodamus q eadē resituumt. vt libros vestes & similia. Mutuamus q nō reddunt eadē et consistūt in pōdere & nūero & mēsurā. vt pecunias oleū triticū & similia. vñ dici mus mutuū q'si meū tuū. q's ex meo fiat tuū. Qd h'bu' hui' ordinis h're pōt post actū duos v'os. Do das. vt do tibi virginē dono. dedi filie tue talentum voti.

¶ Reddo q's signatōes h3: Tres. Reddere est hui' ordinis s'gt restituere: vt reddo tibi pecunias. S'gt ēt p'signare. vt reddo tibi lras q's Cicero mihi ad te dedidit. S'gt ēt facere qñ qrti ordinis est: & duos h3 actōs. vt reddā te doctū. i. faciā te doctū. Reddo quō p'ponit. Ex re & do. Quare geminat d: vt in scōa p'sona d'ferat a redeo redis. In quo h'bo ideo interponit d vt euitet h'iat q' esset in reco hoc est euphoniē g'ra quēadmodū sit in reditegro & redimo. Que sunt h'ba huius ordinis q pnt etiā esse ordinis qnti. Sūt hec dono impartior: augeo condu plico: accumulo & si q' sunt filia. Dicim' est dono tibi libertatē & dono te libertate. Impartio tibi res meas & impartio te rebus meis. Augeo tibi fortunas: & augeo te fortunis. Cōduplico & accumulo tibi diuitias cōduplico & accumulo te diuitijs. **¶** Que sunt h'ba hui' ordinis q iungunt tā dō q actō cū ad duo. Rescribo & mitto. dicimus est rescribo tibi & rescribo ad te. mitto tibi & mitto ad te.

¶ At quartum moneo te flagito posco pctog Postulo & oro rogans interrogo calcio celans Induo quem vestis simul exuo quem modo cingis.

¶ Que sunt verba actiua quarti ordinis: que exigunt nominatiuum & accusatiuos duos. vt ego docco te artem grammaticam.

Docco	es	ui. ctum	enseigner
Moneo	es	ui. itum	admonester
Flagito	tas	ui. atum	demandar impetuesement
Peto	tis	tiui titum	demander
Posco	scis	poposci itum	requerir
Postulo	las	ui. atum	idem
Rogo	as	ui. atum	prierou interroger
Oro	as	ui. atum.	prier
Celō	as	ui. atum	celer
Calcio	as	ui. atum	chausser
Induo	duis	ui. utum	abiller
Uestio	is	ui. itum	vestir

Exuo	is	ui utum	despoiller
Cingo	gis	xi ctum	saindre
Interrogo	as	auī atuz	demandier
¶ Quid interest inter orare & exorare? Orare est p̄cari: exorare est impetrare.			
¶ Quot sunt verba huius ordinis q̄ post p̄mū accusatiū possunt habere & ablatiū loco sc̄bi accusatiui: sunt hec, cingo: calcio: exuo: vestio: induo. Dicim⁹			
em induo te: vestis vestis: Accigo te gladiū vel gladio: calcio me cothurnos vel cothurnis. Exuo me & induo vestio palliū & pallio. peto etiā & postulo plerūq̄ ablatiū habēt cū a vel ab: vt peto & postulo hec ab te.			
¶ Quartū cum sexto dāt verba sub ordine quinto			
Te spolio priuans onero aggrauo mole premoo			
Exonero alleuo leuo fasce ac impleo farre			
Imbuo & euacuo simul inficio superaddo			
Farcio & exornans ornans alo nutrio lacto			
Munio & inquino siue inquino conquino iunge.			
¶ Que sunt verba actiua: quinti ordinis? Que exiunt nominatiū & accusatiū cum cū ablatiū sine p̄positione. vt pascō te liberalibus studiis.			
Spolio	as	auī atum	despoiller
Priuo	as	auī atum	priuer
Onero	as	auī atum	charger
Aggrauo	as	auī atum	aggrauer
Premo	is	essi essum	presser
Exonero	as	auī atum	descharger
Alleuo	as	auī atum	alleger
Leuo	as	auī atum	leuer & descharger
Impleo	es	eni etum	emplir
Imbuo	is	buī butum	amortir estaindre
Euacuo	as	ani atum	vider
Inficio	cis	eci ctum	inferir ou infair
Farcio	cis	fi tum	farcir
Oino	as	auī atum	orner
Exorno	as	auī atum	orner expressement
Alo	lis	lui itum	nourrir
Nutrio	is	ui tum	idem
Lacto	as	auī atum	alaiter
Munio	is	lui tum	garnir
Inquino	as	auī atum	souiller
Conquino	as	auī atum	idem
Maculo	as	auī atum	maculer
Tego	gis	xi ctum	couirir & defendre
Operio	ris	rui opertum	couirir
Cooperio	ris	rui pertum	idem
Impartio	tis	ui itum	p̄tir faire p̄ticipant
Pasco	is	ui pastum	paisire
Cibo	as	auī atum	nourrir de viande
Educo	as	auī atum	a perfection p̄duire

¶ Pasco quot modis p̄struit? octo. Dicim⁹ em boues pascūt herbā: herba pascit boues. boues pascunt herbā: herbis pascunt boues. ego pasco herbam: boues pascuntur: et boues pascunt. ¶ Lacto & lacteo quomodo differunt inter se? Lactare est lacte nutrire. vt matres lactāt pueros. Lactere vero est sugere: vt infantes lactent: hoc est lac sugunt.

¶ Imprio quot modis p̄struit? quatuor. Dicim⁹ em imprio tibi bona mea imp-

D. Nicolai Perotti.

sio te bonis meis: imptio te bōis meis & tu imptiris a me bonis meis. ¶ Que sunt xba q̄ suscipiūt ēē dñm: Sūt hec septē. onero: onero: spargo: fundo: figo sterno: leuo. vt onero te donis & onero tibi dona. figo frā hasta & figo hastā terre sterno lectū lodice & sterno lodicē lecto. spago & fundo tibi aquā: spargo & fundo te aqua. leuabo te hoc fasce & leuabo tibi hunc fasce. Possunt addi huic ordinī etiā aliorū ordinū verba. vt t̄ago te digito: video te oculis: secūdo te crūnis: audio te auribus cum alioquin primi ordinis sint hec verba audio etiam septi.

Sexta dabunt quarrum cum sexto prepositiue.

Audito & auscultans alieno aduerte quid ad te. Amoueo remouens abigens in telligo de te. Diuido separo & accipio quero eripioq̄.

¶ Que sunt verba actiua septi ordinis: que exiunt nñm & actiua cum ablatiua & vel abs mediante. vt ego audiui hoc a preceptore: ego quesui hoc abs te.

Audio	dis	diui ditum	ouir
Ausculato	tas	auitatum	escouter
Alieno	as	auitatum	aliener
Auerto	tis	ti sum	desorner
Amoueo	es	ouitorum	oster du lieu
Remoueo	es	ouitorum	oster
Abigo	is	egitatum	dechasser
Intelligo	gis	tiatum	entendre
Diuido	dis	si sum	diuiser
Separo	as	auitatum	separer
Accipio	is	epiptum	prendre ou entēdre
Recipio	pis	epiptum	recepuoir
Quero	ris	siuitum	demander
Eripio	pis	puiptum	deliurer

¶ Audio & ausculato iungunt etiā drō soli & significāt obedire: suntq̄ sequētia hoc est septimi ordinis. & recipio similiter qđ significat promittere.

¶ Amoueo hoc est remoueo siue d̄ scribitur: nam si cum d̄ scriberetur admo- ueo esset tertij ordinis & significaret adiungere siue appropinquare.

¶ Eripio duobus modis construitur. dicimus em̄ eripio te a malis: & eripio te malis: & est tertij ordinis: vt iste eripuit tibi filiam tuam.

¶ Quero cuius figure? cōposite. cōponit̄ em̄ ex que & res: cū em̄ nihil aliud sit querere q̄ q̄ sit aliqua res dubitare: ideoq̄ per diphthongū scribitur q̄q̄ & alia ratio esse possit. vt eius passiui differat a quoro: deponere qđ est lametor. Que ro: in cōpositiōe mutat diphthongō in i longā: inquirō cuius verbi regimē va- rijs autores accipiūt. Dicimus em̄ quero vel req̄ro hāc rē abs te: & q̄ro vel req̄ro de statu reipublice quāadmodum etiam deponere eiusdem significationis uti- mur: vt habeo quos percuncter: & percunctare hanc rem ab illo.

Septima sunt solo post se contenta datiuo.

Inuidet ac recipit parens auscultat & audit.

Imperat & benedicit seu maledicit & idem

Aur timet aut metuit simul interdicat achillis.

¶ Que sunt verba actiua septimi ordinis: que exiūt nñm ante te

& om̄ post te siue aliquo accusatiuo. Sūt tamen qui hec purant neutra magis dici debere: sed nos contrariū sensimus: cū etiam passiuo corū repcriā vt ego in uideo tibi: & tu inuideris a me. Hora. in poetica.

Ego cur acquirere pauca si possum inuideor.

Inuido	des	di sum	ennier
Recipio	pis	cepiptum	recepuoir
Audio	dis	diui ditum	ouir

Ausulto	as	au atum	eskouter.
Impero	as	au atum	commander
Benedico	cis	pi. ctum	bien dire.
Maledico	cis	pi. ctum	mauldire.
Timeo	mes	mui. caret supino.	craide pour aultruy
Metuo	is	ui. caret supino.	idem
Interdico	cis	pi. ctum.	defndre

¶ Nota q nō pōt dici hoc verbum interdico nō esse actiuū: qz hz in vsu passi-
uum interdicoz nec pōt dici q habere possit actm post se. Nō em possumus di-
cere interdico tibi aquam: et ignē nec interdico te aqua: et igni: sed dūtarat dici-
mus interdico tibi aqua: et igni qz passiuē possum dicere interdictus es aqua
et igni: sed hoc postremum est magis impersonale. ¶ Officio. cis etiā hui⁹ ordi-
nis est. nocco cui⁹ passiuū est officior. Lucr. an. ij. Officiatur vti cogantur tar-
dius ire. ¶ Inuideo cuius figure: cōpolite. vnde cōponit ex in et video q ocu-
los et animū in eos quibus inuidemus. cōtinue intētos teneamus ppter quod
veteres hoc verbum non datiuo sed a cōd iungebāt. vt Ennius. Quisnā liberuz
flore inuidit meum.

¶ De verbo passiuo.

Passiuā ordinibus totidem distincta notemus
De quarto actiuū sibi subiicientia rectum.

De q eius recto sibi postponentia sextum

Comunes reliquos rite vsurpantia casus.

Diligoz hinc et amor non dor spoliōz doceoz

Audior inuideoz nobis exempla notantur.

¶ Quid est xbi passiuū? Quod in or. desinens forma ē ab actiuo. Quot
sunt ordinēs verborū passiuorū? Septē sicut actiuorū et oēs exigit an-
te se ntm persone patētis: et post se abltm cū a vclab psonē agētis
vt pceptor amat p r hū. pyrhus amat a pceptore pceptor docet
pyr hū pyrhus docet a pceptore. Casus em qui vtra duos prin-
cipales sunt nō mutant in passiuo. vt ego doceo te grāmaticam: tu
doceris a me grāmaticā. ego summo studio scribo mhi libū in mēbranis bo-
nitate eius: vtilitate mea quocūqz loco et tpe a me summo studio scribit mhi li-
ber calamo in membranīs bonitate eius vtilitate mea quocūqz loco et tempore.

Diligoz	ris	ctus sum	estre ayme
Amor	ris	ptus sum	estre acete
Dor nō est in vsu	ris	tus sum	estre donne
Doceoz	ris	ctus sum	estre en seigne
Spoliōz	ris	atus sum	estre despoille
Audior	itis	itus sum	estre ouy
Inuideoz	ris	ius sum	estre enuie

¶ Neutra nouem ordinibus distingues primaqz dices

i. earūdem rerum.

Substantiua pares parium neccentia casus.

Ut sum cum natis existo hōqz iunctis

Sum tamen a patrio sociabitur atqz datiuo

Interdum gemino: dans fixum et mobile sexto.

Sum lata do terno: tamen absum do quoqz sexto.

¶ Addita menta ascensiana.

¶ Esse cupit casus similes: sed sepe videmus

Quartum cum patrio terno sextoqz locati

D. Nicolai perotti.

Terum vtrumq; vicem tunc supplet suppositalem

pro quinto primum: post quintum subdito casum.

Essē regit consimiles casus preter vctōs: q; vctūs sequi nescit interueniente verbo substantiuo aut eius participio: vt petrus vult esse clauiger petri volētis esse clauigeri petro volente esse clauigero. petrum volentem esse clauigeruz pe- tre volens esse clauiger bonus a petro volente esse clauigero. Qñ aut pro suppo sito ponitur actiū secū tra hit. vt esse pauperem et in sum prestat q; esse diuites z iniustum. idēq; vbi est gūs drūs aut ablatiuus licet subdere actiū: vt paruz est vobis molestos esse hominibus. Eleganter etiāz pro accusatiuis vsurpam nominatiuos. vt laurentius late docet.

Quod est xbi neutrum: qd in o desinēs nō format passiū in oz. vñ dicit neutrum. qz hec xba neutra sunt. hoc est nec actiua nec passiua. Quot sunt ordines xboz: ruz neutrorū. Nouē. substantiū qz improprie dicatur neutrum. qz nō desinit in o possessiū: acquisitiū. transitiū. effectiū. absolutū. imperfectū. neutrum: passiuū z neutropassiū. Que sunt verba neutra primi ordinis: q dicunt substanti ua. vt suz es est q p se substant. vt ego sum z in ipiuz cetera ba resoluunt. vt amo siles casus. vt ego sum fortis. Cōstruit etiā cū gō. vt hic liber est pyrhi: z cūz dō. vt est mihi pater. z cū abltō vt sum magno alo: z cū duobus datiuis. vt sum tibi cure. sum tibi impedimento z cū abltō cū prepositione in vel sub. vt sum in fo ro sub tecto: vel cū hac ppositione apud. vt sum apud macellū. interdū sine casu posteriore. vt deus est. deus fuit semper z deus erit semper. Cōposita sic iungūt fere semper datiuo. vt ego inter sum lectioni. alli inest virtus. multa mihi defunt

Sum	es	fui	estre
Inter sum	es	fui	estre present
Obsum	es	fui	nuyre
Prosum	des	fui	profiter
Presu m	es	fui	presider
Adsum	es	fui	estre present
Absum	es	fui	estre ablens
Desum	es	fui	defaillir
Insum	es	fui	estre dedans
Subsum	es	fui	estre dessous
Super sum	es	fui	estre dessus.

Nota quod adsum nō significat presens sum vt qdā existimant sed prope suz sicut absum sūt longe sum qd ex ipsa significatione prepositionis cōponentis intelligitur. ad enim significat apud z quasi prope. Cice. de officiis inter homi nem z beluā hoc maxime interest q; hec tñ qstū sensu mouetur ad id solum qd adest quodq; pñs est se accōmodat hoc est ad id quod ppe est z qd pñs est. Qd ipsemet declara subiungens z paululū ad modum sentiens pñs aut futu rum. i. sentiens tātum quod adest hoc est quod mor absceit vel mor futurum est.

Possessiuū volunt sextum: siue prepositura.

Sic ego indigeo satago dabis aut genitiuo

Et qvis raro carco iunges z abundo.

Que potius sexto velut affluo consociabo

Sic exubero cum memini socianda putauī.

Que sunt xba neutra secūdi ordinis: Que dicūt possessiuū z erigūt ntrū ante se z post se ablatiuū sine prepositione vt pyrhus abūdāt libris.

Egeo	es	ui caret supino auoir besoing
Indigeo	es	ui caret supino idem
Carco	es	ui itum defaillir
Abundo	as	au i atum abunder

Affluo	is	xi. xum	idem
Exubero	as	aur. atum	abunder
Satago	sis	egi	efforcer ou estre songneur
Memini	sti	caret supino	recozder faire mention

Que sunt ex his que 2 genituo iunguntur: ego: indigeo: satago: vt Teren.
Hic satagit rerum suarum id est anxius 2 curiosus est rerum suarum.

Memini huius ordinis neutrum est lz in o non desinat: 2 tamen aliqui iungitur actō. vt Ter. Forfan 2 hec olim meminisse iuuabit. aliqui etiam iungitur ablatiuo cū de prepositione: sed quando actō 2 gto iungitur sūt recordari. vt non memini hanc rem vel huius rei hoc est non recordor. qñ autē iungitur abltō cū prepositione de vel interdum gto significat mentionem facere. vt prisci. nō me minit de hac re vel huius rei id est mentionem non fecit.

Abundor affluo possunt etiā esse acquisitiua. dicimus enim ego abundo et affluo rebus omnibus. 2 res omnes abundant 2 affluunt mihi.

Careo 2 indigeo differūt. qz non indigemus oibus quibus caremus vt puta caremus multitudine feruorum. qz non indigemus. Omnibus autem quibus indigemus caremus qz si non careremus non indigeremus.

Deficio deficiis huius ordinis est vt ego deficio pecunia. potest tñ esse acquisitiuum tertij ordinis: vt pecunia deficit mihi. potest tñ esse actiuus pmi ordinis vt inopem deficiunt omnes amici hoc est deserunt.

Acquisitiuis que tertia subde datiuos

Seruit 2 inseruit fauet aspirat bene fecit.

Derogat interdum vel detrahit 2 studet herens.

Obuiat occurrit succurrit subuenit atqz

prouidet atqz placet cum natis proficit olim

parcit 2 indulget parens obtemperat vni

Ac obedit soluit cauet annuit obstat 2 idem

Obstitit sed sepe repugnat cedere iussus

Consultit vt debet populoqz satisfaccit omni

Incumbit vacat 2 sapiens: ac mente quiescit pro acquiescit

Que sunt verba neutra tertij ordinis que dicuntur acquisitiua. et eriguntur nominatiuum ante se 2 post se datiuum: vt ego indulgeo amori nostro

Seruiō	is	iui. itum	seruir
Inseruiō	is	iui. itum	seruir
Fauēo	es	aur. atum	favoriser
Aspiro	ras	aur. atum	quasi idem
Benefaciō	cis	eci. actum	bien faire
Derogo	as	aur. atum	diminuer honneur
Detraho	his	xi. crum	blasmer
Studeo	des	ui. caret supino	estudier
Herēo	res	si. sum	herer ou adioindre
Inherēo	res	si. suz	idem
Adherēo	res	si. sum	estre adioinct
Obuiō	as	aur. atum	encontrer
Occurro	ris	si. sum	idem
Succurro	ris	ri. sum	secourir
Subuenio	is	eni. entum	subuenir
Prouideo	des	di. sum	pouruoir
Placeo	ces	cui. itum	plaire
Displiceo	ces	ui. citum	desplaire
Proficio	cis	eci. ctum	profiter
Parco	cis	peperci. persum.	espargner

¶ is

D. Nicolai perotti

Indulgeo	ges	ull. ultum	entendre, par affectiō
Pareo	es	ui. caret. lupinis	obeir
Obedio	is	ui. dictum	obeir
Obtempéro	ras	aul. atum	obtemperer
Annuo	is	ui. utum	consentir
Soluo	is	ui. utum	paier
Cauco	es	ui. cantum	euit
Obfisto	stis	stui. stitum	resister
Obsto	stas	steti. statum	idem
Repugno	as	au. atum	repugner
Cedo	dis	cessi. cessum	donner lieu.
Consulo	lis	lui. ultum	conseiller
Debeo	bes	bui. itum	debuoir
Satisfacio	cis	eci. actum	satisfaire
Incumbo	bis	bui. itum	entendre
Vaco	cas	au. atum	idem
Acquiesco	cis	eui. etum	estre content.
Sapio	pis	pui. itum	assauoir

¶ Vereo quot signationes h3. duas aliqui etiam sicut adherere vt herco parieti. alia quoniam dubitare et tunc est neutrum absolutum. quoniam sit frequenter huiusmodi ut apud iuuenalem. Et tamen heret et dubitat alta chionē deducere sella. ¶ Placco quomodo facit primum placui et placitissimum sicut et plerumque aliameutra. Juro iuravi et iuratussum. Prius deo praedicti et pransussum. Ceno cenavi et cenatussum. Careo carui cassussum. Patet patui passussum. Titubotitubavi titubatussum. Poto potui et potatussum potus est cenar et iurat aliqui passussum capiunt. ut epoto medicamentum efflauit animum et iurat decessit. et ita incenar. cubiti. ¶ Cauco est etiam inter actiua considerari septimi ordinis et ei passussum est caueor et caue tibi. i. attēde ne quid tibi mali acciderat. prout etiam iungi cum praepositiōe. ut caue ab illo. 3te cum actio ut caue illi. 3te cum alio verbo ut caue cadas. Ubi notandum est quod cum negatione et sine negatione eadem est significatio ut caue cadas et caue ne cadas idem significant.

¶ Serno et inferuo quomodo differunt. Illud necessitatis est hoc voluntatis. ¶ Consulo debeo et sapio interdum etiam huiusmodi posse actiui ut consulo tibi eodem modo tuum et debeo tibi talentum. Et carmina sapiunt demorsum vngue: s3 consulo et debeo sunt actiua Sapio vero non est actiuum s3 figurata est hec locutio. Sapit mel. hoc est h3 saporis mellis quomodo sit in quibusdam alijs reb3 actiuis passiuus neutris. ut ille agit vporē. i. agēdo reputat vporē. Et vpor temulenta vomuit maritum i. vomitu sparit maritum. Et tu viuas bachanalisa. i. viuēdo bachanalisa exerceas Ionas asinum. i. sonando refert asinum. et epla redolet antiq̃tate. i. bñ olēdo reputat antiq̃tate. At hic dicunt aliqui expuisti me exhibuisti me excreasti me. i. expuēdo exhibuisti excreādo derisisti me. ¶ Quod habet ex his: Quia sibi habes signationē cum ablatō iugit. Vaco nam si dō iugit signi do operā. ut vaco lris. Si vero ablatō significat iugit ut vaco curis. hoc est careo. Si absolute ponat vacare iterdum significat superfluum eē ut quādecim carmina vacat. i. abūdāt et superflua sunt interdum comodus esse ut si vacat nostros aut dire labores. i. com modum est et si ocium est.

Quarta dehinc transire notant quartumq3 gubernant.

Sic aro sicq3 colo sic semino sic fero nata.

Planto edo potō bibo comedo cenōq3 coquoq3.

Decoquo digero sorbeo et abfuo dissuo tringo.

Texo neco glomero voluens enoluo retero.

Inuerto inpediens simul implico et explico miscens.

Frango metens inhibens scindo vel diuido findens.

Tundo molo terebro tero perforo vello putoq3.

Condio ventilo preguſto potifſo trituro
 Pinſo repaſtino ſeu vindemie nauigo pulſo
 Ningo coruſco pluio tono fulmino grandino iunge.

Que ſunt ſba neutra quarti ordinis: que trāſitiua dicuntur ⁊ exiḡt ntrā
 ante ſe ⁊ poſt ſe actiua ſicut actiua: vt tu aras terram ⁊ ego ſero agrū. Po
 teſt etiam addi. datiuus vt. Uer. Enquis conſeuimus agros. Et habēt paſſiuuꝝ
 in tertijs: perſonis in vtrogꝝ numero vt terra aratur a te ⁊ agri ſeruntur a me:
 Poete tamen per proſopeiam vtuntur etiam alijs perſonis: vt ſi terra loquens
 dicat. aror.

Bro	as	aut. atum.	arer
Colo	lis	ui. cultum	labourer
Semino	as	ui. atum	ſemer
Sero	is	ui. ſatum	idem
Inſero	ris	rui. certum	enter
Conſero	ris	cui. efum	planter
Planto	ar	ant. atum	idem
Poto	as	ui. atum	boire
Bibo	bis	bibi. itum	boire
Edo	dis	di. efum	manger
Comedo	dis	di. efum	manger
Ceno	as	ui. atum	ſouper
Coquo	quis	xi. ctum	cuire
Decoquo	quis	xi. ctum	fort. cuire
Digero	ris	effi. ctum	digrer
Sorbeo	bis	bul. caret ſupino	humér
Absorbeo	bis	bul. caret ſupino	idē reperit abſorpt
Ningo	gis	xi. ctum	piſſer
Suo	is	ſui. ſutum	condre
Diffuo	is	ui. utum	deſcoudre
Neo	es	neui. netum	ſiler
Flomero	as	auſ. atum	amonceler
Texo	pis	xi. ctum	tiſtre
Voluo	uis	ui. utum	tourner
Euoluo	uis	ui. utum	du. tout tourner
Inuerto	tis	ti. ſum	tourner
Retexo	pis	texui. tum	retiſtre
Implico	as	ui. atum	enveloper
Impedio	dis	ui. itum	empescher
Explico	as	ui. atum	expliquer
Miſceo	ſces	ſcui. itum	meſler
Fraugo	gis	egi. actum	rompre
Scindo	dis	di. ſum	trancher
Findo	dis	di. ſum	fendre
Diuido	dis	ſi. ſum	diuiſer
Incido	dis	idi. ſum	entailler
Sero	ras	ui. atum	ſerrer ou enclore
Amputo	ras	ui. atum	trancher
Edifico	cas	ui. atum	edifier
Molo	lis	lui	moudre
Pinſo	ſis	ſui. ſum	peſtrir
Contundo	dis	tudi. tuſum	puler
Pingo	gis	xi. ctum	peindre

D. Nicolai Perotti.

Terebro	bias	aii.atum	percer
Perforo	as	aii.atum	perforer
Uello	lis	li.sum	arracher
Condis	dis	jui.itum	assauouer
Puto	tas	aii.atum	cuidet
Meto	tis	sui.sum	cullir les bledz
Repastino	es	aii.atum	cultiver les vignes
Tero	is	trui.itum	briser
Vindemio	as	aii.atum	vendenger
Nauigo	gas	aii.atum	nauiger
Inhibeo	es	bui.bitum	defendre
Putiso	as	aii.atum	boire petita petis
Pregusto	as	aii.atum	deuat goustet
Trituro	as	aii.atum	battere le grain
Ventilo	as	aii.atum	ventiler
Pulso	as	aii.atum	battere souvent

¶ Nota q sero is seui satum significat idē q sermo. qñ aut facit in supino ser-
tum significat plātare. vt sero arbores. Uerg. Inserendū melibee pīros. Inde di-
citur ager cōlit^r. i. plenus arborib^{us}. significat etiā ordinare. vñ dī series. i. ordo
et desero. i. derelinquo. et serio aduerbiū cui⁹ cōtrariū est ioco. Interdū significat
inserere et p ordinē miscere et interpere. vñ ferta dicunt corone florib^{us} interpe. Di-
cunt etiā ipe corone ferte. hoc est floribus interte. Luca. Accipiūt fertas nardī
de flore coronas. Inserit etiā ram⁹ in arboze. Cōserere etiā significat seminare et
plātare. Uerg. Enquis cōseuimus agros. Possumus tñ dicere seui triticū in a-
gro. et seui agrū tritico. cōseui hortos arborib^{us} et cōseui arbores in hortis. Inse-
ui malū ramusculo piri et ramusculū piri in malo inseui. Unde fit satio et insi-
tio que duplex est. et cū scisso trunco sterili inseritur surculus secunde arboris et
cum germen aliene arboris inserimus libro in ciso cortice.

¶ Putare. pprie est refecare q̄ superflua sunt. vnde dicimus. putare vites et ve-
teres dicebant argētū putū. i. purgatissimū. Hinc fit amputare qd est refecare.
Dieterea putare dicitur cogitare. quia cogitando quasi refecamus que super-
flua sunt et quod melius fit mēte cōcipimus. Vnde descendit. etiā disputare de
putare reputare computare.

¶ Pitisso qd pprie significat. parcerina gusto qñ tētādī gsa. Terē. Pitissando
modo qd vint assumpsit. Tale est verbū quo Plautus vtitur cyatisso qd̄ sexti
potius ordinis sit vt cyatisso apud te quando poto. Tale etiam est grecisso.

¶ Ventilare quot modis construitur tribus. Dicimus ventilare triticum. hoc
est ventilando purgare et ventilare anrum digitis subdātibus dixit Iuue. Di-
cimus etiam ventilare faciem et corpus flabello.

¶ Pulsare proprie est percutere. vt pulsat pugnis pectora. Antiqui pulso dice-
bāt. vñ sit vt significet etiā canere siue ludere vt pulsat cytharā. Nec pōt dici cā-
pana pulsat s; pulsat nec cāpanā sono s; pulso. Possumus tñ dicere sono cāpa-
na sicut sono cythara ablatiui casus. vt Uer. Cythara crinit^r iopas psonat au-
rata. Possumus etiā dicere cāpana sonuit tertiā et quartā horaz. et tertiā hora
pulsata est: et quartā hora pulsata est. Uer. Jāq eadē digitis iā pectine pulsat
eburno. Aliqñ sono iungit cū actō. Uer. Nec vox hoim sonat. i. exprimit sonā-
do. Et siue resonāt amaryllida. i. resonādo expriment. Sunt quedā alia verba
huius ordinis que raro et apud poetas in primis et secundis personis in vlu-
sunt. In tertijs vero personis frequens est eorum vñs.

Pluo	is	ni utum	pluioir
Plingo	is	pi etum	neiger
Tono	as	aii atum	tonner
Corusco	as	aii atum	esclerer

Fulmino	as	auitatum	foudroir
Brandino	as	auitatum	grefler

In his non ponitur nomen expressus et subaudiatur deus. ut iupiter pluit hodie magnos imbres. Lilius tamen et valerius pluisse lapidibus dicunt. Et Vergilius in georgicis dicit. Nec densior aere grandio. Nec de concussa tantum pluit illic gladius. Tantum hoc loco nominatiui casus esse videtur.

Effectiua petunt sextum sine prepositura

Que per ob et propter quarto lego iuncta frequenter.

Dum caleo friges dum gaudeo pingueo palles

Areo quando vires tepeo rubeo albo nigres

Dum fluo tu torres dum turgeo serueo calles,

Horreo quando stupes dum mereo splendeo polles.

His paria adiunges: liqueo istis superaddes.

Que sunt verba neutra quinti ordinis? Que effectiua dicuntur et exigit ante se nominatiuum. et post se ablatiui sine prepositione vel actiui cum prepositione ob aut propter. ut ego caleo igni vel ob ignem vel propter ignem.

Caleo	es	ui caret supi.	auoir chault
Frigo	es	ui caret supi.	audir froid
Gaudeo	es	uisus sum	eslour
Pingueo	es	ui	engresser
Palles	es	ui	appailler
Areo	es	ui	secher
Uireo	es	ui	reuerdir
Tepeo	es	ui	attiedir
Albo	es	ui	blanchir
Nigreo	es	ui	noircir
Rubeo	es	ui	rougir
Fluo	is	xi	abunder
Torreo	es	ui	brusler
Turgeo	es	ui	engroissir ou enfler
Serueo	es	ui	bouir ou eschauffer
Stupeo	es	ui	esbahir
Horreo	es	ui	auoir horreur
Callo	es	ui caret supi.	psaictement scauoir endurer
Mereo	res	caret preterito et supino	doulour
Splendeo	es	nt	resplendir
Palles	es	ui	paillir
Liqueo	es	ui	manifeste

Caleo per simplex l huius ordinis est et significat calcescere hoc est calefieri. Per duplex. x o l s i r huius ordinis esse potest et significat callu facere. ut nimio dolore ob calluit. Aliqui quarti ordinis est: hoc est neutri transitui et significat callidu siue astutu esse et optime aliquid scire. ut dicenda silendaque calles. Merere quoniam prima syllaba longa huius cum diptongo significat mestu esse et aio egru et caret preterito. Nam mestus sit nomen est non principium. Mereor. x o habes syllaba prima breuius idem est quod mereor. et facit in preterito merui sicut mereo merui sum vel fui. ut ego merui laudem siue merui suam laudem. Illud enim neutrum hoc deponens est transitiuum. Mereor enim idem est quod milito sub stipendio ut iste meret sub cefare. i. militat: et est septi ordinis neutroque absoluta dicuntur. Dicuntur a merco quod est per mercede aliquid operari. unde ipsa merces dicitur poni quod a mercedo. Hinc meretrices dicte sunt. ipse quod sua militis exercites ac stipendia sua facientes. Et adiectiuum meritorium foris foris. unde scorta masculula pueri meritorum vocantur hinc etiam taberne meritorie dicuntur. Et apud Augustinum gellium. Thais meretricado magnam pecuniam demerebat. Mereor etiam et merco

D. Nicolai Perotti.

quando abltm post se habent cū ppositione de significāt tractare: vt ego bñ me
reo de te. Antonius male merit⁹ est de militib⁹ suis siue male meruit de militi-
bus suis. Ver. si bñ qd de te merui. Sic dicunt etiā pmercor pmercor: cōmerco
z pmercor. Interq; hec differētia est: q; meremur z pmeremur bona pmeremur
mala. Demereri etiā dicim⁹. i bñ mereri. vt Quinti. vt pleno obsequio demerere
amātissimos mei. Vñ male vsurpāt aliq; demerita pythia. Et emeriti milites dī-
cunt q; ob ingratiscēre etatē ab onere militādī liberant nec amplius merent.

Absolui sexto dicuntur in ordine neutra

Quod casum post se fugiunt sine prepositura

Vino occumbo obco perco interco occido dormio

Deficio ia ceo sedeo sto surgo quiesco

Resto manens remanensq; cado ruo nauigo neq;

Emergo salto sudo volo ludo laboro

Et vigilo titubo labo nuto vacillo hio z hisco

Euado vel sum luceo vesper z asco id est vesperasco.

Que sunt hba neutra septi ordinis. Que absoluta dicunt⁹ xerigist añ sentm
post se aut nullo indigēt casu. vt de⁹ est. ego vino: tu viuis. q; possit esse
abltm cū i vñ alia hmoi pōne. vt de⁹ ē i celo. Nos viui⁹ sub romano pōtifice.

Vino	is	xi ctum	viure.
Occumbo	is	bui itum	mourir
Obco	is	iui itum	idem
Perco	is	iui itum	perir
Interco	is	iui itum	idem
Occido	dis	di sum	meurtrit
Dormio	is	iui itum	dormir
Quiesco	is	eui ctum	reposer
Jaceo	es	cui caret sup.	gessir
Sedeo	es	di sum	seoir
Sto	as	steti statum	arrestier ou estre debone
Surgo	gis	reri ctum	leuer
Maneo	es	si sum	demourer
Remaneo	es	si sum	demeurer
Resto	as	steti tum	rester
Cado	dis	di casum	cheoir
Ruo	is	rui rutum	trebucher
No	nas	aii atum	nager
Nauigo	as	aii atum	nauiger
Emergo	is	si emerfum	ysir
Volo	as	aii atum	voler
Salto	as	aii atum	saalter
Laboro	as	aii atum	labourer
Sudo	as	aii atum	lucr
Ludo	dis	lusi lusum	iouer
Vigilo	as	aii atum	veiller
Titubo	as	aii atum	chanceler
Nuto	as	aii atum	idem
Vacillo	as	aii atum	idem
Labo	as	aii atum	trebucher
Hio	as	aii atum	bailler.
Hisco	scis	caret pto z sup.	
Euado	dis	euasi euasum	eschapper

Sum	es	fui caret supino.	estre
Vesperasco	vesperascis	vesperascit	faire vespres
Lucesco	lucis	lucescit	faire iour

Uiuo volo volas & aliqua alia ex supradictis habet aliqui etiam post se ntrivt viuo felix. hec autem volat hilaris. Uiuo etiam aliqui h3 actm post se. vt viuo vitaz sicut etiam aliqui dicimus oboeo mortē. Dicimus etiam iste viuit asinu & hi viuant bacchanalia. i. viuēdo sequunt asinu & bacchanalia. quēadmodū etiam dicimus tu euigilasti plia. i. euigilādo ascripsisti a viuo deriuat vice. qd xbbū alimonia significat. vt **U**er. Tū victu reuocat vires Et **U**erē. Semp erit p̄sidiū. Clitipho victus vestitus. Qñ actm h3 viuo actiuū est & p̄mū ordinis. vt viuo etatē. vnder passiuū h3. Jā terra viuit etas. Hinc fit cōuiuio: cōuiuii cōuixi: cōuictū. viure & faire la desp̄ce ensemble. Unde cōuictores q̄ simul viuūt. Sed duo hec cōuiuator: q̄ ad cōuiuiū inuitat: cōuiua q̄ inuitat a cōuiuor: cōuiuaris xbbō d: ponēti h̄nt originē. **U**tubare ei? q̄ nō pōt insilire pedib? vt faciūt ebrj atq; egroti. trāssert ad animū vt ille titubat. i. modo ait modo negat: nescit qd loquatur. **U**tutare est alicui? magne molis ruinā minātis & trāssert ad animū. **U**labare est repēte ruere. vt labat turris. Et ad animū quoq; trāssert. vt labascit ille vietus ymo xbbō tam cito. Et differt a labor: laboris. Nam labi est leniter & sensim deorsum ire. Item ab elabor: elaboris quod est periculum fugio. vt hoc est elapsus. i. periculum aufugit instar anguille que labendo e manibus fugit.

Uid interest inter hiare & hiscere. Hiare est aliqā sua spōte aperiri externa aliqua vt vt hiat tellus sine lignū. Hiscere est oris tm̄ & quidē humani. & capif pro loq vt nō audeo hiscere. **U** Sum es est qñ absolute ponit. i. solū vnū ntrū asse habes hui? ordinis neutrox est. vt de? est & semp erit inuidia & h̄mōi. Jungitur aut cū qd qñq; modis. primo qñ significat possessionē. vt hoc pecus est **U**e liber. S3 qñ notat laudē vel vituperationē. vt hoc pecus est magne utilitatis vel magni detrimēti. cui? loco aliqui ponit abltū vt catilina fuit magna vi cor poris & animi. Tercio qñ nullū h3 ntrū. S3 gtrū cū infinitiuo & significat interesse. vt discipuli est ignozare magistru. Quarto qñ sumit p̄ valet & ad p̄ciū tendit. vt quātū est sumito p̄ p̄ciū valet. Cesar iāti ei? apud se gratiā esse ostēdit vti rei publice iniuriā & suū dolorē eius volūtati ac p̄cibus cōdolet. Quinto qñ mansione significat. vt ego sum domi mee: tu es domi tue. Jtē domi vestre domi nostre. domi aliene. Vbi notandū est q̄ cū alijs adiectiuis nō iungere neq; est dicerem. Ego sum domi honeste & domi pulchre: s3 in domo honesta & in domo pulchra. Et licet dicere sum domi & sum, in domo sicut egredior domo & egredior ex domo. Jungit etiam cū datiuo & significat habeo. vt sunt mihi bis septem prestanti corpore nymphe. Item cum duobus datiuis. vt tua xba sunt mihi contēptui. Item cū datiuo & infinitiuo sine ntō vt nō est curpiā fallere. Jtez cū accusatiuo cū prepositione. vt hoc est apud **U**erg. Jtē cū ablatiuo sine prepositione. vt hec est prestanti corpore. Jtē cū abltō cū prepositione. vt in mea manu est. Jtē per nes vos est. Est aut penes esse nō apud aliqū esse. sed in manu & quasi potesta te alicuius esse aliqñ idem significat quod vergit & expositū est iungiturq; actō cum prepositione ad Cesarē. Aquitania a garūna flumine. ad p̄zencos montes & eam partem oceanū que est ad hyspaniam pertinet aliquando iungitur cum infinitiuo sine aliquo casu. vt cernere erat. i. cernere licebat. **U**pernoctare est totam noctem infomnē ducere. Peruigilare etiam idem significat. sed in hoc differūt: q̄ illud nocte dūtatur hoc etiam de die fit. vnde pernox & peruigil.

Septima neutra vocant: merito imperfecta q̄ optant;

Non alium casum q̄ prepositura gubernat.

Sic eo sic abeo vado discedo recedo

Incendo perdo yemo redeo remigroq;

D. Nicolai peroti

Ereo ⁊ Introeo fortassis transeo pugno

Contendo certo tecum aut tibi transmigro curro.

Uesunt xba neutra septimi ordinis. Que imperfecta dñr. ⁊ erigūt nomina
Qtinuum ante se ⁊ post se obliquum cum prepositiōe nisi fuerint nomina ad
 uerbialiter posita. vt eo in y. bem. eo domum.

Abeo	is	mi itum	departir
Discedo	is	si sum	departir
Excedo	is	si sum	aller ou departir
Eo	is	tui itum	aller
Uado	is	iui itum	idem
Recedo	is	si sum	idem
Pergo	is	exi ctum	aller auant
Uenio	is	ni ventum	venir
Redeo	is	iui itum	retourner
Migro	as	auī atum	retourner pour demourer
Introeo	is	iui itum	entrer dedans
Ereo	is	iui itum	passir
Transeo	is	iui itum	passer
Contendo	is	di tum	combatre ⁊ plaidoyer
Pugno	as	auī atum	combatre
Certo	as	auī atum	idem
Transmigro	as	auī atum	passer oultre
Curro	is	cucurri cursum	courir

¶ Pergere proprie est iter aut rem aliquam incertam prosequi.

¶ Uenio apō doctores frequēter ponit p eo. vt ueniebā ad illū sicut Deo puenio
 vt eo ad te. ⁊ ambulo iūgit cū dñō sine ppositione. vt it clamor celo venturaz de
 sup vbi ⁊ hostes uenit exidid. hoc est ad. exidid. ¶ Migro ē domiciliū mu
 tare ⁊ alio se ad habitādū pferre. Remigrare est oppositū hoc ē ad pmsū domici
 liū reuerti ⁊ idcirco hoies qobcūt migrare hac ex vita dñr. Trāsmigrare est lō
 gi⁹ ad habitādū ire. ¶ Eo ⁊ iter facio idē sunt: s3 nō ē idē viā facio ⁊ iter facio.
 Nā facere iter est ire seu ingredi facere viā ē apire. trāstū p quē iri possit. Muni
 re aut viā idē ē qd reficere repaginare sternere silicib⁹ qñ pñti sunt silices vl⁹ for
 te deficiūt ¶ Incubere est toro aio siue corpe alicui rei insistere. Et aliqñ ē hui⁹
 ordinis. vt incubo in studia ⁊ ad studia phie. Aliqñ est ordinis acq̄sitioz. vt incubo
 troz. vt incubo studiis phie. S3 illud aiaduertēdū q qñ ad aim refer⁹ vtriusq
 ordinis est. qñ aut ad corp⁹ dūtaxat tertij ordinis. hoc est acq̄sitioz. vt incubo
 remis. Nō est dicerem⁹ incubo in remos neq ad remos. ¶ Curro in agrū dici
 mus si simus extra agrū. si aut sim⁹ in agro dicim⁹. Curro in agro. Nā ⁊ qtuor
 ppōnes in sub sup ⁊ subter q̄ties motū signēt iūgunt actō. Qñ aut nō signēt motū
 de loco ad locū iūgūt abito vt Tytirus recubat sub tegmine fagi. Nos q̄scim⁹
 sub tecto. Et nos camus sub tegmē fagi. reducam⁹ nos sub rectū. nauta cecidit
 in vndas nō in vndis. Et hostes labātur super hostes ⁊ non super hostibus.

Neutrispassiuis passiūozum dabo iura.

Exulo cum liceo seu vapulo veneo nubo.

Que sunt verba neutra octau ordinis. Que neutropassius dicuntur q in
 vocatiua instar passiūozum construantur vt discipuli vapulant a pre
 ceptore. sunt ⁊ quinq.

Exulo	as	auī atum	estre banni
Liceo	es	cui citum	estre p̄iser
Vapulo	as	auī atum	estre batu
Veneo	is	ni venum	estre vendu
Pubo	is	p̄si ptum	estre marie

Exulo cuius figure. cōpolite. Ex quot dictionib⁹ cōponit⁹ ex trib⁹ vna integra et duabus corruptis hoc est ex ppositiōe ex ⁊ solo noie ⁊ eo verbo. Exulo enim est ex solo eo hoc est extra solū eo. Sunt exules q̄natali solo priuant⁹ qui dicuntur etiā exlores quasi extra terram suā euntes. Dicitur etiā exulare de loco et in loco: vt donatus affirmat vt nos exilamus roma ⁊ exilamus viterbū. i. exlores roma habitamus viterbū qui locus exilij nobis assignatus est. **M**us bere dicit⁹ de mulierib⁹ tantū vt hec puella nupta est a patre formoso adolescēti. Dicit⁹ aut nubo a xbo obnubo qd̄ est obtego ⁊ cooperio eo q̄ sponse ad virum proficiscentes pudoris gratia obnupta. i. cooperta facie pficiscebant⁹ hinc nupte: id est sponse. Reperitur tamē apud veteres nouus nuptus pro sponso. **L**iceo lices in vsu est vt tu licebis a me paruo p̄cio. Reperit⁹ etiā deponēs liceor cū frequentatiuo eius licitor que cū a cō iungitur ⁊ sūt vtro p̄ciū des ferre an actione faciēda hunc fit polliceor quod est sponte promitto.

Neutropassiuus varius casus datur istis

Saudeo confido fio soleo audeo fido.

Que sunt verba neutra noni ordinis: Que neutrapassiuia dicitur in steritis atq; his que a preteritis formantur declinantur sicut passiuia. In ceteris vero temporibus seruant vocem actiuorum.

Saudeo	des	fus sum	essouir
Fio	fis	ctus sum	estre faict
Fido	is	fus sum	confier
Confido	dis	fus sum	idem
Soleo	les	tus sum	solcier
Audeo	des	fus sum	ofer ou estre hardi

Id est: actiuorū nunc passiuorum.

Communes casus que sunt communia querunt

Largitor experior veneror moror osculor hortor

Criminor amplector interpretor hospitior adde.

Que sunt xba cōia: Que in voce passiuia tā actiua q̄ passiuā hnt s̄ḡtionem vt ego criminor te. ego criminor a te: tu veneraris deū: deus veneratur a te.

Largior	ris	tus sum	donner ou estre donne
Experior	ris	tus sum	experimenter ou estre expimente
Veneror	aris	atus sum	honorer ou estre honore
Moror	ris	atus sum	atarger ou estre atarge
Criminor	aris	atus sum	blasmer ou estre blasme
Amplector	eris	fus sum	embrasser ou estre embrasse
Osculor	aris	atus sum	baiser ou estre baise
Hortor	aris	atus sum	admōnester ou estre admoneste
Interpretor	aris	atus sum	exposer ou estre expose
Hospitior	aris	atus sum	loger ou estre loge

Moror vltra p̄p̄iā s̄ḡtionē q̄ ē expectare aut expectari s̄ḡt ēt ⁊ t̄nere aut re tardare. vt Quid ois venietes ad te t̄m ⁊ morar⁹. i. t̄m retines. ⁊ Tēē. Ne v̄m remoror cōmodū. i. retardē. Aliq̄nēt capīt moror p̄ herco. i. dubito. vt nihil moror. i. nihil herco nihil dubito. **O**sculor v̄m d̄r ab ore q̄ basiādo os rei quā basiam⁹ adiūgīt. v̄m d̄r osculū. i. basiū. q̄ p̄ osculū s̄ḡt etiā paruum os vt meū osculū me⁹ ocellus. **H**ortor p̄ aspirationē scribit⁹ d̄rē causa. Nā veteres hortor dicebāt ⁊ ideo aspirabāt: vt ab orto noie differret. Si⁹ cōpositū est dehortor. Dicit⁹ mus aut hortor filiū tuū ad p̄tutē. Tu xō a p̄tute dehortaris. **H**ospitari ē recipere vt recipi quēq̄ i domicilio amice. Inde fit hospes cōis ḡnis ⁊ hospita feminini v̄sospes ⁊ ospita. Inde d̄r ēt hospitij qd̄ nō s̄ḡt diuersorij: ⁊ caupona hūe tabernā vinariā vt aliq̄ putāt: s̄z ius amicitie. q̄ ē inter hospites v̄ ē amī-

D. Nicolai perori

eos extraneos. ¶ Patior donat^r vult eē coe xbu. Dicim⁹ ei patior te patior abs
te pscianus in numero quorū dā deponētū ponit q̄ passiuā hnt constructionem
vt nascor a te: orior a te patior a te. Multa quoq̄ p̄ter supradicta ap̄b: veteres co
munia reperiunt. vt obliuiscor. vñ Uer. Nūc oblita mhi tot carmia ⁊ aggredi
or. Cic. Ut a te aggredere donis: ⁊ stipulor. In quo hbo attēdendū est q̄ tā in
actiua s̄ in passiuā significatione abltō iungit vt stipulor a te ⁊ interrogor abs
te. Quē admodū dicimus quero a te pro interrogo te q̄uis sit actiuū. vt Iuue.
Quantū stipulare ⁊ p̄m⁹ accipe qd̄ do subauditur a me actiue hoc loco ac
cipit. Suetoni⁹ hō passiuū posuit. Que vetat minorem annis quindecim stipu
lari hoc est interrogari.

¶ De verbis deponentibus.

Depositiua petunt sibi deponentia casum.

Sextum vel patrum nec querunt preposituram

Utor abutor item fruor ⁊ fungor potiorq̄

Et vescor sextum patrumq̄ dabis misereri

Quantum vel patrum reminiscor siue recordor

Atq̄ obliuiscor memini sibi consociare.

Quod est verborū deponēs: Quod in voce passiuā vñ actiuā. vel passiuā depo
nit signationē. Quare dicūt deponens Quia nō hz ytranq̄ significationem
sicut cōmune: sed alteram deponit vel actiuā vel passiuā.

Quot sunt ordines verborū deponētū: septem. Possessiuū: acquisitiuū: transi
tiuum. effectiuum: absolutum: imperfectum: vocatiuum.

Ue sunt verba deponētia p̄m⁹ ordis: Que possessiua dicunt^r ⁊ erigūt nomē
natiuū a se ⁊ post se gtm vel abltm sine p̄positiōe vt dñ vescunt^r ambrosia.

Utor	ris	sum sum	vser de chose vtile
Abutor	ris	sum sum	mal vser
Fruor	ris	tus vel itus sum	vser par delectation
Fungor	ris	tus sum	vser des offices
Potior	ris	tus sum	vser des choses des sires
Vescor	ris	caret supino	vser des viandes
Recordor	ris	tus sum	remābre ou recorder
Reminiscor	ris	sine supino	auoir memoire
Obluiscor	ris	tus sum	oblier
Misereor	ris	tus sum	auoir pitie

¶ Utrū frui differūt. Nā frui est cū delectatiōe vti. vñ Theologi frui trāsserunt
dītaxat ad res diuinas ⁊ p̄m⁹ dicūt esse si q̄s vel vtrā reb⁹ diuinis vñ fruat^r hu
manis scriptores at̄ vtūt hoc hbo etiā reb⁹ humanis q̄tens nō necessitate s̄ de
lectatiōe vtimur verbi grā Si amicit patro. into in aliqua causa egem⁹ dicim⁹
vñ amicitia illi⁹. Si hō nulla intercedēte ex amicit cōsuetudie sermōe aspectu p̄
sentia voluptatē capim⁹. frui dicim⁹ amicitia illi⁹. Hinc dicūt fruct⁹ ⁊ ex vtro
q̄ hbo p̄positū vñ fruct⁹. ¶ Fruor em̄ supinū facit fructū: vt Cic. in hortēlio. Et
amēnitāte s̄ma sum p̄fruct⁹. Alpi. th̄ ad sabinū fruturū dixit nō fructurū quē
admodū ab ortu oriturū dicim⁹ nō orturū a p̄tū paritūz nō p̄tūz: ab erutū erui
turū nō erutūz. ¶ Potior potiris vel poteris cū sc̄do q̄tro ⁊ sexto casu iūgitur
⁊ esse potest tercie ⁊ quarte cōiugationis: vt orior: morior sed. infinitiū⁹ facit mori
secundum tertiam: ⁊ oriri ⁊ potiri secundū quartā cōiugationem

Acquisitiuis dabis his quoq̄ rite datiuos

Suffragor: auxiliōz quod opes dant adde vel admī

Blandior: emulor: atq̄ iniuriōz adde ⁊ adulor

Assentor: vel tor: minor ⁊ mīnitor: medeorq̄

Obsequor: aduersor seu fenerator: insidiōz

Gratulor et congratulor inuitor dominorq.

Que sunt verba deponentia secūdi ordinis: que acquisitiua dicuntur et exis-
gunt nominatiuum ante se et post se datiuum. vt ego auxilior tibi.

Auxilior	ris	atus sum	ayder
Adminiculor	ris	adminiculat ^r suz	ayder par seruire
Opitulor	ris	tus sum	ayder de bien
Suffragor	ris	tus sum	fauoriser
Iniurior	ris	tus sum	iniurier
Emulor	ris	tus sum	enuier ou enuieus
Blandior	ris	tus sum	flater
Adulor	ris	tus sum	idem
Minor	ris	tus sum	menacer
Minitor	ris	tus sum	menacer souuent
Assentor	ris	tus sum	flater
Assentior	iris	tus sum	consentir
Medeor	ris	caret supino	medeciner
Aduersor	ris	tus sum	contrariet
Obsequor	ris	tus sum	seruir
Moderor	ris	tus sum	moderer
Frēnor	ris	tus sum	donner a vsure
Gratulor	ris	tus sum	faire chere

Congratulor ris tus sum idem Insidior ris tus sum gueter

Dominor ris tus sum seignorer Inuitor ris tus sum efforcer

C Misereor quidā ponūt huius ordinis cū gto interdū iungat: vt misereor nos-
bis tñ superioris porius ordinis est et gto iungit. Uerg. Nil nostri misereor et ali-
bi. Misereor laboriū tantorū: misereor animi nō digna ferētis. **C** Misereor raris
significat flere et lamētari et semp iungit actō: vt ignarosq; vie mecū miseratus
agrestes. **C** Medicoz huius ordinis est sicut medeorz iungit etiā cū actō: vt medi-
cat^r suz tibi et te. Inuenit tñ etiā medico medicas. Uer. Semina vidi eqdē mul-
tos medicare ferētes. Iungit etiā cū dō Uerg. Et senib^r medicamus anhelis.
C Moderor: moderatis iungit etiā cū actō: vt impator moderat militib^r vel mi-
lites. Terē. Qui ex suz libidine moderat nos. **C** Minor et ei^r frequētatiuū mini-
tor habent post se dñm aliqñ etiā actm vt tu minaris vel minutaris mihi mortē
vel exiliū. **C** Iniurior et cōtrarior mult^r alijs modis ysitati^r dicit. Loco est pñt
dicit tu es mihi cōtrari^r. tu ifers mihi iniuriā tu nō es mihi equus: tu mihi in-
iuriā facis: tu afficis me iniuria. Loco secūdi ponit. Semp mihi aduersaris: sp
mihi repugnas. semp mihi refragar^r. semp mihi obniteris: semp mihi obstat:
semp mihi opponeris: semp mihi cōtrari^r es semp mihi es aduersus: semp op-
posit^r. Trasci et succēdere in hoc differūt. q; succēdere est cū rōne trasci illud vero
nō. **C** Emulari est inuidere. Est etiā sequi et imitari: vt ego emulor platonez vñ
emuli dicunt nō tñ inuidi sed etiā imitatores vt emulus atq; imitator sum.

Ne transire notant actiuis subijce quartum

Cum natis sequor aggredior predor populozq;

Furoz adoratus quē reoz arbitroz hoc et opinor

Sciscitor et percunctor confiteor fateorq;

Consequor assequor vlcisco: simul ac adipiscor

Solor consolor seu prestolor operiorq;

Contemplor speculans operior nitens imitansq;

D. Nicolai perott.

Et conor dignor dedignor fare loquorq;
Deprecor atq; precor testor rimorq; luctorq;
Suspico aucupor z miroz scrutoz meditorq;.

Que sunt verba deponētia tertij ordinis? Que trāsitiua siue actiua dicētia?
Tur z exigūt ntm ante se z post se actm. vt ego sequor imperatorem.

Sequor	ris	tus. sum	ensuiuir
Prosequor	ris	tus. sum	ensuiuir
Insequor	ris	tus. sum	idem
Persequor	ris	tus. sum	persecuter ou parfaire
Aggredior	ris	tus. sum	assaillir
Adorior	ris	tus. sum	assaillir par fraude
Furoz	ris	tus. sum	embler
Predoz	ris	tus. sum	rapiner
Populoz	ris	tus. sum	rober
Opinoz	ris	tus. sum	opiner cuido
Arbitroz	ris	tus. sum	idem
Reoz	ris	tus. sum	penfer ou estimer
Percunctor	ris	tus. sum	inuestiguer
Sciscitor	ris	tus. sum	demandar
Fateoz	ris	tus. sum	confesser
Confiteoz	ris	tus. sum	idēti
Ulciscoz	ris	tus. sum	venger
Adipiscor	ris	tus. sum	acquérir
Consequor	ris	tus. sum	idem
Assequor	ris	tus. sum	acquérir
Soloz	ris	tus. sum	consoler par fait
Consoloz	ris	tus. sum	consoler par parolles
Operioz	ris	tus. sum	couurir
Prestoloz	ris	tus. sum	attendre
Speculoz	ris	tus. sum	speculer
Contemplor	ris	tus. sum	contempler
Operoz	ris	tus. sum	befougner
Imitor	ris	tus. sum	ensuiuir
Emuloz	ris	tus. sum	ensuiuir par felle
Nitor	ris	tus. sum	efforcer
Conor	ris	tus. sum	efforcer
Dignor	ris	tus. sum	daigner
Dedignor	ris	tus. sum	desdaigner
Faris vel fare satur	ris	tus. sum	parler
Loquoz	ris	tus. sum	idem
Testoz	ris	tus. sum	tesmoingner ou faire testas
Precor	ris	tus. sum	prier (ment
Deprecor	ris	tus. sum	depiet
Lucroz	ris	tus. sum	gaigner
Rimoz	ris	tus. sum	enquerir
Scrutoz	ris	tus. sum	idem
Miroz	ris	tus. sum	esmueruiller.
Suspicoz	ris	tus. sum	suspensionner
Aucupor	ris	tus. sum	prendre oyseau pour enquerir par le regart des oyseaulx
Meditor	aris	tus. sum	penfer ou exercer.
¶ Aggredior z adorior in hoc differūt q; aggredi est apte hoīem vel rē aliquā			

inuadere. Adoriri autē est de improviso et repente et quasi ex insidijs inuadere.
Cōsolari et solari qd differūt. Cōsolamur xbis. vñ dicit solatio. Solamur alijs
 rebus. vñ sit solamē. Ver. Interea lōgū cāsu solata laborē. Argento cōiāt pēu-
 rit pectine telas. **M**editari significat pprie exerecere. vñ meditatio apud rhe-
 torē exercitatio appellat et originē h3 a greco. Dicitur enim quasi melior et a me-
 leto mutata l in d. Nam hec sepe inuicē sibi cedūt. vt tella pro sede a sedendo.
Precor et deprecor quō differūt inter se. precari est regare. Deprecari nō est pēa-
 do auertere. vt Qui. Sepe pēor mortē. mortē quoq; deprecor idē. Ne mea sarma-
 ticum contegat essa solum. supple effectina.

Effectua volunt casus quos neutra requirunt

Letor et tristor quorū irascor verecondor.

Glōrior indignor lamentor sepeq; miror.

Que sunt verba deponētia quarti ordinis. Que effectina dñr et exigit nñā
 ante se. post vero abtñ sine prepositione vel accusatiuum cum ob vel p-
 pter. vt ego letor tua felicitate vel ob tuam felicitatem.

Letor	aris	tus sum	esouir
Tristor	ris	tus sum	douloir
Irascor	ris	tus sum	corroucer
Indignor	ris	tus sum	despiter
Verecondor	ris	tus sum	auoir honte.
Quoror	ris	tus sum	complandre 1
Lamentor	ris	tus sum	plourer
Glōrior	ris	tus sum	glorifier
Miror	ris	tus sum	esmeruiller

Letor et gaudeo quō differunt. Gaudium in animo dñtāat est. Letitia autē
 etiam extrinsecus cernitur per gestus oculos et signa.

Gratulor putāt annumerari debere inter vba hui⁹ ordinis. sed errant vehē-
 menter. Est enim gratulor ordinis acquisitiuor et semper dñm exigit significatq;
 de bono alicuius gaudere. vt gratulor mihi q oia p desiderio meo successerūt.
 gratulor tibi q preceptorū charus sis. q si aliquē casum habeat habet post se
 dñm. Significat tñ gratias agere cum ad deū refertur. et nihilominus dñō fū-
 gitur. vt gratulor deo q res nostras secundat. i. gratias ago.

Quinta quoq; absoluti casu dicuntur ab omni

philosophor monor tocor et iungor spaciōr

Quando expersgiscor venor piscor vagor

Rusticor et luctor crapulor grecor peregrinor

Auguror ratio natum atq; periclitor addo.

Que sunt verba deponētia qñti ordinis. Que absoluta dñr et exigit nota
 tiuum ante se et post se nullo indigent casu. vt ego philosophor.

Expersgiscor	ris	tus sum	esuciller
Monor	ris	tus sum	mourir
Philosophor	ris	tus sum	philsopher
Rusticor	ris	tus sum	demourer ault champs
Tocor	ris	tus sum	iouer
Iungor	ris	tus sum	mentir
Venor	ris	tus sum	chasser
Piscor	ris	tus sum	pescher
Spaciōr	ris	tus sum	spacier
Vagor	ris	tus sum	vaguer
Labor	ris	tus sum	cheoir
Peregrinor	ris	tus sum	peleriner

periclitor	ris	tus sum	periller
Ratiocinoz	ris	tus sum	dire raison
Luctor	ris	tus sum	lucter
Crapulor	ris	tus sum	gourmander
Pergrecoz	ris	tus sum	luxurier

¶ Piscor & expiscor quō differūt. Piscari ē pisces inq̄rere. Expiscari ē piscā de pi-
secis capere. Aucupor p̄t esse hui⁹ ordinis: vt aucupo: sine casu aliquo. i. aues
capio siue isqueoz. Itē tertij ordinis trāstinoz: vt aucupo: laudē aucupo: gliaꝝ
¶ Ratiocinoz interdū significat p̄ rationes demonstro. Vñ ratiocinari dicit̄ qui
per syllogismū nūtiū aliqd̄ pbare. Interdū ratiocinari est qđ vernacula lingua
dicim⁹ rendre compte. vñ ratiocinator dī. Cicero optim⁹ ratiocinator: qui addēs
do & deducendo queq; videt que reliqua summa sit.

St imperfectis casum dabo prepositiue,

Quam deinceps proprijs que tanq̄ aduerbia ponis.

Cum natis multis gradior necnō proficior.

Molior altercoz queroz atq; tumultoz hisq;.

Grassor lamentoz superaddes castrametoꝝ.

¶ Que sunt verba deponentia sexti ordinis? Que imperfecta dicuntur & exi-
gunt nominatiuum ante se & ablatiuium cū aliqua prepositione nisi sint
nomina aduerbialiter posita. vt ego egredior de templo & proficior ad urbem
& reuortor domum.

Gradior	ris	tus sum	aller
proficior	ris	ctus sum	aller dehors
Ingridior	ris	tus sum	entrer
Egredior	ris	tus sum	ysir
Regredior	ris	tus sum	reuenir
Reuortor	ris	tus sum	retorner
Castrametoꝝ	ris	tus sum	mettre siege
Congredior	ris	tus sum	assaillir
Altercoz	ris	tus sum	noise ou tancer
Tumultoz	ris	tus sum	faire bruit de guerre
Molior	ris	tus sum	assaiger par peine
Grassor	ris	tus sum	aller par force
Queroz	ris	tus sum	plandre
Lamentoz	ris	tus sum	complandre

¶ Grassor grassoꝝ in quo differūt: Grassi est ire. Grassari est cum impetu & ma-
lescentia animo ire vt solēt ire latrones aduersus viatores vñ dicuntur grassa-
tores. ¶ Queri & Lamentari quō differunt: Queri est de iniuria cepta. verbis
conqueri. Lamentari est voce querula & tristi iacturam suā testari. ¶ Tumul-
toꝝ vñ dī: A tumultu. Tumultus aut̄ dictus est quasi timor multus. vnde Ita-
lica bella dicta sunt italie tumultus.

¶ De passiuia vocas passiuorum dato casus.

Sic orioz nascor patior dabo atq; renascor.

Que sunt ista deponentia septimi ordinis? que passiuia dñr & exigūt nñi ante se
& post se ablati cū p̄ positione a vel ab. vt tu es ortusa bono patre.

Oioz	ris	tus sum	naisire
Nascor	ris	tus sum	naisire
Patior	ris	tus sum	souffrir
Renascor	ris	tus sum	renaisire

¶ A patior fit vñ cōpositum perpetiora mutata in e potest habere accusati-
uum cum ablatiuo. vt ego patior a te magnam iniuriam.

Ultq; vocatiuum similem sibi subdere casum.

Nuncupor appellor vocor & ducor plus atq;

Nominor cneas sapiens habeor reputeor;

Sunt qui octauo loco ponit hba vocatiua ideo sic dicta: q; p ea vocamus
vt q noie vocaris? Ego vocor pyrhus. ego nominor nicolaus. & ptius th
dicitur Qued nome est tibi. xpi th nome est pyrhus vel pyrhus. Et tu habetis
aut diceris aut appellaris sapiens. Sunt autem hec verba.

Dicor:	ris	tus sum	estre dict
Vocor:	ris	tus sum	estre huche
Nominor:	ris	tus sum	estre nomine
Nuncupor:	ris	tus sum	idem
Appellor:	ris	tus sum	estre appelle.

De verbis impersonalibus.

Quod est hba impersonale? Quod nō hz distinctos numeros nec psonas
Quotaplex est impersonale? duplex. actiue vocis & passiue vocis.

Quod est impersonale actiue vocis? qd dicitur in t. vt tedet. Qd est impersonale
passiue vocis? qd desinit in tur: a derivat a hba i o nō significatib; passionē
& nullū casum requirit. vt itur statur legit. Quedā sunt hba impersonalia q in t.
desinūt. & th in significato sunt similia illis q desinūt i tur. vt fatissit beneficē mas
lesit. quoz ptā sunt fatissactū est malefactū est. Ubi notādū est q pposita a facio
quonēss retinēt in pñi rotēs hnt. passiuū i o a fio fis. vt a calefacto calefacto a fri
gificatio frigefio. a patefacto patefacto. a cōsuefactio cōsuefactio. a teprefactio teprefactio. a
tātificatio tātificatio. a pñificatio pñificatio. a pñificatio pñificatio. sic magnificatio multificatio
nihilificatio nācificatio florefactio. Similiter aut si mutāt a i i faciūt passiuū in oz.
vt pficio cōficior. pficio oz. reficio oz. officio oz. inficio oz. efficio oz. proficio oz. pro
ficio oz. plerūq; sine actō vt conor. pñicere literis cui? impersonale. Lucreti? pñis
lit i tertio. proficet bello vt sepe officio cū dō tñ. vt tu officio mihi. Lucreti? th
in scōo officiunt vt cogant tardū ire. Deficio oz. qñ est actiuū p relinquo vt
ne te deficiat animus. Qñ aut ē neutrum dñi hñl mihi deficiat. & p passiuo hz defio.
Therontus in eunucho. Oia habeo neq; quicq; habeo nihil cū est nil deficiat.

Quot sunt ordines impersonalium verborum desinentium in t? Quinq;

Quodis exquerunt impersonalia primi.

Suppositum patrum post infinita locari.

Est interq; est & refert: que primitiales

Dum vitant patrios possessiuorum muliebres.

Admittunt. sextos inter pronomina quinos.

Adverte lector immerito vallā taxari. Nā si ncerā & verā affert rōnem nā pē
rotus noster dicit tñ ideo nō cōgruere illos gōs his hba q; illi gti tñ passine
significat cū his aut hba possessiuis potius aut actiue significare debāt. Si q
hūiles quare dixisset q aut ppter substantiua inclusa aut ppter natūā signifi
cationē. friuolas th vt verum fatcar: affert rōnes cur in feminino id figt gñe. Be
perosi nñi rōnē nō pcedere liqde patet q; si refert est res fert nō abltm sed nñi
petat. Preterea est duplex nullū substantiuū icludit & th nō min⁹ mea q; ref. rē
mea dicere licet. Deniq; si cū substantiuo feminino nō posset ponē atq; primiti
ua: ergo cura mei salutatio tui: educatio vestri nō bene dicant q th si passio si
gnificet q optime dicunt. Colligamus ergo ex vtriq; hāc rōnē q in hie hba
includit aut intelligit substantiuū femininū cū quo gti: q; possessiue quēdamoz
dū significet cōstrut nequeūt quocirca ad abltos possessiuorū resurgimus.

Que sunt hba impersonalia primi ordinis. Que erigūt ante se gti & post se
nñi uum. vt pceptoris interest legere. Discipuli refert. Itē gtiū huius nō

54

D. Nicolai perotti

cui⁹ cuius loco quoru ponit ablti feminini mea tua sua nra vfa z cui⁹
 Interest erat fuit il appartient
 Refert bat tulit idem

CLauret⁹ valla latine lingue peritissim⁹: multis vbis conat⁹ est reddere rone
 p⁹obre abltis hor⁹ p⁹noim femininis poti⁹ q⁹ g⁹is vtatur z acute quide mltas de
 feruit nec tñ attigit vitatez q⁹ in p⁹opru z q⁹liad man⁹ erat qd nō est magno
 pere mirandū. Quippe nō oia possum⁹ oēs. Et vt poeta inquit. Qnq⁹ bon⁹ doz
 mitat homer⁹. Vera aut⁹ z apta ei⁹ ratio est q⁹ interest ex in z re z est cōponit⁹ re
 fert aut⁹ ex res z fert. Nihil aut⁹ aliud est interest q⁹ in re est. Et nihil aliud est refert
 q⁹ res fert. Nō poterat itaq⁹ aliter q⁹ hoc mō dici. In mea re est in tua sua nra
 z vfa re est. tē res mea fert z tua sua nra z vfa res fert. Et in re platonis seu
 Ciceronis est. z platonis seu ciceronis res fert. Et silt⁹ si cū p⁹nomine nomē ipm
 ponere volum⁹ mea platonis interest. i. in re mea platonis est. tua pyrrihi refert
 i. res tua pyrrihi fert. Et in cui⁹ siue cui⁹ res est vt cui⁹ siue cui⁹ pec⁹ est dicim⁹.
 Cū itaq⁹ dicim⁹ interest mea: interest cicerōis idē est ac si dicerem⁹ in re mea est:
 in re ciceronis est res. mea fert res ciceronis fert. Interest pōt⁹ esse impersonale z
 psonale. Impersonale qñ hz gñi z infinitiuū. vt supra dictū est. Personale nō si
 añ se habeat nrm: vt sermo tu⁹ interest nra vt qd mea interest qñlibet scribas
 cui⁹ sensus est. Quid ad rē meā ptinet. z qd interesse meū est. vt iuriscōsulti lo
 quunt. Sigt⁹ etiā aliqñ presentia: vt tu interfuisti nup⁹is meis Aliqñ distātiā
 vt ex hoc loco ad p⁹torū duo passū milia interfunt. Itē dñs. vt mltū interest bñ
 an male qd agat. i. magna dñs est. Inuentim⁹ qz aliqñ parui z magni interest.
 vel refert. Itē prudēs interest a stulto. Teren. in adel. Hoc pater hoc dñs interest
 Eodē modo possum⁹ dicere hoc nō refert mea. non refert Socratis. hoc est non
 fert res mea: nō fert res socratis. i. non pertinet ad vtilitatem meam z socratis.
 Horatius refert cū dñs iun. it: vt dic quid referat intra nature fines. viuenti.

Dñe deinde suo que impersonalia pono
 datiuum ante. se habent: qñ illi competit actūs verbi infiniti
 Infinitum cupiunt post ante datiuum
 Accidit huic nosci contingit z euenit isti
 Competit atqz licet placet expedit z liquet omni

Et pater z cōstat vacat huic z sufficit illi Cōuenit interdū cōducere qñ notabit.
Que sunt verba impersonalia secundū ordinis? Que exiunt datiuū añ se et
 post se infinitiuum. vt mihi cōtingit legere.

Accidit	bat	dit	il aduient
Contingit	bat	git	il aduient a paine
Euenit	bat	nit	il aduient expressemet
Licet	bat	uit	il est licite
Conuenit	bat	nit	il conuenit
Competit	bat	uit	il compete
Placet	bat	uit	il plaist
Libet	bat	uit	il plaist
Expedit	bat	uit	il est expedient
Liquet	bat	uit	il est manifeste
Patet	bat	uit	il appert
Constat	bat	uit	il est certain
Vacat	bat	uit	il entent
Sufficit	bat	cit	il souffit

Hec oia verba z his similia si nrm z dñm habet: personalia sunt z declinātur
 per numeros z personas. Si infinitiuum z dñm impersonalia.

Notādū aut⁹ q⁹ dicim⁹ recte. Placet mihi mē esse largū z placet mihi eē larg⁹
 Qui mod⁹ loqndi repit et cū alijs verbis. vt puto eē bon⁹ amic⁹. Luca. in. x. Cē

quos putauit, id bono esse socer. et Quidius. Qui precor esse tuus. Et Terentius. Hec mihi pater est. discite ab his quod vere scitis. Idem. Que sese inhoneste optauit parare hic diuitias quam in patria pauper vivere. Hic modo loquendi a greco fluxit apud quos frequentissimus est: ut in sacris litteris. Popule meo quod feci tibi aut quid molestus fui responde. Et attendite popule meus legem meam. Et Terentius. Mare mee vires. mea magna potentia solus. Nam nisi hec a greco traherentur diceretur popule mihi vel per nomen cum prole. ut Tu popule meus responde mihi subintelligitur ens existens: ut defende me tu dominus. hoc est tu ens existens dominus. adiua me optime vir et adiua me. tu optimus vir. i. ens optimus vir.

Tertia cum quarto verba infinita teneto.

Nosse iuuat cunctos decet et delectat oportet.

Ue sunt verba impersonalia tertij ordinis. Que actum casum erigunt et infinitum. Quum. ut me iuuat legere te oportet discere. mulierem decet esse pudicam.

Iuuat	bat	uit	il plaut
Oportet	bat	uit	il fault
Decet	bat	uit	il conuient
Delectat	bat	uit	il delecte

Hec verba si nomen et actum habeant personalia sunt. ut consuetudo tua delectat me. Quod dicat etiam ego delector consuetudine tua. Si vero habeant actum et infinitum impersonalia sunt. Oportet non reperitur in usu nisi impersonale decet apud Terentium et plautum sepe reperitur vobis decet esse bonis.

Quarta volunt per se quartum patientis habere

Post infinitum vel agentis habent genituum.

penitet et tedit piget atque pudet miseretque.

Si veniat miser et superadde lubens miserescit.

Ue sunt verba impersonalia quarti ordinis. Que actum habent personam patientis et post se infinitum vel genitum personae agentis. ut me miseret calamitatem humane.

Penitet	bat	uit	il se repent
Piget	bat	uit	il desplait
Pudet	bat	uit	on hontoie
Tedit	bat	uit sum est vel fuit	il ennuye
Miseret	bat	tum est vel fuit	on a pitie

Tedit facit personam pertesum est vel fuit: reperitur tamen tedit: pertedit: distendit.

Miseret etiam reperit huius ordinis. ut Terentius. Atque inopis te miserescat mei.

Uerg. His lachrymis vitam damus et miserescimus vltro.

Pudet cuius oppositum est depudet aliquod personale reperitur ut Terentius. Quid ille facit quem neque pudet quicquam nec metuit quicquam ei idem. Hec mihi non te hec pudet. Reperitur etiam cum deo ut pudet mihi certare. Siluius. Quis pudeat certare senes piget quod personale reperit. Terentius. Ne plerumque minusue traxit quod nos postea pigeat. pudet et piget quod differunt. pudet ad dedecus refert. Vbi pudor. piget ad doloris ammi. Terentius. fratris me quidem pudet: pigetque hoc est verecundor et doleo.

Quinta infinitis impersonalibus apta

Incipit hunc reddere solet te forte pigere

Desinit at debet sceleris te rite punire.

Ue sunt verba impersonalia quinti ordinis. Que si infinitum verborum personam quibus iungunt personalia sunt. Si infinitum impersonalium impersonalis ut institutum vite tue mihi incipit placere et incipit me penitere laboris mei.

Incipit	bat	pit	il commence
Desinit	bat	uit vel igit	il fault
Debet	bat	buit	il doit
Soleo	bat	uit	il est de costume

5 14

D. *Ni colai peroti*

¶ Possunt etiā cē impersonalia &ba qñ absolute hoc est cū solo infinitino isunt
vt soler dilucere: & aduepa fecer: incipit scari: dñit auari. ¶ De infinitiuis.

Infinitiuis quartum dabo suppositalem

Post finitorum casus quoscuq; modorum.

¶ Infinita quare dicuntur? Quia non habent certos ac determinatos numeros ac personas. Infinita verborum personaliu si quem casum erigunt ante se dñtaxat actiū erigunt. post se aut casum suoru verborum. vt cupio te frui felicitate tua. Excipiuntur infinita que copulare deberent similes casum. hec enim & a fronte & a tergo erigunt accusatiui: vt qz tu es deformis miroz. miroz te esse deformem letor qz tu euadis peritus: te euadere peritum letor: qz tu incedis superbus doleo doleo te incedere superbum. ¶ In finita vero impersonalia & añ & post casus suoru verboru erigunt: vt gaudeo tibi accidisse erudiri: letor te iuuari virtuti in cūbere doleo te nō penitere vitiorum. ¶ Anima duertendum est qz infinita pñtis & pñtiti imperfecti tēporis tā pñnas liū qz impersonaliū aliqñ vñ dñtaxat casum ante se hoc est casum verbi sui habent: nec alicui verbo adheret & tunc ponunt pro pñtiti imperfecti ubi indicas triat modi cuiuscuq; pñtis & vñtisq; numeri. vt Salu. Milites Romani pñlli timore insolito arma capere aliqñ abdere pars territoz cōfirmare picapiebat abadebāt & cōfirmabant. Si dicere possumus nos tedere illos pigere. alios penitere pro nos tedebat illos pigebat alios penitebat.

scz nomen

¶ De gerundiis.

¶ Hic gerundium cunctos agnoscere casus

Sed nullum regere atq; participantia verba

Siue gerundia sunt actiue si teneantur

Verborum post se casus connectere quosq;

Sed si passiue penitus casum fugitare.

¶ Gerundia habent non solū gñū actiū & abltiū vt peritus colendi agrum legendo intelligendum. Sed secundū peritioris alios etiam casus. pñtēre verba esse non possunt. Sed qz construunt cū casibz verborz suoz transitiue: vt causa colēdi agrū veni ad colēdū agrū nec oīa esse pñt vñ qdā &ba esse putauerūt. Propterea quidē iuuenalis qñ verbū esse corripit o finalem. Pluribz hēger moritur vigilando sed illū. Cōtra. Ver. pduxit. Frigibus in pratis cantādo rūspitur anguis. Gerūdia q ab actiuis fiunt & neutris & cōibus. pñtēre q a neutris absoluta fiunt tam actiuam qz passiuam hñt sñtionem vt mulier vñt videndo i. dū videt & domus meritoria apta est ad vidēdū. i. vt videtur: & ego legendo disco. i. dum lego. ¶ Quare gerundia participalia dicunt. qz cū non sint nomina & habeāt casus & genera in vtroq; numero pñtēre qd nec &ba sunt merito participalia dicunt qz participiis similia sunt Gerūdia quō differunt a participiis? Qz ipsa significant rei administrationē sine tpe illa & hoc est pñcipia tps sine rei administrationē vt tenet me occupatio iuris: dicēdi gerūdium est nec tps sñt futurū s; rei administrationē hoc est de iure dicēdo. Rursus tenet me cura dotis numerāde. i. q numerāda est pñcipiū est futuri sine rei administrationē sñt. ¶ In legendis libris gerundiū ne au participiū est legendis. Vtrūq; potest esse. Nā si dicam in legendis libris tēpus cōsumo gerūdium est ac si diceretur in legendo libros si aut dixerim in legendis libris deerit tibi tēpus pñcipiū est futuri. hoc est dum leges libros vel potius dū legent a te libri. ¶ Nota qz gerundia cū sociata sint substantiuis temp passiuē accipiunt. Disiuncta &o actiue & nūqz passiuē: cū sine prepositione & sine genere in casu abltō quasi absolute usurpant vt apō Verg. Vñt videndo femina hoc est dū videt & cantādo rūspitur anguis hoc est dū cantat. Itē apō doct. vt apō M. fabiū s; memoria excolēdo sicus alia

ora auge hoc est dū excolit. ¶ Illud etiā aduertēdū est qd gūs sing. gerūdū cū
gō pī sine vitio copulat. Liui. Nō em̄ vereor ne qd hoc me vī adhortādi cā
magnifice loqui existimet adhortādi em̄ sing. nūci est vī pīalis. ¶ Itē Cicero
scō de diuinatiōe. Dolebas tātā stōicos nōs epicureis irridēdi sui facultatez
dedisse. Plau. in captiuis. Nominādi tibi istorū magis q̄ edundi copia

Disce supina per ym verbi sibi subdere casum
Clausa per u nullum: qz designant patientem
Ast adiectiuis ea rite quadrare notabis

¶ Supina que pars oronis sunt: sm Quintilianū sunt hba picipalia sicut ge
rundia a quibz dicunt noia picipalia indend est dicendū q sint alicui casus.
¶ Primū supinū qd indocti putāt esse accusatiui casus nō differt a gerūdū nisi
q supinū nūq̄ fere est sine verbo signte motū ad locū. vt. eo r venio. Nā illa do
filā nūptū dō veni siue venūdo edes spectatū admissi sumus latē in se motū
obtincent. gerundia non ita. alioquin idē significāt: vt vado venatū r vado ad ve
nandū. Ultimū supinū nō est ablatiui nec alteri casus neqz iūgit hbo: vt venio
lectu: quē admodū vulgus grāmaticorū putat nec iūgit cū adiectiuo nec regit
casum nec regit a verbo nec a participio: sed a nomine tñ coqz adiectiuo nūq̄
interveniente prepositione vt mirabilis visu. i. cū videat faciliū visu. i. vt videat vel
facilis ad videndūz effabilis dictu. i. vt dicatur optimū factu. i. vt fiat. Difficile
factu. i. difficile ad faciendū.

¶ De participio.

i. a parte post. i. cuius significationē gerit.

Distq̄ sui verbi casum dabo participantē.

¶ Quare innētū est picipiū vt oīo breuior fiat ac dilucidior omīssis
relatiuis aduerbīs aut cōiūctionibz q̄ alioquin in ipa orōne ponere
tur. Quō pmo cūtat copula: Dicim⁹ em̄ legēs discē pro lege r discē
Deinde relatiū nomē vt homo currēs mouet. i. hō q̄ currit mouet.
¶ Preterea alie cōiūctiōes siue aduerbia quoqz r alie ptes oronis vt docēte te quo
tidie pceptore ac te nullā lectionē ptermittente celeriter ac facile discēs. i. si do
ceret te q̄tidie pceptor actu nullā lectionē ptermittentes celeriter ac facile discēs
res. Itē cognitis bñ principis reliq̄ sine labore discunt. i. postq̄ sunt bñ cognita
principis. Itē volēte discipulo discere parū laborat magister. i. dū autq̄ vult
discipul⁹ discere. Itē cenat⁹ eo cubitū. i. postq̄ cenat⁹ sum eo cubitū. Itē interfe
cto patre irat⁹ est filius. i. qz interfect⁹ fuerat pater vel cū interfect⁹ esset pater.
Itē mortuo hoīe ei⁹ tñ anima viuit. i. q̄ mortuus sū hō. Itē viuēte pontifice
pax erit in Italia. i. donec vixerit pontifex. Inuētū est etiā participiū necessitatē
causa cū multa p participiū dici possint q̄ aliter non liceret p hūm: vt mulieres
ornant se ne vidētes hoīes eas derideāt. Nō em̄ posset dici ne hoīes eas videāt
r derideāt. Nā vident omnino eas hoīes. ¶ Quid interest inter participia r no
mina tēporalia. Nomina tēporalia nō sūnt aliud nisi ipm tps p se: vt ann⁹ mē
sis dies. Participia vero actionem vel passionem aliquam diuerso fieri tēpore
demonstrāt tēpus per se. ¶ Quos casus erigūt picipia quos r hbaa quibz nasci
tur. verbi gfa. Ego dū incubo lris nō defero negocia publica ego incubens lris
nō defero negocia publica Ego qui amor a pceptore meo amo ipz. Ego a pce
ptore meo amo amo ipm. Participiū in ans vel in enaspit et preteriti imp
fecit temporis est et descendit a verbo actiuo neutro et communi in significatio
ne actiua r deponenti. Ut le maître lisant fay que tu entendes diligemment.
Legente magistro fac vt diligenter attendas. i. quādo legit magister. ¶ Vinct
ton pere aprens tant que tu peulx. Viuente patre tuo discē q̄tum potes. i. dum
pater viuit. ¶ Quant lhomme a la maladie ou qui se meur la sante ou la vie
est congnue. Egromte aut moriente homine r alitudo aut vita cognoscitur.

§ iij

¶ Les hōmes q̄ honarēt d'eu feront bien en tous tēps. Venerātes deū benefas
cient oī tēpoze. ¶ Voy exhortāt z enſignāt le maistre ic̄ voy estre clerc. Exhor
tāt z eruditēte quotitine p̄ceptote debco qd̄ fieri doctus. ¶ Quot modis p̄tici
pia trāſeūt in vim noīs. ¶ Quinq̄ modis. Mutatiōne q̄ſtructionis: amissiōe tē
poris: cōparatiōe: cōpositiōne: z mutatiōe ſignificati. Mutatiōe q̄ſtructionis
q̄n cōſtruunt cū alio caſu q̄ eorū verba requirāt: vt amans virtutis participiū
eſt amans virtutis nomē Salu. Alieni appetēs ſui p̄ſuſus. Tēporis amiſſiōe
q̄n nullū ſignificant t̄ps vt amans quā amore cap^t eſt. Ut miſeri ſunt oēs amā
tes. Itē doctus z eruditus: vt docti z eruditi hōies ſolent laudari. Cōparatiōe
vt amātior z amātiffimus. Cōpositiōne vt innocēs z indoctus. Mutatiōe ſigni
ficati. vt amandus q̄n ſignificat nō eū qui amabit: ſed cū qui eſt dignus amari:
vt merito laudādus eſt Cicero. Que mutatio etiā in p̄ticipia actiui futuri aliā
q̄n ſit Seneca de naturali b^o q̄ſtionib^o nullā ſūt mentionē fecit cometarū nō pre
termiſſurus ſi quid explorati aquid illos cōpetiſſet p̄termiſſurus dixit p̄ eo qd̄
eſt talis q̄ p̄termittet nec tēpus ſignificat: ſed qualitatē hominis z animi vo
luntatē. Si vero thema daret in paſſiua ſignificatiōe in q̄ hoc p̄ticipiū p̄ſtis z
p̄teriti imp̄fecti. ſ. nō repit aut reſoluēdū eſt in hōū qd̄ repit aut paſſiua ſigni
ficatio thematis in actiua cōuertēda eſt hoc modo. ¶ Se virgile eſtoit leu du
maistre il ſapientdroit. Si legereſ a magſto Virgili^o diſcereſ. Aut magſto legen
te vergilium diſcretur.

¶ In rus ſus rus z nus p̄ticipia t̄pis ſūt p̄teriti p̄. z pluſq̄ p̄ſe. naſcuntq̄ ab of
bus hōib^o. hñub^o p̄t̄m p̄ ſupplemētū hoc eſt p̄ ſum es eſt z p̄ticipiū. vt Entēdue la
ſauſe les maladies ſōt gueries pl^o ſacilemēt. Intellecta cā morbi ſacili^o curāſ.
¶ Mais que ce ſoit fait tu auras ton deſir.

¶ Hoc primo facto conſequeris deſiderium tuum.

¶ Accōmodat̄ ēt plerūq̄ p̄ticipiū hōi cui adſigif qd̄ i exponēdo ſacile aſaduerz

¶ Quant ie te enſeigne tu aprens. Me docente tu diſcis (ti poteſt.)

¶ Quant ie te enſeigneie tu aprenois. Me docente tu diſcebas

¶ Quant ie te enſeigneray tu apredras. Me docente tu diſces.

¶ Edifie quant les fondemens ſont faitz. Factis fundamentis edifica.

¶ Edifie quant les fondemens ſeront faitz. Factis fundamentis edificato.

¶ Se les fundemēs fuſſent faitz tu cuſſe edifie. Factis fundamentis edificaffes.

¶ Si autez deſit participium reſoluitur in verbum aut ad participium eiūſdem
temporis recurratur licet ſit in aliā ſignificatiōe: vt ſupra dictum eſt.

¶ En toy ayant ay me z ſerui tu te deburoies recorder de moy.

¶ Hoc participiū nō reperit in actiua ſignificatiōe in qua thema eſt. ſed in paſſi
ua t̄m aut ergo reſoluas ſic in hōū actiū cū ego te amauerim vel q̄n te ego a
maui. Aut recurras ad participiū qd̄ in paſſiua ſignificatiōe reperit. i. te ama
to a me. A neutro vero id eſt ſerui qm̄ nullū tale reperit p̄ticipiū reſoluatur in
verbum id eſt quoniam ego tibi ſeruiui vel cum ego tibi ſeruiſſim.

¶ Si me fuſt ſouueni de ceſte choſe iamais ie ne leuſſe fait.

¶ Si ego huius rei meminifſſem nunq̄ feciſſem.

¶ In tus participium futuri deſcendit a verbo actiui neutro deponenti z com
muni in ſignificatiōe actiua. vt

¶ En allant a nauiger en aſie z a aller en diuers pays ſay ce de bon couraige
donc tu as a retourner riche.

¶ Nauigaturus in aſiā z p̄fecturus in diuerſas regiones p̄n rediturus es diues
id agas bono animo. Utimur etiā cū hōi copulatio ſum es eſt nō eiūſde p̄tici
p̄i. vt cū tu ſis nauigaturus in aſiam z p̄fecturus in diuerſas regiones.

¶ Comme tu dois demourer a viterbijs en la maniere des viterbiens.

¶ Cū tu moraturus ſis viterbijs vime moribus viterbijs. bus vel more viterbijs ſis

¶ Mon oncle a aler en france m'a iſſe pluſieurs choſes a faire.

Profecturus patruus meus in galliam multa mihi negocia reliquit.
 ¶ Côme tu dois estre mon disciple & ie te dois p̄fiter beaucoup ap̄s volētiers.
 Cum tu sis mihi futurus discipulus ego vero tibi plurimum profecturus dis
 sce queso libenter.

¶ Comme ie te doy enseigner diligemment ie ne te tarderay point.

Cum ego te sim diligenter eruditurus minime cessabo.

¶ Je tay a dire quelque chose. Sum quedam tibi dicturus.

¶ Vous auez a oyr. Vos estis audituri.

¶ Va a lencontre de ta mere qui a a retourner. Ito obuiam matri rediture.

¶ Jay veu vng homme qui deuoit mourir. Vidi hominem moriturum.

Le temps de la vie doit estre ainsi estime côme soyons pour viure peu & asses.

Tempus vite metiendum est quasi & parum & diu victuri sumus

In dus participia nascuntur a passiuo tantum & cōmuni in significatione pas
 siua. Ihs aut̄ non v̄t̄ur in ablatiuo absolute. sed tantum cum verbo copulati
 uo. vnde plerūq; nomen esse videtur.

Cōc h̄gile doit estre leu du maistre & ap̄s b̄ nous il doit estre ouy diligētēmēt

Cū legēdus p̄ceptore & a nobis discendus sit vergilius audiēdus est diligēter.

¶ Comme beaucoup de choses doibuent estre ouyes de roy les meilleures sont

a estre & a celles soy appliquer.

Cum abs te audienda sint multa eligenda erūt potiora illisq; inherendum.

Comme cestuy doiue estre pugnt ou apres estrangie il deuroit craindre.

Cum puniendus hic & postea strangulandus sit deberet formidare.

Cōme tu dois estre ay de b̄ tes amys & tes amys t̄. doiuent fauoriser ne crast poss

Cum tu sis ab amicis iuuandus: tibiq; amici fanturi sint ne timeas.

Se vergile deuoit estre ap̄s de moy le vseroye de plus grant diligence.

Si adiscēdus mihi esset vergilius maiori v̄terer diligentia.

Comme le temps ne se doiue pas perdre ap̄s incontinent.

Cum non sit amittendum tempus disce q̄ primum.

¶ Cōme tu dois estre loue de ceulx q̄ viuēt biē en ceste chose entēs en toute dis

Cum de hac re laudādus sis a bene viuētibus da operā diligēter. (ligence.

Sepe etiam huic participio adiungimus datiuum pro ablatiuo: vt

¶ Je pense de quelles parolles il me fault vser mais q̄ iay trouue vng hōme

lequel deuroit estre ay me & honore de moy.

¶ Nactus hoīem mihi amādum colēdūq; cogito quibus verbis vtendum sit.

¶ Quest il de faire ou de dire. Quid faciendum dicendum ve est.

¶ En retournant & lisant les liures moult de choses sapprennent.

In euoluendis atq; perlegendis libris multa discuntur q̄p̄ hec gerundia. po
 tius sunt q̄ participia.

¶ Quelles choses sont a estre entendues ou ap̄ses de vous.

Que a vobis intelligenda aut discenda sunt.

¶ La lecon laquelle doit estre enseignee du maistre ault̄ escoliers est difficile.

Lectio quā a magistro docendi sunt discipuli est difficilis.

Cauc ne dicas lectio docenda sicut nec lectio docta.

Discipuli enim docentur non lectio. Similiter.

¶ La robe de laquelle est depouille pyrrhus est longne.

Vestis qua exutus est pyrrhus esclāga. Nō em̄ dicēdū effect̄ vestis exuta s; py
 rhus exutus. Ab impersonalib; sūt ne participia: minime. Nisi part̄sus a tēdet

quo v̄t̄ur Suetonius. Pert̄sus ignauia sua. Nā pudēdus pigēdus carēdus

volendus & similia nota potius dicēda sint vel participia abusua. ¶ Que sont

participia, q̄ in voce passiua actiua h̄nt significationē. circūspect̄ q̄ circūspiciē

nō q̄ circūspiciē quē solem̄ appellare cōspiciū. Cōsiderat̄ q̄ agēda cōsiderat̄

quēa amodū in cōsiderat̄ q̄ nō videt q̄d. agat. Diferet̄ q̄d bene dūferit. Cautus q̄

D. Nicolai perotti.

tauet hoc est q̄ scit sibi cauere. Turus q̄ tuet vt tutus port⁹ q̄ tuet alios. Ignor⁹ quo aliqui ignorāt. vt Quintilianus. Si q̄s tñ erret ignor⁹. Argut⁹ q̄ arguit hoc est inuestigat. falsus q̄ fallit. vt The. Celsen me aliquā cām factā falsam ineptā saltē peruisse ploqui. Aliquē etiā passiuē vt idē Charine falsus es. i. decept⁹. Cōtentus q̄ cōtinet qd̄ aio satisfacit nō q̄ cōtinet. Tacit⁹ q̄ tacet hoc est taciturnus. Ver. in passiuē posuit. Quis remagne Cato tacitū aut te cosse relinquat. Profusus q̄ pfudit. Scit⁹ q̄ sciēs est. Discretus q̄ qualitates psonarū z rerū momēta discernit. Cōplacit⁹ qd̄ ab actiua voce venit sicut fluxus z inueterat⁹ z iurat⁹ a iuro. Juratos em̄ iudices dicimus q̄ iurauerūt z excretos hedos apud Uer. ab exresco: vt exoletus ab exolere qd̄ dū est substantiuum significat scortū masculū precipue iā adultū dū est adiectiuū significat adultū sed raro reperit vt apud Plautū. Reliqui domi exoletā hginē. Adult⁹ ab adoleſco. Defectus qui defecit. Martialis. Dulcia defecta modulāt carmina lingua Cantator cygnus fuerit ipse sui. Quintilianus. Deferta labore sinectus. ¶ Que sunt participia q̄ in voce actiua passiua hñt significationē. Euidēs negociū dicit qd̄ videt aperire nō qd̄ videt. Indulgetior facies q̄ pulchra nō q̄ alīs indulgeat sed cui alī indulgeat. Preterea magnificētissimos ludos dicimus q̄si magnifice factos z honori fierētissimos quasi honorifice factos. Aliquē participia pñtis tēporis pñti tēpus significāt. vt Cicero in bruto. Cum e Sicilia decedēs rhodū venissem nō em̄ decedēs venerat rhodū: sed diu postq̄ diceſſerāt qd̄ ideo accidit: q̄ latini carēt participio preteriti actiui. vnde nō recte dicereſ cū e Sicilia pñtices rhodū venissem sed deberet dici e Sicilia pfectus. ¶ Participia pñtis tēporis cū substantiuant cui⁹ generis sunt. Mentri vt accidēs cōtingēs. antecedēs cōsequēs decēs cōueniēs presens cōtinēs apud rhetores p firmamēto orationis. Participia q̄ substantiuātur z sunt masculini gñis q̄ sunt. Quēs occidēs pfluēs p flumine et cōfluēs quo duo flumina cōueniūt. ¶ Participia q̄ cū substantiuātur sunt feminini gñis q̄ sunt Cōtinēs q̄ nō est insula. vt a Sicilia ad cōtinētē parū intercedinis est. Animās: vt Cice. ad quas se applicet sui gñis animātes. Nonnūq̄ tamē hoc nomē in neutro gñe reperit: sed magis in plurali cōsonās lra pro nō vocali. ¶ Qd̄ est picipiū qd̄ a nullo originē habere videt. pugnās. ¶ Repetūdārū z de pecunijs repetūdīs nō habet alios casus nescio participiū ne an gerundiū dici debeat. Nec accusatio. pprie cadit in eos q̄ in magistratib⁹ prouincialib⁹ aut vi aut dolo eripuerūt pecunias aut vasa preciosa vestē frumētū nūgia nummos oīa pecunie nomine cōprehēdunt. Et cū dicimus repetūdārūz subintelli zitur pecuniarūz. Ideo aut in hoc verbo mutata est in u vt differat ab illo qd̄ dicit ad res repetēdas vt sunt missi legati ad repetēdas qñ principī aut populo crepta sunt pecora a grī homines z similia.

¶ De nominibus verbalibus.

i. accusativo.

i. genitiuum.

De verbi quarto faciet verbale secundum
 Assignet passum quod poscit rite datiuum.

Quod est nomē verbale: qd̄ a verbo deriuat. Verbale masculinū desinens in oz qūo format: ab ultimo supino mutata u in oz. vt doctu doctoz auctu auctoz. Verbale in trix femininū qūo format: A verbali masculino mutata tor in trix. Nā q̄ in for desinūt nō faciūt ex se femininum preter tonsor qd̄ facit tonsoriz assumpta t. Unde fit diminutiuum tonitricula z tonsorina z ab expulzor expultrix. Quēz casum erigunt vero alia post se. Sicut vt persecutor malorū z expultrix vitiōrūz. Verbalia in us vel in io quomodo formātur? A supino addita s vel mutata u in io. vt visū visus z visio. z erigunt post se gñi z aliqui duos. hoc est tā persone vel rei agētis q̄ patientis: vt visio. petri multarum rerū. Visio em̄ z actionē z passionē significare

¶ **Nota** tñ q̄ verbalia q̄ veniūt a verbis p̄ime cōiugationis positionē su-
pini habētib⁹ in tñ vel in ctū p̄ter legē ceterorū creit in atio nō in itio nec i ictio.
Acto vetitū vetatio nō vetitio. p̄stō p̄stutū p̄statio nō p̄stutio cubo cubum cuba-
tio. domo domitū domatio. crepo crepitū crepatio. sono sonitū sonatio tono to-
nitum tonatio. licet dicamus sonitus tonit⁹ crepit⁹. nō sonat⁹ tonatus crepat⁹.
frico frictū fricatio ⁊ ita in ceteris. sectio tñ sepius reperit q̄ secatio. Lano et
potoiq̄ in otū faciūt supinū formāt verbalia lotio ⁊ potio ⁊ lotor ⁊ potor ⁊ lotiū
pro ruina prima tñ breui. Et q̄ aliqui reperit lauātū ⁊ potatū fit lauatio ⁊ pota-
tio lauatoꝝ ⁊ potatoꝝ. Iuno. a iutū facit iutor. vñ adiutor a iuatū iuatio. Et
ceteris pauca sunt verbalia. vt a domitū domitor ⁊ domator. ⁊ sector a seco d̄ si
gnificat vēditor. ⁊ sectio ipsa vēditio. In mēverbalia q̄o formant⁹. A sc̄ba ⁊ bi
persona. vt a cuo is acumē nuo nuus numē. docco es cumē. moneo es monumē.
que addita tñ formāt in tñ verbalia. vt hoc documētū. In bilis ⁊ balia passū. h̄it
significatio nē. ⁊ iungit⁹ d̄ d̄. vt nec dictu affabilis vlli. Aliqñ etiā sine casu po-
nunt. vt hec res ē laudabilis ⁊ nihil ē amabili⁹. ⁊ tute. In ar etiā q̄dā d̄baia sūt.
vt loquat dicar multoꝝ d̄boꝝ mordaꝝ rapar fallax capax. ¶ De relatiuis.

¶ Itē relatiuum precedenti dare curans

¶ Eius multiplex signabis significatum.

¶ **Q**uid est relatiuū? q̄d refert aliquod precedēs. Quotuplex est relati-
uum: Duplex. relatiuū substantiæ ⁊ relatiuū accidentis. Qd̄ est relati-
uum substantiæ? q̄d refert antecedēs substantiū. vt q̄ qd̄ is suus ipse
ille idē. ⁊ fm̄ aliquos alius alter reliquus ⁊ cetera ceterū. Que sunt
relatiua accidentis? q̄ refert antecedēs adiectiū. vt qualis equus
quotus quotenus ⁊ quotuplex. ¶ Qui q̄ quod trib⁹ modis accipit. Relatiue vt
sum pius Eneas raptoꝝ q̄r hoste penates. Classe veho. necū. Interrogatiue.
vt sz vos qui tādē quib⁹ aut venistis ab ouis. Itē infinite. vt nescio quā rē agas
aut quē hoim diligas. ¶ Quis ⁊ qd̄ nunq̄ veniunt relatiue: sz interrogatiue.
vt quis es tu: ⁊ qd̄ agis vel infinite. vt nescio q̄s sis aut qd̄ agas. Quis vel qd̄ ali-
qñ ponit pro qualis. vt Terenti⁹. Quis tibi videor. ⁊ Uerg. Qui iuuenes quātas
ostētat aspice vires. Itē p̄ quāto. vt quo magis id est quāto magis. Itē qd̄ po-
nitur p̄ quō aut p̄pter quid. vt Terenti⁹. Quid istud. i. quō aut cur. Sui semp
reciproce ponit. Suus semp relatiue ponit. vt pater amat filios suos. ¶ Is ea
id ponitur relatiue. vt deus diligit bonos ego eum colo et redditiue. vt is qui
deum colit est bonus. Ipse ipsa ipsum relatiue ponitur in tertia personā vt ego
eum colo ⁊ ipse beneficit bonis. Demonstratiue quādo pro pronomib⁹ des-
monstratiuis discrete ponitur. vt ego ipse tu ipse ille ipse. Inuenitur etiam si-
ne pronomine. vt Uerg. Ipse remitto. Et alibi queq̄ ipse miserrima vidi ⁊ quo-
rum pars magna fui. Sic enim per discretionē quandam profertur. vt in enei-
dos. Ipse ratem conto subigit velisq̄ ministrat quasi solus. Ille illa illud etiā
figurare apponitur. vt Uerg. Ille ego qui quondā gracili modulatus auena.
Et tu ne ille Eneas quē dardanio anchise. Alma ventis phrygi genuit simeon-
tis ad vndam. Non tamen discretionem significat vt ipse. sed potius relationē
quandam relatiue ponitur. vt ego deum colo et illū cupio videre. Demonstrati-
ue vt vides tu illum. Redditiue. vt ille qui legit discit. Alius alia aliud ponit
ur relatiue. vt video petrum et alios homines licet effi antecedens id est per-
trus differat ab alijs hominibus numero conuenit tamē specie que est homo.
Item discretiue. vt ego sum alius a te. i. q̄ tu. Item dupliciue vt hominum aliq̄
quiescunt aliq̄ laborant.

¶ Alter et alius quō differūt. Alter dicit⁹ de duob⁹: alius vero de plurib⁹. Si-
cut vter ex quo cōponitur neuter duorum interrogatiū est: quis vero plurū.

¶ Relatiua accidentis multa sunt fm̄ diuersa ḡna accidentiū q̄ p̄ nois adiectius

D. Nicolai perotti

significat. Adiectiuorum em̄ qdā significāt quātitatē quēdā qualitātē. Adiecti-
uorū que significāt quātitatē: alia significāt quātitatē cōtinuā: alia discretā.
¶ Que sunt adiectiua significātia q̄titatē cōtinuā: Magnus paruus longus
latus altus pfundus q̄ referūt p̄ rātus ⁊ quātus. vt ego sum magn⁹ q̄t⁹ es
tu vel vt tu: vel ego sum magn⁹ ⁊ tātus es tu. Itē ⁊ tā ⁊ q̄ dicimus. vt ego sum
tā magnus q̄t tu. Ex his q̄ significāt q̄titatē discretā alia sūnt q̄titatē discretā
absolutā: alia q̄titatē discretā ordinālē q̄titatē discretā absolutā significant q̄
referūt p̄ tot ⁊ q̄t. vt ego habeo decē talenta q̄t habes tu vel vt tu ⁊ sunt hec.
¶ Nō vnus vna vnum. gō vnus. dō vni. actō vni vnam vni. vcatio o vne
vna vnum. abltō ab vno vna vno. ⁊ plr nō vni vne vna. gō vnōrū vnarū vno-
rum. dō vais. actō vnos vnas vna. vctō o vni vne vna. abltō ab vnīs.
¶ Plr nō duo due duo: gō duorū duarū duorū. dō duob⁹ duab⁹ duobus. actō
duos duas duo. vctō o duo due duo. abltō a duobus duabus duobus.
¶ Plr nō hi ⁊ he tres ⁊ hec tria. gō horum ⁊ harū ⁊ horū triū. dō his tribus
actō hos ⁊ has tres ⁊ hec tria. vctō o tres ⁊ o tria. abltō ab his tribus. A qua-
tuor vsq; ad centū indeclinabilia sunt quinq; sex septē octo nouē decē vndecim
duodecim tredecim quatuordecim quindecim sexdecim decē ⁊ septē decē octo
vel duo de viginti decē ⁊ nouē vel vnde viginti. ¶ Viginti vnus ⁊ viginti duo vi-
gintitres ⁊ viginti quatuor ⁊ viginti quinque ⁊ vigintisex ⁊ viginti septē vigin-
tinoctō ⁊ duo de triginta ⁊ vigintrinouē vel vnde triginta. Triginti vnus ⁊ tri-
gintiduo ⁊ trigintatres ⁊ triginta ⁊ c. Quadraginta. Quinquaginta. Sexagin-
ta. Septuaginta. Octoginta. Nonaginta. Centū. Centū vnus vel vnus supra
centū. centū ⁊ duo vel duo supra centū ⁊ decē vel decē supra centū ⁊ c. Ducenti
ducente ducēta. Tricēti tricēte tricēta. Quadringēti. Quingēti. Sexcēti. Septin-
genti. Octingēti. Noningēti. Mille. Nec duo milia horū duorū milia his duo-
bus milibus hec duo milia o milia milibus. Tria milia. Quatuor milia ⁊ re-
liqua. ¶ Ubi notādū q̄ nō dicim⁹ hi ⁊ he ⁊ hec milia vt qdā putāt. s; hec milia
q̄ est nomē substantiuū: nec dicere debem⁹ duo milia hoīs s; duo milia hoīm.
¶ Nā q̄ in sacris lris legim⁹ duodecim milia signati si nō est error. hoc mō expōi-
d; signati nūero duodecim milia. hoc est q̄ erāt nūero duodecim milia. Quidā
ideo inciderūt in hūc errorē: q̄ legim⁹ duo milia pōdo argēti: sed pōdo geniti-
ui casus est hoc loco nō noiatiui. Mille autē iterdū adiectiuū est. ⁊ ideo possum⁹
dicere mille hoīs. Interdū substantiuū et sic dicimus mille hoīm: vt mille nū-
mum. Nec possumus dicere duo mille tria milles; duo milia tria milia vel bis
milleter mille: vt bis centū ter centū. Quidā. Annos vixi bis centum iā tertia vi-
uitur etas. Ab his deriuant aduerbia nūeralia que referunt p̄ toties ⁊ quo-
tiens: vt ego ter legi vergiliū: quoties tu vel tu. Semel bis ter quater quinq;
sexies septies octies nonies decies vndecies duodecies tredecies quatuordec-
cies quindieces sexdecies deciessepties deciesocties deciesnonies vigecies semel
et vigecies bis ⁊ vigecies ter vigecies ⁊ c. Trigecies quadragecies quinquage-
cies sexagecies septuagecies octuagecies nonagecies. Pro q̄b⁹ dicim⁹. vices
treces q̄dragies q̄nquagies sexagies septuagies octuagies ⁊ octogies nona-
gies. centies ducenties tricēties quadringēties. quingēties sepcēties se-
ptingēties: octingēties nongenties. milles.

¶ Quātitatē discretā ordinālē sūnt que referunt p̄ totus ⁊ quotus vt ego fui
scōs quorū tu vel vt nō fuisti tu. Quorū quisq; est quasi nemo. ⁊ sunt hec. Pri-
mus scōs tertius quartus q̄ntus sext⁹ septim⁹ octauus nonus decimus vnde-
cimus duodecim⁹ tertiusdecimus q̄rtusdecim⁹ q̄ntusdecimus. sextusdecimus
septimusdecim⁹ octauusdecim⁹ vel duodeuigessimus nonusdecuigessim⁹ vel vn-
deuigessim⁹ vigesim⁹. Vigessimuspm⁹ vigesimusscōs vigesimussert⁹ vigesimuss-
q̄rtus vigesimussq̄nt⁹ vigesimussert⁹ vigesimussq̄nt⁹ vigesimussq̄nt⁹ vigesimussq̄nt⁹
mussq̄nt⁹. Trigessim⁹. Quadragessim⁹. Quiq̄gesim⁹. Sexagesim⁹. Septuagesim⁹.

Otogesim^{us}. Nonagesim^{us}. Cētesim^{us}. Ducentim^{us}. Trecentim^{us}. Quadringētesim^{us}. Quingētesim^{us}. Sexcentim^{us}. Septingētesim^{us}. Octingētesim^{us}. Noningētesim^{us}. Millesim^{us}. Nos sum^{us} in anno latius ceterne Millesimo. quingētesimoq^{ue} r^{ati}o ad kalēdas aprilis. ¶ Alia sunt diuina in parces nūctos q^{ui} dē dñr referit p^{er} totē q^{ui} quotē q^{ui} noia legisse me apud aliquē doctū nō memini: vt quotē itis ferni. Sūt autē hec singuli singule singula. bini. terni. quaterni. qñi. senti. septēni. octēni. nouēni. denti. vndēni. duodēni. tredēni. quaterdecēni. qñdēni. fōndēni. denti septēni. denti octēni. denti nouēni. vigeni. trigēni. q̄drageni. q̄ngēni. sexageni. septuageni. octogeni. nonageni. cēteni. ducentēni. v^{el} ducenti. t^{er}centēni. v^{el} triceni. q̄dragesēni. quingēteni. sexcentēni. septingēteni. octingēteni. noningēteni. millēni. Ponunt ne aliqñ bina p^{er} duo. et tria p^{er} tria. Ponunt quoties substatua q̄b^{us} iugūtur declinant tñ in plurali. vt binae. trinae. denas. lras. nā duas. tres decē. In terdū tñ poete etiā cū alijs substatuiis eodē mō vsurpāt. vt Verg. E in manu lato crispās hastula ferro. Alia sunt q^{ui} ipm numerū se sumptū sīgant. vt vñis tas. binarius. ternarius. quaternarius. quarius senarius. septenarius. octenarius. nouenarius. denarius. vñdenarius. duodenarius. et. Uigenarius. trigenarius. q̄dragenarius. qñquagenarius. sexagenarius. septuagenarius. octuagenarius. nonagenarius. cētenarius. ducentenarius. trecentenarius. quadringētenarius. quingētenarius. sexcentenarius. septingētenarius. octingētenarius. noningētenarius. millenarius. ¶ Alia q^{ui} sunt significāt nūberā annoz. vt biennis triēnis. quadrienis. quinquēnis. sexēnis. septēnis. octēnis. nouēnis. decēnis. Unde sunt substatua biennii. triennii. quadriennium. quinquennii. sexennii. septennii. octēniū. nouēniū et decēniū. ¶ Alia fere non sunt in vsu. nec reperiunt vt quiddā ignas ri putāt toties et quoties. Alia significāt quātitatē discretā pōdēti vcl mēsure que referuntur per totiplex et quoruplex et significant quēdam sui excessum vt centuplex maior est ager meus q̄s socratus quoruplex nō est tu^{us}. Et sunt hec. Duplex. dupla. duplū. Triplex. Quadrupl^{us}. Quintuplus. Sexuplus. Septupl^{us}. Octupl^{us}. Noncuplus. Decuplus. Cētiplus. Dūcentuplus. millecupl^{us}. ¶ Alia sunt diuina seu multiplicatiua forme. Et referunt p^{er} iomplex et quoruplex. vt habeo triplicē lanā et triplicē veltē. i. triū genēz quoruplex tñ habes. Aliqñ tñ improprie ponit cū dictionib^{us} carib^{us} plurali vt triplex sum^{us} domū nostrā egredit^{ur}. hoc est tres sum^{us}. i. si ita dicipōt. Simplex duplex triplex quāduplex quintuplex sextuplex septuplex octuplex nōcuplex decuplex. Trigecuplex trigecuplex q̄dragecuplex q̄ngēcuplex sexagecuplex septuagēcuplex cēcuplex millecuplex. Itē duplex et triplex p^{er} duplicat^{ur} et triplicat^{ur} accipit. Uñ hūc bba duplico et triplico et a multiplex multiplico. ¶ Relatiua q^{ui} accipiūt a vcl a q^{ui} tribus modis accipiunt^{ur}. Relatiue: vt ego sum glb^{us} qualis es tu. magnus quātes tu. Sētinas cuius es tu. Interrogatiue qualis es tu. quātes es tu. quotiā nō agis q̄ nūmos habes. Interrogatiue vt nescio quātes sis. cuius sis aut cuius filia sit hec puella. ¶ Relatiua q^{ui} incipiūt a t capiunt^{ur} relatiue copulā mediatē. vt ego sum albus. et talis es tu ego sum magnus et tantus est plato ego habeo multos discipulos et tot habet sacrates. Relatiue. vt ego sum talis et tātes quālis et quantus esse iste. Infinitie quando sequit^{ur} cōiunctio q^{ue} vel vt ego sum talis et tantus. vt non egeam opera tua. Ego cupio talis esse vt videar felix. ¶ Reperiuntur aliqua relatiua que geminantur et assumuntur quandoq^{ue}. vt quisq^{ue} quis cumq^{ue} quotquot quocumq^{ue} qualiscumq^{ue} q̄tuscumq^{ue}. que proprie posita vim habent ipsius relatiui simul cum antecedente distributiue. vt quisquis aut quicumq^{ue} legit discit. i. omnis qui legit discit. Ponuntur etiam aliquando pro ipso relatiuo tantum. vt deus omnia quecumq^{ue} voluit fecit. Et pro distributiuo tantum: vt ego diligo quemcumq^{ue} hominem. i. omnem hominem. Ponuntur etiā infinitie: vt Vergi. quicq̄d erit superanda omnis fortuna ferenda est.

D. Nicolai perotti.

Ante locans aliquis nequis nunquis simul ecquis
Et quisquis dices pro quo quicunq; feretur
Dam: vis, cumq; libet non quis sed qui sibi subdet.

¶ Quis et qui cum quibus et quomodo componuntur.

Si quis

Enquis

Nunquis

Quispias

Aliquis

Nequis

Quilibet

Quinis

assumit etiam syllabicam adiectione nihil p. r.
significat. vt

Quisq;

Quisnam

Quisdam

Quispiam et quisquam

Quicumq; vel quicumq;

¶ A relatiuis substantie multa aduerbia deriuantur que eisdem modis ponuntur.
Temporalia vt a qui que quod quando.

A pronominebus vt a tu tunc. et eo vel illo tempore.

Id alius alia aliud alias.

Vocalis vero ista a qui que quod.

Quo

ubi

Qua

Quorsum

Unde

Quousq;

¶ Ab ille illa illud pronomine aduerbia deriuantur

Illinc

Illuc

Illuc

Illac vel illa

Illorsum

Illucosq;

Ab is ea id

Ab hic hec hoc

Ibi

Eo

hic hinc

Inde

Ea

hinc hac

Eorsum

Eusq;

hinc hac

¶ Ab iste ista illud

Ab alius alia aliud

Istinc

Istuc

Alibi

Aliunde

Istac vel ista

Istuc

Alia

Alio

Istorsum

Istucosq;

Aliorsum Aliosq;

¶ Hic hec hoc iste ista istud ille illa illud quo differunt: hic sicut huius vel rem
primam loquenti. Iste primam audienti. Ille remotam ab utroq;. Quod admodum etiam
aduerbia eorum. hic sicut locum primam loquenti vel scribenti. Istic locum primam audienti
vel ei ad quem sermo aut lre dirigitur. Illuc locum remotum ab utroq;. Iste tamen alius
quando sumitur pro hic. Cicero Cum isto tempore stent cum gladiis armati.
Ille quoque nonnunquam per dignitatem quandam atque eminentiam accipitur indicans esse
quod omnes nosse debeant: vt Alexander ille magnus Architas ille tarentinus.
¶ Is et hic quo differunt: Is spatio longiore accipitur. hic vero propinquiore.
Multis tamen in locis confunduntur. vt qui profert virtutem diuinitas hic sane prudens
est: vel is sane prudens est. Poete tamen aliquando capit illeque is: vt Ho-
ratiu. Qui didicit patrie quid debeat et quid amice. Quo fit amore parces quo
frater amandus erit hospes. Quod fit conscripti quod iudicis officium que par-
tes in bellum missi ducti ille profecto. Reddere persone scit conuenientia cuique.
Nam quod in sacris literis legitur. Non qui seipsum commendat sed quem deus
commendat ille probatus est. equidem non probo. ¶ Relatiuum discordat ne
aliquando ab antea. Discordat in quibus accidentibus in genere et numero. Quo
modo in genere. vt apud Salustium. Est locus in carcere quod Tullianum ap-
pellatur. Quomodo in numero: vt omnes tenues atque humiles que maxima in
populo multitudo est sibi presidium paratum putant.

De patronymicis.

Patronymicis non est noua lex variandis
Des velut anchises as et is ceu pallas et aspis

i. articulo.

He ceu penelope simili sub iudice flecte.

Quod est nomen patronymicum? Est illud quod significat filium vel filiam nepotem vel nepotem aut alium descendente. Proprie tamen proprius patrum nominibus derivatur. Quot sunt terminationes patronymicorum? quatuor. in des vel in as vel in is vel in e. vbi hic priamides hoc est filius priami. Hec priamis priamidos. hoc est filia priami. hec pallas peliades vel peliados. hoc est filia peli. adrastine nerine acrisione. hoc est filia vel nepotis adrastris nerei acrisi.

Patronymica cuius generis? feminini. preterea que desinunt in des.

Patronymica cuius declinationis sunt? que desinunt in des vel in ne sunt prae declinationis. que vero desinunt in as vel in is sunt tercie.

Patronymica quia sunt nomina? Substantiua: vt priamides i. elene raptor fuit et exilius troiani. Que sunt nomina que interdum per patronymicis ponunt. Possessiua: vt Juno saturnia. id est filia saturni. et Scipio Emilianus. id est filius Emilii.

Quo formantur patronymica? Patronymica masculina que sunt a nominibus prae declinationis formantur a genitio singulari mutata e in a breue et addita des vt maias maies filia ilie iliades enee encades et hipotes hipote hippotades achises achise. prope achisades. quod hysus obtinuit et achisades dicere hysus hute hutes corinctes corincte corinctades. quod hysus magis sit vsu coriectides. Patronymica masculina a nominibus secundae declinationis formantur a genitio addita des vt priam priamides. Sed que duplex est hinc in genitio mutata ultima in ar addita des faciunt patronymicum et antoni antonii antoniades menetius menetii menetiades. Patronymica masculina a nominibus tercie declinationis formantur a genitio singulari addita des vt nestor nestori nestorides. Antenoz antenori antenorides. Licet poete aliqui addant a causa metri: vt amphitrioniades. Lacritiades. Dicit etiam deucalides pro deucalionides et Scipiades pro scipionides.

Patronymica feminina a masculinis formantur remota de vt priamides priamis a dardanides dardanis. Dixerunt tamen poete atlantides et phetotides i. pli. hoc est atlantias et phetotias in singulari. patlatias et phetotias a peliades pelias ab encades neis cum deberet fieri encas. Multa tamen patronymica abusiue dicuntur: vt a Tydeus tytides: a pelius pelides: a prometheus pmetides a thescus thesiades: ab achilles achilleides: ab orpheus orphides: a coroneus coroniades penultima producta. Iliades filius ilie Romulus recte formatur.

Patronymica aliquando sumuntur loco patris nominum vt romulide. i. romani: thelide. i. athenienses. encade. i. troiani: Cecropide athenienses: Thimarchides proprium est et thimarchides thimarchidis filius. pauca reperiuntur patronymica in ne feminina vt nercus nerine adrastus adrastine: acrisius acrisione ex quo acrisioneus. Ver. Heriencis danae fundasse colonis. quod dicit Priscianus esse possessivum ab acrisione. Scriuius vero patronymicum femininum. Reperiuntur patronymica improprie formata et a nominibus matrum: vt romulus liades. i. ilie filius et maiades mercurius. i. maias filius. Et ab auit mater nis. vt athlantides. i. mercurius: athlantis filie filius. et Inachides. id est: Epaphus iouis Inachi filius: et a regibus vel conditoribus: vt cecropide. i. athenienses. Ab enee encade. i. troiani vel romani. Item a nomine fratris. Uergilius. Tum phactontias musco circumdat amare. corticis. i. forores phactontias.

De comparationum formatione Ascensus

scilicet gradus. i. comparatio: genitius in secunda. et datius in tertia.

Medio post i capit obliquus positius:
 vt idonei magis idoneus, pñ magis pius arduus magis arduus.
Sed vocale duplex positio vult magis addi.
 Quia prepositiones non formant gradus sed nomina antiqua.
Non flexum flexi vocem capiet positui.

Anterus: posterus: dexterus: superus: inferus: interus: exterus: citerus.

Ante et post: ro: ra: faciens erus: hinc erior: da

Negat tamen pomponius a prope aut a pridem nasci.

Requior et propior: prior: a nequam: prope pridem
 datiuo genitiuo.

Junior a iuueni remouens ne, addens i sinistri

Lucretius tamen parvissimum et multissimum dicit.

Formo sinisterior, minor et maior: meliorq;

Paruus siue paruum, magnusq; bonusq; creabunt,
 plures: et plura seu plura.

Multus dat neutro plus, plurali genus omne

in andus aut endus: vt honorandus colendus.

Karo gerundius graduum formam tribuemus

i. finita a dico a loquor a volo a facio.

Clausula dicens: loquus: atq; sequus: volus et ficus orta

i. formationem in ens lz in vsu non sit.

A verbis graduum formam dant participant

At gradui medio sextum duplicem sociabo

Postremo gradui pluralis sit genitiuus.

Comparatiuū qd est: Quod cū intellectu positū vel aliquo participe
 tenſu positū magis aduerbiū ſi gñt. vt liberalior magis liberalis for-
 ſior magis fortis et doctus magis docte. Cōparatiua cui⁹ gñis. cōis
 preter vñū dūtaxat qd est masculini: vt ſenior. cōparatiua quē caſum
 erigunt poſt ſe. Nñ cū qd vel ablti ſine qd cū alio abltō ſignificat excessum et cū
 oibus caſibus quos hñe poſſet poſitiuū ſuū: vt hoc volūū est plen⁹ oleo illo vel
 qd illud volūū trib⁹ digitis. Verū relatiua et negatiua ſemp ſine qd abltō ſūgunt
 vt nemo est doctior platone. Cōparatiua vñ formant⁹ a noib⁹ adiectiuis ſi
 gñificati⁹ accide⁹: qd incrementū diminutio neq; ſuſcipiat: vt ab albo albior.
 Vel a vbi⁹ vt a detero deterior qd vbi⁹ teſte Ser. min⁹ bonū ſi gñt non peiorē.
 Verg. Cū duo ſint apib⁹ reges alterū deteriorē hoc eſt min⁹ bonū iubet necari.
 Deterior qd viſus eū ne pñgus obſit deinde neci. A potior hic et b potior et hoc
 poti⁹. A pñcipijs q tūc i nomē trāſcūt: vt amās amātor. A pñpñb⁹ ſiue aduer-
 bijs vt extra exterior: plura vltior qd ext qz nomē recipiat. Ver. ſas extra qre
 re regna. Antiq; aliquā a pñoib⁹ et noib⁹ ppñijs cōparatiua et ſuplatiua prule-
 re: vt ipſe ipſior ipſiſſim⁹. ſpero neronior: neroniſſim⁹. Qño formant cōparatiua
 A prio caſu deſinēte in i addita o: vt alb⁹ albi albior: fortis forti: fortior. Que
 ſunt cōparatiua anomala q pñahāc rām formant. Bon⁹ melior optim⁹. Mal⁹
 peior peſſim⁹. Magn⁹ maior maxim⁹. Paruus minor minim⁹. Dexter dexte-
 rior dextim⁹. Sinister ſiſterior: ſiniſtim⁹. ſenex ſenior ſine ſuplatiuo: iuuenis
 iunior ſine ſuplatiuo: Multū plus i nuēro ſingulari gñis neutri in plurali ois.
 A noib⁹ q hñt vocale ante is vel añ us pparatiua nō formant ſz accipiūt ma-
 gis aduerbiū et b: magis teſuis: magis pius: qñis tenuior: apud veteres repe-

ritur. Et Iuue. egregius dixit p magis egregiū. Egregius cenat meliusq; mī-
 ferrim⁹ horū. Neq; cōe triū generū nequior format cōparatiuū et superlatiuū
 nequissim⁹. ¶ Ab aduerbijs siue a ppositiōibus in ra sūt cōparatiua in crioz
 vt extra exterior: intra interior: vltia vltior: citra ceterior: infra inferior: supra
 superior: post posterior: ante anterior: prope p prior. A sepe cōparatiuū nō inue-
 nitur. Cato tñ superlatiuo vsus est sepius discordiā fuisse dicēs. Pude prioz
 cuius suplatiuū est pmius cū gō iūgat: et ad plures iūgnis cōparat. Uer. pri-
 mus se danaū magna comitāte caterua. Androge⁹ offert nobis. Ergo prior de
 duob⁹: prim⁹ nō de plurib⁹ dr. Magnificetior magnificētissim⁹. Munificetior
 et munificētissim⁹. Beneficetior et bñficētissim⁹: Quis a magnificēs munificēs et
 bñficēs deriuari videātur: tñ hec in vsu nō sunt s; p his vtimur magnific⁹ mu-
 nific⁹ bñficus. Cato de rege ptolemao dixit. Optimo atq; bñficētissim⁹. et Atti⁹
 Magnificētissim⁹ atq; excellētissim⁹ honore. Terē. in phoz. atqui mirificētissim⁹
 mium. Cōparatiuū sepe p positiuo accipit: v senior p senex. Nonnunq; signifi-
 cat min⁹ positiuo: vt Tristior et lacrimis oculos suffusa nitētes p subtritis. Et
 qñ ad cōtraria cōparat min⁹ positiuo significat: vt si dicā: Mare pōtū est dul-
 cius q; cetera. Vt cōdit parā aliquid dulcedinis habere plus q; cetera. Cō
 paratiua sepe numero diminutiua formā accipiūt a neutro addita culus: vt
 maius maiusculus. et regimē sepuāt cōparatiuorū. Terē. Thars q; ego maiu-
 scula est. ¶ Magis aduerbiū nō solū positiuo s; etiā cōparatiuo aliqñ iungit
 cū vel ad se vel ad aliū cōparat: vt achilles fortior etica magis q; iustior: et aiax
 vltre fortior magis q; diomede. ¶ Nota q; quēadmodū dicim⁹ ego sum doctior
 q; tu in ntō casu: ita dicim⁹ etiā in obliquis iudico te doctiorē q; illū: amo te ma-
 gis q; illū: inferuo tibi magis q; illi: indigeo te vel tui magis q; illo vel illius.
 Quādo cōparatiuo iūgit multo videt plus significare q; suplatiu⁹. Cice. de of.
 Vale igit mi Cicero tibi q; pua de esse: te quidē mihi charissim⁹: sed multo fore
 cariorē tibi talib⁹ monumētis pceptisq; letabere. Cōparatio quotiens sit apud
 grecos ad vnū sui generis cōparatiuo vtunt: quotiens vērō ad plures sui gene-
 ris suplatiuo. In quo nos cū illis cōuenim⁹ et hoc ab eis dictū est: vt sensum cō-
 paratiui a sensu suplatiui distinguerēt q; vtrūq; hoc est cōparatiuo et suplatiuo
 grām tribuūt cū caret abltō. Apud nos vērō illa ambiguitas nō est q; cōparati-
 uo abltū dam⁹ siue ad vnū siue ad plura diuersi gñis referat: tñ illa grecorum
 ratio tāti est momēti vt ita latini ad formā grece cōstructionis imitari cōparati-
 uo grām addiderit vtrūq; inter duo sit. Aiacū fortior fuit Chelamontia et manuū
 melior est dextera si tres fuissent aiaces nō fortior s; fortissim⁹ dicere mus: sicut
 digitorū medius est lōgissim⁹. Vñ nō lz dicere. P. rari⁹ est doctior Scutinati-
 bus: s; doctissimus Sctinatū. Uer. Huic coniūg. Sichens erat durissim⁹ agri
 pheniciū. Et hora. in feronib⁹. O maior iuuenū inquit. Ad deos em pifones
 filios pferiq; scribebat. Qui. in plosia medee q; duos filios habuit. Cum mtho
 est pueris tullus studioq; vidēdi. Cōstitit ad gemine limina pñg foris. Et cesar
 in cōmētario decimo. In testamēto ptolemai patris hēredes erāt scripti ex duo-
 bus filijs maior. Hic cato maior et minor: Scipio maior et minor de duob⁹ dr.
 de plurib⁹ vērō fabi⁹ maxim⁹ et Valerius maxim⁹. Cōparatiuū igit inter duo
 ponit: suplatiuū inter plura: qd manifestissime ostendit Cice. cū ait in pifone:
 De edillem prioz ptoz primū Quippe caules duo tñ erāt sicut duo cēfores: et
 duo cōsules: ceteri aut magistrat⁹ plures erāt. ¶ Nota etiā interesse inter cōpa-
 ratiuū et suplatiuū q; dubitādo vel interrogādo cōparatiuo vtrū dam⁹: suplati-
 uo vērō qd. Cuius rō est q; cōparatiuū de duobus dr: suplatiuū de pluribus.
 Quinti. Ita nō itū vt. si sit melius s; qd sit optimū querit. et Cice. Vtrū perius
 aut qd potissimū dicam⁹. Iungit tñ qd etiā cū cōparatiuo s; improprie: vtrū vērō
 nunq; cū suplatiuo. ¶ Quot modis sit cōparatiue: Quatuor: 1. ut ab vna substā-
 tia ad aliam: vt ego sum maior te: Aut ad seipsam: vt ego sum diuor solito: vel

ditior hodie q̄ heri. Aut ab vno accidente ad aliud: & tūc semp fere vtimur ad uerbū magis: vt ego sum magis fortis q̄ doctus. Aut ab vno actu ad aliū. vt ego malo vitam q̄ mortem. & magis lego q̄ disco.

¶ Quorū modis nō pōt cū abliō iūgi cōparatiuū q̄nos. Aut cū cōparatio ad duos fit: tūc em̄ eger grō. vt duorū fratrum maior ē mari°. Aut qñ nō inuenit abliō. vt dulci⁹ est mare pōticū q̄ cetera maria. Aut qñ inter ipsa adiectiua fit cōparatio. vt ego suz magis alb⁹ q̄ niger nō nigro. Vel cū inter ipsa. xba fit cōparatio. vt plura audio q̄ credo. vel cū dictio a qua fit exceptio fuerit in ntō. vt diomedes fuit fortior q̄ troiani oēs p̄ter q̄ hector. Coniunctio em̄ exceptiua copulare debet similes casus. ¶ Quorū modis nō pōt cōparatiuū regere ntū cuz q̄. Si r quinq; aut cū cōparatio fit inter duos tunc em̄ oīno requirit grām: vt duorū fratrum maior maris. aut cum nō inuenit ntūs vt nihil est crudelius nece et nihil est ipsi sciplo charius. Aut quādo relatiuū est terminus comparationis vt virtus qua nihil est homini melius. Aut qñ ponitur cū dictione negatiua vt nullo hoīe sis tardior. Aut qñ dictio a qua fit exceptio fuerit in abliō vt diomedes fuit fortior omnibus troianis p̄ter q̄ hectore. ¶ De superlatiua.

¶ De formatione superlatiuorū Ascensius.
i. gradus. i. post. i. g. aut dñ dabit e. & simus.

ostremus duplici dabit simus i positiui.

si p̄is. i. nominatiui etiā si aliter quoq; creāt. vt saluberrim⁹ eccleberimus nuperrimus.

Sed si in recti cupiunt rimus associari.
quia dexterrimus reperitur.

Excipitur dexter dum dat rimus atq; sinister
saturrimus et saturissimus: maturrimus & maturissimus.

In rimus atq; simus satur et maturus habemus

antiqua prepositio.

Deterimus & veterimus.

Detero seu deter vetus atq; veter creat ex er

vt intra citra forte ultra.

extremus & optimus.

Ra fit imus. post postremus: sed vtrūq; dat extra

sim pomponium.

i. nisi celsus facit summus.

Supra supremus vel summus dat nisi celsus.

pōponius Letus prior inquit primus line simplici sunt sicut proprior & proximus. unde fit proximior: videtur tamen a prope saltem nomine deducti.

Pridem fit primus prope proximus l geminando

In limus is recti vertunt humilis facilisq;

Atq; agilis: gracilis: similisq; sed absq; supremis.

Antimus tamen vt citimus licet raro reperiantur durum sonet obnoxissimus.

Ante senex iuuenis memor obnoxius quia durum

Sicut longincus formabitur atq; adolescens.

i. positiua latino.

Ocyor atq; ocyssimus absq; parente creamus

per translationē vt ipssissimus apud plautū et neroniorū apud vulgares.

Pronomen propriūq; gradus formato licenter.

Cicero in antonium precepit pientissimum non p̄ssimum dicēdū. Sallustius vero dicens. Stennus quisq; docet strenuissimus vix reperi.

Raro gradus proprios ab ius vel nus reperimus.

Quod est nomen superlatiuum? Quod ad plures sui generis comparatum supponitur terminatio superlatiuorum? Octo. Due frequentissime in rimus et in limus. et per raro in limus. i. inus. timus. simus. nimus. Superlatiua in rimus desinentia quod formantur. A posituius in er desinentibus siue secunde siue tertie declinationis fuerint addita rimus. vt pulcher pulcherrim⁹ pauperrim⁹. Excipiuntur dextrimus et sinistimus pro dextrerrimus et sinisterrimus. Superlatiua in simus desinentia quomodo formantur a gentiuis secunde declinationis addita s et simus et a gentiuis tertie addita simus. vt locuples locupletis locupletissimus. Excipiuntur a secunda que sunt anomala bonus optimus malus pessimus magn⁹ maximus paruus minimus mult⁹ plurim⁹. et que a facio componuntur: vt magnificus magnificentissimus munificus munificentissimus maturus maturrimus. Cice. tñ ad Herenniu⁹. In etate inquit velit comparare maturissima. Nuperus nuperrimus. plaur⁹. Capiti hominē nuperū et nouitū vetus veterrimus. ¶ Ad tertiam vero excipiuntur facillimus difficillimus gracillimus humillimus similissimus dissimilissimus. Excipiunt et que in bis desinunt que ris mutata in er accipiunt rimus. vt celebris rimus. Vetus veter qd olim in vsu erat veterim⁹ facit. ¶ In rimus quot superlatiua desinunt: duo tñ. maxim⁹ et primus qd ad vocabulū dñi pro cognito accipit significatū habet positui. Ideoq; a scriptorib⁹ legū sepe comparatue proferit vt proximiores. i. p̄p̄iniores cognati. ¶ In timus quot desinunt: vnū duntaxat anomalū optimus et hec deriuata ab aduerbis siue prepositionibus inter interior intimus vltra vltior vltimus citra ceterior citimus extra exterior extimus qd et pro postremo ponitur. Plautus in trucuclē. Bona perdidisti: mala reperi facit sum extim⁹ a vobis. Nec ab aduerbis siue prepositionib⁹. supra superior suprem⁹ extra exterior extrem⁹. qz si essent a nrō super⁹ et exter⁹ seruassent regulā. ¶ In nim⁹ quot superlatiua desinunt: vnū duntaxat anomalū multus plus plurim⁹. Preterea qui s̄m regulā formant. Nouissim⁹ lz a nouo superlatiuū fit tñ pro positiuo ponit et vltimū significat. A pene Plautus superlatiuū formauit penissime in Cistellaria. ita me a cōsilio puerit penissime a penit⁹ penitissim⁹ superlatiuū formatur vt ex penitissimis edib⁹. Superlatiua q̄a p̄positiōibus veniunt ipsarū p̄positiōnū exigūt casus vt arbor illa est proxime litus. A necq; sicut supra de comparatiuis dictū est fit superlatiuū nequissim⁹. Illud anima rectēdū diligētē qz p̄ pro valde semp iungit superlatiuū nōq; positiuo. vt p̄ fortissim⁹ et p̄ celeberrim⁹. Qñ nō p̄ accipit p̄ quātū nūq; iungit superlatiuo nisi addant vba possuz queo valeo et q̄ eiusdē signationis sunt. vt dicā qz breuissime potero. feci qz optime quini. Per vero nūq; iungit superlatiuo nec dicere possum⁹ popum⁹ p̄doctissimus. Econtrario autē qz qñ valde significat nūq; iungit positiuo nec etiā comparatiuo nisi forte cū per vel oppido vel sane vel admodū vel valde vel minus. tunc enī positiuus iungit. vt Serui⁹ suspit⁹. Sane qz grauit̄ ac moleste tuli ac debui. Aulus gelius. Voce admodū qz suauī oppido qz libens nimis qz impiū. Et brutus in epistola. Sines valde qz paucos hz. Et iterū saneqz gausus sum. perqz tñ vlitatū est. vt perqz bonus perqz pulcherqz doctus. i. valde bonus valde pulcher. valde doctus. Per qz p̄ valde iungitur positiuo. vt per pulcher. Cū nō qz p̄ qz accipit iungit positiuo. vt Terē. Reiecit eaz flens qz familiariter. i. qz familiariter. Et in eunucho. Tu scisqz intimū te habuerim pro qz. Sumit hic enī intimus p̄ positiuo: quē ad modū proxim⁹. Sic etiam iungit comparatiuo. vt qz doctior est Aristoteles Plautio. i. qz doctior. Aliqui dicunt narraui qz breuius potui sed errant. Breuius est enī qz breuissime potui. ¶ Quid est comparatiu⁹ seu superlatiuū hui⁹ positiui perdoct⁹. Vnū doctior comparatiuū et qz doctissimus siue multo doctissim⁹ superlatiuū. perqz nūq; iungit cū superlatiuo. Nā qd legit apb Quin. Currat del

sum quoq; Bactrianorū ducē p̄p̄ maxime posset exercitū coacto descēdere a d
se iubet. error poti⁹ librarū dīcēd⁹ est cū alia quoq; cōplura ap̄ eū dē auctorem
corrupta sunt. Multo ē pro valde tā cōparatiuo q̄ superlatiua adūgīt. vt mul
to doctior longe doctior multo doctissim⁹ ⁊ lōge doctissim⁹. ¶ Suplatiū ḡtō
iūgīt ⁊ ablt⁹ ⁊ actō. vt hector fortissimus troianorū ⁊ multo maxim⁹ ⁊ p̄ime
domum. Cum superlatiua iungit semp̄ quisq; oīs aut non iungit. Neq; dicen
dum est em̄ oīs optimus oīs pessim⁹. sed optimus quisq; ⁊ pessim⁹ quisq;. Et si
militer si suplatiua in diuerso casu ponant sic. Maxima quisq; fortitudine d̄z
hostibus resistere maximo quisq; alo calēniatores despici. Validissimi quisq;
corpis parat arma. Cōparatiuo hōc cōtrario nō quisq; cōuenit sed oīs. vt Quinti
lianus. Seruulos penates ⁊ omnia vtiliora. Nec licet dicere boni quisq; ⁊ sapi
ens quisq; sicut nō h̄z dicere oēs optimi. ⁊ oēs sapientissimi. Excipiunt ex positi
uis q̄ superlatiua carent. vt pi⁹ strenuus. Dicim⁹ em̄ oīs pius ⁊ pius quisq; Sa
lu. Nā strenuus quisq; aut occiderat in p̄lio aut grauit̄ vulneratus disce
sserat. ¶ Item numeralia. vt tertius quisq; quartus quisq;. Nam primus ⁊ vlti
mus superlatiua sunt. Cice. primo quoq; die consules ad senatū se rēferāt.
Ergo non est dicēdum omni quinquagesimo anno facimus iubilez. Sed q̄n
quagesimo quoq; anno. Et hinc factum est. vt dicamus vnus quisq; singularis
quisq;. Nāz singularissimus quo pleriq; indocti vtuntur nō reperit sicut abvni
co non reperit vnicissimus. Quotus etian. iungit cum quisq;. vt quotusquisq;
i. quotūq; sint. Illuc quoq; notandum est q̄ quisq; ḡm̄ plurale nō h̄z cū adie
ctiua dūtaxat iunctuz. ideo vtimur ḡtō singulari pro plurali. vt optimi cuiusq;
animus pro bonorum omnium animus.

¶ ffay tant bien ⁊ tant tost que tu peulx. ffay q̄ optime ⁊ q̄ celerrime potes.
¶ Je suis le tresgrāt de tous les viterbiēs moindres q̄ moy. ⁊ q̄ tous plus grās
que moy. Ego sum maxim⁹ oīm viterbiēsū minorū me oīb⁹ maiorib⁹ me.
¶ Cōme ie soy ne de rome ie suis plus grāt que tous les moindrens. que moy
⁊ le moindre que plus grant que moy.

Ego cū nat⁹ sim rome sum maior oīb⁹ minorib⁹ me ⁊ minor maioribus me
¶ Je suis moins enseigne que tous les plus saiges que moy ⁊ plus saige que
tous les moins saiges que moy.

Ego suz indoctior oīb⁹ doctiorib⁹ me ⁊ doctior oīb⁹ indoctioribus me.

¶ Je suis moindre q̄ to⁹ les pl⁹ grās q̄ moy ⁊ pl⁹ grāt q̄ to⁹ les moindres q̄ moy
Ego sum minor oīb⁹ maioribus me. ⁊ maior omnibus minoribus me.

¶ Jay deux doīs es mains treslong des aultres. ⁊ deux oreilles en la teste des
quelles lune est la plus grande.

Ego habeo duos digitos in manibus ceterorum longissimos. ⁊ duas aures in
capite quarum altera est maior.

¶ Chascun tressort par grāt courage doit vaicre les voluptes lesquelles sont
plus ordes de toutes.

¶ Debet fortissim⁹ q̄sq; magno alo supare eas voluptates q̄sūt cetis fediores oīb⁹

¶ En chacun dixiesme an sont faictes les elections en viterbe.

Decimo quoq; anno fiunt comitia viterbi.

Onsignanda loci pueris aduerbia duxi

Pro quibus interdum ponent sine prepositura

Simpler ⁊ proprium quod pagum signat ⁊ v̄bem.

In patrio per vbi si questio fiat ⁊ illud.

Nec forme terne nec sit plurale mouendum.

de li. l. d. atiuo.

Nam terne terna dabitur. pluralia sexto

Cui datur per qua per que vnde simul rogitata
At per qno quarto. reliquis sint prepositure.

¶ Nota ppria loci minoris simplicis figure si sint prime vel scde declinatiōis z numeri singularis cōstructa cū xbo vel participio cōnotante quietē vel motum sine mutatione toti⁹ loci. ita vt ad interrogatiōē factā per vbi responderi possit ponent in gto p aduerbīs in loco ac si sint tertie declinatiōis in dō si pluralia in abltō. In quo ponentur cuiuscunqz declinatiōis aut numeri sunt cōstructa cū verbo vel participio importante motū de loco vel p locū ita vt rite rñdeat ad interrogatiōē factā p vnde vel p qua. Que xō cōstruunt cū xbo vel picipio importante motū ad locū vt q rñdentur ad quo volunt cōstrui in actō sine prepositiōe q ceteris pprijs z appellatiuis oibus preponentur nisi sint q appropriata vocātur. rus. domus. humus. militiā. z interdū atūs belli. Nōnunqz tñ z dictis pprijs dat ppositio z appellatiuis subtrahitur pferim a poetis. Et q cetera in auctore patēt dices fm Seruium vixi carthagini ruri suuione z pfectus sum carthagine rure iuuione. qz etiā in tpe aduerbia a tertia declinatiōe in reposita vt tempore luci vesperi.

¶ De aduerbijs

Aduerbia localia aut in loco significant aut de loco aut per locū aut ad locum aut versus locum aut vsqz ad locū. ¶ Que sunt aduerbia significantia in loco. hic illic istuc intus foris ibi ibidem alibi alicubi vsqz nusqz sicubi necubi nuncubi superius inferius vbicqz vbicūqz. ¶ Que sunt aduerbia significantia de loco. hinc illinc istinc intus foris vnde aliunde sicunde necunde alicunde z vñ superne inferne celitus fundit⁹ vtrinqz vnde cūqz. ¶ Que sunt aduerbia significantia p locū. hac illac istac ea si qua neqz aliqz z qua z vtrqz z quacūqz. ¶ Que sunt aduerbia significantia ad locū. huc illuc istuc intro foras vsqz nusqz eo eodē siquo nequo alio aliquo z quo supra infra vtroqz z quocūqz. ¶ Que sunt aduerbia significantia xsus locum osium illozsum istozsum dextrozsum sinistrosum z quozsum sursum vel scosum versus deozsum versus vtroqz xsus z quoquo xsus. ¶ Que sunt aduerbia significantia vsqz ad locū vel vsqz ad tēpus hucusqz illucusqz istucusqz quousqz. ¶ Nota vbiū ponunt p aduerbijs in loco in gto casu si pme vel scde decli. sint. vt suz hic fui illic suz rome fui rome suz tarenti. q si plr tñ declinent ponunt in abltō vt sum bas. fui thebis. Tertie xō declinatiōis nota in abltō ponunt. vt fui carthagine. tibre neapoli. ponim⁹ ēt in loco aduerbioz. humi. domi. belli militie z ruri in dō vt sum humi strat⁹ dormio domi. erā ruri belli sine militie foris sum. Reperit etiā vesperi z luci. aduerbialiter sumi. vt vesperi ad te veni. vesperi ad te veniā z luci silr Cic. in philip. Quis em̄ audeat luci z in militari via. pro aduerbijs xō. de loco z p locū ponunt nota vbiū in abltō cuiuscūqz declinatiōis z nūeri sint. vt venio. illinc aut rrāseo illac. Venio aut rrāseo verona patauio carthagine thebis. z sic domo humo rure militia bello. pro aduerbijs xō ad locū nota vbiū ponunt in actō. vt eo romā carthaginē. eo illuc. venio istuc z sic eodomiū humū rus militiā bellū. Si fiat interrogatio per quosum qdō respōdet. Dextrozsum sinistrosum xsus venetias xsus thebas xsus romā. Si fiat interrogatio p qua quō rñdetur. Hac illac istac roma venetias p vrbē. Si fiat interrogatio p quo quō rñdet. Huc illuc istuc. intro foras venetias romā thebas rus. Si fiat interrogatio per quousqz quō rñdetur. hucusqz illucusqz annus vsqz ab venetias vsqz ad thebas vsqz ad romā vsqz ad vrbē vsqz rus vsqz domum bellū militiā humū. Nota viroz z mulierū ppria. Itēz nota appellatiua hoim aializ locoz z aliaz quaricūqz rez querunt ppositiōē: vt sum in vrbē in agro cū socrate. Eo in vrbem ad agrū ad socratē. venio ab vrbē ab agro a socrate. vñ de socrate. Trāseop vrbē p agrū p locū in q ē socrates. Eo x⁹ vrbē xsus agrū xsus socratē. eo vsqz ad vrbē vsqz ad. agrū vsqz ad socratē. Interdū tñ poe

Th ij

D. Nicolai Peroti.

te omittūt pōnes. vt italiā fato pfug^o lauina qz venit littora. Itē deuenere lo
cos Interdū etnoibus pōis addit ppositio. 7 Cic. Eadie veteres ad messanā
venit aliqñ subaudiť ppositio noib^o vrbū. vt Ver. Nō h die nō añ tyro despect^o
by arbas noialiter ponit tyro. Nā si a duerialr ponere voluisset dixisset tyri in
stō casu. Supina ēť ppositiōe nō eadē. vt. eo cubitū. 7 hoc est dignū relatu. p eo
ad cubādū. 7 hoc est dignū q referat. 7 Versus semper postponit. vt italiā hysus
megarā hysus Salu. Quē locū carthaginēses egyptū hysus finē imperiū habuere
Cic. de diuina. Qui cū exercitu lustrato Bretus versus castra mouisset. Inter
dum hūic aduerbio iungit ad. vt ad orientē versus. ad occidētē versus.

De nominibus heteroclitis.

Que varie flectes puer hec etheroclitā signes
Delicium ac epulum que sunt pluralia prime
Pasqua carbasus: intibus: lartubus hec variato
Cum genere inflexu post sunt neutra secunde
Pergamus adijcitur verum altilis atq; suppellex
Menalus hic garganus item seu gargarus atq;
Dindimus addatur cui pileus adijciatur
Massicus 7 fratres prius hic post hec sub a querunt.

Que sunt noia etheroclitā: q nō suāt declinationē alioz noim: vt pa
squa pascae. pasqua orum. Epulū uliuleariū. Delitiū tū. litie arū. A
clitio fit delitiolū q hbo ytit Gene. in epi. Carbasus basi basa oruz
arbut^o ti buta oruz. Intib^o intibi tiba orum. Ver. vt amaris intiba fi
ris. Pergam^o gami. gama orū. Edificia sublimia. troiana. Celum
celi celorū. Attilis attilia attilium. Suppellex lectilis lectilia lectiliū Tartar^o
tari tartara orum. Supar^o ri ra orū. Tenarus tenari ra orū p montorium Laz
con^o e circa finē malee: vñ ab infero dī esse descensus. Ostenditur effi ibi quedā
pr ru itapozago perquam dicūt herculem iemerisse menal^o naliñala lorū mōs
ercpadiē. Avernus ni na orum. lacus. vñ puteolos dictos ab aumb^o q supuo
lantes nimio fetore decidāt. vt Ver. Graue olentis auerni. Dindim^o mi mā mo
rum. mons frigie. pileus lei lealeorum. Garganus gami na norū mōs apulie.
Gargarus gargari gargara gargarorum.

Pax vulgus neutrum pelagus tellus humus ir pus
Nemo nephas fas fors tabi pluralia vitant.

Pax caret plurali numero. Hora. di. paces. Bella quis 7 paces longuz diffū
dit in cuum. Vulgus neutrum caret plurali numero. Verg. Scinditur incertuz
studia in contraria vulgus: sed hic vulgus habet pluralem. Cice. Saturnum
maxime colunt vulgi. Raro tamē vtimur masculino. Ver. Vinc spargere voces
In vulgū abiguas pelag^o hum^o tell^o pus fas ir fors tabi. nemo caret plu. nu.

Ambo duo 7 fratres simul ilia menia manes
Et tenebre proceres artus exta arina penates
Diuitie inducie zizania nundine athene
Insidie atq; mine thebe cume atq; mycene
Urbs veneta 7 none simul idus atq; kalende
Pisces in celo ludorum nomina multa
Plurali numero tantum vt sponsalia flecto.

Duo ambo 7 tria declinant in in plū. A quoz ad centū sunt indeclinabilia.

Alia menia manes proceres penates tenebre erta arma insidie artus sponsalia
diuitie mine inducie pisces pro signo celesti compitalia carent singulari nume
ro. Neptunalia. zizania. nundine. kalende. none. idus. thebe. arthene. mycene. ve
nerie carent singulari.

Scipio cum fabio, Decius quoq; cesar z aiar

Plurali numero multorum nomina sunt

Soles z lune sint tantum nota poete

Sed puluis sanguis tantum preeunte mouebis

Ordea farra simul frumenta z vina licenter

Mellaq; dicuntur. specialia namq; metalli

Arida cum liquidis mensura aut pondere suetis

Vendi plurali careant nisi dicta fabeq;

Lentes cum pissis at titantum fratribus addes

Mel: far: ius: tus: rus: frumenta ac ordea vina.

¶ Ccesares aia ces fabios scipiones pluraliter dicim: sed sic nō sunt ppria nota
sz appellatiua z equiuoca. Soles z lune dūtaxat a poetis pluraliter ponunt. qz
interdū plures vident ad sensum oculorū. Sanguis zpuluis vsu carent plurali
Mel frumētum ordeū far vinū auctoritate habent pluralia. ¶ Aurū argētum
ferrū aurichalcū plūbū stānū electrū vitrū carēt pli. Tēs hz era in pli in
trib⁹ casib⁹. Metallū qd est nomē generale hz pluralē numerū p oēs casus. Tri
ticum caret plurali. Frumenta tñ ordea pisa fabas lētes in plurali muenimus.
Acetum mulsum oleū z similia carēt numero plurali. Mulsum est vinū mellitū.
Znuenit etiā aqua mulsa hoc est mellita. piper z zinziber z fel in vsu cōi non
habent pluralia. Mel tres tantū casus habet nominatiuū accusatiuū z vctm
mella. tus. ius. rus. tura. iura. rura.

Balnea dic vel eas ea non prius est sed eum das

Balteus atq; locus iocus i sibi dant vel a neutris

At rastrum: frenum: claustrum: porrum atq; capistrum

Vel per a neutra vel in i data mascula fiunt

¶ Balneū nei. habet plurale balnea orū. z balnee balnearū. Locus loci facit in
plurali loca locorū z loci locorū vtrūq; idem significat tamen loci in masculino
significat etiā sedes argumētōrū apud rhetorē. Focus etiam ioca z ioci habet
in plurali. Baltheus similiter balthei z balthea habet in plurali. Rastrū neu
trum rastri z rastra habet in plurali. Addunt quidam portum frenuz claustrū
filum capistrum.

Pernicies: sanies: caries: scabies: rabiesq;

Cum paribus quinq; careant numero subeunte

Sed res atq; dies: acies: facies: speciesq;

Progenies z materies pluralia flectes

Spes tantum fratres plurali donat vt expes

¶ Rabies sanies caries pnicies scabies carēt plurali numero cū similib⁹ nob⁹
quinq; decli. Res tñ z dies acies facies pgenies species materies hñt numerū
pluralē. Spes tres tñ casus in plurali hz. Ziuentalis. post dānum tps. z spes
deceptas a quo note cōpositus est expes habēs ntñ dūtaxat z vctm. Cato facie
rum dixit secūdm grammaticos sz nō est in vsu.

At verua z verubus tantum: vt fors forte mouemus

¶ iij

Dic tibi tabo. frugi non flecto vicem do
 Lum vice pluralem. cunctosq; preci sine rectis
 Cui necis adiunges q̄q; nex tullius edit.

Clerua est plurale huiusmodi nois q̄ est veru et reperiunt dūtarat duo casus vera et veribus. Aer. Aeribusq; tremētia figūt. fors nō habet nisi forte. vt fors fortuna: et forte sua libicis tēpestas appullit oris. Tabia tabo dūtarat reperitur frugi indeclinabile est. Uicē dicimus et vice alijs casibus singularibus raro vnum. pluralis integer est. Precis preci precem et prece pluralis integer est. Aer reperitur apud Ciceronem et alios probos. vnde seminey.

Sal condimentum simul aer ponthus et ether

Plurali careant contra. laterem preeunte

Ni per e sit numero: sola est vox sponte reperta

Macte q; nunc quinti. sed ador non consulo flecti.

Ais omnes casus retinens sit postea vires.

Conthus. aer ether carēt plurali numero. Sal neutri gñis pluralē nō habet masculini habet sales et salib⁹ p quadā vrbānitāte dicēdi. Tractū verbū a sale q̄ sicut sal ciborū ita sales cōdimētū sunt orōis. et dicat etiaz in singulari. Terē. Qui habet salē q̄ in te est. **L**aterē actūs est nō hñs alios casus in singulari raro tñ reperit latere. Sponte abltūs solus est vt sponte sua. Macte in vocatis nō tantum inuenitur. dicitur tamen macte virtute esto.

Ador gen⁹ farris est aptū sacrificiis deorū gñis neutri et indeclinabile. Ab odo rādo dicē pūscianus affirmat: at festus pompeius ab edendo vel ab adurēdo dicit appellatū: igne estī tostū fiebat. Uis oēs casus habet. vt sentit pūscianus.

Que querunt: que distribuunt: referuntq; vocantq;

Infinita simul pronomina rite carento.

Tu tamen atq; meus noster nostrasq; tenent o

Tantum plurales os oris dat sibi fratres

Sed sibi vult cunctos casus dum format os ossis.

Interrogatiua infinita relatiua distributiua carēt vocatiuis casib⁹: ideo ābo nō hz vēm: q̄ est distributiuū et fm pūscianū relatiuū. Duo vērō collectiuū hz et oia pnoia carēt vocatiuis preteritū meū nī et nostras. Os oris ora tñ hz in plurali q̄q; Uirg. vñs sit oribus. Os ossis in vtroq; numero oēs habet casus.

Ops dea que tellus obliquis auxiliū sit

Sive facultas sed pluraliter esto potestas

Diuitie aut magna cum quedam nūmpha sit opis

Tantum suppetias: quia cum fero colligo dictas.

Ops est dea terrā et tellus dicit. Sed opis opi opē opē auxiliū significat et facultatē vt affer mibi opē. i. opitularē mibi. et Aer. Szates persolvere dignas. Non opis est nostre id est facultatis. hec opis nūmpha quedā sunt cuius poete faciunt mentionē Ops vero pluraliter diuitias significant. Suppetie in plurali tantū auxilia significāt: iungit hoc verbū fere temp cū fero frequētissimū q̄ est apud hīstricos. vt suppetias tulit. hoc est presidū attulit vel misit.

Obliqui recto dum non formantur ab ipso.

Quem nos seruamus ether oclita voce vocamus

Jupiter hoc et ebur testatur: item iecur epar.

Atq; ego sanguis iter compago vomis iberq;

¶ Quidam putant ego quoq; pronomen etheroclitum esse q; rectus nullā habear cum ceteris casibus similitudinem.

Vesperus et vesper dum mas est atq; secunde

Est sydus veneris sed terne vesper et um dans

Sydrus est tempus poterit que vespera dici

At serum faustum non sero bonum mihi dicas.

¶ Vesperus seu vesperus est stella q̄ ante noctē apparēs hesperus seu vesperus seu etiā vesper dicit̄. Vergilius. Ante diem clauso componet versper olym po. Ante lucem vero lucifer dicit̄. Uñ sit. vt aut extrema ps diei seu magis noctis principii vespera dicat̄ in feminino vesperū in neutro gñe. Vesper etiā vesperi in masculo. gñe. pñt̄. Ver. Uñ q̄ in pñcio noctis salutare volūt bonū vesperū dicere cōsueuerunt. Qd̄ magis cēleo pbādū q̄ qd̄ a plerisq; dicit̄ bonū sero. Cū em̄ sero aduerbiū sit ⁊ tarde significat mala imprecatio est optatq; vt bonū tarde eueniat. Meli⁹ sane ⁊ eleganti⁹ dicere bonū serū: siue felix serū. Nā serūz diei apud probatissimos; historicos reperit̄ pro extrema parte diei. Li. erat iaz diei serum. ego morē nostre religionis sequens dicere soleo noctem quietam.

Hic penus hecq; penus dat declinatio quarta.

Hec penus penu vt comu penus hoc penoris dabo terne.

¶ Penu etiā aliquñt declinabile reperit̄. vt apud Actiū. Penu aut̄ optimū est vt nihil desit. Dicit̄ tñ hec penus penus arte declinationis: ⁊ penus noris tertie. Verba Auli gellij sunt hec. Scēuolā ad demōstrādā penū his kbis vsūm. Penus est inq̄ qd̄ cōsulētis aut poculētū est familie q̄ opus nō facit cā paratū ⁊ penitus recōditū. Uñ a penit⁹ penu d̄: nā q̄ ad edēdū bibendūq; in dies singulos pñdij aut cene cā parant̄ penus nō sunt: s; poti⁹ ea q̄ lōgēssionis cā recōdunt. Seruū⁹ sulpit̄ ait. Sacco Helio placuisse nō solū q̄ ad esum ⁊ potū spectat̄ s; thūs q; ⁊ cereos in penu esse. Masuri⁹ sabin⁹: qd̄ iumētōz cā apparatū esset q̄ bus dñs vteret̄ penori attributū dicit̄. ¶ Penu igit̄ ea oīa cōtinent̄ q̄ ad victū p̄tinēt s; puatū: si mō domi reposita sunt. Nā loc⁹ vbi ista reponūt̄. Varrone tñ ste penariū d̄. Que hō ad victū publicū spectāt cōmeat⁹ vocant̄. S; fere nihil aliū cōtinet̄ q̄ annonā. Nō em̄ est annona tñ frumētaria s; carnū salutarū ⁊ aliarū huiusmodi rerū. Cicero de diuinatide. putaret annonā i macello cariorē fore.

Soli sunt casus repetundarum repetundis

Indolis et prolis pluralem non reperimus

Contra quando manus bellantum est copia, rara est.

¶ Repetūdārū dūtaxat in gō plurali inuenit̄. de quo hō imperi⁹ disseruimus cū de p̄cipijs tractarem⁹. ¶ Indoles fere nūq; nisi numero sing. inuenit̄. Significat aut̄ in pueris ⁊ adolescētib⁹ signū future virtutis. Cice. vt em̄ adolescētibus bona indole p̄ditis sapiētes senes delectant̄. Quinti. in primis annis laudaret̄ indoles. Cice. tñ etiā de viris indolē dixit de officijs. In quib⁹ est virtutis indoles cōmouent̄. Idē p̄ celio. Sids iudices hoc robor: animi atq; hac indole virtutis cōtinet̄ fuit. Li. de lauinia iā matre ⁊ imperiū administrāte. Tāta inquit in ea virtutis indoles fuit. Luca. indole si dignū letia si sanguine p̄isco robur inest animis. Indole qñ generositate qdā virtutis atq; animi. Li. etiā in malam partē accepit̄. Nā loquēs de hānibale cū hac inq̄ indole virtutis ac virtorū triennio sub hāstribale imperatore meruit. ¶ Copie qñ militā multitudinē si gnificant tantū pluraliue declinant̄ vt copie cesaris copie pōpetij. Reperit̄ tñ etiā in sing. s; p̄paro. pōpet⁹ ad demitū. Atq; etiā hortor vt cuz ol copia ad me

venias. Salu. postremo ex oi copia catiline neq; i plio neq; i fuga aliqua ciuis
igen uo capto. Uer. q. enci. Et q sit circū me copia lustro. proprie aut i sin. copia
sigt facultate ptateq; vt faciā tibi copiam ispiciedi libros meos. i. dabo tibi facul
tate. Nec iugit cū alio pbo q cū facio apd oratores. apd poetas ho cū alijs hbz.
vt cū do das. Uer. postq itrogredi i corā data copia fandi. Accipit et plerūq; co
pia p abundātia. vt copia ofonis copia frumēti. Barbare fere oēs etat; nē evsi sūt
copia p exēplari: qd nūq; apd doctos iuenit. Excubie z vigilie tñ plr dñr. Nec
aut iter se differt q; ex cubie diurne z nocturne. vigilie ho dñtaxat nocturne sūt.

Si noctem tenebre signant pluraliter ede
Nolo lues simul atq; strues. pluraliter edas
Presto non flecto. sed sum tantummodo iungo
Instas non flexum. post se querit genitium
Scale. seu scope tantum pluraliter ede
Suntq; pugillares. et nuptie eis sociales
Liberi. item proles z epistola littere et edes
Dum priuatozū subsint inimicitieq;.

¶ Tenebre qñ noctē significāt pluratiue tñ dicunt. vt luce z tenebris scribo. p
die z nocte scribo. Differt aut pma die a pma luce. Nā ibi itelligit pma ps diei
z qñ diluculo hic aut pma dies. Ita pms tenebris z pma nocte. Zbi de pre no
ctis loqmur: h de ipa nocte. Si diluculū velim significare añ luce dicim; nō añ
diē. Nā añ diē sigt añ ipa: pter q si de certo die loqmur: vt añ diē. x. kalēdarū no
uēbris. hoc est a. x. diē añ kalēdas nouēbris. Ubi notādū est pceptū Pauli q ait
Ante. x. diem kalēdarū: z post. x. diē kalēdarū eque vtroq; sermone vndecimus
dies significatur. Ante noctem vero pro crepusculo optime dicimus.

¶ Lues z strues nunq; fere pluratiue dicuntur.

¶ Presto a plerisq; inter noia ponit. z nullū habet casum: nec aliter q cū sub
stātiuo verbo cōstruitur. vt presto sum. Nā presto adsum magis poeticum est.

¶ Instas quoq; nonnulli nomen esse existimant indeclinabile: z significat simi
litudinem siue equiparantiam: vt instas montis.

¶ Scale z scope tantum pluraliter dicuntur. Et licet aliquādo scala inuenia
tur: qui ita profert barbarissimum si Quintiliano credimus committit.

¶ Liberi pro filijs. pugillares. nuptie litere pro epistola carent singulari. inimi
citie duntaxat in plurali reperitur.

¶ De figuris.

Figuras quas greci schemata vocant quō diffiniūt: figurā esse dic
cūt vitium cum ratione necessitatis ornatusve gratia permissum.

¶ Quō diuidūt figuras siue schemata. Alia dñt eē lexeos alia diane
os s; dianeos ad oratores dñtaxat pñnere lexeos ho ad grāmaticos

¶ Rursus figuras siue schemata lexeos q ad grāmaticos pertinet
quō diuidunt alias dicunt esse dictionis: alias locutionis: alias constructionis.

¶ Quid est barbarismus: est pars orationis viciosa que vel scribendo vel loquē
do vitium contrahit apud oratores metaplasmus dicitur.

¶ Quid est solocismus: est vitium in contextu partium orationis contra regu
lam artis grammaticę factum quod apud poetas schema vocatur. Ab asinio
capito imparilitas dictus est. Et a vetustiorib; strubilo. vt Au. Sel. testatur.

¶ Cauēda sunt nē hec vitia pfecto elaborādū est. vt praua barbarismi ac soloe
cismi feditas ablit. Sed q; aliqui excusant hec vitia: vel cōsuetudine: vel aucto
ritate vel venustate: vel vicinitate verū magna in his diligentia adhibenda est.

¶ Quō adhibenda est diligentia: Docēdi sunt pueri q oīno vitāda sint. vt guerra
trenga multoties sing; rarissimus z similia. Ztē q apud scriptores dñtaxat car

minum venia aut laude digna sunt. vt cantus. ploreus mapalia. postremo q̄ in soluta quog̃ of one a doctis recepta sint. vt Cice. canobitarū exercitum dicit. Cū vrbē canobū dicāt ⁊ duapōdo ⁊ trepōdo q̄ in vsu ab oib⁹ recepta sunt. cū tñ nec dua nec tre apud auctores reperiantur.

¶ De barbarismo.

¶ Quot modis cōmittit barbarismus? Vno ⁊ viginti. primo cū orationi latine vocabula barbara cōmitemus quēadmodū Cice. illudēs Masturcā q̄ sardū est vocabulū orationi inseruit p Scauro quē purpura inqt regalis nō cōmouit cū sardoū masturca mutauit. Itē fit barbarismus additione: detractiōe: mutatione: transmutatione litere: syllabe: temporis: toni: ⁊ aspirationis.

¶ Per additionē quō fiunt barbarismi? p additionē lfe. vt reliquias danaum p duplicē l cū p simplicē scribi deberet. ⁊ redīntegro pro reīntegro: p additionē syllabe: vt nos abūsserati ⁊ induperatoz. Per additionem temporis. vt italiam factō profugus cum italiā cor. prima syll. scribere ac proferre deberemus.

¶ Per detractiōem quō fit? p detractiōē lfe. vt immitis achilli pro achillis. ¶ Per detractiōē syllabe. vt repositū. p repositū. ¶ Per detractiōē tēporis vt vnius ob noxam penultima breui pro vnius penultima longa.

¶ Per immutationem quomodo fit? per immutationem litere: vt olī pro illi.

¶ Per immutationem syllabe. vt quum pro cum.

¶ Per immutationem temporis. vt feruere leuicatem. cum feruere penultima produ. dici debuisset.

¶ Per transmutationem quō fit? p trāsmutationem litere. vt euādre pro euander ¶ Per trāsmutationē syllabe: vt si q̄s disciplinā p disciplina dixerit. Per trāsmutationē tēporis vt faciūt nōn nulli indocri q̄ dicūt maria prima correpta ⁊ scda p ducta. Itē iacobus prima syllaba ia. p ducta ⁊ co correpta cū plane. g̃rarū sit. Nā maria primā syllabā p ductā habet secūdā correptam. Iacobus vero trīsyllaba dictio est habetq; primas duas correptas ⁊ productam penultimam.

¶ Toni quoq; p has quatuor spēs cōmutant. Nam ⁊ ipsi adiciunt detrahunt immutant ⁊ trāsmutant quorū exempla vltro se offerūt. Totidē etiā modis deprehēdit barbarismus p aspirationē quātā in pñiciādo q̄ in scribēdo ⁊ adhibere possumus ⁊ tollere q̄ nō sit lfa s; aspiratiōis nota: vt veteres sine aspirationē edos irco lq; dixerūt graccos ⁊ triūfos: eripuit deinde nim⁹ vsus vt chor⁹ chenturiōes p̄chōes dicerent. ⁊ mehe p meyt q̄busdā adhuc inscriptiōib⁹ videri pōt. ¶ Pñt ne alijs modis fieri barbarismi? possunt fm q̄sdā p malas cōpositiōes q̄ dicunt. Cacophynēta in q̄b⁹ sunt iotacismi metacismi labdacismi hiatu collisiōes ⁊ q̄cūq; plus equo minusve sonātia ab erudit⁹ respuunt. Sūt p̄terea q̄ absurdū putāt barbarismuz q̄b⁹ est vnius verbi vitūz fieri per numeros aut genera sicut soloecismus: verūtm̄ schala et scopa cōtraq; ordea ⁊ mulsā. l; literarū mutationem. adiectionem. detractiōem non habeant nō alio modo vitiosa sunt q̄ q̄pluralia singulariter ⁊ singularia pluraliter efferūt ⁊ gladiā qui dixerunt genere exciderint.

¶ De soloecismo.

E soloecismo multi errant q̄ eum putāt in vna parte ofonis fieri posse vt si virum offendentes dicamus illā aut offendentes mulierem dicamus illum aut interroganti quo pergamus r̄ndeamus romē: aut obuium vnum salutantes dicamus saluete. Si quidem hec omnia vsm perfecte orationis obtinent. intelligimus em̄ illum vel illaz video. romē pergo tu saluete. ¶ Quot modis fit soloecismus? duobus modis aut per partem orationis aut per accidentia partiū orationis. ¶ Per partes ofonis quomodo fiūt soloecismi? cū pars p parte ponit. vt toruūq; repēte clamat p toruē. nomē p aduerbio positū. fit etiā in ipsa parte ofonis hoc vitū cū ipsa pro se: nec in suo loco vt cōuenit ponit. vt cui tñ de te licuit p in te ⁊ apud amicū p eo ad amicū. ⁊ intro suz p int⁹ sum. ¶ Per accidētia partiū ofonis quog̃ modis fiūt soloecismi. tot modis quot sunt ipsa accidētia. Verbi grā. per qualitātē noim fiūt soloecis-

mi. vt hauriat hūc oculis ignē crudelis ab alto dardan^o p dardani^o p pūū n^o mē p appellatiuoposuit. ¶ Per gha. & valde salices vt amare cortices q̄p su-
pra dixerim^o hic pot^o barbarissimū esse q̄ soloeicisimū pro validi salices & amarⁱ
cortices. ¶ Per cōparationē. vt r̄hidit Juno saturnia sc̄ta deatū p sc̄tissima.
¶ Per casus. vt vrbē quā statuo v̄sa ē p vrbis. ¶ Per modos v̄boz. vt itis para-
tis q̄pūū viri. p ite pate. Indicatiū p impatiū. ¶ Per cōlūctiōes vt subiectisq̄
ture eos & corpora nuda relinquūt p spoliāt. ¶ Per tpa vt ceciditq̄ supbū Jliō
et ois humo fumat neptunia troia. p fumauit. ¶ Per psonas vt danai q̄ parēt
et ad romā co proromā & intus eo pro eo intro. ¶ Per cōlūctiōes vt subiectisq̄
virere flāmis pro ve aut vel. ¶ Per prepōnes: cū alia ponit vt subluce p ante lu-
cem. aut necessaria subtrahit. Siluis te tyrhene feras agitare putasti pro in-
siluis. ¶ fiunt p̄terea soloeicisimi plurib^o alijs modis quos reprehēdē dō po-
tius q̄ imitando possumus notare.

¶ Quot sunt vitia que cum barbarismo & soloeicismo cōnumerant^o: duodecim.
barbarissimus. soloeicisim^o. acyrologia. cacephatō. pleonasmos. perissologia. ma-
crologia. tantologia. eclipsis. tapinosis. cacosintheon. amphibologia.

¶ Acyrologia est impropria dictio. vt hunc ego si potui tantū sperare dolorem:
sperare dixit pro timere.

¶ Cacephaton est obscura enunciatio in composita dictione vel in vno verbo.
vt numerū cū nauibus equat. & arripe aures pamphile.

¶ Pleonasmos est additiō vbi sup̄uacua ad plenā s̄gitiōē. vt sic ore locuta est.
¶ Perissologia est superuacua v̄borū additiō sine vlla vi rerum. vt qua po-
t. rant ibant qua non poterant non ibant.

¶ Macrologia est snia longa & superuacua res nō necessaria cōprehendens.
vt imperator cum exercitu re infecta retro vnde venerat regressus est.

¶ Tantologia est eiusdem rei vitiosa repetitio. vt egometipse.

¶ Eclipsis est necessarie dictionis defectus quam desiderare videtur perfecta
sententia. vt hec secum deest enim locuta est.

¶ Tapinosis est alicuius rei magne extenuatio snia non id q̄ ostendit agēte.
vt penitusq̄ cavernas ingentes vterūq̄ armato milite complent & dulichias
verasse rates in gurgite vasto.

¶ Cacosintheon ē vitiosa ppositio dictionū. vtrūq̄q̄ iuuēcū terga fatigam^o hasta
¶ Amphibologia ē ābiguitas dictiōis q̄ sit aut p actū vt siq̄s dicat. Audio so-
cratē amare platōē. Quid te cecida romanos vicere posse. Aut p cōe p̄bū ē vt si
q̄s dicat. Cato iniuste criminat^o: & nō addat quē vel a q̄. Aut p distinctionē. vt vidi
statuā aureā hastā tenētē. fit ēt p omonyma vt si quis dicat acie nec exprimat
oculi gladij vel exercit^o. pōt etiā fieri alijs modis quos recēdere sup̄uacūū est.

¶ De methaplasmo.

¶ Quid ē methaplasma^o: Est trāsmutatio q̄dā recti solitiq̄ s̄monis in alteram
speciē metri ornat^o aut necessitatis cā. ¶ Quot sunt spēs methaplasmi^o: q̄tuor
decim. p̄thēsis: ep̄thēsis: pagoge: apherēsis: s̄ncope apocope: ec̄thēsis: s̄stole
diēresis: ep̄nialimphē: elipsis: s̄ynaliphe: āt̄thēsis: & metathēsis. ¶ Quid ē p̄-
thēsis: est appositio q̄dā ad p̄ncipiū dictiōis l̄fe vel syllabe. vt gnata pro nata.

¶ Ep̄thēsis ē appositio ad mediū dictiōis l̄fe vel syllabe. vt idupator. p ipator.

¶ Paragoge ē appositio q̄dā ad finē dictiōis. vt dicier p dici. hāc alij palipsim.
vocāt. ¶ Quid est apherēsis: est ablatio l̄fe vel syllabe de p̄ncipio dictiōis cō-
traria p̄thēsi. vt temno pro cōtēno. ¶ S̄ncope est ablatio de media dictiōe cō-
traria ep̄thēsi. vt audacter pro audaciter & cōmorat pro cōmouerat.

¶ Quid est apocope: est ablatio l̄fe vel syllabe a finē dictiōis q̄ua pagoge. vt a-
chilli p achillis. & pōt p potestas. ¶ Quid est ec̄thēsis: est extēsiō syllabe q̄ p̄bi
naturā. vt Italiā fato pfugus. cū italiā p̄mā syllabā correptā h̄re debeat.

Quid est syllable: est correptio syllabe contra verbi naturam contraria cetha: si. vt aqnosus orion cum orion dici debeat prima producta.

Quid est dieresis: est vnus in duas syllabas facta diuisio. vt aulai in medio libabant pocula bacchi. pro aule.

Quid est epyfinalimpher: est cōglutinatio duarū syllabarū in vnā cōtraria dieresi vt pheton pro phacton ⁊ eripedem ceruum pro acripedem.

Quid est synalimpher: est p interēptionē cōcurrentiū inter se vocaliū lubrica qdā lenisqz collisio vt atqz ea diuersa penit⁹ vū ptegerūt. Sic qñqz abijit s. vt aut omū fer⁹ aut viētes culta capellas. hec a qbusdā syneresis vt collisio nūcupat.

Eclipsis est cōsonantiū cū vocalibus aspere cōcurrentiū qdā difficilis ac dura collisio. vt multū ille ⁊ terris iactatus ⁊ alto.

Antithesis est litere pro litēra positio. vt olli pro illi.

Quid est metaphēsis: est trāslatio lfarā in alienū locū: nulla tñ ex dictione sublata vt euādre pro euander.

De schematibus lexeos.

Schemata lexeos quot sunt: multa qdē sunt: sed magis necessaria sūt de cēz septē. prolepsis zeuma. hypozeusis. sylepsis. anadiplosis. enaphora. epynalepsis. epyzeusis. paronomasia. schelionomato. paranomeon: homoteleuton. homoeptoton. polimetheron. hymos. politheton. dialiton.

Prolepsis quid est: est presumptio: secularū rei ordinē antecedens vel cōturbans. vt continuo reges ingenti mole latinus conturbant.

Zeuma qd est: est vni⁹ vbi cōclusio diuersis clausulis apte cōiuncta. vt troiuge na interpres diuū qnumina phebi. Qui eripodas clarū lauros q syacra sentis

Hypozeusis qd est: est figura superiori tria vbi diuersa vba singulis clausulis adiungunt. vt regē adit ⁊ regē memorat nomēqz gēnūqz.

Sylepsis qd est: est dissimilium clausularum per vnum vbi cōglutinata cōceptio. vt hic illius arma hic currus fuit. Item sunt nobis multa poma: casta nec molles ⁊ pressi copia lactis.

Anadiplosis qd est: est geminatio dictionis ex vltimo loco pcedētis vsus et in principio sequētis. vt sequit pulcherrimus astur. astur equo fidens.

Anaphora quid est: est relatio eiusdē vbi p principia plurimoz versuuz. vt nate mee vires mea magna potētia solus. Nate patris summi qui tela sypphoea temnis.

Epynalepsis quid est: est verbi in principio versus positi eiusdē in fine. repetitio. vt ante enā sceptrum dicte regis ⁊ ante.

Epyzeusis qd est: est eiusdē verbi in eodē versu sine aliqua dilatione cōgeminatione. vt memē adsum qui feci in me conuertite ferrum.

Paronomasia quid est: est quoties de nomine aliud efficit nomē veluti aliqua cōgeminatione. vt nam hec inceptio est amentium haud amantium.

Schelionomaton vel synthiosionomaton est multitudo noīm simul cōiuncto rū sub quodā habitu copulādi: vt marfa manus peligna cohors festina virum vis. Et iterū. Nubila nix ⁊ grādo procelle flumina venti.

Paranomeon quid est: cū ab eisdē literis diuersa verba incipiunt. vt O tite tute tanti tibi tanta tyrāne tulisti.

Omeocleuto qd est: est cū simul. mō diuerse dictiōes sumunt. vt cos reduc q relinquit deuēqz q deserti malui. Itē abis excessit enahit erupit. fit etiā hoc

Schema quoties media ⁊ postrema versus sine fine cōsimili modo finiuntur. vt Ecclesiastes Melius est videre qd cupias q desiderare qd nescias.

Homoeptoton quid est: cū in casus similes exiūt verba diuersa: vt merētes flentes lacrimantes commiserantes.

Polyptoton qd est: est multum casuū varietate distincta. vt littora littoribus cōtraria fluctibus vndas impetor: arma armis pugnet ipsiqz nepotes.

Hymos quid est: est series dictionum que suum tenorem vsqz ad vltimum

seruant: vt principio celū ac terras cāposq; liquentes. Lucēsq; globū lune tiz-
tanaq; astra. Spiritus intus alit.

C Polysyntheton quid est: est oratio multis connera. cōiunctionibus. vt atha-
masq; thoasq; pelidesq; neoptolemus primusq; machaon.

C Dialiton vel asyntheton qd est: Est figura superiori tria cōiunctionib; ca-
res. vt ferte citi flāmas: date tela impellite remos.

C Detropo.

A Propus quid est: Est dictio translata a propria significatione ad impro-
priam necessitatis aut ornatus causa.

C Quot sunt spēs tropi: Tredecim. metaphora. cathacrisis. methalepsis. mes-
tonymia. antonomasia. epitheton. synecdoche. onomatopœia. periphrasis. hy-
perbaton. hy perbole. allegoria. homœsis.

C Metaphora quid est: est rerum verborūq; translatio.

C Quot modis fit metaphora. Quatuor. Ab aiali ad aiale. Ab inaiiali ad inai-
le. Ab aiali ad inaiiale. Ab inaiiali ad aiale. Ab aiali ad aiale. vt typhim aurigā
celeres fecere carine. Nā auriga ⁊ gubernator aiam hñt. Ab inaiiali ad inai-
le. vt pelagus tenere rates. Nam pelagus ⁊ rates aiam nō habēt: Ab anima
li ad inanimale. vt athlantis cinctū assidue cui nubibus atris. piniferumq; cō-
put vento pulsāt ⁊ imbrī. Nam hec vt animalia sunt ita mons animā nō has-
bet cui mēbra hoīs ascribuntur. Ab inaiiali ad aiale. vt tñ pectore robur concis-
pis. Nā vt robur animā nō hz: ita turnus cui hec dicunt. animā habet.

C Sciēdū est alias metaphoras esse reciprocas. Alias vnius partis. Recipro-
cas. vt altū mare: celūq; pfundū. possumus em̄ cōuētere altū celū mare pfun-
dū. Vnius partis sunt. vt germinare vites: fluctuare segetes: volitare nubes.
In his enim rebus alas fluctus ⁊ germina non inuenimus.

C Cathacrisis quid est: est vsurpatio alicuius noīs. vt sepe parricidā dicimus
qui patrē nō occidit. ⁊ piscinam que pisces nō habet: hec. em̄ nisi extrinsecus su-
merentur suum vocabulum non haberent.

C Methalepsis qd est: est dictio gradatim pgēs ad id qd ostendit. vt At p̄ oipō-
rēs spelūcis abdidit aīris. Et post aliquot mea regna vides mirabor aristas.

C Methonimia qd est: est trāsmoatio qdā: cui? multe sunt spēs. Aut em̄ ponit
qd ptinet. p eo qd ptinet. vt nūc pateras libate ioui aut p̄. vt Crateras magnos
statuūt ⁊ vīna coronāt. Aut p̄ inuētoīe ostendit id qd inuentū est. vt sine cerere et
baccho friget ven⁹. Aut p̄ vt vīnūq; p̄cant. Nā de⁹ iest p̄sens. Aut p̄ eff. ciētē effe-
ctū. vt pigrū frigus: pallida mors. Aut p̄ effectū efficiēs: vt frena spumant.

C Autonomasia quid est: est figura vice nominis posita que a tribus fit. Ab
animo vt magnanimus anchiliades. A corpore vt ipse arduus alta pulsāt sy-
dera. Extrinsecus vt infelix puer atq; impar congressus Achilli.

C Epitheton quid est: Superposita dictio cum proprio nomine. Nam antho-
nomasia vicem nominis sustinet. Epitheton vero nunq; est sine nomine vt hos
mibi predixit lucius harpyia celeno et diua camilla. fit etiam tribus modis
epitheton ab animo ⁊ corpore ⁊ extrinsecus his duobus modis vel laudamus
aliquem vel vituperamus vel ostendimus.

C Synecdoche est pl̄ni intellectus capax cum plus minusve pronunciet: aut
enim a parte totum ostendit: vt pubesq; tuc pubesq; tuorum: aut contra vt
ip̄sius ante oculos ingens a vertice pontus. In pippim ferit ⁊ fontemq; ig-
nēs ferebat. Cum aut a parte totum fit ab insigniori parte faciendum est.

C Onomatopœia quid est: Nomen de sono fictum. vt Tinnitus eris clangorq;
tubarum.

C Periphrasis quid est: est circūlocutio que fit aut ornande rei causa que pul-
chra est: aut vitande que turpis est. vt Et iam prima nouo spargebat lumine
terras Titoni croceum linquens auroa cubile. Et hoc faciunt nimio ne lux
obtusior vsus sit genitali aruo ⁊ sulcos obliuēt inertes.

Cyperbaton quid est? est transgressio quedam verborum ordinem turbans. Cuius species sūt quinqz. histerologia anastrophe paræthesis thesis synchysis. Histerologia vel histeron protheron est sententie cũ verbis ordo mutatus. vt Et torrere paran t flammis ⁊ frangere saxo.

Anastrophe qđ est: verborũ tantũ ordo p̃posterus. ṽtitaliã ⁊ pro ⁊ italiaz.

Paræthesis qđ est: Interposita oratio diuerse finie. vt Eneas (neqz em̃ p̃atius consistere mentē passus a mor.) rapidum ad naues permittit achatem.

Thmesis qđ est: est vnus cōpositi aut simplicis xbi sectio vna dicendi aut pluribus interiectis. vt septem subiecta trioni. i. septentrioni.

Synchysis hippbatō est obscurũ ⁊ ex oi pte cōfusũ vt tuis notus arreptas in saxa latētia torquet saxa vocāt itali medijs q̃ in fluctib⁹ aras. Est em̃ is ordo. notus tris arreptas i saxa torq̃t q̃ saxa in medijs fluctib⁹ latētia itali vocāt aras.

Hyperbole quid est? Dictio qđā fidē excedens augēdi minūēdi: ve causa vt it clamor celo: candidior niue: testudine tardior.

Allegoria qđ est: Trop⁹ quo aliud i. gatur q̃ dī. vt Et iā tps equũ spumātia soluere colla. hoc est carnē tñtre: hui⁹ multe sunt spēs: ex quib⁹ eminet septē. Irontia antiphrasis enigma carientissimos paroemia sarcosmos ⁊ astismos.

Irontia quid est? Trop⁹ oñdens qđ cognoscit p̃ Iuũ superioris. vt Egregiaz vero laudē ⁊ spolia amplare fertis. Tuqz. puerqz tuus: hanc nisi grauitas pronunciātis adiunxit confiteri vide bitur qđ negare contendit.

Antiphrasis est vnus verbi ironia. vt bellum quia minime bonum ⁊ parce quia nemini parcunt.

Enigma ē obscura snia p occultā silitudinē rerũ. vt Et q̃ me genuit m̃f mor signū ex me. Significat em̃ aquā in glaciē cōuerti ⁊ ex eadē rursus effluere.

Charietissimos quid est? Est tropus quo dura dictu gratius p̃scrūtur. vt iter rogātib⁹ nobis nū quid nos q̃serit aliq̃is respōdeamus bona fortuna. vt ex hoc intelligatur neminem nos quesisse.

Paroemia quid est: accommodatum rebus temporib⁹qz prouerbiũ. vt lupus est in fabula.

Sarcosmos qđ est: plena odio hostilisqz derisio. vt en agros: ⁊ quā bello troiane petisti hesperiam m̃tēre iacens.

Astismos quid est? Tropus multiplex numerosqz virtutis. Nam astismos putatur quicquid rustica simplicitate caret ⁊ faceta satis vrbānitate ex politũ est. vt illud. Qui banium non odit amet tua carmina meui. Atqz idem iungat vulpes ⁊ mulgeat hircos.

Homocesis quid est: est minus note rei p similitudinē ei⁹ q̃ magis notae est de monstratio cuius species sunt tres. Icon parabola ⁊ paradigma.

Icon est personarũ vel eorũ q̃ personis accidunt cōparatio. vt Eneas os hūanerosqz deo similis.

Parabola est rerũ genere dissimiliũ cōparatio. vt qualis mugitus fugit cuz laucius arā. Taurus ⁊ incertam excussit ceruice securum.

Paradigma qđ ē: narratio exēpli hortātis ṽl deterrētis. hortātis vt Antenor potuit medijs elapsus achuiis: Iliricos penetrare lin⁹. Deterrētis vt ac nō sic phrygi⁹ penetrat. lacedemona pastor ledeāqz helcnā troianā vexit ad vibē.

Endiadis fiet resolutio in mobile fixo.

Uteris endiade si dixeris arma virumqz

Trade rati ventos dicas h̃x pallage. fiet.

Emphasis est cum quis scelus inquit pro scelerato.

Prosopopeia cum sermo rebus mutis tribuitur. vt cũ celũ aut terra loquit̃.

Chronographia cũ tps describit̃. vt tps erat quo prima quies mortalibus

Antipophora cum occurrimus tacite questioni.

(egris incipit

Apophopesis cum partem silemus orationis. vt quos ego,

Quot sunt figure constructionis? Octo. Prolepsis: Silepsis: Zeugma: Synchysis: Euocatio: Appositio: Sinecdochē et Antipthesis.

Quid est plepsis que plumprio latine dicitur? Est cum toti in suas partes diuisi vna proprietate attribuitur in qua si ordo incipit a toto tunc totum et partes in eodem casu ponuntur. ut nos legimus ego bonus et tu male. Si vero a partibus incipit tunc totum ponitur in genitivo et proprietates inter partes. ut aquilarum altera volat ab oriente altera ab occidente. **S**ilepsis quod conceptio dicitur que est: est cum dignius concipitur minus dignum et vna proprietate subiectis diuersorum accidentium tribuitur vni propter alterius dignitatem. ut Scipio et Lucretia pudici. est autem aut diuersi generis: ut pyrrhus et faustina potiti vbi masculinum concipitur femininum. ut faustina et marci potiti vbi femininum concipitur neutrum aut diuersi numeri. ut scipio et milites pugnare. aut diuersae personae: ut ego et tu legimus: ego et socrates scribumus: tu et plato studetis. aut diuersi casus: ut remota cum esse quidem iura dabit. **Z**euigma est cum vna proprietate subiectis diuersorum accidentium tribuitur vni propter alteri propter prius alteri propter posteriori: ut scribo ego et tu. aut a medio: ut ego scribo et tu. aut ab inferiori: ut ego et tu lego: licet potius legimus sit dicendum: similiter in genere et in numero fieri potest. **S**ynchysis quid est? cum aliqua proprietate tribuitur vni subiecto aut pluribus copulatis non gratia vocis sed significati sub diuerso genere aut numero. ut triske lionis stabulis anser feta. pars in frusta secatur et scipio et lelius admirantur. **E**uocatio est cum prima vel secunda persona tertia euocat: ut ego Cicero scribo. Vos romani omnia subiectionis imperio vestro. **A**ppositio est cum vna proprietate duobus subiectis sine copula attribuitur vni notiori aut magis communi: alteri minus ut animal homo loquitur: canis stella lucet. Vergilius. Iguarium fucos pecus a praescipibus arcent. **S**inecdochē quid est? cum toti tribuitur pro proprietate partis: ut homo albus dentes. Eneas os humerosque deo similis. **A**ntipthesis quid est? Est cum casus pro casu ponitur: ut verbum quam statuo vestra est. Teren. Quas credis esse has non sunt vere nuptiae.

De punctis quibus oratio distinguitur.

Quot sunt puncti quibus in praesentiarum vtimur? Nouē. Suspensiuus: Colus: coma: periodus: semipunctus: geminus punctus: interrogatiuus exclamatiuus seu admiratiuus et parentesis.

Suspensiuus est simplex virgula que solet quietis gratia poni tanquam sensus aliquis clausule haberi possit: hoc modo. Arma.

Geminus punctus est quo vtimur vbi clausula maiorem quandam quietem habet et tamen sensum imperfectum hoc modo. arma liberosque meos.

Coma est quo vtimur vbi clausula videtur esse completa et tamen imperfecta est: et ponitur planus in superiori parte lineae. hoc modo. Arma liberosque meos diruperunt milites.

Colus est punctus qui ponitur in fine clausule quando perfectus est sensus et ponitur planus in inferiori parte lineae hoc modo. Arma liberosque meos diruperunt milites quibus nunquam eos existimaui huc venturos.

Periodus est punctus qui ponitur in fine clausule quando non solum perfectus est sensus sed etiam ipse sermo: ut quod sequitur quasi de nouo inchoari videatur. et ponitur in inferiori parte lineae adiecta virgula. hoc modo. Arma liberosque meos diruperunt milites quibus eos nunquam existimaui huc venturos. Verum equo animo ferenda sunt haec.

Semipunctus dicitur quod in fine lineae ponitur cum dictio imperfecta est: pars in se quanta transsit lineam. **A**dmiratiuus siue exclamatiuus est qui in tali oratione ponitur. O homines forte. O integrum. O oibus quod etate nostra sunt proponendum. Tene incepto desistere vniquam aliquis vidit. Tene fortunae succubere. **I**nterrogatiuus est qui interrogationem significat. et sit hoc modo. De te vero quid dicam?

Parentesis est vbi diuersa oratio imperfecte ad huc orationi interponitur hoc

modo Te ne (dicā em̃ qđ sentio) calamitatibus cedere. Hoc igit exemplo omni^a gña pūctorum notabis. Arma liberosq; meos dirupuerūt milites: qđ nūq; co^a existimauit huiusmodi venturos. versū equo animo ferēda sunt hec. de te vero quid dicā? O hōiem fortem. O integrū. O oib; qui etate nostra sunt preponēdum. Te ne incepto desistere vnq; aliqđ vidit. Te neq; fortune succumbere. Te ne (dicā em̃ quod sentio) calamitatibus cedere.

Quare inuēte sunt epistole? vt eos cū quibus siue propter absentia siue ppter ruborem seu aliā quāuis cām loqui nō licet: certiores facere possimus siquid sit qđ eos scribere oporteat siue nra siue illorū siue aliorum causa. **¶** Cū dicitur epistola. Ep̃la grecū plane vocabulū est dīctā ab epistello qđ ad absentes mitto. Vñ etiā apli hoc est a mittēdo qđ illi significat dicūt qđ Tit^{us} Linus Aplos suos fregit in senatu hoc est ep̃las. 2. nūclibelli qđ a iudicib; a qbus pūctatum est ad magistratus mittunt. dicunt apli cū sint instar ep̃larum. Latino aut vocabulo ep̃las lras dicim^{us}. dūtaxat nūero plurali. Nā a in sing. nūero lra significat elementū. vt a vel b. significat et manū scribentis. vt Cic. ad attri. Nam alexis manū amabā qđ taz prope accedebat ad similitudinē lre tue. Repit qu oq; aliqñ p ep̃la apud poetā duntaxat. vt Ouidius. quā legis arepta buis de ltera venit. **¶** Quot sunt gña epistolarum? Multa sunt. alie em̃ sunt duntaxat de rebus diuinis vt sunt platonis ep̃le ad dionysia 2. in religioe nostra petri 2. pauli 2. iacobi 2. iohānis ep̃le. Alie sunt de morib; vt ep̃le Senecę. ep̃le Aurelij augustin. hieronymi. ambrosij. cipriani 2. aliorū q̃ multa etiaz de rebus diuinis cōtinent. Alie sunt de reb; q̃ quotidie accidunt tñseueris 2. grauib; vt pote que vel belli vel pacis tēpore. aut ex castris ad urbē aut ex urbē in exereitū scribunt fere similes historie. Alie q̃ de rebus nouis qualescūq; acciderint certiores faciunt absentes. Alie consolatorie vt si vel propinqui alicui^{us} vel amici mors aut calamitas interuenerit. Alie cōmendatice vt cū a micū aliquem vel familiarē aut aliquem notū siue ignorū literis cōmēdam^{us}. Alie hortatorie vt cū filios affines familiares discipulos principes atq; q̃ suis alios ad mores: ad studia. ad laudē: ad decus ad gloriā cohortamur. Alie amatorie q̃ magis poetarū sunt vt epistole Maronis. Tibulli. Propertij ceterorūq; h̃mōi. Alie de reb; familiarib; atq; domesticis vt de predijs pecore vino frumento seruis 2. reliq; id gen^{us}. Alie postremo iocose que dūtaxat animi grā scribuntur vt cū deficiēt et materia scribitur quicqđ in buccā venit. Ad hec cetera vero omnia siqua sint epistolarum genera reduci possunt. **¶** Quid in primis obseruādum est in epistolis scribēdis vt stil^{us} inferior sit 2. quasi familiarior qđ cū vel orationes vel historie scribimus 2. tñ sit subiecte materie conueniens. Nā sicut in ceteris tres sunt dicēdi characteres ampl^{ius} medi^{us} 2. infim^{us}. ita etiā ep̃le tres characteres h̃nt ab illis tñ diuersos hoc est illis inferiores. Nā q̃ in alijs mediocris est hic est summ^{us} qui in alijs infim^{us} h̃ic mediocris. Infim^{us} vero in ep̃lis quo dicēdi gñe in familiaribus vtimur erit ab infimo illo omni diuersus hoc est leuis facilis verbis quotidiā: nris 2. quasi vernaculis p̃text^{us} in quo nihil tñ barbarū sit aut ineptū. Amplo igit illo atq; sublimi vtimur cū de reb; altis atq; diuinis ep̃las scribem^{us} vt plato facit. Mediocri cū de maiorib; de reb; gestis de bello de pace de cōsilio capiēdo aut reb; alijs seueris 2. grauib; tractabimus. Infimo cū materia erit de reb; familiarib; atq; iocosis. **¶** Quid ampl^{ius} obseruādum. vt quo ad eius fieri pōt breues sint. Propria enim 2. quasi peculiaris epistolarū est breuitas. Cauendū tamē ne nimio breuitatis studio squalens 2. leuina 2. concesa 2. plane sica ofo fiat qualis est Annei Senecę a cui^{us} lectioe adolescētes omnino auertendi sunt ne prauis ac vitiosum dicēdi modū imbibāt: qđ paulo post quasi factis iā fūdamētis idē auctor summo studio legend^{us} sit in qua imagine alioquin virtutis fuerūt: multum ingenij plurimum eruditionis: cum p̃ferat sit p̃tiorum dū gentilissimus insectator.

¶ Qui maxime pponendus est quē studeat adoleſcētes imitari. Marcus Cicero hic in omni dicēdi gñe omniū optimus fuit. Hūc solā pceptores legāt: hūc discipuli imitētur: nec modo pba eius hauriāt s; etiā clausulas: qñ etiā ptes ipse eas eplārū interdū fuerēt ⁊ suis inierāt. Ita em̄ fuit vt succo Ciceronis quasi lacte nutriti veri illius imitatores euadāt. ¶ Quid exordiede sunt eple. In primis tā scribentis q̄ eius ad quē scribit pponēdū est nomē ⁊ is ad quē scribitur salutandus est hoc modo. Pyrrhus perotus Nicolao peroto. S. P. D. vel si grece scribas pyrrhos perotos Nicolaoꝝ toy perotoꝝ epratein. hic est grecorum mos vt bene agere dicāt vbi latini salutē dicūt. In fine sūt eplārū ponendū est vale tu quo greci latinis cōueniūt dicētes. Erosio i. vale. ¶ Cui⁹ nomē pponit scribētis ne an ei⁹ ad quē scribit. scribētis etiā si ad pōtifice maximū siue regē aut impatorem scribat hō infim⁹. Stulta est em̄ obseruatio quorundā q̄ dicūt dignioris nomē pponendū esse. Cauēdū pterea est ne vnq̄ dñm honoris causa nobis ppijs pponamus vt dño pyrrho ⁊ dño Nicolao barbara est em̄ ea locutio ⁊ nuper inuēta. Non hoc latini nō greci veteres fecerūt. Potest in addi nomen dignitatis siue magistratus post proprium nomen vt si ita scripseris Sixto pōtifi maximo. Federico impatori. Bessarioni cardinali. Ferdinādo regi. Nicolao peroto. Tussie propape iohanni peroto florentie p̄torū.

¶ Illud etiā summo studio fugiendū est: ne ad vnū scribēs pluratiuo numero vtaris. In quē erroꝛē oēs fere nostre etatis homines incurrerūt putātes se magis honorare eū ad quē scribūt si barbare loquantur in qua re nō tā ignorantia; holm admiror q̄ stultitiā. Nā si honoris cā faciūt cur barbare loquunt? Si hō id honoris cā agūt cur eo quoq; sermone deū nō honorāt quē singulari nūcro affantur. An maior in loquēdo reuerētia regi aut pōtifi debet q̄ deo. At q̄ si barbare loquimur cū aliquē vnū alloquētes pl. numero vtimur cur etiā nō dicamus barbare loq: cū de nobis ipsis loquētes p. singulari pluratiuū numerum vsurpam⁹ dicentes. Nos p. ego ⁊ qd̄ mirabili⁹ est in eodē loco modo singularē mō pluralē numerū adhibētes. Uerg. O melibee deus nobis hec octia fecit. Nā q̄ erit ille mihi semp de⁹ illi⁹ arā Sepe tener nostris ab ouilib⁹ imbuet agn⁹. Ille meas errare boues vt cernis: ⁊ ipm̄ Ludere q̄ vellē calamo pmissit agrestis. Hic em̄ Tity⁹ de se loquēs nūc nos nūc ego ait. Et Quin. Utinā hoc fata misisti: vt residuū laborātis anime in tuo penerem⁹ amplexu. Obtinuit certe vsus vt in p̄ma persona loquētes mō singulari mō plurali nūcro vtamur: in scda hō psona nemo vnq̄ doct⁹ ad vnū dirigēs sermonē pluraliter locutus est. Cui⁹ rei hec videt rō fuisse q̄ decet hoīes de se ipsis modeste ⁊ vt ita dicā hūmiliter loq: de alijs hō honorifice pot⁹ ⁊ cū dignitate cōuenit habere sermonē. Minuerem⁹ em̄ quodā modo dignitatē alteri⁹ licet in rebus gestis aliū quasi locū adūgerem⁹: vt si Cesarē alloquētes diceremus. Vos pōpēū supastis vstra est glia p. tu pōpēū supastis tua est glia. Ita ecōtraria videmur nescio quō modo deſtius loq̄ si q̄ nos soli egerim⁹ plurali nūcro exprimamus: hoc mō multa scripsim⁹: multa gessim⁹: magnā sum⁹ gloriā apud nostros hoīes cōsecuti: quali non soli sed alijs adiutoribus caegerimus. Initium igitur hui⁹ loquēdi modestia fuit atq; humilitas: sed tñ paulatim inualuit cōsuetudo vt etia; vbi hic respectus non est modo singularē modo pluralē numerum proferamus.

¶ Solemus etiā in principio eplārū p̄fcriptim familiariū ad amicos scribentes hec verba ponere. Si vales bene est ego valco.

¶ Quis modus in epistolis seruat. Ut vbi frequenter in fine clausule colloces hoc modo. Ego te cōmendare nō cesso qd̄ longe pulchrius est q̄ si dicere ego non cesso te cōmendare ⁊ spem maximā habeo: potius q̄ habeo maximā spē. Interdum tamen in medio ponitur vt spem habeo maximam. Interdū in principio vt scripsit ad me Cesar: in quo ⁊ imitationi attendendum: ⁊ auribus cōsulendum est: dari enim alioquin certa regula non potest.

Circulocationibus quas greci periphrases vocant raro utendū est in eplis fugienda sunt etiā verba noua affectata dura & obsoleta: structura quoq; ipsa facilis esse d; & minime implicita, vt ad manus parati sensus esse videant. Et ne viedū artificia dicēdi in eplis. **C** Sepe qdē viedū artificio est vt qd cupio ab sentī p̄suadeas. Adhibēda exordia sunt quib; animū p̄pares legētis. Adhibende rōnes qb; pmoucas. Utēdū est interim cōfirmatiōe p̄futatiōe dimissib; excusandi sunt affectus & reliqua faciēda que etiā ofo exigeret: sed hoc non oibus eplis faciēdū: sed vbi iusq; cōdū aliqd aut dissuadendū est & p̄ceptū illud quod supra de caracterib; diximus obseruādū. vt etiā artificio dicēdi inferiores sint ofonib; eplis: & eo artificio cōponēde sunt: vt nullū in his artificū esse videat.

Licet in eplis aliqñ ponere vbi p̄ vbo. Licet p̄fecto ad maiore vehemētiam sermonis. vt Cicero. Unū os ēde in tabulis aut tuis aut patris tui emptū & viciū p̄ viceris. plū. Deditis huius aio par corp; fecisti qd optabar hoc est si dedisses. Licet ne aliqñ p̄mittere vbi in eplis quēadmodū faciūt poetē. vt Uergilius. Me ne incepto desistere victā. Nec posse italia teucroz auertere regem. Licet vt Cic. ad herē. Me miserū te in tātas calamitates mea culpa incidisse. vbi intelligit vbi p̄ncipale est. vt est ne verū te in tātas calamitates incidisse.

Deficit ne aliqñ in ofone suppositū. Deficit certe ita vt vix etiā intelligi possit Cic. ad herēniū. Ob finē plurimū eo tpe reipublice cōsulum siue stultitiā siue malitiā dicere oportet siue potius vtrūq;

Quō elegāter dicim;. Jay receu ta lettre. Multis id modis dici pōt. Accepi a te lras tuas. Accepi abs te lras. Reddite fuerunt mihi abs te lre. Reddidit mihi elius peror lras tuas. Accepi quas ad me helio peroto dedisti literas. Accepi epistolam quam ad me scripsisti. Et tusculano reddita est mihi epistola tua. Attulit mihi helius perotus epistolam tuam.

Quid i hīs notādū est? Aduertēdū p̄mo est qd dare alicui lras siue eplā est tradere ei vt aliq; tradat. dare hō ad aliqñ est mittere vt legat: vt dedi helio peroto dedi tabellario ad te literas. i. helio peroto vel tabellario ad te lras. i. helio peroto. vel tabellario dedi literas quas helio peroto ad me dederas.

Quid interest inter literas & eplā? Significatio eadē est. sed differēt in elegantia. Dicimus em̄ vñā eplā: & vñas lit. ras: ideo em̄ plurale numerum habet vñus vñā vñū. vt iungi possit cū noibus carētib; singulari: vt reliqui filio meo ternas edes vñas in foro: alteras in ianiculo: tertias in subura. Nam: si dicere vñā edem: non domum sed templum significaremus.

Itē si dicerem; duas: tres: quatuor: quinq; sex: decē eplā: & binas: ternas: quaternas: quinag; senas: denas: lras: nec h; dicere duas lras. nec binas epistolas. In hoc tñ cōueniūt qd dicim; dedi singulis singulas lras siue singulas eplā: vel vnicuiq; vtriq; singulas lras vel eplā. In maiori hō nūero nō p̄ueniūt. vt dedi singulas duas lras vel binas eplā. Vbi etiā obseruādū est vt si dicas lras non subisgas quarū alteri rñd: sed quarū alteris. Ita si dicas epistolas non dicas quarū alteris iam respondi sed quarū alteri.

Cur pot; dicim; accipi lras abs te q̄ a te: qz ab cū duab; hq; dñs & cū i qñ rñsonās est iungi: & cū oib; dictionib; incipitib; a vocali: vt ab lege ab legatib; ab rege ab re ab ioue ab ianiculo ab hoibus ab hostib;. Abs hō cū t. vt abs te abs tito. Interdum cum q. vt Terentius. Abs quius hōie beneficium accipere gratum est. Cum ceteris vero iungitur a. vt a nolē: a bello: a foro.

Cur nō ita dicim; attulit mihi eplā tuā: sicut attulit mihi eplā tuā quia afferre et referre differunt. Afferre enī est aliquid ad aliquem ferre. vt attulit mihi literas attulit librum: tempus multa affert nobis. Referre vero est retro aliquid ferre. vt si remitterem literas quas accipi ita dicerem. Retulit mihi helius perotus literas quas mihi abs te attulerat. In quo notandum est retulit dicēdum esse: & non refert. vbi omnes fere nostre etatis errāt dicētes: la

tor pſentiu in quo nō modo barbare loquūtur: ſed etiā falſo. Nō em̄ latoz eſt ne cū ſcribunt ſiſe nec cum legūtur: ſed cū ſcribūtur laturus eſt: cum legunt attulit. Inſpiciendum aut̄ eſt a nobis tempus: quo leguntur nō quo ſcribūtur. Cū igit̄ literas legitis ad quem ſcripſimus nō referunt: ſed iam relate ſunt literę ita q̄ rettulit dicendū eſt nō refert. vt Cic. ad Valeriū. Publius comelius qui tibi has literas dedit. Et alibi. Amo eū qui ad te cū his literis profect⁹ eſt mirū in modū. Sed vt eo vnde diſceſſimus reuertamur referre eſt reportare. vt Quin. Armanō rettulit: id eſt reportauit. differt ne aliquid cum dicimus rettulit mihi ⁊ rettulit ad me ⁊ rettulit ſenatui ⁊ in ſenatu ⁊ ad ſenatū. Differt ſane. Nam cū dicimus rettulit mihi vel rettulit ſenatui ſignificat vel reportauit. vt rettulit literas. Et reſerentem ſigna camillum. Vel charrauit: vt Titus Lilius. Poſtq̄ legatī conſulti in ſenatu que geſta erant rettulerunt. Cum vero dicimus rettulit ad me ⁊ ad ſenatum ſignificat in cōſultationē tulit. vt Quin. Non rettulit ad matrē nō amicos cōſuluit: nō p̄pinquos. Cic. in catil. refert inquit ad ſenatū. ſert in cōſultationē ſenat⁹. Verg. Delectos populi ad procereſ p̄mūq̄ parentē. Mōſtra deū reſero. Et ne forte dubitareſ de ſenſu ſubiunxit ⁊ que ſit ſentētia poſco.

¶ Sed nota q̄ quemadmodum dicimus referre ad ſenatum: ita dicimus ferre ad populū. vt pōpetus ad populū tulit. Et illo fuit ſenatu cōſultū: ex hoc rogatio que eſt inſtar legis. dicimus preterea reſero tibi acceptum pro eo q̄ eſt fa teor me abſ te accepiſſe. Cice. p̄ detotaro. Oia que poſtea vidim⁹ q̄d aut mali nō vidimus ſi recte ratiocinabimur vñ accepta referemus. Antonio. Itē ſero ti bi acceptum eſt habeo abſ te pro recepto id quod mihi debebas etiā ſi nulla ſolatio interuenierit. Referre hō impēſus eſt rationē reddere de expenſis factis. Ze t̄ay rēdu raiſon de la deſpēce q̄ iay faicte. Retuli tibi expēſus. Ponit et̄ aliaq̄ reſerre pro cōferre. Cic. Ut ad vñ oia referēda ſunt. digniſſimū eſſe pōpetū hoc eſſi in vñ oia cōferēda ſunt. Notādū q̄ cū reſero ſignificat in cōſultationē ſero actū h̄re poteſt: ⁊ abſtī cum de vt hec omnia referam ad ſenatū. de hiſ omni bus referam ad ſenatum. hoc tamen ⁊ frequentius ⁊ elegantius eſt. ¶ Quid cetera cōpoſita a ſero h̄nt ne eandē aut variā ſignificationē: Variā p̄fecto p̄ varietate cōpoſitionis. Nā aut aſſerre eſt proponere circūferre eſt p̄ oēs p̄tes rē ali quam ſiue ſermonē aut iumorem ferre. vt circumfert camelum circumfert nouū. Cōferre eſt dedicare ſeu tradere. vt obtulit deo ſacrificium. obtulit mihi librum. Perferre eſt tolerare. vt multas pertulit calamitates. ¶ Proferre p̄nūciare. vt ne verbū quidē protulit. ⁊ eſt in medium ferre ⁊ quaſi reuelare. vt protulit tabel las quas in ſinu habebat. ¶ Proferre etiā prorogare. vt profert negocia in lō gum. p̄ferre eſt ante ferre. vt pudica virgo p̄fert cōmodo pudoreſ. Qd ſi inter p̄re ⁊ ferre interponat̄ me aut te aut ſe ſignificat oſtendere ⁊ eſt quaſi ſignus atq̄ argumētū quoddā p̄bere. vt p̄re me ſero magnā humilitatē. i. oñdo magnā hu militatem ⁊ ſignum quoddam atq̄ argumentum p̄beo magne humilitatis.

¶ Auferre eſt auſurto vel vi aliquid tollere. vt abſtulit mihi librum. Abſtulit enſem. deferre interdū eſt deorſum ferre. vt detulit nauē in mare hoc eſt eduxit. Interdum eſt accuſare ſiue maledicere. vt pleriq̄ iniuſte detulerunt me ad pon tiſicē: hoc eſt accuſauerunt ⁊ male de me dixerunt pontifici. Uñ dicuntur dela tores. hoc eſt clandeſtini accuſatores. ⁊ p̄ improbitatē ſiue inuidiā male referē tes. Afferre eſt extraferre. vt efferit h̄c rem ex edib⁹ noſtris. Eſt etiā funus ferre. vt extulit defunctum ſine ſumptu. hoc eſt funus fecit. Tranſſerre eſt trāſportare ita tñ vt quod tranſferi ſepe remaneat. Cic. Hūc morē ſparciatē trāſtulerunt in feminas. Idē de officijs. Quod in vna re ab Ennio poſitū tranſſertur in multas Lucan⁹. Nōdum tranſlatos romana in ſecula luxus. Inferre eſt immittere vt infer digitū in plagā. Eſt etiam deducere vt ex maiori ⁊ minori extremitate in tulit concluſionē. hoc eſt deduxit. Sufferre eſt tolerare ⁊ pari diſſerre eſt prota here. vt diſtulit negociū. hoc eſt p̄traxit. Eſt etiā diſſerēs eſſe. vt multū diſſert p̄

bus ab improbo vñ d. differētia. Cōferre aliqñ est comparare. vt cōfer hāc rem illi vel cui illa hoc est cōpara. Interdū est cōiūgere vt cōfer oia in vñ. Nōnūq̃ est ire. Vbi notādū est q̃ si cū re inanimata iungit̃ r pōt. habere in r ad ppositio nes. vt cōfero me in tēpluz r cōfero me ad tēpluz r cōfero me in villā. r contuli me ad villā. Si vero cū re animata dūtat̃ cū ad. vt cōtuli. me ad platonē r nō in platonē. Confero me ad pontificē r nō in pontificē. Nō em̃ pōt habere duos ac cusatiuos inanimatos sz si habeat alterū actiui rei inanimatē pōt iungi cū ani mato cū prepositiōe in r hz significatiōe quādā doni siue beneficii. vt multa contuli in te: r multa cōferam. i. donauī r multa donabo multis te affeci benefi cijs r multis afficiā. ¶ Est ne aliud hic notādū? Illud maxime notādū est q̃ pri me persone verbi raro additur ego. r secūde persone raro additur tu. Cuius rei ratio est. Quia sola hec duo pronota subintelligi possunt. Cū em̃ dicim⁹ scripsi: intelligit̃ ego r cū dicim⁹ scripsisti intelligit̃ tu. frustra itaq̃ ponerent̃ hec pro nomina ponunt̃ tñ aliqñ ad maiorē expressiōe. Eadē est ratio prime r scēe per sone numeri pluralis vbi nos r vos pronomina intelliguntur.

¶ Quomodo latine r elegāter dicim⁹. De laquelle lettre iay prins grant plaisir Id quoy multis modis exprimimus. Que magnam mihi voluptatē attulerūt Que mihi gratissime fuerūt. Que me nō mediocri voluptate affecerūt Que mi hi mirū inmodū iocunde fuerūt. Ex quibus non mediocrem letitiā pcepi. Que vix exprimere possem q̃tū mihi voluptatis attulerūt. Quibus nihil mihi acci dere iocundius potuisset. Quibus nihil mihi poterat gratius afferri. Que sin gulari me letitia affecerunt.

¶ Quid interē inter gratū r iocundū. Iocūdum pprie in reb⁹ scōis d. gratuz in aduersis. In iocūdo em̃ est quedā grā delectatiōis tñ. vt flumina fontes ne moza rose flores iocūda sunt. In grato vō etiā cōmodi. vt aspect⁹ messis olearū fructū vinearū grat⁹ est dicim⁹ aut̃ hoīem iocūdum nō qui let⁹ est sz qui leti tiam alteri affert. Vñ pōt aliquis tristis mestulq̃ esse: r tñ iocūdus: vt in iocūda inimicorū iocūda est nobis. Vñ nō recte locut⁹ est qui dixit iocūdus: nos faciat. Iocūdus dixit p letos. Exprimunt aut̃ hāc differētiā optime. Cic. ad Sulp. cōso lātē de morte filie. Ser. inq̃t tuus oibus reb⁹ interfuit: cui⁹ officia r si aliqñ iocūdiora nūq̃ tñ gratiora. Itē amor tu⁹ grat⁹ r opat⁹ dicere iocūdū nisi id pbi in omne tps pdidissim. Cōiungunt̃ etiā hec duo adiectiua in ea quā dicim⁹. p prietate hoc modo. litere tue gratissime mihi ac iocūdissime fuerunt.

¶ Afficere quid proprie significat: est affectionē quandā siue dispositionē indu cere: vt hec res afficit me dolore. i. inducit mihi dolorē afficit me molestia. i. indu cit mihi molestiā afficit me letitia: afficit me consolatiōe. i. affert mihi gaudiū: affert mihi consolatiōe. Reperitur etiā absolute positū hoc verbum. vt multa sunt q̃ afficiunt hoīem hoc est affect⁹ siue affectiōes inducūt. Vñ meq̃ affectio d. r affect⁹ q̃q̃ Cicero solo affectionis vocabulo vtatur nūq̃ affect⁹: quo Quint. et posteriores omnes vtunt̃. est autē affectio sicut Cicero diffinit ap̃mi r corpo ris ex tēpore aliqua de causa mutatio. vt letitia gaudiū dolor molestia r similia Animaduertēdum aut̃ q̃ dicimus. facio tibi iniuriā: r afficio te iniuria. Facio tibi contumeliā r afficio te contumelia. Nō autē dicimus. facio tibi molestiam facio tibi letitiā facio tibi voluptatē. facio tibi gaudiū. facio tibi iocūditatē. sz af ficio te molestia. af. te letitia. af. te voluptate. affi. te gaudio. afficio te iocūditate.

¶ Quid facio ex quo hoc verbū cōponitur quot modis capitur in oratiōe: Mul tis modis. Sed illud in primis notandum est q̃ in epistolis frequētissime poni mus facio te certiorē r nūq̃ certū. Dicimus etiā facio tibi gratū. facio ludos facio rem diuinā facio sacrificium. Item illud diligenter attendendū est q̃ dici mus feci dānum. feci iacturā. feci naufragiū quasi passus sum dānum: iacturā naufragiū: vt res publica fecit iacturam. Et dānum Ciceronis interitu latine litere fecerunt. In Quint. In portu naufragiū facimus. Quēadmodum etiam di

timus fregi brachiū p'co qđ brachiū meū fractū est. ⁊ fregi nauē p' nauis mea
 facta est. Itē dicim⁹. facio tibi copiā rex mearū. facio lucrū. facio ruinā ⁊ siliā
 ¶ Quid cōponitur officio. Et ad ⁊ facio. Componit etiā cū alijs p'positionib⁹.
 vt interficio hoc est neco. Officio i. noceo. cuius passiū est officioz. Perficio qđ
 est absoluo. Deficio quod interdū significat deesse. ⁊ exigit actiū. vt tps me de-
 ficeret. hoc est tempus mihi deesset. Interdū significat desistere ab vno ad aliū
 ⁊ quasi rebellare. Et h3 actiū cū ad: vt deficiat a cesare ad Pompeiū. Hic fit de-
 fectio vt per defectionē oppidanorū presidū se in arcem recipit defectus autē a
 deficio qñ significat defum vt qz deficiūt mihi pecunie nō possum incēbere lris
 ⁊ propter defectū pecunie nō possum incēbere literis. Defectu medicorū multi
 pereunt. hoc est qz defunt medici. p'do autē significat culpā siue vitū. vt multi per
 imperitiā capiunt defect⁹ hoc est vitia. Cū eleganter dicere possumus. Plures
 pereunt culpa medicorū qđ defectū id est plures pereunt qz malos habēt medi-
 cos qz nō habēt. Officio idē est q' facio. vnde officium dicitur id quod vnus
 quisq' facere debet. Unde etiā factio a facio dicitur q' oppidanos ambiēdo faci-
 mus vnus aut alterius partis. Proficio. i. fructū ⁊ quasi profectus facio. vt ad-
 lescētes discēdo proficiunt. Propter quod barbare loquuntur qui discēbentes
 ita salutant. proficiat vobis. Dicēdum pot⁹ esset p'ficeite aut p'ficiatis. Preficio
 i. p'pono alicui rei agēde. vñ prefeci vigilarum p'fecti crati: qui aut vigilijs
 aut crario. p'fecti sunt. Inficio hoc est iungo. vt lane infecit. Interdū maculo vt ea
 lues finitima etiā loca inficit. Sufficio qđ interdū significat satis sum. vt suffici
 at mihi beniuolētia principis. Interdū substituo. vt in locū defuncti cōsulis suf-
 factus est alius. Reficio quod est rursus facio siue instaurō: vt reficit domū refi-
 cit tēpla. Cōficio quod interdū p' facio. interdū p' perficio ponit. vt cōfeci nego-
 ciūz tuū hoc est perfecī. Reperit etiā cū nominibus cōpositū vt supra cū de ver-
 bis tractaremus ostendim⁹. ¶ Officiū de quo paulo ante mētiōē fecisti qđ est.
 Est ea virtutis actio quā greci p'pon vocant. hoc est quod homini loco tēpori
 dignati cōuenit. Vñ dicitur. In familia nostra oēs officiū exercēt. i. oēs agunt qđ
 debent. Et eo legatis obuiam officiū gratia. i. qz sic debeo. Vñ factū est vt officiā
 significet etiā beneficia. vt nō sunt exprobranda officia. ⁊ Quint. Dixit me simi-
 lis etas effecerūt officia cepit fides amātem odisse nō potui. Magistrat⁹ quoqz
 aliqñ officiū dicitur: vt artes bone suum officiū habēt. Unde dicimus officiūz
 grammatici. officium medici. officium architecī.

¶ Quomodo eleganter dicimus. par la quelle. i. ay facilement cōprins que tu
 es sain ⁊ que nō pas seulement tu me ay es cher mais que tu me ay mes grāde
 ment. Et his est facile persperi te ⁊ valere ⁊ nō modo me diligere: sed ⁊ vehemē-
 ter amare. Itē quādoquidē ex his intellēti ⁊ tibi bene esse ⁊ me abq' te nō so-
 lum diligere sed etiā me vehementer amari. Itē cum ex his facile cognouerim ⁊ te
 incolumen esse: ⁊ me nō vulgari sed mirifice amare. Itē q' siue qñ siue nā siue
 namq' siue qñ siue qz siue quippe. ⁊ ex his persperi ⁊ valere te ⁊ non modo me
 diligere: sed etiā mirifice amare: vel quinctiā mirifice amare. ¶ Quia in p'mis
 notandū est. q' ea que per subiunctiū vbi cū cōiunctione q' dici possunt lōge
 elegantius siue q' per infinitiū dicitur. vbi gratia. ¶ Jecay que tu lis. Scio
 q' tu legis. Scio te legere. ¶ Jē cognē q' tu me ay mes. Persperi te amare me:
 vel me amari abs te. ¶ Jespere q' cēla est ou sera. Spero q' hoc est vel erit. Spe-
 ro hoc esse vel fore. ¶ Jēte prometēz p' ma foy que se tu me pardonnēs ie te par-
 donneray. ¶ Do tibi fidē q' tu mihi ⁊ ego tibi veniam dabo. Do tibi fidem et te
 mihi ⁊ me tibi veniā daturū. ¶ Jēst certain que ceste chose se doit escripe nō
 pas en parchemin mais en marbre ou en metal. ¶ Certū est q' hec nō in mēbra-
 nis incidi deberent s3 vci in marmore vel in es. Certū est hec nō in mēbris sed
 in marmore vel in es incidenda esse. ¶ Quid interest interesse ⁊ fore. Esse p'ntis
 tēporis significatiōē h3: fore nō futuri. Jdē est fore qđ futurū esse. Licet fore in

fores foret. idem sit q̄ essem ses set. Unde barbare loquuntur qui dicunt amatum
rum fore quod perinde est ac si diceretur amaturum futurum esse quod duo fue-
tura latina lingua non patitur.

¶ Itaq; cū noibus iūgitur fore non, cū participiis vt spero te amatorē fore. Nā
cum dicimus spero te amantē mei fore. nomen est amantē nō participiū. Nō em̄
diceremus spero te amantē me fore. Cic. Spero amicitia nostrā notā posteritati
fore posteritati dixim⁹ posteritate. vt nomē sit nō participiū. Dicim⁹ autē spero
te admirandū fore cū adoleueris. hoc est dignū admiratiōe. nā p̄ nōle ponitur.
Cōposita hō a fore absolute ponunt. Verg. Affore cernitis hoc est affuturos vi-
debitis vel iudicabitis q̄ aderunt. Cic. verū arbitrantur nō defore. q̄ illā resitu-
ant. hoc est nō defuturos: vel q̄ nō deerūt. Cōfore et profore apud poetās legim⁹.
Hora. que nocuere sequar fugiā q̄ pfore credā hoc est profutura esse. ¶ Nonne
imperfecta est oratio illa superior. do tibi fidē q̄ tu mihi et ego tibi veniam dabo.
deficit em̄ q̄ tu mihi veniā dabis. nā dabo illud postremū non potest referri ad
tu quod est. p̄ nomē scēpe persone. perfecta est oratio et nihil deest. Nā cū in ora-
tione plura sint supposita verbū sequi d̄z vltimū suppositū. vt ego te de grāma-
tica. tu me de epistolis percunctaris subintelligitur em̄ in prima pte p̄cunctor
sic eoduerso: tu me de epistolis: ego te de grāmatica p̄cunctor subintelligit in p̄-
ma parte percunctaris. Sed animaduertendū est diligenter q̄ hoc nō sit q̄ per
cōparationē aut similitudinē loquimur. vt longe melius ego q̄ tu id dixisses nō
pōt dici dixisses. Hector ita eleganter hoc vt tu dixisset nō potest dici dixisset: tu
melius q̄ ego dicerēs non potest dici dicerem.

¶ Do fidem qd̄ significat? Dare fidē nō est adhibere fidē. vt fere oēs loquuntur.
Des fidē p̄bis illius. i. credas. et nō est dāda fides verbis illi⁹. i. nō est credendū
illi. Immo soleo ego p̄ iocū vernacula lingua dicere cōtrariū cū video aliquē in
fidū qd̄ mēdace asserere. ¶ Uleu! tu dōner foy a cestuy. Et querētib⁹ pourq̄.
Respondoo. Pource quil nen a point. ¶ Est ergo dare fidez aliquid sancte pro-
mittere quēadmodū vernacula lingua dicim⁹. Te te p̄metz par ma foy. Verg.
Accipe daz fidē. hoc est accipe sanctā p̄missionē a me: et da mihi vicissim tuaz
Quod autē vernacula lingua dicim⁹. Donner foy a autrui. latine dicimus has-
bere fidez. Quin fidē habes hominib⁹ quos mentiri aliū affirmat. Illud quo-
q; notandum q̄ a fides sit perfidus penul. breui. hoc est qui fidem violat. A fido
verbo sit infidus. penul. longa. hoc est cui non est fidendum.

¶ Que est lingua vernacula? Est lingua vulgaris et illiterata quam imperiti
maternam vocant. Et dicitur vernacula quasi peculiaris patrie nostre: et in pa-
tria nostra nata. Nam vernaculus cula culum. significat quod est domi nostre
et in patria nostra natus et dicitur a verna qui est seruus domi nostre natus hoc
est ex nostra ancilla.

¶ Dare veniā estne quod dicimus indulgere an aliud significat. Longe hec di-
uersa sunt. Imperiti capiunt indulgentiam pro veniā vt indulgentiam et remis-
sionem peccatorum tuorum tribuat tibi omnipotens et misericors domin⁹. Sed
hoc barbare non latine dicitur. Indulgere enim concedere et cum quadā quasi
suauitate permittere est. vt indulgent gule. indulgent ventri. Quin. Mollis illa
educatio quam indulgentiam vocamus. Non ergo indulgentia p̄ veniā accipi
enda est: nec dicendū est eo romā p̄ indulgentia. sed eo romā ad impetrandū ve-
niā vel gratia impetrande venie. Sed econtrario venia aliqñ pro indulgentia
ponitur. vt da mihi veniā. hoc est indulge mihi et concede aut permitte mihi
quasi veniā daturus postq̄ id fecero. Et cum venia tua ibo: hoc est dabis mihi
venium si ibo quod imperiti dicunt cum licentia: in qua re errant omnes fere
grammatices preceptores pro bonis literis doctores discipulos suos barbariez.
Idcirco diligenter notand⁹ est hic locus. ¶ Le maître de lecole a dōne licence
a ses escoliers. ¶ Nō est dicendū ludimagister dedit licentiā discipulis suis. Ad

Centia est libertas qđd potⁱ ad male agēdi. Et dicitur apbo l3. hoc est cū l3. qđd libet. Sed ludimagister dimisit discipulos suos: vel ludimagister indulgit discipulis suis vt abiret: vel ludimagister dedit discipulis suis vt abiret: vel ludimagister dedit discipulis suis veniā abeundi vel ludimagister dedit discipulis suis veniā abeundi vel ludimagister dedit discipulis suis comētiā. Quippe tria significat cōmeat^r: annonā locū in quo annona publica custoditur et facultatē abeundi vt petij ab impatore cōmeatiā: accepi ab impatore cōmeatum: dedit mihi impator cōmeatū. ¶ Itē le maître ma dōne cōgie daller curer mon coipa. pceptor me^r indulgit mihi et ad curādū corp^s: vel pceptor me^r fecit mihi prātē eundi ad curādū corp^s: vel dedit mihi veniā: abeundi et corp^s curādū. Licet enim curare corp^s gñale verbū sit ad oīa qđ ad curā corpis pertinet: vtpote ut euacuare ventrē: lauare: peccare: esse: potare: q̄scere: capīt tñ p̄cipue honor sit aurib^{us} tuis: pro meliore egerere. Et cauc ne dicas dedit mihi prātē sed fecit. Dare enī prātē est vt alicui arbitrio cōmittere longe pluri^{us} facere prātē. ¶ Le maître nous a dōne cōgie daller meridiar Meridians nobis pceptor nř vt eamus meridiari. Indulgit nobis vt eamus meridiatum. Dedit nobis veniā: fecit nobis potestatem eundi meridiatū. Meridiare est aliqñ significat cibum meridianū capere qđ merenda dicitur aliqñ somnū. Tñ dicitur meridian^r cib^s et meridian^r somn^s. postmeridian^r cib^s et postmeridian^r somn^s. Dicit etiā meridia exercitat^r: et postmeridia exercitatio. Ut igi^t breuiter cōcludā indulgere est cū qđ faci litate concedere. Dare veniā aliqñ est ignoscere aliqñ pmittere et qñ indulgere. ¶ Certū est qđ pprie significat. Aliqñ manifestū et exploratū est vt nos hoc loco cepimus. aliqñ deliberatū et cōstitutū est: quoc loco frequēt iungit dñs vt certū est mihi poti^{us} mori q̄ hāc ignominia subire. i. decretū et deliberatū a me est. ver. Certū est in suis inter deserta ferarū malle pati. ¶ Quare dicim^{us} in marmore vel in es scribēda et nō poti^{us} in marmore et in ere? Quid ita obtinuit vsus eruditorū dicim^{us} enī in marmore incisae sunt lfe in gemis in auro in ligno. nō aut marmor in gemas in lignū. Ecōtrario nō dicim^{us} in es incisās lras et nō in ere. nō est necesse afferre exēpla qz nūq̄ aliter reperitur. ¶ Macinnellus reperit. ¶ Differūt ne inter se cōiunctiones qb^{us} in eodē loco vteris em qñqdē qñ qñ nā nās qm et q̄ppe. Eadē certe est oīm istarū significatio qñ accipiunt p qz: s3 differūt in elegātia. Em nūq̄ in ofone pponit^r: s3 sp fortit scdm locū aut tertius: vt ego em et his em. Nā nūq̄ scdm locū aut tertius h3 s3 sp pmū: vt nā multa sūt qđ dici pnt. Nās aliqñ pmū locū fortit: aliqñ scdm tertii. Qñqdē qñ sp pponit. Ver. Qñqdē anfonios nō fas cōtinacere port^r. Idē hic tibi labor est qñ hec te cura remouet. Qz qm sp pponunt nisi forte postponant aduerbis siue interiectionib^{us} vt heu: qm qñ hen qm et nō qñ heu et nō qm heu. Sz etiā nā qđ sp aloqn pponitur. heu qñ nā tāti cinxerūt ethera nimbi. et Cice. Nunquā nā inqñ noui s3 hoc in cōpositiōe potius est et nō significat qz. ¶ Cū preter supradictorū moxē semp subiunctiū requirit. Et cū ex his facile cognouerim. Quippe significat qz certe. Perspicio qđ pprie significat. Diligēter plane intelli. Tñ cōponit. Ex p et spe cio. i. video qđ vbo veteres utebant^r: ex quo etiā alia plurima cōponunt vt aspicio. i. video. Circūspicio qđ est circūstorsus oculis. Despicio qđ aliqñ significat cōtēno. Interdū deorsum aspicio. vt Quinti. Nullā ergo res hūanas despiciere proditiā arbitror. hoc est supne aspicere. Prospicio qđ est alonge video. Tñ dicit pspect^r qđ speculū significat. Interdū significat pvideo si cū otō iugāt vt prospice reb^{us} nris. hoc est subueni. Inspicio hoc est diligēter et qñint^r aspicio. Spaspicio sursum aspicio. Intropispicio intro aspicio. Dispicio diligēter intueor. Respicio retro aspicio. Cōspicio video siue simul video. A specio fit etiā spectro sp: ctaculum speciem speculū species et aspiciam ab aspiciendis aubus. ¶ Tu pronomē qđ h3 qđ sit notari dignū. Aduertēdi esse incidam in barbarism^{us} aliquoz qđ atōs istorū pnomini mei tui idē putāt esse qđ pronota ab his deriuata me^r tuus suus et eque posse dici iste liber est me^r. iste liber est mei.

iste liber est tu? et iste liber est tui. ille legit librum suum. et ille legit librum sui. quod a veritate multum abhorret. Hoc ut facilius intelligat sciendum est quod omnes aut actiue aut passive accipi. Actiue ut pudentia dei: bonitas dei. passive ut timor dei: cultus dei. Quippe deus timet et colitur. Tria igitur ista proinde ego tu sui sola omnia binos quod omnia sortita sunt vestros mei tui sui. alteros qui tibi exolue: et misis sis loco quorum fere nunc ponunt deriuatiua illa me? tu? suus id est quotiescumque actiua. Quod est ut hic liber est me? vel meus. Plautus. Dardie hunc sospites reb? meis agendis. Mei vero tui sui nunc ponunt nisi passive. Quia. Amore me iuicet etiam matrem suam. Cicero. Quod desiderium tui ferre non posset et me tui pudet. Verum. Quicquid sui memores alios fecerit merendo. Ita etiam in epistola. nam in fine et in fine qui succedunt loco misis ut timur actiue tui. ut nemo nostrum nemo vestrum. Nostrum verorum vestri qui succedunt loco mei et tui uti mur tui passive. ut hic curam nostram habet curam vestri: nec dicit nemo nostrum est nemo vestri. nec hic curam nostrum et curam vestrum. Ubi sunt quidam modi dicendi habentes utrumque sensum. ideo utroque modo dicunt. ut tu habes potestatem meam actiue. id est omnes potestatem quam ego habeo. et potestatem mei passive. id est potestatem facienda de me quod dicitur liber. Octavius omnibus faciebat sui conuenienti proutem. Sic copia mea et copia mei utilitas mea et utilitas mei amor me? et amor mei. usus me? et usus mei. non autem fortitudo mei: sed fortitudo mea. nec doctrina tui sed doctrina tua. Cuius rei certissimi munus argumentum est quod dicimus mea vni? causa et non mei vni? causa: quod certe diceret si mei ponimus actiue in quod posset sicut vni? in quod ponitur. Cice. i. gabini? pisonem. Dico mea vnius opera reipublica esse liberata. Item ad atticum. Solius enim meum peccatum corrigi non potest. Idem per murena. Ex tuo ipsius animo coniectura ceperis. Item in pluribus. Quintilianus. Sue ipsorum fiducie dimittit. Quinctiam apud nos nostros recitores hoc idem reperit. ut in psalmis. Exaudi vocem meam loquens. Et alibi. Memoria boni iustitie tue solius. Solius enim masculini generis est et ad deum refertur: ut ex greco apparet. Item libro regum secundo. Susuli de latere meo ancille tue dormientis. Et in euangelio luce. Tuam ipsius animam pertransibit gladius. et Boetius. Solantur mei nunc mea fata senis.

Illud quoque notandum de his tribus pronominebus est diligenter quod preter ceterorum visum solent aliquando geminari. ut memine adsum qui feci in me conuertite ferrum et verte omnes te in facies et contulit sese in templum.

Valere quod proprie significat. Bene esse et sanumque incolumem esse. Et licet valitudo mediū verbum sit et tam bona quam mala valitudine significentur valeo semper accipitur in bona parte nisi aliud verbum addat: ut puta male valeo vel non recte valeo. Sicut contrario valitudinariū semper accipitur per infirmo. Nam quod apud Terentium est. Valeat qui inter nos dissidium querit non est exponendum pereat. ut aliqui volunt sed abeat et discedant. Quod inde tractum est quod semper solemus abestis hoc verbo salutare vale sicut venientes hoc verbo salue quod id verbum aliquando etiam in discedere ponat. ut Cicero. Vale mihi Tyro vale et salue. Simile huic Terentiano est illud Ciceronis. Si deus est talis ut nulla gratia nulla hominum charitate teneat valeat quod si significaret pereat perfectio Cicero non dixisset de deo. Sed hunc ipsum locum Lactantius ita exponit. Quid contemptius inquit potuit in deum dici valeat inquit. i. abeat et recedat. Cum ergo dicimus valeat qui inter nos dissidium querit: valeat qui de nobis mala dicunt. valeant qui aliter sentiunt. perinde est ac si diceremus discedat a nobis siue eos cum suo odio maledicentia et infamia relinquamus. Te et valere et non modo me diligere. Nonne satis est dicere te valere et non modo me diligere: et ita vna ex his coniunctionibus et superuacua est posset quidem altera ex his coniunctionibus dimitti: tamen non ineleganter se penumero due ponunt ubi vna sufficeret: quod fit ad maiorem expressionem: ut ego quotidie aliquid lego et studeo: ego quoniam et lego aliquid et studeo. ego te diligo et amo. ego te et diligo et amo. ego dilexi te et quod in me fuit tibi benefeci. Ego et dilexi te et quod in me fuit benefeci.

Facile persperi quid proprie hoc loco significat facile. significat non dubie et

manifeste. Cice. Virum omnium totius grecie facile doctissimum platonem.

¶ Et nota qd tā longe qd facile amat secum iungi cōparatiuū. Uerg. at pedibus longe melior. Ly eus. Et relatiuis siue aduerbīs significatibz diuersitatē quē admodū sunt aliū alter se eus. Itē ante et post vt longe ante post et composita a pte vt longe prestat et longe prestat. Quinti. Sed longe euz precedunt ingenia uiuentiū et cetera que quāddā superlatiōē habēt et proxima ad superlatiua accedunt. vt longe superat. longe vincit. et nota que diuersitatē significat. vt longe dissimilis: longe alienus et longe diuersus. Princeps licet adiectiuū quidē non sit: tamē qd superlatiōē quāddā significat asciscit sibi longe. Quinti. Nouē liris eorum longe pindarus princeps. Facile eodē modo. Cicero pro Roscio regio nis illius virtute existimatione nobilitate facile princeps. Preterea cū primus secundus et similibz cū nō respicimus ordinē sed dignitatē vt facile secundus a cesare hoc est post cesarem primus. Iungit tñ facile cū alijs plenius nominibz et verbis qd longe nō facit. Neqz em diceremus longe intelligo et lōge perspicio pro valde intelligo et valde perspicio: sicut dicimus facile perspicio et facile intelligo pro haud dubie perspicio et intelligo. Hoc igitur inter longe et valde differt qd longe propriū est cōparatiui et superlatiui exceptis paucis. valde autem positiui. vt valde bonus: valde malus: valde laudat: valde vituperat. nec dices rectur: longe bonus longe malus: longe laudat longe vituperat.

¶ Inter facile et manifeste similiter hoc interest qd facile cū his que supradiximus ponitur vt facile prestat: facile perspicit: manifeste passim cum omnibz.

¶ Non modo quid proprie significat. Non solummodo enim aliqñ significat soluz. vt hoc loco aliqñ est datiuus siue ablatiuus huius nominis modus. mod. nō nunqñ significat aliqñ vt modo ais. modo negas. aliqñ ponitur pro dummodo. vt modo me vocaris veniam id est dummodo me vocaueris.

¶ Magna autē differentia est inter nontātū et nedū. Neduz em duobus dūtaxat modis in oratione accipimus. Uno cum vtrāqz sententiā eodē claudimus verbo. vt vitam pro te exponerem nedum fortunas. Altero cū vtriqz sententię suū verbum damus. vt pro te vitam exponerē nedū fortunas meas effunderē. ponitur etiam negatiue hoc modo Non perderem pro te quadrantem nedum vitam vitā. Item non perderem pro te quadrantem nedum vitam exponerem.

¶ Ubi notandum est qd in affirmando id qd plus est in prima parte ponitur: et quod minus in secunda vt vita in prima parte ponitur pecunia in secunda: in negando vero e contrario quod minus est in prima parte ponitur. vt pecunia et qd plus in secunda. vt vita atqz imperiti hāc dictionem capiunt pro non solum di centes. Nedum pecuniam pro te exponerē sed etiam vitā: qd dicēdū est vitāz pro te exponerē nō solū pecuniā aut per non solū. sic non solū pecuniā pro te exponerē sed etiam vitā. Itē nō solū fortunas meas pro te effunderē sed etiam vitam ipsam exponerem et negatiue nō modo pro te nō exponerē vitam verū ne pecuniā quidē et nō modo pro te non exponerē vitā vcruz ne pecuniā quidē meas effunderē. Ubi notandum est qd qñ per non modo vel nō tantū vel nō solū loqui mur affirmando quiddā quod minus est in prima parte ponimus et quod plus in secunda negando vero quod plus est in prima et quod minus in secunda. Itē notandū qd vbi ponitur nedū pōt etiam poni nō modo: sed addita altera negatio ne. vt ego nō ponerē pro te obolū nedum exponerē vitā. ego non ponerem pro te obolum non modo non exponerē vitā. sed hoc perraro reperitur.

¶ Quid interest inter diligere et amare. Amare plus est qd diligere. Cice. Quez essi antehac dilexi nunc amo.

¶ Sed autē vero differunt ne inter se. Significationē quidē fere eandē habent. Verum sed semper in principio clausule ponit nisi aliquando apud poetas. vt arma sed arripuit. Vero autē ponitur semper anteceditē aliqua dictione: et distinguunt sententiā a sententiā. vt ego scribo: tu autē legis. ego vigilo: tu autē dor

mis. hñt tñ aliqñ nescio quid differētē. Nā cū neq; nō ponimus aut dicētes neq; aut sed dicimus neq; vero. Itē tūm propter hoc tūm vero ppter illud nō tūm aut propter illud. Eōtrario nō dicimus nō vero sed nō aut: vt sum amicus ei? nō aut emulus mutemus aduerbiū & habebit locū vero sic. Sum ei? amicus: emulus vero nō: vel emulus aut nō. Itē aliqñ vero in principis siue orationūz siue epistolayū ponit: aut nō ponit. Vt. Egregiā vero laudē & spolia ampla refertis. Tuq; puerq; tuus. Et ad sulphitiū scribēs Cicero ita epistolā incipit. Ego vero Serui vellez vt ais in meis dolorib; fuisses. Præterea nō dicimus sane autem iam autem enim autem age autem sane aut: sed sane vero iam vero age vero at vero.

¶ Illud magnopere notādū q; hæc duo aliqñ elegātissime & cū maxima gratia dimittūt. Cicero. Tu cū principē senatore ausculū domi habeas ad eum nō referes qñ ceteros referes: longe pulchrius dicitur q; si addita aut: diceremus ad ceteros aut referes. Sed qñ verbū ponit sine cōtrarictate omnino necesse est addere autem. vt incumbes literis quantum poteris: poteris autem quantum voles.

¶ Porro licet eandem significationem habeat quam vero & autem tamen nun q; postponitur nisi cum dicimus age porro aut aliquid simile. Tūz scilicet hāc significationem habet. Sed apud quosdam præsertim poetās significat longe certe postea vltra. Ideoq; sepe in medio non in principio ponitur.

¶ Quinetiam significat ne idem quod sed etiam. Aliquando significat sed etiam: vt hoc loco. Aliquando maiorem quandam vim habet: et significat imo etiam.

¶ Quin, vero aliquando significat quinetiam. vt Vergilius. Quin aspera Ius no. Que mare nunc terrasq; metu celumq; fatigat. Consilia in melius referet. Aliquando vt non. Idem. Hic tibi nequa more fuerint dispendia tanti.

¶ Quin vatem insanam aspiciēs aliquando cur non. vt quin potius inus cubitum.

¶ Rursus & coniunctio cuius modo fecimus mentionem differt ne ab atq; conjunctione Cum ambe copulatiue sunt non differunt sed & aliquando causalis coniunctio est et significat nam: magnamq; in epistolis gratiā habet: vt si dicā.

¶ Souuerainement conuient esquisier les lettres & a grant peine toute legge de l'home y souffrit.

¶ Summo studio incumbēdum est literis & vix omnis humana etas ad id sufficit. Quinti. Hos primum audiet: puer harum verba effingere imitando conabitur: natura tenacissimi sumus eorum que rudibus animis percepimus hoc est naz tenacissimi natura sumus. Martia. Quot nummos cernis mitti nos credis amice. Falleris & nummos ista tabella rogat.

¶ Similiter q; coniunctio pro eodem accipitur. Cicero. non solum nobis nati sumus ortusq; nostri partem patriā vendicat amici. Competit etiam et principis sententiarum Quinti. Et finite quidem sunt partes due. Interdum habet etiam effectum. Cicero. Et quis est qui de me loqui possit. Interdum significat tamen: vt si dicam superavi te saltu: et sum ita fener. Significat præterea etiam. vt Vergi. Natus et ipse dea: hoc est, etiam ipse. Quinti. Inter omnes constant nisi inter eos. qui et ipsi insaniunt. atq; vero aliquando pro q; aduerbio ponitur. vt cum dicimus Aliter ergo fecit atq; tu pro q; tu. Aliquando ponitur pro statim. vt apud Vergi. Sic omnis satis. In peius rueret ac res tro sublapta referri. Non aliter q; qui aduerso vix flumine lembum. Remigis subigit si brachia forte remisit. Atq; illum in præceps prono rapit alueus anni id est statim.

¶ Est ne idem valere et bene esse: valere quemadmodum supradiximus est incolumen esse. Bene esse est bene habere: vt bene est id est bene ferre habet.

D. Nicolai peroti

¶ Se tu es sain la chose est bien. Si vales bene est. Et fere semper ponitur abs-
solute q si addatur mihi vel tibi idē significat qd valere vel incolumen esse. vt si
tibi bene est gaudeo mihi bene est. i. si vales gaudeo ego vales.

¶ Quot modis possumus dicere. Je te ay me souveraynement.
Amo te multū. Amo te valde. Amo te plurimum. Amo te maxime. Amo te exi-
mie. Amo te vehemēter. Amo te summe. Amo te mirifice. Amo te magnopere.
Amo te supra modū. Amo te plus equo. Amo te supra qd dici possit. Incrēdibi-
lis est meus erga te amor. Incrēdibili te benivolētia. cōplector. Exprimerē non
possum quātus est amor erga te meus. Ardētissimo amore te psequor. Dicit nō
posset qto tui amore cōflagrē. Nemo vnq̃ vehemēt^r aliqū amauit q̃ ego te
amo. Ardētissima te charitate cōplector. Nō possum mei erga te amoris magni-
tudine exprimerē. Ardeo te vehemēt^r q̃ hoc nouissimū potius poeticum sit.
Amo te mirū in modū. ¶ Quō elegāter dicimus. Je t'ay me cōme ma pprie vie.
Et se ie nauoye regard a ma dignite ie iroye legieremēt auec toy prēdre plaisir
a tes iardins et ton bestial. ¶ Ego quoq; mi pyrhe amo te teq; nō secus ac vitā
propriam charum habeo et cum sine te sum dimidio anime mee carere videor:
q nisi dignitatis mee rationē haberem aduolarem mor in suburbanum tuum
meq; vna tecum cum prediolis tuis et pomariolis et ouiculis oblectarem.

¶ Multa hic digna sunt que notant. Primo q hic mos est alloquēdi absentes
cū quadā suauitate: vt mi Brute: mi Cicero: mi Pyrhe. Interdū etiā ad ostē-
dendum maiorē vim amoris aut desiderij reperiunt eadē verba cū additione
alicuius adiectiui: vt Mar. Tul. mi. Cice. inq̃ suauissime. Cice. Mutuo amare
est amāte: te amare qd vernacula lingua dicimus Bymer lung lautre. Latine
autē redamare dicūt. Dicūt aut mutuo quasi meo tuo: vnde dicūt mutu⁹ amor:
mutua beneuolētia: mutua charitas mutua officia: mutua beneficia mutue la-
chryme mutue q̃rele: hoc est que abs te ad me producūt et a me ad te. Ideo possu-
mus dicere. Ego quoq; mi pyrhe amo te mutuo. ¶ Ego quoq; redamo te ego
quoq; nō minori te amore pplector ego quoq; tibi in amore rñdeo ego quoq; nō
sino me abs te in amore superari. Itē inter nos vehemēt^r amamus qd perinde
est ac si diceremus amamus nos inter nos. Sed illud nos elegātissime dimittit-
tur. ¶ Itē mutuo nos amamus est qd aliqui dicunt: inuicē nos amamus vel vi-
cissim nos amamus. ¶ Inuicē aut vicissim aliqda facere pprie est per vices id fa-
cere vt cantamus vicissim qñ ego cāto tu siles et qñ ego sileo tu cantas. ¶ Itē le-
gimus inuicē vel vicissim. i. qñ ego lego tu nō legis et qñ tu legis ego non lego.
¶ Unde sit adiectiuū vicarius caria cariss: vt dedit tibi vicariam operā. i. dedit
tibi operā vice illius. Itaq; si qd diceret. amamus nos inuicē perinde esset ac si
diceretur. Amo te dū tu nō amas me. Et tu amas me dū ego te nō amo. Tibi ca-
uendū est diligēter ne dicas hac vice tantū volo tibi morē gerere: sed nūc tantū
nec vna vice tantū sed semel tantū: nec duab⁹. trib⁹ aut quatuor vicib⁹ sed bis:
ter: quater: vel secūdo: tertio: quarto: vel bis tertio quarto vel bis ter quatuor.
Nec da mihi veniā pro hac vice tantū: sed da mihi veniā nunc tantū Nec quot
vicibus sed quotiēs nec multis vicibus sed plerūq; sepe sepe numero. ¶ Ubi ca-
uendum est: similiter ne multotiens dicas qd non minus barbarū est q̃ multis
vicibus nec veniā ad te alia vice sed alias nec prima secunda aut tertia vice s;
primo secundo tertio nec vltima vice sed demum vel deniq; vel vltimo vel tan-
dem: vel postremo vel nouissime.

¶ Sz quō dicim⁹ pour la pmiere faulte ie te p dōneray pour la secūde ie te bat-
tray tout nud. Pro primo quoq; errore tuo ignosca tibi. p secūdo te nudū cedā.

¶ Item pour ton premier seruiue enuers moy ie ne te seray ingrat.

Pro primo quoq; tuo erga nos beneficio non ero in te ingratus.

¶ Se pmiere mēt aulcū de mes escoliers cōtre mōmādēmēt se despart du lieu:
ie luy batray la main de la hge se la secūde fois il le fait ie le scorcheray tout vis.

Si quis primus e discipulis meis iniussu meo e ludo discesserit virga manū pū-
tā si scdo id fecerit eūtorum cedam. Je tay aussy chier comme ma ppre vie.
Multis modis dici potest eque te ac vitā meam charū habeo. Inſtar vite mee
apud me es. Inſtar vite mee, et charū habeo. Nō ſecus te amo q̄ vitā meā. Nō
ſecus te ac vitā propriā charū habeo. Naud aliter te amo q̄ ppriā vitā.
Ita te amo vt vitā meam. Perinde te vt vitā charū habeo vel perinde ac vitā
meā vel vitā propriā. Et perinde mihi charus es atq; vita ppria. ¶ Ubi notā-
dum eſt q̄ pprius ia iū. cū tribus perſonis cōiungit et idē ſignificat q̄ meo tuus
ſuus. Ut pprio cōmodo hoc facio. i. meo cōmodo. Proprio cōmodo id facis hoc
eſt tuo cōmodo pprio cōmodo ille hoc facit hoc eſt ſuo cōmodo: proinde ſo ſi
gnificat quāpropter vel ergo vel ideo. Lucreti⁹ tñ accipit p̄inde pro perinde: et
eam dictionē diſſyllabā ponit. Subinde aliqñ ſiqt ſtatim poſt: vt Hora. Si dis-
cet recte p̄mū gaudere ſubinde. p̄ceptū auriculis hoc inſtillare memēto. Cas-
pitur etiam pro frequēter cū quodā intervallo: vt ſi ſepe retro aſpiciā an aliq̄s
me ſequatur dicā ſubinde reſpicio: hoc eſt ſepe cum quodam intervallo reſpici-
cio. ¶ Deinde vero ſignificat dehinc vel deinceps q̄q̄ deinceps ſiqt etiā gra-
datum. Cicero. Quos video deinceps tribunos plebis per triēnium fore: hoc eſt
vnum poſt alium. In qua ſignificatione capitur etiam aliquando ſubinde.

¶ Premierement va le maĩſtre et puis les diſciples en apres lenſuiuent. P̄-
mo it ludi magiſter: poſtea diſcipuli eum deinceps vel ſubinde ſequuntur.

¶ Illud hoc loco pretermittendū non eſt: q̄ perinde erigit poſt ſe ac ſi vel atq;
ſi cum ſignificat ita. Ut lege perinde ac ſi p̄ceptor a deſſet vel perinde ac ſi p̄-
ceptor a deſſet. Sed quando negatio p̄cedit erigit etiam q̄ vt Suetoni⁹. Nul-
la tamen re perinde motus q̄ reſponſo mathematici an arithmeticū. Aliquan-
do tamen ponitur abſolute hoc eſt ſine ac ſi et ſine negatione et modo ſignificat
ita: vt Plinius ſunus ruffi chariſſimi viri et perinde felicitis modo multū. Suet-
to. in galba. Quare aduentus eius non perinde gratus. i. fui multum gratus.
Secus autem ſiue negatio p̄cedat ſiue non habere poteſt ac et q̄: vt longe ſe-
cus ac ego fecit et longe ſecus q̄ ego fecit: non ſecus ac ego fecit: non ſecus q̄
ego fecit.

¶ Quomodo eleganter dicemus. Quantie ſuis ſans toy il me ſemble q̄ ie ſuis
p̄ue de la mortie de ma vie. Et cum ſine te ſum dimidio anime mee carere vi-
deor. Item dimidio anime mee mancus eſſe videor quando: tu nō es apud me.
Item nec dimidium anime mee habere videor quando te careo. Item et cum: te
careo videor dimidio anime mee priuatus. Item et cum tu mecum non es de eſſe
mihi dimidium anime mee videtur. Item facitq; diſiunctio noſtra vt ne dimi-
diū quidē anime mee videar vel facitq; diſiunctio noſtra vt diſiunctiuū eſſe a
me anime mee dimidium videatur. Hic notandum eſt in primis q̄ modus iſte
loquendi videtur mihi q̄ quando ſine te ſum dimidio anime mee caream: vide-
tur tibi q̄ ſum doctus: videtur illi q̄ tu legas: videtur nobis q̄ male faciat ſis ru-
ſtican⁹ eſt et plane puerilis. Quapropter ſic dicendū eſt. Videor mihi dimidio
anime mee carere: videor tibi eſſe doctus: videris illi legere: videmini nobis
malefacere.

¶ Cum aliquando eſt aduerbium: et ſignificat quādo vt cum ad te venio ſem-
per te in uenio ſcribētem. i. quādo ad te venio et hoc loco cum ſine te. i. quando
ſine te ſum aliquando ſignificat partim et tunc ſemper ſequitur tum: vt amo te
cum propter neceſſitudinem noſtram: tum propter ingenium tuum. i. partim
propter neceſſitudinem noſtram: partim propter ingenium tuum.

¶ Ubi notandum eſt q̄ ſemper cum p̄cedit: et in eo eſt quoddam minus. eſt
tamē quodā maius et hoc duobus modis aut generale aliqd p̄cedat et ſequa-
tur ſpeciale: vt apud Quintilia. Quod cum omnibus conficiendum eſt: tum
nobis p̄cipue aut ambo ſunt ſpecialia: vt apud eundem. Quod opus mar-

celle tibi dicamus quæ cum amicissimū nobis tum eximio literarum amore flāz
gratent dignissimū hoc mutue inter nos charitatis pignore iudicamus. i. mul-
tum propter amorem tuum in nos plus tamen propter amorem literarum.

¶ Aliquando cum subiunctiva coniunctio est. vt cum in aphricam vinissem: ali-
quādo significat quous iuncta cum tum: et tum significat tamen: vt Cic. Cum in
omnibus causis grauioribus. Cai Cesar initio dicendi commoueri soleā. vel he-
mentius quæ vel rursus vel etas mea videtur postulare: tum in hac ita me multa
perturbant: pro tamen ponitur: et cum pro quous.

¶ Notandum quod quoniam cum et tum significant partim semper fere indicatiuo adiun-
guntur. Quando autem significant quous subiunctiuo. Reperit etiam tum per partim
aliquon duplicatum: aliquon triplicatum: aliquon etiam multiplicatum: cum in reb⁹ parti-
bus ponitur. Ut tum ingenio meo: tum studio: tum diligentia factum est.

¶ Cum prepositio ablatiuo casui feruit: sed numquam iungit ablatiuo significati-
instrumentum neque enim dicimus tum gladio percussit: quod imperiti faciunt: sed gla-
dio: nec cum pugno te impulsi sed pugno: nec cum calce te perstrauit: sed calce. nec
cum oculis te perterriti: sed oculis. nec cum lachrymis literas deleui: sed lachrymis
nec cum igni aquam reperfeci: sed igni. Quoniam autem ablatiuo significant coniunctionem
quādam et non instrumentū tunc requirunt cum prepositionē. vt conor cum quāta
possum facilitate scribere cum labore hec scribo: cum facilitate dicis. Cum tpe
omnia fiunt: cum etate crescent mores. Qui autem ita loquuntur cum baculo percussit
hasta vulnerauit inepte sane et preter omni antiquorum morem loquuntur.

¶ Apud et penes quomodo differunt. Apud minus est quam penes. Nam apud te est
qualitercumque res tenetur penes te est quodam modo possidetur. Festus vero
pompeius dicit apud et penes in hoc differre quod apud personam cum loco signifi-
cat: vt apud Platonem. i. in loco in quo est plato: et apud templum. penes vero
personam et dominium et potestatem: quod trahi dicitur a penitus. vt penes te est sas-
lus et vita mea: quasi in manu tua: et arbitrium vite mee penes te est. Tamen ali-
quādo penes requirit personam sine dominio. vt fides penes auctores est. i. apud.

¶ Nonnulli etiam in loco ferunt. Cicero ad herennium. Ita petulans es atque acer:
vt ne ad solatium quidem mihi videtur. sed penes scenam: et in cuiusmodi locis ex-
ercitatus sis. Mais se ie nauoye regard a ma dignite ie ptoy et tantost en tō iars-
din hors de la cite auectoy. Quod nisi dignitatis mee rationem haberem: aduo-
larem mox in suburbanum tuum vel verum nisi dignitatis mee ratio me trahere-
ret primum ad te in suburbanum tuum ventrem.

¶ Quod aliquādo significat verum siue sed: vt hoc loco. Poniturque in principio
clausule que nullam habet cum superiori clausula connexionem. **¶** Nisi aliquon
indicatiuo iungitur presertim quando est principium sententie. Cicero. Nisi
forte putamus dementem Publium Scipio. apfricanum fuisse aliquando cum
subiunctiuo. vt quod nisi dignitatis mee rationem haberem et c. quando. i. non
est in principio sententie nam hic verbum principale est aduolarem. **¶** Nota quod
tam vim habet hec parua dictio duarum syllabarum nisi quando significat
si non que ou si non tōis que. Rationem habere quid proprie significat respec-
tum habere: sed capitur in bonam partem vt habenda est ratio salutis: et ratio
dignitatis. i. respectus ad dignitatem et salutem. Non autem diceretur haben-
da est ratio egritudinis et infamie.

¶ Et nota habere rationem semper requirere genitiuum in hac significatione.
Quando autem habet ablatiuum cum prepositione cum significat negocium et
quasi commercium habere. Cice. de senectute. Rationem habet cum terra que
numquam recusat imperium id est negocium habet.

¶ Aduolarem per metaphoram dictum. hoc est celerrime venirem siue accele-
scere siue properarem: nam maturare non ausum dicere.

¶ Maturare enim proprie dicitur cum neque citius neque serius aliquid fit: sed media quāda

plia et temperata tenetur: vt in pomis matura dicuntur que neq3 cruda neq3 immittia sunt neq3 caduca neq3 squalentia: sed tempore debito adulta ac matura vñ sit maturare celeriter quidem: sed sine impetu et cum quadam moderatione aliquid agere: vnde Vergilius. Cum deum faceret ventis iubetum e mari discedere inquit. Maturate fugam: hoc est cum quadam moderatione et quam maturitate discedite alioquin facto impetu maiorem maris procellam excitassent. hoc verbum Cesar augustus duobus grecis vocabulis elegantissime exprimebat. Spai deprodeos. hoc est propera rati de: quasi monere volens in rebus agendis et celeritatem industrie adhibendam esse et diligentie tarditatem. Elegantiissime videtur Maro noster hec duo vocabula in georgicis dixisse. Inquit autem: frigidus agricolam si quando continet imber. Multa forent que mor ceto properanza sereno. Maturare datur. q. d. Possunt coloni instante tempestate multa maturare: que alioquin sereno tempore properarent. Suburbanum quid proprie significat. Suburbana in plurali tantum et suburbanuz dicitur. Suburbana sunt domus coniuncte instar vrbis: et vbi propinque tamē extra muros. Suburbanum vero significat predium in suburbanis et habet pluralem numerum suburbanis. i. predia in suburbanis: quemadmodum dicimus. Tusculanum et cum anum hoc est predium in agro Tusculano et cum mano vt eramus in tusculano meo. Formiano tuo. Pompeiano neronis. frequenter vero domus extra suburbana dicuntur vicus: q. sint instar vici vrbani. Vicus vero vrbani pars vrbis est. Quippe diuisa est vbs in vicos quasi in membra minora sicut suburbana carine esquilie vici rome fuerint. nam diuisi sunt vbs in regiones circiter viginti in vicos autem supra mille. A vicus vicinia et vicinus et vicinitas dicuntur quasi ex eodem vico.

Vicus extra vrbē qui pagus dicitur muris caret. nā si haberet muros esset castellum quod a castro diminutiuum est significat autē locū muris munitus instar oppidi vel vrbis. Castra in plurali sunt loca in quibus milites tentoria fierunt vt recipiatur maneatq3 exercitus.

Oppidum est omnis vbs preter romam que primo vbs dicta est: fecitq3 vt cetera oppida eodem nomine appellarentur. Diciturq3 oppidum ab ope danda. Vbs vero dicta est: vt Varro ait: ab vbo. Urbum autem inquit appellatur curuaturam aratri q. aratio designatus sit locus in quo roma condita est. Et poppeus iurisconsultus vbs inquit ab vbo dicta est. vrbare est aratro diffinire. Municipia sunt oppida quorum ciues municipales dicuntur: vt sunt ciues romani ex municipijs legibus suis et suo iure vtentes muneris tantum cū populo romano honorumq3 participes: a quo munere capescendo appellati sunt municipes: nullis alijs populi romani legibus astricti. primi autem municipes facti fuerunt quiritis cōcessumq3 est eis vt ciues romani essent pro sacris bello gallico custoditis.

Colonie vero sunt que non extrinsecus veniunt in ciuitatem nec suis radicibus nituntur sed deducuntur ex ciuitate et iura atq3 instituta populi romani habent que conditio licet minus libera sit tamen dignior estimatur propter maiestatem populi romani cuius ipse colonie quasi quedam effigies videtur.

Villette dicuntur domus extra vrbem et suburbia que constitute sunt habitandi causa. predia scribit Ulpianus dici non solū que sunt in oppidis sed etiā stabula aut alia meritoria in villis et in vicis. Agricōtinent fundos nō cōtinētur a fundis suntq3 simul cum villis. vnde multi senatores in agris vixerunt. Dixerunt autem ager ab aruo quia aruum est in quo aliquid feritur. Sallu. Quia Numide pabulo pecoris magis q. aruo student. fundus vt dixi minus est q. ager. Nam prata: vinee: horri: oliueta: salicta: arbuta: pomaria: pascua: nemo ra: loca aucupatoria: venatoria: piscatoria sunt ptes agri et singula singuli fun

di sunt. In vrbē aut siue oppido siue vico siue castello tñ modo p̄dīa est quicquid
ex his q̄ dicimus simile est eadē etiā in agro p̄dīa sunt. Un̄ dicere possumus q̄
fundus est possessio rustica. p̄dīū z rustica z vrbana. fundus aut vt aliqui putāt
dr̄ a funda q̄ tñ cōtineat q̄tum funda lapidē iaceret. dr̄ aut fundus z fundum
hinc fundamētum dr̄ a fundo as. differūt aut fundare z fundamēta iacere. Si-
quidem fundare est firmare aliquid z stabilire. vt recte funda domū tuā. iacere
aut fundamēta est quaecunq; principii edificij facere. ¶ Estne differentie ali-
quid inter vna z simul? Simul aliqñ geminatū reperitur apud bonos autores
excepto Cicerone z h̄z fere eandē significationē quā h̄z tñ de quo verbo pau-
lo ante diximus. Quinti. Simul z pleniori obsequio demerere amantissimos
mei. simul ne vulgare viā ingressus alterius tandē vestigijs insisterē. Cice. se-
mel tñ quantū ego inueni vna. p̄ simul vsus est in verberē vna id qd̄ facio proba-
uit vna z in hac causa p̄fecto neminē preponendū mihi esse existimauit. ¶ Si-
mul qñ nō est geminatū ponitur aliqñ p̄ pariter. Quint. h̄ fortis simul z sa-
piens. i. ac pariter sapiēs. Cice. p̄ oscio. perditissimi es. igit̄ hominis simul et
amiciciā dissoluere z fallere. et̄ qui lesus nō esset nisi credidisset. Cum aut simul
significat in simul nihil differt ab vna aduerbio. ¶ Predicelur quale nomē est?
diminutiū. ponitur aut aliqñ diminutiua necessitatis causa: vt si velim expul-
mere puū puerū dico puerulū. Interdū causa hūilitatis: vt si velim dicere res
meas dicā reculas. Interdū causa cōtēptus: vt cū hominē vocam⁹ hominē
aut homulū aut homululū. Interdū etiā vtimur diminutiuis quasi blādiētēs:
vt ego hoc loco feci. cū dixi p̄diolis z pomariolis: z ouiculis p̄ pedijs pomar-
ijs z ouibus. Cice. blādiculā spē vocitat. Sic plau. sepe corculū dicit z animu-
lā z molliculū casei p̄ corde z anima z molli caseo. ¶ Hic notandū est q̄ sunt
aliqua noia q̄ diminutiua vident̄ z nō sunt. diminutiua em̄ sunt q̄ diminitio-
nem significāt vt corculū corpusculū passerulus mēdaciunculū lacubraciun-
cula recula zc. Que vero significāt diminutionē sunt ista. Ausculus q̄ nō est p̄-
uus au⁹: sz frater m̄ris: cuniculus aial: musculus nō pu⁹ mus sz ossis gen⁹ in
iuncturis: pediculus siue pediculus aial: cuculus auis: cicerula nomē legumi-
nis: nouacula culter rōsoris: anniculus cula culū: vt anniculus puer anniculā
puella anniculū m̄cipiū. i. vnus anni: sicut bim⁹: trim⁹: quadrim⁹ duorū triū
quatuor annorū. Nec de aialib⁹ tñ dicunt: sz et̄ de inatatis: vt anniculū vinū:
bimū oleum. ¶ Ridiculus cula culū. l. risu dignum: z verna culus cula culus
id est domi nostre natum.

¶ Sūt p̄terea multa neutra: vt vmbaculū: cenaculū: crepusculū: vinculū: am-
culū p̄ quodā gñe amictus instar palli. Carri culū p̄ curru z p̄ loco in quo cur-
rit. Ponnūq; et̄ p̄ curru: vt Curtius. Aliorū tñ acti equi non mō in voragines
lucenasq; sed et̄ in annē p̄cipitauere curricula. Cubiculū qd̄ nō est dicendū dr̄
minutiū esse cū i cubiculo sit cubile. cōuenticulū p̄ cōuentu. Cice. cū cōnētis
la hoim⁹ q̄ ciuitates noiant̄. Baculus qd̄ nō est diminutiū: sz h̄z diminutiū
bacillū. Reperit̄ et̄ baculū neutri generis: vt Qui. lib. xv. Esse solet baculūq; re-
nēs agreste. Notandū et̄ q̄ sunt aliqua diminutiua recte formata q̄ tñ in signi-
ficationē dissentiūt a suo p̄mitiuo vt a mēta q̄ est herba reddēs odorē fit mentula
q̄ significat virilia. Ab os oris fit osculū qd̄ significat basiu. Ab acu qua vestes
sartiunt̄ fit acicula quia mulieres vtunt̄ ad capitis ornamentū. Ab angue ser-
pēte fit anguilla piscis. Ab aure fit auricula q̄ nō significat aurē vtrorū vt q̄-
dam indocti dicūt: sed cartilaginem illam que est circū aurium concantatem.
z fidicula hoc est chordula siue nervulus cythare z fit a fide. Que vt fastus
Pompeius inquit est genus cithare ita dicta: q̄ tantum inter se chorde eius:
quantum inter homines fides concordet.

¶ Quia mentio facta est de cōuentu: sciendum est non absurde vocari a no-
stris cōuentus religiosorū vtputa cōuentus minorū: cōuent⁹ heremitarū: verū

Id vocabulū non domū siue habitaculū significat vt vulgus sentit: s; ipsam cō-
 nentione ē cōgregationē religiosorū: hoc est ipsos religiosos: vt ego habui ois
 tionē in cōuentu religiosorū hominū. i. in congregatiōe. quasi corona religio-
 sorū: qđ significatū ē ecclesia apud grecos: s; ignari homines quēadmodum
 nomē conuētus trāstulerūt ad habitacula religiosorū viroz: ita nomē ecclesie
 qđ concione significat ac tēpla. Templū em siue edes sacra siue edes in singula
 ri dī locus deo dedicatus nō ecclesia: s; errāt in hoc vt in alijs pterisq.
 Quippe claustrū barbare dicūt p arrio. Sacristā p sacratio. Bñficiū p sa-
 cerdotio. De iure patronatus p gētitio. Obseruantia p obseruatiōe. Dissan-
 p sacrificio. Conūteor p audio cōfessiones. Cōfessōrē p auditore cōfessōrū. In-
 dulgentiā p ventā. Præterea yfopū p yfopo. eremū pro eremo siue aspiratiōe
 Caractere p caractere. Jacobū p iacobo. Mariā p maria. Idolatriā p idola-
 tria. Luciā p lucia. ydolū p ydolo. ydoliū p idolio. ydolatrā p idolatra. Jofe-
 phū p iosepho. Salomōnē p salomone. Adamātinū p adamātino. Chriftalli-
 nū p chrystallino. Cedrinū p cedrino. Mirrinū p mirrino et alijs hmoi p multa.
 Pomariolū similiter diminutiū est a pomariū. Est aut pomariū locus po-
 mis cōstitus siue locus in quo poma repertunt. qđ sit locus pomis cōstitus testa-
 tur Qui. Jdmētū ē solidis pomaria clauserat athlas mentibus. qđ aut signifi-
 cet locū ad ponendū poma certū est. sic em dicimus. Tabellariū in quo tabulē
 hoc est instrumēta et lre sacre ponunt. Striū repositoriū eris. Armariū vbi re-
 ponunt libi. Armatoriū vbi reponunt arma ceteraq; hmoi. Pomeriū est ne
 idē qđ pomariū: Minime siquidē. T. Luuius scribit pomeriū esse locum apud
 muros vbi siue oppidū tā intra qđ extra in quo edificare nō licet victum pome-
 rium quasi post mētiū hoc est post mētiā. Q. Onicule diminutiū est: hoc est
 que oues. Vbi cauendū est ne incidam? in errore aliquotū qui dicūt pecudes et
 oues idē significare. et hāc differentiā inter pecus dīs femininū: et pecus pecoris
 neutriū ponūt: qđ pecus pecudis est qđ dat nobis agnos lanā et lac. Pec? vero pe-
 coris significat oē aial qđ humana caret facie. Pecus pecudis et pecus pecoris
 nihil differūt. significāt aut oē aial qđ sub imperio hominis et pabulo terre pos-
 sci: vt bos equus asinus mulus camelus et hec oīs armēta faciūt: qđ aliqui
 dicunt armēta dūtaxat boū esse ab arādo dicta quasi aramenta: deinde ablata
 tercia litera armēta. Præterea ouis qđ marē femināq; significat capra cum ca-
 per siue hircus porcus: et porca. vnde sūt greges. Qui. mille greges illis totie
 demq; armēta per herbas pascebāt. Uer. hoc satis armētis superat pars alte-
 ra cure. Lanigeros agitare greges. Idē tamē de ceruis dixit. Nos tota armen-
 ta sequitur. Et de bobus greges. Aut aliquā in magno sequitur grege. Cice-
 ro in philip. dixit. Cedit grex armētorū quasi grex sit generalius nomē: armentū
 vero specialius. Hecigit oīs et pecudes et pecora dñr. Significat tñ nonnūq;
 pecus pecoris multitudinē pecudū gregaliū potius qđ armētaliū. Uer. Dic mi-
 hi osmeta cuiū pecus an mellibet. Infelix o semper ouis pecus. et alibi. Capri
 genūq; pecus nullo custode per herbā. Significat tñ pec? pecoris oues. Quin.
 Cur in vsum vestrū sepe pecorum bene detrahunt. Præter pecudes quadrupe-
 des fere sunt: s; proptē dicantur fere qđ mansuefacte non sunt. Que vero sunt
 māfuefacte dicuntur cicures: vt canis: elephas siue elephātus ad bella domit?
 asper: nager: ceruus: capreolus: dama: capra: leo: et quicquid deniq; cicurari
 potest. Cicurare vt Varro inquit est māfuefcere: qđ em ferro contrariū est cia-
 cur dr. Et ideo dictū est cicur ingenuū habeo hoc est māfuefcū. A cicō aut dictū
 cicur videtur. Cicur dicebant veteres membranā tenuē que est in malo pu-
 nteo. Cicero in tusculanis hanc varronis opintonem confirmat cum ait. Nam
 alie sunt fere: alie cicures: alie natantes: alie volucres. Illud postremo notan-
 dum qđ bos comprehendit etiam taurum et vaccam.

Equus et caballus differūt. Qu caballus dr poti? qđ asinaria arte exercet. Wac

lus pprie dicitur generatus est ex asino et equa. Nam quod ex equo et asina hyndulus appellatur: quibus aliqui burdonem nominant. Camelus cois gñis est: et tñ nūq̃ in feminino reperit quēadmodū bos. vt Ner. Ille meas errare boues. quod nō est mirandum cum lupus apud veteres in feminino genere reperiatur: quamuis femininum sit lupa.

¶ Quomodo elegāter dicitur: Je cuilliroye vōlētiers des herbettes avec toy des grappettes des pomettes et seroie vōlētiers p̃sent a la vēdēge: Je froye vcoir le p̃soir goulter du moust: et seroie cōme les aultres. Legerē tecū holuscula: de cerperē vvas: colligerē poma: adesse vindemicinuiserē torcular: multū de la cu degustarē: et a ceteris quod agere fere oēs hoc tēpore consueuerūt non absinere. Legere interdū significat a naginosim. vt ego lego librum. lego p̃iscisū. Unde fit frēquētatū lectito. Interdū legere est colligere. vt hoc loco. et Ner. Qui legitis flores et humi nascentia fragra. ¶ Legare vero est mittere siue in testamento relinquere. Unde dicitur legati hoc est oratores et legata hoc est quod in te Nameto relinquuntur: et legatarij quod relinquunt. Quā componit cum per fit perlego. Est autē perlegere vsq̃ ad finē legere. Laetan. Non iniuste videtur petere. vt si quis erit qui incidit in hec. si legit perlegat.

¶ Sic differūt scribere et perscribere. Unde dicimus ab initio scribā et ab initio ad finem vsq̃ perscripsi. Sic perferre est vsq̃ ad constitutū ferre. Cice. Sed nuntius ille qui literas cepit vt ferret non pertulit. Seneca in tragedijs. Leue est miseria ferre perferre autē graue. i. leue est per aliquod spaciū tēporis esse in miserijs: s; in his vsq̃ ad finē perseuerare intolerabile est. Sic Martialis.

¶ Nam vigilare leue est: peruigilare graue. hoc est partem noctis vigilare leue est: totam vero insomnem ducere graue. Unde idem est peruigilare et pernoscere: nisi quod illud et noctu et interdū fit hoc tantum noctu. ¶ Agere reum est accusare. peragere reum est condemnare. Dicitur autem accusator reum cōdemnasse quando eum condemnandum curauit.

¶ Perorare est orandi finem facere: vnde peroratio dicitur. Persuadere est suadendo in opinionem siue sententiam tuam inducere. Suadere enim et dissuadere in actu: est persuadere in effectu. vnde male dicit quidam dissuasi hoc illis pro reuocari ab opinione. Debet enim dici persuasi eis ne facerent. Sicut eodē trario dicimus persuasi eis vt facerent. quare et suasor dicitur qui aliquid suas det et dissuasor qui dissuadet et si nihil persuadeat.

¶ Permanere est ad finem vsq̃ manere. Plinius. Tunc demum lente cunctantesq̃ ventunt: nec tamen permanent sed ante finem recedunt.

¶ Componitur etiam lego prime coniugationis cum ab et fit ablego quod est expello siue transmittō. Componitur etiam cum de et fit delego. Est autem delegare aliquid faciendū administrandū vne iūgere. vt pontifex delegauit mihi hanc prouinciam. Imperator delegauit mihi hanc curam. Quādo autē lego est tertie coniugationis fit deligo quod est eligo quod similiter ex e et lego componitur. Cum di compositū sit diligo quod idem significat. Relego si a lego tertie coniugationis cōpositū sit significat rursus lego si a lego legas significat in exilium mitto. vt Salba multos ex ciuibz relegauerat. Cū cōlego gis cōpositū sit colligo vt colligo poma. Si hō lego legas cū con cōponitur fit collego i. simul mitto. vnde qui in eandem legationem simul mittuntur: vbi quibus aliis quod manus simul delegatum est college dicuntur.

¶ Que differentia est inter eligo et deligo. Deligere est magis idoneum ad rem agendam discernere. vt populus romanus delegit hunc sibi imperatorem. Imperator delegit sibi hos milites. Non autem elegit. quia viri ad bellum gerendus discernuntur. Eligere vero est ad nostrum emolumentum vel eius qui eligitur dignitatem vel eligi mihi domum: eligi mihi equum.

¶ Et notādū quod deligo actiū requirit sine prepositiōe: vt populus romanus delegit

desarem imperatozem. Eligo vero regit duos accusatiuos alterum cum prepo-
sitione: vt populum romanum in principem elegit sibi Octauium. Cice. Quos Ce-
sar in senatum elegerat inter patres siue collegas: eligere dicitur cooptare. Ti-
tus Li. x. Furius camilius dictator magistrum equitum Lucium emilium
cooptat. Cicin. viii. A quo in collegium augurum fuerat cooptatus. ¶ Dicim⁹
autem agere delectum et facere delectum. et habere delectum que a deligere in
hoc differunt quod delegim⁹ etiam vni. facere vero vel habere delectus semp ad
multa refertur. ¶ Ceci cur dicimus potius quod cum te ita etiam tecum tecum
tecum nobiscum et vocabiscum. Illa tria pronomina: metur: sunt in compleris
quod similia sunt vt quicquid vni conuenit alia duo exigere videntur. vnde cum
tecum non sine ratione dicatur potius quod cum te. cetera etiam quasi quada socie-
tate eodem modo in oratione collocari voluerunt. Ceci at ideo de quod si hunc pronomini po-
neretur cum in ablatiuo singulari fieret cacephaton: quod vitium in epistolis et in
omni oratione soluta maxime vitandum est: essetque longe turpius cacephaton quod
illud vergilij. Numerum cum nauibus equat. Ceterum obtinuit vsus vt etiam qui-
cuz diceremus in ablatiuo casu propter supradictorum monosyllaborum similitudinem
Que et poma quid proprie significat. Quid vna significet manifestum est. Illud
autem notandum quod inter acina et baccas et poma et nuges differentia est acina
inter fructus minores arborum fructificumque desim nascuntur. vsunt vna quod
cum acetba est omphacium dicitur. vnde oleum omphacium: hoc est ex vna acer-
ba factum. Item grana hedere: grana sambuci: grana ebulli: grana malorum et
quicquid est simile. inter baccas vero sunt fructus lauri oliuemi tili lentisci et si-
milium que supra hec sunt. poma dicitur duntaxat quibus vescimur. vt sunt
cerasum siue cerasum prunum mespilum. Castanea vero in nuges refertur: vt Uer.
Castanea siue nuges: sicut pinus: corylus: amigdalus: glans et his similia. Mus-
tum quid proprie significat. Mustus ita itumdem est quod nouus uinum.
Plautus mustam iuuentam appellat. adeo dictum est vinum mustum. i. nouum.
Postea inualuit vsus: vt mustum sine vino diceremus quasi mustum substanti-
uum esset non adiectiuum. Quoadmodum merus mera rum. significat solum.
Vnde merula dicta est quasi avis solitaria. Et merum vinum dicitur quando solum
est. hoc est sine aqua. Obtinuit tamen vsus et quando merum dicimus vinum intel-
ligamus: vt mero ingurgitatus hoc est vino ingurgitatus. Quinetiam dicam⁹
vinum meratius: hoc est magis purum quod vernacula lingua dicim⁹. plus
nec. Et vinum limphatius in quo plus aque est quod eadem lingua vernacula
dicimus: plus aquatique. Nihilominus etiam sine vino vt si quis dicimus: et vi-
num intelligimus: vt ego meratius bibo quod tu: hoc est magis purum vinum quod
tu. et tu limphatius bibis quod ego: hoc est vinum magis aqua reueratius quod ego bibis.
¶ De lacu hoc est ex lacu. Dicitur enim de via te allocutus sum. hoc est ex via
de lacu ad me aqua deuecta est: hoc est ex lacu: dicitur autem lacus ille in quem
torrensuius vinum decedit. Item audiunde patre meo. i. ex patre meo. Quasi
de ianua hoc est ex ianua.

¶ Sed notandum quod de via in alium quoque sensum accipitur. Cice. Cum de via
languerem et mihi nec displicere. Et alibi nisi de via fessus esset quasi de labore
vie. hic enim via significat iter. hoc est actionem ambulandi: illic significat locum
in quo ambulamus. Nec a neque dicitur per apocopen. quod enim minus est quod tu.
Itaque ablatiuus. u. et. e. remanet nec. Significant autem i. e. due coniunctiones et
non. vt ego non scribo nec vel neque tuisseris. hoc est et non tu scribis. Interdum
nec capitur pro non etiam. vt Quinti. per solui tibi gratia non potest nec malo
pati. hoc est nec etiam malo pati.

¶ Nota quatenus ad elegantiā spectat: quod et neque aliquando confunduntur: vt et discere si
vis: nec si studeas. Itē nec studeas et tamen vis discere. Itē discere non vis et tamen
studeas. Item et studeas nec discere tamen vis. Nec et neque si quente enim aut vero

Pro simplici non pro cōposita negatione accipiuntur. Idem enim sunt nec enim lego
 et non enim lego neque vero dixi et non autem dixi. ¶ Communement tout hom
 me. Caue ne dicas. Cōter omnes: sed fere omnes. Cōter enim non significat fe
 re (vt vulgus accipit) sed pariter omnes. vt cōter in hanc rem cōuenerit. i. pari
 ter omnes in hanc rem conuenerunt. ¶ Fere quid proprie significat. Aliquādo
 idē est q̄ pene. hoc est paululū abfuit. Quin. vt fere cecidit. i. parum abfuit quin
 caderet. aliquando significat vniuersitatem quandam rei vel tēporis vel loci vt
 fere ita loquūtur. i. fere omnes homines ita loquuntur. fere vtor hac veste. i. q̄
 si omni tēpore et omni loco vtor hac veste. Romani fere orbem subegerunt: hoc
 est romani quasi totum orbem subegerunt.

¶ Temere omnes fere docti post ciceronem p fere acceperūt. Quin. Illud inge
 niorum velut precor gen? nō temere vnq̄ peruenit ad frugem pro nō fere vnq̄
 ¶ Omnis distributiuā dictio est: et cōplectitur quicquid et substantiuū est cui cō
 iungit. Verbi grā. Omēs hoīes. i. quicquid hoīm est. Omne pec? i. quicquid est pecoris.
 ¶ Sed diligenter aduertendum est ne incidamus in multorum errores q̄ dicūt
 quilibet omnē significare et similiter dictionē distributiuā esse. Volūtq̄ quilibet
 homo currit et null? homo currit cōtraria esse sed oīs homo currit et nullus hō
 currit: non esse contraria: eo q̄ plus significet omnis hō currit q̄ null? hō cur
 rit. Siquidem omnis hō currit tā mares q̄ feminas hoc est omne humanū ge
 nus cōplectitur. nullus homo currit duntaxat mares. In vtroq̄ sane pueriūt.
 falluntur qui ita sentiunt: nā et oīs homo et nullus homo plane cōtraria sunt.
 nec obstat q̄ oīs cōis generis sit: nullus tñ masculini. Siquidē nullus hō oēge
 nus humanū cū homo et bos cōis gñis sint. et dictio distributiuā non impediāt
 quo minus tam mares q̄ feminas significet. Eodē enim modo dicit nullus hō
 currit ac si diceret: null? homo siue mas siue femina currit: null? bos siue mas
 siue femina arat. ¶ Quilz vero non distributiuā dictio est: sed particularis. Si
 gnificat enim vnū ex multis indeterminate. Ut si multi sint hic mecū pugnatūri
 dicā p̄deat quilibet et mecum certer hoc est p̄deat vn? quicquid ille sit. Quinti.
 Quarū nos vna res: quelz nihil intermittentes fatigaret. adeo facilius est multa
 facere. Hieron. ad vnum quēlibet filioz aaron. ¶ Hic sūt notandū est: q̄ aliq̄s
 et quidā differunt: aliquis enim particularis dictio est et significat aliquē incertū
 vt si dicā: aliquis pulsauit ostiū: hoc est homo aliquis quē nescim? ¶ Quidā hō
 potius est dictio singularis et significat aliquē certū et distinctū hōem lz nō no
 minatum: vt si dicā. venit ad me quidā amīc? me? hoc est vn? quē scio. et nō no
 mino: nec liceret dicere: venit ad me aliquis amicus meus. ¶ Abstinerē et conti
 nere. differunt ne inter se: differunt sanemam continere fit cum quodam labore
 cum scilz ratio obstitit sensui: hoc est cum sensus subtrahit hominē in vnā p̄tē
 et ab his temperat que vitiosa sunt firmato iam habitu: et sine aliqua difficultas
 te. ¶ Abstinentia non est virtus sed dispositio ad virtutē et principium virtutis:
 et sic diffinitur. Cōtinētia est per quas cupiditates animi rōne ac cōsilio guber
 nantur. Abstinentia vero est perfecta et absoluta virtus et diffinit sic. Abstinentia
 est rationis ad libidinē atq̄ alios non rectos impetus animi firma et moderata
 dominatio. ¶ Hi duo vocabula aliq̄ apud scriptores indifferēter capiūtur: q̄
 res quēdam nostra etate virā doctissimū traxit in errorē vt in expositiōe eoz per
 borum longe a veritate discesserit. ¶ Quomodo latine et eleganter diceretur. Je
 iouroye voutuntiers encore vne fois avec toy en ioyeulx ieulx nō pas en ceulx
 q̄ ont accoustume de lasser et trauailler le corps mais allant avec toy par les fo
 restz montaignes landes et boys ie inciteroye les muses a iouer: la nul hōme
 ne nous reprendroit de trop grande liberte. et se aucun le seiolt la solitudo nous
 excuseroit. ¶ Ludere etiam iterum tecum ludis non iniocondis non. i. in cam
 po saltu aut pila aut gladiatorijs ludis siue alijs qui lassum ac fatigatum red

dere corpus consueverunt: sed per s. luas & colles & saltus & nemora tecum deambulās ad lufus tuos in sinu gerens ipsas etiam camenas ad ludū excitare vbi nemo est: t quomodo licentia accusaret: & si quis esset facile ipsa solitudine excusaremur. ¶ Ludere & iocari differūt. Ludimus est rei iocamur verbis: vnde ludus in facto est iocus in verbo. Ideo dicim⁹. Joco ne an serio loquaris: interdum tamen hec duo verba confundūtur. vt Juue. Quotiens voluit fortuna iocari. pro ludere posuit. Qui hos ignara iocos tribuit natura puellis. Materia ludunt vberiore viri. Mille fac esse iocos turpe est nescire puellā. Ludere ludendo sepe paratur amor. vnde. Cic. ioca pro iocos scripsit ad atticum. Itaq; ioca tua plena facietiarū. Contrario ludus pro ioco ponitur. Hor. Sed tamē amoto queramus seris ludo. hinc ludere pro iocari frequenter inuenitur. Plin. Ludere me putas serio puto. Cic. qui ita dicit ludere videtur. Unde & composita a ludo potius ad verba q̄ ad actionē pertinent. vt eludo. Cice. Sed & vos ab illo irridemini & ipsi illuz viciissim eludetis. Ludere etiaz versibus scribere. vnde & opuscula poetarum sine aliorum versibus scribentium lusus dicuntur.

¶ Alludere est cum aliquid dicimus ad aliud latenter referre sententiam. vt Ter. Dum narrat ludos enee alludit ad angustī victorias. Atticaq; illiacis celebramus littora ludis. Ludum etiā appellamus scholā. vnde ludimagister dicitur. Et est ludus literarius schola grammaticæ. Dicitur etiā ludus ceterarū artium. sicut musice vt apud Therenitiū de scina que quotidiē dicebat in ludo. Itē ludus armorum qui ludus quoq; gladiatorius dicitur. Ludos tamē gladiatorios frequēt⁹ q̄ ludū dicimus quotiens vnum plurave paria gladiatorū ad spectaculum pugnatura producunt que res munus gladiatorū dicitur: & qui id spectaculū p̄pulo facit numerarius & qui gladiatores domi exercet & postea vendit lanista. Notatur autē ludi gladiatorū sicut ludi circenses & appolnares & reliqui. ¶ Interim nonnūq̄ significat interea: vt interim venit ad me Socrates. i. interea dū hec ageretur. Nonnūq̄ significat aliquādo. Quin. Barbarissimi ac folocissimi feditas absit. sed quia interim excusantur hec vitia hoc est aliquādo excusantur.

¶ Nota q̄ eleganter dicimus ludo dis. & ludo ludos. sed ludere ludis est ludere ad aliquod genus: vt ludo pila ludo palestra.

¶ Ludere ludos est ludere quē admodum dicimus viuo vitā: & morior mortez. In quo modo dicendi multū inest suauitatis: & significat viuo & morior. Secus dicitur acta ago. hoc est prouerbū est quod dici solet cum superua cue dicimus aut facimus aliquid quod nostri active sit. ¶ Non in iocundis: hoc est iocundis vbi animaduertendum est q̄ cum positiuū exprimere volumus lōge elegantius cum positiuo sibi contrario preposita negatione exprimimus q̄ q̄ aliqui minus aliquid significet q̄ positiuum vt si dicam homo non improbus hoc est satis probus: & populus haud ignobilis. i. satis nobilis: interdū plus q̄ positiuū significatur. vt si dicam nō ille p̄de inquit poeta significat lepidissime. Et non inuisa oſo dicit in qua plurimū salis & nō semel. i. sepius q̄ nō semel si ḡare etiā pos sit: nunq̄ vt nō semel ad me venit. i. sepe ad me venit: & non semel ad me venit. i. nunq̄ siue ne semel quidem ad me venit. ita eadem aliquādo verba duo plane inter se contraria significant: vt sit etiam si dicam. Adolescens cui acutum est ingenium nullo labore fit doctus. Et adolescens cui obtusum est ingenium nullo labore fit doctus: Prima quippe oratio affirmatiua est & significat adolescentē boni ingenti sine aliquo labore fieri doctum. Secūda vero negatiua est & significat quoq; adolescentem obtusi ingenti cū q̄tuncq; labore non doctum fieri. Ita hec verba nullo labore discis duo contraria significant. hoc est sine aliquo labore discis & cum quouis labore non discis.

¶ Tu apprens sans aucune penne. Tu nullo labore discis.

¶ Tu napprens point avec quelque labeur. Tu nullo labore discis.

¶ Je m'instruilles grandement. Duobus modis inter se contrarijs exprimitur.

hoc est non possum satis mirari: et non possum satis non mirari. Eadem enim utrobique sententia est. Ea mirari me vehementer significat. Quia si illic dicitur non posse me tantum admirari quin magis etiam admirandum esset. Sic non possum me facere quin admirem. Sic etiam dicimus non possum satis desistere calamitatem nostram: et non possum non satis desistere calamitatem nostram. Non possum satis queri: et non possum non satis queri: hoc est lamentari. Et alia etiam huiusmodi per multa que non veniunt mihi nunc in mentem: venit in opinione: que oratio aliquando et tunc accipitur et significat opinio: aliquando passiva et significat venio in estimationem. scilicet alij estimant de me.

¶ Nota quod elegantissime dicimus non meminisse huius rei. non venit mihi in mentem huius rei vel hec res non venit mihi in mentem: et excidit mihi memoria huius rei in tantum: et hec res excidit mihi memoria in ablativo. Dicimus etiam non occurrere mihi. non succurrere mihi non subire mihi. Vir. Subiit chari genitoris imago. Quintus Curtius hoc verbum actus coniunxit. Sera penitentia subiit regem. Scilicet significat certe hoc loco: ut in iij. enei. Virg. Scilicet is superis labor: est ea cura quietos sollicitat. Scribitur autem cum c. quod compositum ferre est ex ferre et licet. Interdum significat quod dicimus. i. siue hoc est ut si dicas homo animal. scilicet mortale hoc est homo. i. animal mortale. Eadem significatio habet videlicet. et proponitur ex videre et licet. **¶** Campus quid proprie significat. Campus est grade atque amplius spatium terre que plana sit. Unde aliquando spaciosas plateas campos vocamus: ut rome campus martius dicitur. Nam locus huiusmodi angustior dicitur area. Differt autem campus ab agro: nam ager si cum nomine vrbis iungatur territorium significat ut ager viterbiensis: ager faliscus: ager setinas: et tunc caret plurali. Alioquin est locus ruri sicut supradictum est quem colimus siue arando siue ferendo arbores. Nam si terram feramus frugibus arum nominat: et in hoc secundo significato habet pluralium numerum. ut omnes agros viterbienses et faliscos et sentinas depopulati sunt hostes. Priore autem modo non recte diceremus hostes depopulati sunt agros viterbienses et sentinas. Non enim intelligeretur de territorio: sed dicendum est agros viterbienses et sentinatem. A campo autem dicta sunt campestria. hoc est brachia que ludentes in campis omnibus vestibus eruebantur et nudi ludabant solis campestribus: tecti viri: unde et campestrati dicuntur sicut tunicati. et manicati dicuntur. Dicuntur etiam memoralia siue femoralia a femoralibus siue feminibus. Nam femora parte illa exteriorem significant femina interiori. Cora autem pars illa est que supra femora. Unde cora vitata seu fracta dicitur quando os illud quod in vertebro voluit fractum seu vitatum est. Saltus a saltando dicitur saltare autem siue eius frequenter saltare interdum significat choream agere quod vulgo dicunt tripudiare. Unde saltatio dicitur a qua saltatiuncula ut puelle egregie saltant. et plauto aliquando saltavit. Scripsit autem plato in libris de republica de diversis generibus saltationis modestis tamen et non qualia his temporibus cernimus. Interdum significat salire: et tunc ab eo fit saltus qualis est servus. Ponit tamen alij salire per saltare: hoc est tripudiare. sed saltus pro saltatione nunquam ponitur.

¶ Lassus laxus et lapsus quo differunt inter se. Lassus dicimus tam animo quam corpore defatigatum. Laxus vero non significat largum: ut quidam putant. sed lenitum molle flexibile nullam duritiam nullam rigiditatem habens. Et ad inanem mata magis refertur: ut laxi rudentes: laxi funes: et laxe vestes. Lapsus a labendo dicitur: ut lapsus in errorem hoc est qui cecidit in errorem. Fessus idem est quod fatigatus siue animo siue corpore. Defessus defatigatus quod id dicitur qui ita fessus ac fatigatus est: ut ab opere desistat quod instituerat. Et de oratore. Eundem nunc quieteam: neque fatigabor donec perfecero. Collis et mons in hoc differunt quod mons est maior. collis minor est et quasi monticulus quidam siue a monte separatus sit siue pars montis. Iugum est ipsa summities montis siue

etiam collis. Cilius est paruus collis et facilis ut cilius capitolinus. ¶ Pro-
montorium est mons in mare prominens quod grece acron dicitur. unde sicilia dicta
est trinacria quod habeat tria promontoria. Saltus autem dicuntur parui colles
et sparsi interpositis vallibus. Saltus autem dicitur a saltando dicti. ¶ Vallis dicitur que introitus ab
vna parte et ab altera exitum habet latum et patet. Conuallis vero que introitus
duntaxat habet arcum et difficilem qualis est introitus ad lacum transmontium re-
nientibus ex tuscis: quem locum per methaphoram fauces dicimus. ¶ Accu-
sare est reum arguere vel reprehendere: et semper iungitur cum verbo: ut accuso te
in solentia accuso te parricidii. Excusare vero significat in excusatione adducere
et requirit accusum: ut excusat morbum excusat imbrem. id est in excusatione adducit
vel morbum vel imbrem. Quinti. Tu tamen si interpellatus tempestatibus serius venis-
ses excusares mare et ambiguo status excusares dixit. id est in excusationem addu-
ceres. Item excusare aliquando est expurgare ut excusamus crimen obiectum: quod
cum videtur satis purgatum dicimus accipio excusationem pro eo quod vulgus
dicit habeo excusatum. Nemo non dicit quasi nullus homo: ut aliqui existimant.
Nam si ita esset non iungeretur cum homo: ut Cicero dixit hominem adhuc vidi ne-
minem. Ceterum est quod de hominibus solum dicitur: ut apud poetas de diis siue deabus. Ap-
te autem aliquando ponitur in fine clausule ut homo adhuc visus est nemo hominem
adhuc vidi neminem. ¶ Quod eleganter dicemus. Mais puis que ie ne peux venir
a toy cest chose decente que tu retournes a moy. Se tu le fais toutes choses me
viendront a desir car ie ne puis que ie ne soye soucie de toy absent et que ie naye
erainte de toy qui es ieune affin que ne die enfant. Sed postquam venire ad te ipse
non possum par est ut tu ad nos reuertaris. Quod si feceris nobis oia ex sententia
succeedent neque enim possum de te absente posthac non esse sollicitus et adolecenti
tibi ne dicam puero aliquando non timere. Postquam et ante dicimus et postea et
antequam. Iungitur autem plerumque elegantissime cum indicatio: ut antequam ad
rem venio: et postquam ad hoc veni. Ipse omnium personarum est si cum prima per-
sona verbi iungatur idem significat quod ego et quod ipse miserrima vidi hoc
est quod ego vidi. Si cum secunda persona verbi iungatur significat tu. ut Sed
celer ipse redi. id est tu redi. Cum tertia vero persona proprium habet significatum.
¶ Sed notandum quod ipse aliquando cum ego et tu et ille vel nomine proprio simul
ponitur: et habet maiorem expressionem: significatque me te vel illum non per alium
sed per nos aliquid agere vel legisse vel acturos. ut ego ipse interfui et tu ipse vi-
disti. ille ipse sentit: plato ipse restatur. Quam vim habent hec pronomina quan-
do met syllabas eis adficiunt. ut egomet. tutemet. ipsemet. Hinc pronomini tu iun-
gitur etiam te. ut tute id fecisti. id est tuipe. Reperitur etiam apud veteres ipse ip-
sa ipsum. unde fit ipsior ipsissimus.

¶ Par est pro decem est elegantissime dicitur. Quin. Si propter matrimonia violata
urbes euerse sunt conuenit de adulterio par est. Sed non minus eleganter parem
esse pro sufficere ponimus alicui operi siue resistendo siue exequendo resistendo
ut repugno fluctui quo ad possum sed adhuc pares non sumus. Item nunc in se-
lix par non est dolori: nunc non inuenit vlla solatia. In exequendo sic. Aspicio
par laboribus corpus. Paria facere est quod nobis aliunde prestitum est aliunde
de compensare multum habet elegantie. Quintilianus. Paria tecum facio resp.
que propter me vnum quem perdidiceras. Et alibi. Sic paria faciemus: tu ille
eris vicarius meus. Scne. ut statim tibi soluiam quod debeo et quantum ad hanc
epistolam paria faciamus. ¶ Reuortor siue reuerto utroque enim modo Cicero
utitur interdum significat redeo ut hoc loco interdum significat venio multumque
in eo verbo elegantie est. Cicero de fato ad Chrysippum. Laqueos reuertamur
cum nihil de chrysippo locutus fuisset. In eadem significatione accipitur reddo
Quinti. Si verum est post vetusta secula et innumerabiles annos reddi tursus
alijs corporibus animas reddi dicitur per dari sicut Cicero reuertamur peniamus

R. uij

Ex sententia significat pro desiderio nostro: et ad votum additurque aliqui animi
 et dicimus ex animi sententia. Ubi notandum est quod aliud ex animo aliud ex sen-
 tentia. Nam ex animo significat quod greci dicunt ex corde: hoc est ex corde et ex
 animo loquor quod in animo est: et cordi est sint diuersa. Nam in animo est signifi-
 cat in animo habeo vel animus est mihi vel volo atque constituo. Cice. In animo
 mihi erat mittere ad dolobellam. Et cordi est significat placet et delectat. The-
 rentius. Si tibi huiusmodi sunt cordi. i. si tibi iocunde sunt. Et alibi. Quia vter-
 que vtrique est cordi. i. vterque alterum amat. Ex animi vero sententia: ex voto vel ad
 votum: et duri iracundiam ex animi sententia.

¶ Notandum est huiusmodi prepositiones et ex magnam habere elegantiam si res-
 ete in oratione collocentur. Dicimus enim ex repub. i. pro repu. esse vel ad utilitatem
 reipublice. Quinti. Nemo dubitabit saluos esse eos magis ex repu. sit quod puniri.
 Ex regione. i. ex opposito. Et diuerso. i. ex contrario: et tua et quos tua. i. ad tuam et no-
 stram utilitatem. Lanius. Perinde ac non postulauerint que ex sua essent. sed suasce-
 rint quod nobis senserint utilia esse. Similiter et dignitate et utilitate ex vnu. Cice. ex
 sua et repu. dignitate considerare cesar. vtrum prelium committi ex vnu possit sic. ex
 tempore dicere est improvisum et impromptum dicere. hinc dicitur ex temporale ora-
 tio quod non est domi premeditata quod etiam ex temporale dictio appellatur. Ex tempore vincere
 dixit Persius hoc est tempore se accommodare. Item dicit Cice. ex tempore agere et ex
 tempore consilium capere. et ex tempore officium quod si ex tempore conditio. Item Cice. Ex re-
 nibus laborabat inquit. hoc est moribus in rebus patiebatur. Ex vinculis causam
 dicere est vinculum respondere. Ut ex equo pugnare est equo insidentem pugnare.
 ¶ Opere precium est commemorare quantam etiam elegantiam in oratione habeat
 pro prepositio. Siquidem: ut aulus Gellius refert. Aliter dicimus pontifices pro
 collegio decreuisse. aliter quodam teste introductum per testimonio dixisse. aliter pre-
 lium factum depugnatumque pro castris. aliter pro ede castris. aliter pro rostris.
 aliter pro tribunali. aliter pro concione aliter tribunum plebis pro populo inter-
 cecisse. Que omnia neque paria sunt: neque vltimaque diuersa.

¶ Succedere quod proprie significat. Succedere est euenire. et capitur tam in mala
 quam in bona parte: ut bene successit et male successit. hinc dicitur successus hoc est re-
 rum euentus. componit aut succedo ex subz cedo b mutata in. c. quod admodum etiam
 cum alijs prepositionibus cedo componit cum ad. ut accedo quod interdum significat
 aduenio interdum appropinquo. interdum capitur pro additur: ut ad hoc accedit. i.
 ad hoc additur. Unde accessus aliqui significat augmentum cum ante antecedo hoc
 est prece. cum inter intercedo quod verbum multum eleganter habet. Significat enim iter-
 dum intercedit: hoc est necessitudo quedam inter nos est que nos inuicem conciliat
 ut intercedit mihi tecum affinitas intercedit tibi cum illo amicitia: intercedit illi cum
 eo necessitudo. interdum intercedit significat medium se verbis et vi opponit: ut tribu-
 ni intercesserunt hoc est opposuerunt. cum abs abscedo. i. recedo ut absceda me scelerate.
 Cum de decedo. quod interdum est discedo siue recedo ut cum domo. recederet: vel
 cum et vbe decederet. i. discederet. Sed magis proprie decedere est a mandato cu-
 stodie siue recedere ut consules: praetores: ceterique magistratus discesserunt et propin-
 cia decedere. ¶ Item presidia ex viribus et milites ex castris. Differt aut decedo
 quod discedo significat a migro. Migrare enim est mutare domicilium: et alio se ad ha-
 bitandum conferre cui similia sunt emigrare et demigrare et commigrare. Remigrare
 enim significat reuerti in pristinum domicilium. Transmigrare vero est in locum magis
 remotum domicilium mutare ut transmigrare in syriam. Immigrare est in domum ali-
 quam habitandam gratia se conferre propter hoc qui mouunt migrare dicunt sed cum
 appposito. ut Cice. Ante quam ex hac vita migro. Quinti. Seu cum ad infernas sedes
 anima migravit. Decedo aut sine appositione potius significat morior. Et eo
 modo dicitur decedit qui defunctus est non enim ponitur: sed intelligitur vita. Cum ex. ut ex-
 cedo quod aliqui significat discedo. interdum morior: sed semper cum appositione. Cicero,

Subitò excessit e vita. Cū pro pcedo qđ est prosequor et profectū facio. vt procedat opus. Cū pre pcedo qđ est antecedo. Cū in incedo qđ est ambulo. Unde incessus dicitur quicūq; et qualiscūq; sit proprie tñ grauior quidaz atq; sublimior dicitur. Uer. Et vera incessu paruit dea. Optime omniuz Seneca hoc declarat dicens. Tenero ac molli passu suspēdimus gradū nec ambulamus sed incedimus. Ut liceat diffinire incedere est tenero ac molli passu ambulare. Cū dis discedo hoc est abeo. Cū re recedo qđ similiter significat abeo cuz se secedo. i. seorsum cedo. Ut secede parūper. Cū con cōcedo qđ aliqñ significat do siue permitto: vt cōcedo tibi libit. Cōcedo qđ petis. Aliqñ indulgeo vt cōcedo hoc la chrymis ridue. Nonnūq; cōcedo est eo vt cōcedo in forū. i. eo in forū sicut cōuenio est alloquor vt cōcessi in forū et cōueni hoīem: hoc est iui in forū et allocutū sum hoīem: qđ cōuenire alia quoq; permulta significat. Est enī simulvenire: vt oēs in vnū locū conuenimus. Et etiā decēs et conueniens esse. vt conuenit hoc mīsh: conuenit hoc tibi. Cōuenire est cōstare et controuersia carere vt cōuenit hoc inter nos: conuenit hoc mibi tecum.

Nota q; plurimū elegātie habet hic modus. Nō possum non legere hoc est non possum facere quin legā. Nō possum nō esse sollicitus pro nō possum facere quin sim sollicitus. Nō possum nō admirari. Non possum nō dolere pro nō possum facere quin admirer. Nō possum facere quin doleā. Quid proprie significat sollicitus. Sollicitus homo proprie dicitur inquietus anxius: curis plenus inter spem metūq; constitutus vñ sollicitamus aliquē cū spem metūq; ostēdim⁹ vt apud ciceronē reperit. Sollicitare plebē. i. inquietare curamq; inlicere.

Abfens et presens sunt ne cōtraria: Qñ pñs suā propriā significatiōē hz significatq; qđ adest cōtraria sunt: vt modo pñs est modo absens. Interdū pñs significat imminētē rē et instantē ac nō dilatā in aliud tēpus: vt Uer. presentēq; vñs intētat omnia mortē. Iuuenalis. pena tñ pñs: et pñs virus. vñ presentissimū periculū pñsentissima medicina pñsentissimū remediū: pñsentissimū venenū qđ etiā pñsentē dicit. Nec ideo dicunt pñsentissima q; statim aut sanā: aut occidit. pñs etiā aliqñ idē est qđ pñs: vt dicit pñs animus pñs cor. In rē pñtē nō tēpus sed locū significat. vt Cice. Si cōstitueris cui pñs te in rē pñtē venturū i. ad locū de quo cōtrouersia est. Valerius. Q. fabius Labeo arbiter a senatu cōstituentorū inter nolanos et neapolitanos finitū datus cū in rē pñtē uenisset vtrosq; separatim monuit. Sed illud in primis notādū q; pñs nō modo significat qđ est huius tēporis: sed etiā alterius. vt Cice. Ego incolumitati ciuiū primū postea dignitati. ille pñsenti potius dignitati q̄ future cōsulebat vñtē dixit nō q̄ tūc est s; que tūc erat. Dicit aut nō modo de preterito sed etiā de futuro. vt horatius. Pleraq; differat in pñs tps omittat. hoc amet hoc pñnat in presens tēpus id est in id tēpus qđ tēpus rei dicēde erit. Eodē modo in pñsntia et in presentiarū capiuntur hoc est tā in preterito q̄ in futuro. Quinti. Quia pauci aderāt nō putauit in pñsntia differēdū esse. Sene. Sed si calūniator aderit differēdū in pñtia erit hoc est differēdū esse et tūc differēdū erit. posthac significat post hoc tps sicut antehac antehoc tps. Aliqñ tñ reperitur significātia post illud: vel ante illud tēpus. Salmstus. Sic erat accensa libidine vt sepius peteret viros q̄ peteretur. s; ea semper antehac fidē pdiderat creditū adiurauerat. Suet. de domitiano pari arrogātia cū procuratorum suorum nomine formalem diceret epistolam sic cepit. Ihs et deus noster sic iubet fieri. Unde institutum posthac vt ne scripto quidem et sermone cuiuscūq; appellaretur aliter.

Et adolēscenti tibi ne dicam puero aliqñ timere. hic duo notanda sunt precipue. Primo q; timere te et timere tibi differunt. Timere te est formidare te ne quid scilicet ex te quasi inimico mali mibi cōtingat vt timeo hostes timco naufragium: timco serpētem: timco tibi: est metuere ne quid tibi tanq; amico aliqđ de mali contingat vt timco patri: timco amicis: timco filiis.

¶ Secūdo q̄ duob⁹ modis elegātissime hoc dicimus vcz. Adoleſcēti tibi ne dicā cam puero ⁊ adoleſcētē ne dicā puerū. Sed si p̄nomē postponeret nō liceret dicere in accusatiuo. Nō enī recte diceremus. Adoleſcēti ne dicā puero tibi sed dī cēdū est. Adoleſcēti ne dicā te puerū. Cice. Crudelis castor ne dicā sceleratū ⁊ impiū. Sunt tñ qui volūt hāc regulā dūtāt in recto seruari: vt si dicaz homo superbus ne dicā crudelis: vel homo super⁹ ne dicā crudelē. In obliquis vero id nō accidere: vt hoc viuo ne dicā consule milone. Diligēs tñ lector aliqñ aliter inueniet. Postremo etiā illud maxime animaduertēdū est q̄ mihi ⁊ tibi interdū nō ad vnū sed ad oēs refert interdū ad nullū vt si dicā. En tibi fores crepuerūt. Tu mihi semp dormis ofone sumpta de medio nec ad me nec ad te: nec ad quē q̄ refert. Sic Cice. hic mihi gloriā se oēs honores sine repulsa obtinuisse. Contra vero cū inquit Vergi. Heu mihi tū molles libeat iacuisse per herbas. Ne tibi ad solē vergāt vineta cadentē. Sed prima ⁊ scda persona ad vniuersos p̄cipit hoc frequentissimū est in omni genere scribendū. ⁊ si dicā. Stultum est laborare dū nihil proficis: idē est ac si dicerē stultū est homines laborare dū nihil proficiunt ⁊ si tu his sis aliter sentias. i. si alij tales essent aliter sentirent.

¶ Quomodo eleganter dicimus. Je suis merueilleusement ioyeux q̄ de iour en iour tu es studie plus: ⁊ meslouys en toy. ⁊ remercie dieu q̄ ta en ieunesse donne tel couraige. Je espoir que tu feras comme ton pere et ton ayeul lesquels sont hommes excellens. ⁊ de bien.

¶ Quod indices magis optimarū artū studijs incubas: gaudeo mirū in modē ⁊ tibi gratulor ac deo gr̄as ago q̄ talē tibi ab incūte. etate aim p̄stiterit teq̄ spe ro non commissurum. vt patre auoḡ ino optimis ac clarissimis viris indignus esse videare.

¶ Quid p̄prie significat indices? Quotidie. Sed nota q̄ indices in hoc a quotiā die differt q̄ semp fere cū quodā incremento dicit. ideoq̄ plerūq̄ cū cōparatiuo ponit. vt cū indices malū arctius p̄meret: ⁊ cū in vībe maluz serperet. i. manaret indices latius. Sine cōparatiuo etiā dicit: sed per verbū significās incrementū. Lilius. Crescente indices multitudine. Quotidie autē ⁊ hoc modo dici pōt ⁊ sine incrementō. vt quotidie lego. quotidie scribo: nō indices lego: ⁊ indices scribo. Est ne differētia siq̄ dicat indices vel indiē? Maxima differētia est. Nā indiē aliqd̄ agere est p̄ntia dici habere rationē nihil cogitādo de crastino ⁊ fere semp iungitur cū hoc verbo viuo. vt ego instar feraz ⁊ volucris indiē viuo. Salustius dicit. Panē indiē increari. Sed quomodo differūt indiēm ⁊ indices: eodē modo differūt in horā ⁊ in horas. Cice. Nec q̄ in horā vixit nōmodo de fortunis ac bonis ciuium se nec de vtilitate quidem sua cogitauerunt. Verg. Sallo cuius amor tū tum mihi creſcit in horas.

¶ Propediē dicit cū prop̄ est dies: eo modo quo dicimus propemodū q̄d signi ficat pene vel quasi. Incubere est roto pectore alicui rei faciēde insistere. vt valdis incubite remis. quēadmodū ecōtrario supinē dicunt qui negligēter aliquid agunt. Sed illud notandū q̄ qñ opus aliqd̄ manuū significat: cū datiuo tantū iungitur incubo vt incubite remis: nō autē ad remos vel in remos. cū autē adhi betur ingenij dicimus incubo studijs: ⁊ in studia ⁊ ad studia. Ac in malā par tetz aliqñ accipit. vt incubit in eius perniciē. Multa autē verba eodē modo diuer sam habēt hāc rē illi: cuz illa cōfero te isti ⁊ cū isto. Sum similis tibi: ⁊ sum similis tui. hoc est cōmune omnibus ⁊ cōmune omnij. hoc est mihi tecū ⁊ cum ceteris. Ego sum pariceps laboz tuorū: ⁊ sum tibi in laborib⁹ pariceps. Accidit huic rei ⁊ ad hāc rem. Ego huic eo vel eodē. Redeo tibi ⁊ ad te referibo tibi ⁊ ad te. Ce lo te hāc rem: celo tibi hanc rem: celo te hac re. Impēdo curā vel operā vel labo rem vel studiū huic rei: ⁊ in hāc rem: ⁊ ad hāc rē. Audim a patre meo: de patre meo: vel ⁊ patre meo. Tu es natus laudi: ⁊ ad laudē. ascribo ad ciuitatē: ascri

bo in eluitatē: ascribo in ciuitate: ascribo ciuitati. Memini vadimoniorum: me-
mini iniuriam. Verum in hoc verbo notandum est q̄ aliquando meminit capi-
tur pro mentionem facit: et tunc omnino recusat accusatiuum: exigitq; gñi vel
ablatiui cum prepositione de. vt neq; huius rei meminit Plato. Item de qua
re multi meminerunt. Hinc vt nonnulli putāt deriuatur mentio et mens que om-
nium recordatur et mentum: q̄ in mentione facienda hac parte precipue vti-
mur: omnia em̄ animalia mouēt dūtaxat partem inferiōrē solo cocodrillo exces-
pto qui mouet dūtaxat superiores. Mentem tamen aurelius augustinus vel a
mene que grece significat lunam dictam esse ait: q̄ sicut luna crescit et decrescit
et variis vicissitudine cōmutat in id tamē quod fuit perfecta quadā nouitate se
resistit: sic mens nunc caput summis inferit nunc descendit ad infinita modo
ad corporalia deflectitur: modo sublimibus atq; eternis cōmunib⁹ adherescit
vel ab eminendo q̄ prestantior via anime sit. Quid interest inter gaudere et gra-
tulari. gaudere est letari: gratulari est verbis ostendere gaudium quod ex alicu-
ius cōmodo aut felicitate suscipias apud euz ipsum qui cōmodo siue felicitate
affectus est: vt gratulor tibi ob cōsulatū adeptuz gratulor mihi q̄ sub tali prin-
cipe educatus sim quod vernacula lingua dicimus. Je meslouys en toy. ie me-
sionys en moy. ¶ Gratulari videt̄ idē significare. Sed dūtaxat poctis atq; hy-
storici permittitur. Vergi. Inueni germana piā gratare forori. T. Luuius. Tu
um sequētes currū Jouis optimi maximi templū gratātes. ouātesq; adire.

¶ Quidā existimāt gratulari aliquādo accipi pro gratias agere: cū scilicet dñs
immortalibus gratulamur. Ego potius sentio in priori significato accipi: qua
si significatio sit voluisse illos nobis bñficere idq; nos affectos esse. Neq; hoc
mirū est cū etiā deos salutemus q̄ hominibus cōuenit nō dñs. Quia etiā in re-
ligione nostra lignum sacratissime crucis quod sensu caret salutamus dūtaxat
in significationem reuerentię. gratum facere vero et gratificari licet idem plas-
ne esse videantur nisi quod alterum compositum est alterum non tamen differe-
runt. Nam gratum facere aliquid minus est et significat obsequi: hoc est quod
vernacula lingua dicimus complaire. Gratificari vero est aliquid maius et si-
gnificat benefacere siue beneficia conferre quemdam modum dñs gratificentur ho-
minib⁹. vnde possumus dicere Si tu me fais dū bien tu me feras chose agreea-
ble. Si mihi gratificatus fueris gratum facies. Et fieri potest vt gratificemur
alicui: et tamen displiceamus potius q̄ gratum faciamus. vt si egroto aquam
negemus gratificamur quidē et tamen molesti potius sumus q̄ gratū faciam⁹.

¶ Quid interest inter agere gratias habere et referre. Agimus gratias verbo
quod vernacula lingua dicimus remercier. Habemus gratias animo cum sc̄i
licet memores sumus accepti beneficii. Referimus vero siue reddimus gratias
facto: vt si a me beneficio aliquo honestatus fueris aut malo aliquo affectus vi-
xissim mihi aliquid boni malive retribuas. vt quassisset quod superius diximus
paria facere. vt quod vernacula lingua dicimus. Je te le rendray. At in bonam
et in malam partem sumi potest. Seneca tamen vult malorum reddi gratiam
non referri. Bonorum vero e contrario referri non reddi. Sed hanc differentiā
solus ipse cognouit et fecit. Cicero. nanq; fere aliter dixit q̄. referre gratiam siue
in bonum siue in malum.

¶ Quod autem hec differentia sit inter gratias agere et referre appertissime de-
clarat Plancus in epistolis Ciceronis. Immortalis inquit ago tibi gratias
agamq; dum viuam. nam relaturum me affirmare nō possum.
Tantia enim tuis officiis non videoz mihi respondere posse.

¶ Ecce q̄ respondere officiis hoc est satisfacere beneficiis et gratiam referre.
quod aliqui et presertim poete dicunt persoluere.

¶ Illud autem quo ad elegantiam notandum est quod dicimus.

¶ Semper agere gratias: habere gratiā et gratias. et referre gratiā. Raro em̄ et fe-

re nunq̄ reperies referre gratias apud Ciceronē certe & Quinti. plane nunq̄
Item illud animaduertendum est q̄ dñs nunq̄ referimus gratias. Dicim⁹ em⁹
Quis enim referre dñs gratiam possit. Agimus gratias dñs dicimus perras
ro: habemus tamen frequenter quotiens scilicet cognoscimus et nobiscum fare
mur beneficium nos ab illis accepisse. Ago gratiam nunq̄ fere aut perraro nī
si apud poetas aut hystoricos reperitur.

EAb ineunte etate qd proprie significat. A principio etatis hoc est a pueritia.
Maximā em̄ gratiā atq̄ elegantia h̄z hoc verbū in eo a quo fit participiū in eis
ineuntia. Dicimus enim in eo fedus: in eo pacem. in eo societate: in eo bellū: in eo
pugnam: in eo vitā: quasi ingredior & incipio. Ubi notandū est q̄ semp fere b̄ de
re aliqua graui & magna. Non em̄ recte diceremus in eo opus: in eo librū: in eo
prādiū: in eo cenā. hinc fit initū quod est principiū alicuius rei maioris. vt
initū libri: initū orationis. Quod a pertet testat Quintilianus. Qd latine inquit
principium vel exordii b̄ id maiore quadam rōne greci vident premiū noīasse
quod a nostris modo initū dicitur. preterea etiam huius verbi participium:
quādo post se casum nō habet cū maioribus quibusdā rebus poni solet. vt in eis
te pueritia: ineunte etate: ineunte a dolescentia: ineunte vere: ineūte estat: ineū
te hyeme nouo anno. Non autem diceremus ineunte die: ineunte nocte: ineun
te conuiuiū: ineūte p̄lio: sed ineūte bello & ineūte belli tempore.

ERursus adaduertēdum est q̄ in eo aliquando significat cōparo siue p̄traho:
vt dicimus in eo gratiā. Non aut diceremus in eo amorem vel beniuolentiam si
cut e contrario dicimus cōcilio mihi amorē: cōcilio beniuolentiam: non aut con
cilio gratiam. & tamen reconciliari & in gratiam redire idem sunt. Quando qui
fuerant ex amicis facti amici. iterum in pristinam redeunt beniuolentiam. Di
cimus autem redire in gratiam etiam cū inanimatis. vt cum angelo meo redij
in gratiam. Cice. In gratiam cum voluptate redeamus. preterea conciliamus
nobis famam: honores non autem inimus.

ECōponit aut in eo et eo & in prepositiōe quēadmodū cū ad adeo: vt adeo los
cratē. i. eo ad socratē. cū ante: anteo: qd est p̄cedo. & iūgitur tam cū datiuo q̄ cū
actō. vt anteo te & anteo tibi. Cū circū circū eo quod interdū significat ire circū
aliquid. Interdū circū dare est quasi oblidere: vt circūiit militibus oppidū hoc
est circūdedit. Cōponitur similiter cū ob. vt obeo qd aliqñ significat exequor et
perago. vt obeo legationē: obeo munus mihi cōmissum. Aliquando significat
morior q̄ qui moritur quasi exequatur & p̄gat ad mortē quēadmodū etiā dici
mus obuiisse aliqñ diē suū p̄ peregisse diē suū & obisse viā. i. peregisse vitam.
Interdū reperit sine actō. obijt. i. mortu⁹ est. Quēadmodū etiā appetit dicimus
et intelligimus mortem & defunctus est. et intelligimus vitam. Dicitur autem
defunctus a defungor. Quippe fungor est officium. i. munus agere. vt fungor
magistratu fungor pretura fungor munere iudicis. Unde fungor vita. i. fungor
munere & administratione gubernandi corpus & seruandi vitam. Quapropter
defunctus officium dicitur qui finiuit officium nec amplius eam administ
rationem habet. Unde dicitur defunctus munere p̄torio defunctus cura tribu
nitia: id est. qui finiuit officium p̄torium & tribunitium munus. Item defun
ctus periculis qui finiuit. et est iam extra pericula. Aergl. O tandem magnis
pelagi defuncte periculis: & corpora defuncta morbis non mortua sed que iam
finierunt morbos & sanā sunt. T. Linius defuncta morbis corpora salubiora
esse incepere. Sic itaq̄ dicitur defunctus vita: id est. qui finiuit administratio
nem vite & mortuus est. Cum inter similiter componitur eo & fit intereo. signifi
catq̄ morior: vnde interitus mors. Cum per. vt pereō quod etiam significat mo
riq̄. vt perijt. Extinctus est. Item in magnā aliquā calamitatē incido. vt perij
ni si me adiuues quod vernacula lingua dicimus.

EZe suis defat. Aerg. Ne vidē: vt perij: vt me malus abstulit error. Qd verbū

fiel de cōponat fit deperco: et exigit actiū. significatq; flagro amore alicui. vt eā puella deperibat. i. vehemēter amabat. Cū ab. vt ab eo hoc est recedo. Cū ex. vt ex eo cuius significatio manifesta est. Cū pre. prec qd est antecedo. et interduz apud poetas separat. Terentius. Jipre sequar. Cum sub subeo quod significat suppono me alicui rei: vt subeo hanc prouinciā: subeo hoc onus. Interdū si cur supradictū est. significat in mentem venio. vt subit chari genitoris imago. cōponitur etiā cū re. vt redeo d interposita euphonte grā quēdamodū fit in red integro. Significat autē redeo reuertor cū cō. vt cōeo abiecta n. qd aliqñ signifi cat cōiungo. et inter se coisse viros hoc est inter se coniunctos et quasi commis ptos esse. Aliqñ significat ita misceri vt ex duobus aut pluribus fiat vnū vt due vocales coeūt se. i. ex duabus fit vna. vt reprehendo rependo. Interdū coire est concubere. vnde dicit coitus qd ex duobus vnū quasi fiat coeundo. Zungit pre terea eo cū inficias et dicimus inficias eo qd est nego. Itē cū obuiā: vt eo obuiā quod multis dicitur. Et tibi obuiā. Obuius tibi sum. Obuto tibi. fero me tibi obuiū. Obuium me tibi fortuna obtulit. Obuiam tibi proceffit.

¶ Inter animū et aliam qd interest. anima est qua vivimus. animus est quo sapimus. Sepe tñ alterū pro altero ponitur. plantus aliam ponit pro statu cum inquit. fectet anima ppos tue. ¶ prestare quid proprie significat. prestare ali quando est dare siue concedere. vt presta mihi opem. i. da mihi opē. Et hoc loco. Deus prestitit talem animū hoc est cōcessit. Aliqñ prestare est exhibere. vt presta te virū bonū: presta te fortē virū hoc est exhibe te virū bonū et fortē. qd verna cula lingua dicimus. fais que tu soyz yng bon hōme fais q tu soyz yng vail lant hōme. Interdū prestare est antecellere. vt Terē. Vñ boni hō hōi qd prestat hoc est p̄stū hō hōi antecellit. et h̄z nonnūq; ablatiū post dñm vt p̄sto tibi doctri na. i. antecedo te doctrina. et doctrina tibi superior sum hoc est doctior te sum. Interdū prestare apō iuriscōsultos est. phibere ne alicui fiat aliqd in cōmodū et si nō phibuerit satisficere vt vēditor d̄z prestare viciū rei quā vēdit hoc est phibe re atq; efficere ne emptor dñi qd faciat alioqñ satisficere. Ne id in alterū mor dum veruētā in nos ipsos. Cice Cū id qd ab hōie non potuerit cauēri et phibē ri. Propria aut hui⁹ h̄bi significatio est p̄stat hoc est meli⁹ et p̄stanti⁹ est. Vñ sit p̄stas et p̄stātia. prestat mori q̄ in fuitate viuere hoc est meli⁹ est. Cōponitur q; p̄sto ex pre et sto. Sigt aut preualde. sicut in p̄potēs p̄cellus p̄clar⁹ p̄log⁹ p̄uali dus et similibus. Et precor fruct⁹ qui valde coctus ac maturus est ante tps.

¶ Ubi notandum q; pre in compositione maiorem vim habet q; per. plus est enim prepotens q; si diceremus perpotens. q; q; aliquādo nullam hēc preposi tio a suo positiuo diuersitatem faciat vt precludo premorior pretingo hoc est claudo morior cingo. Cōponitur etiā sto cum alijs prepositionibus. cū ad asio quod significat assisto. vt asio tibi assisto tibi presens sum vt asiat hoc est adest vel stat vt. Arrectisq; auribus asstant. Cum ante antesto cuius significatio nos ta. Cum circū circunsto quod similiter notā habet significationem. Circunsto em̄ est circūdo et facit p̄m circūstet: sicut etiā facit circūstisio qd significat iug do et cū reitroze quodā aggredior. Uerg. Circūstāt aie dextra leuacq; parentes. Adunq; ecōtrario hortandi cā ponit. Cesar. Siq; grauiori vulnere accepto desiderat circūstestebāt hoc est hortabant tela hostiū arcentes cū ob obisio qd est cōtra venio et impedio. vt illud mihi obstat. i. illud impedit. Cū per p̄sto qd verbū plurimū elegantie habet in oratiōe. Quippe existit atq; existat vñ atq; idem prēteritū habet et significat eminet siue superest. sed primum cū motu dicitur quasi prodiit vel exurgit. hoc vero sine motu quasi substat? Cice. Sub merus equus votagimbis non existit adhuc. Idem Nec diu illa vox extitit. Iet. Idem angue nō ara extitisse. De rebus quoq; que ad mentem pertineēt erē bere dicimus. Cice. Existit hoc loco questio difficilis. De extare. Uerg. Sicut

circūfusa pruinis corpora magna boū confertog; agmine cerui. Torpent molē noua & summis vt r cornibus exstant. Hinc dicimus exstāt pauci libri Varro- nis hoc est super sunt. Et sicut de hōe dicimus supest vt supstēs estis de res- bus exstat vt memoria non extat. Exstat oratio Cice. Cum profstat. hoc est in p- patulo stat. vnde dicunt meretrices pstat: hoc est in ppatulo esse ad se omni- bus prostituendū. Cū in instat quod aliqui significat eminet vt instat ver: instat hys. Aliquando vget vt instat pper hys vt scribā: hoc est vget. Cū sub & su- per vt substat & superstat. quorū significationes manifeste sunt. Cū di distat hoc est differt siue remotū est. Cū re restat hoc est semp est. Cū con cōstat hoc est ma- nifestū est: vel cōstat in ppro ei⁹ significato: vt tanti cōstat tñ valet.

¶ Sisto nescio an a sō cōpositū sit. Significat autē sistere representare: & h3 pre- teritū steti & supinū statū. Dictūq; ab eo est q; nō tantū cōparere quis debet: sed etiā manere. vnde in iudicio. sisti hoc est desistendo aliquē in iudicio. Cicero ad- arcticum. Des operā id qd mihi affirmasti vt ante kalendas ianuarias vbi cūq; erimus sistas. proprie tamen sistere est retinere: & quod vernacula lingua dici- mus arretter: vt siste gradum: siste fugā: siste lachrymas. Vnde fit statōr. & lupi- ter statōr: dictus est qui romulum rogātem vt fugam suorū sisset exaudiuit.

¶ Spero quot modis dicitur. Multis. Spero non despero magna spe suz non- parua spe sum capio spem de hac re: cōcipio spē de hac re. Duceo in spē hui⁹ rei: voco in spē. In gredior in spē. Colloco spē. Repono spē. Spes fixa ē. Spes mihi est. Non deest mihi spes. Non desino sperare. Spē habeo. Nec nulla nec magna spe sum inquit Cicer. Sed notandum hoc loco diligenter q; hec duo verba spero & confido vsurpantur frequentissime a doctis viris pro credo. et ideo capiuntur non solum pro tempore futuro: sed etiā pro preterito & presenti. Pro futuro. vt spero ita fore & confido ita fore. Pro preterito. vt forti vt spero: animo mortē tulit & facile: vt cōfido eum laborē tolerauit. Pro presenti. vt scri- bo rem: vt spero non inutilē neq; indignū: vt laboro in re: vt confido nō inutili. ¶ Cōmissurum quid ppue significat. Cōmittere aliquando est inūgere. aliqd faciendam et quasi commendare: vt commisi sibi hoc negociū hoc est manda- ui & cōmisi vt ad me venires. aliquando cōmittere precedente negatione & se- quente vt vel q̄brem significat permittere & semper capitur in malam partē: vt non committam vt me aliquis laceret. Cice. Non committas vt cum omnia a nobis suppeditata fuerint tu tibi defuisse videre. Item alibi. Nihil tibi esse committendum considerare debes q̄brem eorum quos laudas te non simila- linum prebeas.

¶ Ut quid proprie significat. Ut aliquando est coniunctio causalis quemad- modum si dicamus cōparo mihi diuitias vt alere familiam possim hoc est pro- pter hanc causam et hunc finem comparo diuitias vt possim alere familiam. Aliquando nullam talem vim habet sed ponitur duntaxat elegantie causa. vt Cicero. Inuitus feci vt. C. flāmium de senatu eijcerem. Nihil enim aliud signi- cat hec oratio. Inuitus feci vt eijcerem nisi inuitus eiei. & Quintilianus. Quis credat me fecisse vt stipem filio negarem id est. quis credat me negasse filio sti- pem sic hoc loco.

¶ Spero te non commissurum vt indignus videre id est. ac si diceretur spero q; nō videberis indignus. Ut nōnūq; signifi- cat postq; vt apud Vergiliū. Ut vidi id est. postq; vidi vel eum. primum vidi. Nonnūq; quomodo vt apud eundem: vt vidi vt perij. id est: postq; vidi quō- modo perij. vnde amicos siue hospites interrogamus. vt vales hoc est quomo- do vales aliquando significat etiā sicut vt ego loquor vt rex. id est: loquor sicut rex loquitur. Aliquando velut. vt loquor vt rex. i. loquor perinde ac si essey rex. Aliquando ita vt si dicam. Quotidie ad me hospites veniunt: vt incipiam iam stomachari tantam frequentā: hoc est ita vt incipiam stomachari: vel pte pte

qđ vel quāpropter incipio somachari. Aliquando significat qđ vt non est opus vt fugias. i. qđ fugias.

¶ Hic notandum qđ velut veluti & tanqđ differunt a sicut sicuti & vti qđ illa imaginem significant hec similitudinem. Unde illa resoluntur per substantium: hec per idem verbum. Nam si dico. Tu incedis velut rex vel tanqđ rex ita resoluitur. Tanqđ si esses rex. Si vero dico tu loqueris sicut rex & vti rex exponitur. i. sicut rex loquitur vel vti rex loquitur.

¶ Clarissimus quid proprie significat clarus: preclarus: splendidus: luculentus & similia improprie & per metaphoram dicuntur pro eo qui tanqđ fulgore quodam glorie resplendeat: vt clarus poeta. splendidus eques: preclarus orator: luculentus homo. i. celebris & magni nominis ac glorie. Preclarus tamē aliquādo pro bonus a Cicerone accipitur et luculentus pro magnus in philippicis luculentum vulnus accepit. i. magnum. Et alibi. O preclarum custodem ouis vt aiunt lupum preclarum. i. bonum. In custode enim bonitas potius qđ fama requiritur. Et in Lelio. Cum illo vero quis neget actum esse preclare hoc est optime quod ipse paulo post declarat cum inquit. Cum illo quidem vt supra dixi actum est optime.

¶ Nobilis autem & clarus in hoc differunt qđ clarus semper capitur in bonam partem. Nobilis vero aliquando etiam in malam: & a nosco dicitur notus, unde & nobilis meretrix dicitur & nobile scortum & nobilis iniuria. Quomodo famosus accipitur aliquando. s. in bonam partem vt apud Iuvenalem. famose equitum cum dictatore magistros. aliquando in malā. partes pro infami & turpi vt famosa mulier & impudica. gloriosus etiam aliquando significat plenum glorie. vt gloriosa mors: gloriosa victoria. Aliquādo ostentatorē glorie: vt apud Plautum & Terentium miles gloriosus dicitur.

¶ Item imperiosus qui forti alio exerceat imperium & qđ est ostentator imperij. Unde Torquatus dictus est imperiosus qđ filiū ob imperij cōtemptū occidit. Hoc loco notandū qđ a virtute non dī virtuosus quo verbo imperiti vtunt quē admodū etiā greci ab aretis nō faciūt adiectiuū: sed cū virtute predictū dicere volunt dicūt spondeon hoc est studiosum. Quos Cicero imitatur multis in locis: vt in libris ad herēnium. Ideo bonis viris & studiosis amicus erat. i. virtute preditis. ¶ Videare cur potius dixisti qđ videaris. Animaduertendum est qđ non modo in epistolis & soluta oratione: sed etiā in carmine vbi maior licētia est conari debent scriptores qđtum fieri potest euitare frequentia litere. s. Nā in oratione quidē. r. l. fa sonozitatē quādā & pulchritudinē affert: vt si dicā fundatores romani imperij Cesarē. & apud Vergiliū. Tante molis erat romanā cōdere gētem. vnde graui ato tuli Demosthenes orator q. r. literam pferre nature vitio nō posset: cū hō industria & exercitatio naturam superasset letus exclamauit. Icosoy pheron. r. sociata rocine qđ latine dī. En tibi offero. r. rhetorizatū. Ecō trario hō. s. litera de honestate si frequēs sit orationē videat. Nā si humili & furtimissa voce proferatur sibiū generat quē vt euitares Verg. dī. it immitis achilla li pro immitis achillis. Sic hoc loco si diceres. Optimis ac clarissimis virtus indignus esse videaris nimia esset huius litere cōculcatio: ideo videare: potius dicendum fuit. Sepenimero inde continget vt nulla causa etiā intercedere doceare potius qđ docearis & intelligare qđ intelligaris dicatur. In quare standū est soli aurium iudicio quēadmodum a principio diximus.

¶ Quomodo latine dicemus & elegāter. Jcy lair est sain: & de puis troyz moys hōme nry est mort de pestilence. Presque tous les citoyens sont retournes en la cite. Seulement Marius que l'ayme le plus apres toy est encore a phalere. Nous le attendons demain ou apres demain. Ainli deuant hier me le dict son conducteur quant il enuoya celuy idur ses chiens & poussa a l'hostel. Mais ce ne te touche point.

Hic ita saluberrim^{us} est aer nemo iatrib^{us} mensib^{us} pestilentia perist: ciues ho des
in vrbē redierūt dūtarat mari^{us} quē ego fm te diligo adhuc phalerios incolit cū
cras aut pendie expectam^{us}. Ita mihi nudius tertius pedagogus ei^{us} nūciauit cū
eo die catulos ei^{us} et pullos domū misisset. Sz hoc nūq^{ue} ill ad te. hic. i. est i hac vrbē
Sigt em quēdamodum supra cū de grāmatice tractarem^{us} dicimus locū pri
mū dicenti. Istic locum proximum audienti: et illic locum remotū ab vtroq^{ue}.

Cūde si volum^{us} dicere. Latr est icy bon. dicem^{us}. Hic vel in hac vrbē salubre
est celū. Icy sont tresplaisans pres. Istic vel in suburbano isto sunt amenissima
prata. et phaleris ho vbi mari^{us} ē loquēs. En ce lieu la est tou iours grāt multi
rude dor seaur et de bestes. Illic siue illo in oppido magna semp multitudo est
autū atq^{ue} ferarū. In hoc p^{ro}ximū nostre eratis scriptores errāt pro istesta ista:
vel istic scribētes ille illa illud vel illic: nisi ad illam ciuitatē dicētes: promisi ad
istā vrbem. Urbis em locū significat. Ciuitas multitudinem ciuim.

Iam quid significat altq^{ue} nūc primū qd vernacula lingua dicimus. mainfe
nāt. vt hic iam saluberrimus est aer. Aliq^{ue} accipit p^{ro} tūc. Cice. ipsa verba cōpo
ne et quasi coaugmēta qd ne greci qdē facitauerūt iā neminē an potēs Catoni.
Aliq^{ue} significat p^{ro}terea. Cice. Jā quis parētis tui singularē erga me beniuolen
tiā explicet: qd idē efficit iunctū cū ho vt iā ho vrbibus cōstitutis. Jā iam de ius
turo tm d^{icitur}. i. mor. Et lz reperiat cū p^{ro}nti. Ut iā q^{ue} manu tenet et p^{ro}mit hysta re
soluit tū ad futurū. i. iā iam tenebit et p^{ro}met. Aliq^{ue} per indignationē dicitur: vt
apud Uerg. Jā iam nec maxima uno. Nec saturnius hec oculis pater aspicias
equis. Jtē per cōmiserationē. Sallu. Jā iam afo meo charissime frater q^{ue} tibi
imminaturo: et vnde minime decuit via erepta est: tamē letandū magis q^{ue} doledū
puto. Jtē per exhortationē vt Liuius. Jā iam erigite animos: tela sumite: obuiay
ite hostibus: habetis in manibus victoriam.

Que differētia est inter salubre et sanū? Saluber siue salubris d^{icitur} qd saluti cō
ducit: vt aer: cib^{us}: potus: exercitatio et similia. sanus vero cui sanitas inest: vt
homo et animalia. Salubre est quod dat. Sanum quod accipit salutem: quem
admodum differunt prosper et felix.

Quia p^{ro}sper d^{icitur} qd dat p^{ro}speritatē: felix qd accipit: vt t^{er}rus p^{ro}sperū d^{icitur} sub quo
natus est qd felix significat futur^{us}. Felix igit hō d^{icitur}. Dū aut potius p^{ro}speri. Sil^{ius}
loca: actiones: successus p^{ro}speros dicimus. aliq^{ue} tū confundatur: vt Sucto. p^{ro}s
perā cesaris valitudine dicit. et Uerg. Sis felix nostrūq^{ue} leues quēcūq^{ue} laborē.
Sic etiā dicim^{us} interdū sanū cibum: sanū potū: et Salustius dicit. Senus hoim
salubri corpore. In epistolis tū seruāda in primis est p^{ro}boz p^{ro}prietas: Notan
dum autēq^{ue} aliq^{ue} capitur celū pro aere. vnde dicere possumus. Hic ita aer est sa
luberrimus: hic saluberrimū est celum: hic est celi siue aeris salubritas: celum
est clementius solito et similia. Nemo iam tribus mensibus pestilentia perist. L^{et}
ceret ne dicere. Nemo iam tres menses pestilentia perist. An est aliqua differē
tia si tempus in ablatiuo et actō ponatur. Ineruditī dicunt p^{ro} ablatiuum signi
ficari tēpus interruptū et non continuatū. vt si dicamus magni estus fuerūt hoc
anno: cū non toto anno: sed aliquis parte anni fuerint. per accusatiuum vero si
significari tēpus continuū sine interruptōe: vt Cice. q^{ue} te marce fili annū iam
audiētem eratippū: q^{ue} marcus integrū annū: hoc est singulis diebus et si
ne intermissiōe eratippum audisset. fustia exco gitata est hec differentia cū sal
ta sit. Nam q^{ue} in actō significaret tēpus continuū non oporteret addere vel poti^{us}
non liceret addere continuos. At Ciceo pro lege manilia inquit. At hercule
aliquot annos continuos ante legem Sabiniam ille populus romanus cuius
vsq^{ue} ad nostram memoriā nomen iunctū in naualibus pugnis permanerat
magna ac multo maxima parte non modo vtilitatis: sed dignitatis atq^{ue} impe
rii caruit. Et Uer. Hic ita ter centū totos regnabit annos. Si p^{ro} actū tēpus min
ime interruptū significaret: nō oportebat addere totos. Dicendū est igitur q^{ue} in

differentes utimur ablatiuo more latino: et actō instar grecorum nihilque differē
 si dicamus audiri: platonēz decem annis: et decem annos audiri platonē. Sed
 illud forsasse verius precipitur: cum de partē dō toto loquimur non licere
 per accusatiuū loqui sed per ablatiuū quale est: ego hoc anno ad te ventū. i. ali-
 quo tempore istius anni qđ recte nō dices hunc annum. ¶ Illud p̄terea no-
 tandū est qđ vicimus primis dieb⁹ veni in aphycam. Et Cicero. Qui his pau-
 cis diebus pontifex factus est. Et in futuro paucis diebus erā domesticos tabel-
 larios missurus. Et triduo aut ad summum quatrduo periturus. Et Salustio
 legati triduo nauim conscendere. Hec oia nō per superiores dies et per tridū
 et per paucos dies exponēda sunt: sed intra superiores dies intra paucos dies
 intra triduum aut quatrduū. Illud quoq; animaduertendū qđ a. i. qđ in hoc ge-
 nere sermonis omittimus post vel ante: vt triduo qđ ad te veni confecti omne ne-
 gotium. i. triduo post qđ ad te veni. confecti omne negotiū. Et decē diebus qđ ad
 te ventrem acceperā a Cesare literas. hoc est decem dieb⁹ ante qđ ad te ventrem.
 In urbē redierūt hoc est reuersi sunt. possum⁹ etiā elegātissime dicere reuēte est.
 ¶ Secundū te quid propitē significat. post te. Secundū est in multa significat
 primo habet notissimū illum sensum. vt secundū platonē loquor secundū pita-
 gorā disputo. Aliqñ significat iuxta. Verg. Dulcibus illa quidem illecebris et
 plena secundū flumina. Sulpiti⁹ duo vulnera accepisse vñ in stomacho: alte-
 rum in capite secundū aurē. i. iuxta aurē et iuxta flumina qđ ea ratione fit. qđ qđ
 secundū a primo est iuxta est. Aliquando significat post ob eandem rationem:
 vt hoc loco secundū te. i. post te. Quintil. Nam quod vñ mibi secundū par-
 tem fortuna videbatur parasse presidium id ego sperare in illa forte non poterā
 Cice. proxime autē secundū deos homines maxime vtilēs esse. Secundū etiam
 accipitur pro eo quod est pro vt secundū te litē do secundū me iudica. i. do litē p
 te et tu iudica pro me. Et pro inter: vt secundū quietem. i. inter dormiendū. Cicer.
 Secundū quietem vñus est repente adesse. i. in quiete.

¶ Incolit. i. habitat et de ceteris dūtaxat dicit. Vñc dicuntur inquilini et incolē
 Sunt tamē incolē et inquilini qui in alieno habitāt oppido. Oppidani vero qui
 habitāt in suo. ¶ Et cras aut perendie expectam⁹: quid significat perendie id
 quod vulgares dicūt post cras. Dicitur enim perendie de die sequenti crastinū
 diem dictūq; est vt quidam putant quasi perempto die vno. C. l. ad atti. Scis
 igitur cras aut ad summum perendie. Vñc dicitur dies perendinus hoc est dies
 abhinc tertius. Cesar in cōmentarijs. Quod si parte liceat perēdino die euz p̄-
 mis hibernis conuictij communē cum reliquis belli casum sustinent. Unde con-
 perendinare a pud aliquos reperitur longuz de die in diem differre. Pridie ho-
 et postridie quasi idēz significant qđ heri et cras dictūq; est pridie quasi priori die
 et postridie quasi posteriori die. Sed nota qđ magnam elegantiam habent hec
 duo vocabula. Pridie enim non significat heri hac die presenti: neq; postridie
 significat cras a die presenti. sed ab altero quodam die. Unde pridie dicitur nō
 solum de tempore preterito. sed etiam de futuro. Et postridie non solum de futu-
 ro sed etiam de preterito: hoc est vtrumq; dicit tā de preterito qđ de futuro. De
 preterito sic. Pridie qđ Cesar urbem intraret p̄fecti sunt ei obuiā patres. De fu-
 turo sic. Pridie qđ iter ingrediamur petamus a Cesare cōmēatuz. i. die precedē-
 ti quo Cesar urbem intrauit et nos iter ingrediemur.

¶ Item postridie de preterito sic. Postridie qđ Cesar urbem intrauit omnes lega-
 ti discesserunt. Et de futuro postridie qđ Cesar discesserit milti quoq; erit abes-
 dum. Zunguntur hec aduerbia aliquando cum genitiuo: vt pridie eius diei et
 postridie eius diei. Aliquando nec qđ habent nec genitiuum. sed intelligitur ge-
 nitiuus vel qđ vt venit ad me C. hremes postridie clamitans: hoc est postridie
 eius diei quo hec gesta sunt. vel postridie qđ hec gesta sunt. Et cum domū tuā
 venissem vt te conuictum audiri te pridie discessisse. pridie eius diei quo ad

Pulli vero pecudum dñr. vt pulli equor. mulor. asinor. & simili & fetus auis siue piscium: qñ hoc vltimū generalius nomen sit. Unde fecundare accipimus pro parere & feturam pro partu q ad oia aialia multa prinēt. Ceruor. caprea- rum. capreolorū. dāmarū. leporū & simili hñnnulos dicimus. Serpētū cas- tulos. vt Uerg. de colubro. Catulos tectis atq; oua relinquens. Dicuntur etiā catuli immanium piscium qui oua non edunt. Reperitur tamen aliquādo pul- los de aulis dici. Aulus gellius. pullis iam plumantibus.

Item pulli etiā tunc inter volucres erant. Unde puluistra apud Varronem dicitur que est parua adolefcentis gallina.

Nomina vero in aster diminutiva sunt sepeñeroꝝ & furdaſter qui male aus- dit. non tamen omnino surdus est & recaluſter qui non toto capite sed sola f. ō te caluus est.

Nihil ad te qd pprie significat. Aliqñ intelligitur pertinet sicut hoc loco et significat nihil ad te prinēt. Aliqñ significat nihil est in cōparatione tui: et qd vernacula lingua dicimus. Ce n'est rien en cōparaison de toy. vt si dicās. Quinz- tilien esto loquent: mais ce n'est rien en comparaison de tulle. Quintilianus est eloquens: sed nihil ad ciceronē. Helie perotte est belle: mais ce n'est rien en cō- paraison de penelope perotte. Helia perota est pulchra: sed nihil est ad pene- lopē perotam. Cice. Licium volo ob quem cognouimus vtrum bonū & nō ilite- ratum sed nihil ad persium. i. nihil ad comparisonem persij. Terent. Est ne. Chais. vt fertur formosa. Sane sed nihil ad nostram hanc: hoc est nihil fere ad comparisonem nostre.

Quomodo latine dicem. Metz peine que tu soyes sain & tapreste a retour- ner. O bien heureulx & toyculx celuy iour lequel nous pourda tēbraſſer & baſ- ſer. Cura vt valeas teg ad reditū para. O felicē illū & vere iocūdū diē quo te am- plecti osculariq; poterimus. Vale. Cura vt valeas: hoc est da operā vt valeas. Interdū dicimus. Cura valitudinē tuā. Dicim⁹ etiā cure tibi sit valitudo tua & curam habeas valitudinis tue. Curare autē cura dicitur: qea que curamus cum quadam animi sollicitudine agere videamur. Est enim cura animi solici- tudo dicta quasi corua q scz corizat. Ponitur tamen cura pro studio & diligē- tia: vt studijs literarum omni cura atq; industria incūbo. O felicē illū & vere io- cundum diem. Cur potius in accusatiuo dicimus q in vocatiuo casu cuz o ad- uerbiū semper solet iungi vocatiuo. Multis modis solemus ponere aduer- biū. Aliquando cum nominatiuo. Uer. O fortunati quorum iam mentia sur- gunt: aliquando cum accusatiuo O fortunatos nimium sua si bona norint A- gricolās. Iungimus etiā o cum prima & secunda persona. vt O me miserum o te infelicē. Aliqñ cū recto vt ego infelix q alioꝝ culpa huc redact. suz. Aliqñ o pretermittitur: et tamen sermo eandem vim habet vt indignum facinus p co- qd est o indignū facin⁹. & Cice. Hoīem nequā pro o hoīem nequam.

Et notandū q non est aduerbiū vocādū in his locis: sed vel miserādū vel indi- gnandū. Osculari ab osculo dicitur. Osculum autem interdum significat par- uum os. Est enim diminutiuū huius nominis os oris. Interdum significat quod basium dicimus eo q basiantes restringunt labia et os diminitur. hoc autem inter osculum et basium interest q osculum pū amoris est & charitatis sine aliqua cogitatione libidinis vt patris in filium et filij in parentes. Basium vero lasciuum est et inter amantes. Eadem quoq; differentia est inter basia & et osculari: qñ osculari & osculum aliquando etiam in lasciuam capiuntur suauitate etiam & dissuauitate significant osculati et in vtramq; partem capi- untur & suauis dicitur basium a suauitate vt opinor dictum: & ideo magis pprie in lasciuam partem accipiendum est. Plautus meum suauitolum dixit: meum suauitolum: mea suauitas.

Quo latine dicim⁹. Donne a piterbe &c. Uiterbū quarto Kalen. nouembrii.

M. ecceciū. Cur potius Viterbiū q̄ viterbio scriberetū est: vtrog mō scribī pōt recte. Et preponitur aliqñ hoc verbū date subintelligiturq̄ lfe q̄ si dare nō pōntur nihilomin⁹ intelligitur id verbū. Itaq̄ lfe tradunt tabellario in vbe bradu sū: in littore: in castris apud ephesum: in tusculano. Et sicut dicere possum⁹ a cecepi literas quas Rome siue in vbe meo liberto dedisti: ita possum⁹ in calce literarū scribere Rome hoc est date sunt literę rome in vbe in castris ⁊ reliqua. Sicut etiā quēadmodū dicere possumus accepi literas quas liberto nostro ad me ex vbe siue ex castris siue brundisio dedisti ita possumus dicere. Date ex castris: ex vbe: brundisio: Roma. Itaq̄ potes si velis ponere date siue scripte et ne ablatiuo ponere potes hoc est cū significant in loco aut de loco: vel in datiuo ⁊ in ablatiuo: si sint tercie declinationis q̄ si tantū pluraliter declinant in ablatiuo tantū. Si vero composita sunt in ablatiuo cū prepositione in: vel apud vel ex: vt in monte alto apud montem altum ex monte alto. potes etiam scribere domi: ruri: militie: belli: ⁊ in domo: rure: militia: bello.

¶ Quarto kal: nouēbris qd̄ proprie significat. aut q̄ kal. ⁊ vnde dicunt: quarto kal: nouēbris significat antepenultimū diē octobris. Unusquisq̄ est mēsis diuisus in kal: nonas ⁊ idus. Primus vnuscutusq̄ mēsis dicit kalēde in plurali. Dicte aut sunt kal: a calo quod est voco q̄ eo die minor pōnter calata. i. vocata in capitolii plebe iuxta curiam calabriam que edibus romuli propinqua erat quot dies kal: ad nonas superessent pronūciabat. vñ ⁊ ipsa curia calabre nomē accepit ⁊ lassia appellata q̄ omnis in ea popul⁹ vocaret. Dies vero qui est añ kal: hoc est vltimus dies precedentis mensis dicitur pridie kal: quasi: prima die ante kalēdas. Qui vero añ hūc diē est dicitur tercio kalēdas: q̄ tertius sit a kal: sic precedens hunc quarto kalēdas. ⁊ hunc rursus precedens quinto kalēdas quousq̄ ad idus peruenitis.

¶ Nōne vero qui dies sunt aut vnde dicuntur. Ex duodecim mensibus in quos annus distribuitur. Quatuor nonas habent octauo die mensis. s. martio: maio: iulio: et october. Reliqui vero menses nonas habent quinto die vnde et quatuor mensibus supradictis primus dies est kalēde. secundus sexto nonas: tertio quinto nonas: quartus quarto nonas: quintus tertio nonas: sextus pridie nonas: septimus none.

¶ In ceteris vero mensibus primus dies kal: secundus quarto nonas: tertius tertio nonas: quartus pridie nonas: quintus none.

¶ Notandū etiam q̄ quēadmodū nō dicimus. Nudius secundus sed heri ⁊ nudius tertius ⁊ nudius quartus ita non dicim⁹ secūdo kal: secūdo nonas: secūdo idus sed pridie kal: pridie nonas. pridie idus: ⁊ postea tertio kal: tertio nonas. tertio idus ⁊ sic de reliquis. Dicuntur aut none: vel quasi none: q̄ eo die minor pontifex numerū dierū qui ad nonas superat calendo hoc est vocādo populo p̄debat q̄ post nouā lunā oportebat nouarū die popularē quē in agris erant in vrbem cōfluere causas feriarū rege sacroz accipere: ⁊ quid eo mēse faciendum esset intelligere: vñ none dicte q̄si none ⁊ in trīū obseruatōis: vel qd̄ ab eo die ad idus semper nouē dies computantur. Idus q̄ sunt ⁊ vñ dicuntur. Unusq̄q̄ mensis habet octo idus. vnde in superiorib⁹ quatuor mētib⁹. Martio: Maio: Iulio ⁊ octobris. qui ser habēt nonas idus sunt quindocēto die mēsis. in ceteris vero q̄ quatuor habent nonas die tertiodecimo. Vñ in illis quatuor octauo die incipimus dicere octauo idus ⁊ sequenti die septimo idus ⁊ sic deinceps vñ vñ. iij. idus. pridie idus ⁊ idibus. In ceteris vero mensibus a sexto die incipimus dicere octauo id⁹ ⁊ septimo die. sextoid⁹ ⁊ octauo die. quinto id⁹. ⁊ sic deinceps. finitis idibus si sint menses Ianuarij vel augusti vel decēbris: q̄ hi mēses habent vnum ⁊ triginta dies ⁊ duntaxat quatuor nonas dicimus statim. xix. kal: septembris si augustus sit vel ianuarij si sit mensis decēbris vel februarij si mē-

his Ianuarij sit. Quippe is dies est. decimus sextus ante kalendas et cum vltimus dies dicatur pridie kalendas penultimus. iij. kalendas ante penultimus iij. kalendas sic de ceteris merito hic erit. xij. kalendas. Si vero sit mensis february statim post idus dicimus. xvj. kalendas martij nisi forte sit bissextus tunc enim qz february habet. ix. et. xx. et. iij. nonas duntaxat. statim post idus dicim. xxiij. kalendas martij nisi octobris vel decembris. Quod si reliqui menses fuerint hoc est martius; maius; iulius: et october qui dicitur vnius et. xxj. habent nonas sex statim post idus dicimus. xvij. kalendas aprilis aut iunij aut augusti aut nouembrijs. Quod vt summam colligatur sit hec regula. Menses qui vnum et. xxj. dies habent si quatuor nonas habeant incipiunt a. xij. kal. si sex habeant nonas a. xvij. kal. february semper a. xvij. kal. incipit nisi sit bissextus reliqui menses a. xvij. kal. incipiunt. Idus autem nomen a iuscijs translatus est. Dicunt enim illi itum quod verbum interpretatur iouis fiduciam. Nam cum iouem accipias mus pro lucis autore Lucretius a salijs vocatur. et Cretenses philosophorum vocitant. romanis die spiritus diei partem appellauerunt optimo iure is diei is hoc est iouis fiducia vocatur cuius lux non finitur cum solis occasus sed splendo rem diei et noctis continuatur propter claritatem lune quod semper in plenilunio hoc est in medio mensis fieri solet. Alij existimant id. quasi vid. a videndo dictas esse v litera detracta quod tunc plena luna videatur. Melius tamen diceretur ab idum derivari quod significat videre: et hinc tractum est video addita v consono. Sunt qui existimant idus diei ab idos hoc est a specie quod eo die plenissimam speciem ostendat. Alij censent a ioue idus dici: quia omnibus idibus Ioui immolatur. Hanc idulam Tusci vocant. Nonnulli quod verisimilius est opinantur idus vocari quod is dies diuidat mensem. Iduare enim tusca lingua est diuidere: unde vidua dicta est quasi a viro diuisa. Hoc loco notandum est qd hac mensium diuisione soli latini vtuntur ceterae enim nationes duntaxat in dies et septimanas menses distinguunt. Unde cesar augustus vt erat facit incho cum aliquos non soluturos existimabat ad kalendas grecas soluturos aiebat in nung soluturos cum nulle sint apud grecos kalende. Illud quoque notandum est quod dicimus. iij. kalendas. idus et nonas. iij. kalendarum iduum et nonas. ¶ Item pridie kalendas et kalendarum postridie kal. postridie kalendarum iduum et nonas. iij. kalendas et ad. iij. kal. quarto kal. et ad quartum kalen. Hoc tamen interest inter. iij. kal. et ad. iij. kal. et similia qd per tertio kalendas. quarto kal. et huiusmodi determinatus dies et certus significatur qui est tertius aut quartus a kalendis. per illud vero quod dicitur ad tertium aut quartum kal. non intelligimus ipsum tertium aut quartum a kalendis. nec aliquem certum diem. sed aliquem illi propinquum: Et perinde est dicere ad tertium kalen. ac si diceremus circiter tertio kal. potest tamen aliquando poni ad. iij. kalen. siue. quartum pro ipso die tertio aut quarto kal. vt si dicam ab hoc die vsqz ad quartum idus decem dies intersunt. Nec illud pretermittendum est quod dicimus. kalen. Ianuarij et ianuarias. february et februaryas. Martij et martias. Aprilis duntaxat et non aprilias. Maij et non maias. Junij et non iunias. Iulij et iulias. et quintilis Augusti augustias et sextilis. Septembris septembrias et septembres. Octobris octobrias et octobres. Nouembrijs nouembrias et nouembres. December decembrias et decembres. Cur Iulius et Augustus dicuntur quintilis et sextilis. Rogare porius debuisti cum quintilis et sextilis Iulius et Augustus dicantur. ¶ Alia enim horum mensium propria nomina fuere hec postea imposita sunt. Vt ceterae duntaxat decem menses habuerunt. Eratqz annus apud eos trecentorum quatuor dierum. Sex enim menses id est aprilis iunius sextilis September Nouember: December. singuli triginta dies habebant. Reliqui vero quatuor hoc est Martius: Maius: Quintilis: October vnum et triginta dies singuli continebant. Hanc enim ordinationem primus romulus fecit et primum mense

sem genitori suo marti dicauit et ab eius nomine Martium appellauit. Sectidum appellauit aprillem vel a spuma quam greci aphros vocant. unde venus aphroditia dicitur qd ex ea orta credatur, et sic cum aspiratione scriberetur aprilis quippe ex venere natus est Eneas. et ideo pami duo menses anni iure videtur dicari Marti et veneri geminis romane vrbis conditoribus vel aprillem dicitur quasi aperilem eo qd hoc mense et celum quod nubibus obductum fuerat et mare quod clausum fuerat nauigantibus terre quas imbres nitens glacies co-
tecerant aperiretur. quinetiam arbores frugesq parturiunt.

¶ Unde Vergil. inquit. Et nunc omnis ager nunc omnis parturit arbores. Nunc frondent silue nunc formosissimus annus. Tertium mensē et quartum. Romulus Maium et Iunium appellauit. quem cum populum romanum in maiores iunioresq diuisisset vt illi consilio: hi armis rempublicam tutarentur in honorem virtutisq partis duos menses censuit nominandos esse aliqui tamen putant. Maium a matre Mercurij matre ita dicti qd hoc mense mercatores omnes Matre Mercuriosq sacrificant. Junium vero dictum esse primo iunonum deinde post longum tempus detracta no. iunium dictuz siue qd edes iunoni monete kalendis iunij dedicata est: siue qd hic mensis iunoni sit sacer. Alij tamen existunt a iunio Buto appellatum esse qui primus Rome consul fuit qd kalendas iunij expulso Tarquinio sacrum in monte Celio fecerit. kalende iunij dicte sunt fabarie quia hoc mense adulte fabe sacrificijs adhibentur. hinc sequitur Quintilis sic dictus qd in ordine quintus sit deinde sextilis qd sit sextus. Postea Septembris: October: Nouembris: et December qd sint septimus: octauus: nonus et decimus. Ceterum quintilis Iulij nomen in honorem Iulij cesaris postea fuit locum ferente. M. Antonio consule qd eo mense procreatus esset Iulij cesar. Similiter sextilis appellatus est Augustus senatu hunc honorem decernente qd eo mense primum consulatum inuicisset: triumphos tres in vrbem intulisset: et egyptum in potestatem populi Romani redigisset. Statuerat etiam domitianus vt nomine suo october vocaretur: sed post mortem eius ad nomen quasi infansum ex omni ere et sacro deletum est. Post Romulum Numa Pompilius aliquanto peritior huic anno quinquaginta dies addidit quibus adiecit alios sex tractos ex singulis illis sex mensibus qui triginta habebant et ex his constituit duos alios menses quos bis decem posuit vocauitq primum ianuarium tanquam biacipitis diei mensē respicientem ac prospicientem transacti anni finem et futuri principium. Secundum dicauit februo deo lustrationum. vocauitq februarium: qd ciuitas eo mense lustrabatur. postremo Caius cesar. ecclesij. dierum annum constituit quo spacio addito quadrante sol zodiacum circuit: et ne quadrans deesset constituit: vt quarto quoq anno sacerdotes qui curam de mensibus ac diebus habebant: vnum intercalarent diem ante quintos vltimos menses februarij dies: idq bissextum nominauit.

¶ Unde dicitur mensis: grecum vocabulum est: illi enim mene dicunt. Annus vnde dicitur. quidam existimant ab an dictum esse: quod verbum antiqui dicebant pro circū.

Unde dicitur ambio id est circūdo. E cato an terminum dicit pro circū terminum quot annus in seipsum resoluatur. quia semper ab eodem et ad eundem terminum resoluatur. Unde Vergilius. Interea magnum sol circūuoluitur annum.

¶ Annum salutis dicimus quo deus optimus maximus humanum genus legato filio suo a perpetuo exilio liberauit. Et quemadmodum veteres olim per olimpiades et Romani per consules tempora distinguebant. Ita per annos qui annum salutis sequuntur. distinguimus A quo tempore agitur tunc annus. M. v. c.

¶ Da nunc totam epistolam.

Colaus perotus pōnifer Sy pontinus Pyrho peroto fratris filio salutē plurimā dicit. Reddite mihi fuerunt litere tue que magnā nobis voluptatē attulerunt. Ex his cū intelleximus tibi bñ esse t me abs te non modo diligi sz etiā vehemēter amari. Ego quoq; mi pyrhe amo te mutuo: te quāz non secus ac vitā propriam chārum habeo: t cū sine te hui diuidio anime mee carere video. Qd nisi dignitas tūc mee rationē haberē: aduolare mor in suburbanū tuū meq; vna tecū cū presidiolis tuis t pomariolis tuis t oniculis oblectarē. Legerē tecū holuscūla decerperem vinas colligerē poma adesse in vindemue inuiscerem torcular mustū de lacu gustarem nec ab his que agere fere omnes hoc tēpore cōfinerūt abstinerem. Luderē etiā tecū interim ludis nō inuocundis nō. s. in cāpo: saltu aut pila aut gladiatorijs ludis siue alij que lassum ac defatigatū corpus reddere cōsueuerunt: sed per siluas t per colles t saltus t nemora tecū deambulās ac lusus tuos in sinu gerens ipsas etiā camenas ad ludū exercitarē vbi nemo esset qui nos licentie accusaret: t si quis esset facile ipsam solitudinē excusaremus. Sed post qd ad te ipsum venire non possum: par est vt tu ad nos reuertaris. quod si feceris omnia nobis ex sententia succedent. Neq; esse possum de te absente posthac non esse sollicitus t tibi adhuc adolescenti: ne dicā puero: aliqñ nō timere: q; indies magis optimarum artū studijs incēbas gaudeo mirū in modū t tibi gratulor ac deo gratias ago q; talē tibi mātrem prestiterit. Teq; spero nō cōmissurū vt patre ac auo tuo optimis ac clarissimis viris indigne esse videre. hic iāz ac saluberrimus est nemo iam tribus mensibus pestilentia perhit. Cuius fere oēs in urbē redierunt. Marci dicitur quē ego secū te diligo adhuc phaleris in colit cum tamē cras aut perendie expectamus: ita mihi nudius tertius pedagogus eius nunciavit: cum eo die catulos eius t pullos domū misisset: sed hoc nūchil ad te. Cura vt valeas teq; ad reditū para. O felicem illū t vere iocundū diem quo te amplecti ofculariq; poterimus. Vale. date viterbū quarto kal. septembus. Anno salutis. M. quingentesimo nona gesimo septimo.

¶ Fratrī filius potest ne recte nepos appellari. Nepos proprie dicitur filius aut filie filius. Unde auus t nepos sunt relatiua. t sicut nepotis fili? dicit? pncpos t pronepotis filius abnepos: ita aut pater dicit? proauus t pater abau? Tamen angustini t hieronimi t alij recentiores alioquin docti t excellentes viri vsurpant nepotem pro filio fratris cumq; ex fratre siue sorore nepotē vocāt. Quos ego vt in alijs pleriq; ita in hoc libenter sequor cū id nequaquā esse alienū a ratione videatur: quando quidem pariter fratrum filios diligunt in sār nepotum suntq; quasi auorum loco: vnde fratres matrum dicuntur auunculi: quod verbum certe ab auo diminutiuum est quod si parentum fratres auunculi sunt pfecto forozum filij sunt nepotes. Licet itaq; mihi te appellare modo fratris filij modo ex fratre nepotem.

¶ Illud postremo Quintilianus in calce operis ponendum existimaui plurimā a nobis permutationem figurari debere. Ut Scio. Non ignoro. Non me fugit. Non me preterit. Quis nescit. Nemini dubium est etiam ex proximo mutari licere. Nam et intelligo t sentio t video t prospicio sepe idem valent quod scio.

Ed satis superq; euagata est oratio nostra. Tempus est vt receptū canamus. Habes Pyrhe fili que maxime omnium et quomodo imitari debeas.

¶ Habent tua quoq; causa preceptores quam in erudiendis pueris atq; adolescentibus viam tenere quomodo eos docere quomodo examinare t que meliora sunt in primis tradere debeant. Superest vt consilium meum toto animo sequaris: t quantum fieri potest nitaris ad optima. Quod si vt spero feceris non dubito te breui tempore superiorū iuuuantibus in summū virum euasurum.

Vale.

L. iij

D. Nicolai peroti.

Nicolai peroti pontificis Syrontini ad peritum perotū nepotem ex fratre suamissimum rudimentorum Grammatices finis.

Qui petis absentis animum tibi iungere verbis.

Hanc lege que breuibas plurima summa docet.

Statu quemq; suo deponit in ordine et illum.

Nomine virtutis qua valet ipsa vocat.

Exultanti mihi Marci Tullij Ciceronis preclaraz egregiazq; finiam qua libro de oratore quo summū perfectūq; fingit vñdicendi peritū virū hoies feris eo maxime distare demonstrat q; his natura negavit eos quib; mouentur affectibus clara distinctaq; voce proferre. Illis aut inter se colloqui verbisq; sensa profari beneficentissime cōtulit non potui nō arbitrari rem quidē nō modo pericūda: sed et adolēcentib; optimis q; accommodatissimā existimari si quō nō solū presentū quod ornato decetq; sermoni tribuerim: sed et absentū quod epistolarū elegātie cōcesserim mentes allicere volūtates quo velint impellere: vñde vero velint verbis deducere possent paucis breuib;q; prescribere quib; mea finia facili; cōsequi poterunt: vt quo solo bestijs hoies maxime prestāt. i. eloquētia hoc hoibus ipsis plurimum antecellāt. Et q; lingue latine doctissimorū hoim cū hac nostra tēpestate tū vero pñcis illis tēpibus amplissima simul et elegātissima hñdi rei dox cumēsa prodierūt nemo tñ ibit inficias nō oibus esse datū adire corinthus q; dixerim nemini dubiū videri puerorūq; ingentis altā nimis atq; subtilia summa; morū pcepta viroz iudicari. Quisq; es igit q; pclarissime scriptas epistolas. q; vis in statu dare qris ad hāc te deceptorū summūlā pede faustissimo confer: q; cū animū istitueris ad eloquētissimorū volumina te vehemēter illectū accipies: sed ad rē ipsam accedētes qd sit epistola videam. **D**e diffinitōe epistole. **E**pistole rationē accepimus bifariā quarū est vna. **E**pistola est l'alis legatio plenum legātis affectū insinuās altera vero epistola est humane lingue facunda vicaria volūtatis absentū declaratiua. Quibus descriptionibus aperte docemur necessitate quadā institutū fuisse epistolarū vsū. Quod em̄ non potuit vel mutuo sermone propter loci distantiam: vel medijs tabellaris propter multa diuersaq; pericula absentes tuto proferri: id fidelissime secretorū: nuncie credebatur epistole proferēdum. Nūc vero priusq; ad cōmunes epistolarū parres descēdamus: de his que salutatione priora sunt nō nihil aperiamus. Quo sit loco constitutū eius qui scribit vel cui scribitur nomen sic. Si duccm nā turam in earū partū situ que salutatione priores sunt sequi velimus: nihil est difficultatis vtra sit alteri preponēda. nā cū sit omnis epistola vel aperta vel clausa cogimur si clausa fuerit eius cui sunt assignande literę nomē casu datiuo locare necessarioq; fateri dū sunt reddite tabule prius id quod in eis subscribit mittentis nomē q; id qd de foris apparet eius cui scribitur oportere legi quod si secus vsu venire contingit id non rei natura sed extrinsecus accidenti continui vel hominū qui se maioribus locū primaz tribuunt humilitate fieri patet alio tamē atq; diuerso loco nomen scribentis in literis ponitur sū personarum statūq; distantū. nā principes omnes papa vel imperatore minores in literarum quas summis illis principibus obsignant ad angulū dextrum inferiorum sua nomina ponūt. In his aut quas principib; alijs reddi volūt in medijs inferioribus collocāt q; si ceteris qui princeps nō sunt vel subdito sibi cuiuspias literas mittunt in magis superioris medio salutationi sua nomina proferunt quibus omnibus occasionem prestat vel dominij vel subiectionis aut humilitatis ratio. Aperta vero si fuerit epistola nō aliū ordinem rei natura deponit q; qui dum clausa fuerit est supra prima parte diffinitus qui nomē scribētis eius cui scribitur nomini preponēdū esse censuimus. varia tamē hominū vbanitas ordine plerūq; commutato scribit atq; ita vt si scribat superior inferiori subdito

sibi superioris nomē anteponat: vt Ludouicus dei gratia francorū rex. *M.* viro nobis plurimū fidei &c. Si vero nō subditi cuius viro magne tamē auctoritatis scribat non subditi nomē preponitur vt plurimū dilecto dño. *M.* palatino comiti. Ludouicus francorū rex &c. q. si non sit magne auctoritatis inferior ille nō subditus superioris nomē loco primo statuit. In alijs autē omnib⁹ scribat inferiori superiori siue equali: sunt qui velint eius cui scribit nomē preponere debere. Sed meo iudicio nature cōmuniterq; scribētum plurimū aduersatur qui personam loquentis ei cui sermo dirigitur priorē efficit: verum ea cōtentione vniuscuiusq; iudicio relicta quo minoris faciet se q̄ cum cui sunt littere reddende ad reliqua transeamus.

¶ De cōmuniū epistolarū partibus. Sūt autē epistolarū cōmuniū partes quatuor. Salutatio: narratio: petitio: atq; cōclusio. Salutatio qua paucis admodum verbis quo simus in eos ad quos scribemus animo declaramus boni cuiuspiam inprecatione vel alicuius officij qualecūq; sit illud erga eosdē significatione: veluti. *S. p. D.* Obsequiū. *p.* & huiuscemodi multa sū personarū statūq; differētiā amplissimā. Id autē scribēti permittit vt quo casu malit salutationē edat: hoc tamē obseruato: vt si quid velit ab eo cui scribit cōmodi vel cōmōlamenti consequi sese de cetero humiliter ne sibi fortassis importuni vel supbi potius extortus q̄ petitoris nomē vendicat. Cū autē a quo quid precibus impetari nititur mediocri laude extollat ne adulatoris magis q̄ opē dēuolū docilem agat. **¶ Quid sit exordii & cur inter partes epistole nō sit enumeratum:** qz vero nōnunq; in epistolarū principiū exordii poni solet quid illud sit breui diffiniamus. Est enī vt inquit Cicero principiū orationis per qd auditoris anim⁹ ad audiendū cōstituitur vel apparet. Qd tūc efficitur cū cū beniuolū docilem vel attentū ad audiendū reddimus. Idq; vel a nostra vel ab aduersario vel ab auditorio persona vel re ipsa fieri poterit: vt ad herennium Idem Cicero. partes latissime tradidit. Quod quonā communibus perraro contingit epistolis inter earum partes connumeratum non existit.

¶ De narrationis diffinitione. Secūda cōmuniū epistolarū pars est narratio quam ad herennius Cice. diffiniens inquit. Narratio est rerū gestarū vel proinde vt gestarū expositio hac in parte duo precipue sunt obseruanda. Unum vt res breuiter hoc est summam & nō particulatim narret. Deinde vt dilucide dicatur q̄ tunc Cice. fieri putat cū nihil perturbat: nihil ambigue: nihil noui de promitur: sed vt res geste fuerint: ita primū ponunt tēporis ordine conseruato. Huius autē partis initū varie cōstituitur: quidā enī his verbis initia sumunt. Scitote nouentis: animaduertite similibusq; quāta sit hui⁹ viri claritudo virtus atq; decor. Alii casu datiuo positīs nomibus veluti magnificētie: benignitatis paternitatis vestre pateat clareat presentibus innotescat &c. hūc vobis subditum populū incredibili quadā inedia cōfici. Alii casu ntō: vt excellentia pietas celsitudo vestra sciatur: audiat: intelligat: agnoscat: quanto nos homines ne pharj dedecore persequantur. Alii per casum accusatiui principium edūt hoc pacto. Sanctitatis vestrā his literis humilib⁹ certiorē reddo his breuib⁹ paucisq; verbis informo quantā simus animo calamitatē passi & frequēissimo grādus imbrisq; defecsi. Nonnūq; deniq; ad dictionib⁹ illis: cū vel qz principium sumitur: vt qz vel cū summa sim ab hoc scelestissimo la cessus iniuria non potui significare tue sanctitati quanta fuerit huius in me seuissimi viri contumelia: alijs permultis similib⁹ que ex infra ponendis epistolis clarius apparet bunt: sed ad alia diuertamus.

¶ De petitione tertia parte. Tertia cōmuniū epistolarū pars petitio nominatur. Ea est cō deprecationis qua qd desideramus a quo pius impetrare nitimur. Et quinq; si plena sit cōditionib⁹ ad perfectū deducitur. Si uero a quo quid petitur facultate quā potestātē dicimus petētis & eius qui petit honestate faculta

te eius quod petitur tribuēdi facilitate remuneratiōis pollicite atq; apertis
oportunitate cuius preceptionis exēplū quisquis optauerit ad eā se cōferat pe
titiōne quā ad eolū ventorū regē in ene. li. j. Juno constituit quo locor dicit. Sole
nāq; tibi diuū pater atq; hostm rex. et reliqua. Sūt autē ei⁹ due potissimū partes.
Quarū que principio ponit his frequētissime dictionibus incipi solet. Ea pro
pter idcirco: quare. cuius rei eā vel vnde claritudine vestrā obtestor. et oroz hāc
ei belli gerendi puincia p solita in viros preclaros atq; strenuos benignitate
decernere velut. Altera vero que priori coniungitur harū vna dictionū quati
nus aut passim inferit hoc pacto vt vel quatinus. hominis iniquissimi temerita
te viri tanti virtute repressa subditus vobis populus in ocio pacis vitam quie
tissime ducat. Nec id est pretermittendū obtingere posse vt narratione propter
ea q; sit res gesta notissima relictā petitionem ipsam continue post salutatio
nem constituamus. vt si quispiam parricidij manifesta narratione pretermissa
eum qui perpetrati. criminis penam sumat petitione sola ab eo cui notissimum
est imperare conetur. sed hec in summa sufficiant.

¶ De conclusionis diffinitione.

¶ Quintā epistolarū cōmuniū cōclusionē videlicet Cice. ad herennium diffi
niens inquit. Cōclusio est artificiosus ofonis terminus: cōplectitur cū pars ste
la extrema per transitū breuē totū epistolare argumētum. Et a plerisq; dictio
nibus huiusmodi subinferri cōsuevit. Scitētes: agnoscentes: animaduerten
tes: alioquin et his similibus alijs quod ego. illatis coniunctionibus quales
sunt: ergo ideo igitur et relique demonstratio vel relatio p nomine iūcto lon
ge melius fieri puto hoc modo. Ne igitur diuī vestrē subditus populus: sub
ampliori tēpore degar optimi supremiq; principis agētis officiū si quod tā
topere petunt hominis insolentis atq; superbi restrinxeritis audaciam.

¶ De his que conclusioni iuncta sunt.

¶ Postremā illā epistolarum partem quā cōclusionē dicimus solēt aliqñ clau
sule sequi quib⁹ qui scribūt obsequiorū beneficētiē cōmēdationis vel alterius
cuiuspiam boni nōnūq; et cōminationis aliquid pollicetur: imprecatur atq;
pretendūt quas quisq; facile pro ea qua virū cui scribit amplectitur beniuolē
tia vel emulatione fingere poterit. Cōiungunt autē cōclusioni frequēter his ver
bis in quo vel quod si hoc pacto qd si subiectus vobis populus in eo sibi benefi
cienti munus impartiri perspererit nullū ei poterit tam arduū tāq; difficile ser
uitutis onus imponi qd nō hilarivultu locūdisime serat. Adidit insup; extreme
dictionis verbū Vale cui⁹ cū sit significatio media adiectiuorū episthetis in bo
nam vel malam partē cōtrahit. Ut optime felicissimeq; vale vel his oppositis
male significationis aduerbijs. Cui per breues quasdam orationes pleriq; sub
ijciunt quibus his qui salutē optimāq; illorū valitudine exoptant se iterū at
q; iterū qd diligētissime cōmēdāt his autē qui in eorū perniciē quicq; mali nūc
tur alicuius aduersis scribūt imprecationē qd ego virū bonū vel vnq; fecisse mi
nime crediderim. et nunc de partibus quidē cōmuniū epistolarū satis. Sed ad
distinctionē graduū statūq; diuersitatem accedamus vbi quibūsdam tabulis
totā epistolādi sūmā breuē tradem⁹. Salutatiōis eiusdēq; ptiū ad romanū pō
tifficē tabula. j. ¶ Superscriptio. Federicus romanorū impator semp augustus
Ludouicus francorum rex. N. dux.
Marchio comes terre talis vel talis.

Superscriptio.

Sanctissimo.

Beatissimo.

Clementissimo

Optimo &c.

In christo patri ac dño dño pio diuina prouidentia
sacro sancte romane ecclesie summo pontifici.

¶ Salutatio.

¶ Debitam cum omni deuotione reuerentiam. Se se cum omni qua decet reue
rentia subditum post deuotissima pedum oscula cum summa sanctitatis obe

seruatione. Hæc vel ei simile formā erga pōtificē summū tā ecclesiastici q̄ secularis ordinis hōtes diligēter obseruabūt pro debito capitis illi⁹ honore. Cane-
tes in primis ne principī tāto qui xpī vicarius in terris est: salutē scribāt vel bee-
nedictionē cū eiusmodi verba ceteris omnib⁹ ab eo scribātur in terris.

Narrationes: & ad narrandum introitus.

Sanctitati	Pagina humilime significat.
Beatitudini	Tenore deuotissime demonstrat.
Clementie	Insinuatione reuerendissime pandit.
Apostolice. Vestre mie	Declaratione p̄ntiuz genib⁹ flexis insinuat.
Benignitati	Serie apertissime declarat.
Bonitati	Demonstratiōe oī quo de cet honore pponit.
Pietati	Uisione clausum sub pectore vulnus aperit.
Statie	Ostēsiōe p̄ma vel tertia p̄sona singulari vel

plurali q. **N.** iniquitatis filius scelerisqz paternū illi gētissimus emulus aliiqz
cōpures teterrimi facinoris cōplices chustiane religionis obseruātissimos vi-
ros acerrime persequuntur: infestant: affligunt: molestant &c.

Petitiones & earum introitus.

Quapropter	Qui proprium chistiane pietatis oculo semper aspicit
Idcirco	Cuius ob summam illius prudentiam
Idcirco	Apostolice vestre gratia deo p̄lationem accipimus!
Expropter	Cui gratia diuina populi placidi curam tradidit
Qua de causa	Quem misericordie patrem deus in orbe constituit
Qua de re	A quo machina mundi regitur & gubernatur.
Humili p̄cee	Quatenus pplm dei a tā dura crudelissimi viri p̄secutiōe
Reuerētia debita	misericorditer liberetis qua possum deuotiōe supplico vel
huiusmodi pesti que	tempore breui vehemēter inualuit.
Conatibus obnixis	oportunum remedium adhibere velitis. Hic omnibusqz
Studio summo	locis varie dices pro rei de qua sermo fuerit ampla.
Iniquitatis singulari	diuersitate: vt negotium ipsum requirit.

Conclusiones & ad concludendum introitus.

Scientes	q̄ nisi catholice fidei deditissimis viris celeriter p̄uideritis
Attendentes	auxilio in opprobriū desolationis irreuerabilis p̄breui
Cognoscentes	deducetur vel q̄ nisi copias auxiliares miseritis agros et
Scituri	videm cūesqz cunctos hostis immanissimi ditioni subdi-

tos illico cognoscetis vel q̄ si p̄j patris obseruantissimi filij manum non senle-
rint auxiliatricem vltima subibunt supplicia.

Apertarum literarum exemplum.

S. Sanctissimo in christo patri ac domino domino petro sacrosancte roma-
ne ecclesie pontifici maximo filius humilis. **T.** ferrarie dux post deuota pedum
oscula humilemqz nostri commendationem. Superioribus nostris literis tua
beatitudo cognouit quanta sit hominis dicam an belue nescio mira crudelitas
in eos qui fidei catholice sint deditissimi viri: cuius et si p̄ssimū patris auxilio
castigari seuitiam sanctitati vestre deuotissimus populus humillime petue-
rit nihil tamen extitit quo se malis angustijs liberatum intellexit: imo ve-
ro cultoris falsorum deorum magis atqz magis increbrescere temeritatem
animaduertit. Quapropter ne quod verentur extremum periculum incidant
sanctitatem vestram exoritam summopere volunt ne tantis incommodis apo-
stolici culminis membra laborare permittat: sed vel pecunijs vel missis subsi-
dijs summam eius calamitatem tollere velit q̄ si se malis tantis virtute clemē-
tissimi principis cripi nō agnouerit q̄ studio summo iam multis temporibus

D. Nicolai perotti

diligētissime fugit nois tibi blasphemias cogetur admittere q̄ quā e molestie sit
vestre sanctitati futurū facillime cōfici poterit q̄ facilliter valere sese q̄ plurimū
ei cōmēdatū iri desiderat: date ferrante. Anno xpiano supra millesimū quadringē-
tesimum Octogesimo quarto quinto idus nouembis.

C Literarum clausarum exemplum.

Reuerendissimo in christo patri ac domino dño Petro dei & apostoli
ce sedis gratia tituli sancti Eugenij presbytero cardinali obseruā-
do suo domino. S. p. D. Vellum reuerendissime pater quod inter
serenissimum romanorum imperatorem Federicū inuictissimūq̄
regem ungarorum Mathiam tanto iam tempore gestū est: vt sinez
habitarum difficillime videatur te minime latere puto cum a longissimis ter-
rarum prouincijs principes multi preclarissimos ad vtrumq̄ miserint orato-
res vt incendij tanti atq̄ crudelis flammās extinguerent qui & si decretam sibi
legationem summa sint opera consecuti: nihil tamen hactenus effecerūt quod
vel gratum principibus vel vtriusq̄ regnicolis accommodatum videretur atq̄
iocundum: quare cum te singularem vnicūq̄ pacis amatorem discordiūq̄ re-
luntatum reconciliatorem optimum publica fama toto iam clamet in orbe nū-
hil tam paci future sunt arbitrati conducere q̄ a sedis apostolice maximo pon-
tifice te tranquillitatis & pacis spem vnicam precibus summis humiliter im-
petrare qui diuino quodam ingenio tam periculosas principum varietates ad
pacem nunciāuit in terris obnixe precantur: vt sit tibi princeps qui per subdi-
torum quietem noctes agit infomes hanc tractande pacis prouinciam decre-
uerit nihil tibi tam gratum existimes vt viribus totis illam amplecti. Vale ex
imperiali ciuitate noua. Anno natalis christi. M. cccc. xviij.

C Pancratius hepipolensis ecclesie pontifer. Unum tamen animaduertens
dum esse iudico q̄ si parentibus filijs: fratribus: nepotibus: aut alijs consan-
guineis vel affinibus quispiam scribere velit titulus narrationis non ponitur:
nisi vel in ecclesiastica vel seculari quaedam dignitate constituti forent. Tunc
autem scribatur titulus nudus sine magna cuiusdam collaudatione: vt Ludo-
uico cameracensi &c.

C Tabula secunda salutationis ceterarumq̄ partium ad cardinales: patriar-
chas: archiepiscopos: episcopos: abbates: aliosq̄ maiores prelatos: quibus
si scribāt maiores: vt sunt reges & principes hac vtantur forma.

Reuerendissimo	sacrosancte ro. ec.	presbytero	cardinali
Venerabilissimo	in xpo patriar.	miserordia	Dyacono
Benignissimo	dei clementia	archiepo	Subdyacono
Fulgentissimo	N. dei prouidentia	episcopo loci talis: vel talis	
	pontifici.		

Rex		et debitam reuerentiam
Dux	terre talis vel.	In eo qui salus est vera
Marchio		In eo qui salutis est autor
Princeps	talis salutem	Totiusq̄ boni studium & charitatis
Comes		Augmentum.

C Si vero minores scribant salutem tacentes ita principia ponent.
Honorabilissimo filius obseruantissimus.
Benignissimo In omnibus subditus.
plurimum venerando dño Ca. talis humilissimus seruus ad omnia prō

Metuendissimō

Filialem obedientiam

Cum obsequendi promptitudine seruitium.

Observationis summe studium.

Et quiusmodi plura pro viri cuiuslibet honore et reuerentia.

¶ Epistole clausē salutatio.

¶ Humili cōmendatione premissa vel commendatōne preuia cum debita sub
tectione &c.

¶ Narrationes et ad narrandum introitus.

Reuerentie.

Benignitati.

Paternitati.

Dignitati.

Dominationi vestre.

Bonitati.

¶ Cognitione presentium apertius innotescat.

Intimatione presentium euidentius insinuetur q̄ latorem presentium in ar-
dus quibusdam negocijs ad romanum pontificem breui missuri sumus et alia
multa.

Per presentes humiliter declaramus. presentium serie clarius notificamus.

Declarendum esse diximus. Referare delideramus.

¶ Petitiones et ad petendum introitus.

et subditis diligentissime patrocinatur.

Paternitati

Pietati vestre que iusta petētes facili⁹ admittit humillimas offero pces.

Dominationi p̄j patris officiū semp agit. Deuotissime supplico.

propter reuerentiā quā ceteris oib⁹ asserre conabor. Significo rogo oro.

propter benignitatē. Gratia cuius plurimi iunguntur. Obsecro obtestor.

Quatenus vel ut siquid forte apostolicarum literarum impetrare ut aliquem
in curia causam ac citare velitis hunc vobis in huiusmodi rebus peritissimum
virum delegatis quem non secus in vestris ac faceret in proprijs acturum in-
telligitis.

¶ Conclusiones et ad eas introitus.

¶ Cognoscentes deuotis nostris orationibus annueritis erimus ad omnia ve-
stra bñ placita multo p̄optiores. Attēdentes si serui vestri fueritis eruditor
oia diuina p̄ v̄sa cōmoditate subito si dignas meas ofones indicaueritis ex obli-
gato vobis deuinctissimum accipietis. In quo si vestre libertatis officium sen-
sero cui sit eque futurus obsequens videbitis neminem.

¶ Literarum apertarum exemplum.

¶ Reuerēdo in xpo p̄f̄i ac dño dño Ludouico miseratione diuina treuerēssis ec-
clesie dignissimo p̄suli. Federicus eques auras Rothomagēsis. Sele cū digna
qua decet reuerētia paratissimū. Cū ad idus nouēbris ecclie talis vacationem
per mortē petri clerici certo cognoscerem accommodatissimū esse cēsui nō modo
ciuib⁹ loci sed p̄nitati tue si quis foret in eo loco ceteris oib⁹ in assecutione
bñficij preferendus exponerem. Quapropter si me vel vñ virū bonū aut hone-
stū putaueris certius certo tibi p̄suadebis q̄ si ex his oib⁹ quos h̄c hic locus
clericus vnus ad hoc vacās ecclie munus eligēdus esset quē huic p̄ferre pos-
sem? inuenirem? neminē. Quare si q̄s tibi p̄ntes reddidit ifas gra tua dignū
existimas fac eū post actā ad te collationē ad me breui remittas. Est enī vir ille
quē ego p̄ ceteris i hoc misere p̄sequēdo magis idoneū iudico. Conabor equidē
opa summa studioq̄ singulari q̄qd mādaues diligētissime p̄sequi. Vale.

¶ Clausurarum literarum exemplum.

¶ Reuerēdo in xpo p̄f̄i ac p̄ho dño Ludouico dei et apostolice sedis gra triadē-
tino p̄suli et in ciuib⁹ causis cōpetenti peritissimo iudici S. p. d. Cū creditā an-
dree philippi Bononiensi cui pecuniā aureos mille post diurnam in ecclie

D. Nicolai Perotti,

fastico foro cōtensionē consequi nō potuerim nihil tam in rem meaz vtile vidi
vt eum te coram ad. xj. decembris conueniri. Uno quidem omniū ore dicitur. te
in administranda iusticia equiorem expeditioremq; fore neminem: quare te di
ligentissime procor vt si commodē fieri possit: prefinito die memoratum meum
debitorem trib⁹ edictis vel vno peremptorio citari procures diffinitua tua sen
tentia compellens eundem vt vel creditam sibi pecuniam intra mensem restis
tuat vel traditis pignoribus creditor satisfacere studeat. quod si secus euenire
contigerit continere non potero quominus ecclesiastica censura quod mihi ius
re deberetur extorqueam. Vale prestantissime tue fame conseruator: Date 2c.

¶ Jacobus cremonensis.

¶ Tabula tertia salutationez ad priores: prepositos: decanos: archidiaconos:
iudices: canonicos: doctores: monachos & magistros.

Prudentie magne prior	Singulari deuotione prelo.
Mire sapientie preposito	Juris canonici doctissimo viro.
Discreto ac prouido viro dño doctori philosophie scientia perq; erudito viro.	
Circumspecto archidiacono. Crediti sibi celeri institutori preceptuo.	
Virtutibus ornato decano.	Diuinis officijs ornatissimo viro.
Scientia redimito iudici.	Iniquitatis puniario castigatori.
Verbis optimis erudito.	Magistro puerorū optimo eruditori.
¶ Epistole clausē salutio.	¶ Salutē plurimā obsequiū ingens in

rebus optimis precipuam operam et cetera multa.

¶ Narrationes & ad narrandum introitus.

Singulari prudētie pñtib⁹ duxim⁹ intimādū
Discretionē mire presentū intuitu significo.
Incredibili sapiētē hīs lñs gratificari volui.
Precelle circūspēctionē p paucis ostēdere volui.
Juris prudentie demonstrare constitui.
Preclare virtuti insinuare decreui.

¶ Is qui mecū a patria romā
versus pfectus est grauissī
mis febribus inter itineran
dū corrept⁹ lecto decumbit.

¶ Petitiones & ad petendum introitus.

Discretionem	que mihi semp amātissima fuit obsecro
Sapientiam.	cui ⁹ in memira fuerūt officia. rogo.
Quapropter honestatē vřam cui nequē in amicitia pferā.	postulo.
Idcirco circūspēctionē quam ob virtutē preclaram diligo.	precor.
Benignitatem	a qua sum frequenter adiutus
Prudentiam summam	que me in periculis sepe numero iuuit.
Ut si vobis sit eius charissima salus eam quem medicine peritissimum virum	
inuenieritis ad nos q̄ celeriter mittatis. Nam et si plurimos eius artis pre	
claros viderimus viros tamen cui sit eius adolescentis nota complexio reper	
tus est nemo.	

¶ Conclusiones ad concludendum ingressus.

¶ Quod si virū illū cuius spe sola leuari videretur aduenire nō senserit ancipiti
casu vita versabitur. vel in quo si voluntati sue responsum agnouerit quē am
icissimum semper habuit auctorem vite fatebitur.

¶ Literarum apertarum exemplum.

¶ Verbis doctrinisq; perornato viro fratri bernardo cōuentus sancti Galli
diocesis Basiliensis Leonardus parochialis ecclesie ciuitatis noue diocesis
eiusdem rector. S. p. D. Articulus ille morbus quo constitutus in ocio frequē
ter accidere solet me post intolerabilem estatis preterite calorem inuasit: effe

etq; ut non felicitudini crediti populi: ut pastoralis cura requireret: et animarum salus exspectaret: tum in audienda confessionibus: tum etiam in dicendis sermonibus decenter intendere queam: Quapropter cum te virum optimum animarumq; saluti deditissimum acceperim: non est quod abs te petere verear: mihi commendatissimum populum tempore certo erudiendum assumas. Nam et si non nullos sepe numero audierim viderimq; religiosos qui sub certa merce de creditis sibi populis plus detrimenti q̃ communis oditis attulerint: ea tamen erga te suspitione me probitas tua lenat. Te igitur vehementer obsecro ut ad futuram diui petri solennitatē in hanc nostram urbem te felicissime conferas ad credendam tibi proniciam diligenter amplectendam. Vale.

¶ Clausurarum literarum exemplum.

¶ Curis vtriusq; peritissimovi domino Petro de saxo ferra. non secus ac patri mihi charissimo. ¶ Studium operamq; summam rebus in optimis tradita filio tuo pecuniarum summam vir ornatissime: quo tempore patriam egres- si sumus propter insolitum hyemis acie frigus estati future minus accommo- datam accipito q̃ eius pars maxima pro lignis vestibus operimentisq; com- mutata quasi defecerit: q̃ si me quispiam hoc veluti fabulam confixisse contē- dat is pecudum casum plantarumq; fissuram oculis anteponat et quidem fa- cillime nocet q̃ diram accepimus temporis importunitatem. Quare nisi vel morbo capi vel inedia confici alienatum abs te filium velis opere precium est ampliores illi pecunias vbi commodè possis mittere cures quod ego te p̃ sum- mo illius amore obsecro et oro. Est enim ingenio supra q̃ dici queat ornatō. Tuum igitur amantissimi patris erit officium ne nature bonis ornatissimum natum leuibus caducisq; negatis interire patiaris quem ego tantum artium optimarum assequi posse contenderim q̃tum vel vnq̃ sit hoc seculo nostro q̃s- q̃ adeptus. Vale.

¶ Bisogonus legum doctor.

¶ Tabula quarta salutationum et introitus ad salutandum Imperatores. Reges Principes. Duces. Comites. Barones. Marchiones. Baluos. Capitaneos. Milites. Iusticiarios vel armigeros.

Ludouicus dei gratia francorum rex

Salutem et inimicorū triumphū.

Carolus burgundie dux

post commendationem se totum paratissimum.

Philippus sabaudie comes

Petrus senescalus regius

¶ Animaduertendum hoc loco per huiusmodi clausule dei gratia dei misericordia et eis conformes omni dignitati conueniunt que cum vñctione cōscribuntur.

Gloriosissimo

Imperatori semper augustō.

Serenissimo

Regi

Illustrissimo

Duci

Excellentissimo

Marchioni

Inclito

Comiti

Victoriosissimo

Domino. R.

Baroni

Christianissimo

dei gratia.

Baluo

Nobili

Locumtenenti

Conspicuo

Capitaneo

Potenti

Marescalo

Sublimi

Senescalo

Generoso

Conestabulo

Honestatis magne

Secretario.

D. Nicolai perotti

Nec est obseruatōe tē ignū q̄ in eplis clausis id qđ sup̄scribit̄ ex ea facillime salutatōe capi poterit q̄ agis in lris posita fuerit: vt illustrissimo p̄ncipi ac dño dño federico dei grā romanorū ipatori gl̄iosissimo. Dñs aut̄ ad salutationēz vētū fuerit si maior scribat̄ minori salutē dicet. Si cōtrario cōmēdatōnē vel aliud qđ simile scribet̄ equalis aut̄ equalib⁹ vt stat⁹ honorz requirit̄ scribere p̄bit̄.

Narrationes ⁊ ad narrandum introitus.

Imperiali maiestati	His literis pateat	Quod cū in hostiū castra nocti
Regie	Manifeste declarat	bus aliquot sim clanculū ingres
Celsitudini	Clarius demonstrat	sus id inde sum affecutus vt qđ
Excellentie vestre	Evidentius clareat	insidiarū serenitati vfe parent
Sublimitati	Aperre notificat	me minime lateat: quas oportu
Nobilitati	Rescrare desiderat	nitatē nactus illustrissime vestre
Magnificētie	Ostendere cupit	dominationi clare rescribam.

Petitiones ⁊ ad petendum introitus.

Immensē nobilitati cuius non secus ac propria cōmoda quero.	Quam Serenitati	Cui pre ceteris summiū honorem debeo supplico
obrem	Sapientie vestre	Quam ob electam fidelitatē obseruare teneor
	Clementie.	A qua fidelitatis amplissima premia spero.

Ut fortissimis q̄buslibet militib⁹ q̄s imperialis autoritas obsequētissimos hz ad me post mēsem vñ sine dilatione remittat hac forma mandati p̄scripta vt quicquid ad me iussione excepterint id ⁊ consulto ⁊ diligenter efficiant.

Conclusiones ⁊ ad concludendum introitus.

Scietes q̄ nisi p̄tensis occurrant insidiis quas temporis breuitas me scribere vetat incredibili vos vel cedis vel depopulationis afficiunt malo.

Hac autem in tabula reliquisq̄ sequētibus exēpla formabit ⁊ qđ facillime qui superiorū formas diligenter considerat q̄ non tedio ductus sed rei facilitas re permotus relinquenda putauit.

Tabula quinta salutationum ad patres auos auunculos reliquosq̄ diuersorum consanguinitatis graduum.

Honorandissimo	Patri		
Amantissimo	Patruo	Filius	Filialem obedientiam
Dilectissimo	Auo m̄no	Nepos	Debitū federis naturalis
Detuendissimo	Auunculo	Nepus	amorem
Benignissime	Matri. M.	Agatus	Amicitie vīculū indissolubile.
Humanissime	Matertere	Cognatus	
Charissimo	Fratri		
Honestissime	Sorori		

In lris clausis salutatō poterit his cōcipi x bis vel cōsilib⁹. filiali cōmēdatōne p̄missa debita cōsanguinitatis officia. Amicissime benivolētie fructū ⁊c.

Narrationes ⁊ ad narrandū introitus.

Quod si patria discesserit spe pluriē cōmoditat⁹ asse quēde: longe tñ mea falsa sunt opinio. Adeo sunt em̄ oia cara vt ēt si multo plures meū pecunias attulisset vix vfe si ḡfico charitati mihi sufficerēt in cōp̄adis vite necessarijs oib⁹ postpositis mercedib⁹. Itē q̄ cū in p̄clarā oimq̄ disciplinarū matrē vniuersitatē Parisiensem veni in sup̄ma theologorū facultate licētū adeptur⁹ vehemētē nō mō mihi: s; ⁊ alijs multis doctissimis viris obstitit subita quedā ⁊ improvisa pestis q̄ factum est vt omnes ferme qui licentie munus assecuturi putabant: eā vniuersitatē relinquerēt: ⁊ in vrbes regni diuersas sese conferrent.

Petitiones ⁊ ad petendū introitus.

Cuius rei	Paternitatem	Que sine auxilio nunq̄ me reliquit
	Charitatem	Cuius auxilio sum doctior redditus

causa Discretionē vram Cui p̄ ceteris plurimū debeo hūillime p̄co^r
humilitatem Quem consolatorem semper habeo
Pietatem A quo sum pluribus beneficiis adiutus.
¶ Me me p̄sequēde voluptatis cā quē v̄ri boni perniciosam pestē dicit. S̄v̄t
 aliqui lucubrationū mearū p̄mū cōsequar in ea me vniuersitate manere.
¶ Deceuerūt em̄ optimi v̄ri sacrarūq; l̄rarū p̄fessores. id munus cōferre cum
 p̄mū vim pestis sublatā agnouerint quod oēs breui futurū esse cōsidunt.

¶ Conclusiones et ad cōcludendum introitus.

¶ Sciētes q̄ si hāc meā et q̄dē necessariā absentia equimūter tuleritis opa sum
 ma studio singulari conabor vt is mihi gradus sempiternus sit laudi futur^o.
¶ Tabula sexta salutationū ad fratres: cōsanguineos: cognatos: focios: amī-
 cos: vicinos: mercatores: notarios: scolasticos sibi pares atq; dilectos.

Optimo	Vicino	Meritis glorioso	
Dilecto	Fratrī	Sup̄ oīa diligendo	Eandē quam sibi
Precipuo	Amico	Vehemēt̄ amādo. n̄.	salutem hylarem
Pergato	Cōsanguineo	Suo p̄ ceteris dilecto talis	reditum salutares
Singulari	Socio	Vnicē preclaro	vite statum.
Suauissimo	patruo	Dulcissimo viro	
Periocundo	Sodali		

¶ Narrationes et ad narrandum introitus.

Fraternitati		Cū paucos añ dies ex redditis mihi lites
Societati		ris acceperim mihi tibi tāte iocūditati fu-
Dilectioni	vestre vel	turū vt artibus optimis in eo quo sum' stu-
Puritati	tue	dio gñali diligenter incumbere ego quē
Integritati	declaro q̄	admodū id fieri possz sūvehemēt̄ sollicit ^o

¶ Petitiones et ad petendum introitus.

¶ Fraternitatē mihi iocūditissimā quā p̄ ceteris cūctis habeo chariorē hōne-
 statē vestrā cunctis pergratam cui tñ indissolubili amoris vinculo iūctus pro-
 pter dilectionem vel tuā suauissimam cui me deditissimum polliceor.

Instantissime	Rogo	Quatinus me tuis literis certiorē reddas q̄ nā
Diligenter	Oro	illa facultas sit in q̄ tibi iocūdius conuersari du-
Obnixē	Requiro	cas: nā cū sit optimarum disciplinarū in eo gym-
Deuotissime	Peto	nasio differētia multa nō satis intelligo cui ^o me
Vehemētius	Oro	conditionem atq; statum inuestigare velis.

¶ Conclusiones et ad cōcludendum introitus.

¶ In quo quid sentias si l̄ris accepero nihil mihi tā arduū obtingere poterit
 qd̄ ab eaz rerū inquisitionē diuertat quas in rē tuā v̄lissimas esse iudicē. pote-
 rit aut̄ in epl̄a clausa sic poni salutatio. Salutatione premissa vel. S. p. d.

¶ Tabula. vii. in qua et octaua sequente.

¶ Is q̄ l̄ras mittit illi cui mittunt̄ anteponit cuius cōtrariū in antecedētibz
 animaduerti potest. fit autē maxime cū maiores inferioribus scribunt.

¶ Salutationes et ad salutandum introitus.

C. Bonifacii eps suus	fuoz dei Ro. impatori salutē et apostolicā b̄ndictionem
Pius	dilecto in xpo filio. L. salutē et in dño sincerā charitatem
A. cardinalis	francoz regi salutem in domino
B. patriarcha	dilecto in christo patri archiepiscopo
C. archiepiscopus.	episcopo

¶ Quo loco aduerti d̄z q̄ romanus pontifex siue papa ep̄os omnes et eis suis
 periores fratres vocat reliquos aut̄ inferiores clericos et laicos oēs cuiuscūq;
 sint status vel conditionis filios appellat.

Constātinus Ro. rex semper angustus

Ludovicus dei gratia francoz rex

Dilecto filio tali.

Inuestiario
 Vassallo.

ad

Philippus burgundie dux

Burgens.

Pater

filio

salutem amorisq; paternum

Auus

Dilecto

nepoti

salutē cū filiali dilectiōe ⁊ hūmōi

Patruus

Clienti

salutē sūma cū fide

Auunculus

consanguineo

¶ Narrationes.

Deuotioni

Declarare decreui.

Fidelitati

Manifestare volui

Humilitati vestre vel tue

Notificare curauī

Filiationi

Intimare cupio.

Dilectioni

Quod cū vagis incertis

q; nonnullorū relationi

b^o accepi te vehemēter

ambigere quem tibi deligere valeas qui nō solum tibi sed ⁊ charissime tibi cō
iugi liberisq; dulcissimis necessaria vite munister. Cum te plurimum impedi
mētū tulerit in eis adipsēdis subita inopinataq; glacies que sic aquarū restrin
xit fluxum vt ne vna quidem rota molere possis ingratus acceptiq; beneficij
nō memor essem si quō tibi succurrerem nō aperirem.

¶ Deuotiones ⁊ ad perēdum introitus.

Unde

dilectioni.

quā nō secus ac me semper amauī amādo

Qua de causa benignitati tue quā omni thēsauro chariorē habeo p^o hortor
piereca humilitati cuius incōmoda ppria iudicio cuius mihi casus suadeo
modestissimus esse rogo quatenus me tuis literis certiores reddas, id ne qđ au
toze nō certo didici vere cōtingit, veriorē quicquid qđ si quid nomine tuo pspicere
idq; tibi nō gratum existeret hōis minime cōstātis mihi nomen vendicare si qđ
precibus affectus essem rescindendum cōtenderem.

¶ Conclusiones ⁊ ad concludendum introitus.

**¶ Tuū est igit officū vt si tibi iocūditatis rursū ex hac mea pollicitatiōe con
tingere credas: reb^o relictis oibus qđ tibi cōfari petas breui significes ego em
nihi mihi difficile graueq; putabo qđ pro cōiunctissimo viro cōsequi possim.**

¶ Tabula octaua salutationum.

**¶ Ad sarracenos: iudeos: paganos: apostatas: hereticos: excommunicatos: infide
les: fidei hostes.**

Imperator

sarraceno latronū refugio salutem nullam dicit.

Rex

infernalis collegij procuratorū calamitatum yberem copiam.

Duo

sathan. promotorū laqueis ynnari quos bonis tendit.

Marchio

babylonic soldano valitudinem egram

Comes

sancte fidei persecutorū mentis insaniam

Baro

hereticę prauitatis autori rationis exitum.

Iudey

totius iniquitatis pleno viro memore peregrinationem

Pater

degeneri filio sterilem patris manum

Dominus

contumaci seruo crucis supplicium.

Auunculus

nepoti perduto scelerum penas.

Frater

fraternitatis immemori auxilia nulla.

**¶ Hoc loco id est animaduertēdū qđ cū infidelibus literas obīgnamus salutē
nullā dicim^o nisi qđ forte honestatis iurisq; naturalis nō immemor ad ecclesi
am vel unitatem fidei reditū salutis loco scribere vult.**

¶ Narrationes.

Perfidie

Significo

¶ Quod a nōnullis fide dignis

Calliditati

accepimus mercatores negocia

Iniquitati

Tue

toresq; nostros cōtra iā initū te

Malignitati

cum sedus granissimis affectos

Infidelitati

iniurūs: que res nos incredibili qđ

Impietati

Declaro

dām admiratione cepit. Pā cū

Cecitati

De componendis epistolis.

So. xc.

Duricii

Ambitiose prauitati

Proteruitati

didit: q nō admiretur te iuris naturalis ita contempnissē legem vt ea neglecta contra presitam a te fidem temere processeris

Item q acceptam a me pecuniā qua tibi victui necessaria cōparare debeas in cauponis: vbi sceleratissimū quicq cōsedunt turpissime dispensas &c.

¶ Petitiones.

Quapropter Temeritati

Perfidie tue

Iniquitati

liti restituere cures. Nō enī credim⁹ tāto te scelere capi posse vt qui nullo tibi iure deberi cognoscis abs te contentione qualibet requiri patiaris.

¶ Conclusiones.

Alioquin

Sinautem

Si quominus autem

Quod si te minus

consonū id censueris: dignissimas in te cognoscēs legum omnium sanctiones.

¶ Tabula nona & vltima.

¶ Redditis iā lris respondere docet & vt quis eorū que rogatur executionē polliceri queat seseq volūtati illius cui scribit iocūdissimū futurū ostendere.

Litteras tuas accepi

quidem postq iocūdās

quibus cū abs te nihil

peti cognoui nisi vt qd

a me p̄cib⁹ obtinere ni

teris id tibi polliceor

animo iocūdo

facie clara hylā

ri vultu qdaz de

siderio tui rene

rentia debita tū

ma fidelitate

precēs tuas

precepta mādā

ta voluntatem

qd petis rem tā

tam propriū

negociū

amātissimi viri

parētis optimi

pncipis cāssimi

honestissime re

publice vtilissi

mi.

Exequi

Adimplere

Desidero

Pero

Curabo

Conabor

Non cessabo

Et multa similia.

Perficere

S. p. D. Reddite mihi littere declarāt studio p̄ro quoyē desiderio, petas vt credite tibi p̄uincie vacare nō valeas familiarib⁹ tuis reb⁹ ipedit⁹ vices tuas gerā qd ego nō modo volēs: sed aio iocūdissimo cōplectar si mihi significes q tibi fue rint in eo negocio p̄nitate leges & q nati mādati forma. Quare te rogo vt vbi fa cultatē nact⁹ eris: certo mihi significes qd q̄reue cōditū de me facere velis. Ego enī si mee volūtati respōsum esse cognouerō nihil in ea causa qd nihil negligē tie dare queas admittam. Vale felix

¶ Aliud exemplum.

¶ Salutatione p̄missa viri nō solum boni: sed & amicissimi functus est munere cum ad adolescentē quem fortuna mediocri genitum optimis tamen stutibus institutū ad eū cōtēdisti deducere gradu quo stutū suarū summā videres ex rec tationem. Quare cū incredibilis erga me tua veniuolentia quotidie me tibi ma gis atq; magis deuinciat nō est qd petitioni tue quā honestissimā esse puto ad uersari debeam. Tibi ac igitur certo persuadeas nihil me tantopere conari q̄ amantissimo tui viro precēs tuas haud secus ac proprias porrigere quibus fu turum esse cōfido: vt quod summopere desideras pro tua voluntate cōsequaris. Vale bene fortunatus.

¶ Exemplum aliud clausuram litterarū.

¶ Tuis vtriusq; scolastico dño Huillelmo cathedralis ecclie Magistū inē dignisimo canonico. S. p. D. Si tibi cōstans firmiq; sit ea quam redditis mihi lre ris accepi sentētia: q in rē tuā eque iudicanterū vtile nihil est q̄ acceleratus

20 4

D Nicolai peroti.

in hac nostra vniuersitate reditus cū ob tuū desideriu qđ in ea re iandudū esvī
sus hīc tū propter singulārē iuris vtriusq; doctissimi viri peritiā qđ ad dīc octa
uum Idus nouēbruius lectionē rubrice de hōrū obligatiōib; iteratur; asserit
quā intercapedinē longua pestis timore suspendit. Cessit em̄ cessauitq; manu
pulsā potētī pestis illa vagabūda itaq; iacet: vt ex oib; doctissimoz qđ ciuitatē
reliquerāt ne vnū collegisse qđez sit quod in urbem redire debeat: qm̄ añ multo
in ea quē loca reliquerunt sese receperunt. Id paucis breuib; scribo qđ erga
te summam habitura fidem verba mea non ambigo. Vale.

C Petrus aurore

A facie inuitationis excusatio.

Cuiro nō secus ac fratri mihi charissimo Petro aurore. S. p. D. Quā sit mihi
molestus aduersē fortune casus ex his que tibi reddūtur literis facillime cogno
sces: Nā qđrum in me semp extiterit artū optimaz desideriu ex his priorib; li
teris apte nouisti. Cui cū incredibile quidē letitiē pondus accedere debuerat ⁊
mihi redditus. tuis lris fortis inique cōditio fecit vt quā rē mihi summe iocun
ditan futurā putaueris ea mihi nihil tristi⁹ existeret. Nā ⁊ si veri⁹ eo qđ scri
bis nihil psuaderi possit tñ cū quo vos ⁊ mala reliquerūt sint in nos accumula
ta nō possuz ad te p meo desiderio humanissimaz tua vocatiōe pficisci. ppter
dulcissimi parētis lamētabilē casuz qđ qm̄ summo merore me cōficet optimi viri
mun⁹ a ges si meā absentia min⁹ moleste feras. vale. C Peroratio.

C Quisq; igit̄ artis grāmatices mediocriter erudit⁹ eplārū cōiū cōpositiōe
pclar⁹ esse desiderat ad hāc se p quā breuē huiusmodi pceptiōis summulā se
licissime cōferat: quā si studio singulari diligētiāq; summa cōplex⁹ fuerit in mit
tēdis eplis exercitatiōem adiūgens nihil sibi certū polliceri poterit qđ se breui
hauē magno labore summā in ea re cū vtilitatē tū suauitatē assecutus quib;
mirū in modū illectus nihil oratorie pceptiōis patiet qđ nō opa maxima cōse
qui velit in qua summā mihi studioz palmā cōferri putare si cōctos inter disci
pulos postremū mihi locū datū iri cognoscere. Dixi grā christi casicq; mris.

C Appendicem suo loco posuimus ne hic desideres.

C Nicolai peroti de generibus metrorum opusculum.

Ihil a te iocundi nobis potuit intūgi qđ vt de rōne metroz cōscribe
rem⁹. Nā ⁊ bñficiū tuo in illā dulcissimā etatē videmur reuocari qua
decimū añ annū his studijs añ vna operā dabam⁹: ⁊ rem fecim⁹ nisi
nos fallit opinio qđ plurimis nō mō adolescentib; verū etiā puectis
vtilissimā: ita em̄ iādū hec ars abolita erat penitusq; restincta: vt vī
null⁹ extaret auctor qđ de ea retraderet: vel si quis superaret adeo mēdosus cor
ruptusq; esset: vt multarū his discerent que nescisse recti⁹ fuisset. Libuit itaq;
experiri qđtū autoritatis apđ nostros hoies ex his studijs haberem⁹ qđ nō la
teret nos esse nōnullos qđ in capescēdis bonis lris ita absurduerunt: vt simulac
emanet noui aliqd etiā ab eruditis viris nō mō a nostris similib; qđ ab illorū
opinioib; quoz doctrina sunt imbuti discrepet: nō solū id cōtēnant s; a cerri
mis etiā hīs insectētur. Verū his qđē psuasum volum⁹ plurimos facere duoz
aut triū eruditoz iudiciū qđ mille sui similiū, inceptissimas rēphēsiones. pōde
rari em̄ non me rememorari snias cupim⁹: nec publicū laudam⁹ cōsiliū in quo
nihil esse equalius cōsuevit qđ ipsa equalitas: nā cū impar. prudētia sit: par om
niū autoritas. Tibi igitur hūc libru cui⁹ volūtatē hāc prouiciā suscepim⁹. Jas
cobe dicam⁹ in quo fere oīa metroz gñā a nobis cōprehēsa sunt. ac veluti per
man⁹ tradita qua in re incredibile dictū est quos sustinui⁹ labores ⁊ adeo quip
pe oīa nō solū pcepta verū etiā pedū ac metroz nomina corrupta erant: vt neces
se fuerit cōplurā non solū latinos verū etiā grecos ad ea cōperiēda libros
euoluere nos quoq; exēpla inuestigāda fuere: multa etiā nostra in arte com
ponēda quod si vnq; euigilare a nobis noctes ⁊ epota fuligo incubrationū ac
sudate vestes fructus aliquid pepereris amplissimū video: laborū meoz pmiū

cōfecti us: si hō rē potī scōbis vt aiunt ac thure dignā cōposuim⁹. Tñ hoc nos
mariet cōsolabit q̄ morē gessim⁹ volūtati tue q̄ ob egregiā indolē suauissimos
mores excelluz dulce eru dītūq; ingeniū tñ diligim⁹ q̄tū a liū neminē tātāq; ex
amore tuo voluptatē capim⁹: vt iā nihil sine te nobis dulce ēē possit: nec lōgiora
nob⁹ viuēdi spacia dari velim⁹ q̄ dū tecū fidelissime amīcissimēq; vixerim⁹. Na⁹

Pes est metrica cōstructio syllabarū. Est autē pedib⁹ hoc nomē inditū a simi
litudine pedū corporis. Nā sicut pedib⁹ moueri corpora videm⁹: ita ver-
sus ipsi cum scanduntur quibuscūq; pedibus videntur incedere.

Verum latini quidem hoc nomen vt alia pleraq; a grecis sumpserunt.

Nā qd̄ illi nos pedes dicimus. Dicti autem pedes ob equalitatem
quandam ⁊ veluti couenientiam motus hoc est

Mutatio enim litere in frequentissime vsur-
patura grecis autē non tam ire significat q̄ cum quadam ratione
⁊ veluti harmonia moueri vnde et

et dicuntur. Neq; me latet alios esse qui aliter sentiant ⁊
in primis ipsum aristotelem qui

existimat: sed nos vulgatiōē hoc loco opinionē sequi maluimus.
¶ Pedes omnes duodetriginta numero esse constat ex his quatuor dyssyllabi
sunt: trissyllabi octo quadryssyllabi serdecim.

¶ Dyssyllaborū primus q̄ ex duabus syllabis longis constat spōdeus dicit⁹ vt
muse. Secūdus qui ex duabus breuib⁹ pyrrichius vnde. Terti⁹ qui correptā
priorē secūdam pductam habet iābus vt dics. Quartus qui ex pprie pducta
correpta altera componitur trocheus vt arma.

¶ Trissyllaborū nō p̄mus molossus seu trimach⁹ ex trib⁹ lōgis cōstat. vt ktuti
scōba dactyl⁹ ex lōga ⁊ duab⁹ breuib⁹. vt iuppiter. Terti⁹ huic cōtrari⁹ anape-
stus ex duab⁹ breuib⁹ ⁊ lōga vt veneri. Quart⁹ amphimach⁹ ex duab⁹ extres-
mis pductis ⁊ media cor. vt palladi. Quint⁹ ap̄hibiach⁹ huic cōtrari⁹ vt cupido
Sext⁹ bacchi⁹ ex prima breui ⁊ duab⁹ lōgis. vt crino. Septim⁹ palibachius
huic cōtrari⁹. vt august⁹. Octau⁹ tribach⁹ ex trib⁹ breuib⁹ vt catul⁹. Hic etiā
chori⁹ dūq; eo frequēter in choris veteres vtebāt quēadmodū q̄z molossus ap-
pellat⁹ ē: qd̄ eo metri gñe odis in tēplo Iouis molossi laudē canere cōsueuerūt.

¶ Quadryssyllaborū p̄m⁹ q̄ disponde⁹ ē: quatuor pductas syllabas h̄z: vt for-
tinati. Secūdus p̄cleumatic⁹ quatuor breues vt phus. Terti⁹ peon p̄m⁹ ex
p̄ma lōga ⁊ trib⁹ sequētib⁹ breuib⁹ cōstat vt tartarea. Quart⁹ peon scōs ex p̄-
ma ⁊ duab⁹ vltimis breuib⁹ scōba lōga vt dirimim⁹. Quint⁹ ped terti⁹ ex penul-
tima lōga ⁊ ceteris correptis vt dirimam⁹. Sext⁹ peon quart⁹ ex trib⁹ correptis
⁊ vltima pducta vt dirimerēt. Septim⁹ ionicus a maiori ex duab⁹ longis vlti-
bus breuib⁹ vt demetrius. Octauus ionicus a maiori huic contrari⁹ vt dio-
medes. Nonus choriambus extremis lōgis ⁊ medijs breuib⁹ vt ethereo. De-
cim⁹ antispast⁹ huic cōtrari⁹ vt alerāder. Undecim⁹ dūāb⁹ ex prima ⁊ ter-
tia breui reliquis pductis ex duob⁹ iābis cōnexis vt platonici. Duodecim⁹ tro-
che⁹ huic p̄ius ē est duob⁹ trocheis cōposit⁹ vt dulcioris. Tertiusdecim⁹ epi-
tritus p̄mus ex p̄ma breui ⁊ sequētib⁹ longis. vt aristoteles. Quart⁹ sdecim⁹ epi-
trit⁹ scōs ex prima lōga: scōba breui sequētib⁹ autē longis vt cruditos. Quin-
tiusdecim⁹ epitritus tertius ex penultima breui: reliquis productis: vt demo-
sthenes. Sextusdecim⁹ epitrit⁹ quart⁹ ex vltima correpta precedentibus
productis vt constantinus.

¶ Metrū est connerio quēdā atq; ordinatio pedū ad delectationē auris inuēta
Metro accidunt septē genus: species: cōpositio: celsura: magnitudo figura ⁊ de-
positio. genus metri appellamus mutuā p̄iorum iuncturā. ⁊ veluti quadam
inter se affinitatem vt si dactylicū anapestico coniungatur cuius iuncture tres
species sunt. prima diadichū disemys a grecis ē: vt trochaicum ⁊ iambicum. Se-

eunda biadicum trisemium vt dactylicum et anapesticum. Tertia biadich tetrase-
mum vt anapesticum et choriambicum. Species metri dicuntur qualitas metrica
per qua species ipsa constructur vt trochaicum anapesticum. Sunt autem metrorum
species decem: trochaicum iambicum dactylicum anapesticum et choriambicum ionicum a
maiori: ionicum a minori peonicum anapesticum et anacreonticum. Compositio est ipsa
dispositio pedum per quam discernimus simplex ne an compositum id metrum sit. Sim-
plex namque est cum versus pedes omnes similes h3 vt Stat sua cuiusq; dies bre-
ue et irreparabile tempus. Compositum vero cum ex diuersis constat vt cornua velatar
obuertim⁹ antennarum. Cesura est decora terminatio vocum in medio versu nota
ta hec quadrifaria dividitur. Alia perthimeris siue semiquaria alia hepti-
meris siue semiseptenaria. Tertia trochaica quarta bucolica. Perthimeme-
ris est quoniam post duos primos pedes superans syllaba inuenit que dictionem termi-
net vt Arma virumq; cano. Ite italianum fato. h3 est ex quinque dimidiis. Heptime-
ris est cum post tres pedes similiter syllaba inuenitur. vt arma virumq; cano
troie. Ite italia fato. pluvius continet enim septenarium medietate. Trochaica est cum
per duos pedes trocheus parte ofonis perficit vt nil nisi miserece. Postrema
viro. i. bucolica cum post quatuor pedes syllaba superat in parte ofonis desines vt non
omnes arbuta tuu ar huiusmodi mirice. Sunt qui aliam et trochaicam addunt. Ea est cum
post quatuor pedes inuenit trocheus partem ofonis terminans. vt oia vincit amor
et nos cedamus amori. Magnitudo est productio syllabarum que natura correpte
sunt. vt terrarum tractusq; maris. et dum sanguis inerat. figura est ordo et conue-
nientia inter sese iuncti non solum pedum verum et dictionum metrorumque. Depositione appella-
mus inuoluentis metrum desinens. Sunt autem depositiones quatuor. Dicimus enim omne metrum
aut brachycatalecticum aut cathalecticum aut achatalecticum aut hypercatalecticum
esse. Brachy. est cum vt perfectum sit deest integer pes vt illo aristophanico: neces-
sarie est enim alienis utamur crepulis ubi non succurrat nostra: hoc quippe monome-
trum brachycatalecticum est quod pedem unum h3 altera deficit. cathalecticum est cui
vna trimodo deest syllaba vt apud Horatium. Mea renidet in domo lacunar. est
enim senarium iambicum vna syllaba minus. Achatalecticum dicitur quod legitimo si-
ne clauditur vt nec fonte labra prolixi cabalino. est enim senarium iambicum perfectum
hypercatalecticum cui vna syllaba superat vel due vt omne hominum genus in
terris simili surgit ab euo. Ite. Uer. alloquitur Venus. o quires hominum decosque
et Hora. Sine laborantes geluq;. Illa enim dactylica hypercatalectica sunt
hec vero iambicum hypercatalecticum siquidem omnia vna syllaba abundat.
Notandum quod omnia metra praeter dactylicum duplicibus pedibus com-
putantur ascenduntque usque ad hexametrum. Monometrum dicimus quod duo-
bus pedibus constat dimetrum quod quatuor: trimetrum quod sex: tetrametrum
quod octo: pentametrum quod decem: hexametrum quod duodecim: quoniam numerum pedum
nunquam quod equidem compereri metrum aliquod excedit. Ideo autem dactyli-
cum excepimus quia binis pedibus scandi non potest: omnes enim tri syllabos
habet. Accidit alia quoque passio que simphonesis dicitur. est cum due syllabe
scanden do in unam coeunt. hoc autem fit cum in diuersis dictionibus vna par-
te ofonis vocali vel in ista terminata sequens: ite a vocali incipit. vt atq; iterum ad tro-
iam magni mittet achilles. Sic et scandit. Atque. radiro. et in istis oino supposita
Fit etiam simphonesis in eadem dictione quatuor modis vel cum due syllabae
belongae vel vna longa ponuntur. vt vnus obnoxam et furias aciatis olei cum
due breues pro vna breui vt si dicas. Cornua velatarum obuertimus antennarum.
vel cum longa et brevis pro vna longa vt fixerat acripedem cernam vel
cum brevis et longa pro vna longa. vt dependent lachrym laquearibus aureis.
Item cum refuit campis et iam se condidit aluco.

Aque syllabae longae sunt aut breues aut communes longae aut natura aut
positione natura: vt cneas: positione vincitor. Breues quoque aut natura
vt prius: aut consuetudine vt cum vocalis vocalis sequitur vt valeat inquit iola. Me

die vero sine cōiunctis syllabe vel natura apte sunt mō producti mō cōrripti vel cū naturaliter lōge sint ppter sequētē vocalē cōrripiunt. vt in tēplo cui⁹ paulo ante meminim⁹ vale vale inquit ioh⁹ vt in iule iento: vel contrariō cū natura correpte sint. pducunt hoc autē plurib⁹ modis fit vel. ppter sequētē in principio dictionis aspirationē cū pcedēs quoq; in cōsonantē terminauerit. vt Terga facti gam⁹ hasta: vel cū addita cōsonantē vt reli gione patrū multis seruata p ānos vel cū in eadem dictione sequitur multa cum liquida. vt magnus ab integro se cloz nascit ordo: vel cū lra alteri cōsonanti ita sedatur. vt hortat menses heus.

Signa quantitatē indicantia h mōi sunt. producte hoc. correpte hoc. cōis si breuis p lōga sumat hoc. si longa pro breui hoc.

Metri origo a deo immortalis est qui cōmpaginē hanc celi et hunc terrarū orbem omnia: in eis cōtenta certa ratione et quasi metro disposuit. varietatem enim in celestibus terrenisq; rebus nemo esse dubitat nam quo pacto consistere vniuersum nisi certa ratione et p finitis numeris agere? Instrumēta quoq; omnia quibus vtimur mensura quadam hoc metro sunt quod si in ceteris rebus hoc accidit quanto magis in oratione que cunctas complectit partes etenim pedes istis quoq; cōsonantibus harmoniam habet quod facile perspicere potest cum orationum alia solutior sit alia numerosior verumtamen magis hoc poetarum propria est quibus et in figuris et in varietate rēborum et in fabulis et in ceteris rebus ex quibus harmonia fieri solet et maior copia est et cōmuniar be rior: idcirco non immerito maiores nostri carmine potius q̄ pedes in oratione delectati sunt q̄ in eā re harmonia cum musica pars sit: harmonia est cui⁹ q̄ dignitas sit: q̄ splendor: q̄ pulchritudo nemo dubitat. Quapropter metri optimū esse fieri licet vel idco q̄ sub musice sit. eius gloriā. vt homer⁹ inquit. Metra dē uersis rationib⁹ appellationes sortita sunt. alia enim ab accidentibus suis dicuntur. alia a locis in quibus cani cōsueuerunt. alia ab imitatorib⁹: alia a dijs. quorū laudes eo carmine celebrātur quē admodū pedes quoq; dicti fuerūt. Pyrrichij⁹ est a pyrrho dictus est q̄ primus victoria potitus eo genere metri q̄ frequēt⁹ pyrrichis constat. laudatus est Trocheus vel per methaphorā de currentib⁹ supine lapidum quo currere ambulātes cogunt vel quod currentes saltantesq; circa aras in sacrificijs deorum hoc genere preceptionis vtantur. Spondens.

Id est litantes q̄ a dijs boni aliqd pēantes frequentibus carmine fuisse p̄dictis ornabāt. **T**ambus. i. cōtumeliando q̄ malefici hoc genere carminis vtantur et maxime veteris comedie scriptores quib⁹ impus ne mordere quemlibet licebat vel a tamba puella que turpiter hoc carmine lacerata atq; in omni genere conuicti affecta laqueo se stragulant: vel quod cererem olim cum dolore raptē Proserpine cruciaretur apud mulierem atticam cui mox nomen erat hospitā cum ancilla eius Tamba nomine laudare vel scilicet huiusmodi metro oris est. **D**actylus a transietione lincurarii in ore in digito sunt et enī quemadmodum in digito longior

rem primum articulum sequentes vero breuiores cernimus ita dactylus primū quidem syllaba producta constat sequentibus vero correptis.

Anapestus hoc est q̄ dactylo contrarius sit.

Amphiacrus hoc ē vtrinq; duab⁹ syllabis macras. i. lōgas habeat.

Amphibrach⁹ q̄ duas id est breues.

Bacchi⁹ qm dithrambicū carmē q̄ in honore Dionysij qui bacehus dicit. fieri solebat magna ex parte huiusmodi pedibus constabat.

Palimbacchi⁹ q̄ illi sit cōtrarius. **C**horius q̄ in choris hoc metrum frequentissime cātabat. **M**olossus q̄ scipue hoc pede cōstabat ode q̄ in tēplo Jouis canebant in memoriā molossii filij theti et andre maches a q̄ postea festa molossia dicta sunt. Jā q̄ vt ad quadrisyllabos veniam⁹ disponde⁹ id ē est q̄ duplici stat spōdo sicut diāb⁹ q̄ duplici iābo et ditroche⁹ q̄ duplici trocheo

Proceleumaticus id est hortari et suadere ad quod hic pes ob celeritatem
 Constat enim quatuor syllabis breuibz aptissim^o videtur esse. Peon ab inuictoris
 nomine vel quod hoc metro apollinis caneant laudes quas peana vocamus.
Triclinus quod ab ionibus inuentus est. vel quod apud illos in vsu frequenti fuit.
Choriambus quod iambicam desinentiam habeat. et in choris apud veteres celebratis-
 simus extitit. **Antispastus** quod constet iambo et trocheo quod sunt. id contraria.
Epitritus quod hic pes ex spondeo constat quatuor hystepora. et iambo vel tro-
 cheo quod habet distarat tria ac quaternarius numerus ad ternarium relatus
 tertiam proportionem facit quod grece dicitur. Neque melior hec a plerisque latino
 rsi aliter traditi quorum refutare errores superius cum mihi visus est eorum illiteratissi-
 meliter vel id maxime ignorantis pre se ferat quod grecis nominibus latinis ethis-
 mologias quo nihil potest esse ineptius reddere conant nunc de iambico disseramus.

Iambicus metrum est trimetrum huius duo genera sunt alterum apud veteres
 limos comicos tragicosque in vsu fuit quod testatur Hora. Vnde socci sum-
 ptere pedes gradeseque cothurni in primis hoc carmine scribere cepit
 archilocus de quo idem Hora. Archiloci prope rabies armauit iam-
 bo. altero vero iuniores vsi sunt. Vetus iambicus comicus ac tragicus
 hoc autem proprium purum trimetrum appellat suscipitque tres pedes inuicem
 mutatos iambum pyrrichium et spondem nequid raro apud veteres in vsu fuit. Neque
 vetus iambicus in disparibus sedibus hoc est prima tertia et quinta quinqz pedes
 suscipit dactylum spondeum chorium anapestum et a quo denominatur iambus. In secunda
 vero et quarta anapestum chorium et iambum sexta sedes et sive varie vsurpent. proprie tamen
 iambum vel pyrrichium requirit. Non autem iambicus in primo tertio et quinto pede
 iambum aut spondem capit in secundo et quarto semper iambum in sexto iambum siue
 pyrrichium. Veteris iambici genera quinqz sunt comicum tragicum satyricum hypoch-
 nasticum et anapasticum. Tragicum est cum vni pedes trissyllabum suscipit. Comicum cum tris
 plurive trissyllabos. Satyricum cum duos hypochonasticum cum in ultimo pede spon-
 dum siue trocheum habet. Anapasticum cum post quartum pede quinqz syllabe produ-
 ctum metrum perficiunt Illud diligenter hoc loco animaduertendum est metrum ab eo pe-
 de ex quo precipue constat vocari neque tamen eo solo perfici sed alios quoque pedes
 suscipere. Optimum tamen esse metrum quod vno distarat pedum genera quo denominatur
 constat si iambicus sex iambis constet sicuti videtur apud Hora. Bear? ille qui paulo nego-
 tium paterina rura bobus aprat. propriis. alie quoque metrorum species ab iambicis fluunt
 quam summam referri scilicet ut putaui. Nam quod hactenus dicta sunt distarat
 ad senarium iambicum pertinent. Igitur iambicorum omnium tredecim sunt species.
Prima est aristophani ab aristophane comico appellatur hoc monometro
 hypercathalectico constans duobus pedibus et syllaba. ut Horatius vides ut alta.
Secunda erupidium constans dimetro brachicathalectico hoc est tribus pedi-
 bus. ut de decus meum. **Tertia** Anacreontium constans dimetro cathalectico
 hoc est tribus pedibus et syllaba ut prepes amore seuo.
Quarta archilochii constans dimetro acathalectico hoc est quatuor integra
 pedibus. ut patet poscit proximus. **Quinta** alcaici constans dimetro hyper-
 cathalectico hoc est quatuor pedibus et syllaba. ut sylue laborantes gelug. **Sexta**
 alcaici constans trimetro brachicathalectico ut coacta xba miti? feras. **Se-
 prima** hypochonasticum constans trimetro cathalectico ut mea renidet i domo lacunar.
Octava archilochii constans trimetro acathalectico ut ibis liburnis inter al-
 ta nauium. **Nonna** hypochonasticum constans trimetro hypercathalectico ut coacta
 regna lingue perdes et dolore. **Decima** aristophani constans tetrametro bra-
 chicathalectico ut marcent luce ne sol propinquat non? vocas. **Undecima**
 anacreontium constans tetrametro cathalectico ut portu peres auram relaxa vela
 solve malo. **Duodecima** aristophani constans tetrametro acathale. ut luo-
 dos amat puella nobilis pudicos et leues. **Tertiadecima** anacreontium constans

tetrametro hypercathale. vt consortium vites corū qui petſit ſedum lupanar.
¶ Uides Iacobe q̃ breuiter ſpecies oēs metri ſābici percurrimus ita tamē niſi
me fallit opinio vtrū ⁊ ad intelligendū apertā ⁊ ad cōmēdandū memorię facile
reddiderim: facit hoc meus in te amor ⁊ ſumma cupiditas ſatiſfaciendi deſide
rio tuo vt non ſolum ego facile tibi ſcribam verſueriam ceteris qui hunc librum
legent apertiſſimam reddam: Sed iam ad heroicū tranſeamus.

Eroicū hexametruſt eſt. ſcꝑ eſſi pedibꝰ cōſtat. Dicit aūt heroiciſ qñ poe
tarū princeps Homerus: ceteriſ deinceps cōſecuti heroli res geſtas
hoc carmine ſcripſerunt. Enimvero ante homeri etate pythiū diceba
tur qꝰ apolliniſ pythiſ ora cula hoc metro reddi pſueuerūt. Dicit etiaſ
dactylicū qꝰ hoc pede precipue cōſtat ſicut iābo iābici anapeſticū anapeſto. Su
ſcipit aūt dactylū ſpondeū ⁊ trocheū apud grecos etiaſ amphimacruſ et palim
bachiuſ: ſꝫ raro ſicut apud nos quoqꝰ pcelematicū vt Ty tire paſceſ a ſumi
ne reſce capellaſ: nōnūqꝰ etiaſ anapeſtū vt ſluuioꝝ rex eridanuſ. Cū igit hī ſint
pedes ex quibꝰ heroiciſ cōponit optimū eſt qđ omnibꝰ dactylis cōſtat vltimo
pede excepto: qui vel ſpondeꝰ vel trocheuſ eſt: vt euniuſ. At tuba terribili ſon
tu taratātara dixit. ⁊ Uer. Stat ſua cuiqꝰ dieſ breue ⁊ irreparabile tēpuſ. Om
nibꝰ eſt vite. Ceteroſ aūt pedes accipit hoc modo. ¶ In vltima ſede ſemp vt
dictū eſt vel ſpondeū vel trocheū. ¶ In quinta ſemp dactylū licet rariffime vel
ſpondeū vel pcelematicū reperire ibidē cōtingat qui tñ pro dactylo ponunt.
In ceteriſ pedibꝰ indifferēter modo dactylū: modo ſpondeū. Nā proceleumati
cuſ anapeſtuſ ⁊ iābuſ raro. ⁊ figurate dactylico immiſcentur. Trocheuſ vero
preterqꝰ in fine nō admittit: ne verſuſ claudiet. Quinetiaſ nō deſunt qui hūc pe
dem proſuſ ab heroico arceant. ⁊ ne in fine quidem ipſiuſ reperiri velint ſpon
deum ſemper in nouiſſima ſede eſſe dicēteſ: quādoquidē in omni genere metri
vltima ſyllaba cōmunis ſit. Sunt etiaſ qui dactylū aſſerūt in fine aliquando re
periri: vt in illo vergiliano verſu. At tuba terribilē ſonituſ procul excitat horri
da. Verum non animaduertunt id fere nunqꝰ fieri niſi iſ verſuſ in vocaleſ aut
in miterā termineſ ſequenſqꝰ item a vocali incipiat. Tunc eſſi extrema prece
dentis ſyllaba per ſynaliſpin ſiue vt nos ſuperius appellauimꝰ ſimphonetiſm
prime ſyllabe ſequentiſ ſyllabe verſuſ annectitur.

Mic coniuñctum elegiacū eſt atqꝰ adeo annexum vt nunqꝰ fere qđ
memoria teneam ſine eo poſitum compererim. Elegiacū dictū
qꝰ luctum ſiue lamētationē ſignificat. Tractum eſt id vocabulum a
voce. ee. qua in ſictu atqꝰ eiulationibꝰ vtimur. vnde eiulationem
quoqꝰ dictā arbitroꝝ. Ideo autem hoc nomen elegiacū inditū qꝰ in
funeribꝰ ſepulchriſqꝰ defunctorum cani ſolebat. Unde tractuſ eſt vt epitaphia
quoqꝰ elegiſ verſibꝰ ſcribantur. Recipit autem hoc metrum in primor ſecun
do pede dactylum ſiue ſpondeum indifferenter: poſt quos ſyllabam vnam pro
ductam habet: poſt hanc duos dactylos poſtremo. Item ſyllabam vnam que
breuiſ an producta ſit minime intereſt.

¶ Heroicoꝝ diuerſa gñia ſunt. Alia eſſi equitēpora dicunt cū ⁊ pedes oēs iūde
ſint ⁊ eadē quātitaſ ſyllabarū: vt ſi oēs ſpōdei ſint ſicut eſt illud Homericū.

Hic oēs eſſi pedeſqꝰ vſqꝰ ad vltimū iūde cōſtant quantitaſibꝰ
ſyllabarū. Alia perfectā cū ſentētia vno metro concluditur: vt dixit ⁊ ardenteſ
auido bibit ore ſauillaſ. Alia Acephalaicum verſuſ a breui incipit. vt Italiaſ
dixiſſe ducis de nomine gentem. q̃p tantum potuit veterum auctoritaſ: vt om
neſ fere primam italie producant. vtrumqꝰ ſit futurum ſiquiſ aliter vſatur.
Alia laxa cum debita rationem compositioniſ in medio nō ſeruant: vt omnia
vincit amor ⁊ nos cedamus amou: alia truncata ſiue minuta cū eandē rōnē in
fine nō cuſtodiant. vt ſi penultiſmā ſyllabā correptam habeant quale eſt illud.
Mortem contemnunt laudato vulnere gere. Alia aſpera cum frequentium vo-

calius cōfictio prolationē eorū exasperat. vt Tribulaq; traheeq; iniquo pōde
re ratri. Alia mollia q̄ molliter aurib⁹ incidit. vt Cēsareū nato genitrix lumē
q̄ iuente. Purpureū lectos oculis afflatat honores. Alia cacophana cū mul
te vocales debonellare eorū sonū videt. vt Sātē iuniperi ⁊ castane hirsute.

¶ Alia soluta: vt cū p̄se q̄ metro similitudo videt. vt dono ducite doq; volētib⁹
cū magnis dīs. Alia procephala que in primo pede vltra quatuor habet vt si
dicas conua uelatarā obuertimus. antennarū. Alia grauida q̄vel in medio vel
in fine syllabā superantē habent.

¶ hīc finis
fandi solio tamē iuppiter aureo gligē hōc syllaba superat ac veluti vntrez
facit pregnantis metri. Præter hec alia quoq; notātur metrorū genera.

¶ Cathenopiū q̄b̄inos dactylos habeat ⁊ spōdē vt añ fugā soboles si q̄s mī
hi parnulus aula. periodici q̄b̄ vicissim dactylū h̄z ⁊ spōdē vt troia p̄vdo
sum pereref clausū equorū illud ferre citi flāmas date tela impellite remos.

¶ Bucolicum cui post tres pedes syllaba superat in partem orationis desin
ens. vt Tētre tu patule recubans sub tegmine fagi.

¶ Saphicum q̄b̄ in prima atq; vltima sede spondeum habet in reliquis dacty
lum. vt pars in frustra secant veribusq; trementia figunt.

¶ Hyperphitimum in quo singuli pedes partem orationis terminant. vt hec
tria sunt tibi que mea nunc mihi munera mittis.

¶ Absolutū q̄b̄ oēs ptes orationis h̄z. vt heu tūc si sētē rapuiss̄ i cēthera me mors.

¶ Politey cum q̄b̄ omnis passionis ac figure ex p̄s est. vt o crudelis alexi n̄hil
mea carmina curas. ¶ Ascendens q̄b̄ cū ab vna syllaba incipiat in singulis di
ctionibus vna angetur syllaba. vt o nympe faciles dulcissima doiopia. Et rē
tibi confeci doctissime fardanapale. Sunt alia quoq; metrorum genera a diuer
sis notata auctoribus que nos in presentia q̄ superna eua videbantur omisi
mus: ea tantū modo collegisse cōtenti que vel necessaria cognitu vel digna an
notatu iudicauimus. nunc ad dactylī species transeamus.

¶ Dactylicorum igitur rit. species numerantur.

¶ Prima adonū p̄stās dimetro cathalectico. vt brachia curuār. Secūda hīme
nia cū que constat dimetro acathalectico vt viscera cōdita. Tertia archilochiū
cōstās dimetro hypercathale. vt arboribusq; come. Quarta alemanium cōstās
trimetro cathalectico: vt tūdite pectora palmis. Quinta simonideū cōstās tri
metro hypercathalectico. vt indue pallia serica. Sexta alemanū constans tri
metro hypercathalectico. vt turgida brachia cur retegis. Septima archilochiū
cōstās tetrametro cathale. vt cōdida mūdo sydera currūt. Octaua alemanū cō
stans tetrametro acathalectico. vt lumbibusq; prior redit v̄gōr. Nona alema
nicū cōstās tetrametro hypercathalectico. vt v̄ta quēra boiū parit in aeniū.
Decima siesichoriū p̄stās pēthametro cathalectico. vt si tua respices mala car
mina flebis. Undecima simonideū cōstās pēthametro acathalectico. vt parthes
nopens erat puer archadie decus. Duodecima ciriblū cōstās pēthametro hy
percathalectico. vt pulchra puella coma decorat sibi palmitibus. Tertriadeci
ma heroiū cōstās hexametro cathalectico. vt ducite ab v̄be domū mea carmi
na ducite daphnū. Quattadecima bucolici cōstās hexametro cathalectico.
ita vt quartus pes dactylus sit ⁊ terminet partē oratōis vt est Nos patrie fi
nes ⁊ dulcia inquitimus arua. Quinta decima ibitiū cōstās hexametro acathas
lectico vt sydera diffugit titubātia solis acumine. Septadecima alemanū cō
stans hexametro hypercathalectico. vt alma uenus paphon ingreditur rosa lu
ceat ex aditis. Decima septima si. siesichoriū cōstās hexametro cathale. vt facti
des iuuenis trahit hec tora plāge pergamā troes. Decima octaua ibitiū cons
tans hexametro acathalectico. vt carmina docta thalia canet propter aribus.
huc ades o puer. Decimanona ibitiū constans hexametro hypercathale. vt
versiculos dabo dactylicos tibi si mihi modo des bona vina.

Etra anapestica in omnib⁹ sedib⁹ recipiūt anapestū ⁊ spōdeum ra-
to proceleumaticū apud comicos etiā iambum ⁊ dactylum suntq⁹
anapesticorum desinentie sex. hypercathalecticū ⁊ in dissyllabū hy-
percathalecticum in syllabā acathalecticum cathalecticum in sylla-
bam cathalecticum in dissyllabum brachicathalecticum.

Species anapesticorū quas frequēter in vsu cōperim⁹ sunt tredecim.
¶ Peonici dī priā p̄stās monometro acathale. vt Calidū iubar est.
¶ Scda pindarici cōstās monometro hypercatale. vt amauim⁹ ma-
le fortis. ¶ Tertia aristophaniū cōstās dimetro brachicathale. vt
venit optima calliope. ¶ Quarta perthemiā cōstās dimetro cas-
thale. vt aditum veneris fuge virgo. ¶ Quinta pindarici cōstās dimetro acas-
thalectico vt fuge mentia iā thelemontade. ¶ Sexta alcmānici cōstās dimetro
hypercathalectico. vt tremulum mare melliflua nitet aura. ¶ Septima archi-
lochii cōstās dimetro acathalectico ⁊ palimbachio vt dea semiferovaga curri-
culo prelucet. ¶ Octaua pindarici cōstās trimetro brachicathalectico. vt me-
dii mare rapido tybris addidit flumio. ¶ Nonā alcmānici cōstās trimetro ca-
thalectico. vt date pierides mihi carmina dactylicorū. ¶ Decima stesichorū
cōstās trimetro acathale. vt cacet in thalamo ubi virgo decēs veneris specie.
¶ Undecima simonidiū. cōstās trimetro hypercatale. vt tuba terribili procul
ere sonat clipeū cape miles. ¶ Duodecima alcmānici cōstās tetrametro brachi-
cathale. vt sua munera fert venus alma manu iuueni nitido cyne. ¶ Decima-
tertia aristophaniū cōstās tetrametro acathale. vt dare vīna mihi dare certa
iunat. dare tēpora nūc dñe veneri. ¶ Notandū in hoc metro vltimā syllabā cū
sola superest in duas solui breues. nunc ad proceleumaticum veniamus.

Proceleumaticū metrū non immerito anapestici sequit⁹ cū ⁊ tēporib⁹
par sit ⁊ si extremā anapesti resolueris syllabā p̄celeumaticū facies.
Cōstat aut̄ p̄celeumaticū metrū ex solis. p̄celeumaticis quale est il-
lud facile morit⁹. est em̄ dimetrū cathalectici p̄idarici. ¶ Metra tro-
chaica i parib⁹ qdē sedib⁹ hoc recipiūt pedes trochei tribrachii dacty-
lici. Sedib⁹ sō pib⁹ eolae ⁊ spōdeū atq⁹ anapestū. Sz illd̄ adadueritēdū qd
cathale. est hoc metrū trochei poti⁹ i fine recipit. iterdū etiā tribrachii. Si xō bra-
chica. sit nullo modo diadici tetrasemiū in fine patit⁹. vt exēplis facile colligeit⁹.
Trochaicorū. xij. species in p̄sentia subiiciēdas putauim⁹. ¶ Prima p̄crati-
cū dicit cōstās monometro hypercatale. vt autor optim⁹. Scda triphalicū cōstās
dimetro brachicathale. vt brache iūge tybres. Tertia euripidei p̄stās dimetro
cathale. vt vult alti⁹ volat. Quarta alcmāni p̄stās dimetro acathale. vt q̄s viz
dea cedere cello. Quinta bacchilli dicit p̄stās dimetro hypercatale. vt rex p̄ q̄ ius
piter deū. Sexta saphici cōstās trimetro brachicathalectico. vt o creator au-
diat p̄catē. Septima archilochii cōstās trimetro cathalectico. vt nor amoris
detis p̄cia. Octaua sotadici p̄stās trimetro acathale. vt ite poma ferte vīna p̄a
ter alter. Nonā saphici p̄stās trimetro hypercatale. vt splēdet aurū gēma fulget for-
ma sz placet. Decima sotadici p̄stās tetrametro brachica. vt in se qd iunat pa-
rimō referre p̄cia. Vndecima archilochii p̄stās tetrametro cathale. vt tolle thyz-
sos era pulsās iā tps adueniet. Duodecīa hyponactii p̄stās trimetro acathale.
vt p̄ce iā camena vati p̄ce iā sacro furorū. Decimatercia anacreontii cōstās tetra-
metro hypercatale. vt pelle tonsis terga ponti vela tendē iamq⁹ pergamus.

Choriambicorū alia pura sunt q̄ solis cōstāt choriāmbis alia mixta q̄ in se
ne amphibrachii aut bacchii recipiūt horū spēs numerant⁹ quatuor.
¶ Prima aristophaniū cōstās monometro ⁊ amphibracho siue bac-
chio ⁊ purpureus tyānus. ¶ Scda anacreontii cōstās dimetro et
amphibracho siue bacchio. vt Uerg. Mātua me creauit. ¶ Tertia saphici cō-
stās trimetro ⁊ amphibracho siue bacchio. vt Dulcifone pierides versifico fa-
uete. ¶ Quarta callimachiū cōstās tetrametro ⁊ amphibracho siue bacchio. vt

D. Nicolai perotti.

Armipotens mars genitor: Rhomulide da veniam precamur. Libet hoc loco admonere te iacobe ceterosq; si q; erūt q; hoc nrm opusculū legēt. Seruū grām tici artē corruptā fuisse nullūq; me hacten⁹ librū cū plusq; ducētos legerim si nē mēda respire potuisse siqdē temp⁹ p amphibrachio & bacchio antibacchi⁹ legi cū tñ exēplade āphibrachio bacchiōq; subiciant quo factū est vt Beda posteriorēteq; q; de metris scripsere hoc loco ineptissime errauerint. Etenī cū Seruū exēpla haud respondere pceptis eius aladuerterēt nequaq; intelligētes pcepta apud hāc autōrē nō exēpla corrupta esse ipsa quōq; exēpla dū emendare se putāt corripere. Sed utinā dūtarat hoc loco fallerētur nec eorū scripta varīs vbiq; erroribus scaterent nunc ad antipasticum veniamus.

Antipastica metra pstat picipue antipasto aliqui tñ pīa pīcula l q; iāb⁹ est spōdeū recipiūt hōz spēs referūt q; mor. ¶ Prima appellat⁹ peonich pstat trimetro brachicathalectico. vt faunū semideū numē adest. ¶ Secūda anacreōtū constans trimetro acathalectico. vt curas mitificāt fila lire dulcis. ¶ Tertia alchaicū cōstans tetrametro brachicathalectico. vt o fortuna viris iuda iā tristis ades. ¶ Quarta alchaicū cōstans tetrametro acathalectico. vt isan dū terigit sēdera carmen magis vatis.

Ionicorū a minori alia simplicia sūt: alia trochaicis mixta recipiūt ēt paribus sedib⁹ molossus duob⁹ breuib⁹ q; in ionico sunt in vnā lōgā coeūtib⁹. Est ēt qñ peonē pīnū i hīdē sedib⁹ capiāt hōz de plib⁹ lex spēs referem⁹. ¶ Prima ēt thimocratiū pstat dimetro acathale. vt rosa his specimē. Secūda anacreōtū cōstans dimetro cathale. vt sapiētes deus audit. ¶ Tertia anacreōtū cōstans dimetro cathale. vt fuge virgo fuge munus veneris. ¶ Quarta saphicū constans dimetro acathalectico. vt miserarū est: nec amorē dare ludos. ¶ Quinta phaleuticū cōstans tetrametro cathalectico. vt tibi veris fero donū sola q; dāt veneri. ¶ Sexta alcmanium constans tetrametro acathalectico. vt timor omnia docet atq; timor auget bona mentis.

Iōnicorū a maiori alia simplicia sunt: alia dūābis & ditrocheis mixta: hōz spēs tris in pīnā memorādas putauim⁹. ¶ Prima ēt hyponactū cōstans dimetro brachicathalectico. vt palmā cape victor. ¶ Secūda lechitiū pstat trimetro brachicathalectico. vt bellū pte pacē fuge furoris. ¶ Tertia sothadicū pstat dimetro brachicathalectico. vt victor caue tps fugit: intēde labori. ¶ Peoniorū tria gēa sunt cretēse brachiū & palimbachiū illud luctib⁹ hec catib⁹ magis cōueniūt cōstāt picipue ex peonib⁹ tñ epitritos q; recipiūt nunq; hōz tris in pīntia notauimus spēs. Prima asclepiadicū ē: cōstans dimetro. vt flumineus impetus. Secūda pindaricum constans dimetro acathalectico. vt cornuaq; numerabilis. Tertia anacreontium constans trimetro cathalectico. vt metet enim segetem omnis impius.

Anacreontia metra dimetra sunt: pstatq; anapesto duob⁹ iābis & syllaba. Sunt tñ qui hīdē trimetris vtunt⁹ poscūtq; in pīma sede trocheū: in secūda iābū: in tertia & quinta pyrrichū in quarta spōdeū in sexta quēlibet indifferenter: hōz tres spēs subici. Prima est dimetrū anacreontū superantē syllabam in principio retinēs. vt exigui ruunt chori. Secūda dimetrū anacreontū cathalectiū. vt memorem decet loqui. Tertia dimetrū anacreontū superantem syllabam in fine habens. vt misera est humana vita.

Alie quōq; infinite metrorū spēs sunt q; supradictis gñib⁹ nō subhiciūtur. Ex qb⁹ dūtarat tres & viginti q; magis in vsu erāt subiecim⁹. Prima ēt ithyphalicū iqb tetrametrū est cōstans trib⁹ dactylis & pyrrichio. vt q; ferere in gēnuū volet a grū. Secūda pherecratiū q; est trimetro cōstans spōdeo dactylo & spōdeo. vt rezes purpura monstrat. Tertia gliconū q; est trimetrū constans spondeo choriābo & pyrrichio vt odi parthenū nemus. Quarta asclepiadeū cōstans spōdeo duob⁹ choriābis & pyrrichio. vt o & pīdū & dulce dec⁹ mēū. Quinta alcaicū pstat spōdeo & trib⁹ choriābis & pyrrichio. vt tu ne qñeris scire nephas quem

mihī quē tibi. Sexta elegiacū cōstās pēthimemeri duplici prima heroica: scda
dactylīca. vt Meret diffusis flēs elegia comis. Septima elogiū cōstās prio pe
de dissyllabo qlibet sit: et quatuor dactylis. vt Sapho cōposuit male casta poe
mata. Octaua saphicū cōstās trocheo: spōdeo et dactylo et duob⁹ trocheis. vt
integer vite scelerisq^{ue} purus. Nona priapeū cōstās gliconio et pherecratio: hoc
est spōdeo choriābo pyrichio spōdeo dactylo et spōdeo. vt hellestōicum tuos
num^{us} p^{re}gat hortos. Decia phalentiū cōstās spōdeo dactylo et trib⁹ trocheis.
vt Quisq^{ue} cōposito seren^{us} euo. Undecima saturniū cōstās dimetro iambico ca
thalectico anacreontio et dimetro trochaico brachicathalectico ityphalico. vt
Ihis pererrat orbē comib⁹ p^{re}fixis. Duodecima archilochiū cōstās anapestico
dimetro cathalectico pythiaco dimetro trochaico brachicathalectico itypha
lice. vt remeat vir ab arce tyrāni vultib⁹ cruēns. Tertiadecima encomiologium
cōstās pēthimemeri dactylīca archilochia et pēthimemeri iābica aristrophā
nia. vt carmina bella magis velim sonare. Quarta decima iābiligū cōstās pēthi
memeri iābica Aristrophania et pēthimemeri dactylīca archilochia. vt fontes
rigabāt gramina letificos. Quinta decima alchalcū cōstās pēthimemeri dacty
lica et duob⁹ trocheis. vt Luna rubēs zephyros cominat. Sextadecia alchalcū
cōstās pēthimemeri iābica et dactylis duob⁹. vt Vides vt alta sit nūc cādī
dū. Decima septima archilochiū cōstās tetrametro bucolico et trib⁹ trocheis.
vt q^{ui} varijs terris animalia p^{re}meant figuris. Decima octaua soli iambicū cons
tās dimetro iābico cathalectico archilochio et anapesto vel spōdeo et duob⁹ iā
bis. vt furēs refundit vnda tremulos sinus freti. Decima nona archilochiū cō
stās pēthimemeri dactylīca dimetro iābico acathalectico archilochio vt scri
bere p^{er}iculum amore p^{er}iculum graui. Vigesima archilochiū cōstās dimetro iābi
co acathalectico archilochio pēthimemeri heroica archilochia. vt nūc q^{ui} de
ducit iouē nūc mare nūc silue. Vigesima prima equocū cū extreme syllabe me
tri sunt eedē alioquin heroici id metrū est. vt exercet mētes fraternas grata ma
lis. Vigesima scda reciprocū heroici in fothadicū id sit quoties heroici cōter
sa scāsiōne in fothadicū mutat q^{uo}d vt supra dicim⁹ est trimetrū acathalectice
trochaicū. vt ire cupis surus mala vites somnia queso hoc est si a fine scādere
incipias trimetrū trochaicū facies hoc modo. Queso somnia vites mala si rug
cupis ire. Vigesima tertia reciprocū iābicū in elegiacū quoties iābicū mutato
ordine scāsiōne elegiacū facit. vt micant nitore tecta sublimi aurea. muta or
dinē scādendo aurea sublimi tecta nitore micant.

Postq^{uam} metrorū spēs execut^{us} suz sup^{er}est vt te admoneā carmen q^{uo}d ex h^{is} mōi
metris p^{er}ficat trifariā diuidi: aut em̄ monocolō ē. i. vniembre: aut dicolō. i.
bimbēbre. aut tricolō. i. trimēbre. Monocolō ē q^{uo}d vno g^{en}re metri constat. vt tota
eniceis vergilijs. Dicolō q^{uo}d duplici metri g^{en}re. vt Nasonis eple amatorie q^{uo}d heroi
cis atq^{ue} elegiacis h^{is}ib⁹ cōstāt. Tricolō q^{uo}d h^{is} triplex metri gen^{us}. vt complures
ode horatij. Sit et alia diuisio carminis et^{er} dūtaxat q^{uo}d varijs metrorū g^{en}rib⁹ cō
ponit^{ur}. Dicimus em̄ h^{is} mōi carminū aliud esse distrophō. cū post duo metrorū ge
nera statiz ad p^{ri}mū reuertimur. Aliō tetrastrrophō cū post q^{ui}tuor id facim⁹. vñ si
vt carminū q^{uo}d ex diuersis cōstāt metris. aliō sit monocolō aliō dicolō distrophō
aliō dicolō tetrastrrophō aliō tricolō tetrastrrophō. Monocolō cū gen^{us} metrū in
forme ē. vt pria ode horatij. Est em̄ vno metri g^{en}re cōposita. i. choriābico trimes
tro q^{uo}d asclepiadeū ē. vt mecenās atavis edite regib⁹. O et flidiz et dulce tēus
meū. Dicolō distrophō q^{uo}d carmē duob⁹ g^{en}rib⁹ cōstāt et post duos h^{is}us ad p^{ri}mū
reuertit^{ur} q^{uo}d est tertia ode horatij in q^{uo}d p^{ri}mū metrū est gliconiū choriābicū tris
metrū scdm̄ asclepiadeū tertij itē gliconiū. vt sic te diua potēs ex p^{ri}. Et sic fies
helene lucida sydera vētorūq^{ue} regat p^{er}. Dicolō tetrastrrophō duob⁹ g^{en}rib⁹ q^{uo}d stat
et post quartū h^{is}um ad p^{ri}mū reuertit^{ur} q^{uo}d est scda ode horatij in qua tres p^{ri}mī
h^{is}us sunt dactylīci penehametri saphici q^{ui}nt^{us} adoni^{us} tres itē sequētes saphici

pēthametri saphici. vt iā satis terris niuis atq; dire. Stādinis misit p̄ r̄u bē
te. Dextera sacras iacular^o arces. Terruit gētes grauenē rediret.
Tricolon tetrastroph^o qñ trib^o gñib^o cōstat r̄ post quartū p̄suz ad primū reuer
titur. vt est quinta ode horatij in qua p̄mi duo p̄sūs alclepiadei sunt. terti^o phe
rerracius. quartus gliconi^o. duo itē sequētes vt q̄s multa gracilis te puer in ro
la. Perusus liquidis vt get odoribus. Szato pyrra sub antro. Cui flauam reli
gas comā. Simplex mūdicijs heu quociens fidē. Mutatoq; deos flebit r̄ aspe
ra r̄ reliqua. fiteri pōt vt pluriū etiā q̄ triū metrop̄ mixtionē reperiri cōtingat:
sed nos ea tm̄ notasse cōtenti sumus que maxime in vsu erant.

Hec sunt mi Jacobe q̄ de metris ad te imp̄sentiarū cōscripsim^o vbi q̄tum
in me fuit seruato ordine cuncta. digessi. quo r̄ in p̄hs tps rē tibi cognitu
dulcidā redderē r̄ in futurū si qñ vsus veniret aut alicui^o rei te repēs obliuio
teneret oīa inuētū atq; de p̄d p̄tu q̄s facillima foret. supest vt tu hec assidue r̄ di
ligēter plegas: r̄ fidelr̄ memorie cōmēdes. Interim ē cōponēdis p̄siculis mētē
exerceas. Ita effi fiet vt nec te accepti bñficij nec me laboris penitebit mei. vale.

Nicolaus perotus Celio peroto fratri charissimo salutē.

Ex oībus immortalis dei erga me bñficijs duo sunt q̄b^o maxime gl̄iari so
leo. vnū q̄ bessarionē mihi principē alterum q̄ te fratrem prestiterit. Nā
si mihi data esset facultas oī pro arbitrio meo eligēdi qd cogitare. me dicā spera
re amplius potuissem. Ut enim a p̄ncipe incipiam nactus sum p̄m bñfeci
cium humanum liberalē inaudita equitate summa iusticia singulari fide diuī
na sapientia adeo preterea omni genere studiorū eruditum: vt mihi interdū
de eo cogitandi non tam vnus homo literatus q̄s litere ipse omnesq; bone ar
tes in vno homine esse videantur. Nulla res est tam difficilis tam abolita q̄s
ex huius animo veluti quodam thesauro non liceat expromere q̄s peritus est
diuinarum doctus r̄ civilis r̄ pontificij iuris. Quod est adeo in philosophia
abstrusum atq; reconditum quod huic nō sit penitus familiare. quis in mathe
maticis excellentior quantum exemplorum quantum historie quantum anti
quitatis tenet. Num sermo eius cum grece loquitur plane atticus est: cum scri
bit latine muse ipse romane loqui videntur. Orationem ipsius platonica p̄
tes crebra est assidua copiosa r̄ hibernis niuib^o similis in versibus tantū les
poris dulcedinis suauitatis inserit vt nihil diuinius nihil sit celestius.

Quid epigrammata que nuper in themistium platonicū composuit queq; sus
bito cum latina reddidisti nonne reddere probatissimā illā antiquitatem viden
tur disputationes eius ita subriles ornate graues vt facile quēlibet quo velit
impellat r̄ trahat. ita ex tempore loquitur quasi iam pridem scripserit videtur
ad manum sensus omnes instructi. Tanta preterea humanitate erga omnes
expositus est vt qui dignitate summum locum tenet facilitate morum pene in
finitus videatur. Liberalitatem eius cum infinita ex latinis tum maxime hoc
tempore infelicissimi grece populi experiuntur qui propijs expulsi sedib^o ad
hunc veluti vnicū refugium confluunt. Adde quod me adeo amanter bñfi
cie clementer amplexus est vt octauum iam annum non solum domi sed intra
secretiora cubilia ad curas castissimi corporis sui tenuerit teneatq;. Apud quē
q̄tum gratia r̄ auctoritate valuerim in propinquorum atq; amicorum honorē
bus expertus sum. Que nostra familia qui pater qui nos omnes que nostre for
tune essent nisi princeps noster fuisset.

Nota hec omnibus sunt quicquid sumus principis nostri sumis beneficio
humanitate clemētia huic vni bonas fortunas ipsam dēniq; animam debem^o.
Merito itaq; me puto immortale bñficiū adeo cōsecutum q̄ talem nactus sum
principem quem nisi summa integritate fide obseruata colam venerer adoret
sceleratus facinorosus nefarius sum e conspectu hominum fugandus efficiens
dusexterminandus. De te sō tu frater quid loquar? An mihi secundo loco cui

Inter aliquid dulcius poterat q̃ te talē habere germanū qui mihi vt aspectus ac
 incrementis corporis ita: vt moribus et natura similis euaderes qui fide quis
 bus ipse studiū deditus a me erudieris doceris instrueris quē ego veluti imā
 ginem quandā meis manibus formarem atq; confingerem. De cuiꝫ indole tās
 tā animo spem cōcepi et non mediocre decus allaturū te familie nostre nisi te
 nobis fata inuiderint existimem. At quorsum de me inquires Nam de principe
 nostro nō miror quē vbiq; laudare extollere p̃dicare fatiari nō p̃ōt. Nēpe qz
 tuis quoq; laudibus satiari nō possum optime et suauissime frater ita me inge
 niū trā ita studiū ita mores delectāt p̃sertim in hoc lubrico etatis in quo mul
 ti adoleſcētes periclitari solēt Quāta me nuper voluptate affectū putas cū me
 rogasti vt vna epla oīa gēa metrorū q̃ apud Horatiū placē reperiuntur bre
 uiter cōprehenderē et vnde lyrici poete dicti fuerint ad te scriberem. Ex his cū
 intelligo nō cōtentū heroicis atq; elegiacis versibus vt ceteri nostre etatis ado
 leſcentes ad cetera quoq; genera aspirare. Quod in te optimi ingenij tui exactio
 simeq; in studiis diligentis testimonium est. Ego vero inhonestissimo desiderio
 tuo morē gerā et instar liberaliū hominū plus etiā quā a me queraſ p̃stabo ac
 tibi epistola oīa metrorū gēa quibus non solum Horatius verū etiam Boc
 rius vsus est breuiter annotabo. Sed tū prius qd lyricorū vetustissimū nomē sibi ve
 lit ostēdero. Dicti igit lyrici sunt a lira qm̃ veteres hmoi carminum scriptores
 ad lirā poemata sua canere cōsueuerūt hi apud grecos qdē octo ferunt alcmā
 a quo alcmaniū metrū dictū est stesicorus a quo stesicorū alceus a quo alcatū
 ibicius a quo ibiciū anacreo a q̃ anacreo tū simonides a quo simonidū pinda
 rus a quo pindarici. bacchilides a quo bacchilidiū. horum vt Quinti. inquit.
 Longe pindarus princeps spiritus magnificētia figuris beatissima verū ver
 borū copia velut quodā eloquētie flumine ppter qd horatiꝫ merito cū memi
 nit inimicabilē. Additur supradictis sapho quā magistrā fuisse platonis nona
 nulli tradū: a qua saphici metrū appellatū est ita lyricorū nūerus nouem mu
 sarū numerū implebit quarū inuocationibꝫ cantus suos eordiebātur. Apud
 latinos vero precipue memorantur lyrici. hora Celsus Bassus et Valerius Mar
 tialis. Inter hos palmā obtinet Horatius. Solus fere vt idē Quinti. inquit legi
 dignꝫ: nam et insurgit aliqñ et plenꝫ est iocunditatis et gratie et varijs figuris fe
 licissime audax. Scdus Valerius Martialis quē intellexisse Quintilianū arbi
 troz cū aut si quē addicere Horatio velis erit Celsus Bassus quē nuper vidimꝫ.
 Sed cū longe precedunt ingentia viuētū. Martiale q̃ppe Quintilianꝫ etate ma
 nifestum est ac celsū bassi vir hac tēpestare superest nomē. Vtus est autē Horatiꝫ
 in eo libro qui ode inscribitur vnde viginti metrorū generibus. ¶ Primum est
 deo duobus choriambis et pyrrhichio: sic enim scanditur.

Mece. nas ata. uis. edite re. gibus. Scripsit hoc metro dātaxat tris odas.

Mece. nas ata uis edite regibus.

Eregi monumentum ere perennius

Donarem pateras gratasq; commodis

¶ Scdm̃ genꝫ est dicolon tetrastophen: primi tres versus sunt dactyli: pētha
 metri: saphici: cōstant em̃ trocheo spondeo dactilo ex duobus trocheis hoc mo
 do. Jam sa. tis ter. ris niuis atq; dire quartus adonius: cōstās dacty lo dimetro
 cathalectico hoc est dactilo et spondeo siue trocheo hoc modo. Terruit rebem.
 Scripsit hoc metro tres et viginti odas.

Jam satis terris niuis atq; dire

Mercuri facunde nepos athlantis

Quem viſū aut heroa lyra vel acri

Vile potabis modici sabinum

Integer vite scelerisq; purus

Rectius viues licini neq; altum.

Ocium diues rogat in patenti

Martij celebs qd agam kalendis

Mercuri nam te docilis magistro

Perculus rieu modo dictus o plebs

D. Nicolai Perotti

Parcius iunctas quatunt fenestras
O venus regina gaudi paphias
Poscimus siquid vacat sub ymbra
Persicos odi puer apparatus
Nullus argento color est avaris
Ne sit ancille tibi amor pudori
Septimi gades aditure mecum
Ulla. si iuris ibi peierati.

¶ Tertium dicolum distrophon primus versus est choriambicus gliconius tri meter constans spondeo choriambico et pyrrichio hoc modo. Sic te diua potens cypri sequens est asclepiadeus hoc modos. Cic fratres helene lucida sidera. scripsit hoc metro odas. xij.

Sic te diua potens cypri
Cum tu lydia telephi
Water seuu libidinum
Et thure et fidibus iuuat
Donec gratus eram tibi
Utor pauperis ibici

¶ Quartum dicholon distrophon primus versus est dactylicus archilochius tetrameter constans tetrametro buccolico et tribus trocheis vt soluitur acris hyems grata vice veris et fauoni sequens. Item archilochius constans ex pen rhimemeri iambica tribus trocheis hoc modo. Trahuntq; machine carinas. Scripsit hoc metro duntaxat hanc oden.

¶ Soluitur acris hyems.

¶ Quintum tricolon tetrastrophon. Primi duo versus sunt asclepiadei hoc modo. Quis multa gracilis te puer in rosa. Tertius pherecratus constans spondeo dactylo et spondeo hoc modo. grato pyra sub antro. Quartus gliconius de quo supra dictum est hoc modo. Cui flauam religas comam: scripsit hoc metro septem odas.

Quis multa gracilis te puer in rosa
O nauis referent in mare te noui
Dianam tenere dicite virgines
Utat hinnuleo me similis cloe.

O fons blandusie splendidior vitro.
Audiuere lyce diu mea vota diu.
Quid fles asterie quem tibi candidi.

¶ Sextum dicolon distrophon. Tres primi versus sunt asclepiadei hoc modo. Scribe. ris vario fortis et hostium. quartus est gliconius hoc modo. Miles te duce ges. seris scribit hoc metro odas nouem.

Scriberis vario fortis et hostium
Pastor cu traheret per freta manibus
Quis desiderio sit pudor aut modus
Albine doleas plus nimito memor

Nolis longa fere bella numantie
Extremum tanaim si biberes lyce
Inclusam danaen turris athenae
Diuis oste bonis optime romule

¶ Septimum dicolon distrophon primus versus est heroicus hoc modo. Lauda. bunt alii. claram. rhodo. aut miti. lenem. Secundus est dactylus alcmannus te trameter acasthalecticus quatuor enim pedes heroici h3 siue dactylos oēs siue spodos siue mirtos frequentissime tamen in tertio pede dactyli hoc mo. Aut ephe sum bima. ris veco rinthi. scribit hoc metro quatuor odas.

Laudabunt alij claram rhodon aut mitilenem
Albus vt obscuro detergit nubila celo.
Te maris et terre numeroq; carentis harene.
Quod tibi vis mulier nigris dignissima barrhis.

¶ Octauum dicolon distrophon primus versus est choriambicus monometer aristophanius constans choriambico et amphibraco siue bacchio hoc modo.

Lidia dic per oēs Sequens est choriābicus trimeter sapphicus cōstās epyrristo secundo duob⁹ choriābis et amphibraco siue bacchio hoc mō. Te deos oro. sybarim, cur properas amando. scribit hoc metro duntaxat hanc oden.

Lidia dic per omnes.

Te deos oro sybarim cur properas amando.

¶ Nonum tricolon tetraprophon primi duo versus sunt dactylicae alcaei tris metri cathalectici constat enim penthimeri iambica et duobus dactylicis hoc modo. Vides ut alta stet. niue. candidum. Tertius est iambicus archilochius dimeter cathalecticus siquidem in primo pede recipit iambum. vel spondeum in quarto iambum vel pirrichium deinde superest syllaba hoc modo silue. laborantes. gelus. quartus versus est dactylicus almanius tetrameter de quo paulo ante diximus recipitur in tertio pede frequentissime trocheum hoc mō. Minima consisterint acute scribit hoc metro septem et triginta odas.

Vides ut alta stet niue candidum

O matre pulchra filia pulchrior

Velox amenum sepe lucretilem

Musis amicus tristicam et metus

Natis in vnum leticie seiphs

Icci beatis nunc arabū inuides

Quid delicatum poscit apollinem

Parcum deorum cultor te infrequens

O diua gratum que regis anxiū

Nunc est bibendum nūc pede libero

Motum ex metello consule ciui cum

Equum memento rebus in arduis

Pondū subacta. ferre iugum valet

O sepe mecum tempus in vltimum

Non semper imbres nubibus hispidos

Quid bellicosus cantaber et scites

Ille ne phasto te posuit die

Heu heu fugaces posthume posthume.

Jam pauca aratro iugera regie

Decimū monocolon versus est choriābicus penthemeter alcaeus cōstās spō deo tribus choriābis et pyrricheo hoc mō. Tu ne. quesieris. scire nephas. quē mihi quem tibi Scribit hoc metro tris odas.

Tu ne quesieris scire nephas quem mihi quē tibi

Nullam varre sacra vire prius seueris arborē

Gerudelis adhuc et veneris muneribus potens.

Undecimū diacolon distrophō primus versus est dimeter iābic⁹ archilochi⁹ acathalecticus. cōstat em̄ amphimacro qui metrū facit et duob⁹ iābis siue altero spōdeo hoc mō. Nō ebur. neq⁹ au. reū. Sequens trimeter iābicus hyponacti⁹ cathalecticus. h̄z em̄ quinque iābos et syllabā recipit em̄ imparib⁹ sedib⁹ etiā spō deū hoc mō. Dea renidet i d omo lacrimat. Scribit hoc metro duntaxat hanc oden.

Non ebur neq⁹ aureum.

Duodecimū monocolō vers⁹ est ionic⁹. amnon sapphic⁹ trimeter cathalecti⁹ hoc est trib⁹ ionicis a minori cōstās hoc mō. Miserari est. nec amori dare ludū

Scribit hoc metro tantum hanc oden.

Miserari est nec amori dare ludum.

Tertiumdecimū diacolon distrophon primus versus est heroleus hoc modo. Disu. gerent. nec recte. unē iā. gramina. cāpls. Sequens est dactylicus archilochius dimeter cathalecticus hoc est cōstās duob⁹ dactylis et syllaba hoc mō

Arbori. busq⁹ co. me. Scribit hoc metro hanc oden.

Cur me querelis examinas tuis
Bacchū i remotis carmine rupib⁹

Non siccata ne tenui ferar

Odi prophanus vulgus et arces

Augustam amice pauperē pati

Descendē celo et die age tibia

Iustum et tenacem ppositi virūz

Celo tonantem credimus iouem

Delicta maiorū immeritus luo

Eli vetusto nobilis ab alino

O nata meū consule manlio

Celo supinas si tuleris manus

Uixi puellis nuper idoneus

Thyrena regi progenies tibi

Qualem ministrū fulminis alitē

Ne forte credas interitura que

Que cura patrunq⁹ ve quiritum

Phēb⁹ volentē pēlia me loqui.

Diffugere nines redeunt iam gramina campis.

Quartūdecimū dicolō distrophō primus vsus est iābicus hyponacti⁹ trimeter acathalectic⁹ cōstās ex iābis recipiēsq; etiā spōdēū imparib⁹ sedib⁹ hoc mō. Ibis liburnis inter alia nauū. Sequēs est iābic⁹ archilochi⁹ dimeter acathalectic⁹ cōstās quatuor imparib⁹ iābis admixto interim sedib⁹ spōdeo hoc mō. Amice pro pugna cula. Scripsit hoc metro odas decem.

Ibis liburnis inter alta nauum Quid immerētes hospites veras canis
Beatus ille qui procul negotijs Quoquo celesti ruitis au cur dexteris
Parētis olim si quis impia manu Rogare longo putridā te seculo.
Lupis ragnis q̄ta sortito obtigit Qñ repositum cecubus ad festas de pes
At o deorū quicquid in celo regis Mala soluta nauis erit alite.

Quintūdecimū dicolō distrophō primus versus est iābicus hyponacti⁹ trimeter acathalecticus de quo pauloatē dixim⁹ hoc mō. Pecti nihil me sicut ātea iuuat. Scōs est saphic⁹ cōstās pēthimemeri heroica et dimetro iābico hoc mō. Scribere versiculos amore percussū graui. scribit hoc metro dūtaxat hanc oden. Pecti nihil me sicut antea iuuat.

Sextūdecimū dicolō distrophō primus versus est heroic⁹ hoc mō. Horrida tēpe, flaccē, lum con. traxit ragnēs. Sequēs est archilochi⁹ cōstās dimetro iambico acathalectico et pēthimemeri heroica hoc mō. Nūc, q̄ de, vucit iouē. nunc mare nūc silue scribit hoc metro tantū hāc oden. Horrida tēpestas. rē.

Decimūseptimū dicolō distrophō p̄m⁹ vsus est heroic⁹ hoc mō. Mollis inertia, cū tā. tū dif. fuderit. imis. Scōs iābic⁹ archilochi⁹ dimeter acathalectic⁹ de quo supra dictū est. hoc mō obliuionē sensib⁹ scribit hoc metro duas odas. Mollis inertia cum tantū diffuderit imis

Nox erat et celo fulgebat luna sereno

Duodeviginti dicolō distrophō primus versus est heroic⁹ hoc mō altera iam bel. lis teritur ci. uilibus. etas. alter iābicus hyponactius trimeter acathalecticus de quo supradictū est, hoc mō. Suis et ip. sa ro. ma. tribus ruit scribit hoc metro hanc oden duntaxat. Altera iā teritur ciuilibus etas.

Vndevigesimū monocolon versus est iābicus hyponactius trimeter acathalecticus qualis superior hoc modo. Jamū ef. fica. ci. do manus scientie hāc. tā tū modo oden hoc carmine scribit. Jamiam efficaci rē.

Habes igitur mi frater oia metro:ū gñā quib⁹ Horatius; flaccus vsus est in odis p̄m̄. p̄m̄. n̄i memores boetiana metra exequemur. Primū est dicolō distrophō duo cñ carminū gñā cōprehēdit. primū est heroycū hoc mō. Carmina qui quon. dā studi. o flo. rente per. esi. Secundum elegia cū hoc mō. Flebilis. heu mestos co. gorini. re modos. vsus est hoc metro bis tantum.

Carmina qui quondam studio florēte peregi

Flebilis heu mestos cogor inire modos.

Rupis achemenie scopulis ubi versa sequentum

Pectoribus figit spicula pugna fugar.

Secundum est monoclon versus est dactylicus tetrameter hyperacathalecti⁹ cūs constans penthimemeri dactilica. et tem dactylo et spondeo siue trocheo hoc modo. Hec quā precipi tin mer. sapio fundo. vsus est hoc metro bis. Heu quā rē. et si quis acturi sydera nescit.

Tertium metrū est dicolō distrophō primus vsus est dactylus hoc mō. Tūc me discul. sali. querūt nocte te. nebre. Sequēs ē almani⁹ dactylic⁹ tetrameter acathalecticus quatuor integris dactylicis tetrameter acathalectic⁹ quatuor integris dactylis cōstās hoc mō. Lumini. busq; pri. or. redi. at vigor. vsus est hoc metro semel tantum hoc loco.

Tunc me discussa liquerunt nocte tenebre.

Luminibusq; prioz rediit vigor.

¶ Quartū monocolō versus est dactylicus phalæntius penthameter endecasyllab⁹ pñs em spōdeo dactylo ⁊ trib⁹ trocheis hoc modo. Quisquis cōposi. to. so. renus. euo. yfus est hoc metro duobus locis.

Quisquis composito serenus euo.

Huc omnes pariter venite capti.

¶ Quintū monocolō versus est anapestic⁹ pindaric⁹ dimeter acathalectic⁹ cōstās anapesto recipiē tñ frequēter etiā spōdēū raro pcelumaticū apd comicos dactylū quoz frequēter capit ⁊ sepiētero vltima cū superest syllaba in duob⁹ breues diuidit: scādī b mō. O stel. lisen. conditor orbis. tñ b metro bis.

O stelliferi conditor orbis.

Quantas rei um flectat habenas.

¶ Sextum monocolon versus est gliconic⁹ ⁊ choriambicus trimeter acathalectic⁹ cōstās spondeo choriambo ⁊ pyrrichio hoc modo. Cum phe. bi radi. is graue. vtitur hoc metro quinquies.

Cum phebi radi⁹s graue

Quod mundus stabili fide.

Felix qui potuit boni

Vela naric⁹ ducis.

Quondam proximus attulit.

¶ Septimum monocolō versus est dactylicus adonius dimeter acathalectic⁹ cōstās dactylo ⁊ trocheo i duobus dactylis deficiēte vna syllaba hoc modo. Nubibus atris. vtitur hoc metro semel tantum.

Nubibus atris

Condita nullum.

¶ Octauum monocolon versus est iambicus hyponacticus trimeter acathalectic⁹ de quo supra cū de horatiani metris tractaremus exposuimus hoc mō. Hec cum super. ba ver. terit. vices dex. tra. Illuc sepius memorandum iambica metra imparibus quidem locis posse recipere iābum tribrachum spōdēū dactylum anapestum parib⁹ tātum iābum ⁊ tribrachum apud comicos frequēter ⁊ anapestum: vtitur hoc metro bis duntaxat. Hec cum superba vertit vices dextera. Quisquis profunda mente vestigat verum.

¶ Nonū dicolō distroph⁹ prim⁹ vsus est asclepiade⁹ choriambic⁹ tetrameter acathalectic⁹ pñs spōdeo duob⁹ choriambis ⁊ pyrrichio hoc mō. Si quā. tas m. pi. dis. flu. ctib⁹ in. citus. Sequens ē dactyl⁹ pherecrati⁹ trimeter acathalectic⁹ pñs spōdeo dactylo ⁊ spōdeo b mō. pōt. xlar ha. renas. yfus ē b metro semel tñ. Si quātas rapidis fluctibus incitus.

Pontus versat harenas.

¶ Decimū dicolō distroph⁹ pñ⁹ vsus ē dactylic⁹ saphiric⁹ pēthameter acathalectic⁹ pñs trocheo spōdeo dactylo ⁊ duob⁹ trocheis b mō. Cū po. lo phe. bus rose. is qua. drigis. Sequēs ē gliconius de quo supradictū est hoc modo.

Lucē spargere ceberit: yfus est hoc metro semel tantum.

Cum polo phebus ioseis quadrigis

Lucem spargere ceperit.

¶ Undecimū dicolō distroph⁹ prim⁹ versus est iambicus anacreotic⁹ dimeter acathalectic⁹ cōstās trib⁹ pedibus ⁊ syllaba hoc modo. Quisquis vo. let pen. nē. Sequens est pherecrati⁹ de quo supradictum est hoc modo.

Quisquis vōlet perennem

Cantus ponere sedem

¶ Duodecimū monocolō vsus est anapestic⁹ partheniacus dimeter acathalectic⁹ cū pñi duo pedes recipiūt anapestū vel spōdēū. terti⁹ semp spōdēū deinde superest syllaba hoc modo. Felix nimium prior etas yfus est hoc metro bis.

Felix nimium prior etas

Qui se vōlet esse potentem

¶ Tertidū decimū monocolō vsus dactylic⁹ saphiric⁹ pēthameter acathalectic⁹ de q paulo ant dixim⁹ b mō. Noui. m⁹ quā. tas dede. rit ru. inas. yfus ē b metro bis. Nouimus quātas dedit ruinas.

Bella bis quinis operatus armis.

Hoc tñ dimetro adamo terminauit in hūc modum. Sycta donat.

¶ Quartidū decimū dicolon distroph⁹ pñ⁹ versus ē iambicus archilochic⁹ trimeter acathalectic⁹ imparib⁹ sedibus spōdēum recipiētiā interdum etiā anapestum in fine pyrrichium vel spondeum hoc modo. Quicūq. so. lā me. te pñe apitipent. Sequens est iambicus archilochic⁹ dimeter acathalectic⁹ hoc modo

D. Nicolai perotti

Summū agere, dit gloriā, vsus est hoc metro semel.

Quicquid solā mente precepit petit.

Summū agere credit gloriā.

¶ Quintūdecimū monocolō vsus est dactylic⁹ ityphallic⁹ tetrameter acathalectic⁹ elegiac⁹ hoc modo. Quis constans trib⁹ dactylis et pyrrichio hoc mō. Qui ferere ingenuū vult agrū. vsus est hoc metro semel tantum. Qui ferere ingenuū vult agrum.

¶ Sextūdecimū dicolō distrophō primus vsus est iambic⁹ trimeter acathalectic⁹ de quo supra memorauimus hoc mō. Quāuis fluē te di. ues au. ri gur. gite. Sequē elegiac⁹ hoc modo. Nō ex. pletu. ras co. gat aua. rus opes. vsus est h⁹ mō semel. Quāuis fluente diues auri gurgite.

Non expleturas cogat auarus opes.

¶ Decimūseptimū dicolō distrophō vsus est dactylic⁹ phalaeuci⁹ pēthameter endecasyllab⁹ de quo supra memorauimus hoc mō. Quāuis se ty. ri. osu. perbus ostro. sequēs est dactylicus archilochi⁹ tetrameter cathalecticus hoc modo. Comeret. et nū. eis la. pillis. vsus est hoc metro semel.

Quāuis se tyrio superbus ostro.

Comeret et nūeis lapillis.

In quo sepe pro spondeo siue dactylo imparibus locis trocheum reperies.

¶ Undecimū dicolō distrophō prim⁹ vsus est dactylic⁹ alcaemic⁹ trimeter hypcathalectic⁹. Nā post tres pedes superest syllaba hoc mō. Quis homi. nū gen⁹ inter. ris. sequēs est pherecrati⁹ de quo supra memorauimus q⁹ tñ in prima sede cōtra vsus anapestus recipit h⁹ mō. Simili surgit ab ortu vñ h⁹ metro semel tñ.

Omne hominum genus in terris.

Simili surgit ab ortu.

¶ Undecimū monocolō vsus est iambicus anacreonti⁹ dimeter acathalecticus cōstans anapesto duob⁹ iambis et syllaba hoc mō. Habet hoc. volu. ptas. om. nis. vsus est hoc metro semel. Habet hoc voluptas omnis.

¶ Vigestimū dicolō distrophō prim⁹ vsus est asclepiade⁹ de q⁹ supra dictū est h⁹ mō. Heu heu q⁹ miseros tramite deuo. Sequēs est iambic⁹ archilochi⁹ dimeter acathalectic⁹ hoc mō. Abdu. cit i. gno. rā. tia. vsus est hoc metro semel. Heu heu q⁹ miseros tramite deuo. Abducit ignorantia.

¶ Vigestimū primū monocolō vsus est heroic⁹ herameter. Q⁹ ppetu. a mun. di. rati. one gu. bernas. vsus est hoc metro semel. Q⁹ ppetua mūdū rōne gubernas

¶ Vigestimū secundū dicolō distrophō primus vsus est dactylic⁹ alcaemic⁹ tetrameter acathalectic⁹ de quo supra dictū est h⁹ mō. Sūt et e. m. pen. ne. volu. crei. mihi. Sequēs est iambic⁹ archilochi⁹ dimeter achatalecticus cui⁹ paulo ante mentionē fecim⁹ h⁹ mō. Que cel. sa cō. scendāt poli. vsus est hoc metro semel tantum. Sunt etenim penne volucres mihi.

Que celsa consendant poli.

¶ Vigestimū tertium dicolō distrophō prim⁹ versus est trochaic⁹ alcaemic⁹ dimeter acathalectic⁹ hoc mō. Quos vi des se dere. cello. Ubi animaduertēdū est trochaica metra locis imparibus suscipere trocheū et nōnūq⁹ dactylū parib⁹ vero eū supra dictostū enā spōdeū et anapestū de quo nuper a nobis diligēt⁹ disputatū est in libro quē nuper de metris edidim⁹. Sequēs est pherecrati⁹ cui⁹ supra mentionē fecim⁹ hoc modo. Solū culmine reges recipit eñ hic p spōdeo anapestum vsus est hoc metro semel.

Quos vides sedere cello

Solū culmine reges.

¶ Quartū et vigesimū dicolō distrophō prim⁹ vsus est dactylic⁹ phalaeutius pēthameter endecasyllab⁹ hoc mō. Quid tantos iuuat excitare mor⁹. sequēs est elegiacus hoc mō. Et p pua fasq⁹ sollicitare manu. vsus est hoc metro semel.

Quid tantos iuuat excitare motus.

Et propria satum sollicitare manu.

¶ Quintū et vigesimū monocolō versus est dactylicus archilochi⁹ tetrameter cathalectic⁹. Primi duo pedes possunt esse dactyli vel spōdici. tertii tñ dactylus. quart⁹ sponde⁹ hoc modo. Si vis. celsi. iura to. nātis. vsus est hoc metro ter. Si vis celsi iura tonantis.

Que quam discere sedere rerum

Puro clarum lumine phœbum

De metrorum ratione et generibus. Fo. xcix

Certum et viginti simum monocolorus est dactylicus achilochius cōfās tetras metro buccolico et tribus trocheis hoc mō. q̄ variis terras animalia permeant. an. fi. gūris. vsus est hoc metro semel.

Quā variis terras animalia permeant figuris.

Hec sunt mi frater que de horatij flacci ac Seuerini Boetij metris ad te perscripsi. superest ut ipse mihi nō solum agas gratias verū etiam gratiā referas quod accumulatissime factū existimabo si ex lucubratione nostra tantū speramus simul ac optamus cepisse te fructum in te lexero.

Finis.

¶ Nicolaus perotus Bartholomeo troiano. S.

Nodie inter versandum nonnullos libellos meos ceder quidaz hyppocratis mihi in manus incidit philosophi mediciqz vt antiquissimū ita optimū. Eumqz cum (vt fieri solet) aperuissē legerēqz velpotius relegere cepissē: que admiratus sum et singularē viri faciliā et summā integritatē. Erat enī in principiō lēbri iusiurandū eius optimū sane testimoniū illius et eloquentie et virtutis. Id ego latitū feci tibi qz et amicissimū mihi et in philosophia appime erudito ac tam medicinē studijs incumbenti confestim mihi vbi si eloquentiam eius non potui imitari saltem sententiā effingi quo vt tu ita per te ceteri qui medicinē dāt ope rā quales esse debeant ab hyppocrate discāt. ¶ Hyppocratis iusiurandū testor. Hippolinē medicū et Esculapiū hīgieāqz et panatiā Esculapij filias et deos ac deas omnis q̄tum in me erit et q̄tū ingeniū meū valebit. Nec omnia obseruaturū que hoc iureiurādo atqz his tabellis cōtinētur. Tributurū me p̄ceptorū meo a quo hanc artē edoctus sum nō min⁹ q̄ parenti a quo sum genit⁹. vitā cū eo cōducaturū: Res omnes quas illi necessarias esse intelligā p̄ viribus meis ministraturū. p̄geniē eius fratrum loco habiturū hanc artē sine mercede et sine pactionē b⁹ edocturū. p̄cepta oīa libere et fideliter traditurū meis et p̄ceptoris mei libris ceterisqz discipulis q̄ se legib⁹ medicine astrinxerint atqz iurati fuerint aliq̄ preterea nemini. In curādīs egrotis p̄ virib⁹ et p̄ ingenio meo reb⁹ necessarijs vsurū: nemini egritudine dilaturū: mihi per iniuriā facturū rogatū mortale venenū nemini daturū neqz id cuiqz cōsulturū neqz mulieri p̄gnā. ad interficiendū cōceptū fetū potionē porrecturū vitā meā atqz artē meā p̄rā atqz integritā seruaturū: laborātis lapillo haud quāqz excisurū sed expertis p̄r artis hoc negociū permissurū quācūqz domū ingressus fuero dūtāxat liberādiē egrotis operā daturū omnē iniuriā omnē corruptelā omne genus turpitudinis res etiā venereas spōte mea cuitaturū sine muliebriā corpā curauero sine viriliā vī: hōis liberi. sine serui que inter curādū vel videro vel audiero vel etiam extra curā in vitā hōim cognouero que reticēda esse intelligā nemini apturū sed intemeratā taciturnitatē seruaturū. p̄his igit iusiurādū itē gre atqz incorrupte feruātū mihi oīa tā in vitā q̄ in arte mea p̄spera feliciāqz succedāt et gloriā in eternū paria sit. Trā grediēti nō atqz periuro cōtraria omnia eueniant.

¶ Guarinus veronensis Floro suo. S. p. d.

Non sine causa factū esse certo scio qd̄ diphthōgāda vocabula scire te velle intelligo qm̄ eam rem et ad orthographiā id est recte scribendi formulam pertinere et non paruum legendi documentū prestare posse cognos. Quia qd̄ in re quid agā subdubito. Nā nisi me morem voluntati quide me optime meritis es gesserō: ingrati tudinis me resū esse cōfitear erit necesse. Quo crimine nihil grauius aut acerbius vel apud perlas puniri testis est renophō. Subinde cū negligētia et vitio librariorū oēm ferme diphthōgorū cōsuetudinē abolitā aut deprauatā aspiciā ita vt breui⁹ se penūcro syllabas vetustissimis codicib⁹ diphthōgis notatas p̄periā. vñ ip̄arū rōnē aut vsū aucuper vix satis scio. Et eo magis qd̄ postulas dico cit⁹ fieri festinātissim⁹ vices. Verūcūqz nō laborē potius fugisse me arguas decreui q̄tū vna tu multuaria incubrationē potuero ad te de

N. iiij

diphthōgis colligere q̄ latine locutiōis memoria suppeditarit: aut si qd paulu
lū grece ex doctissimo ac ip̄mia hūanissimo p̄ceptore meo manuele crisolora de
gustant. 2 vt Cic. p̄cepto facili de q̄ disputat possit itelligi smonē a diffinitōe
p̄fici fati eē arbitror apire qd sit diphthōg°. Diphthōg° ē duarū vocaliū cū
singule vocē suā seruāt in eadē syllaba p̄plexio: vt aēs. Nec vltg diphthongos
putādū erit: cū nec i. nec u. suū suare sonū p̄stet. Differt at a monophthōgo diph-
thōg° q̄ hec duas h̄re vocales illa vnica dūtarat cernit. vt Eoā vbi tris mo-
nophthōgos eē dephēdis. Dicta ideo diphthōg° q̄ binis p̄stare vocalib⁹ videā-
tur. Dis cū greci bis 2 p̄thōgū sonū appellāt. Nostri q̄tuor fecere diphthongos
au. eu. ae. oe. qdā ei diphthōgū adiciūt verū grecorū eā esse diphthōgū manifestus
est q̄ cū plures habeāt diphthōgos ceteris omīssis q̄ nihil proposito conducunt
aliqd attingā ex quib⁹ deriuari nostras liquet.

vertitur vt	maia	aiar. Aut sine diereſi in e diphthōgū trāſit.
vt	pean	paleſtra eneaſ in eu diph
thongū latina cōuerſit oratio: vt		curoſ theſeuſ. Aut in ea
vt	achilleſ	odſſeſ. i. vliſſeſ perſeſ. Aut in u ſo
iam	fuga in oe	comedia tragedia

Oi ve in oe vertimus. vt pena. 2 phenir. vel in u. vt
punicenſ. Diſſoluitur interdū: vt Troia quog̃ aut in diereſi
in a 2 in u conſonārem ſoluimus. vt nauſ: aut in au diphthōgū: vt
naufragiū aula auſteruſ. Et vt ad noſtrā redeamus ae
diphthōgū qdā paſſi p̄tulerūt. vt ſyllae galbae amyntae muſae: nōnulli p̄ ſecū
da eiꝯſ litera. id eſt more grecorū. i. pronunciauerunt. Quapro-
pter Maro noſter ſtꝯuitatīſ amātīſſimuſ aulai p̄ paulae: 2 pictai p̄ pictae ve
ſuſ ſuo inferuit carmini vt aulai in medio libabant pocula bacchi. Et diueſ
equum diueſ pictai veſtiſ 2 auri.

¶ Singulareſ generaſdī 2 dandi caſuſ 2 plureſ nominandi 2 vocādi in prima
declinatiōe diphthongo finali in e notari certīſſimuſ eſt: vt lyre.

¶ Plura quoq̃ deriuatiuorū nomīnū in eu exeuntium diphthōgātur 2 ea potiſ
ſimū que a vocalib⁹ in a aut in e deriuantur. vt Alerona veroneuſ. Mytilene
mytileneuſ. Athene atheneuſ. nunc cum nulla de au 2 eu erit ambiguitaſ de
ae 2 oe dicēdum eſt. Et primo de ae ſeruato alphabeti ordine. Cū quēcūq̃ me-
moriam fugerint tu te addere que legendo cōuenire poteris.

¶ De diphthongo ae in primis ſyllabiſ.

Facuſ 2 ab eo deriuata eacidea	Emuluſ grece lepidū latine ſignificāſ
Hec 2 ab eo deriuata: vt heccine.	2 fraudulentum.
Edes 2 ab eo nata: vt edifico edepol edi	Emili⁹ 2 ſua deriuā. vt emilian⁹ emilia
tus: edilitaſ.	Encāſ cū ſuiſ deri. vt eneīſ eneadeſ.
Eduſ ege capta: 2 ab eo edita: vt egīſ	Enigma ſermo obſcuruſ.
clꝯeuſ palladiſ.	Aenuſ 2 aerenuſ ab eſ erit.
Egloga. Eglogerōſ. Capricornuſ.	Enoſ loci ppriū 2 lauſ cū ſuiſ deriuā
Eger: egritudo egrotuſ	uſ vt parancoſ 2 paraneſiſ.
Egeuſ 2 ab eo dicta: vt egideſ	¶ Admonitio.
Egeū mare: regina vrb̄ 2 mulier	Eol⁹ rer vntoriū 2 que ab eo deriuant
Eolūſ Egiptuſ Eua mulier.	vt eolideſ eoliſ eolia.
Eliaſ propriū nomen viri	Eoleſ populi 2 colicuſ
Helioſ 2 heliadeſ 2 heliobaſ 2 e ſimpli	En ſeculū 2 ſua. vt conī. i. ſempitern⁹
ci ſcribenda erunt.	Enimuſ ſpꝯ. vrb̄ſ
Ema ſanguis. emarothis ceterū ema	Epoliſ paſtor caprarū 2 ab eo nata vt
thia abſq̃ diphthongo.	epoliū caprarū grex.
Emuluſ 2 que ab eo deriuatur vt emu	Equ⁹ p̄ iuſto r̄que ab eo. vt equaliſ
loꝯ circulatio.	equi⁹ equo equaſ equinoctium equipa

ro:equinales equitas:equet equotis.
Equus vero pro animalis nullo pacto
diphthongum patitur.

Emebetum carminis genus.
Heresis et ab se derivata. ut apheresis
et dieresis syncretis et hereticus heresi
viri proprium.

Heres et derivata ut hesito

Eschines Esculapius

Esereus eratus

Eschilus

Estus et que ab eo fiunt ut estus estas
et prole sua ut estivus

Esopus Eschilus

Etas etatula diminutivum suum

Eternus eternitas. ether ethere.

Ethra fulgor celi Ethra mth thesei.

Ethiops et ethiopia

Ethna et ethneus Etolus et elolia.

¶ In medijs syllabis.

Acheus nomen gentile

Alceus poeta

Aceon proprium nomen viri

Peteus literalis

Anapestus pes metri

Anapea genus avis

Ane^o autem aristus arieus aridens

Ascreus quoniam ab asera loco delatum
est. Aulea

¶ De litera. C. in primis.

Clemens celebs

Ceps proprium loci phi autem nomen.

Ceps per e simplex scribi debet

Cecus et cecitas

Cecia ventus quidam

Cecilus et cecilia

Cedo in omnibus temporibus ut cedebat
preterquam in preterito: et ab eo descendens
tibus: ut cecidi cecidisse.

Cedo autem dare locum designans simplici
e scribitur.

Celum et que ab eo. ut celestis celebs.

Celo celas Ceneus proprium viri

Chetophon Cheronia urbs.

Chere pro salute

Cenodoria nova gloria pro inani autem
gloria e sim: pluri scribe. et cenotaphium

cesar cum su. ut cesarian^o cesaria cesaries

Cetera ceteri

Cetus pro contutu: pro pisce autem e sim

pluri scribitur

Cepi imperfectum verbum sed preteritum

a capio cepi cum suis derivatis p e sola
ut cept^o incept^o inceptor et preceptor
¶ In medijs syllabis.

Cacodemon infelix

Caldens

Chamelon animal

Chamemelea herba

Chimera. cinedus Cynegirus. circuz
oppidum

Chlena vestis

Chytenestra

Cyrenus

Camelea herba

¶ De litera. D. in primis syllabis.

Dedalus

Demon et demonium.

Dicta

¶ In medijs syllabis

Diceus iustus

Dicearchus dicearchia

Diercus dracena draconis femina.

Debius et ephession

Eudemo felix: et quoniam scripsisse pro

f. ph. positum animaduerti cum idem fere
sit: ut fuga. phiga

Fama tunc in loci. f. ph. supponam.

¶ Ph. in primis

Phaces populi

Phedon nomen philosophi et phedra

phedron. et phedros.

¶ In medijs.

Phlegrei: phariseus phereus

¶ De litera. S. in primis syllabis.

Sea quod et ge dicitur. ab hoc georgica et

geometra que solo e scribuntur

Seon fluvius

Sesa iacula getulus

Cneus quod per e scribitur sonat s vtea

ius quod sonat gaius

Sice^o igitur et grecicus et grecor.

¶ In medijs syllabis.

Synecia bone dea nostris dicta

Syneces mulieres

Synecium mulierum divinatorium

¶ De litera. J.

Idens mons et viri proprium et nomen
locale

Jeta mulieris proprium

Jdame^o quia a loco ei derivatur ut idu

mea Jleus rhetor quidam. et fluvius

Judeus et iudea

Jymeneus

¶ De litera. L.

¶ iiij

D. Níco lai peroti

Leda et sua derivata: vt lefus.

Lelius
Lemargus et lemargia ingluuies
Lestricones populi
Letus lenius Lena vestis
 ¶ In medijs.

Leena
Lacena
Lacedemon
Lacedemonius
Lyceus bacchus
Lyceus Ledens

¶ De litera. M.

Meander flumius
Menades mulieres insane
Menalus mons
Menia Meon
Meotis palus et meoticus

 ¶ In medijs

Macera. i. spata Megera
Manichei Museus proprium

¶ De litera. N.

Nazarenus et nazareus
Ne pro vitijs

¶ De litera. P.

Pcan
Pedagogus et alia que a peda. i. puer
ro derivantur. vt pedomantis
Pedoribes preceptorum in gymnasijs
Peon medicus qda a q pconia herba
Pedia infante disciplina
Pcon pes metricus. Preda et predor
Predium et eius diminutiui prediolu
Prenciste et prenestinus
Pres predis
Preprepositio euz suis compositis. vt
preceps.
Presum prestor et prestolor
Pretorium pretor prelium premium
Preter et preterea

 ¶ In medijs

Palestra et palest ites
Palemon.
Pape Palestina
Panetius philosophus
Pyrens arthemensis portus
Platca vrbis et platenfis ex ea
Ptolemus
Pileus proprium.

¶ De litera. Q.

Que relatiui singulari et plurale in o
ghe qsqz qda aliud genus seruatiua

Que vero coniunctio per e solam
Quero et que ab eo. vt questus et qstoe
questura quoror passium
Quoror vero pro lamentatore simplex
habet et primam breuem.
Queso

¶ De litera. R.

Rhoda pro curru

¶ De litera. S.

Sepe cum suis compositis vt sepius
Sepissime et sepenumero
Senus secula et seculola
Speculum et spelunca.

¶ In medijs

Saduceus et sinceris

¶ De litera. T.

Tenarus mons Tenia vitta
Tymeus viri proprium
Tropheon.

¶ De litera. U.

Ue. vecors. recordia

¶ De oe diphthongo.

Oebalia ps laconice conius dispensa
tor familie: et ab eo economia et econo
micus: edipus edipodes.

Shades proprium viri
Enos vinum et ab eo enophorum vas
vinarium

Enotrijs sabini
Eneas proprium viri Eneus
Enstrum pro asylo

¶ In medijs.

Amebeum carminis genus

¶ De alijs literis

Telesyria. i. sana syria
Cenobii vita comunis. vt monachos

Cepi pro incipio

Cena cibus serotinus

Ceus gigas

Celius et celia

Cetillus proprium

Cresus rex

Celia fossa prope romam

Epicnum sub commune. Fedus

Phelopemon dur quidam

Phenix phenica et phenissa

Fenum fenus feneratus fenerator

Fedus fetus setura felix

Phabus et phebe. no aut e phebuis

Phronca. i. prouidentia

Phedorns

Ledoria dicacitas mordax

Meniac

Donecus portus sic ab hercule dicitur

Mechus a mecha

Mericus proprium viri

Meret et mereo p tristitia nō autem

pro meritando

Menetius pater patrocli

Melibeus

Meledis

Modie portus viator

Modie poetici ad iter cōscripti opus

Proemium p̄remia p̄ouerbiū

Pena peni pro aphris

Penitentia et penitet

Psalmedia psalmodia

Trezem oppidum a quo trezent

Schenobates consensor funium

¶ Finis preceptorum de diptingis.

¶ Habes itaq; lector diligentius recognitam et auctam Nicolai peroti grāma
tice quā si eiusmodi rerū adhuc egēs tibi in primis cōparandā censco. Vale.

¶ Octo sunt principia grammaticæ.

Octo sunt principia grammaticæ. s. suppositū et appositū. Depēdēs et termin⁹.
Substantiū et adiectiū relatiū et antecedēs specificās et specificale. Depē
terminatio et determinabile. Coniunctio et coniungibile dispositio et disponibile.

Primū principii est suppositū et appositū nti casus q̄ naturaliter regit a
verbo a partē aī et verbū respectu eius vocat appositū vt magister legit.
Et debet cōuenire in duob⁹. s. in numero et in p̄sona. Et si in vno istorū discōue
niant locutio est in cōgrua nisi sit constructio figuratiua. Numeri sunt duo scz
singularis et pluralis singularis vt magister pluralis vt magistri. ¶ Persona
verbi est triplex. prima vt amo. Secunda vt amas. Tertia vt amat. ¶ Omnia
vero nomina pronomina et participia sunt tertie persone p̄ter ego et nos que
sunt prime: tu et vos que sunt secunde. et exceptis vocatiuis casib⁹ qui sunt sem
per secunde. Omne quippe verbum personale modi finiti exigit et regit nti ca
sum a parte ante pro supposito et regit ipsum ex vi persone.

Secundum principium est dependens et terminus. Et dicitur terminus ca
sus obliquus qui naturaliter regitur a verbo a parte post: et verbū respe
ctu eius vocatur dependens: vt amo deum et non tenetur conuenire in aliquo
accidente terminus tamen debet poni in illo casu quem verbum dependens re
quitit a parte post: prout in natura verborum videtur.

Tertiu principii est substantiū et adiectiū. Et dicit substantiū declinari p
vnu solū articulū vel per duos tm p vnu articulū vt hic magister: p duos
tantū vt hic et hec sacerdos. ¶ Adiectiū declinat p tres articulos. vt hic et hec
et hoc felix. vel per tres diuersas terminationes vt bonus bona bonū. Et debent
cōuenire in tribus scz in casu in genere et in numero et si in vno istorū discōue
niant locutio est in cōgrua nisi sit constructio figuratiua.

Quartum principii est relatiū et antecedēs et dicit relatiū quasi rei an
te late recordatiū et antecedēs quasi aī relatiū cōdēs: vt magister qui.
relatiuorū aliud substantie: vt qui. aliud accidentis: vt talis qualis. Relatiuorū
substantie aliud idēptatis: vt qui. aliud diuersitatis: vt alter. Relatiuorū substā
tie idēptatis aliud recipiō: vt sui aliud non recipiō: vt ille. Relatiū autē
substantie idēptatis nō recipiō et suū antecedens tenentur conuenire
in duobus scilicet in genere et in numero. Et si in vno istorū discōue
niant locutio est in cōgrua nisi sit constructio figuratiua. Relatiuū vero accidentis: relati
uū diuersitatis: et relatiū recipiō: cum suo antecedente non tenetur
conuenire in dictis accidentibus.

Quintum principii est specificās et specificabile. et dicit specificās nomina
tius casus qui nominaliter regitur a verbo copulatiuo a parte post. Et
verbū copulatiū respectu ei⁹ vocat specificabile: vt sum bonus. Verbi copula
tiū cōnect tria verba substantiua. s. sum fio et existo. Et quinque vocatiua. s. nomi
nor appello: nuncupor vocor et dicor. Et verba passiuā. Neutra absoluta siue
deponentia que vim habent copulandi. vt video: reputor fio yado moror &c.

D. Nicolai perotti.

¶ Specificans et specificabile non tenentur convenire in aliquo accidente: ut in
 ditatio iusti est sermones summi patris.

Extum principium est determinatio et determinabile. Et dicitur deter-
 minatio adiectivum: et determinabile substantivum: ut magister bo-
 nus. Et de hoc iam dictum est. Similiter casus obliquus rectus ab
 alio casu et determinatio: et casus reges et determinabile: ut equus
 regis. Item adverbium respectu verbi vel participii dicitur determina-
 bile: ut leges bene leges male. Et istorum adverbiorum quedam sunt adverbium loci:
 ut hic vel ibi. Quedam temporis. Quedam numeri. ut in donato latius continetur.

¶ Adverbiorum localium: quedam sunt interrogativa. ut quo: qua: ubi: et unde: quo
 ad quorum et quousque. Et quedam alia responsiva: ut a quolibet eorum particula
 riter videbitur. A quo huc illuc istuc intro foras alio aliquo sequo et nequo.

¶ A quo hac illac istac intus foras alia aliquo sequa et nequa.

¶ Ad ubi hic illic istuc intus foras alibi alibi sibi et necubi.

¶ Ad unde hinc illinc istinc deintus de foris inde alicunde sicunde et necunde.

¶ Ad quorum horum illorum sursum deorsum antrosum retro-
 sum dextrosum et sinistrosum. **¶** Ad quoad quoadhuc quoadilluc quoadistuc
 quoadintro quoadforas quoadextra.

¶ Ad quousque usque huc usque illuc usque istuc usque intus usque foras aliusque.

Primum principium est coniunctio et coniungibile.

¶ Et sunt coniungibilia dictiones per conjunctiones coniuncte ut pe-
 trus et iohannes currunt. Item conjunctionum alie sunt copulativae
 alie disiunctivae: alie expletivae: alie causales: et alie rationales: ut in
 donato latius continetur.

¶ Coniunctio copulativa naturaliter similes partes orationis et similes casus
 vult copulare.

¶ Disiunctiva vero inter illa que cadit simul esse non permittit.

¶ Unde versus.

Copula missa semel verbum plurale requirit.

Missis bis hoc renuit pars disiunctiva facit sic.

Cum si coniungunt utramque neminem quatinus optant.

¶ Item conjunctionum quedam dicuntur medie id est praeiunctae. ut scilicet videlicet: quoadmo-
 dum sunt participia verborum copulativorum: ut vocatus dictus. et sic de aliis. Alie
 dicuntur medie diviseritatis: ut sunt conjunctiones copulativae vel disiunctivae.

Terrium principium est dispositio et disponibile. Et prepositio appellatur
 dispositio et casus cui deseruit illa dispositio appellatur disponibile: ut
 vado ad ecclesiam. Et istarum prepositionum quedam deseruiunt accusativo
 tantum: ut ille que continentur in illa parte donati.

¶ Quaedam prepositiones casus acti: ut apud ante adverbium vel adverbium et cetera. Et quae-
 dam deseruiunt ablativo tantum: ut ille que continentur in illa parte donati.

¶ Quaedam prepositiones casus ablativi: ut a ab abs cum coram clam de et cetera.

¶ Quedam vero deseruiunt utriusque: ut ille que continentur in illa parte donati.

¶ Quaedam utriusque casus prepositiones: ut in sub super et subter et cetera.

¶ Diversimode tamen quia si tales prepositiones veniant post verbum vel post
 participium significans motum eundem ad locum tunc deseruiunt accusativo tantum.
 Sed si veniant post verbum vel participium significans motum interiozem tunc
 deseruiunt ablativo tantum: ut sum in studio.

¶ Unde versus.

In campo curro bene dicis si sis in illo

Si sis exterius in campum sit tibi cursus.

¶ Explicunt octo principia grammaticae.

Tabula alphabetica.

Indicem huius li-
bri alphabetici ut
enēdatissime impri-
meretur castigauit
inuis qui apertissi-
me docet singulas
chartas seu singu-
la ut aiunt foliola
ubi quod inuentu cu-
pidum erit facilli-
me videbitur.

De litera. A.

Abs te cur potius a
te dicat quibus li-
tis a ab e abs preponi vo-
lunt fo. lxxvj.
Ab ineunte etate quid sit.
fo. lxxvij.
Absens e p̄sens fo. lxxvij.
Abūdo quomodo cōstrua-
tur fo. xliij.
Abstineo e cōtineo disse-
runt fo. lxxvi.
Accepi potius q̄ recepi li-
teras fo. liij.
Acyrologia quid sit. f. lxxij.
Accuso e inculso fo. xxxix.
Adiectiua significantia
quantitatem cōtinuam e
discretam fo. liij.
Ador quid sit fo. lx.
Aduerbiū e ipsum cōcer-
nētia describit fo. xxxij.
Aduerbiorū localia e no-
minū pro ipsi positōr cō-
structio fo. lii.
Efficere quid significat
fo. lxxvj.
Ager et aruum differunt
fo. lxxv.
Aggredior quid signifi-
cat fo. xlvij.
Allegoria quid sit. f. lxxij.
Alter et alius quomodo
differunt fo. liij.
Aliquis e quidam disse-

runt fo. lxxij.
Alludere quid sit fo. lxxv.
Altis est etheroclitum
fo. lii.
Ambo duo e reliqua sine
singulari carentia fo. eo.
Antithesis fo. lxxij.
Amo et diligo differunt
fo. xxxix.
Amare quot modis dica-
tur fo. lxx.
Amphibologia fo. lxxij.
Anadiplosis e anaphora.
fo. lxxij.
Alus e ala differūt. f. lxxix.
Annus salutis quid sit fo.
lio. lxxxiij.
Antiphrasis describitur
fo. lxxij.
Anaphora fo. lxxij.
Antiprosis fo. lxxij.
Antonomasia fo. lxxij.
Apheresis fo. lii.
Appositio fo. lxxij.
Aposiopesis fo. eodem.
Apocopa fo. lxxij.
Apulis vnde ēz. f. lxxxiij.
Apud e penes fo. lxx.
Astrimos fo. lxxij.
Attulit e nō retrulit. Ifas
dicēdū docet fo. lxxv.
Aucupo qd s̄gat fo. xlix.
Audio cōiuga fo. xxxvij.
Audio e ausculto quomo-
do cōstruuntur fo. xliij.
Augustus mēsis q̄ prius
sextilis a quo dicitur sit fo.
lio. lxxxiij.

De litera B.

Barbarismus quid
sit fo. lxxij.
Quot e que sunt eius spe-
cies folio eodem.
Beneficium pro sacerdo-
tio inepte dici. ut alia mul-
ta fo. lxxxiij.
Bina vice vide vicissim.

De litera C.

Cabalus et equus
folio. lxxij.
Cacephaton fo. lxxij.
Cacothetron fo. lxxij.
Careo et indigeo folio
xliij.
Cassus quid sit fo. xj.
Calende vnde dicte fo. e
lio. lxxvj.
Caleo e calleo fo. xlv.
Campus quid sit. f. lxxv.
Cathacrisis fo. lxxij.
Catuli et pulli fo. lxxxiij.
et. lxxxiij.
Caueo quomodo cōstrua-
tur fo. xliij.
Certum est quid sit fo.
lio. lxxvij.
Cicur et cicurare folio.
lxxij.
Carentissimos fo. lxxij.
Clausum non est attriū.
folio. lx.
Cogere quid sit fo. xxxix.
Collegē quid sint folio
xliij.
Colonie fo. lxxij.
Commēdo quomodo cō-
struatur fo. xl.
Comodo et mutuo folio
eodem.
Committo cum non. fo.
lio. lxxxi.
Comparatiuum respi-
cientia fo. lxx.
Confessor barbare acci-
pitur pro eo qui audie
confessionem fo. lxxij.
Conficio fo. lxxvj.
Coniunctionem concer-
nentia fo. xxxxiij.
Coniunctionum elegan-
tie fo. eodem.
Consolor et solor folio.
xliij.
Constructio et eam con-
cernentia fo. xxxvij.
Consulo cum datiuo fo.
lio. xxxix.
Cras et perendie folio
lxxv.
Cum prepositio fo. lxxij.

Tabula alphabetica.

Cum et tibi. fo. eodem.

Curro in agro et in agrum. fo. xlvj.

Curare corpus. fo. lxxvj.

Cetera que ablati ex vi ex-

cessus regunt. fo. xxxij.

¶ De littera. D.

Dare litteras tibi et ad te

quid differat. fo. xl.

Dare fidem et veniam. fo.

lio. lxxvj.

Declinationes incipiunt. fo.

lio. ij.

Dcedo et discedo. fo. lxxvj.

et lxxvj.

Deferre quid sit. fo. lxxvj.

Deficit suppositum. fo. eodē.

Defungor. fo. lxxvj.

Deinde et deinceps. fo. lxxvj.

Deligo et religo. fo. lxxvj.

Delitium etheroclitum. fo. lix.

Dialiton figura. fo. lxxvj.

Dictio quid sit. fo. vj.

Dieresis quid sit. fo. lxxvj.

Differre quid sit. fo. lxxvj.

Diminutiva. fo. lxxvj.

Diligo colo et amo differunt.

folio. xxxij.

Diphthongon. fo. vj. et. cvj.

Dono et impartio. fo. xlvj.

Docco coniugat. fo. xxxvj.

Diffinitio regimis. f. xxxvj.

De opus nomine substanti-

uo gratia indigentie signi-

ficante. fo. xxxvj.

De substantiis et adiectiuis

sua vi regentibus. fo. eodē.

De constructione cause ma-

terialis speciales in qua. fo.

lio. xxxvj.

De exactione cause forma-

lis. fo. xxxvj.

De exactione efficietis cause

materialis. fo. eo.

De comparatiuis et excessus

ablatos regentibus. fo. xxxvj.

De constructione oratio-

nis. fo. eodem.

¶ De littera. E.

Et ex prepositis. fol. lxxvj.

Ego etheroclitum. fo. lix.

Eclipsis figura. fo. lxxvj.

Emuloz aut aemuloz. fo.

lio. lxxvj.

Enigma aut aenigma.

fo. lxxvj.

Edo coniugat. f. xxx.

Eo et iter factio. fo. xlvj.

Eo cū cōpositis. fo. lxxvj.

Epistolaz cōponēdaz.

ratio. fo. lxxvj.

Epenthesis. fo. lxxvj.

Epysinallimphe. f. lxxvj.

Epysinallimphe. fo. eo.

Epizeusis ibidem.

Epulū in etheroclitis. fo.

lio. lix.

Equus et caballus. fo.

lio. lxxvj.

Eripio. fo. xlvj.

Esse et fore. fo. lxxvj.

Et geminatum. fo. eodem.

Et et atqz differunt duo.

ca. folio. lxxvj.

Excusare quid sit. fo. lxxvj.

Eligo et deligo. fo. lxxvj.

Etheroclitaz incipiunt. fo.

lio. lix.

Exulo vñ dictū. fo. lxxvj.

¶ De littera. F.

Facere potestate. fo.

lio. lxxvj.

Facio cū diuersis. fo. eo.

Facile et manifeste. fo.

lio. lix.

Fero coniugat. fo. xxx.

Fero cōponit cū diuer-

sis et elegantie explicat.

fo. lxxvj.

Figure nominū. fo. x.

Figure constructio. f. lxxvj.

Figure locutionis va-

rie. fo. lxxvj.

Fio coniugat. fo. xxx.

Foris est etheroclitum. fo.

lio. lix.

Fruī et vti. fo. lxxvj.

¶ De littera. G.

Gaudeo coniugatur. fo.

lio. xxx.

Gaudere et gratulari do-

cetur. fo. lxxvj.

Garganus et gargarus.

fo. lix.

Gēna nōim. fo. vj.

Genera metroz. fol. xlvj.

Gerundiorū constructio.

folio. l.

Gradior et grassor. f. lxxvj.

Grammatica describitur.

folio. v.

Gratias agere et referre.

folio. lxxvj.

Gratificari et gratulari.

fo. eodem.

Gratum et iocundū disse-

rit. fo. lxxvj.

Grer et armētū nō disse-

runt. fo. lxxvj.

¶ De littera. H.

H Cur nō est littera. fo.

lio. vj.

Hereo quid sit. fo. lxxvj.

Hesperus et vesperus.

fo. lix.

Hic et ille differunt.

fo. lxxvj.

Hyperbaton. fo. lxxvj.

Hyp perbole. fo. eodem.

Hic iste et ille differunt.

fol. ly.

Hymnos quid sit. f. lxxvj.

Hysterologia. fo. lxxvj.

Hypocritus. fo. lxxvj.

Hymoteleutō. fo. eo.

Hymoptoton. fo. lxxvj.

Hymocsis. fo. lxxvj.

Horatij sacri carminū.

varietates et gēna. f. lxxvj.

Horor quid sit. fo. lxxvj.

Hospitor. fo. lxxvj.

Humus caret plurali

fo. lix.

¶ De littera. I.

I am et iā. fo. lxxvj.

Icon. fo. lxxvj.

Iudeo. fo. lxxvj.

Impersonalium coniu-

gatio. fo. xxx.

Impersonale duplex. fo.

lio. l.

Impartio. fo. xlvj.

Intercedo multum ele-

gantie habet. fo. lxxvj.

Inciū. in aēs. fo. lxxvj.

Inciūbere quomodo cō-

Tabula alphabetica.

struatur.fo.xlvj.	Menalus.fo.lxx.	qd elegātie habeat.fo.
Indies z indie.fo.lxxvj.	Meditor quid sit.f.xlii.	lio.lxxj.
Indoles caret plurali.fo.	Mitto.fo.xl.	Non memini elegātiſſi
lio.lxx.	Memini coniugatur.fo.	me dicitur.fo.lxx.
Inſinitiuoz constructio.fo.	lio.lxx.	Nō modo nō ſolum fo.
lio.lj.	Mētio mens z metum.	lio.lxx.
Inicus etas.fo.lxxvij.	ſolio.liij.	Nubo.fo.xlvij.
Ineo quid ſit.codem.	Mei tui ſui.fo.lxx.	Nuces.fo.lxxij.
Inuiroz.fo.xlvij.	Merco z mercoz.f.lv.	Nudiſtertius z nudic
Inſtar.fo.lxx.	Meridia nus.fo.lvij.	uſquartus.fo.lxxj.
Interdico.xlvj.	Metarheſis.fo.lxxj.	Nunciare.fo.lxxj.
Interest z eſert.fo.l.	Metaplaſmus.fo.lxx.	Numer⁹ qd ſit.xj.
Interiectio z ei⁹ cōcernen-	Metaphora quomodo	Nūcro carētia.fo.lv.
tia.fo.xxxij.	ſit.fo.lxxij.	Nutare qd ſit.fo.xlvj.
Interim.fo.lxxv.	Meridiare.fo.lxxij.	De litera. O.
Intribus etheroclitum.fo.	Municipia.fo.lxxij.	O quib⁹ iungat z qñ
lio.lxx.	Metonymia.fo.lxxij.	ex pñi aut ſubſtanti
Impioſus.fo.lxxix.	Migro.ſolio.xlvj.	betur.fo.lxxij.
Idus que ſunt z vnū dicte	Minor verbū.fo.xlvij.	Obeo qd ſit.fo.lxxvij.
tur.fo.lxxvij.	Miſereor.fo.xlvij.	Ocido media longa.fo
Inuicem amare.fo.lxx.	Miſereſcit.fo.lj.	lio.lxxix.
Iocari z ludere differūt.fo.	Miſſa p ſacrificio nō re	Officio.fo.xlvj.
lio.lxxv.	cre bz.fo.lxxij.	Officium.fo.lxxij.
Ir caret plurali.fo.lxx.	Moderor.fo.xlvij.	Offero.fo.lxxij.
Ironia figura.fo.lxxij.	Moror.fo.xlvij.	Ois diſtributiuaroz
Ipe ipſa ipſuz relatiue po	Mute quot ſunt.fo.v.	ſtenditur.fo.lxxij.
nitur.fo.lv.	Mutuo z cōmodo.f.xl.	Onomatopeia.fo.lxxij.
Iſ z hic differūt.fo.co.	Multū p valde.fo.lxx.	Oppidū.fo.lxxij.
Iulius mēſis vnde dictus	Mutuo amare.fo.co.	Oportet.fo.lj.
fo.lxxvj.	De litera. P.	Oratio officialis.fo.iiij.
De litera. L.	P am z nāq.fo.lxxv.	Oratio qd ſit.fo.vj.
Labare quid ſit.ſol.xlvj.	Pec a neq dicitur per	Ordines cōſtructionuz
Lacto.fo.xlvj.	apocopen.fo.lxxij.	ſborum reqre in voca
Laterē etheroclitū.fo.lxx.	Pedū z nō em.fo.lxx.	bulo verborum.
Lapſus laſſus laxus.fo.	Nemo caret plurali.fo	Oro z exoro.fo.xlvj.
lio.lxxv.	lio.lxx.	Oſculor z oſculum.foz
Legare.fo.xl.	Nemo hō bz.fo.lxxvj.	lio.lxxij.
Lingua vernacula.fo.lxxj.	Neutroz ordines.f.xj.	Quicquid.fo.lxxij.
Liceo.fo.xlvij.	Nex apud ciceronē.fo.	Opereprecū.fo.lxxvj.
Litere z elementa.fo.iiij.	lio.lxx.	Octo principia grāma
Litere latine terminabiles	Nihil ad te.fo.lxxvj.	tice.fo.v.
noim quot ſunt.fo.v.	Nobilis z clar⁹.fo.lxx.	De litera. P.
Litere z epistoſe differunt	Nomē z ipſum cōcernē	Par eſſe z paria face
fo.lxxvj.	tia multa.fo.vj.	re qd ſignificat.fo.lxxvj.
Ludere z iocari.fo.lxxv.	Noim ſpecies.fo.eodē.	Parabola.fo.lxxij.
Lego cōiugatur.fo.xlvij.	Noia verbalia.fo.liij.	Paradigma.fo.codem.
Ludere ludos.fo.lxxvj.	Noia numeralia z eoz	Parocmia.fo.co.
De litera. M.	ſpecies.fo.liij.	Parentheſis.fo.codem.
Macrologia.fo.lxx.	Noia p aduerbijs loca	Partes orationis.fo.vj.
Maſſicus eſt etheroclitum	libus ponenda oñō cō	Paranomaſia.fo.lxxij.
fo.lxx.	ſtruatur.fo.v.	Participium z eius ac
Maturare.fo.lxx.	Nō inuocūdas ſimilis	adētia.fo.liij.

Tabula alphabetica,

Participiorū cōstructiones i bidem.	poma. fo. lxvij.	sunt. fo. eo.
Participiorum differentie ibidem.	porro. fo. lx.	Que soli ablatiuo iūgū tur. fo. eodem.
Moia trāsitus. fo. eodem.	Posthac. fo. lxvij.	Que adiectiuā abltō iū gunt suāli. fo. eodem.
Variis vltus in loquendo ibidem.	Potior. fo. lxvij.	Quod sunt species tam primitiuorū q̄ deriuati uorū noim. fo. vj.
Participia an ab impsona libus formētur. fo. liij.	P̄re & per. fol. lxix.	Quis mod⁹ in eplis ser uatur. fo. lxv.
Participia in voce passiuā folio. eodem.	Precor & deprecor. fol. xlix.	Quō exordie de sunt epi stole. fo. liij.
Participia in voce actiuā folio. eodem.	Prediolū. fo. lxvij.	Quor sunt gñā epistola rum. fo. lx v.
Participia substantiue sum pta. fo. eodem.	Dicfero. fo. lxvj.	De litera. R.
Participiū vnū sine vbi ori gine pregnās. fo. eodem.	Prepositio. fo. xxx.	Rationem habere qd sit. fo. lxvj.
Pasco. fo. xli.	Prestare. fo. lxix.	Ratiocino. fo. lx.
Pascua etheroclitum. fo. lio. lix.	Priteritorum formatio nes. fo. xxiij.	Redamo. fo. lx.
Passiuorū cū. fo. xliij.	Pridie. fo. lxvij.	Reddo. fo. xl.
Patronymica & eoz genez ra declina. & forma. fo. lvj.	Pro prepositio. fo. lxvj.	Reficio. fo. lxvij.
Pax caret plurali. lix.	Profero & pfero. fo. lxvj.	Relatiuorū nature con structiones. fo. liij.
Pedagogus. fo. lxvij.	Proinde. fo. eodem.	Repetundarum. fo. lix.
Pelagus. lix.	Prolepsis. fo. lxvij.	Retulit mihi. lxvj.
Penus. fo. lxj.	Promontoriū. fo. lxvij.	Reuertor. fo. lxvij.
Perdo qd sit. fo. xxxix.	Pronomen & eius cōcer nentia. fo. xxxj.	Regula gñalis de nobis substantiis. fo. xxxij.
Proficio. fo. xliij.	Prope diem. fo. lxvij.	Regula specialis quorū qd substantiuorū euz suis adiectiuis gñm regētū. fo. eodem.
Pergamus. fo. lix.	Propius. fo. lxj.	Regula eozū que cū grō aut alijs casib⁹ cōstruū tur quos etiā casus sua vi regunt. fo. xxxv.
Pergo. fo. xlvj.	Profopopeia. fo. lxij.	De litera. S.
Perinde. fo. lxvij.	Proethesis. fo. lxij.	Sacrista. fo. lxvij.
Periphrasis. fo. lxij.	Propterea dieb⁹. f. lxix.	Salutatio āgelica. f. iij.
Perisologia. fo. lxij.	De litera. Q.	Salubre & sanū. fo. lxvj.
Pernocitare. fo. xlvj.	Quā particula cui cas us perueniat. fo. ly.	Sarcosmos. fo. lxij.
Pulsare. fo. xliij.	Quero quid sit. fo. xli.	Schemata. fo. lxij.
Punctorū rō. lxij.	Quis & q̄ decli. fo. xxxij.	Schesionomaton. fo. eo.
Pus caret plurali. f. lvij.	Quis & qui qd compo nuntur. fo. ly.	Sed ait & vō. fo. lx.
Putare. fo. xliij.	Quintilis mēsis. f. lxvij.	Sei o feni. fo. xliij.
Pes in metro. fo. xvj.	Q̄ pro valde iūgū super latino. fo. lvij.	Simul qñ non est gemē Syllaba qd sit. fo. v.
Pudet & piget. fo. li.	Q̄ pro quātū iūgū po sitino. fo. eodem.	Syllepsis. fo. lxij.
Pileus etheroclitū. fo. lx.	Que regunt genitiuum & datiuū. fo. xxxij.	Symboli qd. fo. lxij.
Piscor. fo. lxij.	Que adiectiuā regūt ge nitiuū vel vtm. f. xxxv.	Synalephe. fo. lxij.
Pitillo. fo. xliij.	Que genitiuū vel abitiū regunt. fo. ibidem.	Syncope. fo. lxij.
Placeo in ptereriti. fo. xliij.	Que regūt datiuū. fo. c. nātū. fo. lxij.	
Pleonasmos. fo. lxj.	Que regunt vtm vnum vel duos & actm regunt fo. x. xvj.	
Pluo cōstruitur. fo. xlv.	Que plū accusatiū re	
Pocca decli. fo. xj.		
Polisyntheton. fo. lxij.		
Poliptoton. fo. eodem.		
Pomariolū. fo. lxij.		
Pomerium. fo. eodem.		

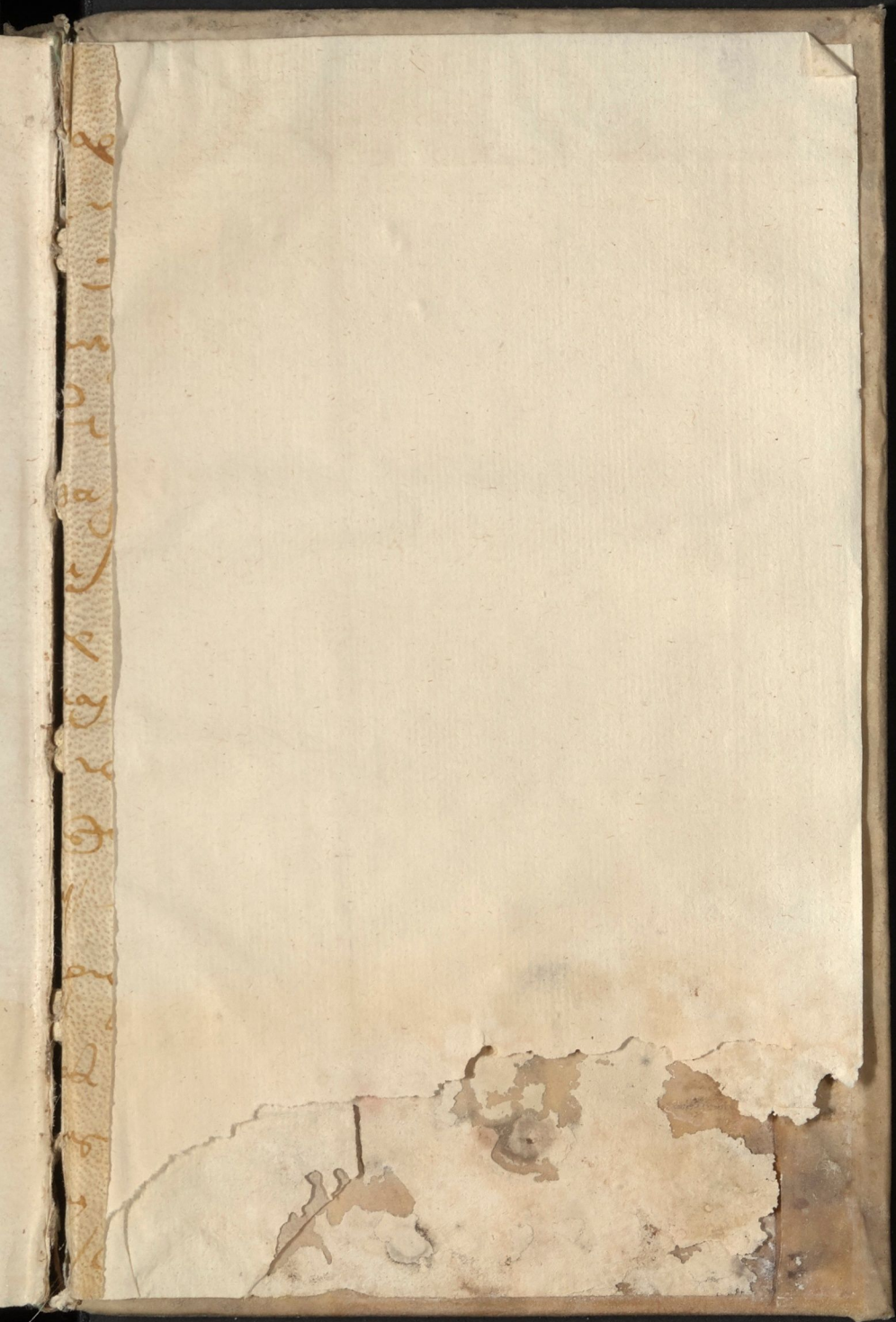
Tabula alphabetica.

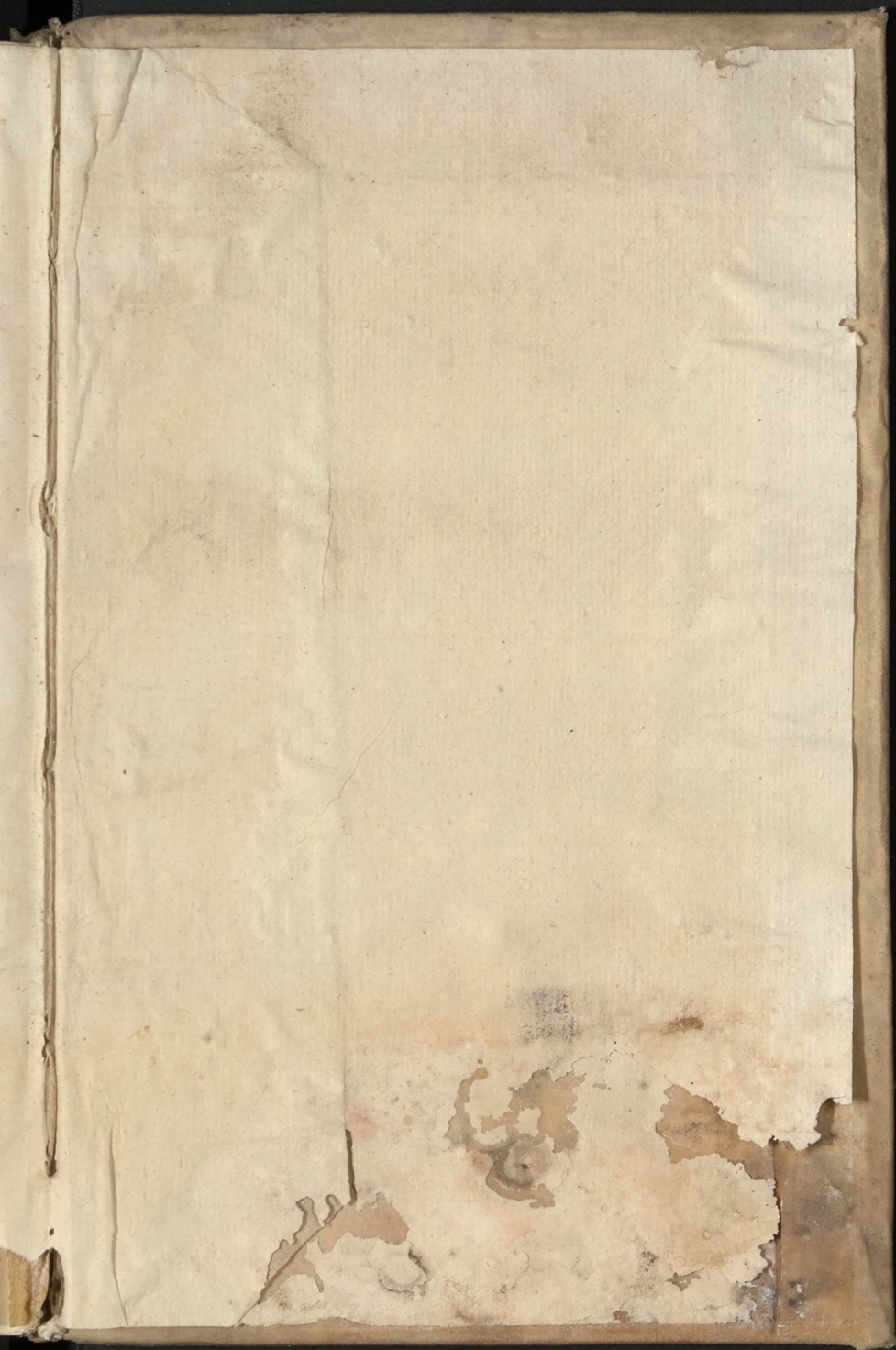
Synecdoche. fo. lxij.
Synchesis. fo. lxij.
Sisto. fo. lxix.
Species notm. fo. v.
Spero. fo. lxix.
Soloeisimus. fo. lxij.
Quot modis fit. fo. eodem.
Solicit^r qd sit. fo. lxix.
Sto cōposita. fo. lxix.
Suburbanū. fo. lxix.
Substātia pba. fo. xliij.
Succedo. fo. lxix.
Sū cōiugat. fo. lxix.
Sū cū cōsib^r. fo. lxix.
Supplex ethero. fo. lx.
Superlatiuorum formatio
 cōstructio et significatio.
 folio. lxij.
Supero qd sit. fo. lxix.
Supinoū. fo. lxix.
Supinoū cōstru. fo. eo.
Scribere et perscribere. fo.
 lxij.
Subinde qd significat. fo.
 lxix.
Sunt quatuor partes epi-
 stolarum cōium. fo. lxix.
T De litera. T.
T abierhe. nō hz nisi ta-
 bo. fo. lx.
Tanti qti pluris et mino-
 ris. fo. lxix.
Tapinosis. fo. lxij.
Tantologia. fo. eo.
Tedet. fo. lx.
Templum. fo. lxix.

Themesis. fo. lxij.
Timere te et timere tibi.
 fo. lxix.
Timeo et metuo tibi vel
 te qd differat. fo. eodem.
Titubare. fo. lxix.
Transmigrare. fo. lxix.
Tropus quid sit. f. lxij.
Tu pronome. fo. lxix.
Tumultor. fo. lxix.
T De lra. U.
Taco rei et re qd disse-
 runt. fo. lxij.
Talere quid sit. fo. lxix.
Talere et bene esse eodē.
Tallis. fo. lxix.
Tenio. fo. lxix.
Tentilare. fo. lxij.
Terbalia nota. fo. lxij.
Terbu et ipsum concer-
 nētia. fo. lxix.
Terbi examinatio. lxix.
Terba precij. xl.
Terborū actiuorū ordi-
 nes. fo. lxix.
Terbum impersonale
 duplex. fo. l.
Tice prima non dicen-
 dum nec secūda nec ter
 tia: sed semel bis ter. fo.
 lxix.
Ticissim anno. fo. lxix.
Ticns. fo. lxix.
Titia sole et barba anne
 xa. fo. lxij.
Tiuo vitam. lxix.

Unus decli. fo. lxij.
Una et simul. fo. lxix.
Uolo cōiugat. fo. lxix.
Uor quid sit. fo. v.
Ululus dū neutri gñs
 ris est caret pl^r. fo. lxix.
Ut quid elegantie hā-
 beat. fo. lxix.
Uue qd sint. fo. lxix.
Uile dicant. fo. lxix.
Ueluti et tanq̃ differūt.
 fo. lxix.
Uterbū q̃ viterbio cur
 potius scribendū est. fo.
 lxix.
Uerba vocatiua. fo. l.
Uerba actiua pmi ordi-
 nis. fo. lxix.
Uerba actiua secūdi or-
 dinis. fo. lxix.
Uerba actiua tertij ordi-
 nis. fo. lxix.
Uerba actiua quarti or-
 dinis. fo. lxix.
Uerba actiua quinti or-
 dinis. fo. lxix.
Uerba actiua sexti or-
 dinis. fo. eodem.
Uerba actiua septimij
 ordinis. fo. lxix.
Uerba cōia. fo. lxix.
Uerba deponentia. fo.
 lxix.
Unus declinat. fo. lxij.
U De litera. z.
zeuma. fo. lxix.

C Finem sumpsit optatum hoc opus Aug;
 duni, opera Theobaldi pagani calcographi an-
 no dñi. M. cccc. xxxvj. Die. xvj. mēsis Julij.

*Ejusdem Pelissonis
Rudimentis prima
Latinae Gramma-
ticae.*

*Nicolaus Perotti
Grammatica cum
libris Perotti De
Dialectica.*

ALVENSLEBEN

Cb

183

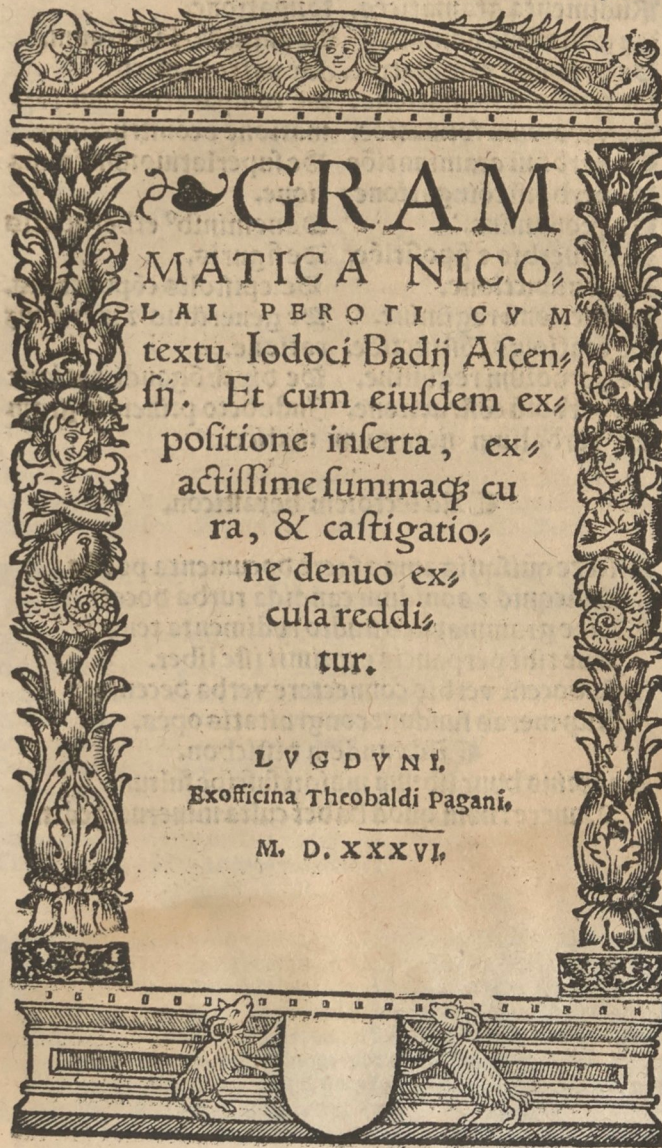

Niccolo Perotti
[Rudimenta grammatices]

3
N. PEROTVS

GRAM

MATICA NICO

LAI PEROTI CVM

textu Iodoci Badij Ascen

si. Et cum eiusdem ex

positione inserta, ex

actissime summaq; cu

ra, & castigatio

ne denuo ex

cusa reddi

tur.

LVGDVN.

Ex officina Theobaldi Pagani.

M. D. XXXVI.